Pr. Dr. Dorin Octavian Picioruș

Praedicationes
(vol. 17)

Teologie pentru azi
București
2021

Ediția de față este o ediție online gratuită.

Sfânta Icoană
a Sfintei Mucenice
Cassandra de Trapezuntia
[Κασσάνδρα η Τραπεζούντια],
cea martirizată la 1 august 1677,
am preluat-o de aici[1].

[1] A se vedea: https://agioi-oi-kaliteroi-mas-filoi.blogspot.com/2019/02/1677-1.html.

Predică la Transfigurarea Domnului [2020]

Iubiții mei[2],

Transfigurarea [Ἡ Μεταμόρφωση][3] Domnului nostru Iisus Hristos pe Muntele Tabor [תָּבוֹר][4], când El Și-a descoperit Ucenicilor Săi slava Sa cea dumnezeiască, cea veșnică, lăsând-o să izvorască din dumnezeirea Lui prin umanitatea Sa, iar ei au văzut-o în mod extatic, în vedere dumnezeiască, pe cât au fost vrednici de aceasta, este praznicul Bisericii în care eu mi-am început viața de credință. E praznicul dumnezeiesc în care am început să merg la Biserică și să Îi slujesc Domnului.

Și iată, în această zi, cu harul lui Dumnezeu, am împlinit 30 de ani de credință și de slujire în Biserica lui Dumnezeu! Pentru că mi-am început slujirea mea în Biserică la strană, ca adolescent ce învață cărțile Bisericii, apoi în instituțiile teologice pe care le-am urmat, după care, prin hirotonie, ca Diacon și apoi ca Preot al lui Dumnezeu. Pentru că slujirea lui Dumnezeu cere o continuă dăruire și o continuă cunoaștere a voii Sale celei dumnezeiești cu noi, oamenii. Trebuie să te dărui mereu lui Dumnezeu, clipă de clipă, prin ascultare, asceză și slujire a Lui dar, în același timp, trebuie să te umpli zilnic de cunoașterea teologiei și a istoriei Bisericii lui Dumnezeu.

---

[2] Începută la 9. 19, în zi de sâmbătă, pe 1 august 2020. Soare, 24 de grade, vânt de 8 km/ h.

[3] A se vedea: https://www.synaxarion.gr/gr/sid/304/sxsaintinfo.aspx.

[4] Idem: https://www.jewishvirtuallibrary.org/tabor-mount.

Pentru că întreaga Dumnezeiască Tradiție a Bisericii, întreaga cunoaștere a lui Dumnezeu revelată în istorie și tezaurizată cu atenție de Biserică e spre folosul nostru, e spre mântuirea noastră, e spre apărarea deplinătății revelației dumnezeiești. Căci dacă nu cunoaștem voia lui Dumnezeu, revelată nouă de către El, atunci nu putem nici să o apărăm, dar nici să o iubim și să ne sfințim prin ea. De aceea, trebuie să cunoaștem temeinic cărțile Bisericii, care sunt sursele credinței noastre.

Și când am fost pentru prima oară la Biserică, pe 6 august 1990, în starea de convertit, de om conștient de statutul lui eclesial, de faptul că e creștin ortodox – deși eu fusesem botezat în pruncie – am citit psalmii Utreniei, apoi Cazania zilei, încercând să prind modul în care se cântă la strană. Însă la strana Bisericii din satul meu nu erau oameni profesioniști, nu erau oameni cu școală, ci unii care învățaseră și ei lucrurile de la predecesorii lor. Dar le învățaseră conștiincios de la aceia, adică corect, ceea ce a fost un lucru fundamental pentru mine.

De aceea, dându-mi seama foarte repede de acest lucru, că trebuie să învăț temeinic toate cele ale Bisericii, am început să învăț Slujbele și rânduielile Bisericii citind meticulos cărțile de Slujbă și tot ceea ce puteam găsi în biblioteca parohială. În așa fel încât, până am ajuns la Seminar, aveam deja o anume cunoaștere teologică și ceva experiență în slujirea bisericească. Căci de atunci, din acea zi, cunoașterea cărților bisericești și experiența liturgică practică se îmbină continuu în ființa mea.

De fapt, orice creștin ortodox trebuie să cunoască cărțile Bisericii și semnificațiile profunde ale slujirii bisericești. Pentru că această cunoaștere teologică profundă îl dinamizează mult în viața lui de credință. Dacă

cunoaștem conținutul cărților de cult, dacă cunoaștem cărțile Sfinților Părinți, dacă cunoaștem diverse comentarii teologice la Slujbele și viața Bisericii, dacă cunoaștem dogmele și canoanele Bisericii, atunci această cunoaștere teologică e rădăcina evlaviei și a slujirii noastre bisericești.

Mi-am pus adesea problema ce s-ar fi petrecut cu mine dacă nu aș fi intrat la Seminar, apoi la Facultate și dacă nu m-aș fi specializat teologic în modul în care am făcut-o. Probabil nu aș fi învățat lucrurile în modul sistematic în care le-am învățat în instituțiile teologice, dar, cu siguranță, aș fi citit la fel de mult ca și până acum. M-aș fi lăsat condus de Dumnezeu spre orice zonă a cunoașterii teologice. M-aș fi străduit să înțeleg, să pătrund continuu lucrurile grele ale teologiei și ale vieții duhovnicești. Pentru că eu, în esență, sunt un teodidact, un om care se lasă luminat de Dumnezeu în citirile și cunoașterile sale și nu un arhivist de date teologice. Căci nu mă interesează să cunosc enciclopedic, nu mă interesează să devin un computer de date – pentru asta avem harduri puternice în ziua de azi, cât și motoare de căutare specializate –, ci să înțeleg duhovnicește lucrurile pe care le citesc, le traduc, le aprofundez, le trăiesc.

Pentru că noi trebuie să devenim minți lucide, atente, duhovnicești, iubitoare de Dumnezeu, care să fie în stare să înțeleagă și să despartă adevărul lui Dumnezeu de minciuni, de contrafaceri. Noi trebuie să fim niște oameni care sintetizăm în noi citirile, experiențele, cunoașterea diversă pe care o dobândim, pentru a putea să biruim patimile din noi înșine, dar și să îi folosim pe cei care ne cer sfatul.

Tocmai de aceea, concentrarea noastră zilnică trebuie să fie asupra creșterii noastre continue întru a fi oameni ai experienței duhovnicești. Dacă ne umplem

mereu de slava lui Dumnezeu, împlinind poruncile Sale, atunci cunoașterea noastră e totuna cu viața noastră interioară. Pentru că viața duhovnicească e viața pe care o trăim împreună cu Dumnezeu, fiind plini de slava Lui.

...Cei 3 Sfinți Apostoli au văzut în mod extatic, în vedere dumnezeiască, slava [τὴν δόξαν] Domnului pe Muntele Taborului, au văzut-o cu îngăduința și cu lucrarea Sa, pentru ca experiența ei să le fie întărire în viața lor. Pentru ca, așa cum ne spune condacul praznicului, atunci când Îl vor vedea răstignit pe Cruce, să înțeleagă că Patima Sa este de bunăvoie [ἑκούσιον][5]. Pentru că El este Dumnezeu și om, și S-a lăsat răstignit pentru noi și pentru mântuirea noastră.

Vederea slavei dumnezeiești este fundamentală pentru orice creștin ortodox. Pentru că de la ea începe relația noastră conștientă și reală cu Dumnezeu, ca Unul ce ni Se arată nouă în slava Sa.

Eram în anul al 4-lea de Seminar, îl cunoscusem pe Sfântul Ilie văzătorul de Dumnezeu de curând, și citeam vol. al 2-lea sau al 3-lea din Filocalie, adică pe Sfântul Maximos Mărturisitorul, în căminul liceal de la Chimia, din Turnu Măgurele. Era dimineață, înainte de cursuri. Mâncam la Chimia, la cantină, apoi mergeam spre Unirii, spre Seminar, pentru cursuri. Și pe când îl citeam pe Sfântul Maximos, Dumnezeu m-a umplut de slava Lui cu totul, ridicându-mă mai presus de cele create, în Împărăția Sa întru vedere dumnezeiască, și am văzut nesfârșite oglinzi și forme, toate taine dumnezeiești, care m-au umplut de iubire și de veselie dumnezeiască. Nu știu cât a durat vederea extatică, dar nimeni nu a fost conștient, din jurul meu, de trăirea mea mistică. Însă, când am ieșit afară din cămin, mă

---

[5] *Cf.* https://www.synaxarion.gr/gr/sid/304/sxsaintinfo.aspx.

simțeam așa de ușor și eram atât de plin de veselie dumnezeiască, de parcă nu mai aveam trup. Și am stat în mare bucurie mult timp.

I-am mărturisit Sfântului Ilie vederea avută, s-a bucurat pentru mine, dar mi-am dat seama imediat, fără niciun cuvânt al lui, că el se rugase pentru mine Domnului ca să o am. De ce? Pentru că aveam nevoie de această mare întărire și încredințare dumnezeiască pentru ispitele ce au urmat în viața mea și pentru toată traiectoria vieții mele duhovnicești. Căci de atunci a început viața mea conștientă și simțită cu Dumnezeu, viața mea duhovnicească, pentru că am început să simt și să văd slava Lui adesea.

Însă ce certitudine duhovnicească poți avea, dacă nu simți în tine slava lui Dumnezeu? Pentru că, fără slava Lui, nu poți înțelege ceea ce citești, nu poți despărți între adevăr și minciună, nu poți povățui pe alții, pentru că nu știi ce e viața duhovnicească. Dar când viața lui Dumnezeu, slava Lui, se coboară și rămâne în tine, atunci ești purtător de Dumnezeu, căci El Se coboară și rămâne în tine prin slava Lui.

Așadar, după 4-5 ani de la intrarea în Biserică de ziua Transfigurării Domnului, eu însumi, cu harul lui Dumnezeu, trăiam propria mea vedere duhovnicească a lui Dumnezeu în slava Lui. Dar nu o trăiam pe Tabor, ci stând la masă, în timp ce citeam, într-o cameră de cămin, unde trăiam împreună cu mai mulți colegi. Tocmai de aceea, lumina dumnezeiască nu e „taborică”, pentru că nu a izvorât din muntele Tabor, ci a izvorât din persoana Domnului, pe când El Se afla pe muntele Tabor. Iar, pentru noi, Taborul Sfinților Apostoli sau locul vederii Lui poate fi orice loc din lumea aceasta, dacă suntem plini de dragostea Lui. Pentru că El ni Se poate arăta întru slava Lui oriunde, dacă suntem plini de slava Lui.

Și Viețile Sfinților ne stau mărturie în acest sens. Pentru că ei au avut vederi dumnezeiești în chilie, pe cale, în pustiu, în timp ce slujeau, în timp ce erau chinuiți, în timp ce se rugau sau dormeau. Iar fiecare vedere dumnezeiască are rolul ei foarte bine definit în viața noastră, pentru că, prin ea, Dumnezeu ne întărește sau ne pregătește pentru o lucrare anume. Căci orice vedere extatică este o umplere a noastră de slava Lui, dar și o curățire a noastră de patimi și de neștiință. Fiindcă toți oamenii, chiar și cei mai Sfinți, au nevoie continuă de luminările și de vederile cele dumnezeiești și îndumnezeitoare ale lui Dumnezeu, pe care Dumnezeu le dăruie celor ai Lui, celor care se curățesc continuu în relația cu El.

Sfântul Apostol Petros a fost pe Tabor și a văzut în mod extatic slava Lui. Și el a avut nevoie de această vedere dumnezeiască a Domnului, pentru atunci când s-a lepădat de Domnul și a trăit, cu mare amărăciune, căderea lui. După cum și eu am avut nevoie de ea în multele și marile ispite și căderi ce au urmat acestei vederi dumnezeiești. Pentru că oamenii lui Dumnezeu trebuie să se lămurească în focul ispitelor de tot felul, ca să se curățească și să se adeverească iubirea lor pentru Dumnezeu.

Așa că astăzi, ca și în fiecare zi, Îi mulțumesc lui Dumnezeu pentru marea iubire cu care El mă mântuie pe mine în fiecare zi! Pentru că în fiecare zi mă scoate din cele rele și mă pune întru odihna Lui. Fiindcă Dumnezeu vrea numai binele nostru, binele nostru real și veșnic, adică curățirea, luminarea și sfințirea noastră.

Iar praznicul de astăzi ne vorbește cu putere despre persoana Născătoarei de Dumnezeu. Pentru că ea a fost plină de vederi și de luminări dumnezeiești, dar, mai presus de toate, numai ea s-a făcut casă rațională a lui Dumnezeu Cuvântul, a Celui ce S-a întrupat

din ea. Și noi suntem chemați, în postul ei, ca cei care suntem case duhovnicești ale lui Dumnezeu, să venim spre ea cu bucurie și dragoste sfântă, ca să ne rugăm celei mai presus de toți Sfinții și de toate Puterile cele cerești. Să ne rugăm Născătoarei de Dumnezeu ca să mijlocească pentru mântuirea noastră în fața lui Dumnezeu. Pentru că numai Stăpâna noastră știe în mod desăvârșit să se roage lui Dumnezeu pentru noi, ca ceea ce este cea mai sfântă dintre toți Sfinții și Îngerii lui Dumnezeu.

Iar în luna lui gustar, în luna august, astăzi, pe 6 august, binecuvântăm pentru prima oară strugurii, noii struguri ai acestui an, pentru ca să gustăm din ei „spre veselie”[6]. Și mâncăm și pește azi, tot spre veselia și spre întărirea noastră, pentru ca sâmbăta viitoare să prăznuim în pace Adormirea Născătoarei de Dumnezeu. Căci praznicele acestea două, cel de azi și cel de pe 15 august, ne spun că numai cei care sunt văzători de Dumnezeu se odihnesc întru Împărăția Lui. Pentru că toată dorirea noastră e spre aceasta: spre a-L vedea pe El întru slava Lui și a ne bucura veșnic împreună cu El.

Cum spuneam și altă dată, *schimbarea la față* înseamnă *schimbarea la tot trupul*, pentru că în româna veche *față* însemna *persoană*. Iar grecescul μεταμόρφωση [metamorfosi] înseamnă *prin schimbarea la chip*. Dar schimbarea la față sau la chip nu înseamnă „a face o grimasă”, ci a vedea duhovnicește, mistic, în vedere dumnezeiască, cum întreaga umanitate a Domnului se umple de slava Lui cea veșnică. A vedea dumnezeiește cum El Se umple cu totul de lumina Lui.

De aceea, ca să ne schimbăm la față sau la chip, trebuie să ne umplem și noi de vederea Lui și de slava Sa. Pentru ca să ne schimbăm duhovnicește trebuie să

---

[6] Molitfelnic, ed. BOR 2002, p. 416.

ne umplem de slava Lui pururea. Pentru că numai astfel, numai sporind în sfințenie, noi ne facem ca El, adică plini de lumina Lui.

Dumnezeu să ne învețe pe toți cum să ne mântuim! El să aibă grijă de noi toți în tot ceea ce facem! Și, dacă cădem în vreun fel anume, El să ne ridice mereu spre pocăință și spre îndreptare și spre mântuirea noastră! Amin.

Predică la Duminica a IX-a după Cincizecime [2020]

Iubiții mei[7],

înainte de toate câte au existat, există și vor exista, a fost, este și va fi numai Dumnezeu, Dumnezeul nostru treimic, Tatăl, Fiul și Sfântul Duh Dumnezeu, pentru că El le-a făcut pe toate. Căci „în[tru] început a făcut Dumnezeu cerul și pământul [ἐν ἀρχῇ ἐποίησεν ὁ Θεὸς τὸν οὐρανὸν καὶ τὴν γῆν]" [Fac. 1, 1, LXX]. Adică i-a făcut atât pe Îngeri, desemnați aici prin „cer", cât și pământul, cu toate ale lui, și în cele din urmă pe om. Și „întru început" înseamnă că timpul și spațiul au apărut deodată, că nu au fost „veșnice", pentru că ele sunt creații ale lui Dumnezeu, dimpreună cu toate cele făcute de El.

De aceea, nicio existență nu este veșnică ca Dumnezeu, pentru că toate au fost create de El. Toate sunt lucrarea mâinilor Sale celor iubitoare și preafrumoase, pentru că toate sunt consecința iubirii Sale față de creația Sa. Și creația Lui este plină de bunătatea și de frumusețea Sa, pentru că este în mod fundamental bună, atâta timp cât „toate câte [El] a făcut [au fost] bune foarte [καλὰ λίαν]" [Fac. 1, 31, LXX].

Iar dacă Dumnezeu afirmă acest lucru foarte important despre creația Sa și anume că toate cele create de El au fost „bune foarte", asta înseamnă că noi trebuie să ne raportăm cu foarte mare atenție față de întreaga Lui creație. Pentru că toate poartă amprenta Lui, căci toate au fost create de El.

---

[7] Începută la 8. 08 minute, în zi de miercuri, pe 5 august 2020. Soare, 21 de grade, vânt de 5 km/ h.

Dar păcatele noastre, ale oamenilor, alături de cele ale demonilor, au distrus și distrug continuu imensa frumusețe pe care Dumnezeu o creează continuu în lumea Sa. Orice atentat al nostru la frumusețea din jurul nostru și la frumusețea din oameni e un atentat la lucrarea lui Dumnezeu. Căci dacă tai un pom fără ca să ai nevoie de lemnul său sau dacă rupi o floare numai așa, din răutate, sau murdărești un zid frumos sau rupi o carte sau o bancă sau înveți pe un om la rele, prin toate acestea strici frumusețea din creația lui Dumnezeu. Pentru că noi am venit pe lume ca să înmulțim frumusețea lui Dumnezeu din noi și din creația Lui și nu pentru ca să o distrugem!

Noi am venit pe lume pentru ca să naștem copii și să îi creștem frumos, ca să sădim păduri și să amenajăm parcuri și să avem grijă de ele, pentru ca să scriem cărți folositoare pentru oameni, pentru ca să inventăm lucruri folositoare oamenilor, pentru ca să Îi slujim lui Dumnezeu prin tot ceea ce facem. Căci munca în ascultare de Dumnezeu ne face bine, ne personalizează, pe când neascultarea de El ne urâțește și ne însingurează.

Și trebuie să luăm aminte la viața rea a demonilor și la continua lor viclenie, la continua lor împotrivire față de voia lui Dumnezeu, care sunt consecințele neascultării lor de Dumnezeu! Pentru că cel care nu ascultă de Dumnezeu, acela nu se împlinește personal, ci se urâțește și se însingurează la nesfârșit. Iar oamenii păcătoși, în alipirea lor de demoni, își distrug la nesfârșit frumusețea ființei lor. Căci în loc să se dezvolte armonios prin lucrarea virtuților, ei se strică interior la nesfârșit. Pentru că viciile sunt cele care ne veștejesc cu totul frumusețea interioară.

Așadar, mai presus de începutul existenței noastre nu a fost neorânduiala, nu a fost războiul, nu a fost

patima, nu a fost moartea, nu a fost ura, ci Dumnezeul mântuirii noastre! A fost, este și va fi Dumnezeul treimic, Cel atotbun și atotiubitor, Cel care le-a creat pe toate ca foarte bune și pentru ca ele să se împlinească în relația veșnică cu El.

Pentru că lumea nu a fost „un experiment" al lui Dumnezeu sau „o greșeală" a Lui, ci expresia reală, vie, concretă, desăvârșită a iubirii Sale celei dumnezeiești și veșnice. Lumea este dovada vie a desăvârșirii celei supradesăvârșite a lui Dumnezeu, a desăvârșirii mai presus de orice desăvârșire a Lui. Pentru că în orice fărâmă de viață se vede frumusețea și profunzimea uluitoare a prezenței lui Dumnezeu.

Nimic nu e făcut la întâmplare! Nimic din creația lui Dumnezeu nu e urât și fără rost! Pentru că toate se împlinesc în relația cu El, atâta timp cât toate sunt create de El ca foarte bune. Și toate cele create de El sunt create în scopul transfigurării lor pentru veșnicie. Căci atunci când El va transfigura întreaga Lui creație, la a doua Sa venire întru slavă, atunci va fi „un cer nou și un pământ nou [οὐρανὸν καινὸν καὶ γῆν καινήν]" [Apoc. 21, 1, BYZ]. Pentru că El va înnoi, prin slava Lui, întreaga Lui creație.

Însă înnoirea lor e transfigurarea lor și nu desființarea lor totală pentru a fi rezidite de la capăt! Căci dacă cineva ar înțelege prin transfigurarea lumii „o rezidire cu totul" a creației Sale, prin renunțarea la creația Sa cea dintâi, asta ar însemna că ceea ce a făcut Dumnezeu la început au fost lucruri „foarte rele" și nu foarte bune. Dar Dumnezeu nu a creat nimic rău, pentru că răul nu e invenția Lui! Răul, ca nesocotire a voii Sale, e invenția demonilor, și e o realitate pe care ei o trăiesc interior, dar o manifestă și în afară. După cum și noi păcătuim în sufletul nostru, dar ne manifestăm boala sufletească și prin vorbele și faptele

noastre. De aceea, Domnul ne cere să ne curățim interior, dacă vrem să fim curați cu totul.

Toată creația a fost la început în ascultare de Dumnezeu, pentru că trăia în slava Lui. Când Îngerii au devenit demoni, apoi oamenii au păcătuit ascultând minciunile lor, ale demonilor, răul a început să se lucreze în demoni și în oameni, răul ca atitudine voită, dar s-a manifestat și în afară lor, în creația Sa. Pentru că oamenii au început să facă lucruri rele, până când Domnul Dumnezeu a văzut că „au fost înmulțite [s-au înmulțit] răutățile oamenilor pe pământ [ἐπληθύνθησαν αἱ κακίαι τῶν ἀνθρώπων ἐπὶ τῆς γῆς] și fiecare cugetă în inima sa cu grijă, spre cele rele, [în] toate zilele [καὶ πᾶς τις διανοεῖται ἐν τῇ καρδίᾳ αὐτοῦ ἐπιμελῶς, ἐπὶ τὰ πονηρὰ, πάσας τὰς ἡμέρας]" vieții sale [Fac. 6, 5, LXX].

Nu numai că cugetăm la rele, ci le cugetăm cu grijă, în mod meticulos, pentru că facem răul în mod premeditat! Știm ceea ce facem, pentru că facem cu grijă, cu atenție rea, fiecare păcat al nostru!

Însă istoria oamenilor nu e plină numai de înfrângeri ale noastre de către păcate, ci și de mari biruințe ale noastre asupra păcatelor. Pentru că Sfinții lui Dumnezeu s-au arătat biruitori asupra păcatului, asupra morții interioare în care mulți zac zi de zi. Iar noi trebuie să le urmăm lor, celor biruitori, Sfinților Lui, pentru că ei s-au împlinit cu adevărat ca oameni. Și s-au împlinit, tocmai pentru că au ascultat de El în toate zilele vieții lor.

Dar, pentru ca să te împlinești împreună cu Dumnezeu, trebuie să te sui zilnic în munte, de unul singur, pentru ca să I te rogi Lui [Mt. 14, 23, BYZ].

– Și cum ne suim noi zilnic în munte?

– Prin toată asceza zilnică pe care o trăim! Toată închinarea, toată munca, toată slujirea, toată citirea

unei zile formează acest munte în care ne suim zilnic pentru ca să I ne rugăm lui Dumnezeu. După toate cele ale zilei trebuie să ne umplem de rugăciune, adică de odihnirea în slava lui Dumnezeu. Căci dacă stăm înaintea Lui pentru a ne ruga, trebuie să stăm ca oameni obosiți de toate cele ale zilei. Oboseala noastră e durerea vie din care strigăm către Domnul. Pentru că oboseala noastră înseamnă cugetarea la El, cunoașterea Lui din cărțile Sale, cunoașterea Lui din creația Sa, împlinirea poruncilor Lui.

Și cine se obosește pentru Dumnezeu, cine se obosește zilnic pentru El, acela e profund obosit, dar și plin de slava și de cunoașterea Lui. Pentru că Dumnezeu îi umple de mult har și de multă cunoaștere pe cei care se obosesc zilnic pentru El și care stau, în muntele voii lui Dumnezeu, pentru a-I sluji Lui.

Urci în munte, de unul singur, când nu te uiți la moda zilei, la râsul unora sau al altora la adresa ta, la păcatele devenite obișnuință la cei din jur. Urci în munte, când te încrezi cu totul în Dumnezeu și te lași în mâna Lui în mod deplin. Ca El să te poarte mereu spre voia Sa. Și urci spre El, prin împlinirea voii Sale. Căci cel care se roagă, împlinind voia Sa, acela vorbește în mod tainic cu Dumnezeu. Pentru că El îi cunoaște pe cei ai Săi, pe cei care se ostenesc zilnic pentru El.

Corabia [πλοῖον] Ucenicilor „era [în] mijlocul mării [μέσον τῆς θαλάσσης ἦν]" [Mt. 14, 24, BYZ], căci Biserica e în mijlocul lumii și a istoriei umanității. Și, în mijlocul lumii, adesea, Biserica este „lovindu-se de valuri [βασανιζόμενον ὑπὸ τῶν κυμάτων]" [Ibidem]. De tot felul de ideologii și de prigoane și de neajunsuri.

De aceea, dacă privești la valuri, începi să te scufunzi în valuri [Mt. 14, 30, BYZ], pentru că îți pierzi nădejdea. Dacă privești la „vântul cel tare [τὸν ἄνεμον ἰσχυρὸν]" [Ibidem] al greutăților pe care le trăim în

istorie, te apucă frica [Ibidem], frică fiind o patimă mare în calea mântuirii noastre, pentru că ți se pare că Biserica nu poate „să supraviețuiască".

Însă Biserica nu e un vapor, nu e un tanc, nu e un zgârie nori, ci e trupul lui Hristos Dumnezeu! Și ea va supraviețui în istorie cu toate greutățile, cu toate ispitele, cu toate neajunsurile, pentru că nimeni nu o poate desființa. Pentru că ceea ce El a zidit și zidește nimeni nu poate dărâma. Și oricine se împotrivește Bisericii Sale, se împotrivește mântuirii lui, pentru că nu există mântuire decât în aceasta, în corabia Lui, în Biserica mântuirii noastre.

Ucenicii au văzut numai valuri, au văzut furtuna fiind în mijlocul ei, dar Cel care e mai presus de toate a oprit furtuna ca și când n-ar fi existat niciodată [Mt. 14, 32, BYZ]. Pentru că El oprește și furtunile din noi, furtunile patimilor, pentru ca să vedem, în pace, liniștea desăvârșită a sufletului și a trupului nostru.

Așadar, iubiții mei, când vreți să vedeți pacea, nu priviți la necazurile din jur, ci la Dumnezeul păcii! Pentru că El face pace în noi și între noi. Ceea ce părea imposibil devine posibil. Pentru că El face pace în noi și ne împacă cu cei care luptau, până mai ieri, împotriva noastră. El e pacea reală a întregii creații, pentru că El a creat toate câte există. Și lumea Lui merge spre Împărăția Sa, spre împlinirea veșnică întru El, pentru că de aceea ne-a creat.

Vă mulțumesc frumos pentru primirea în casele dumneavoastră și pentru vorbele și darurile dumneavoastră! Au fost două zile frumoase și pline de har, în care m-am odihnit sufletește. Dumnezeu să vă umple de darurile Sale cele duhovnicești și trupești, întru sănătate și bucurie! Pentru că Dumnezeu dorește ca noi să fim împliniți, împliniți cu adevărat, făcând voia Lui. Amin!

Predică la Adormirea Născătoarei de Dumnezeu [2020]

Iubiții mei[8],

când ne mărturisim împreună credința noastră și spunem cu toată convingerea: „aștept învierea morților și viața veacului ce va să vină [προσδοκῶ ἀνάστασιν νεκρῶν καὶ ζωὴν τοῦ μέλλοντος αἰῶνος][9], noi mărturisim că Împărăția lui Dumnezeu e Împărăția tuturor Sfinților Lui, pe care Domnul nostru Iisus Hristos îi va învia și îi va transfigura la a doua Sa venire întru slavă. Pentru că la a doua Sa venire întru slavă nu va mai exista om mort, pentru că toți cei morți vor învia. Iar toți cei înviați vor fi transfigurați de slava Domnului, de slava care izvorăște din persoana Lui, pentru ca să fie ființe duhovnicești și nemuritoare, și astfel să poată trăi în Rai sau în Iad, după viața pe care au avut-o.

Căci în Iad se vor chinui pentru veșnicie oameni transfigurați de slava Domnului, oameni cu trup și suflet, dar care au în interiorul lor nu slava Domnului, ci întunericul patimilor lor. Nu vor mai putea muri, pentru că sunt ființe transfigurate de Dumnezeu, dar se vor chinui la nesfârșit, pentru veșnicie, pentru viața pe care au trăit-o pe pământ. Pentru viața potrivnică lui Dumnezeu pe care au trăit-o pe pământ și prin care nu s-au deschis deloc spre slava Lui.

Pe când cei din Rai, Îngerii și Sfinții lui Dumnezeu, vor fi plini de slava lui Dumnezeu și vor trăi pentru veșnicie în slava Lui, pentru că adevărata viață

---

[8] Începută la 8. 23, în zi de miercuri, pe 12 august 2020. Soare, 24 de grade, vânt de 6 km/ h.

[9] *Cf.* https://ro.orthodoxwiki.org/Crezul.

a veacului ce va să vină e Împărăția lui Dumnezeu, e Raiul milostivirii Sale, în care vor trăi Sfinții și Îngerii lui Dumnezeu pentru veșnicie.

Pentru că noi, în finalul Crezului Bisericii, mărturisim că toți cei morți vor învia, că va fi o înviere universală a tuturor celor morți, dar că viața cea adevărată, cea împreună cu Dumnezeu, o vor trăi numai cei Sfinți, numai cei credincioși Lui, numai cei mântuiți de către El. Și credința noastră nu se bazează pe o intuiție umană, ci pe revelarea lui Dumnezeu, pe ceea ce El ne-a spus despre aceste lucruri din urmă.

„Căci vine ceasul în care toți cei din morminte vor auzi glasul Lui [πάντες οἱ ἐν τοῖς μνημείοις ἀκούσονται τῆς φωνῆς Αὐτοῦ]" [In. 5, 28, BYZ]. Iar ceasul acela va fi la a doua Sa venire întru slavă. Și glasul Său va fi auzit de către toți cei adormiți, pentru că e glasul lui Dumnezeu, e glasul Făcătorului lor, care îi cheamă la viață. „Și vor ieși, cei care au făcut cele bune, întru învierea vieții [εἰς ἀνάστασιν ζωῆς]; iar cei care au făcut cele rele, întru învierea judecății [εἰς ἀνάστασιν κρίσεως]" [In. 5, 29, BYZ]. Toți vor învia, dar unii pentru Raiul lui Dumnezeu, pe când alții pentru Iad, pentru Iadul pe care și l-au ales prin răutatea lor. Căci în Raiul Său este învierea vieții, este viața veșnică cea fericită și pururea înveselitoare, pe când în Iad este învierea continuă a judecății lui Dumnezeu, adică continua chinuire a oamenilor potrivit judecății celei drepte a lui Dumnezeu. Căci judecata Lui este dreaptă [In. 5, 30, BYZ], este dreaptă cu fiecare om în parte, pentru că fiecare va primi după faptele sale, după viața lui, după alegerea sa.

Însă astăzi, în praznicul cel mare al Bisericii, noi o pomenim pe Născătoarea de Dumnezeu, pe cea care a adormit pentru 3 zile, pentru ca a treia zi să fie înviată și cu trupul de către Domnul și înălțată de El – ca o

ființă transfigurată, vie, veșnică – întru Împărăția Sa cea veșnică. Căci, atâta timp cât trupul său a fost în mormânt, adică timp de 3 zile, s-au auzit „în văzduh preadulci glasuri de oști cerești, cântând și lăudând pe Dumnezeu și fericind pe Maica lui Dumnezeu”[10].

– Și cine a auzit aceste glasuri îngerești?

– Le-au auzit Sfinții Apostoli! Care au stat neîntrerupt lângă mormântul Născătoarei de Dumnezeu și care au cântat psalmi la mormântul ei[11]. Pentru că Sfinții Apostoli s-au unit duhovnicește în cântarea și slujirea lor cu Îngerii lui Dumnezeu, atâta timp cât Îngerii Săi, ca și Sfinții Apostoli, o iubeau nespus pe cea mai curată și mai înaltă decât toată făptura, pe Stăpâna tuturor, pe Născătoarea de Dumnezeu și Pururea Fecioară Maria.

– Unde a fost îngropată Născătoarea de Dumnezeu?

– În Ghetsimani [Γεθσημανή]! Numele acesta însemnând *Presa de ulei*, pentru că așezarea este la poalele Muntelui Măslinilor[12]. Dar care vorbește în mod tainic și de mila lui Dumnezeu, care se revarsă din belșug în viața noastră, pentru rugăciunile Născătoarei de Dumnezeu. Peste mormântul ei este astăzi o Biserică impozantă[13], putându-se vedea, după ce cobori 47 de trepte[14], locul unde Născătoarea de Dumnezeu a

---

[10] *Cf.* http://paginiortodoxe.tripod.com/vsaug/08-15-adormirea_maicii_domnului.html.

[11] Ibidem.

[12] *Cf.* https://en.wikipedia.org/wiki/Gethsemane.

[13] Aceasta: https://en.wikipedia.org/wiki/Tomb_of_the_Virgin_Mary.

[14] *Cf.* https://en.wikipedia.org/wiki/File:Tomb_of_the_Virgin_Mary._Staircase_of_47_steps..jpg.

fost îngropată[15]. Și Dumnezeu a vrut să se păstreze atât Mormântul Său, cât și cel al Maicii Sale, pentru ca noi, creștinii de peste veacuri, să pipăim cu mâna și cu ochii noștri, cu sufletele noastre iubitoare de Dumnezeu, locurile unde s-au petrecut minunile cele prea mari ale lui Dumnezeu.

Să le vedem și să ne umplem de har! Să le vedem și să ne umplem de mulțumire pentru lucrarea mântuirii noastre! Pentru că Fiul Tatălui S-a întrupat cu adevărat din pântecele Maicii Sale și S-a făcut om, Dumnezeu și om, pentru ca să ne mântuie pe noi, oamenii. Pentru ca noi, văzând aceste locuri sfinte, să le citim ca pe niște cărți vii, umplându-ne de slava lui Dumnezeu. Căci cine se încrede în locurile cele vii, în locurile cele duhovnicești ale Bisericii, se încrede și în cărțile Bisericii, pentru că simte același har ceresc în toate. Pe când, cine neagă sfințenia lui Dumnezeu, acela nu vede nicio frumusețe și nicio profunzime în oameni și în creația Lui, pentru că profunzimea întregii creații stă în slava lui Dumnezeu. Și trebuie să te umpli de slava Lui pentru ca să fii viu duhovnicește și pentru ca să vezi și să simți profunzimile abisale și duhovnicești ale creației lui Dumnezeu.

După ce Sfântul Tomas a intrat în mormântul Născătoarei de Dumnezeu și a văzut că el este gol, pentru că ea fusese înviată și ridicată de Fiul ei în Împărăția Sa, spre seară li s-a arătat Născătoarea de Dumnezeu în vedenie, în timp ce ei erau la masă[16]. Căci „au văzut-o vie, în văzduh, pe Preacurata Fecioară, pe Maica Domnului nostru, stând cu mulțime de Îngeri și strălucind

---

[15] *Cf.* https://en.wikipedia.org/wiki/Tomb_of_the_Virgin_Mary#/media/File:Mary's_tomb_PA180062.JPG.

[16] *Cf.* http://paginiortodoxe.tripod.com/vsaug/08-15-adormirea_maicii_domnului.html.

cu negrăită slavă, și a zis către dânșii: «Bucurați-vă, căci eu sunt cu voi în toate zilele!». Atunci ei, umplându-se de bucurie, în loc de «Doamne, Iisuse Hristoase», au strigat: «Preasfântă Născătoare de Dumnezeu, ajută-ne nouă!». [Și] de atunci Sfinții Apostoli s-au încredințat despre aceasta și toată Biserica a crezut astfel, că Preacurata Născătoare de Dumnezeu a fost înviată a treia zi de Fiul și Dumnezeul său, și a fost luată cu trupul la ceruri”[17].

Pentru că Biserica e înrădăcinată de la început în mărturia Sfinților Apostoli. Pentru că noi L-am văzut pe Domnul și am auzit cuvintele și faptele Lui prin mărturia lor. Și tot prin mărturia lor o vedem și pe Născătoarea de Dumnezeu și întreaga realitate divino-umană a Bisericii. Și ceea ce ne-au lăsat moștenire Sfinții Apostoli și Sfinții Părinți ai Bisericii de-a lungul secolelor, acelea sunt ferestrele noastre spre adevăr. Pentru că noi trăim și credem prin mărturia lor cea dumnezeiască, dorind să fim împreună cu ei pentru veșnicie. Căci știm că mărturia lor e adevărată și e spre viața cea veșnică, atâta timp cât ei au trăit și s-au sfințit aici, în Biserica Dumnezeului Celui viu.

Iar Născătoarea de Dumnezeu este cu noi pururea și o simțim mereu prezentă în viața noastră. Pentru că ea este o prezență vie și mult iubitoare și mult ajutătoare în viața Bisericii, alături de toți Sfinții și Îngerii lui Dumnezeu. Pentru că întreaga Împărăție a lui Dumnezeu este la unison în a ne ajuta și în a ne călăuzi pe noi pe calea mântuirii. Căci toată Împărăția dorește ceea ce dorește și Împăratul slavei: ca toți să fim una întru El, ca toți să fim o unitate sfântă, în relație cu El, pentru toți vecii.

De aceea, în praznicul de azi al Născătoarei de Dumnezeu, când pomenim adormirea ei cea de trei

[17] Ibidem.

zile, Biserica accentuează dimensiunea comunitară a Înmormântării ortodoxe. Icoana praznicului ne prezintă întreaga Biserică și întregul cer în jurul patului mortuar al Născătoarei de Dumnezeu, care e prohodită cu multă evlavie. Pentru că Înmormântarea, ca și Botezul, ca și Nunta, ca și Hirotonia nu sunt Sfinte Taine individuale sau de familie, ci sunt Taine ale întregii Biserici. Sunt Taine comunitare. Și întreaga comunitate de credință trebuie să participe cu evlavie la Înmormântare și să se roage pentru cel adormit, pentru că toți formăm trupul tainic al Domnului. Toți suntem o singură Biserică a lui Dumnezeu. Și la toți ne va veni, la un moment dat, rândul să murim! Dar participarea noastră comunitară la Înmormântare arată că noi suntem una, că suntem un singur trup, pentru că toți cei vii și cei adormiți suntem o singură Biserică a lui Dumnezeu.

Înmormântarea e comunitară, după cum și Cimitirul e comunitar. Toți mergem în același loc, în același cimitir, pentru că toți am trăit în aceeași comunitate de credință. Și, vii sau adormiți, noi suntem una și vom învia împreună, dar ne rugăm cu toții și ne rugăm pentru toți ca să înviem, cu mila Lui, ca oameni credincioși, ca oameni ai lui Dumnezeu, ca adevărați slujitori ai lui Dumnezeu. Pentru că ne vom bucura cu adevărat numai dacă vom fi cu toții în Împărăția Lui și dacă ne vom bucura dumnezeiește împreună cu El și cu toți Sfinții și Îngerii Lui.

Împărăția lui Dumnezeu e comuniune preasfântă de iubire și de credință și de sfințenie, dar fiecare creștem în sfințenie în mod personal. Tocmai de aceea, Sfinții nu sunt identici, ci sunt diferiți în experiența lor duhovnicească, dar cu toții au aceeași iubire pentru Dumnezeu și pentru oameni. Pentru că ei au crescut în sfințenie în fiecare zi a vieții lor, în relație cu Dum-

nezeu, dar și în comuniunea sfântă cu toți oamenii. Căci rugăciunea și iertarea ne apropie pe unii de alții și ne unește duhovnicește, făcându-ne tot mai liberi interior în iubirea noastră față de toți.

De aceea, Născătoarea de Dumnezeu cunoaște cea mai mare libertate duhovnicească, pentru că are cea mai mare iubire și rugăciune din întreaga creație. Și cine e liber interior cu adevărat, acela dorește ca toți să fie ca el, ca toți să se bucure ca el de intimitatea cu Dumnezeu și cu oamenii. Acesta e motivul pentru care mă rog Născătoarei de Dumnezeu cu toată încrederea și cu toată simplitatea. Pentru că Preacurata Stăpână dorește ca noi toți să ne bucurăm întru Dumnezeul mântuirii noastre, ca noi toți să ne bucurăm întru El în sfințenie și în multă pace. Și ea ne ajută în mod punctual în multe momente ale vieții noastre, pentru ca noi să ne simțim încrezători și bucuroși și să ne dăruim cu totul în slujirea noastră față de Dumnezeu.

Așadar, și azi și întotdeauna, să ne rugăm Născătoarei de Dumnezeu cu bucurie și cu pace, pentru toate nevoile și nedumeririle noastre! Să ne rugăm ei pentru ca să mijlocească pentru noi la Dumnezeu întotdeauna, dar să ne și călăuzească, ca o Preamilostivă Stăpână, în toate zilele vieții noastre! Căci acoperirea ei maternală e pentru a ne duce, cu pace, în Împărăția cea veșnică a lui Dumnezeu, unde toți Sfinții și Îngerii Lui pururea se veselesc. Amin!

Predică la Duminica a X-a după Cincizecime [2020]

Iubiții mei[18],

iubirea reală pentru oameni se cunoaște din rugăciunile pe care le facem pentru mântuirea oamenilor. Căci Dumnezeu iubește iubirea noastră față de semenii noștri, iubește grija noastră pentru ei, primind cu bucurie rugăciunea noastră pentru aceștia. Iar dacă omul flămând și însetat se bucură mult când i se dă mâncare și băutură și îl prețuiește pe binefăcătorul său, cum să nu se bucure Dumnezeu, când I se aduce în fața Sa rugăciune vie, iubitoare, pentru aproapele? Pentru că El dorește ca noi să ne rugăm unii pentru alții [II Tes. 1, 11, BYZ] și să ne purtăm greutățile [τὰ βάρη] unii altora [Gal. 6, 2, BYZ], adică să ne nevoim pentru mântuirea oamenilor.

Căci atunci când îl ajutăm trupește pe om și îl ocrotim în chip și fel, îl ajutăm să trăiască și să fie viu printre noi. Dar când îl ajutăm duhovnicește, când îl învățăm dreapta credință și dreapta viețuire creștină, atunci îl ducem pe calea mântuirii. Pentru că omul are nevoie de mâncare și de băutură și de casă și de un loc de muncă dar, în primul rând, are nevoie de Dumnezeu, adică de slava Lui primită în Tainele și Slujbele Bisericii. Pentru că viața cu Dumnezeu e adevărata viață a omului, pe când viața în păcatele cele multe e o viață împreună cu demonii, pentru că ea duce, în cele din urmă, la chinuirea împreună cu demonii. Căci atunci când Domnul ne-a vorbit despre Iad, El ne-a

---

[18] Începută la 9. 21, în zi de joi, pe 13 august 2020. Soare, 22 de grade, vânt de 11 km/ h.

spus că cei blestemați [οἱ κατηραμένοι] vor merge „întru focul cel veșnic [εἰς τὸ πῦρ τὸ αἰώνιον], pregătit diavolului și îngerilor săi [τὸ ἡτοιμασμένον τῷ διαβόλῳ καὶ τοῖς ἀγγέλοις αὐτοῦ]" [Mt. 25, 41, BYZ].

El ne-a spus că Iadul este pentru demoni, care vor fi chinuiți întru focul cel veșnic, pentru că așa vor resimți cei din Iad slava Lui: ca pe un chin și nu ca iubire dumnezeiască, dar că noi devenim blestemați ca și ei, dacă urmăm păcatelor inventate de către demoni. Și, prin viața noastră păcătoasă, prin viața noastră demonizată, noi ajungem să ne chinuim veșnic împreună cu demonii. Pentru că nu urmăm sfințeniei lui Dumnezeu, ci ne împotrivim mereu voii Lui celei preasfinte.

...A venit la Domnul un tată și a îngenuncheat la picioarele Lui. Dar nu s-a rugat pentru el, ci pentru fiul său [Mt. 17, 14-15, BYZ], după cum fiecare dintre noi putem să ne rugăm pentru aproapele nostru, oricare ar fi acesta și oricare ar fi boala și nevoia lui.

S-a rugat Domnului din iubire pentru fiul său, care era demonizat. Însă tatăl nu numește boala fiului său demonizare, ci spune că el este lunatic [σεληνιάζεται] [Mt. 17, 15, BYZ]. Dar nu luna îl făcea pe tânăr să pătimească rău [Ibidem], ci demonii din el! Despre care Domnul va spune: „Dar acest fel nu iese [Τοῦτο δὲ τὸ γένος οὐκ ἐκπορεύεται], decât nu[mai] cu rugăciune și [cu] post [εἰ μὴ ἐν προσευχῇ καὶ νηστείᾳ]" [Mt. 17, 21, BYZ].

Și când Domnul spune „acest fel [τοῦτο τὸ γένος]" [Ibidem], El se referă la acest fel de demoni. Care nu pleacă din oameni, care nu ies din ei, care nu se îndepărtează de ei, până ce oamenii nu se nevoiesc, până ce ei nu devin ascetici. Pentru că aceasta e marea taină a vieții creștine: că sub asceza noastră, sub nevoința noastră zilnică, noi avem o luptă continuă cu demonii, pe care nu mulți o sesizează. Noi avem o luptă con-

tinuă cu demonii în sufletul și în trupul nostru, iar toate eforturile noastre ascetice sunt pentru a ne umple de slava lui Dumnezeu, împreună cu care să putem sta împotriva acestor duhuri rele, care sunt pline de răutate și de răzbunare.

Pentru că nu postul, nici rugăciunea, nici privegherea, nici metaniile în sine nu îi alungă pe demoni, ci smerirea noastră continuă prin toate acestea și umplerea noastră de slava lui Dumnezeu. Rugăciunea și postul sunt doar două dintre uneltele înduhovnicirii noastre. Sunt două dintre uneltele cu care noi ne smerim inima și chemăm slava Domnului să locuiască în noi. Iar demonii ies, fug, pleacă din noi, numai când sunt arși de smerenia noastră, de pocăința noastră, de plânsul nostru, de umplerea noastră de slava lui Dumnezeu. Pentru că demonii nu suportă slava lui Dumnezeu și bogăția de virtuți dumnezeiești a omului. Nu se simt bine acolo unde e sfințenie, ci numai unde e murdărie sufletească!

Tocmai de aceea, când vedeți că anumiți oameni nu suportă binele pe care îl faceți dumneavoastră sau sfințenia Bisericii, trebuie să înțelegeți că demonii din ei nu suportă toate acestea. Pentru că nu se simt bine acolo unde se lucrează binele mântuirii. Însă oamenii duhovnicești se simt bine numai acolo unde e slăvit Dumnezeu și unde oamenii caută cu ardoare să se mântuie.

– De ce tatăl și-a numit fiul lunatic și nu demonizat?

– Pentru că el credea că luna de pe cer îi provoca boala fiului său. Căci demonii se manifestau cu putere în el la anumite schimbări ale lunii, pentru ca să le dea oamenilor impresia că luna e de vină și nu ei sunt de vină. Însă Domnul nu leagă boala tânărului de lună și de fazele ei cerești, ci de demoni. Pentru că demonii

erau în spatele acestei boli și ei făceau ca acest tânăr să cadă adesea în foc și în apă [Mt. 17, 15, BYZ].

– Și de ce îl aruncau în foc și în apă?

– Ca să-l omoare! Pentru că demonii nu ne vor niciodată binele, ci numai răul. Ei doresc tot timpul să ne omoare, numai că nu le îngăduie Dumnezeu acest lucru. Pentru că, dacă le-ar îngădui, demonii ne-ar omorî într-o secundă. Și aici vedem marea milostivire a lui Dumnezeu față de întregul neam omenesc. Pentru că El nu le îngăduie demonilor să se manifeste conform răutății lor, deși noi păcătuim zilnic și merităm zilnic să murim. Dar El așteaptă, așteaptă îndelung pocăința noastră și îndreptarea noastră, pentru că vrea ca noi să ne mântuim și nu să ne chinuim veșnic.

Însă, când Domnul subliniază că necredința [τὴν ἀπιστίαν] stă la baza neeliberării noastre de demoni [Mt. 17, 19-20, BYZ], de aici înțelegem că credința e fundamentul îndumnezeirii noastre. Și că din credință izvorăște toată virtutea și toată nevoința duhovnicească care ne îndumnezeiesc pe noi. Căci credința, deși pare mică, aidoma unui grăunte de muștar [κόκκον σινάπεως], ea poate ridica și arunca în marea milostivirii lui Dumnezeu muntele păcatelor noastre [Mt. 17, 20, BYZ]. Ea poate face imposibilul posibil.

Pentru că cel păcătos nu crede că se poate curăți de patimile sale și că se poate îndrepta cu harul lui Dumnezeu. Dar cel care începe să creadă întru El, acela vede că e posibil acest lucru, că el se curățește în mod real, pentru că muntele păcatelor sale e spart de Dumnezeu și risipit, el devenind tot mai mult o vale largă pentru mila Domnului. Căci devenim tot mai încăpători pe măsură ce ne smerim și ne umilim înaintea Domnului. Devenim tot mai plini de mila Lui pe măsură ce ne recunoaștem toate păcatele noastre și ne pare rău cu amar pentru ele. Fiindcă viața noastră cea

adevărată coboară în noi de la Dumnezeu, viața noastră cea duhovnicească este slava Lui, iar noi trăim și suntem cu Dumnezeu numai prin slava Lui.

Iar Evanghelia de astăzi ne-a vorbit apăsat despre rugăciune și despre post și despre curățirea noastră interioară de demoni, pentru ca să fim atenți mereu la ce e în noi și la ce rămâne în noi în urma a tot ceea ce facem noi zi de zi. Pentru că postul trece, orele de rugăciune trec, orele de citire trec, dar contează ce rămâne în noi, ce experiență am dobândit, ce stare interioară avem. Căci toate care ne zidesc sunt uneltele zidirii noastre interioare, dar starea noastră interioară e ceea ce rămâne după zidire. Și ceea ce rămâne după rugăciune, citire, priveghere, spovedirea păcatelor trebuie să fie o conștiință clară și trează, o inimă bună și liniștită, o minte atentă și binevoitoare, un trup gata să alerge alergarea cea bună, alergarea mântuirii.

Dacă nu suntem gata mereu pentru fapta cea bună, dacă nu suntem gata mereu pentru a-I sluji Domnului, atunci ceva e în neregulă în noi. Dar dacă suntem mereu entuziaști spre lucrarea Domnului, mereu atenți și binevoitori, atunci Dumnezeu e în noi prin slava Lui și lucrează mereu, împreună cu noi, cele ale mântuirii noastre.

De aceea, iubiții mei, fiecare zi e ziua mântuirii noastre! Fiecare zi e una a ridicării, a pocăinței, a milostivirii, a mărturisirii înaintea Domnului. Fiecare zi e o mare minune, pentru că e minunea iubirii lui Dumnezeu față de noi. Și Dumnezeu vine și locuiește în casa rațională care se pregătește zilnic pentru El. El vine și locuiește în cei care se pregătesc zilnic să Îi slujească Lui. Pentru că El nu pleacă niciodată de la cei care stau mereu în voia Lui și care învață voia Lui în fiecare clipă.

Simt cum curge oboseala din mine, dar știu că e normală. Când muncești mult, nu poți fi decât obosit. Obosim, avem nevoie de odihnă, avem nevoie de mici vacanțe. Dar vacanțele sunt pentru ca să ne întărim în viața noastră de credință și de slujire.

Așadar, Dumnezeu să binecuvânte odihna noastră, dar și osteneala noastră! El să ne bucure și când muncim, și când ne odihnim! Pentru ca veșnic să Îl lăudăm pe El, pe Dumnezeul nostru treimic, pe Tatăl, pe Fiul și pe Sfântul Duh Dumnezeu, acum și pururea și în vecii vecilor. Amin!

Predică la Duminica a XI-a după Cincizecime [2020]

Iubiții mei[19],

nu putem să stăm, fără frică și cutremur interior, în fața Domnului, ca El „să se socotească [în] cuvânt [συνᾶραι λόγον]” [Mt. 18, 23, BYZ] cu noi, ca El să Se judece cu noi, pentru că toți ne știm păcătoși și cu multe fărădelegi înaintea Lui. Așa cum se ruga și Sfântul David, Profetul: „Și să nu intri întru judecată [εἰς κρίσιν] cu robul Tău, că tot cel viu nu va fi îndreptat [nu se va îndrepta] înaintea Ta [ὅτι οὐ δικαιωθήσεται ἐνώπιόν Σου πᾶς ζῶν]” [Ps. 142, 2, LXX]. Căci, în fața Domnului, a Dreptului Judecător, fiecare dintre noi ne vedem căderile și patimile și neputințele la modul profund și nu putem găsi cuvânt de dezvinovățire pentru păcatele noastre. Înaintea Lui, noi toți am păcătuit și toți suntem vrednici de moartea cea veșnică, adică de Iadul cel cumplit.

Însă, pentru ca El să arate milă față de noi, care suntem datornicii Lui, care îi datorăm toate ale noastre Lui, trebuie să cerem mila Lui. Așa cum, în parabolă, datornicul I s-a rugat Lui și I-a zis: „Doamne [Κύριε], fii îndelung-răbdător către mine [μακροθύμησον ἐπ᾽ ἐμοί] și Îți voi plăti Ție toate [καὶ πάντα Σοι ἀποδώσω]!” [Mt. 18, 26, BYZ].

Însă cine poate să Îi plătească lui Dumnezeu pentru toate binefacerile Sale cele prea mari, pe care El le-a revărsat în viața sa, dar și pentru toate păcatele pe

[19] Începută la 9. 13, în zi de luni, pe 17 august 2020. Soare, 20 de grade, vânt de 8 km/ h.

care el le-a făcut înaintea Lui? Cine poate să Îi mulțumească Lui cu adevărat, dar și să se pocăiască cu adevărat înaintea Lui? Numai că El așteaptă de la noi nu echivalența faptelor Lui în viața noastră, pentru că noi nu putem să facem ceea ce face Dumnezeu pentru noi, ci așteaptă de la noi recunoașterea noastră de sine. El așteaptă ca noi să recunoaștem că suntem cu totul păcătoși înaintea Lui și că Îi aparținem cu totul Lui, pentru că El ne-a răscumpărat pe noi din mâinile demonilor. El așteaptă de la noi o firească raportare la El, adică raportarea noastră față de El ca robi netrebnici ai Săi.

Pentru că, dacă ne-am vedea lungul nasului, dacă ne-am asuma starea noastră de păcătoșenie, viața noastră pe pământ ar fi cu totul alta. Dacă am recunoaște zi de zi că suntem robii Lui cei mult păcătoși, că noi trăim din mila Lui și nu pentru că suntem oameni credincioși cu adevărat, nu am mai avea fapte atât de orgolioase și de nesimțite, ci unele pline de smerenie și de frică de Dumnezeu.

De aceea, Dumnezeu caută neîncetat ca să ne smerească și să ne aducă pe calea cea bună, a ascultării de El. Pomenirea judecății Lui e pentru a ne umple de frica cea bună, de frica cea mântuitoare, de aceea care ne îndeamnă să ne pocăim și să ne îndreptăm mereu viața noastră. Pentru că pocăința e cea care ne îndreaptă pe noi, care ne scoate din multele noastre păcate. Și când El vede că noi venim spre El cu pocăință, atunci El Se milostivește de noi și ne eliberează pe noi de păcatele noastre, ni le curățește cu mila Lui cea prea mare, iertându-ne cu totul datoria păcatelor noastre [Mt. 18, 27, BYZ].

Căci, iubiții mei, în Taina Sfintei Mărturisiri acest lucru, de fapt, se petrece: El ne iartă mereu datoria [τὸ δάνειον] păcatelor noastre! Noi ne mărturisim păcatele

noastre cu pocăință, iar El, ca un mult-milostiv, ni le iartă, ni le șterge și ni le uită cu totul.

– Și de unde știm că El ne iartă, ne șterge și ne uită cu totul păcatele pe care le mărturisim în fața Lui și a Duhovnicului nostru?

– Din aceea că trăim în mod real eliberarea de ele, pe care o simțim cu toată ființa noastră, și, totodată, ne umplem din belșug de slava Lui. Pentru că unde a domnit păcatul și mustrarea conștiinței și tulburarea interioară, prin iertarea Lui, domnește acum slava Lui. Și marea Lui milă și uitarea desăvârșită a păcatelor noastre iertate de El se văd în aceea, că El ne face de fiecare dată locașuri vii ale Sale, pe noi, cei mult păcătoși, fără să mai amintească de cine am fost noi ieri. Azi, dacă ne-am îndreptat întru El, dacă am fost iertați de către El, suntem ai Lui, indiferent de câte păcate am făcut ieri.

Tocmai de aceea, contează mereu ceea ce facem azi, ceea ce facem acum, în clipa de față. Pentru că, oricât de sfinți am fost noi ieri, dacă nu mai suntem și azi, dacă nu mai suntem și acum, nu suntem deloc. Căci noi nu trăim din slava trecutului, ci a prezentului. Și slava prezentului e aceasta: că Dumnezeu e în noi prin slava Lui, pentru că noi ne mărturisim mereu Domnului, ca unii cu totul nevrednici de mila și de iubirea Sa de oameni.

Însă, dacă primim iertarea Lui din belșug, aceasta ne schimbă în mod fundamental. Pentru că devenim și noi milostivi. Milostivirea lui Dumnezeu ne învață și pe noi milostivirea, iertarea, îngăduința față de aproapele nostru. Căci Dumnezeu dorește ca noi să iertăm din inimă fărădelegile lor [Mt. 18, 35, BYZ]. Să iertăm cu toată inima pe cei care ne greșesc. Să îi iertăm și să ne rugăm pentru ei, pentru sănătatea și mântuirea lor.

Însă τὸ δάνειον [danion], de unde îl avem pe *danie* în română, înseamnă *împrumut*, dar și *datorie*. Și cei care fac danii la Biserici și Mănăstiri au conștiința că cele date de ei sunt pentru datoria păcatelor lor. Că cele date nu sunt un dar către Biserică, ci o datorie a lor față de Dumnezeu. Pentru că toți trebuie să facem acest lucru: să ne plătim datoria față de El.

Căci dacă avem conștiința vie a păcatelor noastre, atunci știm că suntem în viață numai și numai din mila cea prea mare a lui Dumnezeu. Și dacă suntem din mila Lui pe pământ, atunci trebuie să o arătăm zilnic prin faptele noastre. Căci faptele noastre trebuie să fie mereu o rugăciune și o mulțumire vie aduse lui Dumnezeu. Faptele noastre trebuie să fie o binecuvântare pentru oameni și nu o tristețe continuă pentru ei. Și oamenii se bucură de bine, de frumos, de pace, de ceea ce îi împlinește. Ei se bucură de ceea ce e firesc, de ceea ce e dăruit de Dumnezeu.

Tocmai de aceea Evanghelia de azi, ca și ultima din acest an bisericesc, pun problema iertării și pe cea a milostivirii față de semenii noștri. Pentru că împlinirea omului este în bine, în binele lui Dumnezeu. Și El dorește ca noi să ne iertăm semenii așa după cum El ne iartă mereu pe noi, adică cu multă milă și, totodată, să nu ne alipim de bunurile pământești, pentru că ele sunt o nimica toată pe lângă slava Împărăției lui Dumnezeu. Căci, dacă traseul vieții noastre e spre Împărăția Lui, cum să ne oprim la ceea ce vedem în lumea aceasta? Și dacă scopul nostru e să ne simplificăm continuu viața și să ne eliberăm de legăturile pe care le avem cu lumea de aici, cum să ne legăm continuu sufletul de ceea ce se vede?

Așadar, iubiții mei, ca să nu fim judecați de El trebuie să nu îi judecăm pe alții [Mt. 7, 1-2]! Și dacă vrem să nu fim pedepsiți de Dumnezeu pentru multele

noastre păcate trebuie să ne judecăm pe noi înșine în fiecare zi. Adică să ne amintim continuu păcatele noastre și să ne pocăim pentru ele. Să ne pocăim pentru ele și să le spovedim și să nu le mai facem. Pentru că El dorește ca noi să trăim în pace și în sfințenie înaintea Lui și înaintea oamenilor. Amin!

Predică la tăierea capului Sfântului Profet Ioannis Botezătorul [2020]

Iubiții mei[20],

de când am văzut, într-o filă video, un fanatic musulman, tăindu-i capul unui tânăr cu un cuțit, am oroare față de cuțitele lungi. Dar și mai mare oroare am față de fanatismul religios criminal. Pentru că i-a tăiat capul ca unui miel, fără ca acela să se opună, iar criminalul a făcut-o cu satisfacție pseudo „religioasă”. Căci, în mintea lui, criminalul a crezut că a făcut „un bine” înaintea lui Dumnezeu omorând un om, când crima e un păcat imens înaintea lui Dumnezeu. Pentru că, prin ea, tu îl omori pe cel asemenea ție, pe care nu tu l-ai făcut. Îl omori pe cel creat de Dumnezeu. De aceea, orice omor este o luptă cu Dumnezeu, pentru că tu distrugi ceea ce El a dăruit oamenilor: viața și sănătatea și timpul mântuirii lor.

Și văzând această filmare de aproape, făcută cu cruzime și cu orgoliu, am înțeles mult mai dureros martirizarea Sfântului Ioannis Botezătorul, dar și toate durerile suferite pentru dreapta credință, pentru iubirea celor Sfinți pentru Dumnezeu. Căci, prin durerea unuia, înțelegem durerea multora, iar dacă ne pătrundem de durerea lui, ne pătrundem de durerea tuturor.

Și când suferim pentru alții și împreună cu ei, atunci compătimim cu aceștia. Iar compătimirea este iubirea plină de milă față de aproapele nostru, pe care ne-a învățat-o Dumnezeu. Pentru că El are mereu o

---

[20] Începută la 8. 44, în zi de miercuri, pe 19 august 2020. Soare și nori, 16 grade, vânt de 3 km/ h.

iubire plină de milă, plină de milostivire față de oameni, înțelegându-le profund durerile și necazurile lor, pentru că îi iubește desăvârșit. Și pe cât îl iubești pe cineva, pe atât te pătrunzi de durerea lui. Și pe cât durerea lui e vie pentru el, pe atât e vie și pentru tine, pentru că nu te poți odihni decât văzându-l bine pe prietenul tău, pe copilul tău, pe cel pe care tu îl iubești.

Sfântului Ioannis Botezătorul i s-a tăiat capul în cetatea Sevasti [Σεβαστή] din Samaria[21]. Și i s-a tăiat capul nu pentru că ar fi fost „un om păcătos”, ci pentru că a mustrat, pe drept, păcatele împăratului din vremea sa. Și i s-a tăiat capul „noaptea târziu...după ce [invitații împăratului, dar și împăratul] s-au îmbătat și s-au desfătat destul prin jucarea fetei celei fără de rușine”[22]. Fata cea fără de rușine era Salomi [Σαλώμη], fiica Împărătesei Irodias [Ἡρῳδιάς][23]. Și ea a dansat în mod lasciv la masa Împăratului, de ziua lui, a Împăratul Irodis Antipas [Ἡρῴδης Αντίπας], pentru a primi un dar de la el. Și „darul” nu l-a cerut Salomi, ci mama ei, Irodias! Care, în ura ei nebună față de Sfântul Ioannis, care o mustra pentru păcatele ei, nu a cerut ceva bun, ceva folositor pentru ea sau pentru mulți, ci a cerut capul Sfântului Ioannis pe un disc [πίναξ][24]. Și l-a primit astfel, după ce capul Sfântului Ioannis a fost tăiat în temniță [Mc. 6, 28, BYZ][25].

---

[21] *Cf.* https://www.teologiepentruazi.ro/2019/08/28/predica-la-taierea-capului-sfantului-ioannis-botezatorul-2019/.

[22] *Cf.* http://paginiortodoxe.tripod.com/vsaug/08-29-taierea_capului_sf_ioan_botezatorul.html.

[23] *Cf.* https://www.teologiepentruazi.ro/2018/08/28/predica-la-taierea-capului-sfantului-ioannis-botezatorul-29-august-2018/.

[24] Ibidem.

[25] Ibidem.

Și de aici vedem ce drame se pot petrece, când, în funcții de conducere, în funcții cheie într-un stat, ajung oameni răi și răzbunători. Pentru că funcțiile de conducere sunt tocmai pentru oameni echilibrați, pentru oameni care muncesc pentru binele comun și care întăresc unitatea interioară a statului. Dar când acolo ajung oameni improprii funcției, ura și răutatea lor se răsfrâng asupra multora, distrugând multe vieți.

Înaintemergătorului și Botezătorului Domnului i s-a tăiat capul în temniță, i s-a tăiat capul cu sabia. I s-a tăiat capul departe de vederea oamenilor. Însă, ceea ce se face departe de ochii mulțimii, în mod criminal, nu se face departe și de ochii lui Dumnezeu! Căci El vede toate cele ale noastre și ne va judeca pentru toate pe care le-am făcut și le facem și le vom face.

Iar când cea păcătoasă credea că a scăpat de mustrare, capul Sfântului Ioannis, adus pe disc, a mustrat-o și după moarte pe Irodias, amintindu-i că este soția nelegitimă a Împăratului. Și, pe când capul Sfântului o mustra, Irodias înțepa cu acul limba Sfântului Profet, limba care spunea adevărul despre ea[26].

Însă, iubiții mei, când nu suportăm adevărul dureros despre noi înșine, nu e de vină cel sau cei care ni-l spun, ci noi, cei care păcătuim și nu ne pocăim! Când nu suportăm adevărul despre noi înșine e semn de mare stricăciune interioară, pentru că păcătuim continuu și ne ascundem păcatele noastre. Iar dacă ni le ascundem, asta nu înseamnă că nu le facem, ci că ne comportăm ca și când Dumnezeu nu ne-ar vedea și nu ne-ar cunoaște viața noastră.

Pe când noi, dimpotrivă, trebuie să le facem pe toate în fața Domnului, neascunzând nimic de ochii Săi. Noi trebuie să ne mărturisim mereu în fața Lui și

[26] *Cf.* http://paginiortodoxe.tripod.com/vsaug/08-29-taierea_capului_sf_ioan_botezatorul.html.

să Îl rugăm mereu pe El să ne călăuzească spre tot lucrul cel bun. Pentru că numai Dumnezeu știe cel mai bine ce ne trebuie nouă și ce trebuie să facem în mod punctual în viața noastră pentru ca să ne mântuim.

Traiul bun, viața mereu îmbelșugată, este un exces păgubitor pentru noi. Căci astfel scoatem din viața noastră asceza și milostenia, scoatem nevoința pentru mântuirea noastră.

Pariurile prostești și promisiunile rele sunt cele care nasc multe suferințe. Pentru că de la un pariu pe viteză mulți au ajuns la cimitir și cu mașina făcută armonică, la fel și cei care au pariat că pot mânca, bea și se pot desfrăbăla la nesfârșit. Pentru ce să promiți bani celor care buzunăresc, vandalizează, terorizează oameni? Pentru ce să promiți o recompensă celor care fac rele? Pentru ce să susții răul, dacă el omoară și te omoară?

Și, adesea, facem răul până când el ne distruge interior. Și numai atunci când îl simțim și noi cu putere, când nu îl mai suportăm, vedem ce am ajuns și ce lucruri rele am făcut în viața noastră.

Iar astăzi e zi de post, pentru ca să ne pocăim pentru toate păcatele pe care le facem zilnic împotriva iubirii negrăite a lui Dumnezeu. E zi de post, pentru ca să ne îndurerăm pentru moartea nedreaptă a Sfântului Ioannis și pentru martirizarea tuturor Sfinților Lui. Pentru ca să punem la inimă toată durerea acestei lumi și să ne rugăm pentru ea. Căci noi suntem chemați de Domnul să fim oameni ai rugăciunii și ai evlaviei, ai milostivirii și ai bunei-conviețuiri.

Dacă alții au alte păreri decât noi, dacă alții sunt de alt neam sau de altă religie decât noi, nu trebuie să căutăm mereu să ne certăm cu ei, ci să găsim o cale de mijloc, o cale de dialog, vorbind despre cele care nu ne fac să intrăm în conflict. Pentru că astfel putem să

vorbim cu diverși oameni, care nu ne împărtășesc mai deloc credința și modul de viață, dar care au și lucruri în comun cu noi. Și pe acestea le descoperim numai când dialogăm cu ei și când îi lăsăm să ne vorbească despre viața lor.

Așadar, iubiții mei, prăznuim martirizarea Sfântului Ioannis Botezătorul nu pentru „a-l răzbuna" peste secole, ci pentru a-i mărturisi viața sfântă și curată! Pentru că noi mărturisim cum au trăit și au adormit Sfinții lui Dumnezeu, spunem tuturor adevărul lor, pentru ca el să inspire, să umple de credință și de dragoste și pe alții. Căci Sfinții sunt lumini vii, duhovnicești, care aprind credința, nădejdea și iubirea pentru Dumnezeu în toți cei care doresc să afle adevărul lui Dumnezeu. Ei ne aprind mereu sufletul și ni-l fac viu prin slava lui Dumnezeu care e în ei și care este viața lui Dumnezeu.

De aceea, să învățăm de la Sfinții Lui să fim Sfinți și noi! Să învățăm de la ei grija cea mare pentru credința și viața Bisericii, pentru autenticitatea vieții duhovnicești. Pentru că viața duhovnicească nu se învață după ureche, din afară, ci împlinind poruncile lui Dumnezeu și schimbându-ne interior prin slava Lui. Căci El îi știe pe cei ai Lui tocmai pentru că El îi zidește și îi apără pururea în mod real, iar aceștia cresc duhovnicește pe fiecare zi. Și dacă cresc în cunoașterea și în înțelegerea vieții creștine a Bisericii, ei sunt martori vii, reali ai experienței ortodoxe.

Și avem o mare nevoie astăzi de creștini și de teologi autentici! De creștini plini de evlavie și de teologi care nu caută adevărul la eretici, ci în Tradiția și în viața Bisericii. Pentru că mă îndurerez mult când îi văd pe anumiți „teologi" ai noștri sărind de-a dreptul în barca detractorilor Sfinților Părinți, ei neștiindu-și, la propriu, credința lor.

Cum să aplauzi negarea Sfinților Părinți? Cum să dai credit cercetătorilor eterodocși de tot felul în detrimentul Dumnezeieștii Tradiții a Bisericii? Când începi să studiezi un Sfânt Părinte al Bisericii trebuie să te întrebi ce spune Biserica despre el și nu te miri cine din afara Bisericii. Când dezbați credința Bisericii trebuie să o faci în folosul credincioșilor Bisericii și nu pentru ca să îi sminteşti și să îi faci nelucrători în viața lor.

Pentru că teologia cere să fii cu totul serios față de voia lui Dumnezeu. Căci teologia e voia lui Dumnezeu pentru noi, tâlcuită de Sfinții lui Dumnezeu. Și dacă avem nevoie de ceva ca să ne mântuim, atunci avem nevoie de viața și de teologia Bisericii lui Dumnezeu. Slujbele și viața Bisericii concordă în mod deplin cu teologia Bisericii. Cine se desfată de voia lui Dumnezeu, de teologia Lui, acela se nevoiește cu adevărat și se bucură slujind în Biserica lui Dumnezeu.

Așa că, dacă vrem să cunoaștem teologia Bisericii, să o cunoaștem slujind și trăind în Biserică și să o explicăm spre folosul tuturor! Pentru că teologia e de obște, e a întregii Biserici, după cum sunt și Slujbele și întreaga viață ascetico-mistică a Bisericii.

Vă doresc post cu pace pe mai departe și Dumnezeu să ne învețe să ne pocăim și să ne mântuim, pentru rugăciunile Sfântului Ioannis Botezătorul, Părintele nostru cel astăzi pomenit! Amin.

Predică la Duminica a XII-a după Cincizecime [2020]

Iubiții mei[27],

unii, în mod naiv, cred că sfârșitul greutăților din viața lor s-ar petrece, dacă ar câștiga deodată mulți, mulți bani. Pentru că ei cred că, dacă ar avea mulți, mulți bani, cu ei și-ar rezolva toate problemele. Însă înmulțirea banilor aduce noi și noi probleme, pe care nu le-ai avut, pe când nu aveai bani. Căci banii trebuie ținuți undeva: într-o bancă sau într-un seif sau într-un loc aparte, într-un loc sigur. Banii, dacă începi să îi cheltui, atrag privirile asupra ta, atrag invidia unora sau a altora asupra ta, atrag ochii hoților asupra ta și apar alte probleme, multe probleme, pe care nu și le pun în mod serios cei care vor să se îmbogățească deodată.

Pentru că una e ceea ce vrei tu: prosperitate și liniște, și alta e realitatea cu care te confrunți când ai bani mulți: multă insecuritate și rivalitate. Căci atunci când ai bani mulți, ai și multe pericole în viața ta. Mulți vor să te fure, să te înșele, să te omoare pentru banii și pentru averile tale. De aceea, adesea, cei care s-au îmbogățit peste noapte, încep să regrete tihna pe care o aveau când erau modești și relațiile umane pe care le aveau atunci, pentru că astăzi se văd înconjurați de oameni care mimează prietenia cu ei, tocmai pentru că știu că au bani.

Nu ești fericit, în mod neapărat, pentru că ai bani, pentru că posezi o anumită avere, pentru că ai relații

---

[27] Începută la 8. 52, în zi de joi, pe 20 august 2020. Soare, 19 grade, vânt de 5 km/ h.

sociale diverse, ci fericirea o trăiești dacă ești împăcat cu Dumnezeu și cu conștiința ta și dacă ești iubit de oameni care te înțeleg și te sprijină în demersurile tale. Fericirea e o stare interioară profundă, binecuvântată de Dumnezeu, o stare de maturizare interioară, pentru că are la bază harul Său. Și numai dacă te bucuri întru voia lui Dumnezeu și dacă te înconjuri de oameni buni ești cu adevărat împlinit și fericit, pentru că scopul vieții noastre e ascultarea de Dumnezeu.

De aceea, nu banii ne aduc fericirea, nu sănătatea sau iubirea ne fac fericiți, nu relațiile sociale ne fac fericiți și împliniți, ci viața cu Dumnezeu și cu oamenii plăcuți Lui ne fac fericiți și împliniți cu adevărat. Pentru că toate cele ale vieții trupești vin după cele ale vieții duhovnicești, care sunt neapărate pentru a fi fericiți. Așa cum ne-a spus Domnul: „Dar căutați mai întâi Împărăția lui Dumnezeu și dreptatea Sa [Ζητεῖτε δὲ πρῶτον τὴν Βασιλείαν τοῦ Θεοῦ καὶ τὴν δικαιοσύνην Αὐτοῦ], iar toate celelalte vor fi adăugate vouă [καὶ ταῦτα πάντα προστεθήσεται ὑμῖν]!” [Mt. 6, 33, BYZ]. Pentru că Domnul ni le făgăduiește aici pe cele ale vieții trupești, dacă, în primul rând, dorim să fim oameni duhovnicești.

Căci El a făcut întreaga creație pentru om, pentru ca aceasta să fie casa omului, dar o casă în care omul să Îi slujească lui Dumnezeu. Însă, când noi preferăm plăcerile vieții acesteia, când noi ne scufundăm în viața trupească, nu facem altceva decât să ne înjosim, să ne negăm statutul nostru de oameni teologici, de oameni duhovnicești, de oameni care Îi slujim lui Dumnezeu. Pentru că nu trebuie să ne lipim cu sufletul de cele văzute, de cele trupești, ci să trăim liberi interior, unindu-ne duhovnicește cu Dumnezeu, prin slava Lui, și cu toți Sfinții și Îngerii Lui, și trăind și noi duhovnicește.

De aceea, Domnul, în Evanghelia de azi [Mt. 19, 16-26], nu condamnă faptul de a avea lucruri trupești, materiale, ci condamnă alipirea pătimașă de ele. Căci atunci când El i-a spus tânărului bogat: „Dacă voiești a fi desăvârșit [Εἰ θέλεις τέλειος εἶναι], mergi, vinde averile tale și dă-le săracilor [ὕπαγε, πώλησόν σου τὰ ὑπάρχοντα καὶ δὸς πτωχοῖς], și vei avea comoară în cer [καὶ ἕξεις θησαυρὸν ἐν οὐρανῷ], iar [apoi] vino [καὶ δεῦρο] [și] urmează-Mi Mie [ἀκολούθει Μοι]!" [Mt. 19, 21, BYZ], El i-a cerut să nu mai fie alipit sufletește de averile sale, ci să Îl urmeze pe El, renunțând la toate ale sale.

Pentru că desăvârșirea creștină înseamnă lepădarea interioară de toate pentru dragostea Lui. Și lepădarea reală de lucruri e aceea pe care o trăiești în mijlocul lucrurilor, când te dezlipești interior de ele. Și te poți dezlipi cu adevărat de cele materiale numai dacă trăiești duhovnicește pe acest pământ. Pentru că milostenia ne face să fim un cer viu al lui Dumnezeu, în care El locuiește prin slava Lui, dacă alături de milostenie sunt toate virtuțile lui Dumnezeu. Pentru că nu e de ajuns o virtute pentru a fi duhovnicești, ci e nevoie de toate virtuțile dumnezeiești, ca să ne facem un cer duhovnicesc al lui Dumnezeu.

Desăvârșirea creștină este interioară, iar urmarea lui Dumnezeu e de asemenea interioară. Și nu poți să Îl urmezi pe El, dacă nu Îi împlinești poruncile Sale. De fapt, mergem cu Dumnezeu și spre El continuu, dacă împlinim poruncile Sale cele dumnezeiești. Căci, în ele însele, poruncile Lui sunt conținutul vieții noastre duhovnicești, pentru că ele sunt cele care ne fac pe noi duhovnicești.

Însă, când ești un om trupesc, nu cunoști mila lui Dumnezeu. Paradoxurile Sale duhovnicești ți se par imposibile. Căci omul trupesc se întreabă: „Cum poate

să treacă o cămilă prin urechea acului?”. Asta cu aluzie la Mt. 19, 24. Însă, dacă Domnul a comparat aici păcatele noastre cu greutatea și masivitatea cămilei, anterior, în Mt. 17, 20, le-a comparat cu imensitatea și statornicia unui munte.

Pentru că păcatele noastre sunt ca un munte de mari și de mormântale pentru noi. Sau sunt cât o cămilă de mari în comparație cu acul iertării și al sfințeniei dumnezeiești. Pentru că El ne vrea atât de supli și de curați cât să putem trece prin acul judecății Sale celei dumnezeiești.

Dar El nu doar ne vrea Sfinți, ci El poate să ne facă cu adevărat oameni Sfinți! Cum?! Prin iertarea Lui cea dumnezeiască! Pentru că păcatele noastre, cele cât un munte, El le șterge, și noi devenim vale a sfințeniei Sale celei dumnezeiești. O vale a smereniei și a curăției dumnezeiești. Căci e minunea iertării lui Dumnezeu să ne facă din munte o vale a smereniei. După cum, dacă suntem ca niște cămile de păcătoși, dacă suntem grei și masivi în răutate ca o cămilă, El ne face atât de supli, atât de duhovnicești prin iertarea Lui, încât putem trece prin urechea acului. Și asta, pentru că la Dumnezeu nimic nu e cu neputință. Pentru că „înaintea oamenilor aceasta este cu neputință [Παρὰ ἀνθρώποις τοῦτο ἀδύνατόν ἐστιν], dar înaintea lui Dumnezeu toate [sunt] cu putință [παρὰ δὲ Θεῷ πάντα δυνατά]” [Mt. 19, 26, BYZ].

Și dacă ne amintim ce gândeam noi în copilărie și în adolescență despre viață, despre viața noastră și cât de grele ni se păreau lucrurile, și comparăm cu ceea ce am realizat până acum, ne dăm seama că ceea ce trăim acum părea imposibil atunci. Cele ce nu știam atunci, acum ni se par ușoare și banale, pentru că ne-am învățat cu toate ale vieții acesteia. Dar, de la viața noastră de copil, până la cea de adult și de bătrân, noi nu am

stat degeaba, ci am învățat continuu și am trăit continuu noi și noi schimbări interioare. Și tocmai de aceea ne-am schimbat și ne schimbăm continuu: pentru că viața nu trece pe lângă noi, ci prin noi și ne schimbă continuu.

Trec anii și noi odată cu ei. Căci, iată, suntem cu două zile înaintea sfârșitului de an bisericesc! Tot binele pe care l-am făcut a devenit noi înșine, dar și răul pe care l-am făcut e povara noastră. Numai că noi ne putem arunca mereu povara păcatelor prin Taina Mărturisirii, așa după cum aruncăm la coșul de gunoi cele inutile. Ne putem despovăra continuu de păcatele noastre, pentru a fi lini și curați la inimă.

Și asta și trebuie să facem, iubiții mei! Trebuie să ne curățim mereu interior, pentru a fi case vii ale lui Dumnezeu. Căci acolo unde locuiește Dumnezeu, acolo locuiește toată Împărăția Lui. Și dacă El și Împărăția Lui sunt în noi, atunci trăim încă de acum în viața cea veșnică a lui Dumnezeu, în Împărăția ce va să vină, în Împărăția ce se va arăta tuturor la venirea Lui întru slavă.

Vă doresc la mulți ani și multă sănătate și bucurie! Iar noul an bisericesc, anul bisericesc 2020-2021, să ne fie tuturor spre liniștirea și mântuirea noastră! Amin.

Predica la 15 ani de la Hirotonia întru Diacon [4 septembrie 2020]

Iubiții mei[28],

slujirea oamenilor e o îmbrățișare duhovnicească a tuturor și a fiecăruia în parte. O îmbrățișare adevărată, o îmbrățișare asumată, o îmbrățișare sfântă, pentru că lucrezi, împreună cu Dumnezeu, la mântuirea oamenilor. Fiindcă Dumnezeu, în marea și nesfârșita Sa iubire de oameni, a instituit în Biserica Sa Preoția dumnezeiască ca pe o împreună-lucrare sfântă pentru mântuirea oamenilor. Căci El lucrează toate ale mântuirii noastre prin Ierarhia sacramentală a Bisericii, adică prin Episcopi, Preoți și Diaconi, chemându-ne pe toți la a fi responsabili pentru mântuirea noastră și a aproapelui nostru.

De aceea, Sfântul Apostol Petros îi îndeamnă pe membrii ierarhiei sacramentale: „Păstoriți pe cea din[tre] voi turmă a lui Dumnezeu [ποιμάνατε τὸ ἐν ὑμῖν ποίμνιον τοῦ Θεοῦ], cercetând-o nu cu sila, ci de bunăvoie, nici pentru câștig urât, ci cu râvnă, și nici ca stăpânind asupra sorților, ci exemple făcându-vă turmei [ἀλλὰ τύποι γινόμενοι τοῦ ποιμνίου]!” [I Petr. 5, 2-3, BYZ]. Pentru că păstorirea duhovnicească e, înainte de toate, o umplere de râvnă a credincioșilor spre tot lucrul cel bun, din privirea la cel care se face exemplu de viață creștină în fața lor. Căci atunci când dorești să te mântui, atunci asculți tot sfatul cel bun și folositor propovăduit și cântat în Biserică, încercând să te nevo-

---

[28] Începută la 8. 32, în zi de luni, pe 24 august 2020. Soare, 22 de grade, vânt de 6 km/ h.

iești după putere. Iar când te nevoiești după puterea ta să împlinești poruncile lui Dumnezeu, atunci nu te mai uiți la neputințele oamenilor, ci la neputințele tale. Pentru că neputințele tale, căderile tale în păcat sunt cele care te omoară și nu exemplul rău al altora. Dimpotrivă, exemplul rău al altora e cel mai bun argument că nu trebuie să le calci pe urme.

Diaconii sunt mâna dreaptă ai Episcopilor și ai Preoților în slujirea sacramentală și în întreaga slujire a Bisericii: în cea învățătorească, în cea filantropică, în cea administrativă. Relația lor cu Episcopii și cu Preoții e aceea de împreună-slujire, de împreună călăuzire a oamenilor pe calea mântuirii. Iar exemplul acesta de cooperare frățească continuă în slujire e unul care trebuie urmat atât în familia noastră, cât și la locul de muncă. Pentru că atât în familie, cât și acolo unde muncim, e nevoie nu doar de binele nostru, ci al tuturor la un loc.

Dacă soția e bolnavă sau are o altă treabă, soțul nu trebuie să aștepte invitație pentru ca să o ajute, ci trebuie să o ajute de la sine, recuperând și aportul ei în familie. La fel stă treaba și când un coleg de muncă are o nevoie anume: trebuie să îi ții locul, să muncești și partea lui, dacă dorești să nu rămâneți în urmă. Căci binele familiei și al instituției la care muncești e un bine comun și nu individualist. Numai dacă faceți profit, veți avea fiecare salariu. Dar ca să faceți profit, trebuie să munciți cu toții și să vă ajutați unul pe altul în muncă, pentru că binele personal decurge din cel comun. Falimentul instituției e falimentul tuturor. Și ca să nu ajungi aici trebuie să fii onest cu tine și să muncești, dar să îl ajuți și pe cel care îți cere ajutorul. Pentru că numai astfel veți avea cu toții un salariu la sfârșit de lună.

Împreuna slujire a ierarhiei Bisericii e paradigma fundamentală a societății noastre. Pentru că Episcopul nu este cineva care doar stă și dă indicații, ci slujește efectiv alături de ceilalți. Toți membrii ierarhiei bisericești transpiră la Slujbă și obosesc slujind, pentru că slujirea lor este efectivă, e reală, e cu toată ființa lor. Nu muncesc prin intermediar, ci muncesc în mod direct! Pentru că a sluji înseamnă a te întâlni cu omul, a-l ajuta în mod real, a-i vorbi pe înțelesul lui și a-l călăuzi spre mântuire în termeni realiști. Pentru că mântuirea ține de om, de ceea ce face el în el însuși și nu de o epocă sau de o stare socială sau de un loc anume.

Tocmai de aceea, există Biserică la sat, la oraș, în locuri retrase, în munți, în locuri greu accesibile, pentru că oamenii se pot mântui oriunde. Dar oamenii se pot mântui doar în Biserică și în relația curentă cu Biserica. Nu poți fi un creștin ortodox real fără Biserică și fără participarea curentă la Biserică! Pentru că în Biserică, prin Sfintele Tale și Slujbe ale Bisericii, primim tot harul și toată învățătura mântuitoare. Iar Sfintele Taine și Slujbe ale Bisericii nu le săvârșesc nici mirenii și nici monahii, adică credincioșii de rând, ci doar ierarhia sacramentală a Bisericii. De aceea, Biserica nu poate exista fără ierarhie, iar rolul ierarhiei sacramentale, a ierarhiei rânduite prin succesiune apostolică și prin hirotonie, e acela de a înmulți credincioșii, adică turma cea duhovnicească a Bisericii.

Și când Sfântul Petros spunea că Biserica e o turmă, e o turmă rațională, el spunea că ea este o comunitate de credință de nezdruncinat. E o comunitate sfântă, care este legată interior de credința, nădejdea și dragostea membrilor ei pentru Dumnezeu. Căci atunci când oamenii merg în gară, ca să ia trenul, ei nu sunt o comunitate, ci o adunătură de oameni. Dar când vin la Biserică, ei nu mai sunt o adunătură, pentru că fiecare

dintre ei este un membru real al Bisericii, un membru real al comunității creștine.

Și Domnul a asemănat Biserica Lui cu o turmă, spunând că El este Păstorul cel bun [ὁ Ποιμὴν ὁ καλός] [In. 10, 11, BYZ] al turmei Sale, pentru că oile știu să fie ascultătoare. Oile știu să stea la un loc și se lasă păscute de Păstorul lor. Iar cum El a vorbit parabolic, indicând oile numai în aspectul lor pozitiv, de aceea a subliniat prin oi ascultarea oilor, care stă la baza unității Bisericii.

De aceea, oameni vor să vadă în fața lor Păstori buni, Păstori care să semene cu Păstorul Păstorilor, cu Hristos Dumnezeu. Numai că „bun” nu înseamnă îngăduitor în neștire cu păcatele și fărădelegile poporului, ci un om onest și realist cu oamenii, pentru că problema în curs e mântuirea lor, adică viața lor veșnică. Păstorii cei duhovnicești sunt buni și milostivi cu oamenii, sunt îngăduitori și smeriți, le slujesc și îi învață în pace cele ale lui Dumnezeu, dar sunt și realiști și gravi când vorbesc despre viața oamenilor și despre judecata lui Dumnezeu.

Nu ne ajută prea mult îngăduința Duhovnicilor noștri, dacă noi creștem în nesimțire și indolență. Însă nici severitatea extremă nu ne umple de sfințenie, dacă ne scandalizează la tot pasul. Ci trebuie să fie în Păstor o îmbinare armonioasă a blândeții cu severitatea, a bunătății cu adevărul brutal, a zugrăvirii Raiului în paralel cu Iadul. Pentru că trebuie să știi ce e bine, ce e firesc, ce e duhovnicesc, dar și ceea ce este nesimțit, anacronic, demonic în om și în societatea noastră.

Rolul Bisericii e acela de a trezi continuu conștiințele oamenilor. De a le trezi și de le entuziasma continuu. Iar dacă ajuți la mântuirea oamenilor în vreun fel anume, atunci slujești diaconal în Biserică. Căci διάκονος [diaconos] înseamnă deopotrivă *slujitor*

și *ajutător* al oamenilor[29]. Fiindcă slujirea diaconală în Biserică nu e de formă, ci pentru a ajuta în mod real oamenii.

Mă văd și acum, după 15 ani, având gesturi și înclinări diaconale, deși n-am fost Diacon decât pentru două săptămâni. Simt să mă închin la fiecare cerere a ecteniei, dar și să mă plec diaconal, la sfințirea Cinstitelor Daruri, când altcineva e protos. Și asta mă face să mă simt bine când slujesc, pentru că e semn că Diaconalitatea mea face parte din Preoția mea la modul interior. Diaconul cere mereu binecuvântare pentru ca să slujească, o cere de la Episcop sau Preot, deși el este slujitor deplin al ierarhiei bisericești. Și dacă n-am uita asta atunci când nu mai suntem Diaconi, am ști să ne salutăm și să ne îmbrățișăm cu evlavie când ne întâlnim și când slujim unii cu alții. Pentru că marea problemă a slujirii în comun e tocmai puțina evlavie și simțire duhovnicească în timpul Slujbei. Nu ne mai concentrăm asupra lui Hristos Dumnezeu, Care stă în mijlocul nostru, ci pe noi și pe ritual.

Însă Dumnezeiasca Liturghie nu este despre noi, despre veșmintele noastre, despre mofturile noastre, ci despre Hristos Dumnezeu, Cel nedespărțit de Tatăl și de Duhul Sfânt, a Cărui iconomie mântuitoare noi o retrăim de fiecare dată. Liturghia e întreaga istorie a mântuirii spusă pe scurt, integrată în întreaga istorie a lumii. Căci noi Îl propovăduim pe Cel care a creat lumea și pe om și Care duce lumea, prin istorie, spre veșnica Lui Împărăție. Și când slujim și stăm în fața Lui, trebuie să stăm cu evlavie și cu bucurie sfântă, cu atenție dumnezeiască și cu simplitate, pentru ca rugăciunea noastră să trezească, să educe, să dinamizeze continuu Biserica lui Dumnezeu.

---

[29] *Cf.* Friberg Greek Lexicon, 6.268, în Bible Works 10.

Era soare, era cald, și când PS Irineu Popa, Mitropolitul de acum, m-a hirotonit, s-a lăsat pe capul meu cu putere, cu toată ființa sa, așa după cum, probabil, se sprijină pe cârja lui. Nu mă așteptasem la una ca asta! A trebuit să îmi încordez gâtul și să fiu atent la echilibrul trupului meu, așa cum eram îngenuncheat, dar în același timp să mă bucur de Hirotonia mea. Și m-am bucurat în ciuda forței exercitate asupra capului meu! De aceea, când m-am ridicat în picioare, pentru ca să mă îmbrac diaconal, ridicarea a fost o răsuflare cu toată ființa mea, o eliberare neapărată.

Dar acea apăsare cu putere asupra capului meu de la Hirotonie a devenit paradigmatică pentru mine! Pentru că greutatea păcatelor personale, a grijilor, a fricilor, a ispitelor de tot felul nu trebuie să o lăsăm să ne obosească, să ne sufoce slujirea noastră. Cu cât lăsăm păcatele și grijile să ne sufoce, cu atât ele vor prinde teren în viața noastră.

M-a hirotonit Diacon PS Irineu Popa pentru că în acea zi a slujit împreună cu PS Galaction Stângă. Și îi pomenesc pe amândoi ca hirotonitori ai mei, alături de toți membrii Sfântului Sinod și de toți membrii tuturor Sinoadelor Bisericilor surori, pentru că ierarhia Bisericii e una. Și cât timp gândim și scriem având în minte grija pentru unitatea Bisericii și pentru mântuirea tuturor, noi gândim eclesial. Pentru că teologia nu se scrie doar pentru parohia sau eparhia sau Biserica noastră națională, ci pentru toată Biserica și pentru toată lumea. Căci adevărul Bisericii e pentru toată Biserica, fiindcă toți membrii Bisericii trebuie să se nevoiască pentru mântuirea lor.

Însă, cum teologia Bisericii e pentru toată Biserica, tot la fel Slujba Bisericii e pentru toată Biserica. Căci noi, în fiecare Biserică, nu ne rugăm doar pentru noi, ci pentru întreaga Biserică și pentru întreaga lume.

În rugăciunile noastre purtăm întreaga lume și ne pătrundem de problemele întregii lumi și ale întregii istorii. Rugăciunea noastră e diaconală pentru că vrea binele întregii lumi. Și când Îi slujim lui Dumnezeu cu toată ființa noastră, atunci participăm cu toții duhovnicește la harisma Diaconalității, la acest mare dar al slujirii lui Dumnezeu.

De aceea, eu sunt mulțumitor continuu pentru marele binefaceri revărsate de Dumnezeu în viața mea și a întregii lumi. Mă bucur pentru binele lumii și mă întristez pentru nefericirea ei. Căci binele îl facem cu Dumnezeu, pe când nefericirea noastră e închiderea noastră în păcate. Și dacă ieșim din păcatele noastre, dacă Îl lăsăm pe Dumnezeu să dea la o parte povara de pe sufletele noastre, atunci respirăm în voie slava lui Dumnezeu.

Trebuie să învățăm să respirăm duhovnicește! Să ne bucurăm din plin de mila lui Dumnezeu cu noi și de toate binefacerile revărsate de Dumnezeu în viața noastră și a întregii lumi. Căci în aceasta stă împlinirea noastră: în mulțumirea continuă adusă lui Dumnezeu și în recunoașterea că noi Îi aparținem cu totul Lui.

Vă mulțumesc pentru rugăciuni și pentru prietenie! Vă mulțumesc pentru sfaturi și pentru atenționări! Vă mulțumesc pentru împreuna-slujire cu mine! Dumnezeu să ne întărească pe toți în tot lucrul cel bun, ca bine să viețuim și să ne bucurăm duhovnicește înaintea Lui! Amin.

Predică la Duminica a XIII-a după Cincizecime [2020]

Iubiții mei[30],

cine se lasă povățuit de Dumnezeu, acela primește mai întâi de toate mustrările Sale. Le primește cu bucurie și nu cu tristețe! Pentru că el știe că are nevoie de vindecare dumnezeiască pentru patimile și păcatele sale. Tocmai de aceea și Domnul, atunci când a vorbit despre starea interioară a Israilului din timpul Său, a spus: „Amin zic vouă [Ἀμὴν λέγω ὑμῖν], că vameșii și curvele merg înainte de voi întru Împărăția lui Dumnezeu [ὅτι οἱ τελῶναι καὶ αἱ πόρναι προάγουσιν ὑμᾶς εἰς τὴν Βασιλείαν τοῦ Θεοῦ]” [Mt. 21, 31, BYZ].

– Care voi?

– Voi care vă credeți „Drepți”, voi care vă credeți „fără de păcat”! Căci cine se crede „fără de păcat”, acela nu se pocăiește, pentru că el crede că mândria lui e „virtute” și nu o patimă urâtă, nesimțită în fața lui Dumnezeu. Dar cel mult păcătos, cel cu păcate multe, așa, ca vameșii hoți și ca femeile care se prostituează pentru bani, acela vine imediat la pocăință, pentru că el își simte răul păcatului în el însuși.

Căci asta e marea problemă a omului religios: conștiința păcatului. El trebuie să își conștientizeze imediat păcatele sale, imediat ce le face și să nu le uite pe cele din trecut, pe cele pe care le-a făcut în viața lui. Dacă ai conștiința păcatului, atunci ești un om smerit, un om care cauți mereu mila lui Dumnezeu, iertarea Lui, și rugăciunile nu sună fals în gura ta. Dar dacă nu

[30] Începută la 15. 21, în zi de sâmbătă, pe 29 august 2020. Soare, 37 de grade, vânt de 8 km/ h.

o ai, atunci ești un monstru. Pentru că poți păcătui fără reținere. Poți să faci multe atrocități din poziția socială în care te afli sau beneficiind de forța fizică pe care o ai. Și istoria a înregistrat mulți monștri cu față umană, care au distrus mii, sute de mii, milioane de vieți.

Pocăința e începutul vieții cu Dumnezeu! Și oricine se poate pocăi! Și cel mai păcătos și păgân om de pe pământ se poate pocăi! Iar pocăință cea dumnezeiască, marele dar al pocăinței, ne ridică de acolo, din Iadul în care suntem, la cunoașterea lui Dumnezeu, pentru că Dumnezeu ne ridică pe noi din Iadul păcatelor noastre.

Dar, pentru ca să fim mântuiți, trebuie să vrem cu totul mântuirea Lui. Trebuie să ne dorim cu totul schimbarea Lui cea prea frumoasă în viața noastră. Trebuie să vrem să ne schimbăm cu totul, în mod radical, uitând de curvia, de hoția, de bădărănia, de înfumurarea, de necredința, de lăcomia vieții noastre. Trebuie să ne dorim iertarea lui Dumnezeu și, dacă ne-o dorim, El ne-o va da imediat. Pentru că, în comparație cu cei care promit multe și fac puține, Dumnezeu promite, făgăduiește multe lucruri și ne dăruie și mai multe decât ne-a făgăduit. Pentru că El nu numai că ne scoate din Iad și ne îndreaptă și ne curățește și ne luminează și ne sfințește, dar ne umple și de toată înțelepciunea, curăția și frumusețea dumnezeiască prin asceza și vederea Lui. Pentru că El ne dăruie toate în unirea cu Sine, făcându-ne pe noi, cei mult păcătoși și greșiți, fiii Lui cei duhovnicești și moștenitorii Împărăției Sale.

„Căci a venit către voi Ioannis [Botezătorul] în calea dreptății [Ἦλθεν γὰρ πρὸς ὑμᾶς Ἰωάννης ἐν ὁδῷ δικαιοσύνης]”, fiind un Sfânt al Meu și învățându-vă să trăiți ca oameni Sfinți, „și nu i-ați crezut lui [καὶ οὐκ ἐπιστεύσατε αὐτῷ]”, nu i-ați dat importanță, „dar va-

meșii și curvele i-au crezut lui [οἱ δὲ τελῶναι καὶ αἱ πόρναι ἐπίστευσαν αὐτῷ]”, au crezut cuvintelor sale. „Iar voi, văzând [toate ale Sfântului Ioannis], nu v-ați pocăit după aceea [ca] să credeți lui [ὑμεῖς δὲ ἰδόντες οὐ μετεμελήθητε ὕστερον τοῦ πιστεῦσαι αὐτῷ]” [Mt. 21, 32, BYZ].

De unde înțelegem că predicile Bisericii nu rămân niciodată fără urechi și fără inimi. Căci, chiar dacă mulți nu le aud niciodată, chiar dacă mulți nu le ascultă, deși sunt la Biserică, chiar dacă mulți se cred „mai deștepți” decât ele sau le cred „nefolositoare” pentru ei, ele, cuvintele Bisericii, cuvintele lui Dumnezeu îi ating pe cei care se mântuie și îi schimbă radical. Și minunea schimbării oamenilor, a pocăinței lor, e minunea pe care o produc cuvintele lui Dumnezeu propovăduite de Biserica Lui. Pentru că aceste cuvinte sunt pline de har și ele ajung la cei care au conștiința păcatelor lor și îi îndeamnă la viața cea veșnică. La bucuria cea veșnică cu Dumnezeu, cu Îngerii și cu Sfinții Lui.

Cei mult păcătoși se mântuie mai repede decât cei infatuați, dar care se cred „credincioși respectabili”, nu pentru că „păcătuiesc mai mult”, ci pentru că sunt cei mai singuri oameni în lăuntrul lor. Păcatul nu te face temerar, nu te face genial, nu te face frumos, nu te face prieten cu cineva, ci te însingurează, te izolează interior de ceilalți. Păcatul, oricare ar fi el, e cancerul tău, e cel pe care ți l-ai agonisit, e cel pe care îl păstrezi ca pe o „comoară” în inima ta, când el e moartea ta, e Iadul tău.

Dar cel cu adevărat deștept, cel învățat de Dumnezeu, cel luminat de către El, e cel care nu lasă moartea în el însuși să troneze, ci o aduce în fața lui Dumnezeu, pentru ca El să o șteargă din viața lui. Pentru că păcatele spovedite și iertate de către El și șterse de El din viața noastră, în Dumnezeiasca Taină a Măr-

turisirii, sunt moartea pe care El o scoate din noi, pentru ca să ne umple de viața Lui cea veșnică, de slava Sa cea necreată. Pentru că Domnul ne vrea pe calea dreptății, pe calea Sfinților Lui, care e plină de pocăință și de îndreptare din păcatele noastre.

Căci a fi Drept înseamnă a nu mai fi strâmbat, cocoșat de către păcat. A fi Dreptul lui Dumnezeu înseamnă a fi povățuit de El pe calea poruncilor Lui. A fi povățuit zilnic de către El. Pentru că doar El ne dorește binele, binele cel adevărat, care e bine veșnic, netrecător, adică moștenirea Împărăției Sale.

– Ce fel de Israil a găsit Dumnezeu când S-a întrupat și S-a făcut om pentru noi și pentru mântuirea noastră?

– A găsit un Israil cu câțiva Sfinți în el, dintre care cea mai sfântă și mai curată era Născătoarea Dumnezeu și Pururea Fecioară Maria, Stăpâna și Maica noastră, și doar aceștia, cei puțini, L-au sesizat, L-au intuit, L-au înțeles într-o anume măsură. Ceilalți, cei mulți, care avuseseră Legea și Biserica cea veche ca pe un pedagog [παιδαγωγὸς] [Gal. 3, 24, BYZ] spre Mașiah și pe Sfinții Profeți ca pe luminătorii lor pentru a-L înțelege pe El, pe Hristos Dumnezeu, au fost orbi.

– Și de ce au fost orbi?

– Pentru că s-au crezut „aleși” de Dumnezeu! Ei au crezut că alegerea lor de către El nu înseamnă și sfințenie, că ea nu înseamnă și a vedea duhovnicește, ci înseamnă doar „o alegere națională”. De aceea, ei văd până azi numai litere, numai legi, dar nu și Duhul legii lui Dumnezeu, care să îi facă liberi duhovnicește.

Căci L-au văzut pe Hristos Dumnezeu și nu L-au vrut! L-au văzut și L-au omorât! L-au omorât și Îl neagă metodic, zi de zi, de două mii de ani! Pentru că Israilul deicid de atunci, de acum două mii de ani, e Israilul care a rămas în învârtoșarea lui, în Iadul lui, în orbirea

lui până azi. Ce dramă, ce moarte sufletească pentru poporul ales de Dumnezeu, pentru poporul ales ca să fie sfințenia Lui întru el! Ce blestem al infatuării e să nu fii capabil să Îl vezi pe Dumnezeu, deși Îi citești zilnic cuvintele Lui! Ce blestem imens al necredinței e să nu Îl vezi pe Cel pe Care L-ai iubit cândva și El te-a iubit pe tine!

Și Domnul a spus parabola [Mt. 21, 33-41] pentru ei, pentru cei care căutau să-L omoare, dar și pentru noi, pentru creștinii Lui, pentru ca să nu le călcăm pe urme! După care le-a spus verde-n față: „Pentru aceasta vă zic vouă că va fi luată de la voi Împărăția lui Dumnezeu [Διὰ τοῦτο λέγω ὑμῖν ὅτι ἀρθήσεται ἀφ᾽ ὑμῶν ἡ Βασιλεία τοῦ Θεοῦ] și va fi dată neamurilor făcând roadele ei [καὶ δοθήσεται ἔθνει ποιοῦντι τοὺς καρποὺς αὐτῆς]" [Mt. 21, 43, BYZ].

Pentru că evreii nu au fost aleși de Dumnezeu pentru a moșteni o țară, ci Împărăția lui Dumnezeu! Scopul alegerii lor nu a fost unul pământesc, ci unul duhovnicesc! Tocmai de aceea, nu li se va lua țara, ci Împărăția lui Dumnezeu de la ei, pentru că nu au crezut în Mașiah, în Fiul lui Dumnezeu întrupat, ci L-au răstignit pe El. Și Împărăția nu a fost dată tuturor neamurilor, ci celor din neamuri care au crezut în Dumnezeul nostru treimic și au devenit fii ai Bisericii Sale. Pentru că Împărăția lui Dumnezeu e dată celor care au roadele sfințeniei în ei, e dată celor care trăiesc dumnezeiește pe pământ, e dată celor care trăiesc așa de sfânt de parcă n-ar fi din lumea aceasta.

Pentru că, iubiții mei, a fi creștin nu înseamnă a fi doar cu numele, ci trebuie să fim cu fapta și cu adevărul. Trebuie să fim plini de adevărul lui Dumnezeu pentru ca să facem faptele Lui. Iar faptele Lui cele sfinte sunt împlinirea poruncilor Sale, sunt modul prin care noi devenim din trupești, duhovnicești și din

morți, vii și din orbi, văzători de Dumnezeu. Pentru că trebuie să Îl vedem și să Îl simțim pe Dumnezeu în toată creația Lui, dar și mai presus de toate cele văzute. Toată creația Lui ne vorbește despre El. Dar când trăim cu adevărat sfânt și suntem învăpăiați de dragostea lui Dumnezeu, El ne ridică la luminări și la vederi dumnezeiești prin slava Lui, adică la cele mai presus de cele văzute și simțite de către toți. Pentru că El ne unește cu Sine pe câți Îl iubim pe El cu adevărat și pe câți Îl dorim pe El mai presus de tot ceea ce există.

– Cum a început anul nou bisericesc, care e un an duhovnicesc?

– A început cu Împărăția lui Dumnezeu! Cu Împărăția Sfinților Lui. Iar dacă vrei să Îl omori pe Dumnezeu din sufletele oamenilor și să ai tu moștenirea Lui [Mt. 21, 38, BYZ], nu vei avea nicio bucurie veșnică. Dacă Îl negi pe El prin tot ceea ce faci și spui, nu ai de-a face cu Împărăția Lui. Pentru că oamenii Împărăției sunt plini de roade duhovnicești, sunt niște pomi încărcați cu roade duhovnicești, care se pleacă până la pământ de atâta rodire sfântă.

Dacă n-ai virtuți, ești un pom blestemat. Dacă ai numai păcate, numai erori, numai stupidități în viața ta, ești un Iad ambulant. Pentru ca să fii omul Împărăției trebuie să fii duhovnicesc. Și când ești duhovnicesc, atunci ești curat și plin de slava lui Dumnezeu și de virtuți dumnezeiești și de teologie sfântă și de slăvirea continuă a lui Dumnezeu. Nu ești un perete văruit, nu ești un monstru prefăcut, nu ești un hulitor, nu ești un păgân cu viața și cu vorba, ci o frumusețe unică a lui Dumnezeu, pentru că viața ta miroase a Împărăția lui Dumnezeu. Viața ta e un unicat preafrumos, pentru că ești omul lui Dumnezeu. Și ești ca o fântână din care beau mulți și își sting arșița interioară, pentru că tu ești apa lor spre viața cea veșnică.

Anul trecut s-a încheiat cu martirizarea lui, a omului adevărului. S-a încheiat cu omorârea cea nedreaptă a Sfântului Ioannis Botezătorul, iar pe 31 august, de Ziua Limbii Române[31], am avut cinstirea brâului [ζώνης] Născătoarei de Dumnezeu[32]. Brâu preasfânt care a fost adus de mai multe ori în România spre închinare și care se află în Grecia[33].

Pe 5 septembrie i-am pomenit pe părinții Sfântului Ioannis Botezătorul, pe Sfinții Zaharias și Elisavet[34], pe când, marți, pe 8 septembrie, avem primul praznic al noului an bisericesc și anume *Nașterea Preasfintei Născătoarei de Dumnezeu* [Ἡ Γέννησις τῆς Ὑπεραγίας Θεοτόκου][35]. Și ea născută din doi părinți Sfinți, din Sfinții Ioachim [Ἰωακεὶμ] și Anna [Ἄννα][36].

Și îi avem în prim-plan pe Născătoarea de Dumnezeu și pe Sfântul Ioannis Botezătorul pentru ca să știm cu adevărat, în mod concret, ce înseamnă a fi om al Împărăției lui Dumnezeu. Pentru că Sfinții sunt moștenitorii Împărăției lui Dumnezeu și nu creștinii „care se cred Sfinți" și nici păgânii care se cred „credincioși". Sfinții reali, Sfinții în care Dumnezeu locuiește prin slava Lui, sunt oamenii Împărăției lui Dumnezeu, și așa ne dorește Dumnezeu pe toți. Pentru că Dumnezeu nu a creat oameni și „rebuturi", ci pe toți ne-a

---

[31] A se vedea: https://ro.wikipedia.org/wiki/Ziua_Limbii_Române.

[32] Idem: https://www.synaxarion.gr/gr/sid/501/sxsaintinfo.aspx.

[33] *Cf.* https://www.youtube.com/watch?v=olOBJ5m6g3E.

[34] Conform calendarului nostru românesc. Pentru că în Grecia e pomenit doar Sfântul Profet Zaharias [Ζαχαρίας], *cf.* https://www.synaxarion.gr/gr/sid/564/sxsaintinfo.aspx.

[35] A se vedea: https://www.synaxarion.gr/gr/sid/591/sxsaintinfo.aspx.

[36] Ibidem.

făcut oameni pentru Împărăția Lui. Toți avem același scop în viață: sfințenia și aceeași împlinire a vieții noastre: Împărăția lui Dumnezeu.

Dar pentru a fi oamenii Împărăției lui Dumnezeu trebuie să fim oamenii Bisericii Sale. Pentru că aici ne naștem și creștem și ne dezvoltăm duhovnicește: în Biserica slavei Sale. Iar dezvoltarea noastră duhovnicească e pe baza slavei Sale și a adevărului Său. Creștem în sfințenie pe măsură ce creștem în cunoașterea Lui. Și creștem în cunoașterea Lui pe măsură ce creștem în împlinirea poruncilor Sale. Iar poruncile Sale se împlinesc în comunitatea Bisericii și în societate, pentru că ele sunt o iubire a lui Dumnezeu și a oamenilor. Iar Biserica e adunarea Sfinților Lui, a celor care Îi slujesc Lui împreună cu toți Sfinții și Îngerii Lui. Pentru că Biserica ne cuprinde pe noi, cei de pe pământ, care ne sfințim mereu întru El, dar și pe toți Sfinții și Îngerii Lui din cer. Biserica e una în cer și pe pământ, pentru că Dumnezeu este în toți cei ai Lui prin slava Sa, ca Unul care lucrează în fiecare mântuirea și sfințirea noastră. Și dacă aici suntem una, atunci vom fi și în cer una, o singură Împărăție veșnică a lui Dumnezeu.

Să ne întărim în tot lucrul cel bun, adică în toată ascultarea lui Dumnezeu! Să facem tare virtutea în noi, să o facem puternică, pentru ca virtuțile să ne definească caracterul nostru, modul nostru de-a fi! Pentru că trebuie să dăm mărturie creștină, mărturie autentică fiecăruia, ca și alții să se aprindă din lumina lui Dumnezeu care este în noi. Amin!

Predică la Nașterea Preasfintei Născătoarei de Dumnezeu [2020]

Iubiții mei[37],

nașterea omului nu este un hazard, ci expresia voii lui Dumnezeu. Pentru că Dumnezeu a voit nașterea Sfinților noștri Protopărinți Adam [Ἀδάμ] și Eva [Εὕα] din care a reieșit tot neamul omenesc. Căci „l-a făcut Dumnezeu pe om [ἐποίησεν ὁ Θεὸς τὸν ἄνθρωπον], după chipul lui Dumnezeu l-a făcut pe el [κατ᾽ εἰκόνα Θεοῦ ἐποίησεν αὐτόν], [de parte] bărbătească și femeiască i-a făcut pe ei [ἄρσεν καὶ θῆλυ ἐποίησεν αὐτούς]" [Fac. 1, 27, LXX].

Și când Dumnezeu l-a făcut pe om, El S-a implicat în mod direct în facerea lui. Pentru că „l-a zidit Dumnezeu pe om [luând] țărână din pământ [ἔπλασεν ὁ Θεὸς τὸν ἄνθρωπον χοῦν ἀπὸ τῆς γῆς] și a suflat întru fața lui suflare de viață [καὶ ἐνεφύσησεν εἰς τὸ πρόσωπον αὐτοῦ πνοὴν ζωῆς] și s-a făcut omul întru suflet viu [καὶ ἐγένετο ὁ ἄνθρωπος εἰς ψυχὴν ζῶσαν]" [Fac. 2, 7, LXX].

– Ce înseamnă că omul este un „suflet viu"?

– Un suflet plin de slava lui Dumnezeu, de sfințenia Lui! Pentru că suflarea de viață a lui Dumnezeu este slava Lui. Pentru că Dumnezeu l-a făcut pe om cu trup și suflet, dar l-a umplut de slava Lui. Și așa a fost omul la început, omul zidit de Dumnezeu: a fost o ființă duhovnicească, o ființă care nu cunoștea păcatul și nici moartea. De aceea, omul nu este „un animal",

---

[37] Începută la 9. 35, în zi de luni, pe 31 august 2020. Soare, 23 de grade, vânt de 6 km/ h.

pentru că niciun animal nu a fost zidit de Dumnezeu după chipul Său. Numai omul a fost zidit de Dumnezeu după chipul Său, pentru a ajunge, prin asceza lui de-o viață, „după asemănarea [καθ᾽ ὁμοίωσιν]" [Fac. 1, 26, LXX] lui Dumnezeu. Căci fiecare dintre noi putem ajunge după asemănarea lui Dumnezeu, pe măsura noastră, adică la un anumit grad de sfințenie și de curăție dumnezeiască. Dar putem ajunge Sfinții Lui numai aici, în Biserica slavei Sale, unde putem crește la nesfârșit în sfințenia lui Dumnezeu.

Însă nu doar Sfântul Adam, Protopărintele nostru, a fost zidit de Dumnezeu, ci fiecare dintre noi suntem zidiți de către El în uterul maicii noastre. Pentru că părinții noștri au conlucrat împreună cu Dumnezeu la nașterea noastră. Părinții noștri ne-au dat trupul, dar sufletul nostru e creația lui Dumnezeu. Și noi am avut suflet din prima clipă a vieții noastre, suflet zidit atunci de El pentru noi, din clipa când trupul nostru era format doar din două celule.

De aceea, oricând facem rău copilului din pântece sau copilului abia născut sau omului de orice vârstă, noi atentăm la creația lui Dumnezeu. Pentru că orice păcat la adresa omului este un păcat la adresa lui Dumnezeu. Iar când Dumnezeu ne cere să ne iubim aproapele, să îl respectăm și să îl ajutăm să se mântuie, El ne cere să Îl iubim pe El, Care l-a făcut pe om din iubire și pentru comuniunea veșnică cu Sine.

Așa că nu putem disprețui omul și umanitatea în întregimea ei, după cum nu putem disprețui materia și întreaga creație, pentru că toate sunt lucrarea lui Dumnezeu. Ci, noi, dimpotrivă, trebuie să ne rugăm pentru toți oamenii, pentru mântuirea tuturor și, în același timp, să respectăm și să protejăm întreaga creație a lui Dumnezeu. Căci „respectul pentru mediu este o slăvire practică a numelui lui Dumnezeu, în timp ce distru-

gerea creației este o ofensă împotriva Creatorului [nostru], total ireconciliabilă cu învățăturile de bază ale teologiei creștine”[38].

Nașterea unui om este un dar al lui Dumnezeu. Pentru că fiecare om vine în lume cu un scop bun, cu scopul de a se mântui. Scopul fundamental al omului e mântuirea și sfințirea lui. De aceea, nașterea Preacuratei Născătoarei de Dumnezeu este un dar inexprimabil pentru noi, atâta timp cât vorbim de cea mai curată și mai sfântă persoană umană, care a întrecut în curăție și sfințenie toate Puterile cele cerești. Atâta timp cât vorbim de Maica Stăpânului nostru, de cea mai cuprinzătoare și mai desfătată decât cerurile.

Căci nașterea Stăpânei noastre „a vestit [și vestește] bucurie [sfântă la] toată lumea [χαρὰν ἐμήνυσε πάσῃ τῇ οἰκουμένῃ]”[39]. Pentru că din ea S-a născut „Soarele dreptății [ὁ Ἥλιος τῆς δικαιοσύνης], Hristos [Χριστὸς], Dumnezeul nostru [ὁ Θεὸς ἡμῶν]”[40], Cel care ne-a luminat pe noi cu slava Lui și cu tot adevărul Său și ne-a făcut fii și moștenitori ai Împărăției Sale.

Părinții Preacuratei Stăpâne, Sfinții Ioachim [Ἰωακεὶμ] și Anna [Ἄννα], au așteptat-o pe Născătoarea de Dumnezeu în rugăciuni și în lacrimi. Căci Sfânta Anna era stearpă [στεῖρα] și nu putea face copii[41]. Însă amândoi s-au încrezut în Dumnezeu, în Cel care poate face toate, și au cerut un copil de la El. Și Dumnezeu i-a ascultat pe ei și a trimis Sfinți Îngeri către ei ca să le

---

[38] † Bartolomeos I al Constantinopolului, *Enciclica Patriarhală pentru Ocrotirea Mediului Înconjurător [2020], cf.*

https://basilica.ro/patriarhul-ecumenic-mesaj-de-1-septembrie-respectul-pentru-mediu-este-o-slavire-practica-a-numelui-lui-dumnezeu/.

[39] *Cf.*

https://www.synaxarion.gr/gr/sid/591/sxsaintinfo.aspx.

[40] Ibidem.

[41] Ibidem.

vestească nașterea Născătoarei de Dumnezeu! Și ei s-au încredințat prin Sfinții Îngeri de această mare minune a lui Dumnezeu și au crezut-o înainte ca ea să se petreacă.

Și când s-a născut prunca făgăduită de Dumnezeu, părinții ei au numit-o pe ea Maria [Μαριά][42]. Care înseamnă *Cea iubită de Domnul*[43]. Pentru că Fiul Tatălui Și-a găsit în ea locașul Său, ca Cel ce S-a întrupat din ea și S-a făcut om, Dumnezeu și om.

Condacul praznicului o numește pe Născătoarea de Dumnezeu „hrănitoarea vieții noastre [τροφὸν τῆς ζωῆς ἡμῶν]"[44]. Căci cea care L-a hrănit și L-a crescut pe Domnul, ne hrănește și pe noi și ne apără de tot răul și necazul. Hrana pe care ne-o trimite nouă, prin rugăciunile sale cele preasfinte, e duhovnicească, dar și trupească. Pentru că ea ne hrănește cu adevărul și cu harul lui Dumnezeu, dar ne aduce și cele necesare vieții noastre.

Stăpâna noastră, Preacurata Fecioară Maria, Născătoarea de Dumnezeu, este păzitoarea și luminătoarea vieții noastre. Oriunde merg și orice fac mă rog Născătoarei de Dumnezeu pentru ajutor și pentru luminare duhovnicească și pentru iertarea păcatelor mele. Căci rugăciunile ei sunt cele mai primite în fața lui Dumnezeu și ea este preablânda și preaiubitoarea noastră Maică, care ne ajută în toate cele ale vieții noastre.

---

[42] *Evangelia Infantiae Apocrypha. Apokryphe Kindheitsevangelien* (Griechisch-Lateinisch-Deutsch), übersetzt und eingeleitet von Gerhard Schneider, die Sam. *Fontes Christiani 18*, Ver. Herder, Freiburg, Basel, Wien, Barcelona, Rom, New York, 1995, p. 104.

[43] *Cf.* https://en.wikipedia.org/wiki/Maryam_(name).

[44] *Cf.* https://www.synaxarion.gr/gr/sid/591/sxsaintinfo.aspx.

De aceea, praznicul de azi, primul praznic al noului an bisericesc, e plin de bucurie și frumusețe dumnezeiască. Pentru că ne bucurăm astăzi împreună cu Născătoarea de Dumnezeu, prăznuind nașterea ei cea minunată. Și Maica lui Dumnezeu se bucură împreună cu noi, când ne vede iubirea noastră curată pentru ea.

Pentru mine însă, după cum știți, ziua de azi înseamnă și ziua soției mele, a Doamnei Preotese Gianina Maria-Cristina, care a împlinit astăzi 43 de ani. Dinspre prezent spre trecut, timpul nostru pare neverosimil, pentru că nu știi când au trecut zilele vieții noastre. Iar dinspre trecut spre prezent aveam doar o privire ștearsă despre clipa de azi. Pentru că împlinirea interioară pe care o trăim acum nici măcar nu am visat-o atunci când ne-am întâlnit sau la începutul vieții noastre împreună. Toate lucrurile pe care le-am făcut împreună ne-au împlinit și ne împlinesc cu totul, așa că nu vrem altceva decât să mergem mai departe, împreună cu Dumnezeu, pe calea înduhovnicirii noastre. Și acest „mai departe" înseamnă să scriem, să citim, să publicăm, să ne rugăm, să Îi slujim Domnului, să fim oameni ai dialogului și ai comuniunii.

La mulți ani, iubită Maică Preoteasă, și să aveți parte de multă bucurie și pace în tot ceea ce faceți! Vă sunt mereu aproape în munca de cercetare și în toate proiectele dumneavoastră editoriale.

La mulți ani tuturor celor care astăzi își serbează ziua patronimică și se bucură de Născătoarea de Dumnezeu!

Dumnezeul mântuirii noastre, Tatăl, Fiul și Sfântul Duh Dumnezeu să ne umple mereu de slava Lui cea veșnică, pentru rugăciunile Născătoarei de Dumnezeu și ale tuturor Sfinților și Îngerilor Lui, acum și pururea și în vecii vecilor! Amin.

Predică la Duminica anterioară Înălțării Sfintei Cruci [2020]

Iubiții mei[45],

ne naștem trupește din părinții noștri, pentru ca, mai apoi, să ne naștem dumnezeiește în Sfântul Botez. Mama iese în evidență în timpul nașterii, pentru că ea poartă pruncul în uterul ei și ea îl naște. Dar nu există copil fără tată! Mama nu e mamă fără un soț al ei, fără cel cu care ea și-a conceput pruncul și împreună cu care și-l va crește și îl va educa. De aceea, când vrem să vedem tabloul complet al nașterii, el e acesta: Dumnezeu, un tată, o mamă, un copil. Căci Dumnezeu dăruie sufletul copilului și îl ajută să se nască și să crească, iar părinții îi dăruie trupul. Și tatăl, mama și copilul sunt o familie și, la rândul lor, fac parte dintr-o familie mult mai largă, dintr-un neam, și sunt membri ai Bisericii și ai societății.

Pentru că pruncul se naște pentru a fi botezat, pentru a fi introdus în Biserică, fiindcă omul nu se împlinește decât în Dumnezeu. Și Botezul este împlinirea cuvintelor de aici ale Domnului: „Dar [celor] câți L-au primit pe El, le-a dat puterea de a se face fiii lui Dumnezeu, lor, celor care cred întru numele Lui, care nu din sângiuri, nici din voia trupului, nici din voia bărbatului, ci din Dumnezeu au fost născuți [ἀλλ᾽ ἐκ Θεοῦ ἐγεννήθησαν] [In. 1, 12-13, BYZ]”.

Însă cei care nu văd duhovnicește, văd la Botez numai faptul că pruncul e introdus în apă de trei ori.

---

[45] Începută la 15. 42, în zi de duminică, pe 6 septembrie 2020. Soare, 31 de grade, vânt de 6 km/ h.

Și, din cauza nevederii lor, cred că apa ne face creștini. Însă nu apa ne creștinează, nu apa ne face fiii lui Dumnezeu, ci slava lui Dumnezeu care coboară în apă și în cel care botează, odihnindu-se în cel care este botezat! Pentru că, mai înainte ca să se odihnească în cel care se botează, slava lui Dumnezeu se odihnește în mine, în cel care sfințesc apa. Și de fiecare dată, la fiecare Botez, mă umplu eu de slava lui Dumnezeu, se umple apa în care se va boteza pruncul, după care se umple pruncul pe care îl botezăm.

De aceea, tabloul real al Botezului este Dumnezeu, Episcopul sau Preotul care botează și cel care se botează. Pentru că nașterea noastră din Dumnezeu, prin slava Lui, se face de către Dumnezeu prin Episcopul sau Preotul care slujește Botezul. De aceea, cel care te botează e Părintele tău, pentru că prin el Dumnezeu te-a născut din nou, te-a născut dumnezeiește, adică te-a născut prin slava Lui, făcându-te fiul lui Dumnezeu prin har.

Și după cum se poate vedea, Dumnezeu are rolul primordial și fundamental în nașterea noastră trupească, dar și în cea dumnezeiască. Nimeni nu se naște în afara voii lui Dumnezeu și nici nu se naște și nici nu crește fără ajutorul Său! Pentru că El dăruie fiecărui om sufletul său, pe care îl creează atunci, la zămislirea lui în pântece. Și sufletul omului e spiritual și nu material! Sufletul omului nu e creierul, ci el lucrează prin creierul material și prin tot trupul cu care e unit ca prin trupul său! Pentru că sufletul e unit cu trupul de la început, din prima clipă de viață a omului, sufletul conducându-și trupul din prima clipă a existenței sale. Și omul e om pentru că e zidit de Dumnezeu din suflet și trup, iar zidirea lui în acest fel e după chipul lui Dumnezeu [Fac. 1, 27, LXX].

– Însă, de ce mai trebuie să ne botezăm, dacă suntem zidiți după chipul lui Dumnezeu?

– Pentru că chipul lui Dumnezeu nu înseamnă numai trupul și sufletul nostru, ci și slava lui Dumnezeu din noi! Căci Sfântul Adam, Protopărintele nostru, nu a fost zidit de El ca un om lipsit de slava lui Dumnezeu, ci ca un om plin de slava Lui. Pentru că Dumnezeu „a suflat [ἐνεφύσησεν] întru fața lui, [a omului], suflare de viață și s-a făcut omul întru suflet viu [εἰς ψυχὴν ζῶσαν]" [Fac. 2, 7, LXX]. Și de aceea, cel născut în păcat are nevoie de adevărata lui naștere, de nașterea din Dumnezeu, pentru ca să primească slava Lui în Botez și să fie om cu adevărat. Adică un suflet viu duhovnicește.

Că îl primim la câteva luni de la naștere, la maturitate sau la bătrânețe, Dumnezeu face în noi înșine, în Botezul nostru, același lucru: îi scoate pe demoni din noi pentru a ne umple de slava Lui. Pentru că, mai înainte de a fi botezați, noi suntem exorcizați. Adică din noi înșine sunt scoși demonii, care s-au încuibat acolo ca niște paraziți ai vieții noastre. Căci Episcopul sau Preotul care slujește Botezul îi cere acest lucru lui Satanas și demonilor lui, aflați în cel care a venit să se boteze: „Ieși și te depărtează de la zidirea aceasta, [de la cel venit spre Botez], cu toată puterea ta și cu toți slujitorii tăi! [...] Ieși din om și de acum să nu mai intri în el! Du-te! Cunoaște-ți puterea ta cea deșartă, care nici peste porci n-a avut stăpânire! Adu-ți aminte de Cel ce ți-a poruncit ție, după cererea ta, să intri în turma lor!"[46].

Tocmai de aceea, Dumnezeu este Cel care ne răscumpără din robia demonilor și ne face liberi duhovnicește prin Botez, prin aceea că ne dă slava Lui în noi înșine. Și, fiind plini de slava Lui, noi trăim du-

[46] Molitfelnicul Mic, Ed. IBMO, București, 2019, p. 36-37.

hovnicește și nu trupește, pentru că trăim călăuziți și luminați de slava cea veșnică a lui Dumnezeu, schimbându-ne duhovnicește în fiecare zi.

Sfântul Nicodimos nu a înțeles ce înseamnă nașterea duhovnicească, atunci când Domnul i-a vorbit despre ea și i-a spus: „Amin, amin zic ție, dacă cineva nu are să se nască de sus [γεννηθῇ ἄνωθεν], nu poate să vadă Împărăția lui Dumnezeu!" [In. 3, 3, BYZ]. N-a înțeles atunci nașterea de sus, cea de la Dumnezeu, cea prin Dumnezeiescul Botez al Bisericii, pentru că nu o trăise încă în mod tainic cu toată ființa lui. De aceea L-a întrebat: „Cum poate omul să se nască, bătrân fiind? Oare poate să intre a doua oară întru pântecele mamei lui și să se nască?" [In. 3, 4, BYZ]. Și Domnul a insistat, spunându-i: „Amin, amin zic ție, dacă cineva nu are să se nască din apă și [din] Duh, nu poate să intre întru Împărăția lui Dumnezeu" [In. 3, 5, BYZ].

– Și de ce e nevoie de apă și de Duh pentru Botez, când Botezul, în esența sa, e primirea slavei Duhului Sfânt, a slavei lui Dumnezeu?

– Pentru că omul e suflet și trup în același timp! Și Dumnezeu a ținut cont de acest lucru în fiecare Taină și Slujbă a Bisericii Sale. Pentru că, în slujirea Bisericii, slava lui Dumnezeu e legată de un element văzut de fiecare dată. Pentru Botez avem apa și uleiul, pentru Mirungere avem mirul cel preasfânt, pentru Euharistie avem pâinea, vinul și apa, pentru Maslu avem uleiul, binecuvântăm mâncarea și ne umplem de slava lui Dumnezeu, dezlegăm păcatele mărturisite și cei care s-au spovedit se umplu de slava lui Dumnezeu, îi dezlegăm de păcate pe cei adormiți și ei sunt iertați de Dumnezeu. Pentru că slava Lui lucrează prin paginile Scripturii și ale Părinților, prin Sfintele Icoane, prin Sfintele Slujbe, prin tot modul de a fi al Bisericii. Și dacă te lași luminat de Dumnezeu, dacă te lași condus

de către El, atunci ești un om duhovnicesc, ești un om în care locuiește Dumnezeu prin slava Lui.

Când binecuvântăm uleiul la Botez, din care punem în apa sfințită, dar și cu care îl ungem pe catehumen înainte de a-l boteza, spunem: „Însuți binecuvântă și acest untdelemn cu puterea, cu lucrarea și cu pogorârea Sfântului Tău Duh, ca să se facă acesta ungere de nestricăciune, armă a dreptății, înnoire a sufletului și a trupului, izgonire a toată lucrarea diavolească!”[47]. Pentru că viața creștină e o continuă înnoire duhovnicească prin virtuțile cele dumnezeiești și o neîntreruptă luptă interioară cu demonii. Că e zi sau noapte, că ne place sau nu, că suntem sănătoși sau bolnavi, demonii ne dau târcoale tot timpul, ca niște lei flămânzi, și ne învață la rele, provocându-ne tot felul de neplăceri. Pentru că, dacă înclinăm spre păcat, ei ne fac păcatul și mai atractiv, pentru ca să cădem în el. Iar dacă păcătuim, ei ne învață să înmulțim păcatul cu un altul, pentru ca să înmulțească în noi tristețea și să ne descurajeze.

De aceea, în fața ispitei sau a descurajării interioare, noi trebuie să ne întrarmăm cu rugăciunea și cu Crucea Domnului. Căci Crucea e „armă nebiruită [în viața noastră], sfințire și acoperământ tare”[48] pentru noi. Și rugăciunea, plus semnul Sfintei Cruci, sunt toiagul de biruință al vieții noastre. Oriunde am fi și orice am face, să ne rugăm și să ne închinăm Domnului! Pentru că asta înseamnă că noi privim spre El, spre Dumnezeul mântuirii noastre, și nu așteptăm ajutor de la oameni și nici nu ne încredem în noi înșine.

Căci cine se roagă are conștiința că nu poate să răzbească de unul singur, pentru că Dumnezeu e ajutorul nostru. Și cine se însemnă cu semnul Sfintei

---

[47] Idem, p. 57.
[48] Idem, p. 381.

Cruci, acela știe puterea dumnezeiască a Crucii Domnului, pentru că puterea Crucii este slava Lui cea preasfântă. Iar viața cea veșnică [ζωὴν αἰώνιον], despre care ne-a vorbit Evanghelia de azi în In. 3, 15-16, BYZ, e trăirea în slava lui Dumnezeu.

Pentru că și cei păcătoși vor trăi veșnic, nu doar Sfinții lui Dumnezeu! Dar cei păcătoși vor trăi veșnic în Iad, pe când viața cea veșnică despre care ne vorbește Domnul în Evanghelia de azi este Împărăția Lui. Căci El a venit pe pământ, El S-a întrupat pentru noi, pentru „ca tot cel care crede întru El să nu piară [ἵνα πᾶς ὁ πιστεύων εἰς Αὐτὸν μὴ ἀπόληται], ci să aibă viață veșnică [ἀλλ᾽ ἔχῃ ζωὴν αἰώνιον]" [In. 3, 15, BYZ].

– Însă cum „piere" cel păcătos, dacă el trăiește veșnic?

– El s-a îndepărtat, prin păcatele lui, de comuniunea cu Dumnezeu, de împlinirea sa reală, trăind în Iad o viață plină de chin, de nefericire veșnică. Iadul nu e o împlinire pentru om, ci toată nefericirea și durerea lui cea veșnică! Tocmai de aceea, cel păcătos, aflat în Iad, a pierdut orice bucurie și împlinire personală în comuniunea cu Dumnezeu și cu toți Sfinții și Îngerii Lui. Le-a pierdut, pentru că nu le-a vrut! Și dacă nu le-a vrut, el și-a asumat nefericirea veșnică ca pe modul lui de-a fi, deși bucuria și comuniunea sunt împlinirea omului. Și-a asumat nefirescul și nu firescul omului! Pentru că Raiul e împlinirea omului, Raiul e căutarea firească a omului, pe când Iadul e tocmai neîmplinirea sa maximă.

Când omul primește Taina Mirungerii, el primește „pecetea darului Duhului Sfânt [σφραγὶς δωρεᾶς Πνεύματος Ἁγίου]"[49]. E pecetluit interior și nu exterior cu slava lui Dumnezeu! În cel botezat și miruns se află pecetea sau ștampila imperială a Marelui Împărat, a

[49] *Cf.* http://glt.goarch.org/texts/Euch/Baptism.html.

Dumnezeului nostru treimic. Deși cel botezat pare ca și ceilalți oameni, el nu este ca ei! Pentru că el nu este om trupesc, ci om duhovnicesc. În el este slava lui Dumnezeu și el este fiul lui Dumnezeu după har și el poate spori în sfințenie la nesfârșit. Pentru că numai cel născut de sus, din Dumnezeu, poate să vadă Împărăția lui Dumnezeu [In. 3, 3, BYZ].

Însă numai aici, în Biserica lui Dumnezeu, omul se poate naște din Dumnezeu și nu oriunde! Căci toate cele despre care vorbesc Scriptura și Părinții se împlinesc aici, în singura Biserică a lui Dumnezeu pe pământ. Se amăgesc cei care cred contrariul! Pentru că Biserica lui Dumnezeu nu se schimbă după voia oamenilor, pentru că ea este creația lui Dumnezeu în oameni. Și fiecare om trebuie să intre în Biserică prin Botez pentru ca să trăiască pe viu, cu toată ființa lui, mântuirea sa. Fără trăirea efectivă a mântuirii nu avem nimic. Căci oricâtă cunoaștere teologică am avea, dacă nu avem trăirea ei pragmatică în Biserică, nu avem nimic.

Diverși teologi și credincioși eterodocși au intuiții despre Biserică, ajung la unele concluzii adevărate despre Biserică și viața Bisericii, dar fără intrarea lor în Biserică nu știu de fapt ce înseamnă mântuirea. Nu știu în mod real cum se curățesc, cum se luminează și cum se sfințesc oamenii în Biserica lui Dumnezeu. Nu știu ce e aceea luminare și vedere dumnezeiască, nu înțeleg comuniunea duhovnicească dintre noi, cei de pe pământ, cu Sfinții și Îngerii Lui din ceruri, nu înțeleg sfințenia vieții creștine. Și dacă nu le înțeleg, de aceea nici nu pot vorbi despre ele în cunoștință de cauză.

Așadar, iubiții mei, dacă vreți mântuirea lui Dumnezeu, mântuirea Celui care ne iubește pe noi cu iubire negrăită, lăsați-L pe El să vă învețe mântuirea Sa! Lăsați-L să vă umple de pace, de curăție și de sfințenie!

Lăsați-L pe El să vă facă dumnezeiești din niște păcătoși notorii! Și El ne face pe toți câți voim Dumnezeiești și Sfinți ai Lui, pentru că Se unește cu noi și ne sfințește pe noi în mod desăvârșit. Amin!

Predică la Înălțarea Cinstitei și de Viață-făcătoarei Cruci [2020]

Iubiții mei[50],

în praznicul de față, noi cerem de la Dumnezeu tăria [ἰσχύν] Lui cea din înălțime [τὴν ἐξ ὕψους][51], din înălțimea cea negrăită a ființei Sale, adică slava Lui. Căci puterea Crucii Domnului, cu care ea ne sfințește pe noi[52], este slava Lui. De aceea, prin slava Lui, Crucea Domnului este dătătoare de viață, de viață duhovnicească, pentru că primim prin ea viața Lui în noi înșine. Și când ne închinăm Domnului, noi simțim puterea Lui în noi înșine, simțim slava Lui ca întărire duhovnicească și ca umplere de bucurie și de veselie dumnezeiască.

Însă slava Lui izvorăște veșnic din Dumnezeul nostru treimic și nu este o sursă terestră de putere! Ea este viața Lui, pe care Dumnezeu o coboară în noi, în membrii Bisericii Sale, pentru ca prin ea să ne înalțe la Sine. Dar noi primim slava Lui în noi înșine, pentru că Hristos Dumnezeu S-a înălțat pentru noi pe Cruce[53]. Și când se insistă liturgic pe înălțarea Lui pe Cruce sau când se explică răstignirea Lui ca înălțare, atunci Sfinții Imnografi ne spun că Răstignirea Lui a fost o curățire și o sfințire și o înălțare a umanității Sale și, implicit, a noastră. Pentru că El ne-a asumat în umanitatea Sa prin întruparea Sa ca să ne mântuie pe noi. Și noi, cei

---

[50] Începută la 8. 50, în zi de luni, pe 7 septembrie 2020. Soare, 19 grade, vânt de 6 km/ h.

[51] *Cf.* http://glt.goarch.org/texts/Sep/Sep14.html.

[52] Ibidem.

[53] Ibidem.

care prin Botez devenim mădularele Lui mistice, ne trăim asceza de zi cu zi ca pe o înălțare duhovnicească a noastră. Căci asceza e o crucificare continuă a noastră, dar una care nu ne omoară, ci ne umple de viață veșnică. Tocmai de aceea, și pentru noi crucea de zi cu zi, asceza de zi cu zi, e o înălțare a noastră împreună cu Dumnezeu, pentru că e o umplere a noastră de slava Lui, care ne înalță la El.

Când spunem Crucea Domnului, spunem iubirea desăvârșită a lui Dumnezeu pentru noi. Iubirea Lui care ne-a mântuit și ne mântuie continuu pe noi. Pentru că Crucea Lui este suportarea până la capăt, pentru noi, a greutății păcatelor noastre, El neavând niciun păcat. Și nimeni nu putea să moară pentru noi și, prin moartea lui, să ne umple de viața lui cea veșnică, în afară de Dumnezeu. Tocmai de aceea, Fiul Tatălui S-a întrupat și S-a făcut om pentru noi și pentru mântuirea noastră. Pentru ca prin viața și prin moartea Lui să biruie desăvârșit în umanitatea Sa moartea, păcatul și pe demoni.

Moartea e consecința păcatului, iar demonii ne stăpânesc tocmai pentru că noi devenim robi ai păcatelor prin săvârșirea lor. Dar când El ne eliberează de demoni în Taina Botezului, când El ne curățește continuu de păcate în Taina Mărturisirii, atunci noi suntem vii sufletește și trupește, pentru că suntem vii întru El. Viața Bisericii este slava Lui. Viața noastră bisericească este slava Lui, pentru că prin ea suntem creștini, prin ea suntem duhovnicești. Și pentru ca să fim și să rămânem duhovnicești, noi ne luptăm continuu cu noi înșine, pentru ca să trăim ca oameni Drepți și Sfinți înaintea lui Dumnezeu și a oamenilor.

„Cel Drept ca finicul va înflori [Δίκαιος ὡς φοῖνιξ ἀνθήσει] [și] ca cedrul cel din Libanos va fi înmulțit [ὡσεὶ κέδρος ἡ ἐν τῷ Λιβάνῳ πληθυνθήσεται]” [Ps. 91,

13, LXX] de Dumnezeu. Cel Drept și Sfânt înflorește continuu prin virtuțile sale cele dumnezeiești și înmulțește mereu binele prin exemplul său cel bun. Pentru că oamenii duhovnicești se nasc și cresc și înfloresc ca oameni plini de sfințenie, pentru că sunt „sădiți în casa Domnului [și] în curțile Dumnezeului nostru vor înflori” [Ps. 91, 14, LXX].

– Însă cum suntem noi sădiți în casa Domnului?

– Prin slava Lui! Slava Lui e solul Bisericii, pentru că Dumnezeu e fundamentul ei. Și noi suntem oamenii Bisericii, oamenii lui Dumnezeu, pentru că stăm înrădăcinați în slava Lui.

De aceea, păcatul e pentru noi problema numărul unu a vieții noastre, căci el atentează la slava și la prezența Lui din noi. Împăcarea noastră cu Dumnezeu se face prin pocăință și iertare sacramentală, prin care simțim gâlgâind în noi slava Lui. Simțim slava Lui ca pe un izvor veșnic viu curgând în noi, care ne încredințează că suntem ai lui Dumnezeu și că El e în noi și cu noi.

Căci „[în] ce chip dorește cerbul la izvoarele apelor, așa dorește sufletul meu către Tine, Dumnezeul[e]. Însetat-a sufletul meu către Dumnezeul Cel viu” [Ps. 41, 2-3, LXX]. Și dorirea Lui e consecința firească a iubirii noastre pentru El, pentru că însetarea după El e însetarea după slava Lui, care e izvorul veșnic viu care curge în noi din ființa Sa.

De aceea, legătura noastră cu Dumnezeu e nemijlocită, pentru că se face prin slava Lui cea ființială, cea proprie Lui. Slava Lui cea necreată și veșnică se coboară în noi prin Sfintele Taine și Slujbe ale Bisericii, dar se coboară în mod direct de la El, noi resimțind-o cu toată ființa noastră. Pentru că Slujitorii Bisericii slujesc Tainele și Slujbele Bisericii, dar Dumnezeu e Cel care lucrează în mod direct și plenar toate cele ale

mântuirii noastre, El schimbând în mod actual ființa noastră. Tocmai de aceea, Tainele și Slujbele Bisericii nu obturează relația noastră cu Dumnezeu, pentru că El Se manifestă în mod actual în fiecare lucrare a Bisericii, atâta timp cât Biserica e trupul Lui și nu un corp separat de Sine. Tot ceea ce se petrece în Biserică, se petrece după voia și lucrarea directă a lui Dumnezeu. Și pentru că El e prezent și activ în fiecare lucrare a Bisericii Sale, Slujbele Bisericii nu sunt simple elogieri sau treceri în revistă ale trecutului, ci reactualizări ale lui, retrăiri ale istoriei mântuirii noastre.

Așa că orice Botez, orice Nuntă, orice Liturghie am sluji astăzi, ele sunt noi și actuale, pentru că retrăim totul în mod duhovnicesc. Am simțit slava lui Dumnezeu și altădată când am slujit Botezul, Nunta, Maslul, Hirotonia, dar le simțim și azi, și acum, dacă le slujim din nou. Căci cultul Bisericii e mereu nou, e mereu actual, e un mereu azi. Istoria Bisericii e un mereu azi, pentru că orice eveniment s-a petrecut în mod unic. Și când facem teologie și slujire pentru azi, ajutăm la mântuirea actuală a omului. Pentru că oamenii se mântuie acum, în clipa de față, prin ceea ce cred, spun și fac. Și mântuirea lor e un bine actual și un bine veșnic. Pentru că de viața de acum ține viața noastră cea veșnică.

Așadar, iubiții mei, ne închinăm Crucii Domnului, celei înălțate în fața noastră, pentru că ne închinăm cu toată ființa noastră iubirii Sale celei pentru noi. Ne supunem în mod deplin iubirii Lui celei preacurate și dumnezeiești, pentru că ea ne vindecă de toată neiubirea și de toată durerea și tristețea noastră. Și, privind la El, la Cel înălțat pe Cruce pentru noi, la Domnul și Mântuitorul vieții noastre, acceptăm și noi crucea nevoinței zilnice pentru mântuirea noastră, pentru că știm că ea este odihna și bucuria noastră.

Și dacă privim la El, la Cel răstignit pentru noi, știm că noi suntem cei care L-am răstignit cu păcatele noastre cele multe[54] și grele. Și vrem și noi să pătimim pentru Domnul, pentru că vrem să fim răscumpărați de către El prin bogata și dumnezeiasca Lui putere[55]. Căci taina Crucii e simțirea slavei lui Dumnezeu în noi, în mijlocul nevoinței noastre zilnice. Taina dumnezeiască a Crucii Domnului e trăirea continuă a vindecării noastre de patimi, a luminării și a sfințirii noastre, pe care El le săvârșește în noi. Căci trăirea Crucii Lui înseamnă eliberarea noastră personală de moartea păcatului și de robia demonilor, pe care Dumnezeu o lucrează în noi.

Să postim în pace pe mai departe în această sfântă zi, bucurându-ne întru tăria Crucii Domnului! Căci tăria Crucii e veselia noastră cea veșnică. Amin!

---

[54] *Cf.* https://doxologia.ro/rugaciune/rugaciunea-zilei-de-vineri.

[55] Ibidem.

Predica la 15 ani de Dumnezeiască Preoție [2020]

Iubiții mei[56],

simt cu toată ființa mea că trăiesc o intimitate din ce în ce mai mare cu Dumnezeul mântuirii noastre. Și aceasta, pentru că sunt Preotul Său, sfințit și întărit de El pentru slujirea Sa. Simt că Dumnezeu e tot mai adânc în toată ființa mea prin slava Lui, sprijinindu-mă și întărindu-mă în tot ceea ce fac, pentru că eu însumi sunt tot mai deschis spre toată curăția, luminarea și sfințirea Lui. Iar intimitatea Lui cu mine mă învață să fiu tot mai înțelegător, tot mai atent, tot mai conștient de nevoile abisale ale omului. De nevoile mântuirii lui. Pentru că oamenii trebuie să Îl cunoască pe Dumnezeu, să Îl slăvească pe El și să Îi slujească Lui.

De aceea, în relația mea cu oamenii credincioși și cu toți oamenii primează nevoia de adevăr și de autenticitate a vieții. Mă interesează ca oamenii să primească adevăruri de la mine, conștientizări despre ei înșiși, să vadă cum arată un om care Îi slujește lui Dumnezeu și să înțeleagă că și ei pot să facă același lucru. Și ca să intri în sufletele oamenilor trebuie să apelezi la iconomie, la bunătatea lui Dumnezeu față de ei, atâta timp cât cunoașterea lor teologică e foarte firavă.

Cum să vorbesc eu în termeni dogmatici și canonici cu cineva care nu știe să scrie sau nu a citit niciodată o carte teologică, dar în același timp dorește să se spovedească, dar să se și împărtășească? Sau, mai

---

[56] Începută la 10. 48, în zi de miercuri, pe 9 septembrie 2020. Soare, 23 de grade, vânt de 3 km/ h.

degrabă, vin doar să se împărtășească, neconsiderându-se „păcătoși”. Ar fi fost o pierdere de timp să le dau epitimii, să le dau canon de spovedanie, să îi dăscălesc de fiecare dată, când ei nu știu ce sunt alea păcate. Sau păcatele sunt numai cele mari, grosiere, pe care nu le-au făcut niciodată sau le-au făcut de câteva ori în viață. Și pentru că nu știu să se spovedească, îi întreb eu păcatele, pe care văd și știu că le fac, ca să înțeleagă care sunt păcatele lor.

Și pentru că oamenii nu au conștiința păcatelor lor, dar, în același timp, trebuie să Îl cunoască pe Dumnezeu din ei înșiși, îi spovedesc și îi împărtășesc fără canon, fără pregătire ascetică, făcând toate după voia lor, după câte înțeleg ei, având o singură dorință tainică în inima mea: ca El să îi învețe, Hristos Dumnezeu, din ei înșiși, pe cele ale Sale. Și am văzut schimbările cele bune din ființa lor! Că oamenii sunt schimbați de Însuși Dumnezeu, când Îl primesc pe El în ființa lor, pe El, Cel euharistic, că sunt învățați de El tainic ceea ce să facă, pe măsura înțelegerii lor. Căci, de fapt, toate schimbările din ființa noastră, Dumnezeu le face nu pe măsura Lui, ci pe măsura noastră. Pe măsura la cât dorim și înțelegem noi cele ale lui Dumnezeu.

Cu alte cuvinte, Dumnezeiasca Euharistie funcționează ca un medicament în sufletele și în trupurile oamenilor. Ei nu știu rostul ei la început, nu înțeleg prea bine de ce trebuie să se împărtășească cu Dumnezeu, dar mai apoi simt că El le face bine, că El îi vindecă și îi întărește. Iar rolul meu, al Medicului duhovnicesc, e să îi dau Medicamentul nemuririi. Să i-l dau uneori și cu forța, așa cum facem la pruncii nou-botezați, când le deschidem gura pentru a-i împărtăși, pentru că știm că rolul Lui e fundamental în viața lor.

Vin ca să boteze sau vin să se cunune și vin adesea cu zarvă multă. Sunt atenți la haine, la poze, la ce zice

lumea, dar mai puțin la Slujbă. Și ești nevoit, ca Preot, să faci abstracție de toată această rumoare, neatenție, indiferență, și să te gândești la folosul tainic, dumnezeiesc, al oamenilor. Trebuie să te gândești la folosul duhovnicesc al celui pe care îl botezi sau la folosul duhovnicesc al celor pe care îi cununi, chiar dacă ei se gândesc mai puțin la folosul lor. Pentru că în Taina Botezului și a Nunții oamenii primesc slava Lui în ei înșiși, chiar dacă ei nu înțeleg prea bine ce se petrece atunci. Și tu, ca Preot, te gândești la viitorul lor, la mântuirea lor, pentru că oamenii, călăuziți de Dumnezeu, se pot schimba!

Unul ești acum, la 20 și ceva de ani, când te cununi, și altul ești după ce faci copii, după ce treci prin diverse greutăți în viața asta. Și tocmai de aceea ai nevoie să te cununi, ai nevoia de slava lui Dumnezeu care să te unească cu soția ta, pentru ca El să vă ajute în fiecare zi a căsniciei voastre. Căci una e să le duci pe toate de unul singur și altceva e să le duci împreună cu Dumnezeu. Și Preotul care te cunună, pe când tu nu ai conștiința prea sensibilă față de cele dumnezeiești, te cunună pentru viitor, pentru când tu vei fi mai copt la minte, mai plin de experiență. La fel, noi îl botezăm pe prunc pentru ca el să crească în sfințenie și în Biserica lui Dumnezeu. Nașii și părinții trebuie să fie educatorii și îndrumătorii lui pe calea cea bună. Cu alte cuvinte, îl botezăm pentru viitor, pentru viitorul lui cu Dumnezeu, pentru când va înțelege nevoia lui imensă după Dumnezeu.

Acum 15 ani, Preoția era pentru mine o Taină a lui Dumnezeu abia primită, pe care o înțelegeam după măsura mea de atunci. Însă harul de atunci a sporit mereu în mine, revelându-mi noi și noi aspecte interioare ale Preoției lui Dumnezeu. La fel, Nunta de atunci, de la începutul căsniciei mele, era într-un fel,

dar minunea ei ni se revelează în fiecare zi. Pentru că Tainele lui Dumnezeu nu își arată vlăstarii de viață imediat sau în mod automat după ce le primești, ci în ani de zile.

Tocmai de aceea, cu luminarea lui Dumnezeu, eu am înțeles că noi trebuie să botezăm, să spovedim, să împărtășim oamenii, să ne rugăm pentru ei, să îi binecuvântăm și să le sfințim casele, fără ca să le cerem mari înțelegeri ale Slujbelor și ale teologiei Bisericii, pentru că slava lui Dumnezeu rodește tainic în ei. Pe de o parte le slujești, pe de alta le vorbești, iar ei se uită la tine: la ce scriu, la ce fac, la cum gândesc eu. Și încet-încet ei devin alții, pentru că înțeleg că se poate, că așa e bine, că Dumnezeu îi ajută să fie alți oameni.

Iar Preoția, care e intimitate cu Dumnezeu în primul rând, coboară până la înțelegerea cea mai joasă a oamenilor, pentru ca să îi mântuie. Cum coboară? Prin ceea ce spui și faci în viața oamenilor spre binele lor! A venit o femeie ca să o dezleg de un blestem. Pentru ea era important doar acest lucru. Însă, pentru mine, era important să o spovedesc mai întâi. Și am început să o întreb diverse păcate și femeia mi-a mărturisit câteva lucruri importante, și astfel am putut să o și spovedesc, dar și să o dezleg de blestemul ei. Pentru că eu m-am gândit la un folos și mai profund, la folosul ei real, fapt pentru care am ajutat-o să se apropie de Dumnezeu prin mărturisirea ei. Și femeia a plecat liniștită și bucuroasă, pentru că s-a simțit împăcată cu Dumnezeu!

De fapt, rolul meu fundamental în viața oamenilor e acela de a-i face și pe ei prieteni cu Dumnezeu. Rolul meu e acela ca ei să simtă slava Lui, iertarea Lui, pacea Lui, bucuria Lui pentru oameni. Căci dacă oamenii simt cum e Dumnezeul mântuirii noastre, ei își încep propria lor relație cu El, de ascultare și de ru-

găciune, de slujire a Lui. Căci Preotul e cel care îi ajută pe oameni să aibă o relație reală cu Dumnezeu, una în care să simtă slava Lui în ei înșiși.

Toate Tainele și Slujbele Bisericii sunt dumnezeiești, sunt harismatice, sunt eliberatoare, sunt pline de sfințenia lui Dumnezeu. Și ele sunt fundamentul vieții noastre cu Dumnezeu. Noi venim în Biserică, în Casa lui Dumnezeu, pentru ca să ne umplem de sfințenia Lui. Iar dacă la restaurant mergi ca să mănânci și să bei și să te distrezi, la Biserică mergi ca să te rogi, să contempli, să te bucuri dumnezeiește și să mănânci și să bei dumnezeiește pe Hristos Dumnezeu, Cel care Se face mâncare și băutură sfântă pentru noi toți. Căci Biserica e cea mai mare desfătare a omului, dacă el învață să se bucure cu Dumnezeu, să se bucure întru slava Lui. Pentru că aici te bucuri cu sfințenie de Dumnezeu, umplându-te de sfințenia Lui și de cunoașterea Lui și de veselia Sa cea dumnezeiască și veșnică. Mergi la fotbal, mergi la teatru, mergi la film, mergi în parc, mergi la mare și te bucuri și te relaxezi. Însă după toate acestea tot nu te simți întreg. Dar la Biserică te bucuri dumnezeiește și nu doar trupește, pentru că te umpli de sfințenia cea veșnică a lui Dumnezeu. Tocmai de aceea, marea bucurie și marele folos al vieții le trăim în Biserică și niciunde altundeva, pentru că le primim de la Dumnezeu, Cel care plinește și desăvârșește viața noastră.

Cu cât trece timpul, cu atât viața noastră pare o poveste povestită de o gură străină[57], vorba lui Mihail. Pe de o parte, uităm multe despre noi înșine, pe de altă parte, ne amintim lucruri mirabile, care, la vremea lor, nu ne păreau așa de importante. Țin minte vedeniile dumnezeiești avute atunci, la hirotonia mea întru

---

[57] A se vedea: https://ro.wikisource.org/wiki/Melancolie_(Eminescu).

Preot și la hirotesia mea întru Duhovnic, glasul Părintelui Episcop Galaction Stângă, pentru că îl am înregistrat pe bandă, mirosul crinilor imperiali[58], corul de Maici de la strană, dar nu și cum arătam atunci. Pentru că nu am nicio fotografie de la hirotonia mea întru Preot. Dar știu din interior cum a fost! Pentru că, la fel ca și acum, vorbesc despre Taina Preoției din interior, din experiența mea, și nu despre cum mă văd din afară. Căci, în fapt, creșterea duhovnicească este interioară, chiar dacă nimeni nu ți-o observă sau nu dă mărturie despre ea. Pentru că tu crești în simțirea, în vederea și în cunoașterea lui Dumnezeu în relația cu El și nu în relație cu lumea din afara ta.

De aceea, iubiții mei, vorbesc despre Dumnezeiasca Preoție și despre anii mei de Preoție din interior, din mijlocul acestei minuni preasfinte, pentru că mă bucur mereu de nesfârșitul de înțelegeri dumnezeiești pe care mi-l oferă slujirea preoțească. Orice rugăciune, orice slujire, orice predicare trec prin mine și mă schimbă dumnezeiește. Și mă rog mereu ca același lucru să se petreacă cu toți cei credincioși. Pentru că Biserica, în totalitatea ei, merge spre Împărăția lui Dumnezeu. Și mergerea aceasta este interioară, e personală, dar și comunională și comunitară în același timp. Fiecare dintre noi mergem spre Împărăția lui Dumnezeu, dar mergem împreună cu toți ceilalți, cu toți cei credincioși. Și când ajungem la Liturghia credincioșilor, de aceea suntem invitați: „Câți [suntem] credincioși [Ὅσοι πιστοί], iară și iară în pacea Domnului să ne rugăm [ἔτι καὶ ἔτι ἐν εἰρήνῃ τοῦ Κυρίου δεηθῶμεν]!”[59]. Căci întru pacea Domnului, adică întru slava Lui, trebuie să Îi slujim mereu lui Dumnezeu. Iar

[58] Idem: https://en.wikipedia.org/wiki/Lilium_regale.
[59] *Cf.* http://glt.goarch.org/texts/Oro/Lit_with_Deacon.html.

dacă trăim și slujim întru slava Domnului, putem să povestim multe minuni și înțelegeri dumnezeiești din zilele Preoției noastre. Dar dacă disprețuim marele dar al Preoției pe care ni l-a dăruit Dumnezeu și Preoția e pentru noi „o meserie ca toate celelalte”, atunci nu avem prea multe lucruri de spus. Și nu avem multe de spus, pentru că Dumnezeu nu Se lasă batjocorit. El ne îngăduie, încă ne îngăduie, dar nu ne iartă la nesfârșit pentru că noi desconsiderăm Preoția Lui! Și avem multe povestiri tradiționale în acest sens.

Pentru că Preoția este școala mântuirii oamenilor și ea se primește pentru ca noi să ne nevoim pentru mântuirea oamenilor. Iar eu am înțeles Preoția întâi de toate ca luminare a oamenilor în credință, apoi ca slujire a oamenilor în Biserică și, nu în cele din urmă, ca pe o călăuzire duhovnicească a oamenilor în viața lor cu Dumnezeu. Dar pentru ca să înțelegi ce se petrece la Biserică și pentru ca să vrei să fii condus în viața cu Dumnezeu, mai întâi trebuie să cunoști teologia lui Dumnezeu.

Căci dacă Îl cunoști pe Dumnezeu, atunci Îl urmezi pretutindeni. Dar dacă vii la Biserică și nu înțelegi ce se petrece acolo, pleci nedumerit, pleci fără să înțelegi ceva profund. Și tocmai de aceea, la nivel online, eu mă nevoiesc pentru cunoașterea și luminarea oamenilor în credință. Fiindcă întreaga mea operă editată online și toate editările pe care le fac sub marca *Teologie pentru azi* sunt Preoție lucrătoare și luminătoare pentru oameni. Pentru că ei trebuie să înțeleagă ce se petrece aici la Biserică și cât de minunată e mântuirea oamenilor.

Căci nu e de ajuns doar ceea ce facem între pereții Bisericii! Acolo se luminează doar cei deja credincioși. Însă tot omul are nevoie de luminarea lui Dumnezeu și de venirea lui la credință! Și onlineul e spațiul de legă-

tură al Bisericii cu întreaga lume, e spațiul de evanghelizare al lumii. Și astăzi vorbim despre Școala online sau despre implementarea onlineului ca metodă de învățare și pentru că eu și soția mea, dimpreună cu mulți alți creatori de online, am arătat că onlineul e un amvon din afară al Bisericii și o catedră universală din afara Școlii.

Dar pentru a arăta ceva valabil, ceva serios, trebuie să muncești pentru el asiduu. Tot la fel, pentru a fi Preot, nu trebuie doar să ai reverendă pe tine, ci trebuie să ai faptele și nevoința Preoției în tine. Căci aceasta e de fapt Preoția: ceea ce faci în mod tainic și la vedere luminat și condus de Dumnezeu.

Multe mulțumiri tuturor celor care îmi sunteți aproape! Multe mulțumiri tuturor celor care transmiteți cărțile și mesajele mele teologice mai departe! Dacă suntem prieteni, atunci suntem prieteni întru adevărul lui Dumnezeu și în slujirea Lui.

Dumnezeu să ne întărească pe toți întru slujirea Lui, ca bucuria noastră să nu aibă sfârșit! Amin.

Predică la Duminica posterioară Înălțării Sfintei Cruci [2020]

Iubiții mei[60],

Domnul ne umple de bucuria și de pacea Sa, dar și de tristețea și durerea Lui. Când El ne bucură, noi simțim din plin bucuria Sa cea dumnezeiască, care ne scoate din toată oboseala și neputința noastră, iar când El ne umple de pacea Sa, atunci niciun gând nu mai foiește în noi, pentru că suntem cu totul în pacea Lui.

Dar El S-a și întristat ca om pentru noi și S-a umplut de durere pentru noi, oamenii, văzând pornirea noastră plină de răutate împotriva Lui. Căci, înainte de a fi prins și chinuit, Domnul a mărturisit: „Foarte întristat este sufletul Meu până la moarte [Περίλυπός ἐστιν ἡ ψυχή Μου ἕως θανάτου]" [Mc. 14, 34, BYZ]. Și cine poate spune durerea Lui imensă, copleșitoare, negrăită, când i-a văzut pe oameni hulindu-L și bătându-L și răstignindu-L?!...

De aceea, când suntem triști, când suntem îndurerați, când suntem calomniați, când suntem nedreptățiți, când ne vine să urlăm de durere și de singurătate și de neputință, noi trebuie să știm că acestea toate fac parte din calea lui Hristos. Fac parte din Crucea Lui. Căci „cel care voiește a urma după Mine [Ὅστις θέλει ὀπίσω Μου ἀκολουθεῖν], să se lepede de sine [ἀπαρνησάσθω ἑαυτόν] și să-și ia crucea sa [καὶ ἀράτω τὸν σταυρὸν αὐτοῦ] și să-Mi urmeze Mie [καὶ ἀκολουθείτω Μοι]!" [Mc. 8, 34, BYZ].

---

[60] Începută la 6. 58, în zi de marți, pe 15 septembrie 2020. Soare, 19 grade, vânt de 6 km/ h.

Toți trebuie să Îl urmăm pe El pe calea transfigurării Sale celei dumnezeiești! Dar pentru ca El să ne schimbe cu schimbare dumnezeiască, prin slava Lui, trebuie să ne lepădăm de sinele nostru păcătos, egoist, pentru a trăi Crucea Lui până la capătul vieții noastre. Căci în asumarea Crucii Sale, în asumarea întregii vieți creștine, noi ne trăim propria noastră cruce, adică propria noastră durere care ne mântuie.

Pentru că omul lumesc fuge continuu de durere, de muncă, de suferință, de asceză. Lui nu-i plac posturile, nu-i plac Slujbele lungi, nu-i plac metaniile, nu acceptă mustrările lui Dumnezeu pentru păcatele sale. Adică nu își acceptă propria lui cruce, propriul lui drum spre mântuire. Pe când omul credincios, dimpotrivă, consideră nevoința ca pe o împlinire și ca pe o desfătare interioară, pentru că ea îl curățește de păcate și îl face suplu în viața cu Dumnezeu. Și omul credincios acceptă durerea în viața lui, acceptă nedreptatea, acceptă lucrurile dureroase pe care nu le înțelege, dar despre care știe că au un rol profund în viața lui. Pentru că Dumnezeu nu îngăduie niciodată o boală, un necaz, o ispită, o neputință, decât dacă ea va avea consecințe bune în viața noastră.

Căci crucea personală, iubiții mei, nu e numai durere, ci și împlinire, nu e numai neputință, ci și biruință personală! Pentru că atunci când le acceptăm pe toate ca pe voia lui Dumnezeu cu noi, El Însuși ne ajută în asceza noastră și Se nevoiește împreună cu noi. Și de aceea noi simțim nu numai greutatea zilei, ci și ajutorul și bucuria tainică de la Dumnezeu, întărirea Lui în durerea noastră.

Fapt pentru care, durerea noastră este și durerea Lui, bucuria noastră e și bucuria Lui, tristețea noastră e și tristețea Domnului. Căci El compătimește împreună cu noi, după cum Se bucură împreună cu noi în

bucuria noastră. E cu noi în suferința noastră, dar și în bucuria noastră. Fapt pentru care noi trebuie să trăim și bucuriile, cât și tristețile cu mulțumirea că El e cu noi și că înțelege toate ale noastre ca nimeni altul.

Pentru că noi vrem ca oamenii să ne înțeleagă, să ne iubească, să ne aprecieze, să ne ajute. Și dorința noastră e bună, pentru că e reală! Dar dacă nu îi avem pe acești oameni de care avem multă nevoie, dacă n-avem om care să ne iubească și să ne înțeleagă, simțim din plin, dacă ne deschidem inima spre Domnul, că El ne înțelege mai presus de ceea ce putem spune și explica noi. Căci El le știe deja pe toate!

Noi nu trebuie să Îi mai explicăm lui Dumnezeu cum stau lucrurile, de ce nu ne simțim bine, cine ne-a făcut rău și de ce suntem noi triști, pentru că El știe deja totul. De aceea, când ne rugăm Lui, noi vorbim cu Cel care le știe deja pe toate, dar ne poate și ajuta în toate lucrurile. Așa că nu mai trebuie explicații, ci doar sinceritate, cererea cu sinceritate a iertării și a ajutorului Său.

– Cum ne dăm însă seama că Îi urmăm Lui? De unde știm că ne lepădăm cu adevărat de noi înșine și ne asumăm crucea noastră, urmându-I Lui?

– Din schimbările dumnezeiești care se petrec în noi! Dacă nu suntem sinceri cu El, nu se petrece nimic minunat cu noi înșine. Și noi știm când minunile Lui încep în noi, pentru că știm când suntem sinceri cu El și cu noi, dar și când suntem duplicitari cu El și cu toți oamenii. Dar când minunile Lui încep să se petreacă, ele încep să se petreacă pentru că noi credem cu toată ființa noastră în cuvintele Sale. Și credem că renunțarea la noi înșine pentru a face voia Lui e adevărata viață și împlinire a omului, și începem să trăim zilnic această împlinire dumnezeiască.

Urmarea Lui e reală și conștientă și ne împlinește zilnic! Și urmarea Lui nu înseamnă a-L vedea de la distanță, noi fiind aici și El la kilometri, ci a merge, împreună cu El, în fiecare clipă și în fiecare zi. Pentru că El e Cel mai important dintre toți, mai important decât întreaga lume și întreaga creație, și numai El e împlinirea noastră. De aceea, pentru El, am renunțat la noi și la întreaga lume, pentru că El e totul pentru noi.

Dar dacă nu am renunțat la ceva pentru El, acela e un laț pentru noi. Pentru că ne ține, ca pe pasăre, pe loc. În loc să zbori, idolul te ține la pământ. Dar dacă îți zdrobești toți idolii interiori de piatra credinței, atunci poți zbura spre Dumnezeu zilnic, pentru că rugăciunea ta nu poate fi oprită de nimeni și de nimic.

– Când ne rușinăm de Domnul și de cuvintele Sale [Mc. 8, 38]?

– Când nu Îl iubim și nu Îl înțelegem în mod real! Pentru că așa stă treaba și cu oamenii: nu te rușinezi de cel pe care îl iubești și îl înțelegi, pentru că știi că toate faptele lui au o explicație profundă. Cu atât mai mult la Domnul. Cum am putea să ne rușinăm de cuvintele Lui, când ele sunt adevărul și viața noastră cea veșnică?! Și cum am putea să ne rușinăm de Cel care ne-a zidit și ne iubește pe noi în mod desăvârșit și ne dorește tot binele cel veșnic?!!

Rușinea se naște în noi când nu iubim cu adevărat oamenii, când suntem duplicitari în fața lor și dorim slavă deșartă de la ei. Căci neamul acesta preacurvar și păcătos în care trăim [Mt. 8, 35, BYZ] e neamul duplicității. Una spune și alta face. Și dacă așteptăm aplauze de la oamenii timpului nostru, călcând voia lui Dumnezeu în picioare, noi așteptăm o slavă deșartă, trecătoare, păcătoasă, adică așteptăm câteva laude, câteva ovații netrebnice.

Însă nu asta e împlinirea și bucuria creștinului! Ci bucuria lui e de a face voia Domnului și voia Lui ne împlinește pe noi. Ne împlinește acum și pentru veșnicie. Căci noi nu trebuie să dovedim cuiva că suntem oameni credincioși și buni, ci trebuie să fim astfel, chiar dacă suntem crezuți sau nu, chiar dacă suntem înțeleși sau nu, chiar dacă suntem acceptați sau nu. Pentru că, mai devreme sau mai târziu, oamenii vor înțelege cine suntem și ce facem, dacă viața noastră este trăită împreună cu Dumnezeu. Căci El nu îi lasă pe robii Lui necunoscuți, ci îi arată pe ei oamenilor, ca tot mai mulți să se folosească duhovnicește privind la viața lor bună, la viața lor binecuvântată de Dumnezeu.

Crucea noastră ne-o purtăm interior! Pentru că noi trăim crucea credinței, asumarea a toate câte trăim pentru Domnul. „Căci și dacă avem să trăim, Domnului trăim. Iar dacă avem să murim, Domnului murim. Așadar, și dacă avem să trăim, și dacă avem să murim, ai Domnului suntem [τοῦ Κυρίου ἐσμέν]" [Rom. 14, 8, BYZ]. Pentru că noi trăim împreună cu El zilnic în noi înșine și acceptăm toate ca pe voia Lui cu noi.

Așadar, iubiții mei, voia lui Dumnezeu este legea creștinului! Conduita noastră de viață e legea Lui. Pentru că noi trăim cu El și după voia Lui fiecare clipă a vieții noastre.

De aceea, viața noastră nu e una a extremelor păcătoase, a singurătății egoiste, a indiferenței față de nevoile altora, ci a prieteniei, a sincerității și a întrajutorării. Căci noi vrem binele lui Dumnezeu pentru toți oamenii, adică vrem ca toți să se mântuie în relația lor cu Dumnezeu.

Și nu ne putem mântui rupți de Biserică și indiferenți față de societate, ci în Biserica lui Dumnezeu și împreună cu toți oamenii. Căci toți au nevoie de mân-

tuirea lui Dumnezeu pentru ca să fie oameni împliniți și acum și veșnic.

Vă mulțumesc mult celor care v-ați bucurat împreună cu mine la împlinirea celor 15 ani de Preoție! Vă mulțumesc pentru rugăciunile și pentru prietenia dumneavoastră, și mă rog ca Dumnezeu să vă răsplătească înzecit pentru amabilitatea pe care ați arătat-o față de mine! Amin.

Predică la Duminica a XVIII-a după Cincizecime [2020]

Iubiții mei[61],

acum 4 ani am publicat prima ediție actualizată a *Didahiilor* Sfântului Sfințit Mucenic Antim Ivireanul[62], astăzi pomenit, pe 27 septembrie 2020. Prima ediție actualizată a textului său în spațiul românesc, adică o aducere a textului său în vremea noastră. Căci limbajul arhaic al predicilor îngreună citirea și înțelegerea lor. Dar când le aduci în vremea ta și le faci contemporane cu cititorii de azi, atunci ele sunt mai ușor de citit și de înțeles și de admirat, pentru că le poți privi în toată profunzimea lor. Iar demersul acesta al meu, de actualizare a textelor teologice vechi românești, trebuie continuat și intensificat, pentru că astfel putem admira profunzimea multor texte venerabile. Le putem reintroduce în circuitul citirii, le putem aprofunda continuu, pentru că ele sunt fundamentale pentru trecutul, dar, mai ales, pentru prezentul și viitorul nostru teologic.

Iar pe măsură ce actualizam predicile sale, Sfântul Antim, Mitropolitul Țării Românești, a intrat profund în sufletul meu, m-a marcat în mod profund, și a întregit imaginea despre sine pe care mi-o dăduse teza doctorală a soției mele[63] și alte studii despre viața și

---

[61] Începută la 7. 29, în zi de marți, pe 22 septembrie 2020. Soare, cer senin, 11 grade, vânt de 3 km/ h.

[62] A se vedea:

https://www.teologiepentruazi.ro/2016/08/25/sfantul-sfintit-mucenic-antim-ivireanul-didahiile-prima-editie-actualizata/.

[63] Idem:

opera sa. Pentru că întâlnirea reală cu opera unui Sfânt e o întâlnire abisală cu el însuși. Când traduci sau actualizezi cu adevărat un text teologic, nu traduci doar înțelegeri sfinte, ci te și intimizezi cu Sfinții care au scris acele rânduri.

Și când simți și conștientizezi că ai intrat într-o prietenie profundă cu Sfinții pe care îi traduci sau pe ale căror texte le actualizezi, atunci nu doar le publici cărțile, ci te și întărești nespus de mult în relația cu ei, avându-i pe Sfinți ca prietenii tăi de orice clipă. Cu orice carte sfântă pe care am tradus-o, mi-am câștigat și mai mult prietenia cu Sfinții lor autori. Cu orice viață de Sfânt pe care am citit-o, m-am apropiat și mai mult de Sfântul lui Dumnezeu.

Însă apropierea aceasta dumnezeiască se produce nu pentru că traduci, citești sau actualizezi un text, ci pentru că îi lași cu totul pe Sfinții lui Dumnezeu să intre în viața ta și să fie cu tine mereu. Deschiderea totală către Sfinții lui Dumnezeu și încrederea desăvârșită în ei și în experiența lor duhovnicească îi fac pe Sfinți să se apropie de noi și să ne fie prieteni intimi. Pentru că văd în mod real că noi nu punem la îndoială cuvintele lor, că noi nu ne împotrivim lor, că noi nu le negăm în inima noastră cuvintele și experiențele lor cele sfinte, ci le credem și ne bucurăm mult pentru ele, pentru veridicitatea și profunzimea lor. Ei se apropie de noi pentru că văd sinceritatea și smerenia demersului nostru. Și tocmai de aceea ne luminează și ne ajută și ne întăresc pentru a-i înțelege și pentru a le fi prieteni intimi, prieteni cu toată ființa noastră.

Pentru că Dumnezeu asta dorește de la noi: ca noi să ne dăruim cu totul slujirii Lui, cu toată ființa noas-

---

https://www.teologiepentruazi.ro/2010/03/10/antim-ivireanul-avangarda-literara-a-paradisului-viata-si-opera-2010/.

tră, crezându-L pe El în orice cuvânt și urmându-L pe El în orice poruncă a Sa.

„Iar când a încetat grăind, [Iisus] a zis către Simon: «Împinge-o întru adânc [Ἐπανάγαγε εἰς τὸ βάθος] și lăsați jos plasele voastre întru prindere [καὶ χαλάσατε τὰ δίκτυα ὑμῶν εἰς ἄγραν]!»” [Lc. 5, 4, BYZ]. Se referea la corabia în care El era.

Iar Simon [Σίμων] este שִׁמְעוֹן [Șimon][64], care înseamnă *a asculta* sau *auzit*[65]. Căci e auzit de Dumnezeu numai cel care ascultă de El. Și pentru că a ascultat de Dumnezeu, Șimon a devenit Πέτρος [Petros], adică piatră a credinței, piatră fundamentală pe care s-a zidit Biserica Sa. Pentru că Biserica se zidește continuu în oameni, pe măsură ce fiecare om, crezând și botezându-se și trăind creștinește, devine o piatră rațională, o piatră vie a Bisericii.

Clădirea Bisericii e din multe materiale de construcție, dar ea vorbește în mod tainic despre oamenii credincioși care vin și slujesc în ea. Pentru că oamenii credincioși, comunitatea de credință e Biserica, iar Biserica e formată din oamenii care își asumă continuu viața cu Dumnezeu. Căci Dumnezeu, împreună cu toți Îngerii și Sfinții Lui, sunt împreună cu toți cei credincioși și împreună sunt Biserica. Pentru că Biserica nu poate fi fără Dumnezeu, iar Dumnezeu a creat și îi atrage la Sine mereu și pe Îngeri, cât și pe oameni, dar care Îi slujesc Lui pentru că așa voiesc ei și pentru că Îl iubesc nespus pe El.

În cer și pe pământ, în întreaga Sa Biserică, Îngerii și oamenii nu Îi slujesc Lui ca niște roboți, ci ca niște ființe libere și responsabile. Biserica e vie, e nespus de dinamică și plină iubire, pentru că e formată din ființe

[64] *Cf.* https://he.wikipedia.org/wiki/שמעון.

[65] *Cf.* https://en.wikipedia.org/wiki/Simon_(given_name).

raționale, care Îl iubesc pe Dumnezeu, pentru că se umplu la nesfârșit de slava Sa și de toată cunoașterea Lui și de toată iubirea Lui cea nesfârșită și preadumnezeiască. Toți cei care Îi slujesc lui Dumnezeu, Îi slujesc cu toată ființa lor. Și Dumnezeu e prezent în ei, prin slava Lui, pentru că El consimte mereu cu dragostea lor pentru El. Dumnezeu Se bucură nespus când Îngerii și oamenii Lui Îl iubesc și Îl ascultă pe El, pentru că astfel se pot împlini veșnic în ființa lor. Căci toată creația, fiind opera lui Dumnezeu, se poate împlini numai în El, în ascultarea Lui. Iar dacă alegi lucrul contrar, dacă alegi neascultarea Lui, Dumnezeu te lasă în alegerea ta, numai că alegerea ta rea nu te va împlini niciodată.

Pentru că Dumnezeu i-a creat liberi și pe Îngeri și pe oameni, nici ei și nici noi nu suntem niște roboți, nu suntem niște ființe predestinate. Căci noi, ca și Îngerii, putem alege ce vrem să facem. Numai că a alege înseamnă a alege în mod liber și iubitor pe Dumnezeu. Alegerea reală e alegerea credinței și a slujirii Lui. Pentru că a nu-L alege pe Dumnezeu înseamnă a te arunca în Iad, în chinul cel veșnic, în neîmplinirea totală a ființei tale.

Și nealegerea lui Dumnezeu e ca și cum ai da cu piciorul, ai respinge cu totul familia ta, care te iubește și te ocrotește și îți vrea tot binele. Dacă părinții tăi te-au crescut până la 18 ani și ți-au oferit toată iubirea, toată înțelegerea și toată dăruirea lor, de ce ai renunța la ei, dacă ai totul și te simți foarte bine?! La fel, de ce ai renunța la Dumnezeu, la sfințenia și slava Lui, la ascultarea de El, când cu El ai totul, pe când cu demonii ai parte numai de suferință și de tristețe veșnice?!! De ce ai renunța la binele și iubirea ta pentru nimic?!!!

Că dacă stai și îți analizezi cu luciditate viața și faptele, înțelegi că păcatele nu îți aduc niciun bine, pe

când virtuțile sunt împlinirea enormă a omului. Ce îți aduc bun țigările în viața ta, când ele te omoară cu zile? Pe când a citi voia lui Dumnezeu și viețile Sfinților Lui înseamnă a învăța să trăiești cu adevărat, să trăiești bine și aici și în veșnicie.

Și dacă te culci cu nu știu câți bărbați sau cu nu știu câte femei, ce rămâne în urma lor în inima ta, dacă niciunul sau niciuna nu te-a iubit și nu a rămas cu tine? Curvia înseamnă a risipi iubire, o iubire care nu se mai întoarce la tine. Iubești, dar nu ești iubit. Pentru că numai cine vrea să rămână cu tine și să se căsătorească cu tine îți dă înapoi iubirea cu care iubești sau te umple de iubirea ei pentru tine. A trăi în concubinaj înseamnă a trăi egoist. Înseamnă să nu îți asumi cu totul pe celălalt. Însă Căsătoria nu este un experiment, ci o unire sfântă a mirelui cu mireasa sa, pentru ca să se iubească și să se ajute reciproc în mântuirea lor.

Bei și te îmbeți. Ce bagi pe-o parte, scoți pe alta, și la mijloc e dezgustul față de tine însuți. Pentru că bei ca să uiți, bei pentru ca să pierzi timpul, bei pentru ca să nu te iei în serios. Căci dacă te-ai lua în serios, ai privi lucrurile în adâncimea lor și ai înțelege că viața e prea scurtă pentru a o pierde la cârciumă.

Sfântul Petros a fost trimis de Domnul să vorbească lucruri adânci, profund teologice oamenilor, adică să le vestească voia lui Dumnezeu cu ei. El l-a trimis spre adâncul sufletului nostru, pentru ca să ne vorbească de la inimă la inimă, de la conștiință la conștiință. L-a trimis ca să își folosească cuvintele ca pe niște plase de pescuit. Pentru că pescuirea propovăduirii, finalitatea predicării, e ca oamenii să înțeleagă că singura lor scăpare e Dumnezeu. Fiindcă El e viața lor. Căci Biserica ne adună pe toți, de oriunde, nu pentru ca să ne aburească, nu pentru ca să ne ideologizeze, ci pentru ca să ne trezească la adevăr.

Cuvântul Lui e adevărul! El e Adevărul în persoană, Care ne vorbește despre noi și despre împlinirea noastră. Și când Dumnezeu ne vorbește, noi nu ne simțim Sfinți, ci păcătoși înaintea Lui. Așa cum s-a simțit Sfântul Petros, când a văzut mulțimea de pești. Pentru că „Simon Petros, văzând [aceasta], a căzut [la] genunchii lui Iisus, zicând: «Ieși de la mine [Ἔξελθε ἀπ᾽ ἐμοῦ], că om păcătos sunt [ὅτι ἀνὴρ ἁμαρτωλός εἰμι], Doamne [Κύριε]!»” [Lc. 5, 8, BYZ].

Și a simțit că e păcătos, pentru că a simțit diferența ontologică dintre el și Cel care face minuni mari și mai presus de fire. Pentru că omul e creația Lui, pe când Dumnezeu e mai presus de toate cele create de El, pentru că El este viu din veci și pentru veci. Nu a existat nimeni înaintea lui Dumnezeu și nici nu va exista vreodată un timp fără El. Pentru că El e mai presus de toate cele create după ființa Lui, dar prezent în toate prin slava Lui. Pentru că El susține, prin slava Lui cea veșnică, întreaga Sa creație în existență și conduce întreaga creație spre veșnicie.

Tocmai de aceea, umanitatea nu merge spre nicăieri, nu merge spre desființarea ei ontologică, ci spre veșnicia lui Dumnezeu. Pentru că întreaga Lui creație va fi transfigurată de către El la a doua Sa venire întru slavă. Iar istoria și timpul și spațiul vor lua sfârșit când El va transfigura lumea, pentru că El o va umple de slava Lui.

Și dacă știm acest lucru, atunci nu ne mai panicăm de niciun fel, pentru că nu moartea va învinge, ci viața cu Dumnezeu. Grija noastră fundamentală este mântuirea noastră, e viața noastră cu Dumnezeu. Dacă suntem cu El, atunci putem muri oricând, pentru că toți vom învia și toți vom fi transfigurați la a doua Sa venire întru slavă și vom trăi cu El în Împărăția Lui.

Căci cei care sunt acum cu El, vor fi în mod veșnic împreună cu El.

Dar dacă El nu este odihna ta și iubirea ta, ce ai pe pământ și în cer? Și dacă nu împlinim poruncile Lui, ce fel de viață trăim noi pe pământ, dacă vom merge în Iad pentru veșnicie din cauza ei?

...O bătrână cu ochii roșii și obosiți, înfricoșată să nu moară din cauza virusului, se uita cu ură la mine pentru că nu purtam mască. S-a uitat de mai multe ori, mustrându-mă din priviri. M-am abținut să îi spun ...ceea ce aveam de spus, dar spun acum pentru toți: „Nu vă temeți de moarte, că ea se produce în câteva secunde! Temeți-vă de Iad, că el e veșnic!”.

Și acest Iad veșnic ne va înghiți, dimpreună cu demonii, pentru că ne place să păcătuim. Ne place să ne facem ca demonii, să ne asemănăm lor și nu ne pocăim pentru faptele noastre. Și cumpărăm, prin nepocăința noastră, un Iad de chin și de nefericire. Însă Iadul e cea mai proastă afacere a noastră! Căci dăm totul pe un chin veșnic...

Sfântul Antim Ivireanul vorbea despre cei 5 vrăjmași ai noștri: „Și care sunt vrăjmașii noștri? Păcatul, moartea, Iadul, diavolul și trupul. [...] [Iar] Domnul Hristos ne-a mântuit de acești 5 vrăjmași nemilostivi”[66] ai noștri. Și pentru că i-a învins desăvârșit, tocmai de aceea Sfinții lui Dumnezeu „au fulgerat nu cu fulgerările săbiilor ascuțite, ci numai cu strălucirile unei vieți bune, neumplând pământul de oști, nici acoperind marea cu corăbii cu pânze, ci fără răni, fără vărsare de sânge, fără vătămare, au călcat și au supus toată păgânătatea, au biruit Iadul, au stins înșelăciunea, au

---

[66] Sfântul Sfințit Mucenic Antim Ivireanul, *Didahiile*, text actualizat și note de Pr. Dr. Dorin Octavian Picioruș, Teologie pentru azi, București, 2016, p. 272.

izgonit minciuna, au întins numele lui Hristos și credința pe toată întinderea pământului și a lumii”[67].

Iar noi, în lumea onlineului, unde trebuie doar să scrii și să vorbești, de ce nu întindem numele lui Hristos și credința Lui în toată lumea? De ce nu știm noi să vorbim cu profunzime despre credința și viața noastră ortodoxă? Pentru că nu ne pasă de ele! Nu o știm și nici nu ne pasă! Ne pasă de casa, de salariul, de prietenii și afacerile noastre, dar nu și de Biserica lui Dumnezeu. Tocmai de aceea n-avem chef să vorbim despre credință și despre viața cu Dumnezeu.

Dar când nu vorbești despre credință, vorbești despre glume, despre filme, despre sport, despre politică, despre afaceri. Campania electorală ne-a împărțit din nou pe unii față de alții, pentru că facem din politică un idol, o manie, un motiv de ceartă.

Ca și până acum, și azi voi vota dimpreună cu Doamna Preoteasă, voi vota responsabil, pentru că avem nevoie de oameni care să ne conducă la nivel local. Și eu cred că politica, în mod real, se face cu oameni integri și capabili să schimbe fața unei comunități. Discursul politic, fără știința personală de a schimba lucrurile, e demagogie, iar demagogia e o decepție. A promite tot timpul și a nu face nimic e cea mai proastă alegere a unui om care mimează apartenența la viața politică. Dar când ai proiecte reale pentru comunitate și lucrezi pentru ele, atunci ideile tale devine fapte și ele sunt surse de încredere pentru oameni. Căci încrederea în autoritățile de stat se schimbă, atunci când oamenii văd că se fac lucruri pentru ei, în favoarea lor.

Vă îndemn să votați cu conștiință! Adică să votați responsabil, așa încât să nu vă pară rău după aceea de ceea ce ați votat.

---

[67] Idem, p. 8-9.

Votul acesta e pentru noi, pentru binele nostru comun. Căci din binele comun decurge cel personal și familial. Perspectiva egoistă, a gânditului fiecăruia pentru sine, e falimentară pe termen lung. Dar dacă contribuim în mod responsabil la societate, la bunul mers al vieții publice, binele e o realitate a tuturor și nu doar a unora.

Ce ne facem la o calamitate de proporții fără un stat responsabil, fără spitale, fără șosele, fără oameni de ordine și fără conștiința responsabilității civice? Dacă fiecare trage pentru sine, ce ne facem atunci când ne lovește pe toți cutremurul, incendiul sau inundația? Rolul oamenilor politici e acela de a asigura cadrul legal și instituțional pentru traiul bun și prosperitatea oamenilor. Dar fiecare dintre noi contribuim la funcționarea reală a instituțiilor statului și a întregii vieți românești. Faptul că respectăm legile, că ne plătim taxele și impozitele, că muncim, că ne vedem de familiile noastre înseamnă a ajuta la binele tuturor. Iar un real creștin ortodox nu poate fi decât o binecuvântare pentru orice stat și pentru orice societate umană, pentru că el dorește binele fundamental al oamenilor: mântuirea lor. Dacă ne nevoim pentru mântuirea noastră și a tuturor oamenilor, atunci dorim binele cu adevărat.

Așadar, să ne rugăm pentru binele României și al întregii lumi, pentru binele fiecărui om în parte! Căci dacă politica dezbină oamenii prin partizanatul ei, Biserica e menită să îi cuprinde pe toți. Și Biserica dorește mântuirea tuturor și a fiecărui om în parte. Căci Împărăția lui Dumnezeu este a tuturor Sfinților și a Îngerilor Lui, adică a tuturor celor care au avut și au și vor avea o relație reală cu Dumnezeu. Amin!

Predică la Duminica a XIX-a după Cincizecime [2020]

Iubiții mei[68],

campania electorală s-a încheiat, primarii au fost aleși, cei aleși se bucură că vor avea o stabilitate financiară mult mai bună decât a multora dintre cei pe care îi administrează, dar, ca la fiecare campanie, efectul pervers al campaniilor politice e scindarea interioară și mai mult a comunităților și neîncrederea oamenilor în semenii și în vorbele lor.

Inflația de vorbe din campanie, care nu are de-a face mai deloc cu faptele candidaților, naște în oameni neîncrederea în politică, dar și în oameni. Pentru că orice promisiune electorală neîmplinită devine o minciună electorală. Iar oamenii s-au săturat de minciuni electorale și, din acest motiv, nu mai vor nici politică și nici politicieni, deși fără politică și politicieni nu poate exista democrație.

Politica antagonizează masele, așa cum o face și fotbalul. Suporterii uită de fotbal, datorită partizanatului lor pentru o echipă, și încep să se bată între ei. Susținătorii unui partid uită de principii și de morală, uită de rudenie și de prietenie, uită de faptul că trăiesc în același sat și în același oraș, și încep să îi beștelească și să îi urască pe susținătorii altui partid. Pentru că discursurile politice agresive și defăimătoare la adresa contracandidaților le inspiră aversiune și susținătorilor. Iar insultele se dau de-a rostogolul în mulțime.

---

[68] Începută la 10. 07, pe 29 septembrie 2020, în zi de marți. Cer înnorat, după ploaie, 17 grade, vânt de 13 km/ h.

România, după fiecare sesiune de alegeri, devine și mai antagonizată, și mai scindată interior. Pentru că mulți se implică în mod pătimaș în politică, cum se implică în mod pătimaș și în afaceri, în sport, în modă. Iar dacă actualul primar, recent ales, i-a făcut cu ou și cu oțet pe contracandidații lui în campania electorală, stârnind o aversiune mare în ei, și aceia, la rândul lor, au susținătorii lor, cum va coopera cu ei, atâta timp cât ei sunt în consiliul care decide rezolvarea nevoilor comunității? Cum se vor împăca rivalii? Cum se va calma comunitatea, dacă ea e împărțită, dacă e beligerantă? Iar dacă politica e „mai importantă" decât viața și relațiile normale între oameni, decât iubirea și prietenia dintre oameni, atunci acest fel de politică e nociv pentru toți, pentru că e o înțelegere greșită a faptului de a face politică, adică de a fi în serviciul cetățenilor.

Pentru că politica reală trebuie să unească oamenii și să îi convingă de faptul că o comunitate e pe drumul cel bun cu un anumit primar. Primarul real e primarul care știe să își apropie contracandidații și să colaboreze cu ei. Căci excluderea altora arată că tu nu ai argumente, că tu nu ești un om al dialogului și al cooperării, că tu ești un asocial. Iar primarul trebuie să fie un om social prin excelență, adică un exemplu în materie de civism și de echilibru.

Și de ce vorbesc astăzi despre relații reale, normale, prietenești, iubitoare într-o comunitate? Pentru că Domnul, în Evanghelia zilei [Lc. 6, 31-36], ne poruncește: „Iubiți pe vrăjmașii voștri și faceți bine și împrumutați, nimic nădăjduind [μηδὲν ἀπελπίζοντες] [în schimb]! Și plata voastră va fi multă și veți fi fiii Celui Preaînalt. Că[ci] El este bun cu cei nemulțumitori [τοὺς ἀχαρίστους] și [cu] cei răi [καὶ πονηρούς]" [Lc. 6, 35, BYZ]. Și El, după cum vedeți, nu ne poruncește doar să

fim civilizați cu oamenii sau să avem o relație părut „prietenoasă” cu oamenii, ci să îi iubim pe oameni, să le facem bine și să îi ajutăm după cum putem. Și dacă trebuie să ne iubim vrăjmașii și să îi ajutăm, adică pe cei care ne fac rău și ne stau împotrivă tot timpul, cu atât mai mult trebuie să îi iubim pe cei care ne fac bine și sunt prietenii noștri. Iar de aici înțelegem, din porunca iubirii vrăjmașilor, că Domnul ne cere să îi iubim și să îi ajutăm și să le facem bine tuturor oamenilor, pe care îi cunoaștem sau nu, pentru că binele e cel care ne împlinește pe toți.

– De ce ne cere Dumnezeu să îi iubim pe vrăjmașii noștri și să le facem bine tot timpul?

– Pentru ca să nu ne îmbolnăvim de răutate și de lupta continuă interioară cu oamenii! Căci dacă ai o luptă cu cineva, nu contează cine, începi să ai o luptă cu oricine îți iese în față. Pentru că o să înceapă să te enerveze orice om, dacă tu ai ură în tine, dacă ai aversiune față de oameni. Și ajungi să ai ură în sufletul tău, când te crezi superior altora, când te crezi nedreptățit, când te crezi abandonat, când nu știi să ierți.

– Și de ce nu știm să iertăm?

– Pentru că nu vrem să ne liniștim interior și să ne trăim viața în pace și în bucurie duhovnicească. Cel care e tot timpul agitat interior, care e tot timpul în starea de a răspunde cu ură, cu resentimente, e omul care nu vrea să-l ierte pe altul și care nu vrea să își vadă nici slăbiciunile și căderile personale. Căci dacă ne-am vedea mereu păcatele, dacă ele ar fi mereu în durerea sufletului nostru, n-am mai dori să le înmulțim. Pentru că păcatul e doar durere, durere veșnică. Și de aceea, în relațiile cu oamenii, am căuta tot timpul pacea și buna înțelegere, pentru că pacea și așezarea interioară sunt cele care ne împlinesc interior.

Dar pentru ca să ai relații bune cu oamenii trebuie să îi vezi pe toți ca pe familia ta sau ca pe liniștea ta. Ce faci tu, în familia ta, ca să nu stârnești conflicte și aversiune? Ești corect cu soția, cu copiii, cu familia extinsă, îi iubești, le vorbești deschis, nu încerci să le înșeli așteptările, îți faci treburile cu conștiință. Tot la fel, când vrei să fii liniștit, ce faci? Îți găsești locul, ocupația, oamenii care îți fac bine, care te iubesc, care te ajută să progresezi în tot ceea ce faci.

De aceea, dacă cineva te ironizează, dacă se luptă cu tine, dacă încearcă să fantazeze lucruri despre tine, îi poți răspunde tăios și realist, fără ca prin asta să intri și tu într-o vânătoare de vorbe și de fapte, fără a intra și tu în lupta perdantă cu el. Pentru că răspunsul tranșant poate avea bun simț, pe când lupta lui de gherilă e o îmbolnăvire a sa în primul rând. Iar dacă vrei să îți păstrezi liniștea, atunci îl ierți și te rogi pentru el, căutând să îi arăți întotdeauna că răzbunarea nu duce decât în Iad. Pentru că răzbunarea e marea răutate a demonilor pe noi, pe cei care ne străduim să urcăm, prin smerenie, acolo de unde ei au căzut prin infatuare.

Așadar, iubiții mei, putem vota oricând cu demnitate și respect față de ceilalți, dar fără să fim pătimași pentru un partid și certăreți tot timpul. Putem să facem lucruri bune și din scaunul de primar, dar și din locul unde trăim și muncim, numai să avem conștiință și bun simț. Numai să ne pese de oameni în mod real și de comunitatea în care trăim.

Și nu ne pasă în mod real de oameni, dacă nu începem lucrul nostru de aici, din Biserică. Pentru că orice lucru bun, cu adevărat împlinitor, e cel pe care îl binecuvântă Dumnezeu. Opera reală, cu adevărat împlinitoare, e aceea în care Dumnezeu este fundamentul ei. Și Dumnezeu e cu noi, dacă suntem oameni ai credinței și ai întrajutorării. Amin!

Predică la Duminica a XXI-a după Cincizecime [2020]

Iubiții mei[69],

Sfântul Cuvios Ioann [Иоанн][70] din Kronștadt [Кронштáдт][71], Părintele și Învățătorul nostru în cele ale vieții crestine, predicând odată despre educația creștină, a spus: „casa părintească și școala trebuie să fie pentru copiii creștini adevărata școală a vieții cucernice, pe lângă celelalte științe și arte predate [la școală][72]. [Însă, pentru acești copii,] Biserica...este...școală a credinței și evlaviei creștine, comoară bogată în har și vistieria tuturor Tainelor. [...] [Căci] Biserica este spitalul sufletelor și al trupurilor noastre, cel mai bun învățător al pocăinței, al îndreptării și al desăvârșirii credinței creștine”[73].

Iar rezultatul școlii creștine e un adevărat creștin. E omul pe care ni-l dorim și de care toți avem nevoie. Căci „un copil educat creștinește nu-și va întrista părinții prin nerecunoștință, nesupunere, samavolnicie și prin viață destrăbălată; nu va atenta la propria viață din pricina nereușitelor în goana după plăceri și în viclenii; nu va batjocori lucrurile sfinte; nu va nega adevărurile

---

[69] Începută la 10. 24, în zi de joi, pe 1 octombrie 2020. Cer înnorat, 16 grade, vânt de 6 km/ h.

[70] *Cf.* https://ro.wikipedia.org/wiki/Ioan_de_Kronstadt.

[71] *Cf.* https://ru.wikipedia.org/wiki/Кронштадт.

[72] Sfântul Ioan din Kronstadt, *Predici și Cuvântări la praznicele Maicii Domnului*, trad. din lb. rusă de Denis Chiriac, Ed. Doxologia, Iași, 2019, p. 28.

[73] Idem, p. 29.

veșnice ale credinței și moralității, [iar] prin ideile și faptele sale, el nu va zdruncina fundamentele vieții de familie, religioase și sociale”[74]. Pentru că oamenii crescuți bine, crescuți creștinește în familiile lor, cresc în credință și în virtute, arătând comoara credinței lor în orice faptă a lor. Pentru că noi avem comoara credinței în sufletul nostru și ea s-a născut din sămânța cuvintelor lui Dumnezeu, din sămânța dumnezeiască sădită de El în noi.

Căci „a ieșit Semănătorul [ὁ Σπείρων] să semene sămânța Sa [Lc. 8, 5, BYZ]”. Dumnezeu este Semănătorul adevărului, pentru că adevărul e sămânța Lui. Și sămânța Lui El o seamănă în noi, pentru ca ea să rodească dumnezeiește. Însă și demonii seamănă în oameni, dar nu lucruri bune, ci neghine [ζιζάνια] [Mt. 13, 25, BYZ]. Și neghinele demonilor sunt minciunile păcatelor, sunt păcatele care ne omoară sufletește și trupește.

De aceea, dacă Dumnezeu sădește adevărul în noi, demonii sădesc minciunile. Și minciunile vor să acopere adevărul lui Dumnezeu, dar nu pot să facă asta. Pentru că niciun păcat nu ne dă viață, pe când cuvintele lui Dumnezeu sunt adevăr și viață, sunt viață veșnică. Iar cuvintele lui Dumnezeu, odată crezute și trăite, sunt adevărata viață și bucurie și întărire a omului, pentru că cuvintele lui Dumnezeu ne zidesc pe noi spre viața cea veșnică.

Într-un lan de grâu, neghinele și macii și multiplii dăunători sunt dușmanii grâului. În sufletul omului, viciile și gândurile rele sunt urâciunea care ne pustiește viața. Pentru că orice patimă e o boală a noastră, e o urâțire interioară a noastră, e o parte din moartea noastră sufletească și trupească. Până nu ne vindecăm de patimi, nu putem respira libertatea cea duhovni-

---

[74] Idem, p. 28.

cească. Pentru că patimile sunt ca iarba cea rea în mijlocul grâului, care nu îl lasă să se dezvolte.

Însă, Cel care seamănă sămânța în noi, tot El e Acela care și smulge neghina din noi. Dar o smulge numai dacă ne înfrățim cu El, numai dacă conlucrăm cu El la curățirea noastră de patimi. Pentru că Domnul e Cel care ne vindecă pe noi de patimi, dacă noi ne nevoim zilnic pentru mântuirea noastră.

Căci „vrăjmașul [nostru, diavolul], pururea se pregătește spre căderea omului, cu tot meșteșugul lui și [cu toată] uneltirea [sa]”[75], pentru ca să îl facă pe om să păcătuiască. Pentru că bucuria lui cea rea e căderea noastră în păcat. Însă și Dumnezeu întărește sufletul nostru în lupta cu demonii, întărindu-ne în tot lucrul cel bun și folositor nouă. De aceea, „toți cei ce iubesc în[tru] adevăr pe Dumnezeu și vor să umble cu râvnă în urma Lui, potrivit cu poruncile evanghelice, se apropie iute și grabnic de Dumnezeu, cerând ajutor de la El și având ca împreună-lucrătoare a Împărăției toată ispita adusă asupra lor de vrăjmașul, fiind biciuiți de el și împiedicați [continuu]. Căci nu este cu putință ca, împiedicați fiind de acela, să fie reținuți [de el], ci pentru alegerea lor dreaptă și bună sunt mai grabnic desăvârșiți, apropiindu-se mai repede de Dumnezeu cu cât sunt mai mult biciuiți de vrăjmașul”[76] diavol.

Pentru că ispitele demonice sunt spre lămurirea noastră interioară și, biruința asupra lor, e prin întărirea noastră de către Dumnezeu. Căci Dumnezeu ne întărește prin slava Lui în lupta noastră interioară cu

---

[75] Sfântul Macarie Egipteanul, *Cuvinte ascetice și Epistole*, vol. I, trad. din lb. gr. veche de Laura Enache, cu studiu introd. de Pr. Cătălin Pălimaru, o ediție îngrij. de Pr. Dragoș Bahrim, în col. *Viața în Hristos. Pagini de Filocalie*, vol. 7, Ed. Doxologia, Iași, 2017, p. 132.

[76] Idem, p. 133.

demonii, care e lupta de toată viața a mântuirii noastre. Fiindcă El ne cere mereu să ne unim cu El. Iar „tot...cel ce se întoarce de la toate relele, lipindu-se de Domnul, în cerere și dor și în toată stăruința virtuții, deja este unit cu Dumnezeu”[77].

Unirea cu El e prin slava Lui. Însă, orice păcat al nostru ne unește interior cu demonii, pentru că lăsăm întunericul demonic să intre în noi. Iar dezicerea noastră interioară de demoni și pocăința noastră înaintea Lui se fac prin slava Sa, se fac cu ajutorul Său, pentru că slava Lui, smerindu-ne noi mintea și inima înaintea Sa, ne scapă de demoni. De cei intrați în noi prin păcatele noastre. Așa că noi nu putem face nimic pentru mântuirea noastră fără slava Lui, fără ajutorul Său continuu în viața noastră. Căci pe toate prin care ne mântuim le facem împreună cu Dumnezeu, cu Dumnezeul mântuirii noastre.

Iar Sfântul Macarios Egipteanul, Părintele nostru cel plin de experiență dumnezeiască și de teologie sfântă, tâlcuindu-ne minunea încetării furtunii pe mare, ne vorbește de taina lucrării lui Dumnezeu la mântuirea noastră. Căci „așa cum Domnul, când vântul sufla pe mare și când s-a ridicat valul, și corabia se primejduia, a certat vântul și a potolit valul, tot așa se întâmplă și în atelierul cel tainic al inimii, când sufletul [nostru] este potopit de gândurile rele și de patimile răutății, Domnul Se scoală, rugat fiind [de noi], și ceartă vânturile răutății și valul mării celei amare a păcatului, [și atunci] se face liniștea harului în suflet[ul nostru] și în gânduri[le noastre]”[78]. Dar pentru ca El să Se ridice în noi și să acționeze în noi spre mântuirea noastră, trebuie ca noi să fim mereu uniți interior cu El și mereu în rugăciune față de El.

---

[77] Idem, p. 138.
[78] Idem, p. 139-140.

Tocmai de aceea, rugăciunea inimii e rugăciunea iubirii noastre vii pentru Dumnezeu. Căci noi strigăm către El și când suntem cu El și când El e în noi prin slava Lui. Noi strigăm către El pururea. Pentru că rugăciunea noastră e vorbire de dragoste cu El, e vorbire curată și din toată inima, pentru că Îi cerem Lui toate cele ale mântuirii noastre.

Însă, în același timp, deși El e în noi și cu noi prin slava Lui, noi nu ne credem niciodată „mântuiți". Pentru că Cel ce ne ține pe noi în slava Lui și este cu noi pururea e toată dorirea noastră. A te crede „mântuit" înseamnă a te crede autonom, a te crede pe picioarele tale. Însă noi știm că nu putem face nimic fără El. Noi știm că fără El nu există nimic bun în viața noastră. Căci mântuirea noastră înseamnă tocmai a trăi împreună cu El. Și de aceea, continua noastră asceză, continua noastră slujire a Lui înseamnă a trăi împreună cu El și a ne curăți mereu în relația cu El și pentru El, pentru comuniunea veșnică cu El, cu Dumnezeul mântuirii noastre.

Pentru că noi alegem să facem binele sau răul pe care îl săvârșim. „Căci dacă omul nu dă pricină și avânt satanei [în viața lui, acela] nu-l stăpânește pe el. Cu sila nu-l ia pe el nici Domnul, nici satana, ci bineplăcând și învoindu-se cu harul se desăvârșește întru el, dar dacă nu se învoiește [cu harul lui Dumnezeu, cu slava Lui,] chiar dacă s-ar naște [duhovnicește], adică chiar dacă ar deveni părtaș Duhului, el însuși, [omul], se face pricină de cădere în voile satanei. Căci dacă satana l-ar lua cu sila și tot cu sila și Domnul, nu ar mai fi vinovat omul să se ducă în gheena și nu ar mai fi vrednic de laudă, ducându-se în Împărăție"[79]. Dar pentru că omul își alege viața, pentru că alege ceea ce vrea să facă,

[79] Idem, p. 143.

tocmai de aceea el ajunge în Rai sau în Iad, pentru că alege faptele lui Dumnezeu sau pe ale demonilor.

Vorbind despre înșelarea demonică, Sfântul Macarios cel Mare ne spune că diavolul, deși poate să ne aducă tot felul de năluciri mincinoase, el nu ne poate da o lucrare bună[80]. „Căci nici nu poate să lucreze dragostea către Dumnezeu și către frați, ci numai înfumurare și dispreț, nu blândețe, nu bunăvoință, nu smerenie, nu bucurie, nu pace, nu starea pe loc a gândurilor, nu urâre a lumii, nu odihnă duhovnicească în Dumnezeu, nici dorire de bunătățile cele cerești, nici nu face să înceteze plăcerile și patimile, fiindcă toate acestea sunt lucrări ale harului”[81] dumnezeiesc, ale slavei Sale celei veșnice și necreate. Ci, când primim visele și nălucirile lui cele mincinoase, în noi se înmulțesc patimile, pentru că începem să ne credem „aleși” și „mântuiți”.

De aceea, rugăciunea inimii ne învață nu să ne credem „sfinți” și „mântuiți”, ci păcătoși și netrebnici în fața lui Dumnezeu, cei mai greșiți dintre toți și cei mai jos din Iad. Pentru că ne știm păcatele, căderile și patimile noastre cele rele și știm cum am mâniat și cum mâniem pe Dumnezeu prin ele. Tocmai de aceea, în rugăciunea noastră către Domnul, noi cerem mereu mila Lui, cerem mereu coborârea Lui spre noi și în noi prin slava Sa. Și El iubește nespus de mult rugăciunea noastră smerită, plină de pocăință, și ne miluiește continuu. Căci prin mila Lui cresc în noi cuvintele Sale, prin mila Lui crește în noi conștiința de a le lucra și de a face din ele viața noastră cea plină de virtuți.

Așadar, iubiții mei, cuvintele Domnului trebuie citite și aduse în inima noastră cu bucurie mare, pentru ca ele să rodească continuu în noi. Trebuie să citim

---

[80] Idem, p. 144.
[81] Ibidem.

cuvintele Scripturii și ale Sfinților Părinți ca pe cuvintele lui Dumnezeu pentru noi, căci ele sunt spre luminarea și pacea noastră. Pentru că ele ne învață mereu slujirea Lui și iubirea Lui pentru totdeauna.

Însă, dacă cuvintele Lui nu ne umplu de bucuria și de pacea Sa, de luminarea și de sfințenia Lui, atunci le citim cu inimă neiertătoare, cu inimă necurățită de patimi, cu inimă rece.

Trebuie să ne pocăim și să ne schimbăm mintea și inima pentru a simți cuvintele Lui!

Trebuie să ne zdrobim inima și să ne smerim mintea pentru a înțelege voia lui Dumnezeu cu noi!

Căci El dorește să ne mântuie pe fiecare dintre noi. Dar, pentru a ne mântui, trebui să intrăm într-o relație veșnică cu El, pentru ca El să ne arate pașii de zi cu zi ai mântuirii noastre, adică ai relației veșnice de iubire cu El. Amin!

Predica la 27 de ani de la adormirea Sfântului Dumitru Teologul [4 octombrie 2020]

Iubiții mei[82],

teologia are un public minor în Biserică, pentru că nici oamenii credincioși, din păcate, nu citesc lucruri serioase, grele din Tradiția Bisericii. Se opresc la cărți de rugăciune, la Vieți de Sfinți, la cărți de predici, ignorând în mod constant și în defavoarea lor tratatele teologice și discuțiile profund teologice. Și, în comparație cu cei care scriu pe teme teologice, cei care fac cu adevărat teologie, care își asumă întreaga teologie a Bisericii, sunt foarte puțini.

Tocmai de aceea, pomenindu-l astăzi pe Sfântul Dumitru Stăniloae, pe Sfântul Dumitru Teologul, îi bucurăm pe puținii credincioși care citesc și iubesc teologia Bisericii. Adică îi bucurăm și îi veselim duhovnicește pe cei care citesc și iubesc teologia ortodoxă, care este coloana vertebrală a fiecărui om credincios.

Cum ar fi ca un medic să afirme că nu e importantă cunoașterea trupului și a bolilor, ci, pentru a fi medic, e nevoie doar de a lua bisturiul în mână și a intra în sala de operații? Cum ar fi ca un arhitect să spună că nu e importantă matematica și fizica în arta lui, ci e nevoie doar de dorința de a ridica blocuri cu multe etaje, pentru că blocurile se ridică doar prin voința de a face blocuri? Tot la fel, în teologie, nu e de ajuns să vrei, ci trebuie să și poți. Și ca să poți să faci

---

[82] Începută la 18. 50, în zi de sâmbătă, pe 3 octombrie 2020. Cer parțial înnorat, 28 de grade, în timp ce dimineață, la ora 5, erau 11 grade, vânt 8 km/ h.

teologie trebuie să te instruiești multidisciplinar toată viața. Trebuie să știi să scrii, trebuie să știi să gândești profund, trebuie să știi să rezumi foarte multe lucruri, trebuie să știi mai multe limbi și mai multe științe, care te fac capabil să citești sursele teologice, să le traduci, să le introduci în cărțile tale.

Dacă femeile nasc copii, iar zidarii zidesc case cu multe etaje, teologii nasc cărți. Teologii nasc cărți din ei înșiși, din experiența lor de viață și de credință. Pentru că teologii sunt ochii vii ai Bisericii, care văd duhovnicește, luminați de Dumnezeu, trecutul, prezentul și viitorul Bisericii și al lumii dar, în același timp, sunt mințile și gurile duhovnicești ale lumii, care o învață teologia lui Dumnezeu, adică toate cuvintele mântuirii fiecărui om în parte.

Dacă îți pasă de mântuirea ta, dacă vrei să te mântui, atunci trebuie să ucenicești la teologii Bisericii. Pentru că mântuirea e o știință unică, dumnezeiască, și pe ea o înveți aici, în Biserica lui Dumnezeu, de la Sfinții Teologi ai Bisericii. Pentru că mai înainte ca să faci ceva pentru mântuirea ta, trebuie să primești învățătura mântuirii. Iar teologia lui Dumnezeu e învățătura pe care tu trebuie să o întrupezi, să o trăiești prin toți porii ființei tale. Pentru ca toți care te privesc să vadă în tine pe omul lui Dumnezeu, pe cel care Îi slujește Lui.

Sfântul Dumitru Teologul, Părintele nostru, Părintele tuturor românilor ortodocși și al întregii Biserici a lui Dumnezeu, e chintesența teologiei românești în secolul al XX-lea. El a creat limbajul teologic românesc pentru secolul al XX-lea, el ne-a legat din nou la teologia și experiența sfântă a marilor Sfinți ai Bisericii, el ne-a învățat să ne apărăm credința mântuirii pe baza surselor teologice ale credinței noastre, el ne-a învățat să gândim teologic și să scriem

teologic. Dar opera lui bogată și profundă nu ne-a lăsat-o ca pe un idol, la care să ne închinăm și să nu mai facem nimic altceva, nu ne-a lăsat-o ca pe un sfârșit de cale ferată, după care urmează pustiul lenei și al indiferenței, ci ca pe un imbold viu pentru mai mult, pentru mai profund, pentru și mai temeinic.

El nu a trăit ca noi în lumea onlineului, unde arhive de milioane de cărți ne stau la dispoziție, și nici în lumea în care putem călători unde dorim pentru a citi sursele credinței noastre. Pentru a traduce pe Sfântul Grigorios Palamas s-a dus în Turcia și și-a făcut...copii ale manuscriselor[83], pe când noi, pentru a-l traduce pe Sfântul Grigorios Palamas, nu trebuie decât să dăm un click și să lăsăm volumul dorit să se downloadeze în computer, pe tabletă sau în telefon. Numai că nouă ne lipsește râvna lui pentru adevăr și, mai ales, bucuria lui ascetică, dureroasă de a munci pentru Biserică. Pentru că el și-a scris teologia în case mici, insalubre, improprii, cu cărți puține, supravegheat constant și chinuit în mod „delicat” de mai toți, în comparație cu terabiții de cărți teologice pe care noi îi avem la îndemână.

Sfântul Dumitru a făcut de unul singur munca unui institut teologic de cercetare. A făcut imposibilul pentru că a muncit zilnic. A muncit în el însuși, zidindu-se teologic cu harul lui Dumnezeu, dar a muncit și pentru a scoate din sine teologia de care are nevoie întreaga Biserică. Pentru că teologul trebuie să fie mai întâi de toate un om al lui Dumnezeu și al Bisericii Sale, un om cu mare conștiință, căruia să îi pese de adevărul lui Dumnezeu și de mântuirea oamenilor. Căci, în comparație cu cei care înjură, răstălmăcesc, batjocoresc, minimalizează sau „desființează” credința și viața

---

[83] A se vedea: https://www.teologiepentruazi.ro/cv-pr-prof-acad-dr-dumitru-staniloae/.

Bisericii, teologul Bisericii sintetizează pentru generația lui credința mântuirii, credința care îi mântuie pe oameni. Pentru că numai credința care îi mântuie pe oameni face Sfinți în calendar.

Așa că teologul Bisericii nu poate fi un relativist teologic, nu poate fi un plagiator ordinar, nu poate fi un veleitar în domeniul teologic și nici un înfometat de funcții, distincții și ovații. Pentru că teologul Bisericii se ocupă cu adevărul Bisericii, cu revelarea lui Dumnezeu cea pentru mântuirea oamenilor, pe care o aprofundează și o propovăduiește în mod constant în slujirea și în opera sa, în așa fel încât orice om credincios să înțeleagă voia lui Dumnezeu și să o împlinească pe ea.

Opera Sfântului Dumitru Teologul e pe cale de reeditare și ea e lumina sfântă pe care trebuie să o împărțim tuturor. Marile contribuții teologice ale Sfântului Dumitru sunt încă necunoscute nevorbitorilor de limba română, așa că e nevoie de traducerea lui în multe limbi, pe lângă reeditarea lui în română. Dar, mai presus de toate, e nevoie de a merge cu încredere, și mai departe, tot mai departe, pe calea lui Stăniloae.

Și care e calea lui, a Sfântului pomenit astăzi? Care e calea ce l-a mântuit pe el? Traducerea și aprofundarea continuă a Sfintei Scripturi, a Sfinților Părinți, a dogmelor și a canoanelor Bisericii, a Vieților Sfinților, a cultului Bisericii, a istoriei și a Tradiției Bisericii, trăind o viață ascetico-mistico-liturgică, o viață dedicată cu totul slujirii lui Dumnezeu și României apostolice. Calea lui e calea asumată a teologului Bisericii. E calea celui care luptă împotriva tuturor când vine vorba de adevărul Bisericii, de adevărul care mântuie pe tot omul care vine în lume.

În diverse luări de poziție ale mele am arătat și minusuri ale scrisului Sfântului Dumitru. Unul dintre ele, unul dușman cu Sfânta Tradiție a Bisericii, a fost

lăsarea umbrei de îndoială că Sfântul Sfințit Mucenic Dionisios Areopagitul, ieri pomenit, a fost „o persoană dubioasă”, „un falsificator teologic” din secolele V-VI și nu ucenicul Sfântului Apostol Pavlos și al Sfântului Ieroteos astăzi pomenit. Asta după ce i-a tradus opera în limba română, opera lui cea atât de dumnezeiască, cea atât de plină de revelații dumnezeiești.

Însă, dacă faci un „pseudo” din Sfântul Dionisios Areopagitis, ucenicul Marelui Pavlos Apostolul, așa cum e moda neteologică acum, te lupți cu Dumnezeu și cu Sfânta Tradiție a Bisericii. Pentru că el e al treilea mare Teolog al Bisericii din secolul I, după Sfântul Ioannis Teologul și Sfântul Apostol Pavlos. Fără ei trei nu avem o mare parte din teologia Bisericii. Iar, fără Sfântul Dionisios în mod special, nu avem nimic despre aghiologia Bisericii, despre sacramentalitatea Bisericii, despre Tradiția Bisericii.

O astfel de eroare, alături de altele, sunt petele negre ale operei fundamentale a Sfântului Dumitru. Însă, gândind cu mintea Bisericii, le vedem pe acestea, ca și pe alte erori ale Sfinților Părinți, ca pe acea moștenire neagră care nu trebuie perpetuată, ci doar lăsată cu înțelegere la o parte, pentru că nu are de-a face cu adevărul. Căci, în comparație cu micile lor erori, Sfântul Dumitru Teologul și toți Sfinții Teologi ai Bisericii, au multe să ne învețe, au multe să ne explice, au multe prin care să ne convingă în mod deplin de adevărul mântuirii noastre.

Vă vorbeam anul trecut, în mod acoperit, de minunile pe care Sfântul Dumitru Teologul le-a făcut în viața mea, dar, în mod bucuros și cu mulțumire, despre proiectul Dogmaticii mele, pe care Sfântul Dumitru mi l-a luminat[84]. Pentru că metoda mea de lucru

---

[84] Idem:

e de a urmări în mod sintetic sursele Tradiției, ca să vedem modul treptat în care Dumnezeu ni S-a revelat despre Sine Însuși și despre voia Lui cu noi.

Și pentru că am nevoie de Scriptură, de traducerea Scripturii pentru a scrie Dogmatica, apoi de traduceri personale ale Sfinților pe care îi voi aprofunda, merg cu toate traducerile mai departe. Sfântul Profet Ieremias, pe care în aceste zile vi-l arăt în traducerea mea, e plin de multă teologie, dar pentru a o vedea trebuie să ai ochi curați și profunzi. Cărțile Sfântului Dumitru, deși au un limbaj nesofisticat cel mai adesea, dar profund teologic, au încă multe taine necitite. Ca să scrii mai departe de Stăniloae trebuie să ți-l asumi integral și să îl depășești în mod ucenicește, adică așa cum face un ucenic cu Învățătorul său.

Nu orgoliul ne deschide cărțile teologiei, nu trufia ne învață să fim Sfinți, nu lenea ne propulsează în Paradisul lui Dumnezeu, ci truda în credință și în smerenie, în simplitate și în bucurie sfântă. Truda teologică, truda de zi cu zi l-a făcut mare și Sfânt pe Stăniloae și ne va face și pe noi, pe toți, care îi vom urma lui.

Dar vrem să urmăm Everestului? Vrem să urcăm pe Vârful Omu sau rămânem pe pluta încântării de sine? Zilele trec, vine scadența, și vom afla fiecare dintre noi adevărul despre noi înșine. Iar dacă vom avea mai multă neghină decât adevăr în aria noastră nu e de vină regimul social, nu e de vină condiția socială, nu e de vină ploaia și nici gerul, ci numai noi înșine.

De aceea, să ne rugăm ca Dumnezeu să ne deschidă mintea și să ne zdrobească inima, pentru ca să înțelegem cine suntem și ce trebuie să facem pentru

---

https://www.teologiepentruazi.ro/2019/10/05/predica-la-26-de-ani-de-la-adormirea-fericitului-dumitru-teologul-4-octombrie-2019/.

mântuirea noastră. Pentru că nimeni nu poate lucra în locul nostru. Amin!

Predică la pomenirea Sfintei Cuvioase Paraschevi de la Iași [2020]

Iubiții mei[85],

Sfânta Cuvioasă Paraschevi cea Nouă [Παρασκευὴ ἡ Νέα][86], mai înainte de a pleca la Mănăstire, și-a împărțit toată averea părintească, după moartea părinților ei, dimpreună cu fratele său, Eftimios[87]. Și amândoi s-au făcut Monahi, slujind toată viața lor lui Dumnezeu. Căci dacă vrem să Îi slujim lui Dumnezeu trebuie să ne punem toată averea și toată puterea noastră sufletească și trupească întru slujirea Lui. Trebuie să ne dăruim Lui cu totul.

După ce s-a despărțit de cele ale lumii, Sfânta Paraschevi s-a unit numai cu Dumnezeu, trăind o vreme în Mănăstire, apoi în pustie[88]. Și, ca Pustnică, ea a trăit o viață tainică, cunoscută doar de Dumnezeu. Pentru că numai El știa rugăciunile și postirile și nevoințele ei cele multe, cele din dragoste pentru El. Pentru că la rădăcina ascezei stă dragostea de Dumnezeu, stă dorința vie de a-I sluji Lui permanent.

Și, în pustie, în pustia unde se nevoia Sfânta Paraschevi, ea trăia „fără hrană, fără apă, fără somn

---

[85] Începută la 9. 52, în zi de vineri, pe 9 octombrie 2020. Cer înnorat, burează, 17 grade, vânt de 14 km/ h.

[86] *Cf.* https://www.synaxarion.gr/gr/sid/889/sxsaintinfo.aspx.

[87] *Viața Sfintei Cuvioase Parascheva*, după versiunea în limba greacă a lui Matei smeritul, Mitropolitul Mirelor, cu trad., introd. și note de Laura Enache, Ed. Doxologia, Iași, 2012, p. 21.

[88] Idem, p. 23.

...[în] toate zilele săptămânii. O singură dată se împărtășea [pe zi] de hrană, sâmbăta și duminica, [adică] de puțină pâine și apă. Pat îi erau pietrele, iar îmbrăcămintea trupului, o mantie ruptă și zdrențuită. Ochii ei erau izvor de lacrimi, iar gura cu buzele, vas de miruri, revărsând laudă neîncetată, umplând văzduhul de bună mireasmă duhovnicească. Rugăciunea ei era stăruitoare și încordată, și starea ei, de continuă priveghere. Și toate celelalte fapte ale virtuților îi erau hrană și băutură, răbdare și odihnă”[89].

Pentru că nevoința duhovnicească e hrana reală a omului, e hrana sufletului său, și hrana sufletului e mai bună și mai îndestulătoare decât cea a trupului. Fiindcă atunci când sufletul nostru se bucură, când se bucură dumnezeiește, atunci și trupul nostru se bucură cu adevărat, pentru că se bucură în curăție și în pace.

Demonii o ispiteau cu tot felul de năluciri și ea le biruia prin puterea Crucii Domnului[90]. Însă, în același timp, a avut parte „și de vederi slăvite de Îngeri”[91], pentru că viața ei era dumnezeiască. Și, printr-un Înger al Său, Domnul o trimite din pustie în patria ei, vestindu-i sfârșitul ei cel pământesc[92].

Se întoarce la Constantinopol, se închină în Catedrala patriarhală *Sfânta Sofia*, cea transformată recent în moschee[93], trece și pe la Biserica din Vlaherne[94], rugându-se în fața Icoanei făcătoare de minuni a Preacuratei Stăpâne de acolo, și încredințându-se cu totul

---

[89] Idem, p. 25.

[90] Idem, p. 27.

[91] Idem, p. 28.

[92] Idem, p. 28-29.

[93] A se vedea: https://ro.wikipedia.org/wiki/Catedrala_Sfânta_Sofia_din_Constantinopol.

[94] Idem: https://ro.wikipedia.org/wiki/Biserica_Vlaherne.

Născătoarei de Dumnezeu[95]. Pentru că Stăpâna lumii e cea mai bună călăuzitoare a noastră în viața cu Dumnezeu.

Iar ea, cea care se înstrăinase de toate pentru Dumnezeu, se întoarce acasă, în Epivates [Επιβάτες], în Tracia[96], ca o străină, nevoindu-se și mai desăvârșit[97]. Epivatesul de atunci este Selimpașa de azi, din Turcia[98]. Și acolo i se arată din nou Îngerul Domnului, cel care îi vestise mutarea ei grabnică la cer, încredințând-o că va călători împreună cu ea spre Domnul[99].

Iar această încredințare dumnezeiască, iubiții mei, e cea mai mare mângâiere în fața morții! Pentru că afli prin ea că Dumnezeu binevoiește întru tine. Că El e cu tine și dorește să te bucure pentru toți vecii. Însă, dacă nu avem parte de o astfel de încredințare sfântă, ce urmează?...Urmează o tristețe veșnică, adică Iadul! Pentru că cel care nu se îndumnezeiește aici zi de zi, în viața aceasta, nu e vrednic de Împărăția lui Dumnezeu. Căci numai cei care Îl iubesc pe El cu înfocare și se nevoiesc zilnic pentru mântuirea lor, se vor bucura veșnic împreună cu Dumnezeul mântuirii noastre.

Au îngropat-o creștinii ca pe o străină[100], neștiind că ea e de acolo, din locul acela. Așa se petrece când nu mai ai familie, rude, cunoscuți!...Au îngropat trupul ei și nu l-au ars! Și pentru că l-au îngropat, tocmai de aceea Sfintele ei Moaște s-au descoperit întregi[101]. Dacă

---

[95] *Viața Sfintei Cuvioase Parascheva*, ed. cit., p. 30.

[96] *Cf.* https://www.synaxarion.gr/gr/sid/889/sxsaintinfo.aspx.

[97] *Viața Sfintei Cuvioase Parascheva*, ed. cit., p. 31.

[98] *Cf.* https://el.wikipedia.org/wiki/Επιβάτες_Θράκης.

[99] *Viața Sfintei Cuvioase Parascheva*, ed. cit., p. 32.

[100] Idem, p. 32-33.

[101] Idem, p. 33.

îl ardeau, nu stricau cu nimic sfințenia vieții sale. Dar pentru că nu l-au ars și, mai apoi, nici focul care s-a aprins în Biserica unde erau Sfintele ei Moaște, nu a ars trupul ei cel îndumnezeit, el este un odor neprețuit pentru noi, cei credincioși. Pentru că sorbim din el viața cea veșnică, adică slava cea veșnică a lui Dumnezeu.

Prin cine am aflat cu toții ale cui sunt Sfintele Moaște care au fost găsite? Printr-un om evlavios, numit Gheorghios, care participase la dezgroparea Sfintelor ei Moaște. Pentru că lui i s-a arătat, în vedenia somnului, Sfânta Paraschevi, i s-a arătat ca o împărăteasă în mijlocul multor Sfinți ai lui Dumnezeu. Și unul dintre acești Sfinți, care erau dimpreună cu ea, i-a povestit viața ei acestui om evlavios, și astfel am aflat ale cui sunt aceste Sfinte Moaște[102]. Și ce i-a spus acela, i-a adeverit și Sfânta Paraschevi în aceeași vedenie, zicându-i: „Eu sunt din acest pământ în care voi locuiți acum, odraslă a lui, fiind numită Paraschevi de la Dumnezeiescul Botez. Sârguiți-vă dar acum să cinstiți cortul meu, iar eu voi cere de la Dumnezeu să vă izbăvească pe voi din pătimiri și din primejdii”[103].

Mă întrebam într-o altă predică a mea dacă Paraschevi e numele de Botez sau de Monahism al Sfintei, și iată că aici ni se spune că e numele său de Botez! De ce nu i-a fost schimbat numele când a devenit Monahie? Iar când se referă la cortul ei, ea vorbește despre Sfintele ei Moaște, cerându-le ca ei să le cinstească. Pentru că ele sunt dovada clară a faptului că ea este o purtătoare de Dumnezeu. Căci numai cine e plin de slava lui Dumnezeu lasă în urma sa, după moarte, Sfinte Moaște făcătoare de minuni. Cine nu e intim cu Dumnezeu, lasă numai un trup mort, rece, care se strică repede

---

[102] Idem, p. 35-36.
[103] Idem, p. 36.

...semn că viața lui nu a fost plină de veșnicia lui Dumnezeu.

Pentru că Sfintele Moaște sunt începutul noii lumi, al vieții celei veșnice. Sfintele Moaște sunt începutul învierii celei de obște, când toți vom învia și vom avea trupuri înveșnicite, înduhovnicite, prin slava lui Hristos Dumnezeu, dar unii vor fi plini de slava lui Dumnezeu, adică Sfinții Lui, pe când cei păcătoși vor fi plini de întuneric. Iar Sfinții, prin Sfintele lor Moaște, ne vorbesc despre acea zi, despre ziua învierii tuturor, și despre bogăția cea nesfârșită a slavei lui Dumnezeu. Căci slava Lui va înveșnici întreaga creație și întreaga umanitate, dând tuturor darul de a fi veșnici.

Însă veșnicia noastră va fi continuarea vieții noastre de acum! Pentru că toți vom învia atunci, dar fiecare cu comoara lui în el însuși. Comoara Sfinților va fi slava Lui, dar cei păcătoși și demonii vor avea întunericul patimilor în ei înșiși. Adică fiecare va avea ceea ce și-a agonisit, ceea ce și-a dorit. Iar dacă acum unii dintre noi mimăm sfințenia pentru diverse motive rele, pentru veșnicie nu vom avea nimic bun, în afară de un Iad veșnic.

De la Epivates, Sfintele ei Moaște au fost aduse la Constantinopol[104]. După ce bulgarii s-au creștinat, ei au primit Sfintele Moaște ale Sfintei Paraschevi[105], ele ajungând la Belgrad și la Sofia. Pentru ca turcii, cucerind orașul Sofia, din Bulgaria, să trimită Sfintele ei Moaște la Constantinopol[106]. Și de la Constantinopol ele au ajuns în Moldova, pentru că Domnul Vasile

---

[104] *Viața Sfintei Cuvioase Parascheva* după versiunea arabă a Patriarhului Macarie al Antiohiei (sec. XVII), cu studiu introd. și trad. din lb. arabă de Dr. Ioana Feodorov, Ed. Doxologia, Iași, 2010, p. 36, 38.

[105] Idem, p. 38.

[106] Idem, p. 39.

Lupu al Moldovei a plătit datoriile Constantinopolului. Și Patriarhul Constantinopolului i le-a trimis în dar la Iași, împreună cu un alai special, format din 3 Mitropoliți, Preoți și alți Slujitori[107].

Și cum a primit Vasile Lupu, Domnul Moldovei, Sfintele ei Moaște? Cu multă evlavie! Pentru că „Vasile a întâmpinat-o [pe Sfânta Paraschevi] foarte frumos, cu cea mai mare fală și cinstire, cu toți de la curtea lui și [cu] tot poporul. Și a așezat Moaștele ei Sfinte în Mănăstirea celor Trei Ierarhi pe care o ctitorise acolo, [Mănăstire] vestită pentru măreția ei. Iar Domnul Dumnezeu a făcut prin ea acolo mari minuni, pentru toți cei care alergau cu credință la ea”[108]. Și pentru că nu a fost o efuziune de moment, ci un act de evlavie reală, „Vasile Domnul îi făcea în fiecare an un praznic strălucit, cum nu se poate povesti, cu toți locuitorii țării lui. Ei scoteau în ziua aceea racla ei [cea] sfântă în care se aflau Moaștele ei Sfinte și o purtau în toată cetatea, spre ocrotirea și buna ei pază. [Iar] Vasile Domnul cel pomenit purta el însuși racla ei, împreună cu fruntașii Preoțimii, ai Mănăstirilor și Bisericilor. Îi făceau apoi un praznic măreț, după care o înapoiau la locul ei și o așezau acolo. [Căci] locul [raclei] este în mijlocul Bisericii, în partea dreaptă”[109].

Așa că pelerinajul la Sfânta Paraschevi nu este „o schemă financiară” implementată recent, ci un eveniment tradițional la Iași. Un eveniment născut din evlavia reală pentru Sfânta Cuvioasă Paraschevi, Maica noastră.

Și cum ajungi la o evlavie reală față de un Sfânt anume? Prin multele minuni ale Sfântului în viața celor credincioși!

---

[107] Idem, p. 40.
[108] Idem, p. 40-41.
[109] Idem, p. 41.

Pe 26 decembrie 1888, Sfintele ei Moaște nu au fost arse, deși racla a ars în întregime. Paraclisul în care se aflau a luat foc de la o lumânare nestinsă[110]...De aceea ne uităm mereu, când plecăm din Biserică, să nu fie ceva aprins, să nu fie vreo fereastră sau ușă deschisă. Pentru că, pe lângă incendii, Bisericile sunt și jefuite de odoare.

Sfânta Paraschevi a tămăduit și tămăduiește mulțime de oameni. Pe lângă cartea pe care am citat-o ultima oară, și care are 194 de pagini, mai există încă două pline cu minunile ei: a doua e de 184 de pagini[111], pe când a treia e de 396 de pagini[112]. Editura *Doxologia* le dăruie tuturor în această perioadă pentru download[113]. Le dăruie în format PDF. Pe când eu mă aștept să pună toate cărțile ei în format PDF, pentru ca să le putem cumpăra mult mai ușor.

Așa că evlavia reală nu se naște în sufletele oamenilor din basme, ci din fapte reale. Din atingerea dumnezeiască a Sfintei Paraschevi de ființa lor. Pentru că evlavia presupune înțelegerea reală a Sfinților și iubirea vie pentru ei. Și pentru că Sfinții sunt vii și prezenți în viața noastră, de aceea și evlavia noastră pentru ei e vie și înflăcărează pe mulți.

Nu, nu frica de boală nu ne lasă să o prăznuim anul acesta așa cum se cuvine pe Sfânta Paraschevi, ci interese care nu ne privesc! Biserica lui Dumnezeu e discriminată și marginalizată de autoritățile de Stat din România, adică de aceia care s-au bucurat din plin de

---

[110] *Binefacerile Sfintei Cuvioase Parascheva. Mărturii ale închinătorilor*, vol. 1, Ed. Doxologia, Iași, 2011, p. 11.

[111] *Binefacerile Sfintei Cuvioase Parascheva. Mărturii ale închinătorilor*, vol. 2, Ed. Doxologia, Iași, 2014.

[112] *Binefacerile Sfintei Cuvioase Parascheva. Mărturii ale închinătorilor*, vol. 3, Ed. Doxologia, Iași, 2017.

[113] A se vedea: https://edituradoxologia.ro/carti-gratuite.

tot ajutorul nostru în ultimii 30 de ani. Poate vom fi mai înțelepți pe viitor când vine vorba de „parteneriatele cu Statul”. Adică să punem condiții clare pe viitor, în relația noastră cu Statul Român, care să nu contravină credinței și modului nostru de-a fi. Dar pentru așa ceva e nevoie de oameni noi, cu atitudini evlavioase și cu bun simț față de semeni și față de valorile lor profunde.

Pentru că atunci când negi, când distrugi, când elimini, când scoți în afara normalității cea mai mare parte a populației unei țări e semn că n-ai de-a face cu ea. Și dacă nu o cunoști cu adevărat, atunci îți poți permite orice. Dar dacă o cunoști, atunci îi respecți cu admirație valorile, fără să o bruschezi în vreun fel, așa cum am început să facem cu tot felul de minorități postmoderne.

Iubiții mei, oriunde am fi o putem cinsti după cuviință pe Sfânta Paraschevi! Eu n-am ajuns niciodată să mă închin Sfintelor ei Moaște, dar nu m-am simțit niciodată departe de ea. Pentru că, prin rugăciune, facem departele aproape, și Sfinții lui Dumnezeu sunt cu noi și în noi prin harul lui Dumnezeu.

Avem pe Portalul Doxologia, în prim-plan, toate evenimentele praznicului ei de la Iași[114]. Să nu ne simțim departe de Sfânta lui Dumnezeu! Să nu ne simțim departe nici de Sfinții Lui, nici de Îngerii Lui și nici de semenii noștri! Pentru că, în rugăciune, noi îi putem îmbrățișa pe toți și putem fi cu toți înaintea lui Dumnezeu. Amin!

---

[114] Adică aici: https://doxologia.ro/.

Predică la Duminica a XX-a după Cincizecime [2020]

Iubiții mei[115],

în duminica de astăzi, când avem minunea învierii fiului văduvei din Nain [Ναΐν] [Lc. 7, 11-16], îmi vine să spun și eu ca Sfântul Avraam, Patriarhul: „Dacă pe Mosis și pe Profeți nu îi ascultă [Εἰ Μωσέως καὶ τῶν Προφητῶν οὐκ ἀκούουσιν], [nu] vor crede nici dacă cineva are să învie din morți [οὐδέ ἐάν τις ἐκ νεκρῶν ἀναστῇ πεισθήσονται]” [Lc. 16, 31, BYZ]. Pentru că cine ascultă de Dumnezeu, fiindcă crede în El, poate să primească minunile Lui cu multă evlavie. Și le primește, pentru că el înțelege în mod real că Dumnezeu poate face toate câte voiește, toate câte voiește spre mântuirea noastră. Pe când, cine nu crede în El, acela se îndoiește de orice, chiar și de minunile pe care le poate vedea cu ochii lui. Și chiar dacă cu el, Dumnezeu ar face o minune, din marea Lui bunătate față de toți oamenii și față de întreaga creație, el ar uita-o în scurt timp, pentru că omul necredincios e centrat pe sine și atât.

Tocmai de aceea, a încerca să argumentezi teologic și rațional minunile lui Dumnezeu unor oameni necredincioși e, cel mai adesea, o pierdere de timp, pentru că ei nu cred în sursa minunilor. Li se pare că minunile sunt „prea mari” pentru Dumnezeu. Că El „nu poate” să facă așa ceva sau că minunile „nu există”. E ca atunci când dai detalii dintr-o țară de departe unor oameni care nu au ieșit niciodată din satul sau din

---

[115] Începută la 18. 11, în zi de marți, pe 13 octombrie 2020. Afară plouă, sunt 18 grade și vântul e de 13 km/ h.

orașul lor, și care nu te pot crede pe cuvânt. Și chiar dacă le dai fotografii, le pui filmulețe, le aduci lucruri de acolo, ei tot nu se vor încrede deplin în spusele tale, pentru că ei vor să le pui țara în brațe, în fața ochilor, ca să o vadă și să o pipăie ei.

La enervare, la durere sau la beție, oamenii necredincioși se iau la harță cu Dumnezeu. Unii ar vrea să fie trăsniți de Dumnezeu pe loc ca să vadă că El există, uitând că astfel ar muri imediat. Alții și-ar dori ca Dumnezeu să plouă cu bani la ei în casă, pentru ca „să dovedească" că e „puternic", iar ei să dovedească că sunt leneși și incompetenți. Alții vor să le omoare Dumnezeu dușmanii și ei să scape de toate greutățile, plonjând în puf și în desfătări, când Dumnezeu ne cere să ne iubim vrăjmașii și să ne nevoim zilnic pentru mântuirea noastră.

Pentru că omul necredincios și arogant își imaginează tot felul de lucruri bizare despre Dumnezeu, despre cum ar fi El și despre cum S-ar manifesta El, pentru că nu cunoaște revelarea Lui despre Sine Însuși. Pe când eu, ca teolog și om al credinței, mă străduiesc zilnic să aflu cum e Dumnezeu și ce vrea El de la noi din propriile Sale vorbe și din luminările și vederile mistice ale Sfinților Lui. Pentru că citirea și aprofundarea continuă a surselor credinței ne scapă de imaginările despre Dumnezeu, fiindcă aflăm noi și noi detalii despre El, care nu ne opresc la o imagine idolatră despre El.

Că recunosc sau nu, și mulți dintre creștini au o imagine standard, un idol în capul lor despre Dumnezeu, pentru că nu citesc teologia Bisericii și de aceea fantazează „religios", dar, mai ales, pentru că Își fac reprezentări ale lui Dumnezeu în mintea lor, când El întrece orice înțelegere a minții noastre. Pe când prima grijă a unui isihast e a scăpa de orice reprezentare

mentală și de a se ruga lui Dumnezeu fără nicio imagine și fără nicio contemplare a vreunui lucru. Pentru că slava lui Dumnezeu țâșnește în noi, când noi ne rugăm Lui fără împrăștierea minții noastre și fără imaginație, rugându-L mereu pentru iertarea noastră pe Cel ce este mai presus de toate.

Căci Sfintele Icoane în viața Bisericii nu sunt blocări ale noastre în istorie, ci deschideri ale noastre spre Împărăția lui Dumnezeu. Sfintele Icoane trebuie să ne înalțe mintea la Sfinții reprezentați pe ele și care sunt în Împărăția lui Dumnezeu. Pentru că ele nu stau în fața noastră pentru ca să ne limiteze la ceea ce vedem noi iconizat, ci pentru ca să ne ridice mai presus de orice imagine la relația, prin rugăciune, cu Sfinții lui Dumnezeu.

E celebră mărturia cu un Monah foarte nevoitor, care și-L reprezenta pe Dumnezeu în mintea Lui și se ruga la idolul pe care și-l făcuse despre El. Și când un Părinte duhovnicesc vine și îl învață adevărata rugăciune a liniștirii, cea fără imaginație, dar plină de pocăință și de cerere vie a milei lui Dumnezeu, el îi spune că „L-a omorât pe Dumnezeu din el". Pentru că îl făcuse să se roage curat, fără vreo imaginație, fără vreo închipuire „religioasă", omorând idolul din el.

Și cei care omoară idolii din noi sunt adevărații noștri prieteni, prieteni de conștiință, pentru că ne învață să Îl iubim pe Dumnezeu, pe Cel care e mai presus de toate, și nu închipuirile noastre rătăcite despre El și despre noi înșine. Pentru că oamenii au mulți idoli în ei înșiși și trebuie să le deschidem ochii ca să îi vadă și să îi omoare în ei prin pocăință.

Care sunt idolii noștri? Unul dintre marii noștri idoli e viața și sănătatea noastră, adică noi înșine. Pentru că, pentru noi și confortul nostru, suntem în stare să hulim, să negăm, să desființăm toate. Iar dacă

am făcut ceva școală și ne-am realizat întrucâtva, cu familie și carieră, succesul și specializarea noastră sunt alt mare idol al nostru. Viața noastră și succesul nostru social: marii noștri idoli. Pentru că ne place să credem că le-am făcut pe toate „cu puterile” noastre și, din acest motiv, ceilalți trebuie „să ne respecte neapărat”.

Numai că ceilalți fac ce vor. Nu îi putem obliga să ne respecte și nici să ne iubească. Însă sursa vieții și a puterii și a înțelepciunii noastre e Dumnezeu și fără El n-am fi putut face nimic. A idolatriza viața, ca acum, când ne ferim să avem relații reale cu ceilalți, ca nu cumva să ne îmbolnăvim, înseamnă a nu înțelege că ea e un dar și că e darul lui Dumnezeu pentru noi și nu o realitate pe care o avem „în posesie”. Pentru că Cel care ne-a dat viața, ne-o și ia înapoi. El ne-a dat-o, dar tot El o ia de la noi! Dar o ia când El voiește și nu oricând. Tocmai de aceea, noi trebuie să le suportăm pe toate cu credința în El, pentru că toate sunt spre folosul nostru, spre mântuirea noastră.

Cum scăpăm de idolul că „noi suntem cei mai importanți de pe pământ” și că, „pentru viața noastră, trebuie să îi omorâm pe alții”? Prin recunoașterea smerită că suntem robii netrebnici ai lui Dumnezeu! Că El ne-a dat viața și ne ține în viață pentru a ne împlini vocația, scopul pentru care ne-a creat, și nu pentru ca să ne mândrim în mod deșert și nici pentru ca să îi desconsiderăm pe ceilalți.

Cum omorâm în noi idolul „împlinirii” sociale și profesionale? Prin a ne cere continuu noi și noi standarde de eficiență, de muncă și de delicatețe, pentru ca să vedem câte lipsuri avem atât în relațiile cu ceilalți, cât și în ceea ce noi considerăm a avea o pregătire profesională! Pentru că atunci când termini facultatea și nu mai citești nicio carte sau când termini doctoratul și nu mai publici nicio carte, n-ai înțeles nimic

din ceea ce înseamnă cunoaștere și împlinire interioară. Pentru că pregătirea profesională nu are sfârșit, după cum relațiile sociale cer o continuă umanizare a noastră. Dar dacă idolul sănătății îți cere să nu te muncești prea mult, ca nu cumva să mori de tânăr, tu, fiind ascultător față de el, rămâi cu câteva cunoștințe în cap, aflate de ici, de colo, și cu câteva lucruri făcute și cam asta e viața ta. Pentru că viața ta nu are un program riguros, tocmai pentru că idolul sănătății și al confortului îți cere să nu te omori prea mult cu munca.

Da, să ne omorâm idolii interiori, pentru ca să înviem! Să ne omorâm patimile, toate patimile, pentru că ele sunt idolii noștri. Să ne omorâm lenea, prostia, curvia, nesimțirea, lașitatea, răutatea, înfumurarea, necredința, neascultarea, așteptările mici de la noi înșine. Căci atunci când ai așteptări de 3 metri, trei metri lucrezi. Dar când vrei să construiești zeci de mii de kilometri, atunci nu merge cu pierderea timpului, pentru că trebuie să faci zilnic performanță.

Performanța umană și ascetică omoară idolii! Dacă vrei să fii pe fiecare zi mai bun și mai înțelegător cu oamenii, adică să faci performanță în relațiile de intimitate cu oamenii, și dacă te ascetizezi, dacă te nevoiești zilnic în slujirea lui Dumnezeu și a oamenilor, atunci îți omori zilnic orice ridicare a idolilor în tine însuți. Dar dacă vrei să fii pe fiecare zi mai hapsân, mai ipocrit și mai leneș, ajungi o capiște idolatră, pentru că ții la sânul tău toți idolii. Îi ții în tine pe cei care te omoară pentru veșnicie.

Domnul l-a ridicat din morți pe tânărul din Nain prin porunca Sa cea dumnezeiască: „«Tinere, ție îți zic, scoală [Νεανίσκε, σοὶ λέγω, ἐγέρθητι]!»". Și cel mort s-a ridicat și a început a vorbi. Și l-a dat pe el maicii sale" [Lc. 7, 14-15, BYZ]. Dar mortul s-a ridicat și a început a vorbi, pentru că Domnul a întors sufletul tânărului în

trupul său. Nu a înviat altul decât era, ci a înviat cel care era, pe care îl cunoscuseră toți! El a început a vorbi nu o altă limbă, ci limba lui, iar mama lui l-a recunoscut a fi fiul ei. Pentru că a fost o înviere reală și nu una iluzorie, fiindcă sufletul tânărului, la porunca Domnului, s-a întors în trupul său, pe care îl părăsise de curând.

Dacă sufletul, așa cum cred unii în mod eretic, „moare” sau „se desființează” după moarte, cine a înviat atunci? A fost un trup fără suflet cel care a înviat sau a fost o înviere reală a lui, pentru că sufletul s-a întors în trupul său? A fost o înviere reală! Pentru că Domnul l-a înviat pe cel care murise, i-a redat din nou viața, și el a trăit și a fost văzut de toți ca trăind.

Pentru că Dumnezeu e Creatorul vieții noastre și viața noastră e darul Lui și nu „o proprietate” a noastră. Tocmai de aceea, noi murim când vrea El și nu ne sinucidem. Pentru că ascultăm de Cel ce e viața noastră cea veșnică. Amin!

Predică la Duminica a XXIII-a după Cincizecime [2020]

Iubiții mei[116],

afacerile se fac pe încredere și pe calitate. Dacă calitatea produselor și a serviciilor începe să scadă, scade și încrederea în tine, în comerciant. Sau dacă n-ai colaboratori serioși, degeaba produci tu încredere, dacă ei produc daune zilnice. Pentru că tu trebuie să oferi în mod real ceea ce publicitezi.

O piață online, de la care cumpăr adesea, și care are sloganul „libertate în fiecare zi", e sabotată sistematic și de afiliați, dar și de curieri. Dacă n-ai dat șpagă la curier o dată, iar el te ține minte, produsele vin când își aduc ele aminte sau vin cum vor ele de zdruncinate. Sau, tu mergi pe încredere, vrei un produs de România, apelezi la piață, dar alegi un afiliat, un furnizor mic, care se dovedește imediat că nu își face treaba. Tu vrei să-l ajuți, că ești român și vrei ca România să prospere, iar el îți împachetează produsul peste 5 zile, deși, presupun, îl are în fața ochilor. Că dacă zici că produci, atunci trebuie să produci zilnic și nu din când în când.

Piața online despre care vă vorbesc e pentru mine de încredere, pentru că atunci când am cumpărat direct de la eMAG, produsele au venit la timpul lor. Dar când am cumpărat de la oricine altcineva de pe piața lor, ele au venit când au vrut, ceea ce înseamnă că afiliații trag în jos, în jos de tot brandul. Și brandul nu se ține cu ce-a fost acum 5 ani sau 10 ani, ci cu ceea ce se

[116] Începută la 9. 13, în zi de miercuri, 21 octombrie 2020. Soare, 6 grade, vânt de 2 km/ h.

face acum. Brandul trăiește din prezent, din dorința celor care îl cumpără.

Domnul îl vindecă pe demonizatul din ținutul Gadarinilor [τῶν Γαδαρηνῶν] [Lc. 8, 26, BYZ], îl face să fie „îmbrăcat și întreg la minte [ἱματισμένον καὶ σωφρονοῦντα]" [Lc. 8, 35, BYZ], dar strică afacerile locale. Afacerile cu porci. Afaceri care erau ilegale în pământul lui Israil.

Gadara [Γάδαρα] făcea parte pe atunci din Decapolisul [Δεκάπολις] roman[117], din cele 10 cetăți de frontieră ale Imperiului Roman[118]. Iar evreii care trăiau acolo creșteau porci în mod ilegal, pentru că ei erau interziși prin lege. De aceea, când demonii din om intră în turma de porci și ei se aruncă în mare și mor [Lc. 8, 32-33], atunci „L-au rugat [L-a rugat] pe El toată mulțimea cea învecinată gadarinilor să plece de la ei [ἀπελθεῖν ἀπ᾽ αὐτῶν]" [Lc. 8, 37, BYZ]. Pentru că nu le-a păsat că omul s-a mântuit de demoni [Lc. 8, 36, BYZ], ci s-au înfricoșat ca nu cumva să își piardă afacerile lor ilegale.

Mai devreme sau mai târziu tot ce este ilegal și păcătos va fi pedepsit de Dumnezeu. Toate faptele, gândurile, mișcările inimii și vorbele noastre vor fi judecate de Dumnezeu. Pentru că pe Dumnezeu îl interesează omul, viața lui, spre ce tinde el în mod fundamental. Când Dumnezeu îl judecă pe om, El nu Se uită la lucrurile colaterale, nu privește la suprafața vieții lui, ci în adâncul sufletului omului. Îl judecă după inima lui și după dorințele lui cele mai intime. De aceea, judecata Lui e dreaptă și cu totul adevărată, pentru că e în urma unei priviri absolute asupra vieții omului.

Dumnezeu te privește și știe totul despre tine! Știe toată viața ta, tot ceea ce vei face tu în viața aceasta

---

[117] A se vedea: https://en.wikipedia.org/wiki/Gadara.
[118] *Cf.* https://en.wikipedia.org/wiki/Decapolis.

și unde vei merge pentru veșnicie. Și, cu toate acestea, El ne ajută pe fiecare dintre noi să ne mântuim. Ne ajută pe toți fără discriminare! Pentru că mântuirea e o continuă colaborare cu Dumnezeu. E o continuă nevoință împreună cu El. Pentru că suntem ajutați și luminați de El tot timpul.

Mergi la un concert rock sau la un protest plin de nervi. Și acolo îți manifești furia, răutatea, resentimentele tale. Țipi, dai din mâini, arunci, lovești, ești lovit, escaladează lucrurile, ajungi în duba forțelor de ordine...Pentru că atunci când te înrâurează demonii, când te influențează ei în mod evident, îți vine să țipi, să distrugi, să lovești, să omori. Ți se pare că ai „multă tărie", „multă tinerețe" în tine și vrei să o dovedești.

Și când vrei să-ți dovedești forța ta, atunci îți arăți slăbiciunea ta extremă. Pentru că nu poți să-ți stăpânești nervii, furia! Ești robul enervării. Dar când ești în pacea lui Dumnezeu, atunci nu vrei să îți arăți forța, ci atunci stai „lângă picioarele lui Iisus [παρὰ τοὺς πόδας Ἰησοῦ]" [Lc. 8, 35, BYZ] și asculți vocea Lui.

Când vrei să îți arăți forța, când vrei să-i bați și să-i omori pe alții, ești un cal nărăvaș condus de către demoni. Ești robul lor, al celor care își bat joc de tine. Pentru că tăria reală a ta e atunci când asculți glasul Lui, când asculți glasul Domnului, și îl împlinești cu multă sudoare în viața ta. Ești tare, când nu te lași biruit de demoni. Și ești slab, de fiecare dată când păcătuiești. Pentru că păcatul e slăbiciunea care ne slăbește continuu, care ne face epave.

Afacerile reale sunt cele care țin cont de Dumnezeu și de legi și de sinceritatea produselor. Produsele sincere sunt produsele bune la un preț real. Când înmulțești cu doi sau cu zece prețul real, ai profit, dar nu ai viitor. Pentru că viitorul unei afaceri ține de calitatea și de sinceritatea prețului produselor.

Mă poți minți azi, dar nu și mâine! Și chiar dacă, de nevoie, voi cumpăra și mâine de la tine, când va veni altcineva, care îmi garantează mai multă sinceritate în relația cu mine, cumpărătorul, eu te voi uita și voi cumpăra de la acela. Și atunci nu contează profitul tău de azi, profitul tău mare de azi, dacă mâine vei da faliment.

Iar falimentul este expresia nesimțirii în relația cu clienții. Știai că ai prețuri mari, vedeai că nu cumpără nimeni, dar ne-ai privit cu dispreț. De aceea, acum, când ești ieșit de pe piață, nu suntem de vină noi, cei disprețuiți, ci doar tu, cel care ne-ai privit de sus.

În societate ieși și îți pui o mască, pentru că nu știi să suporți realitatea. Dar în adâncul tău tu știi cine ești! Tu știi fără niciun dubiu. Toți știm cine suntem, chiar dacă mimăm că suntem alții. Iar mimarea noastră e un produs cosmetic care nu ține la ploaie, la ploaia lacrimilor. Când e să plângi, când e să te doară, când ți-e frică, când n-ai, când simți moartea că îți dă târcoale, atunci rimelul fariseismului îți cade de pe gene, pentru că plângi. În locul multului râs, începi să plângi! Și plânsul dureros e, adesea, fără public, uitat de toți, părăsit de toți.

De aceea, iubiții mei, nu fugiți după zgomot, ci după liniște! Alergați spre pacea lui Dumnezeu! Veniți să ne împăcăm cu El, cu Cel pe care Îl îndurerăm zilnic! Veniți să facem pace în noi și între noi! Pentru că demonii ne separă pe unii de alții, ne țin la distanță, dar Dumnezeu ne adună și ne face să locuim la un loc.

Renunțați la ceea ce vă face rău! Renunțați la obiceiuri și la afaceri rele! Pentru că nu vă vor odihni păcatele și nici viața nepăsătoare, ci numai binele făcut zilnic, binele lui Dumnezeu, binele virtuților Lui.

Binele se înveșnicește în noi, dar și răul Iadului se înveșnicește în noi. Și dacă vrem să fim oamenii lui

Dumnezeu, atunci trebuie să înveșnicim în noi relația Lui cu noi, relația Lui de iubire veșnică cu noi. Amin!

Predică la cei doi Sfinți Dimitrios [26-27 octombrie 2020]

Iubiții mei[119],

Sfinții au știut în viața lor să Îl îndure pe Dumnezeu, dar să îi îndure și pe oameni. Pentru că au făcut din sufletul lor o așteptare smerită a voii Sale, o continuă rugăciune, o blândețe plină de evlavie, o iubire recunoscătoare. Tocmai de aceea, ei s-au împodobit cu multă bunătate și smerenie, Sfintele lor Moaște vorbindu-ne în mod viu, în mod accentuat, despre sfințenia vieții lor. Pentru că noi avem Sfintele lor Moaște, tocmai pentru că sufletele lor, aflate în Împărăția lui Dumnezeu, sunt pline de curăție și de sfințenie.

Luni și marți îi pomenim în acest an pe Sfântul Mare Mucenic Dimitrios [Δημήτριος] și pe Sfântul Cuvios Dimitrii [Дими́трий][120]. Și, unite cu duminica trecută, avem trei zile liturgice, trei zile de bucurie, trei zile de prăznuire. Pentru că Sfinții sunt bucuriile cele veșnice ale lui Dumnezeu, dar sunt și ale noastre, ale nevrednicilor Săi robi. Pentru că de la ei învățăm să ne mântuim și de la ei sorbim harul cel dumnezeiesc, care e viața noastră cea veșnică.

Mănăstirea Sfântului Cuvios Dimitrii „se află la 10 km de orașul Ruse [Русе, în Bulgaria[121],] și la 100 km de București, în valea pitorească a râului Rusenski Lom, în care au fost descoperite Moaștele Sfântului”[122]. Și el s-a

---

[119] Începută la 11. 42, în zi de miercuri, pe 21 octombrie 2020. Soare, 13 grade, vânt de 5 km/ h.

[120] *Cf.* https://en.wikipedia.org/wiki/Dmitry.

[121] *Cf.* https://ro.wikipedia.org/wiki/Ruse.

[122] *Cf.*

nevoit într-o peșteră, care dăinuie până azi[123]. O peșteră de nevoință, de însingurare față de oameni, pentru ca să se poată sfinți împreună cu Dumnezeu.

Și ca el trebuie să facem și noi! Să transformăm casele noastre în case de rugăciune și de studiu, în case de evlavie și de slujire a lui Dumnezeu. Pentru că El trebuie să fie întâiul în toate în viața noastră și nimeni altcineva.

Sfântul Mare Mucenic Dimitrios a trăit în timpul Împăratului roman Maximianus[124] și a fost martirizat la vârsta de 36 de ani, pe 26 octombrie 306[125]. A fost martirizat în plină tinerețe, când mai putea să facă multe lucruri bune. Viața lui a fost tăiată de pe pământ în mod sângeros, dar sufletul său a fost sălășluit de Dumnezeu împreună cu toți Sfinții și Îngerii Lui. Pentru că scopul vieții noastre este Împărăția lui Dumnezeu. Și dacă ajungem acolo, atunci ne-am împlinit menirea noastră pe pământ.

Sfântul Cuvios Dimitrii a trăit în secolul al 13-lea în Bulgaria de azi[126]. Și el e pomenit pe 27 octombrie, pe când Sfântul Mare Mucenic Dimitrios, cel care este grec de neam, e pomenit pe 26 octombrie. Iar Sfântul Cuvios Dimitrii a adormit fără ca cineva să îi mai facă Înmormântare. Căci, „cunoscându-și dinainte ceasul morții, și-a ales ca mormânt un loc apropiat, între două pietre, unde singur s-a dus și și-a dat sufletul în mâinile

---

https://basilica.ro/foto-pe-urmele-sfantului-dimitrie-cel-nou-in-bulgaria/.

[123] Ibidem.

[124] A se vedea: https://en.wikipedia.org/wiki/Maximian.

[125] *Cf.* https://www.teologiepentruazi.ro/2019/10/25/predica-la-cei-doi-sfinti-dimitrios-2019/.

[126] *Cf.* https://ro.orthodoxwiki.org/Dimitrie_cel_Nou_din_Basarabi.

lui Dumnezeu”[127]. Iar, „după mai multă vreme, crescând apele râului Lom, s-a surpat malul de lângă peșteră și au căzut mai multe pietre din stâncă, între care [erau și] cele între care se aflau Moaștele Sfântului, care au căzut în apă. Iar după o vreme, Sfântul s-a arătat unei fete bolnave, zicându-i să-l scoată din apă, iar el o va tămădui. Copila a zis [această vedenie] părinților ei, care au mers împreună cu Preoți și cu o mulțime mare de oameni, [și] au aflat Moaștele sale neputrezite și luminate”[128] de slava lui Dumnezeu.

Pentru că trupul său cel neînmormântat, dar îndumnezeit de slava lui Dumnezeu care era în el, nu a putrezit și nici nu s-a stricat căzând în apă. Căci în Sfintele Moaște a început deja marele proces al învierii celei de obște. Ele sunt mărturiile vii ale învierii universale, ale învierii tuturor celor adormiți. Pentru că toți vom învia la venirea a doua a Domnului, cea întru slavă, dar fiecare având în el conținutul vieții sale început în viața sa pământească. Pentru că unii vom învia pentru Împărăția lui Dumnezeu cea veșnică, pe când alții pentru Iadul cel veșnic.

Iar Sfintele sale Moaște, ale Sfântului Cuvios Dimitrii, sunt acum în Catedrala Patriarhală de la București, pe când cele ale Sfântului Mare Mucenic Dimitrios sunt în Catedrala Mitropolitană din Tessalonic[129]. Și mulțimi mari de oameni vin zilnic ca să se închine în fața lor. Pentru că cei credincioși îi simt vii și prezenți în viața lor, atâta timp cât îi ajută mereu întru toate.

---

[127] Ibidem.

[128] Ibidem.

[129] A se vedea: https://ro.wikipedia.org/wiki/Biserica_Sfântul_Dumitru_din_Salonic și https://basilica.ro/sfintii-dimitrie-unul-pastor-altul-guvernator-acelasi-nume-in-cer-si-pe-pamant/.

Sfântul Dimitrios a fost martirizat prin străpungerea sa cu lăncile [lanceis perforari] [PL 129, col. 717]. Dar cel străpuns de lănci a izvorât mir din Sfintele sale Moaște! De aceea, el este Mare Mucenic [ὁ Μεγαλομάρτυρας], dar și Izvorâtor de mir [ὁ Μυροβλύτης][130]. Iar minunile lor, ale Sfinților lui Dumnezeu, sunt pentru ca ei să ne încredințeze de viața dumnezeiască care este întru ei. Pentru că toate le fac prin slava lui Dumnezeu, care e viața lor și viața noastră cea veșnică.

În troparul său, Sfântul Mare Mucenic Dimitrios este numit „mare apărător în[tru] primejdii [μέγαν εὕρατο ἐν τοῖς κινδύνοις]"[131]. Mare apărător al nostru întru primejdiile de tot felul. Prin care noi așteptăm mare milă [τὸ μέγα ἔλεος] de la Dumnezeu[132]. Pentru că rugăciunile sale cele pentru noi, Îl fac pe Dumnezeu să fie milostiv față de noi, păcătoșii. Pe când troparul Sfântului Cuvios Dimitrii ne vorbește despre asceza lui, prin care s-a mântuit și s-a sălășluit împreună cu Sfinții Îngeri ai lui Dumnezeu[133]. Dar condacul Sfântului Cuvios Dimitrii ne vorbește, ca și troparul Sfântului Mare Mucenic Dimitrios, de implicarea sa continuă în viața noastră. Pentru că îi cerem să ne apere de toate nevoile, ca unul care are îndrăzneală către Dumnezeu[134].

– Însă de ce are îndrăzneală către Dumnezeu Sfântul Cuvios Dimitrii, Părintele nostru?

– Pentru că și-a sfințit viața sa și acum este în intimitatea lui Dumnezeu, în Împărăția Lui, și se roagă,

---

130 *Cf.* https://www.synaxarion.gr/gr/sid/990/sxsaintinfo.aspx.

131 Ibidem.

132 Ibidem.

133 *Cf.* https://doxologia.ro/tropar/troparul-sfantului-cuvios-dimitrie-cel-nou-ocrotitorul-bucurestilor.

134 *Cf.* https://doxologia.ro/tropar/condacul-sfantului-cuvios-dimitrie-cel-nou-ocrotitorul-bucurestilor.

plin de dragoste pentru noi, pentru mântuirea noastră. Are îndrăzneală pentru noi datorită iubirii lui față de Dumnezeu și față de noi. Îndrăzneala lui față de Dumnezeu e din iubire și din grijă față de noi. Pentru că el dorește ca și noi să fim acolo unde este el, adică în Împărăția cea veșnică a lui Dumnezeu.

Sfântul Cuvios Dimitrii a fost păstor de vite, pe când Sfântul Mare Mucenic Dimitrios a fost guvernatorul Tessalonicului[135]. Ocupațiile lor zilnice însă nu i-au scos din ritmul vieții lor duhovnicești, din ritmul vieții lor interioare. Și nu i-au scos, pentru că grija lor fundamentală era grija mântuirii lor. Pentru că nici pe noi nu ne poate scoate nimic și nimeni din grija noastră pentru mântuirea noastră, dacă ea e grija noastră fundamentală.

De aceea, iubiții mei, viața cu Dumnezeu e viața clipă de clipă cu El și nu doar din când în când! Cine trăiește cu Dumnezeu, trăiește continuu cu El și se bucură de toată intimitatea lui cu Dumnezeu. Pentru că se bucură de simțiri, de luminări, de vederi și de minuni dumnezeiești în viața lui, adică de toată grija lui Dumnezeu pentru a ne mântui pe noi. Căci atunci când noi avem doar grija mântuirii și Dumnezeu sporește în noi tot ajutorul și toată luminarea Lui cea dumnezeiască. Fiindcă El ne dă să sporim duhovnicește pe măsura râvnei noastre pentru viața cu El.

Multă sănătate celor care își sărbătoresc astăzi și mâine ziua patronimică și tuturor celor care îi iubesc pe Sfinții Dimitrios, Părinții noștri, astăzi și mâine pomeniți! Dumnezeu să ne întărească pe toți, în tot lucrul cel bun, pentru rugăciunile Sfinților Săi! Amin.

---

[135] *Cf.* https://basilica.ro/sfintii-dimitrie-unul-pastor-altul-guvernator-acelasi-nume-in-cer-si-pe-pamant/.

Predica la împlinirea vârstei de 43 de ani [31 octombrie 2020]

Iubiții mei[136],

eu n-am trăit niciodată sub dictatura fricii, a fricii paralizante. Toată viața mea, în mod fundamental, a fost plină de bucurie, de libertate, de entuziasm, de creație. Iar eu fac abstracție mereu de lucrurile rele care se petrec în lume și în viața mea, pentru că mă interesează să scot la suprafață, în creația mea și în relațiile sociale, lucrurile bune din mine și din relația mea cu Dumnezeu. Dacă dai loc răului, urâtului, minciunii, răzbunării, ele te vor stăpâni. Dar dacă excluzi din tine lucrurile care te trag în jos, atunci poți să vezi limpede lumea din fața ta.

De aceea, însingurarea depersonalizantă a acestui an și frica oamenilor de a se manifesta firesc la nivel social mi s-a părut cea mai tristă realitate socială. Pentru că nu îmi place să trăiesc într-o lume în care oamenii suferă și sunt triști, minimalizați, ostracizați, înspăimântați. Iar constantele acestui an pentru mine au fost tot mai multe fire de păr albe pe trupul meu și durerea vie la vederea fricii oamenilor.

Încă, la nivel mental, n-am trecut la noul chip al bărbatului de acum. Încă nu mă trăiesc cu arhitectura trupului pe care o am acum. De aceea, când mă uit în oglindă, văd pe cineva străin mie, cu față atentă, concentrată la lucrurile pe care le are de făcut, și căruia îi apar noi și noi fire albe și trăsături tot mai ferme, tot

---

[136] Începută la 9. 52, în zi de duminică, pe 25 octombrie 2020. Cer înnorat, 13 grade, vânt de 3 km/ h.

mai bărbătești. Și aceasta, pentru că am devenit altul, pe care trebuie să îl învăț. Iar eu încă nu am introdus în mintea mea această nouă față, acest nou trup, această nouă realitate a vieții mele.

Fiind învățat să vorbesc, să mă salut cu oamenii, să îi sărut și să îi îmbrățișez, anul acesta a fost ca retezarea aripilor păsării: lipsit de bucuria de a comunica în mod real și de a respira firesc oriunde. Nu știu cât timp va trece ca oamenii să reînvețe să se poarte firesc oriunde, dar sechelele măștilor și ale închiderii dictatoriale în casă vor rămâne. Pentru mine, care am cunoscut comunismul în partea lui de final, acest an a fost un continuu abuz al Statului în viața mea liniștită de cetățean. În loc să fiu protejat de el, am fost hăituit, minimalizat, tratat ca potențial infractor prin hotărâri instituționale, alături de toți ceilalți români. De ce? Pentru că Statul și-a arătat neștiința și neputința în această situație, mimând impotența altor state ale lumii.

Și când nu știi să conduci un popor, îl omori cu zile. Când nu știi să conduci un popor îl tratezi de sus, îl desconsideri, îl încui în casă, pentru că nu știi ce să faci. Și când nu știi ce să faci, atunci tragi drame la xerox, pentru că le impui tuturor un mod de viață pe care nu mulți îl preferă.

Slavă lui Dumnezeu că eu, ca nevoitor ortodox și ca scriitor, prefer casa, prefer chilia mea, prefer masa mea de scris! Pentru mine închiderea în casă, pronunțată prin lege, nu a fost o problemă, pentru că eu așa trăiesc zilnic: retrăgându-mă mereu la asceza și munca mea. Dar mulți dintre cei închiși în casă în România și oriunde prin lume au suportat greu statul acasă, pentru că erau învățați să fie activi în alt fel decât mine. Și-au pierdut salariile, și-au pierdut casele, s-au

năruit familii și vieți de oameni, s-a stricat profund viața socială a planetei.

Și când văd că oamenii se tem, când se tem spasmodic de boală și de moarte, e o stare care mă sfâșie interior. Pentru că ea îmi vorbește despre puțina credință din noi, despre puțina noastră viață duhovnicească. Ce nu facem zilnic cu noi și în noi înșine, se vede acum, în momente critice. Pentru că nu știm să judecăm la rece lucrurile, nu știm să fim calmi în fața provocărilor de tot felul, nu știm să răspundem uman unor dorințe inumane.

Enclavele de normalitate din viața de zi cu zi și din online mi-au dat însă bucurie și nădejde clară. Pentru că vechii prieteni și cunoscuți au devenit tot mai profunzi și am primit noi prieteni de la care învăț lucruri importante. Această situație dramatică are și reversul ei bun: onlineul e înțeles tot mai mult ca dimensiune personală, dar și ca loc în care ne putem educa și sprijini reciproc. Însă, pentru ca onlineul să te exprime, trebuie să vii în el ca o persoană valorică, ca o persoană care creezi continuu și ești o punte de dialog, iar educația pe care o putem face la nivel online ține de disponibilitatea noastră continuă pentru mai mult, pentru specializări multiple.

Există temerea că onlineul va înlocui Școala, va înlocui Presa, va înlocui dialogul și viața socială. Nu! Onlineul este modul meu continuu de a fi, este interiorul meu, este ceea ce nu se vede când eu lucrez, predau, slujesc, merg pe stradă. El nu va înlocui niciodată viața mea socială, ci el va explica de ce eu gândesc și vorbesc în felul în care o fac.

Eu, ca teolog și scriitor, sunt online cu o mare parte din opera mea. Cei care vor să mă cunoască trebuie să citească din ea. Opera mea vorbește despre mine. E o explicație reală a persoanei mele și a iubirii

mele pentru Dumnezeu și pentru oameni. La nivelul fiecăruia, orice pagină online a cuiva vorbește despre el. Și chiar asta facem când căutăm conturile cuiva de socializare sau CVul cuiva: vrem să știm modul în care el a vorbit și vorbește despre sine prin tot ceea ce face.

Așa că onlineul nu ne va suprima viața socială, ci ne-o va îmbogăți continuu. Cu cât aducem mărturii despre noi în online, cu atât oamenii ne vor cunoaște mult mai profund. Și ne vor recunoaște la un nivel de intimitate abisal, pentru că noi, mai înainte ca ei să ne cunoască, am venit spre ei cu toată ființa noastră prin ceea ce am scris despre noi înșine.

Închisul în casă ne-a învățat că onlineul e serios și că prin intermediul lui putem să avem multe locuri de muncă. Dar tot închisul în casă ne-a învățat că omul are nevoie de libertate de mișcare, de expresie, de întâlnire, de creație, de muncă și că nimeni nu are voie să îi îngrădească drepturile. Pentru că drepturile noastre sunt cele care ne asigură liniștea și prosperitatea.

Am scris, am slujit, am predicat, am tradus, am citit, am spovedit și împărtășit, am pictat, am comunicat intens cu diverși oameni, am publicat 7 cărți TPA în ultimul an și am lucrat la mai multe cărți în același timp, adică la viitoarele cărți. Mintea mea e tot mai atentă, tot mai dornică de profunzimi, de nuanțe. Mă las surprins de diverși autori și aprofundez cărțile pe care le recitesc. Pentru că am încredințarea, că la fiecare carte pe care o citesc sau la care lucrez, Dumnezeu are cu mine un plan anume. Fiindcă de fiecare dată mă luminează spre o anumită înțelegere, spre o nouă treaptă în viața mea.

Privesc în oameni și scriu despre ei. Mă interesează binele real al oamenilor, mântuirea lor. Mă interesează viitorul oamenilor și viața de zi cu zi a lor. Dar, în același timp, nu mă pot panica, pentru că știu, mai

mult decât sigur, că totul e în mâna lui Dumnezeu. Întreaga existență a lumii e în mâna Lui și nimic nu se petrece fără ca să aibă un scop bun pentru noi. Răul nostru de azi e binele nostru de mâine.

De aceea, frica și tristețea oamenilor, care mă copleșesc adesea, e binele lor de mâine, dar pentru ca acesta să se petreacă, trebuie să îi ajutăm să aibă parte de acest mâine. Trebuie să îi aducem pe oameni la Biserică, la Dumnezeu! Trebuie să îi reîmpăcăm cu Dumnezeu! Pentru că numai astfel ei mai pot avea un mâine bun, un mâine mântuitor.

Aș vrea să lucrez și mai mult, să mă rog și mai mult, să slujesc și mai mult, dar știu că acest mult are limite personale. Iar când nu mai pot mai mult într-o zi, când cad în pat și vreau să dorm și mă văd neputincios, atunci îmbrățișez întreaga lume cu neputința mea, cu o rugăciune care nu mai are puterea să fie rostită. E ca o sfâșiere a inimii care vrea tot binele lui Dumnezeu pentru toți.

Vă mulțumesc pentru că luptați să fiți oameni! Să fiți oamenii lui Dumnezeu.

Vă mulțumesc pentru că îmi acordați atenția și sprijinul dumneavoastră!

Vă mulțumesc pentru rugăciunea și binecuvântarea dumneavoastră!

Dumnezeu să vă bucure și să vă întărească în tot lucrul cel bun, El, Dumnezeul mântuirii noastre, Tatăl, Fiul și Sfântul Duh Dumnezeu, acum și pururea și în vecii vecilor! Amin.

Predică la Duminica a XXII-a după Cincizecime [2020]

Iubiții mei[137],

noi așteptăm învierea morților [ἀνάστασιν νεκρῶν] și viața cea veșnică [ζωὴν αἰῶνος][138], cea împreună cu Dumnezeu, cu Sfinții și cu Îngerii Lui. Așteptăm eshatologic mântuirea noastră și bucuria cea veșnică a Împărăției lui Dumnezeu. Căci pentru noi sfârșitul vieții celei pământești e începutul celei veșnice. Pentru că sufletul nostru nu moare odată cu moartea noastră fizică, ci merge în veșnicie: în Rai sau în Iad, după viața pe care am avut-o fiecare. Iar la învierea cea de obște, la învierea cea a toată lumea, care va avea loc la a doua venire a Domnului întru slava Sa cea veșnică, toți oamenii vor fi înviați prin slava Lui și vor fi judecați de către El, de către Judecătorul Cel Drept și va primi fiecare după viața lui: Raiul sau Iadul.

De aceea, cine consideră că sufletul lui „moare" odată cu moartea fizică, acela greșește grav. Pentru că nu se pregătește pentru viața sa cea veșnică, atâta timp cât consideră că odată cu moartea nu mai rămâne nimic din el. Dar tot la fel de grav greșesc și cei care fantazează despre existența sufletelor în veșnicie. Unii își imaginează că ar exista un loc intermediar între Iad și Rai, numit purgatoriu, în care sufletele și-ar continua nevoința lor pentru a fi primite în Împărăția lui Dumnezeu. Alții își imaginează că Raiul e asemănător vieții de pe pământ și că acolo vor avea parte de toate plă-

---

[137] Începută la 8. 05, în zi de joi, pe 29 octombrie 2020. Cer înnorat, 13 grade, vânt de 5 km/ h.

[138] Crezul Bisericii: https://ro.orthodoxwiki.org/Crezul.

cerile pe care le-au avut sau nu le-au avut pe pământ. Alții consideră că sufletele dorm în cer, că sunt într-o stare de inconștiență, fapt pentru care nici nu se bucură și nici nu se întristează de ceva, și din care vor ieși la cea de a doua venire a Domnului pentru a fi judecate de către El. Pe când alții vorbesc despre o veșnicie liberală, având încrederea fals umanistă că sufletele fac ceea ce vor în veșnicie în indiferență față de voia lui Dumnezeu. Și este evident faptul că oamenii, atunci când vorbesc despre veșnicie, vor să fie la bine, vor să aibă de toate, vor să nu sufere nimic, dar nici să nu facă mai nimic pentru veșnicia lor.

Însă Domnul ne-a vorbit în mod clar despre veșnicia noastră. El ne-a spus adevărul tranșant între bine și rău. Pentru că El ne-a spus că cei credincioși vor fi duși de către Sfinții Îngeri în Împărăția Lui, pentru ca să se bucure de El împreună cu toți Sfinții Săi [Lc. 16, 22, BYZ], pe când cei păcătoși vor merge în Iad și vor trăi chinuri veșnice acolo [Lc. 16, 23, BYZ], pentru că vor fi chinuiți de văpaia focului celui veșnic [Lc. 16, 24, BYZ]. Viața în Împărăția lui Dumnezeu este o viață de continuă mângâiere [Lc. 16, 25, BYZ], de continuă bucurie dumnezeiască, pentru că Sfinții și Îngerii Lui trăiesc în comuniune veșnică cu Dumnezeu, pe când Iadul este locul de chinuire veșnică [Ibidem], unde cei păcătoși vor fi chinuiți împreună cu demonii, cu cei care i-au învățat la rele toată viața.

Însă Dumnezeu e pretutindeni în creația Sa prin slava Lui și El susține toate creaturile Sale întru existență. Pentru că El îi susține în existență pe Îngerii și pe Sfinții Lui, dar și pe demoni și pe oamenii păcătoși. Nimic nu poate să existe fără voia Lui și fără harul Său, fără întărirea și susținerea Lui continuă. Așa că El este în Rai și în Iad în același timp prin slava Lui, susținând pe toți întru existență, chiar dacă unii luptă continuu

împotriva Lui. Însă iubirea necuprinsă și veșnică a lui Dumnezeu se vede tocmai în aceasta: că El îi ține în existență și pe vrăjmașii Lui, pe cei care I se împotrivesc continuu, neanulând existența lor, care e darul Său pentru ei.

Căci demonii și oamenii păcătoși sunt vrăjmașii Lui tocmai pentru că I se împotrivesc Lui. Pentru că aleg să facă cele contrare voii Sale. Dacă nu s-ar mai împotrivi Lui și s-ar pocăi pentru păcatele lor, ei s-ar vindeca de boala lor interioară cu harul lui Dumnezeu. Pentru că, atunci când au fost creați de Dumnezeu, ei au fost creați buni, dar ei au devenit răi prin aplecarea voii lor spre cele potrivnice voii lui Dumnezeu.

Așa că văpaia cea veșnică [Lc. 16, 24, BYZ], despre care dă mărturie bogatul nemilostiv și indiferent, ajuns în Iad, nu e materială, ci e spirituală! Căci nimic material nu poate să chinuie pentru veșnicie sufletul spiritual. Pentru că văpaia aceasta e slava lui Dumnezeu cea veșnică, pe care cei din Rai o simt ca pe mângâierea, hrana și veselia lor cea veșnică, pe când, cei din Iad, o resimt ca pe un foc care îi arde și îi chinuie veșnic.

– Și de ce îi chinuie slava Lui cea veșnică pe cei din Iad?

– Pentru că nu o au în ei și nu au căutat-o niciodată în viața lor! Pe când Sfinții au căutat slava Lui toată viața lor și s-au umplut de ea prin toate Tainele și Slujbele Bisericii, pentru că slava Lui este esența vieții creștine. Căci cine nu are de-a face cu sacramentalitatea Bisericii, cu Tainele și cu Slujbele dumnezeiești ale Bisericii, nu are de-a face cu slava lui Dumnezeu. Fiindcă numai aici, în Biserica Lui, primim slava cea veșnică a lui Dumnezeu, care coboară continuu în viața Bisericii. Iar Îngerii și Sfinții Lui sunt plini de slava lui Dumnezeu și trăiesc în slava Lui. Iar noi le cerem ajutorul și sprijinul lor cel dumnezeiesc în viața

noastră, pentru ca și noi să trăim o viață îngerească, o viață de sfințenie pe pământ.

Iar când ne rugăm pentru cei adormiți ai noștri și le facem Parastase și pomeniri pline de milostenie, ce cerem de fapt de la Dumnezeu? Cerem mila Lui, cerem slava Lui în viața lor, adică cerem ca El să îi miluiască și să îi ierte pe ei, dacă sunt în Iad, și să îi scoată de acolo și să îi mute în Împărăția Lui cea veșnică, prin marea Sa milă față de noi. Pentru că numai Dumnezeu poate să treacă prăpastia cea mare dintre Iad și Rai [Lc. 16, 26, BYZ], căci numai El poate să îi mântuie pe oameni. Și istoria Bisericii consemnează astfel de mântuiri post-mortem, pentru că anumiți Sfinți ai lui Dumnezeu s-au rugat pentru mântuirea cuiva anume. Și Dumnezeu S-a milostivit de aceia, pentru rugăciunile Sfinților Săi, și i-a iertat pe ei și i-a făcut moștenitori ai Împărăției Sale. Pentru ca să ne arate tuturor că El îi prețuiește și îi ascultă pe Sfinții Lui și pe Îngerii Săi, dar mai ales pe Născătoarea de Dumnezeu, pe Pururea Fecioara Maria.

Într-una dintre scrierile sale împotriva iconoclasmului, Sfântul Ioannis Damaschinos citează o carte a Sfântul Sofronios al Ierusalimului, în care acesta vorbea despre un Părinte al pustiei ispitit de demoni: „era un luptător zăvorât în Muntele Măslinilor, dar îl războia foarte mult demonul desfrânării. Într-una din zile, când se năpustea asupra lui foarte năprasnic, bătrânul a început să se lamenteze și să[-i] spună demonului: «Până când nu-mi dai pace? Depărtează-te de la mine! Ai îmbătrânit împreună cu mine». [Iar lui] i se arată demonul în fața ochilor, zicând[u-i]: «Jură-mi că nu spui nimănui ce îți voi spune și nu te voi mai război!». Și i s-a jurat bătrânul: «Pe Cel ce locuiește în cele mai înainte că nu voi spune cuiva cele ce-mi vei spune!». Atunci demonul îi spuse: «Să nu te închini acestei

icoane și nu te voi mai război!». Icoana avea însă ca întipărire pe Stăpâna noastră”[139], pe Născătoarea de Dumnezeu. Și Sfântul Ioannis Damaschinos conchide pentru noi: „demonul desfrânării a preferat să nu mai fie închinată icoana Stăpânei [noastre] decât să cadă bătrânul în necurăția desfrânării, ca unul care știe că acesta e un păcat mai mare decât desfrâul”[140].

Tocmai de aceea și demonii îi pun pe oameni să nege adevărata Biserică, să nege cultul Sfinților și pomenirile pentru cei adormiți, pentru ca Dumnezeu să nu îi mai mântuie pe oameni. Nici pe cei vii și nici pe cei adormiți.

Căci noi, când îi pomenim pe cei adormiți ai întregii lumi, îi pomenim cu conștiința aceasta: ca Dumnezeu să Își arate mila Lui în ei. Pomenirile noastre de la Proscomidie și rugăciunile și dezlegările noastre de păcate de la Parastase sunt pentru acest lucru: pentru ca Dumnezeu să fie milostiv cu ei și cu noi, pentru rugăciunile Născătoarei de Dumnezeu și ale tuturor Sfinților și Îngerilor Lui. Cerem mila Lui, cerem ca El să fie milostiv cu ei și cu noi, pentru că toți avem nevoie de mila lui Dumnezeu pentru a ne mântui.

Ce ne mai spune Evanghelia de azi la finalul ei? Că trebuie să ascultăm de Sfinții lui Dumnezeu [Lc. 16, 29, 31, BYZ]! Ei ne învață voia lui Dumnezeu. Și dacă luăm aminte la voia Lui și o împlinim pe ea, atunci ea este calea noastră spre Împărăția Lui. Dar dacă nu luăm aminte la învățătura Bisericii Sale, la ceea ce ne spun Sfinții Lui, și trăim contrar voii lui Dumnezeu, sufletul nostru, după moarte, nu se plimbă aiurea prin

---

[139] Diac. Ioan I. Ică jr., *Canonul Ortodoxiei. Sinodul II Ecumenic. 1. Definind dogmatic icoanele (691-810)*, Ed. Deisis, Sibiu, 2020, p. 87.

[140] Ibidem.

cer și nici nu merge la bine, ci în Iadul cel veșnic. Iar în Iad este „focul cel veșnic [τὸ πῦρ τὸ αἰώνιον], care a fost pregătit diavolului și îngerilor săi [τὸ ἡτοιμασμένον τῷ διαβόλῳ καὶ τοῖς ἀγγέλοις αὐτοῦ]" [Mt. 25, 41, BYZ], îngerilor care l-au urmat pe Satanas în căderea lui și în împotrivirea lui continuă față de Dumnezeu.

Focul cel veșnic: pentru că astfel e resimțită de cei din Iad slava lui Dumnezeu. Slava Lui cea veșnică e lumina cea veșnică a Sfinților, dar care e percepută de cei din Iad ca un foc care îi chinuie veșnic pe ei, când ea vrea să îi îmbrățișeze veșnic. Dar dacă nu te-ai lăsat îmbrățișat de Dumnezeu, de iubirea Lui, dacă nu o cunoști aici, pe pământ, nu o vei cunoaște niciodată în veșnicie. Pentru că iubirea Lui trebuie să troneze în noi, pentru ca să ne bucurăm întru ea veșnic.

Însă și aici, iubiții mei, slava lui Dumnezeu e foc și pedeapsă și frică pentru cei păcătoși. Întrebați-i pe cei care au multe păcate nespovedite și neplânse, de ce nu merg la Biserică și de ce nu se împărtășesc cu Domnul! Întrebați-i pe cei care au furat din Biserică, care au făcut sacrilegii în Biserică, care au furat Sfinte Moaște sau au batjocorit Sfintele Tale și Sfintele Icoane ale Domnului, cum au fost și sunt pedepsiți de Dumnezeu, dacă nu s-au pocăit nici până acum! Vă vor spune că nu suportă apropierea de Dumnezeu. Vă vor spune că harul Lui îi arde și îi chinuie și le dă coșmaruri și mustrări aspre de conștiință, pentru că au păcătuit mult. Așa după cum demonii, din cei demonizați, țipă ca din gură de șarpe când se apropie de Domnul și de Sfinții Lui, pentru că ei simt slava Lui nu ca pe cea mai mare sfințenie și mângâiere, ci ca pe cea mai mare pedeapsă și frică.

Așa că încă de acum noi gustăm Raiul milostivirii lui Dumnezeu, pe când alții trăiesc cu frica și cu groaza Iadului în ei înșiși. Sunt deja în Iad prin chinurile sufle-

tești și trupești pe care le trăiesc, după cum, cei bineplăcuți ai Lui, sunt deja în Paradisul milostivirii Sale, pentru că încă de aici simt și văd mila lui Dumnezeu cu ei.

De aceea, Dumnezeu vorbindu-ne despre cele două veșnicii personale, adică despre Rai și Iad, ne învață că numai Împărăția lui Dumnezeu e împlinirea noastră cea veșnică. Și acesta e adevărul despre veșnicie: că numai Sfinții se vor bucura de Împărăția lui Dumnezeu. Iar Împărăția lui Dumnezeu e sfințenie, e adevăr, e dreptate, e curăție, e cunoaștere și comuniune veșnică cu Dumnezeu, cu Sfinții și cu Îngerii Lui.

Vă mulțumesc mult celor care mi-ați arătat de ziua mea că îmi sunteți aproape! Rugăciunea și prietenia dumneavoastră îmi fac foarte mult bine. Dumnezeu să ne întărească în tot lucrul cel bun pe mai departe, ca să creștem întru voia lui Dumnezeu și să ne mântuim întru pace, și astfel să binecuvântăm și să lăudăm veșnic pe Tatăl, pe Fiul și pe Sfântul Duh Dumnezeu, pe Dumnezeul mântuirii noastre, acum și pururea și în vecii vecilor! Amin.

Predică la sinaxa Sfinților Arhangheli Mihail și Gavriil și a tuturor Sfintelor, Netrupeștilor și Cereștilor Puteri [8 noiembrie 2020]

Iubiții mei[141],

când aud numele Mihail, mintea mea pleacă imediat spre Mihail Eminovici, al cărui nume, prin stilizare, a devenit Mihail Eminescu[142] și a cărui operă imensă este acum online și ne poate uimi pe fiecare zi[143]. Pentru că e confratele și prietenul meu întru poezie, alături de Nichita, Marin și mulți, mulți alții care au făcut din poezia lor o mare și profundă confesiune a sufletului omenesc. Iar când aud numele Gavriil, mintea mea zboară spre Sfântul Cuvios Gavriil Urghebadze, cel Nebun pentru Hristos Domnul, care a dărâmat idolii comunismului[144] și care are o pros-

---

[141] Începută la 9. 33, în zi de miercuri, pe 4 noiembrie 2020. Soare, 11 grade, vânt de 3 km/ h.

[142] A se vedea:
https://ro.wikipedia.org/wiki/Mihai_Eminescu.

[143] Idem:
https://apps.apple.com/ro/app/mihai-eminescu-întreaga-operă/id1451714208.

[144] Idem:
https://ro.wikipedia.org/wiki/Gabriel_(Urgebadze),
https://sfantulmunteathos.wordpress.com/2020/11/02/cuviosul-gavriil-georgianul-marturisitorul-cel-nebun-pentru-hristos-1995/,
https://www.predania.ro/pdf/coroana-staretului.pdf,
http://www.edituraiona.ro/Media/Sfantul-Gavriil-Georgianul.pdf,
https://www.monkgabriel.ge/rom/acatistul.htm.

pețime duhovnicească și o pătrundere mistică rară pe care am iubit-o mult din prima clipă când l-am cunoscut.

Însă ambele nume sunt ale Arhanghelilor lui Dumnezeu, care s-au implicat și se implică mult în viața oamenilor celor credincioși, pentru că au slujit și slujesc voii lui Dumnezeu cu noi.

Mihail e forma grecească a numelui său: Μιχαήλ. Pentru că în limba ebraică el este מִיכָאֵל [Mikhael] și înseamnă *Cine (este) ca El?* Cine este ca Dumnezeu[145]? Spunând astfel, în subsidiar, că nimeni nu e ca Dumnezeu, pentru că doar El este Dumnezeu. Și întrebarea transformată în nume exclude orice închinare la idoli, pentru că doar El este Dumnezeul nostru, Dumnezeul care ne mântuie pe noi.

La fel, Gavriil e forma grecească a numelui său: Γαβριήλ. Pentru că în limba ebraică este גַּבְרִיאֵל [Gabriel] și înseamnă *Dumnezeu este tăria mea*[146].

Iar Sfântul Arhanghel Mihail s-a implicat mult în viața poporului lui Israil, pentru ca să le dovedească tuturor că doar El este Dumnezeu și „că toți dumnezeii neamurilor [sunt] demoni [ὅτι πάντες οἱ θεοὶ τῶν ἐθνῶν δαιμόνια]” [Ps. 95, 5, LXX] – pentru că el a păstrat poporul lui Israil, cel înconjurat de popoare idolatre, în revelația cea mântuitoare a lui Dumnezeu –, pe când Sfântul Arhanghel Gavriil, începând cu Bunavestire, când L-a văzut pe Stăpânul tuturor întrupat în pântecele Născătoarei de Dumnezeu, smerindu-Se întru toate, ne-a arătat tuturor că Dumnezeu este tăria noastră în toate ispitele și necazurile vieții noastre. „Căci [Domnul], în[tru] care El a pătimit, [adică în trupul

---

[145] *Cf.* https://ro.wikipedia.org/wiki/Arhanghelul_Mihail și https://en.wikipedia.org/wiki/Michael.

[146] *Cf.* https://en.wikipedia.org/wiki/Gabriel.

Său], ispitindu-Se [Ἐν ᾧ γὰρ πέπονθεν Αὐτὸς πειρασθείς], poate [și] celor care se ispitesc să le ajute [δύναται τοῖς πειραζομένοις βοηθῆσαι]” [Evr. 2, 18, BYZ]. Poate să ajute și celor care sunt ispitiți de către demoni.

Și de ce ne ajută Domnul în ispitele vieții noastre? Pentru că El a fost „ispitit întru toate [πεπειραμένον κατὰ πάντα], după asemănare [καθ᾽ ὁμοιότητα], [după asemănarea noastră, pentru că Și-a asumat umanitatea noastră], în afară de păcat [χωρὶς ἁμαρτίας]” [Evr. 4, 15, BYZ]. Domnul a fost ispitit de către demoni și de către oameni întru toate ale vieții Sale, dar nu a păcătuit niciodată. Și El S-a lăsat ispitit de către toți, pentru ca să întărească umanitatea Sa împotriva a toată ispita. Și aceasta, pentru ca să ne dea nouă, celor care credem întru El, prin slava Lui, puterea Sa cea dumnezeiască, ca și noi să ne împotrivim la toată ispita și să le biruim pe toate în ființa noastră.

Pentru că tăria pe care ne-o dă Dumnezeu e tocmai slava Lui. Și slava Lui ne întărește pe noi în toate zilele vieții noastre, pentru ca să trăim cuviincios înaintea lui Dumnezeu.

Astăzi trebuia să fac, de fapt, Parastasul de 8 ani al bunicii Floarea Picioruș. Care a adormit în timpul Dumnezeieștii Liturghii, acasă, în patul ei, așa cum și-a dorit dintotdeauna, dar sub Sfânta Icoană a Sfinților Arhangheli Mihail și Gavriil, pomeniți astăzi. Pentru că ei au întărit-o să facă cele bune în viața ei și tot ei au ajutat-o, de prăznuirea lor, să meargă la Domnul. Dar, de fiecare dată îl fac mai înainte, atunci când pot, pentru ca să nu plec de la Biserică în zilele de Slujbă. Însă am pomenit-o azi, ca de fiecare dată, la Dumnezeiasca Liturghie, unde ea venea cu multă evlavie și se închina și încerca să cânte alături de strană, rugându-se tainic în inima ei lui Dumnezeu.

Arhanghel înseamnă primul dintre Îngeri[147], pe când Înger înseamnă trimis sau vestitor[148] al lui Dumnezeu către noi. Pentru că toate Puterile cerești ascultă de Dumnezeu și fac voia Lui, ca unele care stau toate în jurul lui Dumnezeu, ele fiind trimise atât să îi apere și să îi ajute pe oameni, dar și să îi mustre și să îi certe pentru păcatele lor. Fiindcă Dumnezeu e Pedagogul nostru Cel desăvârșit, Cel care ne călăuzește și ne ajută pe noi în toate zilele vieții noastre, dar ne și ceartă și ne mustră spre binele nostru. Căci noi, copiii Lui, avem nevoie mereu de povățuire, de mângâiere, de ajutor, de întărire, dar și de îndreptare și de vindecare dureroasă a patimilor noastre.

Pentru că atunci când păcătuim, ne place păcatul și facem tot ceea ce ne trece nouă prin cap. Dar când e să scoatem consecințele rele ale păcatului din noi, adică patimile, atunci vedem câtă nevoință, câtă durere, câte ispite, dar și câtă slăbiciune imensă e în noi, pentru că păcatele ne-au făcut slabi, foarte slabi în fața păcătuirii. Credem că vom rezista, că suntem tari, că putem, dar aflăm în scurt timp că nu putem face față ispitelor. Și, cunoscându-ne iar și iar slăbiciunea imensă în fața păcatelor, înțelegem că nu suntem tari decât dacă El ne întărește, că nu putem să trăim drept decât dacă El ne călăuzește, că nu ne putem sfinți fără strigarea continuă către El, pentru ca Domnul să Se milostivească continuu de noi, de slăbiciunea noastră imensă.

De aceea ne spovedim și ne împărtășim continuu cu Domnul, de aceea ne rugăm Lui, de aceea postim înaintea Lui, de aceea priveghem înaintea Lui: ca El să ne întărească mereu pe noi, cei slabi, împotriva a tot păcatul! Iar Dumnezeieștii Îngeri și toți Sfinții lui Dumnezeu sunt prietenii și ajutătorii și călăuzitorii

---

[147] A se vedea: https://en.wikipedia.org/wiki/Archangel.
[148] Idem: https://en.wikipedia.org/wiki/Angel.

noștri în viața cu Dumnezeu, pentru că ei ne luminează pe noi și ne întăresc mereu prin rugăciunile lor, ca noi să trăim evlavios, ca noi să trăim cuvios înaintea lui Dumnezeu.

Și prăznuirea de astăzi, când noi ne închinăm Îngerilor lui Dumnezeu și le cerem ajutorul în viața noastră, e o prăznuire și o bucurie ca între prieteni. Căci prietenii, atunci când se întâlnesc, se îmbrățișează puternic în brațe și se sărută cu bucurie și sunt plini de veselie că s-au întâlnit. Așa și acum, cu noi: ei sunt sus, iar noi jos, dar vrem să fim cu toții în același loc, adică în Împărăția lui Dumnezeu. Noi vrem să fim acolo unde sunt ei. De aceea, de acum, noi ne bucurăm împreună cu cei cu care vrem să fim pentru toți vecii, cu Îngerii și cu Sfinții lui Dumnezeu, pentru că vrem să trăim îngerește pe pământ, ca să ne bucurăm veșnic cu Dumnezeu în Împărăția Lui.

Anghelologia Bisericii, cum spuneam și altă dată, se află în mod concentrat în marea carte, cea plină de revelații dumnezeiești, a Sfântului Sfințit Mucenic Dionisios Areopagitul, marele Teolog și Văzător de Dumnezeu al secolului I după Hr. În *Despre Ierarhia cerească*, pe care o puteți citi aici[149], în traducerea Sfântului Dumitru Stăniloae, Părintele nostru, al tuturor românilor. Aici veți putea citi despre cele 9 Preasfinte Ierarhii îngerești, adică despre Serafimi, Heruvimi, Tronuri, Domnii, Puteri, Stăpânii, Începătorii, Arhangheli și Îngeri, pe care noi le denumim teologic cu titulatura de *Puteri cerești și netrupești*[150]. Însă, atât în Dumnezeiasca Scriptură, cât și în cărțile Sfinților Pă-

---

[149] Idem: https://archive.org/details/sf-dionisie-areopagitul-opere-complete/page/n7/mode/2up.

[150] *Cf.* https://www.synaxarion.gr/gr/m/11/d/8/sxsaintlist.aspx.

rinți și în Viețile Sfinților avem multe date despre Sfintele Puteri cerești. Și pe acestea trebuie să le adunăm cu sârguință, pentru ca să cunoaștem marea lor sfințenie și marea lor lucrare mântuitoare în viața noastră.

Căci, dacă nu le cunoaștem minunile în viața lumii, spunem și noi în mod păcătos, ca cei neînvățați, că „până la Dumnezeu te mănâncă Sfinții". Dar dacă citim minunile cele prea mari ale Sfinților Îngeri în viața noastră, atunci ne smerim mult și ne umplem de mare bucurie sfântă, căci înțelegem câtă delicatețe și atenție au ei pentru mântuirea noastră.

Slujba zilei ne vorbește despre Sfântul Arhanghel Mihail ca despre cel cu chip de foc și cu frumusețe minunată[151]. Iar el este izvor de tămăduiri [πηγὴν ἰαμάτων] în Biserica lui Dumnezeu, pe când Sfântul Gavriil este cel care cu împărtășiri dumnezeiești luminează întreaga lume. Iar el, Arhistrategul Gavriil, cu luminare dumnezeiască ne strălucește pe noi[152]. Pentru că toți Îngerii lui Dumnezeu sunt luminătorii și sprijinitorii noștri în viața cu Dumnezeu, pentru că ne umplu de lumina lui Dumnezeu care locuiește în ei și strălucește din ei.

Dar dacă nu ai lumina Lui în tine, ce ai altceva decât întunericul demonilor? Și acest întuneric din noi strălucește și el, se propagă și el în cei din jurul nostru, se răspândește ca o molimă, ca o catastrofă ecologică, pentru că îi învață și pe ei să iubească întunericul. Pentru că tot păcatul e întuneric și moarte sufletească. Și dacă iubești păcatul și te complaci în el, acesta te întunecă continuu, făcându-te să fii o gură de Iad. Te face să fii o gură de canalizare a Iadului, care răspândește în

---

[151] *Cf.* http://glt.goarch.org/texts/Nov/Novo8.html.
[152] Ibidem.

lumea noastră toate bolile cele diavolești, adică toate patimile cele omorâtoare de suflet și de trup.

Ascultarea de Dumnezeu te simplifică continuu și te umple de lumina Lui, te face tot mai uman și mai milos și mai atent cu oamenii, pe când satanizarea continuă, prin păcătuirea continuă fără pocăință, te face un întuneric urât și plin de nesimțire. Iar omul care e nesimțit înaintea lui Dumnezeu, care nu își conștientizează păcatele înaintea Lui, e adevărata calamitate a pământului. Pentru că el, alături de demon, poluează continuu viața sufletească și trupească a oamenilor din jurul său, întunecând lumea din jurul lui.

Ne place când răsare soarele și e cald și avem o temperatură de mânecă scurtă? Așa e slava lui Dumnezeu în viața noastră: e o lumină copleșitoare, care ne curățește și ne luminează și ne sfințește din destul! Iar Biserica lui Dumnezeu e plină de slava Dumnezeului nostru treimic și de aici, din ea, toată lumea e luminată și întărită. Pentru că Biserica e mijlocul lumii, e izvorul vieții și al nemuririi pentru întreaga creație a lui Dumnezeu.

Dar dacă nu stai cu Dumnezeu și cu Sfinții și cu Îngerii Lui, atunci duci o viață ilegală, nebinecuvântată de El, care nu te împlinește nicidecum. Viața fără El e un chin și o neîmplinire veșnică. Iar teribilismul juvenil, prostesc al vieții noastre, nu ne aduce decât Iadul.

Așadar, iubiții mei, dacă suntem cu Dumnezeu, toată Împărăția Lui ne ajută să ne curățim, să ne luminăm și să ne sfințim în relația cu El. Dar dacă suntem împotriva Lui, în alianță tenebroasă cu Iadul, toată creația lui Dumnezeu ne stă împotrivă. Pentru că nimeni nu ne ajută să păcătuim împotriva lui Dumnezeu, în afară de demoni și de alți oameni păcătoși ca noi.

Când mă pregătesc să sfințesc apa Botezului, iată ce spun înaintea lui Dumnezeu! „Că Tu, de bunăvoie,

toate aducându-le dintru neființă la ființă, cu puterea Ta ții făptura și cu purtarea Ta de grijă chivernisești lumea. Tu din patru stihii ai așezat făptura, cu patru vremi [vremuri] ai încununat curgerea anului. De tine se cutremură toate Puterile îngerești. Pe Tine Te laudă soarele. Pe Tine Te slăvește luna. Ție [Ți] se pleacă stelele. Pe Tine Te ascultă lumina. De Tine se îngrozesc adâncurile. Ție [Îți] slujesc izvoarele. Tu ai întins cerul ca un cort. Tu ai întărit pământul peste ape. Tu ai îngrădit marea cu nisip. Tu spre răsuflare ai revărsat aerul. Puterile îngerești Ție [Îți] slujesc și cetele Arhanghelilor Ție [Ți] se închină. Heruvimii cei cu ochi mulți și Serafimii cei cu câte șase aripi, împrejur[ul Tău] stând și zburând, de frica slavei Tale celei necuprinse se acoperă"[153], pentru că nu pot suporta măreția slavei Tale, Doamne.

Adică nicio făptură a lui Dumnezeu nu îndrăznește să se lupte cu Dumnezeu, să I se împotrivească Lui, în afară de demoni și de cei păcătoși. De aceea e nebunie curată această împotrivire a noastră și a demonilor față de Dumnezeu, pentru că noi stăm în existență doar din cauza Lui. Adică noi ne luptăm cu Cel care e Cel mai bun cu noi, cu izvorul vieții noastre.

Și ce câștigăm din lupta noastră cu Dumnezeu? Iadul! Iadul cel veșnic, care e pentru demoni și pentru cei păcătoși. Pentru cei care nu se pocăiesc până la sfârșitul vieții lor de păcatele pe care le-au săvârșit.

Dumnezeu să ne lumineze spre tot lucrul cel bun, pentru ca să facem mereu voia Lui! Căci astfel rămânem în lumina Lui pentru veșnicie. Amin!

---

[153] Molitfelnic, Ed. IBMO, București, 2019, p. 42.

Predică la Duminica a XXV-a după Cincizecime [2020]

Iubiții mei[154],

când Domnul ne-a vorbit despre aproapele [πλησίον] [Lc. 10, 29, BYZ] nostru, nu ne-a vorbit despre naționalitatea, nici despre sexul, nici despre pregătirea intelectuală a acestuia, ci despre o trăsătură interioară capitală a lui: mila față de oameni [Lc. 10, 37]. Pentru că cel care ne este aproape la bine și la rău este cel care are sentimente profund umane față de noi. E cel care ne respectă, ne admiră, ne ajută în mod dezinteresat. Și ne ajută ca să ieșim dintr-un necaz, dintr-o boală, dintr-o încurcătură a vieții, pentru că se gândește la binele nostru de acum, dar și la binele nostru veșnic. Și binele nostru veșnic este mântuirea noastră.

Așadar, cine vede cu adevărat oamenii, cine le dorește binele, e cel care îi ajută fundamental pe oameni. Îi ajută cu banii lui, cu munca lui, cu învățătura lui, cu timpul său, cu iubirea și înțelegerea față de ei, pentru că prin acestea toate se apropie de ei interior. Dar cine îi ignoră, cine îi disprețuiește în inima lui pe oameni, cine dorește să ia totul de la alții și să nu le dea nimic în schimb, acela este departele nostru, adică un străin față de noi, un vrăjmaș al nostru. Pentru că nu ne vrea binele, ci răul.

Diavol vine de la διάβολος [diavolos], un substantiv compus din prepoziția διά [dia], care înseamnă

---

[154] Începută la 7. 25, în zi de miercuri, pe 11 noiembrie 2020. Cer înnorat, 7 grade, vânt de 3 km/ h.

„prin”, și din verbul βάλλω [vallo], care înseamnă „eu arunc/ lepăd/ strâmb”[155]. Pentru că Îngerul a ajuns diavol tocmai prin lepădarea lui de Dumnezeu și prin strâmbarea voii sale celei firești. Căci nu a mai voit binele, care era firesc pentru el, ca și pentru noi toți, ci a voit cele contrare lui Dumnezeu.

De aceea, în limba greacă, διάβολος înseamnă clevetitor, bârfitor, defăimător, calomniator[156]. Pentru că el ne învață să Îl vorbim de rău pe Dumnezeu, să nu ne încredem în El, să Îi disprețuim cuvintele Sale cele sfinte și mântuitoare, dar și să ne certăm între noi, să ne mințim unii pe alții, să ne învățăm unii pe alții la a păcătui.

Căci atunci când diavolul a venit la Sfânta Eva [Εὕα], la maica noastră, a tuturor, el a întrebat-o: „Că[ci] de ce a zis Dumnezeu [ca] să nu mâncați din tot pomul [τί ὅτι εἶπεν ὁ Θεός οὐ μὴ φάγητε ἀπὸ παντὸς ξύλου] cel [care este] în Paradis [τοῦ ἐν τῷ Παραδείσῳ]?” [Fac. 3, 1, LXX]. A venit ca să o întrebe, să o chestioneze, pentru ca să o deruteze, pentru ca să o ducă pe o altă cale, pe calea depărtării de Dumnezeu. Căci, în aparență, el avea „o problemă teologică”, o necunoscută, dar, în fapt, el dorea să o învețe păcatul, să o învețe căderea lui din slava lui Dumnezeu.

Și Sfânta Eva îi spune adevărul: „Din rodul pomului Paradisului vom mânca [ἀπὸ καρποῦ ξύλου τοῦ Παραδείσου φαγόμεθα], dar din rodul pomului care este în mijlocul Paradisului a zis Dumnezeu [ἀπὸ δὲ καρποῦ τοῦ ξύλου ὅ ἐστιν ἐν μέσῳ τοῦ Παραδείσου εἶπεν ὁ Θεός]: «Nu veți mânca din acesta [οὐ φάγεσθε ἀπ᾽ αὐτοῦ] și nici nu aveți să vă atingeți de el [οὐδὲ μὴ

---

155 Friberg Greek Lexicon 6. 164 și 4.473, în BW 10 și https://en.wiktionary.org/wiki/διάβολος.
156 Friberg Greek Lexicon 6. 183, în BW 10.

ἅψησθε αὐτου], ca să nu muriți [ἵνα μὴ ἀποθάνητε]»" [Fac. 3, 2-3, LXX].

Pentru că porunca lui Dumnezeu era ascultarea de El și postirea. A nu mânca ceva anume, din porunca Domnului, înseamnă a posti, a asculta, a face voia Lui.

Iar când diavolul a auzit voia lui Dumnezeu pentru oameni, el a răstălmăcit-o, a falsificat-o, spunându-i Sfintei Eva un șir de minciuni: „Nu [cu] moarte veți muri [οὐ θανάτῳ ἀποθανεῖσθε], ci Dumnezeu a cunoscut că în care zi aveți să mâncați din el [ᾔδει γὰρ ὁ Θεὸς ὅτι ἐν ᾗ ἂν ἡμέρᾳ φάγητε ἀπ᾽ αὐτοῦ] se vor fi deschis [se vor deschide] ochii voștri [διανοιχθήσονται ὑμῶν οἱ ὀφθαλμοί] și veți fi ca dumnezeii [καὶ ἔσεσθε ὡς θεοὶ], cunoscând binele și răul [γινώσκοντες καλὸν καὶ πονηρόν]" [Fac. 3, 4-5, LXX].

Care sunt minciunile diavolului? I-a spus femeii că nu va muri dacă va păcătui, când el știa că păcatul înseamnă moarte și cădere de la Dumnezeu. El inventează lucruri despre Dumnezeu, ca și când ar fi știut el ce face și ce voiește Dumnezeu cu oamenii. Îi prezintă păcatul ca pe „o revelație dumnezeiască" și ca pe „o stare de îndumnezeire", când păcatul e orbire și moarte sufletească și trupească. Îi spune că există mai mulți dumnezei, când el știa că este un singur Dumnezeu, Cel care a zidit întreaga făptură. Și îi prezintă starea omului de a cunoaște cu fapta deopotrivă binele și răul ca pe o stare „normală", „firească" omului, când răul e nefiresc pentru om, pentru că e o cădere din bine, din voia lui Dumnezeu cu omul.

Și minciunile lui au făcut-o pe Sfânta Eva să privească lucrurile la suprafața lor și să mănânce din pomul oprit [Fac. 3, 6, LXX], călcând astfel porunca postului și voia lui Dumnezeu cu omul. Și prin călcarea voii lui Dumnezeu, ei, Protopărinții noștri, au păcătuit,

după cum păcătuim și noi atunci când desconsiderăm poruncile Sale.

Căci, la prima vedere, nici noi nu vedem vreo legătură între post și voia lui Dumnezeu cu omul. Credem că postul se referă doar la ceea ce facem noi cu trupul nostru. Pentru că privim postul în sine și nu în relație cu Dumnezeu, adică îl vedem ca pe o dietă, ca pe o cură de slăbire, fără accente religioase.

Însă postul Bisericii e voia lui Dumnezeu cu omul și el înseamnă ascultare față de Dumnezeu. Când vine vremea postirii, ca astăzi, omul credincios nu doar nu mănâncă de dulce, ci el postește pentru că asta e voia lui Dumnezeu cu el. Postește cu frică de Dumnezeu și cu ascultare față de El. Pentru că posturile Bisericii nu sunt opționale, ci sunt voia lui Dumnezeu cu noi, care este spre binele nostru, spre mântuirea noastră. Căci El dorește ca noi să fim sănătoși atât la suflet, cât și la trup, și sănătatea ține de înfrânare, de tăierea voii personale, de răbdare, de înduhovnicirea noastră.

Postul ne învață că adevărata stăpânire de sine se capătă prin ascultarea de Dumnezeu și nu prin viața la întâmplare. Căci atunci când postești, te depărtezi de cele care îți plac, de cele care sunt în surplus, de cele care te răspândesc interior, pentru a te coborî în sine cu pocăință și cu vedere reală de sine.

Fiindcă ajungem să cerem mila lui Dumnezeu cu înfrigurare, cu mare dorință, ca pe nevoia noastră cea mai mare, când vedem mulțimea păcatelor noastre. Când ne vedem păcătoși cu adevărat, atunci și cerem mila lui Dumnezeu din toată inima. Și cine cere mila Lui cu toată inima sa, acela o și primește, iar dacă o primește, învață cât de importantă este ea în viața oamenilor. Pentru că mila Lui ne învață și pe noi să avem milă, adică să avem împăcare reală cu Dumnezeu.

Căci atunci când Domnul l-a întrebat despre aproapele, despre cine este aproapele din istorisirea Sa [Lc. 10, 36], acela „a zis: «Cel care a făcut milă cu el». Atunci Iisus i-a zis lui: «Mergi și fă [și] tu asemenea!»" [Lc. 10, 37, BYZ].

Dar ca să faci milă cu altul, ca să fii milos cu adevărat, trebuie să te umpli mai întâi de mila lui Dumnezeu. Pentru că mila Lui este slava Lui cea veșnică.

Așadar, Dumnezeu nu ne învață aici „să părem" milostivi sau să fim milostivi după standarde umane, limitate, ci să fim milostivi ca El! Să fim milostivi după cum ne învață slava Lui coborâtă în noi, care e mila Lui față de noi. Și ca să fii milostiv și iubitor ca Dumnezeu trebuie să te lași luminat de El în fiecare situație de interrelaționare cu oamenii. Căci oamenii nu au nevoie de sentimente trucate și nici de evenimente nefirești, ci de manifestări firești de ajutor și de simpatie. Dar ca să fii firesc, să fii normal, să ai sentimente și gesturi profund umane trebuie să te înduhovnicești. Pentru că omul real e omul înduhovnicit, fiindcă așa l-a făcut Dumnezeu pe om: ca pe o făptură rațională și frumoasă, care era plină de slava Lui, de curăție și de sfințenie.

Și omul, cel creat de Dumnezeu, atunci când a păcătuit, a căzut din slava lui Dumnezeu și din frumusețea dumnezeiască în care fusese creat, și și-a văzut goliciunea interioară. Pentru că atunci când ambii Protopărinți au păcătuit, ei nu au devenit „dumnezei", ci oameni păcătoși. Oameni căzuți din slava Lui. Pentru că „le-au fost deschiși [li s-au deschis] ochii amândurora [διηνοίχθησαν οἱ ὀφθαλμοὶ τῶν δύο] și au cunoscut că erau goi [καὶ ἔγνωσαν ὅτι γυμνοὶ ἦσαν]" [Fac. 3, 7, LXX].

Însă ei fuseseră goi trupește și până atunci, dar nu și goi sufletește! Pentru că atâta timp cât erau în slava lui Dumnezeu, ei nu se rușinau că erau goi trupește, că

erau dezbrăcați. Dar când păcatul i-a făcut să se vadă goi pe dinăuntru, ei au început să se rușineze și de goliciunea lor trupească. Însă problema nu era goliciunea lor trupească, nu era exteriorul lor, ci interiorul lor. Pentru că ei păcătuiseră înăuntru, în sufletul lor și acolo se depărtaseră de voia lui Dumnezeu.

Iar noi păcătuim tot înăuntru, tot în sufletul nostru! Și chiar dacă nimeni nu ne vede păcatul nostru, noi știm că am păcătuit, pentru că ne-am schimbat spre rău datorită lui. Pentru că niciun păcat nu ne duce spre bine, ci spre tot mai rău. După cum pocăința și mărturisirea păcatelor noastre nu ne duce spre rău, ci spre tot mai bine, pentru că înțelegem tot mai mult și mai mult nevoia de iertarea lui Dumnezeu.

Mila Lui e viața noastră duhovnicească. Și mila Lui ne învață și pe noi să fim plini de milă. Și mila vede adâncul omului, vede nevoile sale rele [Lc. 10, 33] și se apropie de el în mod real și îl ajută [Lc. 10, 34]. Căci mulți, astăzi, n-au nevoie de bani și de haine de la noi, dar au nevoie să le arătăm respect, să le arătăm prietenie, să îi sfătuim în mod real, să fim cinstiți cu ei. Nevoia de prietenie reală e o nevoie imensă în societatea noastră. Pentru că oamenii se închid interior în casele lor, se închid în familiile lor și nu mai comunică cu alții din cauza a diverse frici: frica de a nu fi înțeleși greșit, frica de a nu suferi, frica de a nu fi etichetați în chip și fel. Iar dacă le câștigi încrederea și îi ajuți în mod real fiindu-le prieten, atunci ești aproapele lor oricât de departe ai sta de ei. Pentru că ei au nevoie de oameni care să îi înțeleagă și să îi îndrume în mod real. Au nevoie de sinceritate și de iubire.

Căci, în fapt, aproapele nostru este omul lui Dumnezeu, este omul care dorește binele pentru toți. Aproapele nostru e omul prin lucrează Dumnezeu, e omul prin care ne îndrumă spre calea Lui. Pe când cel

care ne corupe interior, care ne minte, care ne înșală încrederea, e omul care ne stă împotrivă, pentru că I se împotrivește zilnic lui Dumnezeu.

Noi îl avem pe Satana de la Σατανᾶς [Satanas], care înseamnă Potrivnicul sau Dușmanul[157]. Căci cel care I se împotrivește lui Dumnezeu, ca unul căzut din slava Lui, acela stă și împotriva noastră, împotriva mântuirii noastre. Iar el ne minte, pentru că e dușmanul Lui și al nostru, și ne minte, pentru că nu ne dorește binele niciodată.

De aceea, a nu sta de vorbă cu gândurile drăcești în mintea noastră înseamnă a nu lua aminte la ce ne spun potrivnicii noștri. Căci, desconsiderându-le minciunile, noi îi facem de rușine pe demoni, alegând voia lui Dumnezeu întotdeauna. Și voia lui Dumnezeu e aceea ca întotdeauna să fim plini de rugăciune și de pocăință, dar și de atenție și de iubire față de oameni. Pentru că El dorește ca noi să ne mântuim, dar totodată dorește să se mântuie și aproapele nostru, care e orice om de pe fața pământului.

Vă doresc post cu pace și cu bucurie dumnezeiască, mărturisire continuă înaintea Domnului și unire mistică cu El, cu Dumnezeul mântuirii noastre, cu Tatăl, Fiul și Sfântul Duh Dumnezeu, cu Cel care ne întărește și ne luminează și ne sfințește pe noi prin toate poruncile Sale față de noi! Amin.

---

[157] Friberg Greek Lexicon 24. 282, în BW 10.

Predică la Intrarea în Templu a Preasfintei Născătoarei de Dumnezeu [21 noiembrie 2020]

Iubiții mei[158],

titlul praznicului de astăzi, pe scurt, este *Intrarea Născătoarei de Dumnezeu* [Τὰ Εἰσόδια τῆς Θεοτόκου][159], pe când titlul integral al praznicului este *Intrarea în Templu a Preasfintei Născătoarei de Dumnezeu* [Ἡ ἐν τῷ Ναῷ Εἴσοδος τῆς Ὑπεραγίας Θεοτόκου][160]. Lucru care s-a petrecut la vârsta de 3 ani [τριῶν χρόνων]. Pentru că a fost adusă la templu și dăruită Domnului de către Sfinții ei Părinți Ioachim [Ἰωακείμ] și Anna [Ἄννα], după făgăduința lor către Domnul, făcută înainte de a se naște Prunca Maria. Și aici a trăit Născătoarea de Dumnezeu până la vârsta de 12 ani [δώδεκα χρόνια], fiind hrănită de Sfântul Arhanghel Gavriil cu hrană cerească și locuind în Sfânta Sfintelor, umplându-se acolo de descoperirile lui Dumnezeu față de ea[161].

Și a trăit 9 ani în Sfânta Sfintelor, în partea cea mai tainică și mai plină de slavă a Templului, pentru ca să trăiască îngerește acolo, aidoma Puterilor celor cerești. Pentru că „ea singură[,] dintre toți oamenii din veac[,] a stat împotriva răului de la început [și] până la sfârșit, [și] a dat înapoi lui Dumnezeu neamestecată

---

[158] Începută la 10. 54, în zi de marți, pe 17 noiembrie 2020. Soare și nori, 6 grade, vânt de 3 km/ h.

[159] *Cf.* https://www.synaxarion.gr/gr/sid/1232/sxsaintinfo.aspx.

[160] *Cf.* http://glt.goarch.org/texts/Nov/Nov21.html.

[161] *Cf.* https://www.synaxarion.gr/gr/sid/1232/sxsaintinfo.aspx.

[cu păcatul] frumusețea [cea] dată nouă de către El și s-a folosit de toată puterea și de toate armele așezate în ea. [Căci] prin dragostea de Dumnezeu, prin vigoarea rațiunii, [prin] rectitudinea voinței și măreția gândirii [sale, Preacurata Fecioară Maria] a întors înapoi orice păcat [de la ea] și a înălțat în semn de biruință un trofeu care n-are nicio asemănare [în istoria umanității], și prin care a arătat, pe de o parte, pe om și care era natura lui, iar, pe de altă parte, L-a arătat pe Dumnezeu și negrăita Lui înțelepciune și ce fel de iubire de oameni are"[162].

Pentru că Stăpâna noastră, „fiind doar om și neavând nimic mai mult decât oamenii comuni, ea singură a scăpat de boala comună tuturor"[163]. Adică de păcat. Pentru că ea nu a săvârșit vreun păcat în toată viața ei. Și când a biruit ea păcatul în mod desăvârșit? „În amiaza relelor, în însăși înflorirea lor, în locul osândei, într-o natură [umană] care învățase să fie biruită în fiecare clipă [de păcat], într-un trup robit morții"[164]. Însă, subliniază Sfântul Nicolaos Cabasilas [Νικόλαος Καβάσιλας][165], „ajutorul cu care [Domnul] a ajutat-o pe Mama Lui n-a fost cu nimic mai mare decât cel mai mare dintre toate pe care l-a pus înainte în comun tuturor oamenilor"[166]. Pentru că vrea să ne spună faptul că Dumnezeu nu a ajutat-o cu nimic special pe Preacurata Fecioară Maria ca să își sfințească viața ei. Și, cu toate acestea, „Atotnepătata [Stăpână] și-a împletit ea

---

[162] Sfântul Nicolae Cabasila, *Cuvântările teologice: la Iezechiel – Hristos – Fecioara Maria, Scrieri I*, cu studiu introd. și trad. de Diac. Ioan I. Ică jr., Ed. Deisis, Sibiu, 2010, p. 183.

[163] Idem, p. 184.

[164] Idem, p. 185.

[165] A se vedea: https://en.wikipedia.org/wiki/Nicholas_Kabasilas.

[166] Sfântul Nicolae Cabasila, *Cuvântările teologice: la Iezechiel – Hristos – Fecioara Maria, Scrieri I*, op. cit., p. 187.

însăși cununa aceasta din dreptățile ei și de la sine însăși, și[,] deși avea de la Dumnezeu ajutor la fel cu ceilalți, prin cele pe care le-a adăugat de la ea i-a covârșit pe ceilalți [oameni], astfel încât nu numai că a biruit în toate cele în care aceia au fost înfrânți, dar a biruit încă și într-un chip atât de strălucit, încât biruința ei să-i fie de ajuns atât ei înseși spre cinste, cât și celorlalți [oameni], ca și cum toți ar fi lucrat această biruință [și nu doar ea însăși]”[167].

Tocmai de aceea și la Bunavestire, Dumnezeu a bucurat-o în mod negrăit pe Preacurata Fecioară Maria prin vestea adusă de Arhanghel, și, la modul copleșitor, prin întruparea imediată în uterul ei a Domnului. Căci „niciunui om din veac, înaintea Fecioarei, nu i-a spus Dumnezeu să se bucure, întrucât erau încă vinovați și împărtășeau soarta veche și nenorocită a tuturor”[168], aceea de oameni păcătoși, și nicio alta nu L-a născut pe Domnul decât aceasta, care este cea mai curată și mai sfântă Fecioară a lumii.

În limba greacă, *intrare* [εἴσοδος (isodos)] e un substantiv compus din εἰσ (is) + ὁδός (odos), adică din *întru* + *cale*[169]. De aceea, intrarea în Templu a Născătoarei de Dumnezeu înseamnă a urma calea lui Dumnezeu, a urma calea împlinirii omului. Pentru că a veni la Biserică și a trăi bisericește înseamnă a fi pe cale, a fi pe drumul care trebuie.

Tocmai de aceea, „ea nu a intrat numai în chip uimitor aici, [în Templul din Ierusalim], dar a și locuit acolo de copilă mică [și] până ce a ajuns fată”[170]. A locuit în Sfânta Sfintelor, pentru că acel loc tainic și

---

[167] Ibidem.

[168] Idem, p. 189.

[169] *Cf.* https://en.wiktionary.org/wiki/εἴσοδος.

[170] Sfântul Nicolae Cabasila, *Cuvântările teologice: la Iezechiel – Hristos – Fecioara Maria, Scrieri I*, op. cit., p. 190.

preasfânt din Templu o închipuia chiar pe ea. Pentru că „Sfânta Sfintelor ducea în chip cuvenit spre Preasfânta Fecioară. Pentru că faptul că primea pe Arhiereu, intrând în ea doar o dată pe an și curățit prin sânge, arăta negrăita sarcină [graviditate] a celei care a purtat în pântece pe Cel singur fără de păcat, Care o dată pentru toate veacurile a șters printr-o singură jertfă tot păcatul. Iar faptul că acel loc era de necălcat pentru toți oamenii, afară de cel mai sfânt dintre toți, era un semn că nicicând Fecioara n-a purtat pe suflet nimic care să nu fi fost cu desăvârșire sfânt”[171].

Tocmai de aceea, când Preacurata Stăpână a intrat în Templu și a început să locuiască în Sfânta Sfintelor, „legea dintru început s-a desființat”[172]. Legea dată de Dumnezeu Sfântului Profet Moisis. Pentru că a intrat în Sfânta Sfintelor cea care era împlinirea acelui loc, adică Maica lui Dumnezeu, cea mai sfântă și mai cuprinzătoare decât cerurile. Și pentru curăția și sfințenia ei cele prea mari, Dumnezeu „Și-a ales-o pentru Sine Însuși [pe Fecioară] ca pe un sanctuar, [ca pe un altar preasfânt], preferând-o din toată lumea”[173], alegând-o în locul întregii lumi.

Și de ce a preferat-o pe ea în locul întregii umanități? Pentru că Preacurata Fecioară Maria „i-a dat acesteia, [firii noastre umane], ceea ce era, iar El a adăugat ceea ce nu era”[174]. Preacurata Fecioară Maria a arătat în persoana ei cum arată omul care nu păcătuiește, care stă în curăție și în sfințenie, pe când Domnul ne-a arătat în persoana Lui cum se îndumnezeiește firea umană, când ea este asumată în persoana Lui cea veșnică. Pentru că Maica Domnului a arătat în persoa-

---

[171] Idem, p. 192.
[172] Idem, p. 193.
[173] Idem, p. 194.
[174] Idem, p. 196.

na ei adevărata biruință a firii umane asupra păcatului, pe când Domnul ne-a arătat în persoana Lui divino-umană că se poate uni dumnezeirea cu umanitatea și că firea umană se poate îndumnezei în mod desăvârșit.

Și Domnul a ales-o și a iubit-o nespus pe Maica Sa, întrupându-Se din ea, pentru că avea „o viață atot-nepătată, o viețuire atotcurată...un suflet mai curat decât lumina, un trup duhovnicesc întru toate, mai strălucitor decât soarele, mai curat decât cerul, mai sfânt decât tronurile Heruvimilor”[175]. Fapt pentru care, fiind preafrumoasă și preasfântă prin curăția și sfințenia ei, ea „a întors spre ea ochiul lui Dumnezeu. [Căci] prin frumusețea ei a arătat prin ea însăși frumoasă natura comună [a oamenilor], [și] L-a atras [prin ea] pe Cel ne-pătimitor.[...][De aceea], Cel care din pricina păcatului Se scârbise de oameni, S-a făcut [acum] om din pricina Fecioarei”[176] celei preasfinte.

Așadar, iubiții mei, intrarea Stăpânei noastre în Templu înseamnă alegerea lui Dumnezeu pentru toți vecii. După cum Botezul nostru a fost alegerea Lui pentru toți vecii. Pentru că la Botez noi ne-am născut dumnezeiește, ne-am născut din Dumnezeu [ἐκ Θεοῦ] [In. 1, 13, BYZ] prin slava Lui, Dumnezeu făcându-ne pe noi sădiri ale adevărului în Sfânta Sa catolică și apostolică Biserică[177]. Ne-a făcut sădiri sau răsaduri sau plante ale adevărului, ca unii care suntem plini de adevărul lui Dumnezeu și de slava Lui. Pentru că suntem zidiți „în[tru] temelia Apostolilor și a Profeților [ἐν τῷ θεμελίῳ τῶν Ἀποστόλων καὶ Προφητῶν]”[178] lui Dumnezeu,

[175] Idem, p. 203.

[176] Ibidem.

[177] Mă refer la pasajul de aici: φύτευμα ἀληθείας ἐν τῇ ἁγίᾳ Σου καθολικῇ καὶ ἀποστολικῇ Ἐκκλησίᾳ, *cf.* http://glt.goarch.org/texts/Euch/Baptism.html.

[178] *Cf.* http://glt.goarch.org/texts/Euch/Baptism.html.

adică în adevărul propovăduit de ei. Pentru că adevărul lui Dumnezeu e temelia, e fundamentul vieții noastre creștine.

Preacurata Stăpână a venit și a intrat în Templu pentru ca să rămână veșnic cu Dumnezeu. Pentru că a ales calea Lui pentru toți vecii. Noi, la fel, la Botez, am făgăduit în fața lui Dumnezeu, prin nașii noștri, că ne vom lepăda continuu de Satanas, de potrivnicul nostru, și de toate lucrurile lui [τοῖς ἔργοις αὐτοῦ] și de toată închinarea lui [τῇ λατρείᾳ αὐτοῦ] și de toți trimișii/ vestitorii lui [τοῖς ἀγγέλοις αὐτοῦ] și de toată pompa/ strălucirea lui [τῇ πομπῇ αὐτοῦ][179] cea deșartă. Adică trebuie să ne lepădăm continuu de toți demonii și de toate gândurile și lucrările lor cele rele, cele care ne îndeamnă la păcat, și de toată viața cea deșartă și de toți lucrătorii Satanei. Pentru că atât demonii, cât și oamenii păcătoși, care fac voile lor, ne învață să păcătuim și astfel să ne îndepărtăm cu totul de Dumnezeu.

Însă Preacurata Stăpână, prin toată viața ei cea atotcurată, ne învață că nepăcătuirea și slujirea veșnică a lui Dumnezeu e adevărata viață a omului. Că omul se împlinește numai când face binele și când Îi slujește lui Dumnezeu. Iar rămânerea în bine până la sfârșit înseamnă o întărire continuă a firii noastre, o curățire, o luminare și o sfințire continuă a ei, adică o revelare a frumuseții reale a omului. Pentru că Sfinții sunt realii oameni frumoși și împliniți ai acestei lumi, iar între toți Sfinții și între toate Puterile cele cerești, cea mai frumoasă și mai desăvârșită dintre toți și toate e Preacurata Stăpână, Născătoarea de Dumnezeu, Pururea Fecioara Maria. Pentru că doar ea s-a făcut locaș rațional și preasfânt al Stăpânului, ca cea din care S-a întrupat Stăpânul tuturor.

---

[179] Ibidem.

Astăzi, „în Templul lui Dumnezeu în mod clar Fecioara se arată [ἐν Ναῷ τοῦ Θεοῦ τρανῶς ἡ Παρθένος δείκνυται] și pe Hristos tuturor mai înainte Îl vestește [καὶ τὸν Χριστὸν τοῖς πᾶσι προκαταγγέλλεται]”[180]. Se arată în mod clar în adâncul sfințeniei ei. Tocmai de aceea, „oamenii care au recunoscut în ea, și în nimeni altcineva [în afara ei], lucrurile cele mari și mai presus de fire dintre toate, au cinstit-o cu ceea ce ei nu puteau, făcând-o să locuiască în locul cel mai sfânt”[181], adică în Sfânta Sfintelor. Iar cel care a introdus-o acolo, pentru că a văzut marea ei sfințenie, a fost Sfântul Arhiereu Zaharias [Ζαχαρίας], tatăl Sfântului Ioannis Botezătorul, așa cum ne spune o cântare de la Vecernia Mare[182].

Și Maica Îl vestește pe Fiul și pe Stăpânul ei după cum luna vestește soarele. Și ne spune tuturor că Soarele dreptății [Ἥλιος δικαιοσύνης] [Mal. 3, 20, LXX] a răsărit pentru noi toți, că S-a întrupat dintru ea și S-a făcut om pentru noi și pentru mântuirea noastră, ca să strălucească în fiecare dintre noi prin slava Lui cea veșnică. Pentru că El ne vrea pe toți mântuiți, pe toți plini de slava Lui, pe toți niște lumini raționale pentru toți vecii. Amin!

---

[180] *Cf.* http://glt.goarch.org/texts/Nov/Nov21.html.

[181] Sfântul Nicolae Cabasila, *Cuvântările teologice: la Iezechiel – Hristos – Fecioara Maria, Scrieri I*, op. cit., p. 191.

[182] Mă refer la cea care conține acest pasaj: καὶ χαίρει Ζαχαρίας ὁ πρέσβυς, ὁ γενέτης τοῦ Προδρόμου, καὶ βοᾷ γηθοσύνως, *cf.* http://glt.goarch.org/texts/Nov/Nov21.html.

Predică la Duminica a XXVI-a după Cincizecime [2020]

Iubiții mei[183],

cu toții suntem bogați și foarte bogați, pentru că viața și mila lui Dumnezeu cu noi sunt cea mai mare bogăție a noastră. Aducerea noastră întru existență de către Dumnezeu, ținerea noastră în sănătate, păzirea noastră de toate cele rele și umplerea noastră de slava Lui întotdeauna sunt bogăția noastră cea fără de seamăn. Și ar trebui să fim bucuroși și foarte bucuroși pentru tot ceea ce avem și primim de la Dumnezeu, fiindcă avem și primim lucrurile esențiale, fundamentale ale vieții noastre.

Existența, sănătatea, puterea de a învăța și de a lucra, mântuirea, sfințenia sunt marile noastre bogății pe care le primim de la Dumnezeu și pe care le trăim în mod deplin, în mod împlinitor împreună cu El. De aceea, nu putem spune că suntem privați de ceva anume, că nu avem lucrurile care ne împlinesc, pentru că avem toate lucrurile care ne fac oameni sociali, dar și oameni ai Împărăției lui Dumnezeu.

Societatea ne cere să fim capabili de o viață onestă, de o viață cinstită, trăită în limitele legii și pe care să ne-o câștigăm în urma profesionalizării noastre în ceva anume. Învățăm de mici, ne specializăm continuu, pentru ca să fim proprii unei anume profesii, de pe urma căreia să trăim. Însă a te specializa înseamnă a te îmbogăți continuu cu informații, cu capabilități, cu însușiri benefice profesiei tale. Orice profesionist e

---

[183] Începută la 7. 45, în zi de miercuri, pe 18 noiembrie 2020. Cer înnorat, 8 grade, vânt de 2 km/ h.

un om bogat, e un om din ce în ce mai bogat în experiență și el poate dărui, la rândul său, din experiența lui, pentru ca să formeze alți profesioniști.

Primii profesioniști pe care îi întâlnim în viața noastră și care ne influențează în mod decisiv viața sunt Medicii, Preoții, Educatorii, Învățătorii, Profesorii. Medicii ne ajută să ne naștem și să fim sănătoși trupește, apoi Preoții sunt cei care ne nasc din Dumnezeu prin Botez și ne ajută să fim sănătoși duhovnicește, Educatorii ne întâmpină la Grădiniță, pe când Învățătorii și Profesorii la Școală, educându-ne și învățându-ne și pregătindu-ne pentru viitor, pentru viața noastră socială. Și fiecare dintre ei ne amprentează viața pentru viitor, pentru că ne dăruie din ceea ce ei sunt și au. Și pe baza dăruirii lor – pe lângă familie, care e factorul decisiv în educarea și formarea noastră –, noi suntem cei de azi, cei capabili de a ne strânge aici în Biserică și de a ne ruga și de a ne respecta și iubi unii pe alții.

Pentru că familia și instituțiile statului și societatea în ansamblu ne-au învățat să fim noi înșine, cei care înmagazinăm continuu noi și noi informații și înțelepciune și dexterități care ne împlinesc.

De aceea, toată experiența noastră de viață și cea profesională sunt bogăția noastră unică. Pentru că tot ceea ce am strâns în noi de la cei de azi și din arhiva imensă a istoriei am filtrat într-un mod personal și le putem dărui altora în mod personalizat.

Tocmai de aceea, Profesorul și Preotul nu pot fi înlocuiți cu niște mașini, pentru că înțelepciunea lor trebuie transmisă față către față, în mod direct, în mod asumat. Căci ei nu îți transmit numai informații, ci și un mod de a fi. Ei îți arată nu doar ceea ce înseamnă a ști, ci și ceea ce devii prin cunoaștere, dar și pericolele de tot felul ale absolutizării cunoașterii în detrimentul

faptului de a fi om și de a avea relații profund umane cu semenii tăi. Specializarea continuă te poate face un bun profesionist, care câștigă bine și e bine văzut din punct de vedere profesional, dar profesionistul trebuie să rămână om și unul profund înrădăcinat în viața oamenilor. Pentru că profesia nu trebuie să eclipseze viața interioară și socială a omului, ci să o îmbogățească în mod frumos. Omul profesionist trebuie să aibă o familie și o viață creștină asumată, adică să fie împlinit profesional, dar și uman și familial. Căci numai așa profesia este o împlinire și nu o erodare constantă a sănătății și a vieții noastre interioare.

Suntem bogați și foarte bogați prin ceea ce avem și facem! Când vedem cât costă să reparăm o inimă sau un plămân sau un dinte, ne dăm seama cât de mult costă sănătatea noastră și cât de mulțumitori trebuie să fim față de Dumnezeu pentru sănătatea și toată viața noastră. Și, în definitiv, cât de bogați și de binecuvântați suntem dacă nu avem boli, dacă nu avem necazuri în viața noastră. Cu atât mai mult dacă suntem și bogați financiar sau bine situați pe scara socială, ar trebui să fim și mai mulțumitori față de Dumnezeu, cât și mai responsabili față de ceea ce facem și avem. Pentru că noi putem să ajutăm și mai mult la binele societății noastre.

De aceea, când Domnul ne vorbește despre ceea ce face bogatul căruia i-a rodit țarina [Lc. 12, 16], ne vorbește despre iresponsabilitatea pe care o arătăm față de semenii noștri. Pentru că surplusul nostru înseamnă viața și sănătatea altora.

Domnul ne introduce în gândurile bogatului pentru ca să ne vorbească despre mecanismul interior al lenei și al indiferenței față de semeni. Binecuvântarea recoltei de către Dumnezeu e înțeleasă prost de către om. Pentru că Domnul îi dă mai mult omului nu

pentru ca să îl învețe nelucrarea, lenea, ci pentru ca să îl pună într-o și mai mare lucrare față de semenii săi. Mai multul nostru înseamnă mai multă milostenie. Ridicarea noastră într-o funcție de răspundere înseamnă o tot mai multă sprijinire a oamenilor, o tot mai mare implicare în viața lor.

Pentru că acesta e scopul multului financiar și material din viața noastră, pe care îl dobândim deodată: ca el să devină masă și odihnă și educație pentru mulți alții. A închide multul în casa ta înseamnă a te împuțina și tu interior. Dar dacă te deschizi interior voii lui Dumnezeu cu tine, dacă înțelegi că averea ți se înmulțește pentru ca să fii tot mai darnic, tot mai împlinitor al nevoilor altora, atunci averea nu te sărăcește interior, ci te îmbogățește sufletește pe fiecare zi.

Căci parabola Domnului nu neagă bogăția, pentru că bogăția este de la El, pentru că El face să rodească tot pământul. Și El, Cel preabogat în milă și în îndurări, ne dăruie continuu din bogăția iubirii Sale față de noi. Ci El aici, în Evanghelia de azi [Lc. 12, 16-21], neagă reaua întrebuințare a multului, a averii excedentare. Pentru că ne spune că averea nu e pentru aruncarea noastră în lene și nici pentru desconsiderarea semenilor noștri, ci pentru transformarea ei în bucurie și în ajutor și în sprijin real, fundamental în viața oamenilor.

Averea trebuie să aducă bucurie multă în viața oamenilor! Pentru că ea este mila lui Dumnezeu față de oameni. Însă averea, ca să fie o bucurie și pentru noi, cât și pentru alții, trebuie să facem din ea bucurie, milostenie, întrajutorare. Dacă averea e mila Lui față de noi, de ce o transformăm în răutate, în nemilostivire? Pentru că lipsa milosteniei înseamnă răutate și indiferență față de ceilalți. Dar când facem milostenie din ceea ce primim de la Dumnezeu, când facem milos-

tenie din mila Lui față de noi, atunci dăruim din darul Lui, dăm milă din mila Lui și mila aceasta ne împlinește și pe noi, cei care o redăruim, dar și pe cei care o primesc.

În preajma Nașterii Domnului vedem adesea filme „de Crăciun", filme care ne îndeamnă să stăm acasă cu familia și să sărbătorim, să facem daruri oamenilor, să împodobim bradul, să cântăm colinde, să ne bucurăm cu prietenii. Însă Nașterea Domnului nu începe în familie, ci în Biserică! Praznicul Nașterii Domnului începe aici, odată cu Vecernia, cu Utrenia și cu Liturghia praznicului și se continuă în familie și în societatea întreagă. Pentru că praznicul este eclesial și el reprezintă o retrăire a evenimentului fundamental al Nașterii Domnului. Cel care S-a întrupat pentru noi și pentru mântuirea noastră în uterul Preacuratei Fecioare la 25 martie, Acela Se naște pe 25 decembrie. Și noi privim către El, către Fiul Cel veșnic al Tatălui, Care Se face Prunc pentru noi, ca să înțelegem că nu trebuie să punem niciodată lucrurile înaintea persoanei. Pentru că Domnul a venit să îi mântuie pe oameni, pe toți oamenii.

Căci atunci când valorificăm lucrurile în detrimentul persoanelor, ne interesează doar afacerile noastre. Doar cum să câștigăm bani, tot mai mulți bani, care ne însingurează tot mai mult. Însă, când avem grijă de oameni, când punem în primul rând oamenii, atunci nimic nu e prea scump pentru binele lor actual și veșnic.

Pentru că Domnul a venit să îi mântuie pe oameni din robia demonilor, făcându-Se asemenea lor, adică asumându-Și umanitatea lor, dar nu și păcatul lor. Și Și-a asumat umanitatea noastră pentru ca să ne dea tuturor, celor care vom crede întru El, puterea de a ne îndumnezei întru El. Iar dacă scopul hristologiei este

soteriologia, este mântuirea noastră, atunci Hristos Dumnezeu ne învață că a venit pentru om și că tot efortul nostru este de a-l ajuta pe om să se împlinească interior.

Așadar, bogăția primită de la El e pentru a ne ajuta pe noi și pe mulți oameni să se împlinească interior. Primim pentru ca să ne folosim interior și, prin noi, să îi folosim și pe mulți ații. Darul Lui e pentru a ne ajuta în mântuirea noastră, dar, în același timp, pentru a-i ajuta pe cât mai mulți să se mântuie. Adică bogăția Lui e pentru evanghelizarea lumii, pentru curățirea, luminarea și sfințirea ei, e pentru extinderea Bisericii la nesfârșit.

Pentru că porunca Lui e să ne îmbogățim întru El [Lc. 12, 21]. Să ne îmbogățim mereu întru slava Lui, întru adevărul Său, întru faptele cele evanghelice propovăduite de către El. Pentru că bogăția reală a omului e sfințenia și sfințenia dăruie la nesfârșit din cele pe care le primește de la Dumnezeu.

Cu alte cuvinte, postul și rugăciunea noastră trebuie mereu împreunate cu milostenia, cu facerea de bine, cu povățuirea și înseninarea oamenilor. Pentru că noi, creștinii, suntem în lume pentru a fi mâinile cele milostive ale lui Dumnezeu față de toți oamenii.

Dumnezeu să ne întărească în postire, în recunoașterea de sine și în milostivire! Căci El dorește ca toți oamenii să se mântuie și să fie moștenitori ai Împărăției Sale celei veșnice. Amin!

Predică la Duminica a XXX-a după Cincizecime [2020]

Iubiții mei[184],

„poruncile lui Dumnezeu sunt medicamentele care tămăduiesc bolile”[185] noastre sufletești și trupești. Sunt medicamentele care ne vindecă și disciplinările vieții noastre care ne îndreaptă viața. Pentru că „cel ce ține poruncile [lui Dumnezeu]...este păzit de acelea”[186], de poruncile Lui. Căci cel ce ține poruncile Lui învață cum să trăiască după voia Lui, învață cum să fie cu Dumnezeu tot timpul și e păzit de El tot timpul.

Căci poruncile Lui ne umplu de slava Lui, de prezența Lui în viața noastră. Poruncile Lui ne duc la El, la relația veșnică cu El și ne fac robii Lui ascultători pentru veșnicie. Dar dacă poruncile sunt înțelese ca fiind rupte de El și ca neducând la El, atunci ele nu au nicio finalitate reală. Iar cine nu ascultă de El pentru a fi cu El pentru veșnicie, nu împlinește de fapt nicio poruncă a Lui. Căci poruncile Lui sunt căi sfinte și mântuitoare care duc la El și care ne unesc cu El pentru veșnicie.

De aceea, Evanghelia de azi [Lc. 18, 18-27], care a pus problema păzirii poruncilor dumnezeiești, nu nea vorbit despre o morală în sine, fără finalitate teologică, ci despre teologia mântuirii noastre. Căci poruncile lui Dumnezeu sunt o teologie practică, prin

---

[184] Începută la 13. 49, în zi de luni, pe 23 noiembrie 2020. Soare, 11 grade, vânt de 10 km/ h.

[185] Georgios I. Mantzaridis (de fapt: Gheorghios I. Manțaridis [Γεώργιος Ι. Μαντζαρίδης]), *Instituție și harismă*, trad. din neogr. de Nicușor Deciu, o ed. îngrij. de Arhim. Nathanael Neacșu, Ed. Doxologia, Iași, 2020, p. 113.

[186] Ibidem.

care noi ne facem creștini, prin care noi Îi urmăm lui Hristos Dumnezeu întru toate, prin care noi ne facem oameni duhovnicești.

De aceea, „să nu preacurvești, să nu omori, să nu furi, să nu mărturisești mincinos, cinstește pe tatăl tău și pe mama ta” [Lc. 18, 20, BYZ], să ierți aproapelui tău întotdeauna, să iubești pe vrăjmașii tăi, să faci bine oricui îți cere, să fiți Sfinți întru toate ale vieții voastre și toate celelalte porunci ale lui Dumnezeu au de-a face cu mântuirea noastră. Pentru că ele ne schimbă pe noi interior și ne fac să fim proprii Lui.

Dacă ne curățim mereu de gândurile desfrânate, de lăcomie și de răutate, dacă nu dorim răul nimănui, dacă nu punem piedici vieții nimănui, dacă îi cinstim și îi respectăm pe oameni, dacă îi iubim și îi ajutăm continuu, atunci lăsăm slava lui Dumnezeu să coboare în noi și să rămână în noi. Pentru că poruncile Lui sunt cele care ne umanizează continuu și ne țin în relația vie cu Dumnezeu. Așa cum și noi comunicăm mereu cu cei din familie și cu prietenii noștri și ceea ce ne spunem unii altora reprezintă iubirea și prietenia dintre noi.

Pentru că poruncile Lui nu sunt doar cuvintele Lui pentru noi, ci sunt un mod de-a fi. Un mod divino-uman de viețuire, care ne împlinește în mod deplin. Pentru că, împlinind poruncile Lui, noi ne îndumnezeim continuu prin ele, devenim duhovnicești datorită lor, adică proprii relației reale cu Dumnezeu.

Știm ce Îi place și ce nu Îi place datorită lor. Știm, datorită poruncilor Lui, cât de sensibilă și de profundă trebuie să fie viața noastră, cât de atentă și de curată, cât de sfântă trebuie să fie. Pentru că toate poruncile Lui ne fac oameni buni și profunzi, dar, în același timp, foarte iubitori și atenți cu semenii noștri.

Căci „chemarea omului [e aceea] de a-i cuprinde în sine pe toți oamenii și întreaga existență divino-umană”[187], adică întreaga viețuire duhovnicească.

– Și cum putem să îi cuprindem pe toți oamenii în viața noastră duhovnicească?

– Prin aceea că îi iubim pe toți și ne rugăm pentru mântuirea tuturor oamenilor. Iar iubirea și rugăciunea și ajutorarea oamenilor nu ne strică starea noastră duhovnicească, ci ne-o intensifică, pentru că facerea de bine e o adâncire continuă a noastră în viața cu Dumnezeu. Binele pe care îl facem altora ne umple de dorința de a face și mai mult bine, căci ne umple de și mai mult har, de și mai multă înțelepciune dumnezeiască. Pentru că binele nu ne sleiește de putere, ci ne umple de putere dumnezeiască. Binele ne întărește, ne fortifică interior, ne curățește, ne luminează, ne sfințește continuu, ne smerește continuu. Căci cine crește în sfințenie, crește deopotrivă și în smerenie și în atenție și în delicatețea față de toți oamenii.

Și „atunci când omul se smerește pe sine și redobândește fireasca sa raportare la Dumnezeu, [aceea cu care el a fost creat de Dumnezeu], atunci este înlăturată opoziția [dintre suflet și trup] care există înăuntrul său [odată cu căderea omului în păcat], se împacă cu sine și trăiește viața în virtutea cea potrivită cu firea”[188] umană. Pentru că poruncile Lui sunt toată virtutea noastră și ele sunt cu totul compatibile cu firea noastră, cea zidită de Dumnezeu, care a fost zidită cu totul bună. Poruncile Lui sunt pentru a ne sfinți continuu firea noastră, cea creată bună de către El și care se împlinește numai prin bine.

De aceea, dacă resimțim poruncile Lui ca pe o corvoadă, ca pe o greutate neplăcută sau ca pe ceva

[187] Idem, p. 132.
[188] Idem, p. 137.

nenecesar pentru noi, greșim profund. „Căci jugul Meu [este] bun [Ὁ γὰρ ζυγός Μου χρηστός] și povara Mea este ușoară [καὶ τὸ φορτίον Μου ἐλαφρόν ἐστιν]" [Mt. 11, 30, BYZ].

Domnul nu neagă asceza noastră, asceza mântuirii noastre, pentru că asceza este jugul [ζυγός] sau povara [φορτίον] Lui! Dar El ne spune aici că noi nu ducem jugul sau povara Lui de unii singuri, nu ne nevoim ca și când am fi singuri, ci ne nevoim împreună cu El. Pentru că El, prin slava Lui cea prea bună, ne umple de bunătate dumnezeiască viața noastră și ne face asceza să pară ușoară, să pară lipsită de greutate prin mângâierile Sale cele dumnezeiești. Căci El trăiește, El suferă, El poartă toată greutatea vieții noastre dimpreună cu noi, ușurându-ne povara, greutatea ascezei la tot pasul.

Tocmai de aceea, asceza noastră e paradoxală: cu cât este mai plină de greutăți, de osteneli și de chinuri, cu atât mai mult este plină de minuni, de simțiri, de luminări și de vederi dumnezeiești. Pentru că El, Dumnezeul mântuirii noastre, Se arată prea minunat în fiecare clipă a vieții noastre, răsplătind înmiit orice suferință și durere pe care noi le suportăm cu credința în El.

De aceea, experimentând pe viu, zi de zi, poruncile Lui, înțelegem că nu putem fi nepăsători față de niciuna dintre ele. Iar viața și slujirea Bisericii e plină de poruncile Lui. Fapt pentru care, dacă încercăm să fim tot mai mult nevoitori ortodocși și tot mai mult slujitori zilnici ai lui Dumnezeu, înțelegem că trăirea și actualizarea continuă a poruncilor Lui e însăși viața creștină. Căci viața creștină e voia Lui, pe care, asumând-o, devine viața noastră. Viața noastră de zi cu zi, în care ne bucurăm să fim cu Dumnezeu și să facem voia Lui.

Pentru că, trăind poruncile Lui zilnic, înțelegem că avem o tot mai mare libertate duhovnicească interioară și o tot mai mare cuprindere a întregii creații în inima noastră. Dar trăim toate acestea, pentru că El, Dumnezeul mântuirii noastre, devine taina vieții noastre, ca Unul care a devenit totul pentru noi. El e cu noi și în noi prin slava Lui și asta ne face să fim atât de largi, atât de cuprinzători în viața noastră interioară, în viața noastră duhovnicească. Căci le înțelegem și le trăim pe toate în iubirea și în pacea Sa, care ne unesc pe unii cu alții și pe toți la un loc.

De aceea, când Domnul îi cere arhonului [Lc. 18, 18, BYZ], stăpânitorului din Evanghelia de azi, să renunțe la toate pentru El și să Îi urmeze Lui [Lc. 18, 22, BYZ], nu i-a cerut ceva în plus față de poruncile Lui. Pentru că urmarea Lui pentru veșnicie este scopul poruncilor Sale. De aceea și Domnul îi spune că aceasta e desăvârșirea creștină: punerea întregii sale vieți în slujirea și în urmarea lui Hristos Dumnezeu. Și dacă ar fi îndeplinit poruncile Lui cu adevărat, dacă ele l-ar fi personalizat cu adevărat, atunci ar fi înțeles că împlinirea reală a poruncilor Sale era urmarea Lui.

Numai că acela le împlinise fără finalitate teologică! Fără ca ele să îl schimbe interior, ontologic. Fără ca ele să îl înduhovnicească. El le împlinise în sine, legalist, ca pe niște porunci umane, fără să caute prin ele o relație reală cu Dumnezeu. Tocmai de aceea a căzut la examenul poruncilor lui Dumnezeu. Pentru că ele te fac asemenea Lui, ele te fac plin de iubire pentru El, adică plin de iubirea care e mai presus de orice iubire.

– Și de ce a căzut arhonul la examenul iubirii?

– Pentru că a pus bogăția mai presus de iubirea lui Dumnezeu! Și asta când nimic și nimeni nu pot fi mai importanți în inima noastră decât Dumnezeu. Căci „el, auzind acestea, s-a făcut foarte întristat [περίλυπος

ἐγένετο], căci era foarte bogat [ἦν γὰρ πλούσιος σφόδρα]” [Lc. 18, 23, BYZ].

Era foarte bogat în cele lumești, dar nu și în Dumnezeu! Nu se îmbogățise în Dumnezeu prin păzirea poruncilor Sale, pentru că era alipit de cele lumești. Tocmai de aceea a considerat că e prea grea urmarea Lui: pentru că ea presupunea mai întâi de toate renunțarea la lume, la posesia materială, la viața telurică.

Așadar, iubiții mei, greutatea lui era patima iubirii de stăpânire. Iar patima e o greutate numai când ea te stăpânește. Când nu te stăpânește, atunci râzi de ea și de cei care sunt robiți de ea.

El dorea să aibă lucruri personale în lumea asta, dorea să trăiască în mijlocul lor și să se bucure pătimaș de ele. Nu se aștepta la moarte. Nu se gândea serios la viața de după moarte. Tocmai de aceea considera că aceste lucruri moștenite și strânse de el îi vor asigura bucuria și împlinirea. Însă când Domnul vine în viața lui și îi spune că poruncile dumnezeiești sunt iubire și urmare a lui Hristos Dumnezeu, el își dă seama că nu Îl iubește pe Dumnezeu cu adevărat, pentru că nu poate să-L urmeze. Și nu poate, pentru că nu vrea să Îl urmeze cu adevărat. Pentru că planurile lui de viață erau doar pentru aici și nu pentru o reală și veșnică împlinire duhovnicească.

De aceea, văd la tot pasul oameni cu o perspectivă pur telurică, cu o viață numai pentru aici, și doar foarte puțini oameni care se pregătesc serios, zilnic, pentru viața veșnică cu Dumnezeu, pentru că trăiesc împreună cu El de acum. Cei ai lui Dumnezeu trăiesc în ritmul Bisericii, în ritmul Slujbelor și al posturilor și al praznicelor Bisericii, pe când ceilalți își trăiesc viața după propriile lor mofturi. De ambele părți e vorba de alegere, de asumare. Numai că singura viața care te împlinește cu adevărat e viața plină de poruncile lui

Dumnezeu, e viața Bisericii. Iar autonomismul, viața după propriile tale capricii, n-are orizont, n-are finalitate veșnică, n-are împlinire. Pentru că poruncile lui Dumnezeu ne duc la El și ne fac proprii Lui, pe când viața la întâmplare ne desfigurează interior continuu.

Post cu pace pe mai departe și inimă bună și largă față de toți oamenii! Pentru că împlinirea noastră e binele lui Dumnezeu, e binele care ne îmbogățește veșnic în Dumnezeu. Amin!

Predică la pomenirea Sfântului Apostol Andreas, Apostolul României [30 noiembrie 2020]

Iubiții mei[189],

Apostolul României, Sfântul Apostol Andreas [Ἀνδρέας], e Ucenicul direct al Domnului. E Cel întâi chemat [ὁ Πρωτόκλητος][190] la apostolat. Tocmai de aceea, Biserica României e Biserică apostolică, e Biserică din primul secol al creștinătății, iar poporul român s-a născut și a dăinuit în istorie ca unul eminamente creștin. Și pentru că poporul acesta s-a născut și a trăit aici două milenii, arheologia românească ne prezintă foarte multe amănunte surpriză despre viața și credința strămoșilor noștri și, cu siguranță, o să ne bucure și prin alte descoperiri de excepție.

Bisericile, Crucile, lucrurile bisericești de tot felul din vechime, pe care le folosim în cult, se găsesc peste tot în România și în muzeele românești, încât putem să le vedem în toată autenticitatea lor. Iar migala, specializarea cu care au fost făcute, ne vorbesc despre iubirea strămoșilor noștri pentru Dumnezeu, dar și despre măiestria lor meșteșugărească.

În vara asta, când am revizitat Muzeul de Istorie și Arheologie din Constanța, m-am minunat la tot pasul de obiectele din lut și din sticlă și din fier și din argint și din aur pe care le vedeam expuse. Toate păreau de parcă ar fi fost făcute ieri, nu acum 1.800-2.000 de ani în urmă. Mi-ar plăcea ca să fie reactua-

---

[189] Începută la 12. 35, în zi de marți, pe 24 noiembrie 2020. Soare, 11 grade, vânt de 8 km/ h.

[190] *Cf.* https://www.synaxarion.gr/gr/sid/1321/sxsaintinfo.aspx.

lizate și introduse în comerț diverse lucruri din vechime, ca spre exemplu Cruci, opaițe, vase de lut, vase de lemn, sarcofage de piatră din primele veacuri ale erei noastre. Pentru că astfel am vedea că ele pot sta alături de cele ale noastre, de azi, cu foarte multă naturalețe. Fiindcă ieri, ca și azi, servesc la aceleași nevoi reale ale oamenilor și nu sunt lucruri în plus.

Iar arheologia românească ne arată stratul păgân al secolelor anterioare erei creștine, cu zeitățile lor, dar și identitatea profund creștină a poporului român odată cu evanghelizarea sa de către Sfântul Andreas și urmașii lui de aici. Căci de la peștera Sfântului Andreas, aflată lângă localitatea Ion Corvin, din județul Constanța, unde a trăit și a propovăduit el[191], s-a revărsat viața creștină pe pământul românesc. Pentru că Sfântul Andreas a întemeiat Biserica românească odată pentru totdeauna și prezența Bisericii lui Dumnezeu aici o găsim la tot pasul.

Cetatea Tomis [Τόμις] din vechime, Constanța de azi[192], a fost locul unde trăia Episcopul Dobrogei. Din secolul al 4-lea d. Hr., Tomis devine reședința Mitropoliei Scitiei[193] și orașul se numește Constantiana, în cinstea Sfântului Împărat Constantinus cel Mare[194].

Pe gema de la Potaissa (astăzi orașul Turda, din jud. Cluj) stă scris: „Ἰ(ησοῦς) Χ(ριστὸς) Θ(εοῦ) Υ(ἱὸς) Σ(ωτήρ) [Iisus Hristos, Fiul lui Dumnezeu, Mântuitorul]"[195]. Și Mântuitorul nostru este prezentat aici ca

---

[191] *Cf.* https://ro.wikipedia.org/wiki/Peștera_Sfântului_Andrei

[192] *Cf.* https://ro.wikipedia.org/wiki/Constanța.

[193] *Cf.* https://ro.wikipedia.org/wiki/Arhiepiscopia_Tomisului.

[194] *Cf.* https://ro.wikipedia.org/wiki/Istoria_creștinismului_în_România.

[195] *Cf.*

Păstorul cel bun, care are pe umărul Său pe oaia cea pierdută și aflată, pe oaia cea mântuită[196]. Adică firea noastră cea omenească, pe care Și-a asumat-o întrupându-Se din Preacurata Fecioară Maria.

Donariul de la Biertan, din jud. Sibiu, din secolul al 4-lea, conține monograma XP, grecească, adică Hr, prescurtarea numelui *Hristos*[197].

Și mă bucur mult că monograma XP – integrată în cerc și însoțită de literele A și Ω –, a fost reactualizată și se află pe Crucea Sfântului Dumitru

---

https://www.dervent.ro/s/i/index-Inscr.POTAISSA.html.

[196] A se vedea:

https://www.europeana.eu/ro/item/22/_2215.

Unde avem redată gema:

[197] Datele și fotografia sunt din această pagină: https://ro.wikipedia.org/wiki/Donariul_de_la_Biertan.

Stăniloae, dar și pe Crucea Părintelui Ion Bria din Cimitirul Mănăstirii Cernica[198].

La Sucidava (în cartierul Celei din Corabia, jud. Olt), în 1965, s-au descoperit inscripții și monograme creștine, executate cu vopsea, pe amfore bizantine[199]. Iar inscripțiile găsite sunt acestea: „Maria L-a născut pe Hristos”, „Hristos Dumnezeu”, „Alfa și Omega”, „Dumnezeu ajută”, „Dumnezeul Cel preastrălucitor”[200], fiecare inscripție fiind o mărturisire de credință sau o exprimare teologică. Pentru că strămoșii noștri, ca și noi, își asumau teologia Bisericii și o exprimau în viața lor de zi cu zi.

---

[198] Preluate din articolul de aici: https://ortodoxiatinerilor.ro/fotografii/fotografii-manastiri/18886-plimbare-cimitir-cernica.

[199] Dumitru Tudor, Exspectatus Bujor, Ana Matrosenco, *Sucidava V. A noua (1956), a zecea (1957) și a unsprezecea (1958) campanie de săpături arheologice la cetatea de la Celei (r. Corabia, reg. Craiova)*, în rev. *Materiale și cercetări arheologice*, vol. 7, Ed. Academiei RPR, București, 1961, p. 480, *cf.* https://www.persee.fr/doc/mcarh_0076-5147_1961_num_7_1_1658.

[200] Redate în limba greacă în Simona Lazăr, Cătălin Sîrbu, *Descoperiri arheologice privind răspândirea Creștinismului în Oltenia*, p. 3, 4, 5 în format Word, *cf.* https://www.academia.edu/41997204/Descoperiri_arheologice_privind_răspândirea_creştinismului_în_Oltenia.

Biserica Ortodoxă Rusă consideră anul 988 ca an al convertirii poporului rus la dreapta credință[201]. În anul 870, Biserica Ortodoxă Bulgară fusese considerată Biserică autonomă sub conducerea Patriarhiei de Constantinopol[202]. Iar Sfântul István cel Mare, Întemeietorul Regatului Ungariei și primul Rege creștin al maghiarilor a adormit pe 15 august 1038 la Alba Regia, în Ungaria[203]. Pentru că atât rușii, cât și bulgarii, cât și ungurii s-au creștinat la sfârșitul mileniului întâi și începutul mileniului al doilea, nefiind creștini de la început, din primul secol al Bisericii, ca poporul român. Și asta ne face să fim foarte recunoscători lui Dumnezeu! Pentru că noi am mers în ritmul Bisericii de la început, învățând în fiecare secol ascultarea de Dumnezeu și preaslăvind facerile Lui de bine în viața noastră.

Nu, Biserica nu ar fi dăinuit peste veacuri, dacă oamenii ar fi fost delăsători! Dacă strămoșii noștri n-ar fi fost oameni ascultători și muncitori și mult milostivi față de Biserică, nu am fi avut astăzi Biserică pe pământ românesc. Dar tocmai pentru că ei au fost foarte credincioși și ascultători de Dumnezeu, noi ne bucurăm astăzi de consecințele virtuților lor și de răbdarea lor cea prea mare. Pentru că au apărat Biserica lui Dumnezeu și au trăit în ritmul ei, aducând-o până azi, în vremea noastră. Martin Luther, spre exemplu, e considerat de urmașii lui ca „un mare reformator al Bise-

---

[201] *Cf.* https://ro.wikipedia.org/wiki/Creștinarea_Rusiei_Kievene.

[202] *Cf.* https://ro.wikipedia.org/wiki/Primul_Țarat_Bulgar#Creștinarea.

[203] *Cf.* https://ro.wikipedia.org/wiki/Istoria_Ungariei#Începutul_creștinării și https://ro.wikipedia.org/wiki/Ștefan_I_al_Ungariei.

ricii". Ca unul care a dus-o „pe calea cea bună". Dar el, în fapt, este un eretic al ereticilor romano-catolici. Biserica Romano Catolică, cea căzută de la dreapta credință în 1054, l-a considerat un eretic al ei pe Luther în 1521[204]. Iar Luther nu s-a sinchisit de lepădarea lui din romano-catolicism, pentru că și-a format propria lui „biserică" și a spus că aceasta e „Biserica lui Dumnezeu". Și el și-a format „biserica" după propria lui teologie eretică, la fel cum a făcut și Calvin mai apoi și toți ceilalți creatori de „biserici". Pentru că infatuarea lor demonică a contat mai mult decât orice iubire față de Dumnezeu și față de Biserica Sa.

Însă în spațiul românesc, cu harul lui Dumnezeu, noi nu am avut astfel de sataniști travestiți în „mari teologi". Ci poporul român a rămas în Biserica lui Dumnezeu, în Biserica Cincizecimii, până au venit în spațiul românesc eretici din alte părți ale lumii. Și aceștia i-au dislocat, prin ereziile lor, pe frații noștri și i-au făcut să își piardă mântuirea lor.

De aceea, astăzi, noi suntem puși în fața pluralismului confesional și religios în România. Îl vedem la tot pasul, nu ne luptăm cu cei de alte credințe, nu le facem rău, dar nici nu consimțim interior cu ereziile lor, cu modul lor non-eclesial de existență. Pentru că noi ne hrănim din viața dumnezeiască și din teologia cea preasfântă a Bisericii lui Dumnezeu și nu dorim să le amestecăm cu murdăria necredinței.

Noi vrem să trăim și să murim ca și părinții noștri: în Biserica lui Dumnezeu, ca creștini ortodocși, care iubim această țară și muncim pentru ea, pentru viitorul ei creștin.

Pentru că Apostolul nostru, al românilor, ne-a învățat să trăim, dar să și murim pentru credința noastră. Căci după ce a evanghelizat România, Ucraina,

---

[204] *Cf.* https://ro.wikipedia.org/wiki/Martin_Luther.

Rusia, el a predicat în Tracia, a întemeiat Biserica în Bizantium, în viitorul Constantinopol, și a fost martirizat la Patra [Πάτρα], în Grecia, pe o Cruce în formă de X, în anul 60[205]. Sfântă Cruce care a ajuns până astăzi în mod fragmentar, care este din lemn de măslin și care se păstrează acolo unde el a fost martirizat[206].

Și tot ceea ce noi avem de la Sfinții noștri Părinți sunt izvoare de har și de luminare pentru noi. Fiindcă ei lucrează – prin lucrurile lor și prin cărțile lor și prin Sfintele lor Moaște și prin Viețile lor și prin rugăciunea lor neîncetată pentru noi – foarte profund în viețile noastre.

Și noi simțim din plin acest lucru! Simțim rugăciunile lor și ajutorul lor neîncetat în viața noastră. Căci ei ne ajută în fiecare zi să ne mântuim și să ne sfințim viața noastră.

---

[205] *Cf.* https://en.wikipedia.org/wiki/Andrew_the_Apostle și https://en.wikipedia.org/wiki/Patras.

[206] *Cf.* https://doxologia.ro/viata-bisericii/locuri-de-pelerinaj/crucea-sfantului-apostol-andrei, de unde am preluat și fotografia.

Ziua Bisericească a României e ziua de astăzi: ziua de pomenire a Sfântului Apostol Andreas, Luminătorul României.

Ziua de mâine e Ziua Națională a României, când sărbătorim unitatea noastră națională, a românilor de aici, din țară, și de pretutindeni.

Și pe aceste două zile sfinte trebuie să le împreunăm în viața noastră și să le iubim mult, pentru că suntem ortodocși și români în același timp. Adevăratul românism e cel care s-a plămădit în 2.000 de ani de viață eclesială. Nu poți fi român cu adevărat, dacă nu ești și creștin cu adevărat. Pentru că românul e creștin și viața creștină e viața românilor.

De aceea, pe aceste două zile trebuie să le trăim în Biserică, să le trăim bisericește, și să ne bucurăm înaintea lui Dumnezeu cu cuviință. Pentru că El e Cel care ne întărește pe noi să rămânem statornici în viața și în mărturisirea Bisericii Sale, lăudându-L în veci pe Tatăl, pe Fiul și pe Sfântul Duh Dumnezeu, pe Dumnezeul mântuirii noastre. Amin!

Predică la Ziua Națională a României [1 decembrie 2020]

Iubiții mei[207],

Dumnezeul mântuirii noastre, Cel unul în ființa Sa, dar întreit în persoane, Tatăl, Fiul și Sfântul Duh Dumnezeu, a creat popoarele ca realități sociale unitare și a pus peste ele conducători cerești. Pentru că Sfântul Profet Daniil, în cartea sa, îi numește strategi/ conducători [στρατηγοί] pe Sfinții Îngeri păzitori ai popoarelor, vorbindu-ne, de exemplu, despre „strategul împăratului perșilor [ὁ στρατηγὸς βασιλέως περσῶν]" [Dan. 10, 13, LXX] sau despre „strategul ellinilor [στρατηγὸς ἑλλήνων]/ al grecilor" [Dan. 10, 20, LXX].

Troparul Sfinților Arhangheli Mihail și Gavriil preia acest substantiv scriptural, indicând totodată și ierarhia lor cerească, și rezultă Ἀρχιστράτηγοι [Arhistrategi/ Întâi-conducători] ai oștirilor cerești [τῶν οὐρανίων στρατιῶν][208]. Toate Puterile cerești [οὐράνιων Δυνάμεων][209], adică toate cele 9 Ierarhii îngerești, formează tabăra lui Dumnezeu [παρεμβολὴν Θεοῦ] [Fac. 32, 2, LXX]. Formează armata duhovnicească a lui Dumnezeu.

Tocmai de aceea, Dumnezeul nostru este Κύριος Σαβαὼθ [Chirios Savaot/ Domnul Savaot] [Rom. 9, 29, BYZ]. Iar Σαβαὼθ e transliterarea substantivului plural צְבָאוֹת [Țvaot] [I Sam. 4, 4, WTT], care înseamnă *Oștiri*. Căci El e Domnul Oștirilor cerești, Domnul Puterilor

---

[207] Începută la 6. 15, zi de joi, 26 noiembrie 2020. Ceață, minus două grade, vânt de 6 km/ h.

[208] *Cf.* https://www.synaxarion.gr/gr/sid/1123/sxsaintinfo.aspx.

[209] Ibidem.

cerești, adică al tuturor Sfinților Săi Îngeri, care formează Armata Lui cea duhovnicească.

Iar numărul lor, al Sfinților Îngeri, e știut numai de Dumnezeu. Și el e imens. Și ne aducem aminte ce i-a spus Domnul Ucenicului Său: „Sau ți se pare că nu pot acum să cer Tatălui Meu și Îmi va [vor] sta Mie mai multe [mult] decât [de] 12 legiuni de Îngeri [καὶ παραστήσει Μοι πλείους ἢ δώδεκα λεγεῶνας Ἀγγέλων]?" [Mt. 26, 53, BYZ]. Domnul Îngerilor vorbește despre 12 legiuni de Îngeri care puteau să vină imediat de față și să acționeze împotriva celor care veniseră să-L prindă. Legiunea romană era formată din circa 6.000 de soldați[210]. Și El le vorbește despre 12 legiuni de Îngeri, pentru că 12 erau și Apostolii Lui. Dar dacă înmulțim 6.000 cu 12 rezultă 72.000 de Îngeri, o armată îngerească, deși un singur Înger putea să îi omoare pe toți cei care I se împotriveau Domnului.

Dar El a vrut să le arate Ucenicilor Lui că nu a fost slab, că nu I-a lipsit puterea, ci că El S-a lăsat prins de către ei, pentru că El este Domnul Îngerilor și al oamenilor, al întregii creații. Și prinderea Lui nu e un semn de slăbiciune, ci de mare iubire, pentru că S-a lăsat prins și omorât pentru noi și pentru mântuirea noastră.

Mulți dintre Sfinții noștri păzitori au suferit dureri, chinuri și moarte martirică de la oameni necredincioși și răi. Însă ei nu au fost slabi, ci puternici prin sfințenia și prin răbdarea lor! Tocmai de aceea, acum, din Împărăția lui Dumnezeu, ei ne învață să păzim toate poruncile Lui și să răbdăm toate pentru mântuirea noastră. Căci acest lucru ne-a poruncit Domnul: „În[tru] răbdarea voastră [Ἐν τῇ ὑπομονῇ ὑμῶν] dobândiți sufletele voastre [κτήσασθε τὰς ψυχὰς ὑμῶν]!" [Lc. 21, 19, BYZ]. Mântuirea noastră înseamnă dobândirea sau câștigarea sufletelor noastre. Și câștigarea mântui-

[210] *Cf.* Friberg Greek Lexicon, 17.116, în BW10.

rii noastre are la baza ei multă răbdare, multă încredere în Dumnezeu, multă rugăciune, multă nevoință. Pentru că, în toate clipele vieții noastre, noi răbdăm toate prin întărirea noastră de către Dumnezeu.

Măreția Sfinților, a geniilor, a eroilor unui popor are în spate multă iubire și multă nevoință. Orice lucru important al unei națiuni are la bază multă răbdare și multă osteneală.

Cei 102 ani de Românie liberă și unită[211] au la bază multe jertfe și multă muncă. Pentru că unitatea națională nu doar s-a câștigat cu greutate, dar se și păstrează cu greutate. Și fiecare dintre noi, care iubim și muncim și credem în viitorul nostru în această țară, o ținem unită și liberă pe mai departe.

– Ce s-a hotărât atunci la Alba Iulia, la 1 decembrie 1918?

– S-a hotărât ca toți românii să aibă o singură țară și ea să se numească România și că teritoriul ei este inalienabil, de neînstrăinat. Că această țară trebuie să aibă o constituție a ei și un regim democratic, ales prin vot, o presă liberă, instituții libere, dreptul de proprietate asupra pământului și industrii naționale[212]. Și cei care au semnat actul unirii[213], părinții fondatori ai României, aveau conștiința că au fost precedați de „bravi români, care...și-au vărsat sângele pentru înfăptuirea

---

[211] A se vedea: https://ro.wikipedia.org/wiki/Marea_Unire.

[212] Idem: https://ro.wikipedia.org/wiki/Declarația_de_la_Alba_Iulia.

[213] Actele Unirii de la 1918 sunt în 6 volume și ele conțin „credenționalele și telegramele originale de susținere a Unirii”, *cf.* https://www.mediafax.ro/cultura-media/100-sala-unirii-alba-iulia-s-semnat-actul-marii-uniri-restaurata-dupa-50-ani-observati-cam-50-50-ani-fac-lucrari-majore-speram-aceasta-tine-macar-50-ani-16839005.

idealului nostru, murind pentru libertatea și unitatea națiunii române”[214].

Eu îi înțeleg pe cei care vor să plece în altă parte pentru binele familiei lor. E dreptul lor la împlinire. Însă, personal, nu pot pleca din țara mea, pentru că sunt sigur că nu mă voi simți în nicio altă parte ca aici, unde m-am născut și unde sunt toți strămoșii mei. Aș găsi, cu siguranță, altă civilizație, altă cultură, mai multe cărți, alte oportunități, dar nu aș găsi și liniștea și împlinirea mea duhovnicească și intelectuală, alături de toți cei pe care îi iubesc. Pentru că în țara și în limba mea pot crea, pot iubi, pot munci, mă pot sfinți alături de toți cei de dinaintea mea, asumându-mi la nesfârșit cultura, civilizația, duhovnicia întregii Biserici și a întregii lumi.

Căci nu trebuie să ne schimbăm țara, ci trebuie să ne deschidem tot mai larg inima. Nu trebuie să ne schimbăm limba, ci trebuie să învățăm noi și noi limbi ale pământului. Nu trebuie să pleci, ci să îți asumi tot mai mult întreaga umanitate.

De aceea, stând aici, eu trăiesc ca un om universal, ca un om căruia îi pasă de tot ceea ce se petrece pe fața pământului și față de toată istoria umanității. Pentru că, deși stau locului, eu sunt unul care adun de peste tot înțelepciunea lumii. Și, deși nu călătoresc în străinătate, eu am acces la arhivele de carte ale întregii lumi, îmbogățindu-mă pe fiecare zi cu experiență. Pentru că onlineul ne facilitează tuturor întâlnirea cu marea lume și cu experiența ei, dar puțini se bucură de această mare binecuvântare a zilelor noastre.

La fel, una e să te naști în România și să fii român în cartea de identitate, dar să nu-ți pese prea mult de

---

[214] *Cf.* https://ro.wikipedia.org/wiki/Declarația_de_la_Alba_Iulia.

identitatea ta națională și alta e să înveți pe fiecare zi, cu bucurie și cu evlavie, ce înseamnă a fi român. Pentru că a fi român înseamnă a fi creștin ortodox și un profund cunoscător al vieții, al limbii și al istoriei românilor. A fi român înseamnă a fi un creștin născut în poporul luminat de Sfântul Apostol Andreas, care are conștiința acută a responsabilității sale eclesiale.

Tocmai de aceea, eu nu zbor spre alte meleaguri pentru a mă regăsi pe mine însumi, ci eu adăst, eu mă odihnesc în Biserica apostolică a lui Dumnezeu din România, pentru ca să îmi înțeleg identitatea mea religioasă și națională. Pentru că, pe mine, Biserica m-a făcut conștient de mine însumi și de marii Sfinți, de marile genii și de marii eroi și de marii oameni de valoare ai românilor. Privind la ei, am înțeles cine sunt eu. Adică unul care trebuie să le calc pe urme, trăind creștinește și românește înaintea lui Dumnezeu și a întregii umanități.

Pentru că fiecare dintre noi trăim în priveliștea lumii. Trăim în văzul tuturor. Aspectul public al vieții noastre e plin de intimitatea noastră. Ce facem în ascuns, în taina inimii noastre, transpare în faptele noastre cotidiene. Fapt pentru care nu putem fi români și creștini doar de sărbători, doar când vrem noi, ci trebuie să fim tot timpul.

Și ca să fim creștini și români tot timpul, noi trebuie să arătăm tot timpul munca noastră, valoarea muncii noastre oamenilor. Însă ce facem noi pentru Biserica și țara noastră în fiecare zi? Cine suntem și cum ne schimbăm noi în bine, pentru ca să fim de folos Bisericii și țării noastre? Acestea sunt întrebările noastre, dar și ale celor care vor să ne cunoască! Pentru că vizitatorii României sau cunoscătorii ei de aproape și de departe se uită la fapte, la cum suntem și ce spunem și ce facem, și după ele ne caracterizează.

Să nu vă fie teamă de faptul că limba română e puțin cunoscută în lume! Dacă vom scrie lucruri valoroase, ele vor fi traduse în multe limbi.

Să nu vă fie teamă să inventați, să creați, să puneți în scenă teatru sau film! Valoarea va fi apreciată oriunde.

În scurt timp, bariera lingvistică va fi trecută prin tehnologiile de traducere instantă. Problema capitală însă este, și va rămâne, valoarea omului care vorbește. Când toți vom ști ce spun ceilalți, atunci va conta cine spune ceva esențial, fundamental pentru toți. Și pentru ca să ai lucruri importante de spus trebuie să te specializezi și să te înduhovnicești în același timp. Căci nu e de ajuns doar să știi, ci trebuie să fii și luminat de Dumnezeu tot timpul. Pentru că ceea ce te învață Dumnezeu nu te învață nimeni. Și numai prin El ajungem să cunoaștem și să rostim lucrurile cele importante pentru mulți oameni.

Așadar, iubiții mei, ziua noastră națională e ziua noastră de bucurie și de împlinire națională! Pentru că numai uniți, numai împreună putem face lucruri importante, și nu fărâmițați și însingurați. Marile proiecte de țară le-am făcut și le vom face împreună. Marile dezastre le vom trăi împreună.

De aceea, trebuie să învățăm tot mai mult să ne bucurăm împreună. Avem nevoie de această bucurie sfântă: de bucuria de a ne simți uniți și binecuvântați în propria noastră țară. Dar pentru ca această bucurie să izvorască din noi trebuie ca fiecare să ne facem treaba în porțiunea noastră de viață și de muncă. Căci binele făcut de fiecare în parte devine binele tuturor, binele care ne bucură.

La mulți ani, multă sănătate și bucurie tuturor!

Dumnezeu să ne lumineze pe toți spre a face voia Lui și pentru a trăi și a ne bucura creștinește unul de altul! Amin.

Predică la Duminica a XXVII-a după Cincizecime [2020]

Iubiții mei[215],

mai înainte de toate darurile pe care le facem altora este starea de deschidere față de toți oamenii și de cuprindere a tuturor în inima noastră. Pentru că în noi trebuie să cuprindem „toate noroadele pământului, întregul Adam, [întreaga umanitate] de la începutul lumii și până la sfârșitul veacului, și să ne rugăm neîncetat pentru mântuirea lor”[216]. Căci putem să dăruim altora ceva, numai când îi asumăm pe toți oamenii în inima noastră și când vrem să îi ajutăm pe toți laolaltă. Iar această cuprindere universală a umanității în inima noastră ne este dăruită de slava lui Dumnezeu spre mântuirea noastră, pentru că așa iubește, de fapt, Dumnezeu: El iubește întreaga umanitate, ajutând pe fiecare în parte și pe toți laolaltă ca să se mântuie.

Dumnezeu e prezent continuu în Biserica Lui pentru ca noi să ne curățim, să ne luminăm și să ne sfințim continuu împreună cu El. Și toată viața noastră creștină e una de slujire a Lui, una de intimizare continuă cu El. Pentru că „slujirea dumnezeiască ne dă putința să primim, în schimbul vieții noastre [celei] stricăcioase și vremelnice, viața nestricăcioasă și veșnică a

---

[215] Începută la ora 11.00, în zi de miercuri, pe 2 decembrie 2020. Cer înnorat, un grad, vânt de 5 km/ h.

[216] Arhimandrit Zaharia Zaharou [de fapt: Ζαχαρίας Ζάχαρου], *Pecetea prezenței lui Hristos în inima omului*, cu trad. din lb. gr. de Monahia Tecla și Monahia Porfiria (Mănăstirea Essex), Ed. Basilica, București, 2020, p. 46.

Dumnezeului și Mântuitorului nostru”[217]. Tocmai de aceea, viața noastră, care e una bisericească, e divino-umană, pentru că e plină de slava lui Dumnezeu. Și fiind învățați mereu de către El ce să facem și ce să spunem în diverse contexte ale vieții noastre, suntem învățați la tot pasul să ne smerim continuu înaintea Lui și înaintea tuturor oamenilor. Pentru că starea de continuă smerire interioară a noastră e o izvorâre din preaplinul dragostei dumnezeiești din noi înșine, care ne învață să cuprindem și să înțelegem tot mai mult oamenii.

Iubirea lui Dumnezeu, care se revarsă în noi în mod neîncetat, ne învață să iubim, adică să cuprindem în mod desăvârșit oamenii în inima noastră, în iubirea și în rugăciunea noastră pentru ei. Și pe măsură ce îi iubim pe oameni, pe atât ne și smerim în fața voii și a lucrării lui Dumnezeu cu oamenii, pentru că vedem schimbări vii, reale și în noi, dar și în alții. Schimbările cele vii și tainice ale lui Dumnezeu din oameni se văd duhovnicește. Și dacă le vezi prin slava lui Dumnezeu, dacă le vezi în tine și în alții, atunci ele te smeresc continuu, pentru că asiști în mod real la mântuirea oamenilor.

Iar noi, pe de o parte, asistăm la decăderea zilnică a oamenilor, dar, pe de altă parte, și la zidirea lor zilnică, la mântuirea lor. În societate, peste tot în lume, vezi cum se păcătuiește, vezi cum se fură, cum se curvește, cum se hulește. Dar ca Duhovnic și ca om duhovnicesc poți vedea și cum se rezidește casa sufletului, cum se curățesc și se luminează și se sfințesc oamenii, cei care până mai ieri erau neștiutori și păcătoși, care până mai ieri erau indolenți față de mântuirea lor. Poți vedea un lucru real: cum se mântuie oamenii. Pentru că, dacă decadența e reală, cu atât mai reală e sfințenia.

---

[217] Idem, p. 80.

Și când păcătuim, noi îi ascultăm pe demoni și lucrăm de unii singuri răutatea păcatului, dar când ne ridicăm din păcate și ne umplem de slava lui Dumnezeu, noi lucrăm fiecare lucru al îndreptării noastre împreună cu Dumnezeu și nu de unii singuri.

Păcatul e singurătate și însingurare depersonalizantă, dar fapta bună e împreună-lucrare cu Dumnezeu, care ne face continuu după asemănarea Lui! Păcatul ne urâțește continuu, pe când virtutea ne îndumnezeiește continuu. Și a te îndumnezei înseamnă a te umple de toată sfințenia, de toată cunoașterea dumnezeiască, de toată pacea și cuviința lui Dumnezeu. Lucruri care nu se găsesc la cel care trăiește oricum, care nu ascultă de Dumnezeu, care nu are Biserica mereu în inima lui.

Predicile Bisericii sunt descriptive, sunt pictări ale adevărului în fața oamenilor. Pentru că putem picta sfințenia oamenilor, dând exemple de Sfinți concreți, reali, a căror viață e plină de voia lui Dumnezeu, dar putem picta și neoameni, adică păcătoși notorii, păcătoși adânciți în rele, pentru a înțelege răul păcatelor din noi înșine. Tocmai de aceea, pe lângă Sfinții lui Dumnezeu, în Sfintele Icoane îi avem adesea și pe demoni, pe învățătorii tuturor răutăților, dar și pe cei care i-au urât și martirizat pe Sfinții lui Dumnezeu. Pentru că iconografia Bisericii ne pune în față adevărul despre oameni și despre lumea noastră: există Sfinți mulți, dar și păcătoși mulți, iar noi desfigurăm masiv, în fiecare zi, creația lui Dumnezeu.

Iconografia Bisericii are același simț acut al adevărului ca și Scriptura și Viețile Sfinților. În Scriptură și în Viețile Sfinților întâlnim atrocități fără de număr, păcate înfiorătoare, martirizări sfâșietoare, adevăruri spuse cu toată gura. Pentru că fiecare mărturie a Bisericii e plină de adevăr și de sfințenie. Iar dacă Biserica

ar cosmetiza realitatea istorică, dacă ar falsifica-o „în mod evlavios”, pentru ca noi „să nu ne smintim” sau pentru ca noi „să nu suferim prea mult”, ne-ar face cel mai mare rău. Pentru că noi trebuie să ne asumăm în rugăciunea și în iubirea noastră lumea așa cum este ea, cu toată sfințenia, dar și cu tot satanismul de care e în stare. Fiindcă numai așa Îi putem cere lui Dumnezeu, simțind din destul drama ei, mântuirea ei și a noastră.

Rugăciunea dureroasă pentru lume sau rugăciunea pentru lume ca rugăciune pentru mântuirea noastră e împlinirea poruncii dumnezeiești de a ne iubi aproapele ca pe noi înșine.

– Și când ne iubim noi cu adevărat pe noi înșine?

– Când ne nevoim pentru mântuirea noastră! Căci trebuie să ne pierdem sufletul nostru pentru Dumnezeu, ca să ni-l mântuim [Lc. 9, 24, BYZ].

– Și ce înseamnă să ne pierdem sufletul pentru El?

– Să scoatem din el, din sufletul nostru, tot păcatul, toată patima, pentru ca să ne unim cu Dumnezeu pentru toți vecii. Căci cel care ne strică sufletul e păcatul. Și dacă scoatem păcatele din noi înșine, adică alipirea noastră de cele rele, atunci ne unim numai cu Dumnezeu și găsim în El toată bucuria, plăcerea și împlinirea noastră.

De fapt, ceea ce ne îngustează inima e iubirea pătimașă față de noi înșine. E grija noastră obsesivă față de binele nostru egoist. Iar deschiderea spre Dumnezeu și spre oameni înseamnă tocmai evadarea noastră din temnița egoismului, pentru a ne trăi viața în libertatea duhovnicească a lui Dumnezeu. Înseamnă răstignirea de sine pe care ne-o cere Domnul, înseamnă iubirea continuă pentru oameni. Căci iubirea continuă pentru ei înseamnă că nu poți iubi doar un om, că nu poți iubi doar o sută sau un milion de oameni, ci trebuie să iubești toți oamenii și toate făpturile lui Dum-

nezeu. Pentru că ele sunt ale Lui, iar noi Îl iubim pe El mai presus de toate. Și dacă Îl iubim pe El cu adevărat, nu avem cum să nu iubim și tot ceea ce a făcut, face și va face El.

De unde rezultă, din iubirea pentru Dumnezeu, că nu poți iubi omul și să fii indiferent față de viața și opera lui. Pentru că atunci când Îl iubim pe Dumnezeu, Îl iubim cu tot ceea ce face și spune, adică cu tot ceea ce a creat, creează și va crea. Căci Îl iubim pe El, pe Cel întreit în persoane, Tatăl, Fiul și Sfântul Duh Dumnezeu, dar iubim și opera Lui. Iubim sfatul Lui cel veșnic, iubim iconomia Lui cu lumea, iubim împlinirea și desăvârșirea întregii Sale creații. Și dacă Îl iubim pe El în acest mod, atunci nu putem să îi iubim pe oameni doar din gură, ci cu toată ființa și lucrarea vieții noastre. Căci ne dăruim în nevoința și în rugăciunea noastră pentru lume cu totul, ca să ne mântuim și noi, dar și întreaga umanitate.

Însă îți asumi întreaga umanitate în nevoința ta, dacă știi că ea vine din Părinții întregii umanități, din Sfinții Protopărinți Adam și Eva. Cei întâi creați de Dumnezeu sunt primii noștri Părinți sau Părinții a tot neamul omenesc. Cu alte cuvinte, cu toții avem același sânge și aceiași părinți. Și părinții noștri au fost creați de Dumnezeu ca o familie iubitoare și cu totul curată, pentru ca să Îi slujească pentru totdeauna lui Dumnezeu. Căci scopul vieții noastre e tocmai acesta: comuniunea veșnică cu Dumnezeu.

Și dacă îți asumi întreaga umanitate în rugăciunea ta, nu faci altceva decât să dorești binele tuturor. Iar binele tuturor e mântuirea personală a fiecărui om, adică comuniunea veșnică a fiecăruia cu Făcătorul vieții noastre, cu Dumnezeu. Binele pentru toți e și împlinirea noastră, pe când separarea de unii sau de toți înseamnă însingurarea și înghețarea noastră interioa-

ră. Căci orice păcat pe care îl săvârșim în noi înșine ne îmbolnăvește profund, iar boala din noi se împânzește și în ceilalți.

Exemplul rău, pe care îl urmează mulți, este exemplul sinucigaș și, în același timp, omorâtor de suflete. Te omori pe tine însuți, dar îi omori și pe alții prin păcatele tale. Și noi ne spovedim și pentru păcatele noastre, dar și pentru cele pe care le-am provocat în alții, prin aceea că i-am smintit profund prin viața noastră. Căci păcatul nu e doar ceea ce faci, ci și ceea ce emană din tine și îmbolnăvește și pe alții.

De aceea, când privim spre Sfinții lui Dumnezeu, privim ca spre soare. Pentru că vedem în viața lor o multitudine de fapte bune și de virtuți dumnezeiești. Iar dacă privim la Sfântul Nicolaos [Νικόλαος], Arhiepiscopul din Mira Lichiei [Μύρα τῆς Λυκίας][218], astăzi pomenit, noi vedem mai întâi de toate bunătatea și dărnicia lui ca pe un soare care ne umple inima. Pentru că vedem grija lui pentru oameni, pentru mântuirea oamenilor, dovedită în fapte concrete de viață, făcute la timpul potrivit.

S-a născut pe 15 martie 270 și a adormit la vârsta de 73 de ani, pe data de 6 decembrie 343. S-a născut la Patara [Πάταρα], pe malul Mării Mediterane, în sud-vestul Lichiei, care era lângă micul oraș turcesc de azi numit Gelemiș, din provincia Antalya, și a adormit la Mira [Μύρα], care era lângă un alt mic oraș turcesc de azi, numit până de curând Kale, iar din 2005 se numește Demre, care e tot în provincia Antalya din Turcia[219]. Însă a fost în pelerinaj la Ierusalim și în Egipt

---

[218] *Cf.* https://www.synaxarion.gr/gr/m/12/d/6/sxsaintlist.aspx și https://el.wikipedia.org/wiki/Μύρα.

[219] *Cf.*

ca să cunoască viața bisericească și duhovnicească de acolo, iar apoi a participat la Sinodul I Ecumenic de la Nicea [Νίκαια] (325), care este orașul İznik de azi, din Turcia[220], pentru ca să mărturisească despre Dumnezeul mântuirii noastre.

Pentru că viața curată și sfântă e în același timp una mărturisitoare și doxologică. Îl mărturisim cu bucurie pe Dumnezeul mântuirii noastre, vorbim cu înțelegere și cu smerenie despre El tuturor, dar în același timp Îl lăudăm pe El cu toată ființa noastră. Căci El este verticalitatea vieții noastre, El este Cel care ne întărește să dăm mărturia cea bună despre El, pentru că noi trăim cu El tot timpul.

Cel care, în pruncie, sugea lapte de la sânul mamei lui doar o dată pe zi miercurea și vinerea, în zilele de post[221], arătând postirea și cuviința vieții lui de mai târziu, a învățat în mod profund să aibă grijă de oameni. Pentru că, la moartea părinților săi, el a rămas cu o mare proprietate, cu o mulțime de bani și de averi[222]. Și nu s-a gândit să petreacă toată ziua datorită acestor bani și să facă abstracție de ceilalți, ci I-a cerut lui Dumnezeu ca El să facă ceea ce dorește cu moștenirea lui. Și, vecinul lui, era un tată cu trei fecioare de măritat, care ajunsese scăpătat prin vicleniile demonilor. Fusese un om bogat, fiind foarte cunoscut, dar

---

https://en.wikipedia.org/wiki/Saint_Nicholas, https://en.wikipedia.org/wiki/Patara_(Lycia), https://en.wikipedia.org/wiki/Myra.

[220] *Cf.* https://en.wikipedia.org/wiki/Saint_Nicholas, https://en.wikipedia.org/wiki/First_Council_of_Nicaea.

[221] Michael the Archimandrite, *St. Nicholas of Myra Life*, (*Vita per Michaelem*, în *Bibliotheca Hagiographica Graeca*, vol. 1348), translated by John Quinn and Bryson Sewell, 2014, p. 5 în format PDF, *cf.* https://www.roger-pearse.com/weblog/wp-content/uploads/2015/03/vita-per-Michaelem.pdf.

[222] Ibidem.

care s-a văzut deodată în sărăcie. Și era atât de sărac încât dorea să își ducă fetele la bordel, pentru că nu avea cu ce să le întrețină[223].

Însă, când a auzit Sfântul Nicolaos despre starea lor de sărăcie și despre ce vrea să facă acest tată neajutorat, a luat imediat o pungă cu bani de aur și, fără să fie văzut de cineva, a aruncat-o în casa vecinului său. Și a mai făcut încă de două ori această faptă preamilostivă, pentru ca să le ajute pe toate cele 3 fete[224].

Pentru că banii trebuie să îi îmbrățișeze și să îi ajute pe oameni și nu să ne separe pe unii de alții!

Banii sunt un pod spre ceilalți și nu un zid care ne desparte de ceilalți!

Așa că viața curată, rugăciunea, milostenia, smerenia, iubirea de oameni l-au pregătit pe Sfântul Nicolaos pentru Dumnezeiasca Preoție. Și el nu și-a cumpărat Episcopatul pe bani sau nu l-a primit prin influența mai marilor zilei, ci l-a primit de la Dumnezeu. Pentru că atunci când a murit Arhiepiscopul de Mira, Dumnezeu i-a revelat unui Episcop cine este persoana care trebuie hirotonită pentru scaunul vacant: „Mergi la Casa lui Dumnezeu la noapte și stai la intrare! Și pe cel care vine să intre în Biserică în mod tăcut, înainte de oricine altcineva, ia-l pe acesta și-l rânduiește pe el în slujirea de Episcop! [Iar] numele său este Nicolaos”[225]. Și când a venit Sfântul Nicolaos la Biserică, care nu știa ce îl așteaptă, l-a întâmpinat Episcopul ce primise revelația de la Dumnezeu și l-a întrebat cum se numește. Iar Sfântul Nicolaos i-a răspuns: „O, Stăpâne, [sunt] Nicolaos păcătosul, slujitorul Preasfinției voastre!”[226].

---

[223] Idem, p. 6.
[224] Idem, p. 7-8.
[225] Idem, p. 9.
[226] Ibidem.

Iar Episcopul, cu mare bucurie, l-a introdus în mijlocul celorlalți Episcopi care îl așteptau, și le-a spus că el este „omul pe care Domnul l-a făcut cunoscut mai înainte și mai înainte l-a rânduit a fi acum Episcop peste noi toți și al Preasfintei Biserici catolice a lui Hristos”[227].

Căci Biserica lui Hristos e una [μίαν], sfântă [ἁγίαν], catolică [καθολικὴν] și apostolică Biserică [ἀποστολικὴν Ἐκκλησίαν], așa cum spune Crezul Bisericii[228]. Și când spunem că Biserica e catolică [καθολικὴν], spunem că ea este universală[229], că ea e Biserica întregii lumi, pentru că trebuie să cuprindă întreaga lume. Pentru că ceea ce au început Sfinții Apostoli în primul secol al Bisericii trebuie să continuăm noi, urmașii lor, aceea de a sădi Biserica în întreaga lume.

Iar Sfântul Nicolaos a fost ales și rânduit de Dumnezeu Episcop în Biserica Lui, pentru ca să păstorească cu sfințenie. Pentru ca exemplul bun al vieții sale să strălucească tuturor și să îi îndemne pe toți la urmarea lui.

Și Sfântul Nicolaos a acceptat voia lui Dumnezeu cu el, deși nu aștepta o astfel de slujire în Biserica Lui. Dar pentru că a acceptat voia lui Dumnezeu cu el, Sfântul Nicolaos și-a transformat numele în renume. Căci *Nicolaos* înseamnă *biruitor de popor*[230]. Și el a învins inimile oamenilor nu prin teroare și prin constrângere, ci prin iubirea și milostivirea lui. Pentru că el i-a făcut pe oameni să-l iubească pentru curăția și sfințenia lui și să îl cheme mereu în rugăciunile lor. Așa cum trebuie

---

[227] Idem, p. 10.

[228] *Cf.* https://ro.wikipedia.org/wiki/Simbolul_niceeano-constantinopolitan.

[229] *Cf.* https://en.wiktionary.org/wiki/καθολικός.

[230] *Cf.* https://en.wikipedia.org/wiki/Nikolaos.

să îl chemăm și noi pe Sfântul Nicolaos, ca să ne întărească și să ne ajute mereu în viața noastră.

Sfântul Nicolaos, Părintele nostru, este ocrotitorul platformei *Teologie pentru azi*, pe care am început-o în urmă cu 14 ani de ziua lui de prăznuire. Căci de la el am învățat să dăruim continuu și să ne bucurăm continuu în comuniune cu Dumnezeu și cu oamenii. Pentru că viața reală e viața care se dăruie, care se bucură în mod curat, care muncește spre luminarea și folosul veșnic al oamenilor.

Totodată astăzi voi vota împreună cu Doamna Preoteasă și ne vom bucura împreună de împlinirea enormă pe care ne-au adus-o cei 14 ani de creație online. Vă mulțumesc celor care sunteți împreună cu noi în această bucurie sfântă! La mulți ani tuturor, să aveți împlinire în postul dumneavoastră pe mai departe, și multă bucurie și pace! Amin!

Predica la 14 ani de creație online [6 decembrie 2020]

Iubiții mei[231],

Catedrala *Teologie pentru azi*, la 14 ani de creație online, a mai urcat spre cer cu încă 10 cărți, care însumează 4.121 de pagini. Și aceasta e o mare împlinire pentru mine și soția mea, pentru că am simțit din plin întărirea noastră de către Dumnezeu. Căci toate acestea le facem cu Dumnezeu, cu Cel care ne întărește pe noi spre a face mereu voia Lui.

Am terminat 2019 cu *Teologia Dogmatică Ortodoxă (vol. 2)*, publicată pe 23 decembrie, iar anul acesta am mai publicat încă 9 cărți:

Istoria literaturii române (vol. 1),

Istoria literaturii române (vol. 2),

Rămâne să ne vedem,

Sfântul Ilie văzătorul de Dumnezeu († 4 mai). Acatistul și Predici întru pomenirea sa,

Vorbiri de Facebook (vol. 6),

Istoria literaturii române (vol. 3),

Cartea Sfântului Profet Isaias (ediția științifică),

Istoria literaturii române (vol. 4) și

Praedicationes (vol. 16).

Alături de cele 10 cărți, am ajuns la 15. 517 articole publicate și 14. 990 de comentarii infrapaginale, având publicate până acum 192 de cărți marca *Teologie pentru azi*. Ceea ce înseamnă că am muncit în mod neîntrerupt, am dăruit cu toată inima noastră și am dialogat în mod real cu cititorii noștri.

---

[231] Începută la 12. 48, în zi de vineri, pe 4 decembrie 2020. Cer înnorat, două grade, vânt de 3 km/ h.

Pentru că orice fărâmă de text și, cu atât mai mult, o carte, e un dialog viu cu oamenii. Cei care citesc cartea, de fapt te citesc. Îți citesc sufletul, îți citesc crezurile, îți citesc ostenelile, îți citesc iubirea ta pentru Dumnezeu și pentru oameni.

Iar cărțile noastre sunt teritorii vaste și sincere, teritorii de conștiință care vorbesc despre noi doi, despre cei care vă suntem gazde și prieteni de 14 ani de zile pe această platformă teologică. Așa că, dacă ne veți privi prin cărțile noastre, atunci ne veți cunoaște cu adevărat. Și dacă ne cunoașteți, înseamnă că ne-ați citit cu iubire și cu atenție, umplându-vă de atenția și de liniștea și de iubirea noastră pentru Dumnezeu și oameni, pentru adevăr și profunzime.

Pentru că noi suntem oamenii sintezelor abisale, ai dialogului real și ai prieteniei neîntrerupte. Nu ne plac schilodirile adevărului, nu ne place minciuna patentată, nu ne place prietenia care ține doi ani, trei luni și 15 zile, ci, dimpotrivă, ne place adevărul deplin, ne place dialogul care ne odihnește, ne place prietenia care ne îndumnezeiește.

Tocmai de aceea, nici cărțile la noi nu sunt pentru a lua ochii oamenilor, pentru a primi funcții și premii, pentru a câștiga bani și notorietate vană, ci pentru a ne curăți, a ne lumina și a ne sfinți viața noastră. Cărțile sunt pentru noi soteriologice. Sunt munca noastră de zi cu zi, sunt osteneala noastră, sunt rucodelia noastră. Și, prin ele, noi înșine devenim catedrale raționale ale lui Dumnezeu, pentru că mântuirea e împreună-lucrare continuă cu Dumnezeu.

Iar Catedrala se înalță continuu spre Dumnezeu, e ascendentă, e verticală, pentru că e o mergere continuă cu El spre El. Niciun centimetru din ea nu se face fără El, dar ea tinde mereu spre El. Pentru că opera noastră e înrădăcinată în slava și în adevărul Lui, iar ea

urcă mereu spre El, spre Dumnezeul mântuirii noastre. Și nu poate urca, dacă nu rămâne pentru veșnicie înrădăcinată soteriologic. Pentru că urcușul duhovnicesc presupune o rămânere continuă în slava și în adevărul lui Dumnezeu.

De aceea, Biserica lui Dumnezeu e minunea minunilor în întreaga istorie a umanității. Din orice parte aș contempla Biserica, ea este o frumusețe inegalabilă. Pentru că întreaga ei rânduială divino-umană, tot adevărul, toată slava și toată frumusețea ei se văd în Sfinții lui Dumnezeu, în Sfinții Bisericii Lui. Și ea, Biserica, e frumusețea desăvârșită a întregii istorii, pentru că orice Sfânt al lui Dumnezeu este un purtător de Dumnezeu. Căci este un curățit, un luminat, un sfințit de Dumnezeu, unul umplut de slava Lui din destul.

Iar Sfinții Lui ar trebui să ne învețe pe toți să nu schimbăm nimic în Biserica Lui și să nu plecăm niciodată din ea. Căci dacă ei s-au sfințit în Biserica Lui, tot în ea trebuie să ne sfințim și noi. Și dacă ei s-au sfințit în diverse secole și sunt atât de frumoși și de curați, atunci această Biserică a lui Dumnezeu are tot ceea ce îi trebuie pentru a ne face oameni cerești. Iar dacă aici sunt Sfinții, toți Sfinții Lui, unde altundeva să mergem?!

De aceea, noi doi, eu și soția mea, ne îndurerăm mult când vedem oameni școliți, oameni cu ample potențe, care aleg să trăiască în diverse confesiuni și religii, adică în afara Bisericii lui Dumnezeu. Căci ei trăiesc o orbire imensă, dar ea e pe măsura patimilor personale. Pentru că, dacă și-ar fi dorit în mod real să cunoască Biserica lui Dumnezeu, dacă ar fi vrut cu adevărat adevărul Lui, Dumnezeu li l-ar fi revelat. Dar pentru că se încred în ei înșiși, adică în patimile lor, nu pot să vadă ceea ce e clar pentru noi: nu pot să vadă

Biserica și Sfinții ei, pentru că nu vor cu adevărat viața cu Dumnezeu.

Și nu pot să vadă Biserica și pe Sfinții Lui, pentru că nu Îl vor cu adevărat pe Dumnezeu. Nu vor exigențele Lui, nu vor rânduielile Lui, nu vor simplitatea Lui. Și când vrei „să schimbi" lumea fără ca tu însuți să te schimbi, atunci nu îți place Biserica. Pentru că Biserica îți cere ca tu însuți să te schimbi pentru ea, să te schimbi continuu pentru ea, pentru ca să fii un rob credincios al lui Dumnezeu.

Sfântul Arhiepiscop Nicolaos, cum v-am spus în predica anterioară, nu a căutat să devină Arhiepiscop, dar a căutat să devină creștin. Tocmai de aceea, pe el, pe cel care nu a dorit Preoția, l-a ales Dumnezeu să fie Arhiepiscop.

Nici eu nu am căutat Preoția, ci am căutat să Îl cunosc pe Dumnezeu și să Îi slujesc Lui. De aceea, când Dumnezeu a început să mă cheme spre Preoție, eu am tras de timp și atunci, până când am acceptat voia Lui în cele din urmă. Am fost hirotonit Preot pe 17 septembrie 2005 și am început platforma *Teologie pentru azi* pe 6 decembrie 2006, la un an de Preoție, fără ca să îmi fac planuri clare de viitor. Dar am dat iarăși curs chemării lui Dumnezeu, muncind zilnic, sprijinit continuu de Dumnezeu, pentru ca această Catedrală să aibă vizibilitatea de acum.

Și cu toată vizibilitatea ei, Catedrala își are toată frumusețea ei înăuntru. Trebuie să intri, să te așezi și să începi să o citești. E o Catedrală ce trebuie citită și înțeleasă în mod adânc, pentru ca să îți schimbe viața. Sau e contemplarea căii noastre cu Dumnezeu, pentru ca să te aprinzi și tu de dorul de a avea o cale reală și veșnică cu Dumnezeu. Pentru că acolo unde ne duce Dumnezeu, nici nu am fi sperat vreodată să mergem.

Așadar, iubiții mei, e ceas de sărbătoare pentru noi, dar și pentru dumneavoastră, cei care ne iubiți și apreciați! E o sărbătoare a muncii, e o sărbătoare a nevoinței care te împlinește. Și de aceea Îi suntem recunoscători și mulțumitori pururea lui Dumnezeu pentru toate acestea, pentru că împlinirea duhovnicească e darul Său pentru noi.

Cuvintele noastre să răsară și să rodească în dumneavoastră! Cuvintele Lui puse în inima noastră și vestite dumneavoastră să răsară și să rodească pururea în neamul românesc și oriunde sunt citite și traduse!

Vă mulțumesc pentru toată rugăciunea și pentru tot sprijinul acordat! Dumnezeul slavei, Tatăl, Fiul și Sfântul Duh Dumnezeu, să vă umple de toată pacea și de toată bucuria Lui, acum și pururea și în vecii vecilor! Amin.

Predică la Duminica a XXVIII-a după Cincizecime [2020]

Iubiții mei[232],

un om oarecare [ἄνθρωπός τις], adică Fiul lui Dumnezeu întrupat, Cel care S-a făcut om pentru noi și pentru mântuirea noastră, dar fără de păcat, a făcut cină mare [δεῖπνον μέγα], căci mare este Împărăția Lui cea pentru noi, și El i-a chemat la cina Lui, adică să vină întru Împărăția Lui, pe cei mulți [πολλούς] [Lc. 14, 16, BYZ], adică pe toți oamenii.

Pentru că El nu îi cheamă doar pe unii, iar pe alții îi trece cu vederea, ci îi cheamă pe toți oamenii la mântuire. El nu discriminează pe nimeni! Și cine are în mintea lui ideea de discriminare, de respingere a unor oameni de la credință și de la mântuire e semn că gândește în termenii urii și nu ai dragostei. Pentru că Dumnezeu îi iubește pe toți oamenii la fel și dorește mântuirea tuturor și nu doar a unora.

Creația Lui, unde noi ne-am născut din mila Lui și unde ne lucrăm mântuirea noastră, împreună cu Domnul, pe fiecare zi, este anticamera deschisă a Împărăției Sale. Pentru că aici, în Biserica slavei Sale, care este în lumea Lui, noi trăim Împărăția Lui și suntem încă de acum în Împărăția Lui, deși ea nu a cuprins întreaga creație a lui Dumnezeu, ci o va cuprinde la a doua Lui venire întru slavă. Dar noi, pe fiecare zi, învățăm să fim oamenii Împărăției lui Dumnezeu, răspunzând afirmativ chemării Sale la Cină, adică la îm-

---

[232] Începută la 8. 14, în zi de miercuri, 9 decembrie 2020. Cer înnorat, minus un grad, vânt de 11 km/ h.

părtășirea euharistică cu El, cu Dumnezeul mântuirii noastre.

Pentru că toată pregătirea noastră ascetică e pentru a ne uni cu Domnul slavei și a fi una cu El. Toată rugăciunea, tot postul și toată privegherea noastră sunt pentru a fi proprii împărtășirii cu Domnul. Pentru că El ne cheamă mereu la Cina cea prea mare a Împărăției Sale, la împărtășirea cu El euharistic, pentru ca să fim vii duhovnicește.

El ne pregătește Cina și El Însuși este Cina noastră cea preadumnezeiască! „Căci Tu ești Cel care aduci [jertfa] și Cel care Te aduci [Σὺ γὰρ εἶ ὁ προσφέρων καὶ προσφερόμενος][jertfă]”[233]. Hristos aduce Jertfa euharistică pentru noi, însă El Însuși este Jertfa noastră cea cu totul curată și preasfântă. Și El Se pune înaintea noastră spre mâncare și băutură preasfinte, pentru ca noi să trăim împreună cu El și întru El. Căci „viața în Hristos nu este un mijloc pentru a dobândi Împărăția lui Dumnezeu, ci este chiar Împărăția lui Dumnezeu în calitate de arvună și [de] pregustare în cadrul prezentului. Iar Împărăția lui Dumnezeu nu este scopul vieții în Hristos, ci însăși viața în Hristos în deplina ei arătare”[234] în ființa noastră.

Tocmai de aceea, viața noastră duhovnicească e o viață divino-umană, pentru că e viața noastră ca oameni ai Împărăției lui Dumnezeu. Și când Domnul ne cheamă la Cina Lui, El ne cheamă la bucuria și la veselia Lui cele preaveșnice. Fapt pentru care și noi, când reactualizăm la Dumnezeiasca Liturghie toată icono-

---

[233] *Cf.* http://glt.goarch.org/texts/Oro/Sun_Liturgy.html.

[234] Georgios I. Mantzaridis (de fapt: Gheorghios I. Manțaridis [Γεώργιος Ι. Μαντζαρίδης]), *Instituție și harismă,* trad. din neogr. de Nicușor Deciu, o ed. îngrij. de Arhim. Nathanael Neacșu, Ed. Doxologia, Iași, 2020, p. 57-58.

mia mântuirii noastre, Îi cerem Domnului: „umple de bucurie și de veselie inimile noastre totdeauna [πλήρωσον χαρᾶς καὶ εὐφροσύνης τὰς καρδίας ἡμῶν πάντοτε], acum și pururea și întru vecii vecilor [νῦν καὶ ἀεὶ καὶ εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων]"[235]. Pentru că a fi cu Domnul și cu toți Sfinții și Îngerii Lui înseamnă a fi plin de bucurie și de veselie pentru veșnicie. A fi cu adevărat împlinit.

Motivele pentru care oamenii nu vor Împărăția lui Dumnezeu sunt cu totul pământești și trecătoare [Lc. 14, 18-20]. Sunt puerile. Pământul din câmp, animalele noastre din curte, alipirea de soția noastră nu sunt motive reale pentru a nu participa la Cina Domnului, la Dumnezeiasca Lui Euharistie. Pentru că munca noastră și căsnicia noastră au nevoie de ajutorul lui Dumnezeu, de binecuvântarea Lui tot timpul. Alipirea de cele trecătoare sau alipirea pătimașă de oameni ne fac cu totul trupești. Dar când ne unim cu Dumnezeu în Dumnezeiasca Euharistie, dorind să facem mereu voia Lui, atunci prețuim cu adevărat și familia și averea și timpul vieții noastre. Căci tot ceea ce avem și tot ceea ce suntem sunt pentru împlinirea noastră reală, duhovnicească. Iar dacă averea, serviciul, familia, alegerile noastre cotidiene nu ne împlinesc, nu ne duc la Dumnezeu, trebuie să vedem unde greșim, adică unde suntem alipiți pătimaș de lucruri sau oameni, pentru ca să ne pocăim pentru aceasta.

Dumnezeu a nins frumos peste noi în acest decembrie. Ne-a nins cu mila Lui pentru ca albul zăpezii să ni-l dorim și în suflet. Iar noi facem curățenie în sufletul nostru numai atunci când ne spovedim cu adevărat păcatele noastre. Și când ne spovedim cu adevărat, atunci „toți Sfinții din cer sunt de față ca să-l

---

[235] *Cf.* http://glt.goarch.org/texts/Oro/Sun_Liturgy.html.

primească pe cel ce se apropie de Taina Pocăinței”[236]. Pentru că mare „bucurie se face înaintea Îngerilor lui Dumnezeu [χαρὰ γίνεται ἐνώπιον τῶν Ἀγγέλων τοῦ Θεοῦ] pentru un păcătos pocăindu-se [ἐπὶ ἑνὶ ἁμαρτωλῷ μετανοοῦντι]” [Lc. 15, 10, BYZ].

Pocăința noastră reală și iertarea Lui sacramentală ne deschid drumul spre Hristos euharistic. Pentru că ne umplu de slava, de smerenia și de marea Lui cuviință, care ne dau să ne unim cu Domnul cu adevărat. De aceea, fără o viață duhovnicească continuă și fără să te spovedești cu adevărat, nu te poți uni cu adevărat cu Domnul, cu mare bucurie și sfințenie. Pentru că întreaga ta ființă trebuie să se pregătească de preamarea și preasfânta unire cu Dumnezeu. Trebuie să te deschizi cu totul spre Dumnezeu, pentru ca să trăiești în mod deplin unirea cu El în tot sufletul tău și în toate mădularele trupului tău. Pentru că, prin unirea sacramentală cu Domnul, El ne sfințește și ne îndumnezeiește în mod deplin, adică în toată ființa noastră.

Cine însă nu simte nicio schimbare dumnezeiască în ființa lui după ce s-a împărtășit cu Domnul înseamnă că e un mare păcătos nepocăit. Înseamnă că inima lui e nesmerită și necurățită, că nu are iubire de Dumnezeu și de oameni, că nu împlinește voia lui Dumnezeu în viața lui. Pentru că numai cineva rece și indiferent față de voia lui Dumnezeu poate să rămână nepăsător primindu-L pe Dumnezeu în ființa lui.

Căci cei care Îl iubesc pe Dumnezeu cu înfocare, aceia se curățesc și se luminează și se sfințesc pururea împărtășindu-se cu Domnul. Și pentru ei nu este nicio clipă mai importantă și mai sfântă decât aceea în care

---

[236] Arhimandrit Zaharia Zaharou [de fapt: Ζαχαρίας Ζάχαρου], *Pecetea prezenței lui Hristos în inima omului*, cu trad. din lb. gr. de Monahia Tecla și Monahia Porfiria (Mănăstirea Essex), Ed. Basilica, București, 2020, p. 118.

Îl primesc pe Domnul în sufletul și în trupul lor, în toată ființa lor.

Când Preotul se împărtășește cu Dumnezeieștile Taine ale Domnului, adică cu Trupul și Sângele Său cele preadumnezeiești, el e foarte mulțumitor lui Dumnezeu și Îi spune Lui: „Mulțumim Ție [Εὐχαριστοῦμέν Σοι], Stăpâne iubitorule de oameni [Δέσποτα φιλάνθρωπε], făcătorule de bine al sufletelor noastre [εὐεργέτα τῶν ψυχῶν ἡμῶν], că și [în] ziua de față ne-ai învrednicit pe noi de cereștile și nemuritoarele Tale Taine [ὅτι καὶ τῇ παρούσῃ ἡμέρᾳ κατηξίωσας ἡμᾶς τῶν ἐπουρανίων Σου καὶ ἀθανάτων Μυστηρίων]!”[237].

Și Trupul și Sângele Domnului sunt cerești și dumnezeiești, pentru că Domnul Și-a ridicat umanitatea Sa, prin Înălțarea Sa la cer, în sânul Dumnezeului treimic. Și ele sunt nemuritoare și ne umplu pe noi de viața cea veșnică, pentru că sunt viața lui Dumnezeu pentru noi. Ele sunt „pâinea vieții [ὁ ἄρτος τῆς ζωῆς]” [In. 6, 35, BYZ], fără de care noi nu avem viață dumnezeiască întru noi. Și Hristos, Pâinea vieții noastre, Se coboară mereu la noi din cer, pentru că ni Se dăruie la fiecare Dumnezeiască Liturghie ca mâncare și băutură spre viața veșnică. Căci „cel care mănâncă trupul Meu și bea sângele Meu are viață veșnică și Eu îl voi învia pe el [în] ziua cea de apoi. Căci trupul Meu este cu adevărat mâncare și sângele Meu este cu adevărat băutură. [Iar] cel care mănâncă trupul Meu și bea sângele Meu, [acela] în Mine rămâne și Eu [rămân] în el” [In. 6, 54-56, BYZ].

Iar unde este Hristos, acolo e și Tatăl și Duhul Sfânt. Pentru că, împărtășindu-ne euharistic cu Domnul, noi ne împărtășim de slava lui Dumnezeu, care e comună persoanelor dumnezeiești. Și dacă slava Trei-

---

[237] *Cf.* http://glt.goarch.org/texts/Oro/Sun_Liturgy.html.

mii locuiește în noi, atunci Dumnezeul nostru treimic locuiește în noi și este cu noi totdeauna.

Pentru că Cina cea Dumnezeiască este pentru toți! Este pentru toți cei care sunt pe străzile și pe aleile pământului. E pentru toți cei săraci, cei ologi, cei șchiopi, cei orbi [Lc. 14, 21]. E pentru toți cei bolnavi sufletește și trupește, pentru toți cei care cunosc sau încă nu cunosc Biserica lui Dumnezeu, dar o vor cunoaște prin convertire și pocăință.

Cina e pentru toți! Mântuirea e pentru toți! Împărăția Lui e pentru toți! Tocmai de aceea trebuie să vorbim pe înțelesul fiecărui om, trebuie să vorbim fiecăruia în parte despre Dumnezeul mântuirii noastre.

Trebuie să îi îndemnăm pe toți să intre la Cină! Pentru că Domnul vrea ca să se umple Casa Lui [Lc. 14, 23], să se umple Biserica Lui, să se umple Împărăția Lui cu toți cei mântuiți. Dar pentru că mântuirea noastră ține de voința noastră și de conlucrarea noastră zilnică cu Dumnezeu, de aceea „mulți sunt cei chemați [πολλοὶ εἰσιν κλητοί], dar puțini [sunt] cei aleși [ὀλίγοι δὲ ἐκλεκτοί]” [Lc. 14, 24, BYZ].

Toți sunt chemați de Domnul la mântuire, dar cei care au răspuns chemării Lui sunt puțini. Pentru că doar puțini oameni au vrut să fie aleșii lui Dumnezeu, Sfinții Lui în Împărăția Sa. Și cu toate acestea, Împărăția lui Dumnezeu e plină de milioane de Sfinți preafrumoși și preabuni, care ne îndeamnă și pe noi la urmarea lor. Dar pentru ca să știm cum au trăit și ce au mărturisit în viața lor, trebuie să vrem să le cunoaștem viața și opera.

Așadar, iubiții mei, suntem chemați de Domnul slavei să venim la El și să fim cu El pentru toți vecii. Căci Hristos trebuie „să domnească în inima, viața și

țara noastră”[238]. El trebuie să împărățească în orice om al pământului. Căci „scopul Sfintei Liturghii este împărtășirea tuturor [credincioșilor] spre trezvia sufletului”[239] și spre mântuirea noastră. Și chemarea noastră la Cina Lui e chemarea noastră continuă la Biserică și la slujirea Dumnezeieștii Liturghii și la împărtășirea euharistică cu Domnul. Pentru că numai aici, în Biserica slavei Sale, noi ne mântuim și ne sfințim viața noastră.

Mult spor în viața și în nevoința dumneavoastră! Și Domnul să ne bucure mereu prin mila Lui cea nemărginită față de noi! Amin.

---

[238] Ieroschimonah Nil Dorobanțu, *„Nebun pentru Hristos” și flacără vie a Monahismului secolului XX. Autobiografie duhovnicească*, ed. îngrijită de Pr. Ionel Dumitru Adam, Ed. Floarea de april, Zemeș (Bacău), 2017, p. 49.

[239] Idem, p. 200.

Predică la Duminica anterioară Nașterii Domnului [2020]

Iubiții mei[240],

începem astăzi „a înainte prăznui Nașterea lui Hristos [προεορτάζειν Χριστοῦ τὰ Γενέθλια], a Celui care S-a născut [cu] trup din Fecioara Maică [τοῦ τεχθέντος σώματι ἐκ τῆς Παρθένου Μητρός] în Peștera Bitleemului [ἐν τῷ Σπηλαίῳ Βηθλεέμ]”[241]. Iar înaintea-prăznuire înseamnă vorbirea insistentă despre praznicul Nașterii Domnului, care va începe pe 25 decembrie și se va sfârși pe 31 decembrie. Pentru că noi, în fiecare an liturgic, retrăim nașterea Domnului cea din Preacurata Fecioară Maria, reactualizând întreaga bucurie și teologie a praznicului hristologic.

Și reactualizăm toate momentele vieții Domnului în trup, pentru ca să nu le uităm! Să nu Îl uităm pe El, pe Domnul și Mântuitorul nostru, pe Cel care este centrul vieții noastre, și să nu uităm faptul că trebuie să retrăim interior viața Lui. Pentru că viața Lui este viața noastră creștină. Și noi ne naștem și trăim și ne nevoim duhovnicește pentru ca să ne sfințim cu totul, luând putere mereu din umanitatea cea îndumnezeită a lui Hristos Dumnezeu, care a fost înălțată în sânul Dumnezeului treimic tocmai pentru ca să ne ridice pe noi de pe pământ la cer.

Căci Domnul S-a smerit pe Sine pentru noi, întrupându-Se din Preacurata Fecioară Maria, Născătoarea de Dumnezeu, pentru ca să ne ridice pe noi la cer. El a

---

[240] Începută la 8. 57, în zi de vineri, pe 18 decembrie 2020. Cer înnorat, 4 grade, vânt de 3 km/ h.

[241] A doua cântare a canonului Sfântului Iosif Imnograful, *cf.* http://glt.goarch.org/texts/Dec/Dec20.html.

coborât pentru ca să ne ridice pe noi acolo unde El este din veșnicie și să ne unească cu Sine pentru veșnicie. Și a coborât, pentru că numai prin coborârea Lui cea necuprinsă și preadumnezeiască, adică prin întruparea Lui din Fecioara Maică, El ne dă puterea dumnezeiască să biruim toate patimile din noi și să ne odihnim veșnic întru slava Sa.

Din milostivirea cea multă [δι' εὐσπλαγχνίαν πολλήν] a Lui, El S-a întrupat ca să ne dezlege pe noi din legăturile păcatului [δεσμῶν τῆς ἁμαρτίας][242]. Căci păcatele nu pot fi dezlegate, iertate și șterse din ființa noastră decât prin puterea Lui cea dumnezeiască. Și El S-a născut în peșteră și în iesle [ἐν φάτνῃ] a fost pus[243], pentru că „omul, în cinste fiind, nu a înțeles [ἄνθρωπος, ἐν τιμῇ ὢν, οὐ συνῆκεν], s-a alăturat dobitoacelor celor fără de minte [παρασυνεβλήθη τοῖς κτήνεσιν τοῖς ἀνοήτοις] și s-a asemănat lor [καὶ ὡμοιώθη αὐτοῖς]" [Ps. 48, 13, LXX].

Căzând prin păcat din cinstea lui, adică din slava lui Dumnezeu, din comuniunea cu Dumnezeu, omul s-a făcut fără de minte. Pentru că nu a mai gândit dimpreună cu Dumnezeu, ci de unul singur. Și când ne credem autonomi și nu robi smeriți ai lui Dumnezeu, noi ne facem fără de minte, pentru că nu ne lăsăm mereu luminați de Dumnezeu, de Cel care este viața și împlinirea noastră.

A coborât în peștera noastră cea rece. S-a lăsat înfășat și culcat în ieslea dobitoacelor. Și S-a arătat a fi Pruncul sau Nou-Născutul [Βρέφος] întregii umanități, El, Dumnezeul Cel mai înainte de veci [ὁ προαιώνιος Θεός][244]. Și S-a făcut Prunc, pentru ca toți să învețe de la El viața cu Dumnezeu. Pentru că de la înce-

---

[242] Ibidem.

[243] Ibidem.

[244] Ibidem.

put, din pruncie, din prima zi a vieții noastre, trebuie să începem viața cu Dumnezeu, născându-ne apoi din Dumnezeu prin Botez, la viața cea duhovnicească, pentru ca să fim veșnic cu Cel veșnic. Căci de aceea El a venit la noi și S-a făcut Prunc: pentru ca niciun prunc să nu mai trăiască fără Dumnezeu. Să ne învețe pe toți să ne curățim, să ne luminăm și să ne sfințim pruncii prin Botez și să îi facem mădulare mistice ale lui Hristos. Pentru ca din primele zile ale vieții lor ei să crească duhovnicește, să crească în Casa Lui ca niște pomi binecuvântați de Dumnezeu și nu ca niște mărăcini pe câmp.

El S-a născut în peșteră și în staulul dobitoacelor pentru ca să ne scoată pe noi din robia demonilor. Și, scoțându-ne din robia lor, să ne înnoiască pe noi ontologic. Căci El S-a născut „spre nașterea noastră din nou [εἰς ἀναγέννησιν ἡμῶν]”[245]. Pentru ca să ne naștem din nou prin Botez și să reactualizăm în noi Botezul tot timpul prin viața noastră cea duhovnicească.

De aceea, retrăirea Nașterii Domnului e o continuă amintire a faptului că noi nu suntem vii și nici creștini, dacă nu trăim continuu în slava lui Dumnezeu. Slava Lui, simțită de noi cu toată ființa noastră, e viața Lui în noi. Și dacă El este în noi prin slava Lui, atunci noi suntem vii și simțim din plin viața lui Dumnezeu în noi. Iar dacă simțim viața Lui în noi tot timpul, atunci știm că El S-a născut, că este viu și cu noi tot timpul.

Nașterea Lui în Bitleem nu e departe de noi, deși s-a petrecut acum 2.000 de ani, ci e în noi și cu noi, dacă Hristos, dimpreună cu Tatăl și cu Duhul Sfânt sunt în noi prin slava Lor. Tot la fel, fiecare moment din viața Domnului nu sunt evenimente din trecut, ci din prezentul nostru, dacă El e în noi și cu noi, dim-

---

[245] Ibidem.

preună cu Tatăl și cu Duhul Sfânt, prin slava Lor. Așa că retrăirea duhovnicească a vieții Domnului e o realitate cotidiană pentru noi, pentru cei care trăim cu Hristos și în Hristos Dumnezeu. Căci Cel care a făcut toate pentru noi și pentru mântuirea noastră e cu noi și în noi duhovnicește, dimpreună cu Tatăl și cu Duhul Sfânt.

Din acest motiv, noi vorbim despre hristologia praznicului Nașterii Domnului ca despre o parte constitutivă din triadologia Bisericii. Viața lui Hristos, adică a Fiului lui Dumnezeu întrupat, nu e despărțită niciodată de viața Tatălui și a Duhului Sfânt, dar nici de viața Bisericii Treimii. Pentru că unde e Hristos, acolo e și Tatăl și Duhul Sfânt, dar unde e Treimea, acolo e și Biserica Treimii. Pentru că noi suntem dimpreună cu Tatăl și cu Fiul și cu Duhul Sfânt, cu Dumnezeul mântuirii noastre, iar praznicele noastre au toate fundament triadologic. Pentru că toate ne trimit la Dumnezeu, la Dumnezeul nostru treimic, căci El este centrul vieții Bisericii.

Cel care S-a născut din Tatăl mai înainte de luceafăr, adică mai înainte de orice existență creată, Care S-a născut din Tatăl din veșnicie, acum [νῦν], în ziua întrupării Sale, „în mod negrăit a strălucit din Fecioara [ἀρρήτως ἐκλάμποντι ἐκ τῆς Παρθένου]”[246] Maria. Și El a strălucit din Fecioara Maria, pentru că nu a stricat fecioria Fecioarei, dar a făcut-o să fie Maica lui Dumnezeu. Căci doar Preacurata Fecioară Maria e Fecioară Maică, pentru că doar ea este Născătoare de Dumnezeu. Pentru că nu a născut un om, ci L-a născut pe Fiul lui Dumnezeu întrupat, pe Cel care Și-a asumat umanitatea, cea din uterul Fecioarei, în persoana Sa cea veșnică, făcându-Se Dumnezeu și om. Și El, Dumnezeul mântuirii noastre, ne cheamă și pe noi să fim

[246] Ibidem.

dumnezeiești, adică să ne îndumnezeim prin slava Lui cea veșnică, prin aceea care izvorăște veșnic din ființa Dumnezeului nostru treimic. Căci, prin slava Lui, El ne curățește, ne luminează și ne sfințește pe noi, revărsând-o necontenit în viața Bisericii. Pentru că, la orice Taină și Slujbă a Bisericii, noi ne umplem de slava Lui și de adevărul mântuirii noastre, trăind împreună cu Dumnezeu viața noastră.

Și viața noastră e viață dumnezeiască, pentru că e plină de slava lui Dumnezeu. Viața noastră e viață bisericească, e viață veșnică, pentru că începe odată cu Botezul nostru și nu se mai sfârșește niciodată. Căci El, Mântuitorul nostru, ne introduce prin Botez în viața Lui cea veșnică, pentru ca să fie veșnic cu noi.

Și pentru ca să ne vorbească cu putere despre Sfinții lui Dumnezeu de dinainte de întruparea Domnului, Biserica lui Dumnezeu îi pomenește azi pe toți Sfinții Vechiului Testament. Adică pe Sfinții „Adam [Ἀδάμ] și Eva [Εὕα], cei întâi zidiți, Protopărinții neamului omenesc, Abel [Ἄβελ], Sit [Σήθ], Enos [Ἐνώς], Cainan [Καϊνᾶν], Maleleil [Μαλελεήλ], Iared [Ἰάρεδ], Enoh [Ἐνώχ], Matusala [Μαθουσάλα], Lameh [Λάμεχ], Noe [Νῶε], Sim [Σήμ], Iafet [Ἰάφεθ], Arfaxad [Ἀρφαξάδ], Cainan [Καϊνᾶν], Sala [Σάλα], Eber [Ἔβερ], Falec [Φάλεκ], Ragav [Ῥαγάβ], Seruh [Σερούχ], Nahor [Ναχώρ], Tarra [Θάρρα], Avraam [Ἀβραάμ], Isaac [Ἰσαάκ], Iacov [Ἰακὼβ], Rubim [Ῥουβίμ], Simeon [Συμεών], Levi [Λευΐ], Iuda [Ἰούδα], Zabulon [Ζαβουλών], Isahar [Ἰσάχαρ], Dan [Δάν], Gad [Γάδ], Asir [Ἀσήρ], Neftalim [Νεφθαλείμ], Iosif [Ἰωσήφ], Veniamin [Βενιαμίν], Fares [Φαρὲς], Zara [Ζαρὰ], Esrom [Ἐσρώμ], Aram [Ἀράμ], Aminadab [Ἀμιναδάβ], Naason [Ναασών], Salmon [Σαλμών], Booz [Βοόζ], Obid [Ὠβήδ], Iesse [Ἰεσσαί], David [Δαυΐδ], Solomon [Σολομὼν], Roboam [Ῥοβοὰμ], Abia [Ἀβιὰ], Asa [Ἀσὰ], Iosafat [Ἰωσαφὰτ], Io-

ram [Ἰωρὰμ], Ozia [Ὀζία], Ioatam [Ἰωάθαμ], Ahaz [Ἄχαζ], Ezechia [Ἐζεκία], Manassi [Μανασσῆ], Ammon [Ἀμμὼν], Iosias [Ἰωσίας], Iehonias [Ἰεχονίας], Salatiil [Σαλαθιήλ], Zorobabel [Ζοροβάβελ], Abiud [Ἀβιούδ], Eliachim [Ἐλιακείμ], Azor [Ἀζώρ], Sadoc [Σαδώκ], Ahim [Ἀχείμ], Eliud [Ἐλιούδ], Eleazar [Ἐλεάζαρ], Mattan [Ματθάν], Iacov [Ἰακώβ], Iosif [Ἰωσὴφ], Logodnicul Maicii Domnului, Melhisedec [Μελχισεδέκ], Iov [Ἰώβ], Moseos [Μωσέως], Or [Ὥρ], Aaron [Ἀαρὼν], Iisus [Ἰησοῦς] al lui Navi [Ναυῆ], Samuil [Σαμουήλ], Natan [Νάθαν], Daniil [Δανιήλ], cei trei Tineri [τριῶν Παίδων], Sarra [Σάρρα], Rebecca [Ῥεβέκκα], Lia [Λεία], Rahil [Ῥαχήλ], Asinet [Ἀσινέθ], Maria [Μαρία], Deborra [Δεβόρρα], Rut [Ῥούθ], Saraftia [Σαραφθία], la care a fost trimis Sfântul Iliu, Somanitis [Σωμανῖτις], care l-a găzduit pe Sfântul Elisee, Iudit [Ἰουδίθ], Estir [Ἐσθήρ], Anna [Ἄννα], Sosanni [Σωσάννη]”[247].

Alături de ei și de toți Sfinții și Îngerii lui Dumnezeu, ne rugăm continuu să ajungem și noi, cu toții. Căci Împărăția lui Dumnezeu, unde împărătește veșnic Dumnezeul nostru treimic, e scopul și împlinirea vieții noastre. Pentru că noi vrem să fim acolo unde este și Dumnezeul mântuirii noastre, alături de toți Sfinții și Îngerii Lui.

Și după cum puteți observa, Biserica, pomenindu-i pe toți Sfinții lui Dumnezeu de la începutul lumii și până azi, ne vorbește cu putere despre realitatea lor istorică. Pentru că niciun Sfânt al Bisericii nu e o ficțiune, ci o persoană reală. Iar Hristos Dumnezeu S-a întrupat pentru mântuirea tuturor oamenilor, pentru că El Și-a asumat întreaga umanitate vie și adormită, dar și pe cea viitoare, care încă nu s-a născut. Fiindcă El Își

---

[247] *Cf.* https://www.teologiepentruazi.ro/2019/12/20/predica-la-duminica-anterioara-nasterii-domnului-2019/.

asumă necontenit pe toți cei credincioși Lui și va fi cu ei pentru veșnicie, pentru că nu uită nicio faptă de credință.

Iar asumarea continuă, de către Domnul, a întregii umanități, ne învață și pe noi să ne asumăm întreaga umanitate în rugăciunile noastre. Pentru că trebuie să vrem binele și mântuirea tuturor. Iar rugăciunea pentru toți e școala iubirii și a generozității. Pentru că nu poți să dărui ceva cuiva cu adevărat, pentru care nu te rogi. Rugăciunea pentru el implică și dăruirea față de el, cât și vorbirea de bine a lui.

Așadar, dacă vrem să dăruim, mai întâi trebuie să ne dăruim. Trebuie să ne deschidem inima față de oameni și să ne rugăm pentru ei și să le dorim tuturor mântuirea, pentru ca toate cele care se spun și se fac în această relație de iubire să fie împlinitoare pentru noi toți. Milostenia e rugăciune, e atenție, e ajutor, e prietenie, e chemare la viața cu Dumnezeu, e sfătuire mântuitoare. Milostenia e o carte de învățătură, una în care citim iubirea oamenilor. Pentru că ea este dăruirea noastră în folosul oamenilor, e ceea ce facem noi pentru ca lumea să fie mai bună și mai smerită în fața lui Dumnezeu.

Unii așteaptă de la Stat, alții de la oamenii bogați, alții de la diverse instituții, alții de la Biserică, ca instituție și umană, nu doar divină, să facă bucurie în viața oamenilor. Însă eu cred că fiecare dintre noi putem să facem multă bucurie în viețile oamenilor. Nu trebuie să așteptăm să facă alții ceea ce putem să facem noi înșine. Printr-un comentariu online, printr-un email, printr-un telefon, prin virarea unor bani într-un cont, prin hainele și mâncarea din casa noastră putem face mult bine oamenilor. Orice lucru bun și de folos oamenilor e o milostenie reală și plină de conștiință față de ei.

Mie îmi faci cu adevărat o milostenie, dacă îmi dai o carte care îmi lipsește, dacă îmi dai o informație esențială, luminătoare, dacă te rogi pentru mine, dacă îmi ești prieten de nădejde. Pentru că mulți nu au nevoie de bani, de haine, de mâncare de la noi, dar au nevoie de sinceritate, de prietenie, de consfătuire, de coslujire, de adevăr. Adevărul și prietenia sunt cele mai mari binefaceri în viețile oamenilor. Unii oameni pot suporta sărăcia, umilința, nepăsarea multora, dar nu pot suporta lipsa de adevăr și de sinceritate a celor din intimitatea lor.

De aceea, când ne pleacă la Domnul prietenii reali, când ne pleacă colaboratorii, când ne pleacă coslujitorii, ei nu mai pot fi înlocuiți cu nimeni. Pentru că oamenii esențiali din viața noastră sunt oamenii cu care făceam treabă, cu care Îi slujeam lui Dumnezeu, cu care ne sfătuiam în cele ale mântuirii noastre.

Mâine, 21 decembrie 2020, venim la casele dumneavoastră pentru a vă vesti liturgic Nașterea Domnului. Și ce înseamnă a vesti liturgic praznicul? A cânta troparul praznicului, troparul care chintesențiază teologia Nașterii Domnului: „Nașterea Ta, Hristoase, Dumnezeul nostru, a răsărit lumii lumina cunoașterii. Căci în[tru] aceasta, cei care au slujit stelelor de la stea s-au învățat a se închina Ție, Soarelui dreptății, și a Te cunoaște pe Tine, Răsăritul [cel] dintru înălțime, Doamne, slavă Ție!”[248].

Căci Sfântul Profet Malahias Îl numise pe Hristos „Soarele dreptății [ἥλιος δικαιοσύνης]” [Mal. 3, 20,

---

[248] Ἡ Γέννησίς Σου, Χριστὲ, ὁ Θεὸς ἡμῶν, ἀνέτειλε τῷ κόσμῳ τὸ φῶς τὸ τῆς γνώσεως· ἐν αὐτῇ γὰρ, οἱ τοῖς ἄστροις λατρεύοντες ὑπὸ ἀστέρος ἐδιδάσκοντο Σὲ προσκυνεῖν τὸν Ἥλιον τῆς δικαιοσύνης καὶ Σὲ γινώσκειν ἐξ ὕψους Ἀνατολήν, Κύριε, δόξα Σοι, *cf.*

https://www.synaxarion.gr/gr/sid/1535/sxsaintinfo.aspx.

LXX], Care va străluci în viața noastră. Pe când Sfântul Zaharias, tatăl Sfântului Ioannis Botezătorul, Îl va numi „Răsăritul [cel] dintru înălțime [Ἀνατολὴ ἐξ ὕψους]" [Lc. 1, 78, BYZ]. Pentru că Soarele dreptății, Iisus Hristos, Dumnezeul nostru, ne-a răsărit nouă dintru înălțimea Treimii, ca Unul care e deoființă cu Tatăl și cu Duhul Sfânt, și ne-a dăruit nouă lumina cunoașterii de Dumnezeu. Pentru că e nevoie de slava Lui pentru a înțelege viața Lui și cuvintele Sale. Căci, dacă nu avem în noi slava Lui, nu putem să înțelegem cuvintele Sale cele dumnezeiești.

Așadar, să ne reîntâlnim cu pace și să ne bucurăm împreună duhovnicește! Pentru că bucuria reală e bucuria de Dumnezeu. Și numai bucurându-ne de El, noi putem să ne bucurăm și unii de alții. Amin!

Predică la Nașterea Domnului [2020]

Iubiții mei[249],

Hristos S-a născut!

Și când mărturisim astăzi că El S-a născut, mărturisim că El S-a născut și ca om. Pentru că Fiul Tatălui, Cel născut din veșnicie din Tatăl, și Care e deoființă cu Tatăl și cu Duhul Sfânt, astăzi Se naște din Maica Sa cea fără de prihană, din Pururea Fecioară Maria, din Născătoarea de Dumnezeu. Și prin aceasta, prin întruparea Lui din Fecioară, Fiul cel veșnic al Tatălui are și un început istoric, un început temporal pentru noi și pentru mântuirea noastră. Pentru ca pe noi, cei născuți în timp, care avem cu toții un început istoric, să ne umple de veșnicia Lui și să ne facă și pe noi veșnici.

Însă Pruncul Iisus, Cel abia născut, Care este Dumnezeu și om, e înfățișat iconografic în giulgiu. Fiindcă El S-a născut pentru ca să moară pentru noi și să ne răscumpere pe noi din robia demonilor. Iar Preacurata Stăpână, cea care nu a avut dureri ale nașterii, pentru că nașterea Lui din ea nu i-a stricat fecioria ei, atâta timp cât nașterea Lui din Fecioară a fost mai presus de fire, este plină de iubire pentru El și stă lângă El la gura peșterii. Căci Pruncul Iisus e în peștera pe care noi i-am dăruit-o prin indiferența noastră, iar giulgiul Său reprezintă asumarea morții pentru noi. Pentru că El a venit ca prin moartea Sa să biruie moartea tuturor, să biruie moartea din toți oamenii și pentru ca să um-

---

[249] Începută la 14. 56, în zi de marți, pe 22 decembrie 2020. Cer înnorat, 5 grade, vânt de 2 km/ h.

ple de slava Lui umanitatea pe care El Și-a asumat-o. Și pentru ca noi să ne umplem cu totul de slava Lui cea veșnică, Iisus Hristos, Domnul nostru, S-a zămislit în pântecele Fecioarei, S-a născut din ea mai presus de fire, a trăit fără de păcat pe pământ, printre oameni, a murit și a înviat și S-a înălțat în sânul Treimii cu umanitatea Sa îndumnezeită, pentru ca toți să ne sfințim prin El. Căci trebuie să retrăim fiecare dintre noi viața Lui, cu toate bucuriile și durerile ei cele mari, pentru ca El să vină și să rămână în noi, alături de Tatăl și de Duhul Sfânt, prin slava Lor comună.

Pentru că Fiul vine, dimpreună cu Tatăl și cu Duhul Sfânt, în noi și rămâne în noi, dacă noi rămânem în slava Lui cea veșnică. Fiindcă noi suntem locașurile cele vii și raționale ale lui Dumnezeu pentru care El S-a întrupat și a împlinit, în umanitatea Sa, toată iconomia/ lucrarea mântuirii noastre. Căci tocmai de aceea, El S-a făcut om și nimic altceva, pentru ca pe toți oamenii să îi facă asemenea Lui.

Și noi trebuie să fim extrem de bucuroși și de mulțumitori față de Dumnezeu, pentru că El S-a întrupat pentru noi și pentru mântuirea noastră. Căci El a făcut tot efortul mântuirii noastre pentru ca noi să avem o perspectivă clară asupra vieții creștine. De aceea, noi trebuie să privim doar spre El, spre Dumnezeul mântuirii noastre, dacă vrem să știm ce trebuie să facem în viața noastră creștină. Pentru că viața creștină e viața sfântă. Iar Domnul vrea să ne sfințim în orice zi a vieții noastre, primind continuu ajutorul Său și îndrumările Sale de viețuire sfântă.

Putem să ne naștem la oraș, într-o familie bună, înstărită, dar putem să ne naștem și într-un sat sărac, având părinți săraci și neînvățați. Putem să primim mult sau mai nimic în această viață. Ne putem naște sănătoși, îmbrățișați de toți cu iubire, dar și bolnavi, cu

diverse handicapuri și fără prea mult sprijin. Însă, când privim la Hristos, ce vedem noi? Îl vedem născut într-o peșteră și pus într-o iesle! Îl vedem asumându-Și sărăcia și indiferența oamenilor, dar în același timp vedem că El este iubit enorm de Maica Lui. Pentru că Maica Lui e cea mai curată și mai sfântă persoană a întregii creații, singura Fecioară Maică care există.

Din diverse motive, ca mamă, poți să nu fii ajutată de mai nimeni. Dar nu există niciun motiv pentru care să nu-ți iubești propriul copil. Cele 9 luni ale pregătirii pentru naștere sunt o creștere în iubire pentru cel din pântecele tău. Tatăl și mama învață în zilele graviditășii cât de importantă e viața, cât de specială e, dar și cât de mult și de atent trebuie protejată. Pentru că cel ce repede se naște, repede se poate și îmbolnăvi și muri. Și, de aceea, Dumnezeu lasă 9 luni părinților pentru ca ei să crească în mod gradual în responsabilitatea practică față de copil, pentru ca atunci când el se naște, să îl trateze ca pe o ființă unică și specială în viața lor, care are nevoie de toată grija și atenția.

Cea care L-a iubit desăvârșit pe Fiul ei și Dumnezeul nostru, L-a crescut cu cea mai mare atenție și grijă. Și când Îl mâncăm pe El duhovnicește, în Sfântul Potir, trebuie să fim conștienți de faptul că Dumnezeiasca Euharistie e umanitatea Domnului, cea născută din Fecioară, pe care Născătoarea de Dumnezeu a iubit-o și I-a slujit Lui într-un mod unic și desăvârșit și pe care Domnul a transfigurat-o prin slava Lui. Căci și prescura, vinul și apa liturgice se desăvârșesc prin slava Lui, cele materiale devenind cerești și dumnezeiești pentru noi.

Pentru că, dacă Dumnezeu nu ar fi îngăduit, pentru neputința noastră, ca materia să se transfigureze, noi n-am fi avut nimic sfânt pe pământ. Căci în Biserica slavei Sale, materia se sfințește prin ругă-

ciune și prin slava lui Dumnezeu, pentru ca noi, cei trupești, să devenim dumnezeiești.

Anul acesta, ca să nu fim acuzați că „îmbolnăvim" oamenii prin sărutarea Sfintei Icoane a Nașterii Domnului, n-am mai fost cu Sfânta Icoană de lemn în mână, cea pictată frumos în Grecia, pe care eu o am, pentru că am primit de la Preasfințitul Galaction Stângă, de la Episcopul nostru, Icoane personalizate pentru fiecare familie și vi le-am împărțit. Dar am văzut că ochii multora căutau Icoana, cea una, cu care eu veneam în brațe și nu se așteptau să le dăm una de hârtie. Până la urmă au sărutat-o și pe aceea, s-au bucurat că au primit-o, dar au simțit în inima lor că n-a fost venirea aceea care trebuia, cu care ei erau învățați, fiindcă așteptau Icoana cea una pentru toți.

Tot la fel, una e să ne împărtășim cu aceeași linguriță liturgică, sfințită în acest sens, și alta e să avem una de plastic pentru fiecare om în parte. Căci în Biserică, Sfintele Icoane, Sfintele Vase, Sfintele Veșminte sunt pentru folos comunitar și nu individual. Noi sărutăm cu toții în Biserică aceleași Sfinte Icoane și în altar folosim aceleași Sfinte Vase pentru Slujbă. Pentru că prin aceasta subliniem faptul că cele ale Bisericii sunt spre folosul și spre mântuirea tuturor și nu spre o folosință individualistă. Pentru că Biserica nu poate fi privatizată și nici ameliorată în credința și în slujirea ei, căci toate în Biserică sunt de obște.

Hristos Dumnezeu S-a născut pentru toți și nu doar pentru unii! El S-a născut „în Bitleemul Iudeii [ἐν Βηθλεὲμ τῆς Ἰουδαίας], în zilele lui Irodis împăratul [ἐν ἡμέραις Ἡρῴδου τοῦ βασιλέως]" [Mt. 2, 1, BYZ], dar nu pentru ca să fie un Dumnezeu „național", ci pentru ca să fie Dumnezeul întregii umanități. Perspectiva îngustă, strict naționalistă a lui Dumnezeu, îi exclude pe ceilalți de la viața cu Dumnezeu și de la mântuirea lor.

Tocmai de aceea, Biserica lui Dumnezeu e formată din toate Bisericile autocefale surori, care sunt naționale sau multinaționale, fiindcă scopul Bisericii e asumarea întregii umanități. Și dacă Biserica e trupul Lui, iar noi toți ne împărtășim cu unicul Trup și cu unicul Sânge al Domnului, iar toată lumea trebuie să intre în Biserică prin Botez, atunci asumarea vieții lui Hristos este scopul vieții noastre pe pământ.

Și dacă toți trebuie să trăim viața lui Hristos Dumnezeu, atunci praznicul acesta e unul central în viața noastră. Pentru că S-a născut Hristos Dumnezeu, Cel care este centrul întregii noastre existențe. Iar Hristos Dumnezeu este Cel care ne unifică interior, dar ne și unește pe unii cu alții în Biserica Lui. Pacea Domnului ne împacă sufletul cu trupul nostru în mod desăvârșit, dar ne împacă și pe unii cu alții în mod dumnezeiesc. Căci Dumnezeu ne umple pe toți ai Lui de slava Sa, făcând ca cei străini și atât de diverși să devină prieteni și cunoscuți prin aceeași viață a lui Dumnezeu.

Și acesta e motivul pentru care, în ultimele zile, am insistat pe cinstirea Sfinților în Biserica lui Dumnezeu: pentru a arăta diversitatea lor, dar și unitatea lor duhovnicească. Pe fiecare zi cinstim Sfinți diverși, din diverse părți ale Bisericii, și cu toții sunt moștenitori ai Împărăției lui Dumnezeu. Aghiologia Bisericii este o mărturie clară a unității Bisericii și a nevoii continue de sfințenie care există în oameni. Sfinții sunt diferiți, sunt de diverse neamuri, sunt bărbați, femei, copii, bătrâni, dar toți sunt una în credința și în iubirea lor pentru Dumnezeu. Iar avântul lor continuu pentru sfințenie, bărbăția lor duhovnicească, iubirea lor pentru Dumnezeu și pentru oameni sunt uluitoare și te entuziasmează continuu.

De aceea, nu poți căuta Împărăția lui Dumnezeu în mod real, dacă nu cunoști iubirea Sfinților pentru Dumnezeu și pentru oameni. Ei sunt exemplele vii, clare, cuceritoare, despre cum e să fii creștin. Și noi trebuie să ne lăsăm cuceriți de frumusețea sfințeniei Sfinților lui Dumnezeu, pentru ca să ne dorim și noi viața lor.

Pentru că viața creștină e o îndrăgostire continuă de Dumnezeu și de oameni. Dacă nu ești îndrăgostit de Dumnezeu și de oameni, atunci nu te poți lupta pentru Biserica lui Dumnezeu și nici pentru mântuirea oamenilor. O viață rece, calculată, zgârcită, fără entuziasm e o viață creștină denaturată. Pentru că viața creștină e mereu dăruitoare, e mereu jertfitoare, e mereu plină de pace și de smerenie. Nu ne poate convinge cu adevărat decât cel care se bucură și se veselește dumnezeiește. Și cel care se bucură și se veselește e plin de entuziasm dumnezeiesc, pentru că în el locuiește Dumnezeu prin slava Lui.

Iar peștera din Icoana Nașterii Domnului suntem noi, cei reci, care trebuie să ne facem sori duhovnicești. Care să luminăm, să încălzim și să îmbrățișăm pe toți în iubirea noastră duhovnicească. Căci steaua, care i-a condus spre Domnul pe Sfinții cei oarecând Magi, era Arhanghelul Domnului, care ne învață și pe noi să ne aprindem de văpaia dumnezeiască a iubirii pentru Dumnezeu și pentru oameni. Căci văpaie sfântă, foc dogoritor, dumnezeiască iubire trebuie să fim noi, cei care purtăm numele Lui, numele de creștini.

Așadar, iubiții mei, praznicul de astăzi e începutul vieții noastre creștine conștiente. Pentru că trebuie să ne asumăm zi și noapte că suntem cei pentru care Hristos Dumnezeu S-a născut. Botezul nostru a fost nașterea noastră cea duhovnicească. Dar fiecare zi a vieții noastre trebuie să fie o reactualizare a Botezului

nostru, pentru că trebuie să rămânem vii duhovnicește. Cel care ne-a înviat din morți, din moartea păcatului, Hristos Dumnezeul nostru, poate și vrea să ne țină pe noi în viața Lui. Dar pentru ca să rămânem întru El și să fim cu El trebuie să împlinim poruncile Sale care sunt viața creștină.

Vă mulțumesc pentru darurile și vorbirile cele atât de plăcute cu dumneavoastră! M-am simțit bine, m-am odihnit, m-am bucurat, m-am întărit duhovnicește. Dumnezeu să sporească tot binele și toată sănătatea, pacea și îmbelșugarea în viața dumneavoastră! Pentru că viața creștină e viața de comuniune sfântă a tuturor creștinilor în Biserica lui Dumnezeu. Și viața creștină e plină de iubire, de milostenie, de iertare, de îngăduință, de bunătate.

La mulți ani, praznice cu multă pace dumnezeiască și Dumnezeu să ne bucure și să ne binecuvânte în toate vorbele și faptele noastre! Amin.

Predică despre Sfinții lui Dumnezeu [2020]

Iubiții mei,

Hristos S-a născut[250]!

În ultima predică a acestui an vreau să vă vorbesc despre evlavia față de Sfinții lui Dumnezeu și despre prezența lor în viața noastră. Pentru că noi îi simțim pe Sfinții lui Dumnezeu în viața noastră numai dacă ne rugăm lor în mod constant și dacă ni-i apropiem prin cunoașterea lor și prin iubirea față de ei.

În ultimele zile am corectat prima mea carte de imnografie, numită *Bucuria de Dumnezeu*. E primul volum dintr-o colecție numită așa, volum pe care îl vom publica în curând cu harul lui Dumnezeu. Și pe care am început-o pe când eram student, ca nevoie reală pentru a mă pocăi, dar și pentru a cânta dureros în fața lui Dumnezeu. Pentru că cel care se pocăiește cântă dureros, cântă tânguitor, pentru că își cântă propria lui dramă interioară.

Dar, pe când mă pocăiam și îmi scriam pocăința în cântări duhovnicești, am început să mă rog și la diverși Sfinți ai lui Dumnezeu și să le scriu cântări liturgice. Și cu timpul am înțeles că aceste cântări te mișcă și te schimbă profund interior, pentru că ele sunt o deschidere iubitoare față de Sfinții lui Dumnezeu, prin care ei intră în viața ta. Pe cât îi cunoaștem pe Sfinții lui Dumnezeu și pe cât ne rugăm lor, dar și pe cât le scriem cântări sau le pictăm Sfintele lor Icoane, pe atât ei intră în viața noastră și rămân în noi ca

---

[250] Începută la 7. 43, în zi de luni, pe 28 decembrie 2020. Cer înnorat, ceață, 3 grade, fără vânt.

prietenii noștri de zi cu zi. Pentru că evlavia reală față de ei se naște din cunoașterea lor și din intrarea smerită, dar plină de încredere în ajutorul lor, în relația cu ei.

Însă, pentru ca să-i cunoști profund, trebuie să ai acces la Viețile lor, adică la sursele credinței noastre. Și pentru a citi sursele credinței e nevoie să înveți limbi străine, vechi și curente, învățarea limbilor fiind astfel o asceză evlavioasă, pentru că are drept scop intimizarea noastră cu Sfinții lui Dumnezeu. Onlineul ne pune în relație cu datele despre Sfinți, cu Sfintele lor Icoane, cu locul unde sunt Sfintelor lor Moaște, cu modul în care ele arată. Fiecare detaliu pe care îl aflăm despre un anume Sfânt al lui Dumnezeu devine detaliu al credinței și al evlaviei noastre. Și astfel, noi folosim duhovnicește datele pe care mediul online ni le oferă, pentru a spori în credința și în asceza noastră.

N-am citit niciodată viața unui Sfânt cu îndoială sau cu repulsie. N-am citit niciodată o carte teologică pentru a epata, ci pentru a învăța să mă schimb interior, pentru a învăța să mă mântui. Și tocmai de aceea am primit și primesc datele aflate despre Sfinții lui Dumnezeu cu simplitate și cu evlavie, dorind să actualizez în viața mea, într-un anume fel, cuvintele și modul lor de viețuire. Pentru că fiecare dintre noi trebuie să actualizăm teologia și nevoințele Sfinților în viața noastră, făcându-le ale noastre, personalizându-le.

Iar Sfinții lui Dumnezeu se bucură mult când le scriem cântări, Slujbe, Acatiste, când le pictăm Sfintele Icoane, când mergem în pelerinaj la Sfintele lor Moaște, când ajutăm Bisericile închinate lor, când popularizăm Viețile lor, când studiem teologia lor în mod aprofundat, când ne rugăm lor în diverse nevoi, necazuri și ispite ale noastre. Căci ei doresc să ne învețe, să ne lumineze mereu, să ne ajute mereu în a-i înțelege și în

a ne înțelege. Pentru că înțelegerea lor și a noastră e cea care ne mântuie pe noi.

Am învățat enorm de multe lucruri despre Sfinții lui Dumnezeu și nuanțe teologice din viețile lor și din teologiile lor. Am actualizat și actualizez continuu moduri de nevoință și virtuți ale lor, perspective asupra cunoașterii oamenilor și a istoriei Bisericii și a lumii. Pentru că modul lor dumnezeiesc de a vedea lucrurile e modul profund echilibrat al conștiinței Bisericii. Biserica gândește profund prin Sfinții ei și se delimitează de tot ceea ce nu are de-a face cu ea. Iar noi, dacă ne asumăm cu smerenie și cu dragoste cugetul Sfinților, modul lor de a vedea lucrurile, ajungem să gândim și să trăim bisericește. Pentru că mintea Bisericii dorește unitatea ei și mântuirea tuturor. Dorește unitatea interioară, pentru că unitatea asigură mântuirea tuturor.

Căci Biserica are conștiința că e una, că e sfântă, că e catolică și apostolică, că ea a trecut și trece prin toate veacurile, având toată deplinătatea învățăturii și a vieții celei dumnezeiești. Iar Sfinții Bisericii au această conștiință a unicității Bisericii și ei o apără pe ea cu toată râvna lor, pentru că doresc ca adevărul și viața lui Dumnezeu să nu fie știrbite cu nimic. Iar întreaga Sfântă și Dumnezeiască Tradiție a Bisericii e mărturia clară și deplină despre tot adevărul mântuirii noastre și despre toată viața noastră bisericească, care e una divino-umană.

De aceea, în ultima lună, pe Facebook, am insistat pe sinaxele de fiecare zi ale Sfinților lui Dumnezeu. Am renunțat la alte discuții, și ele importante, pentru a mă concentra pe cine sunt Sfinții pe care Biserica îi pomenește în fiecare zi liturgică a ei. Căci, într-o zi liturgică, noi avem doar puțini Sfinți pomeniți în cărțile de cult și puține cântări despre ei. Slujba unei zile se concen-

trează pe unul-doi Sfinți, lăsând în afara evlaviei noastre o mulțime de Sfinți pomeniți în acea zi. Și aceasta se petrece, pentru că noi avem niște cărți de cult care s-au făcut într-o anume perioadă istorică a Bisericii, iar de atunci au fost canonizați mulți Sfinți sau există mulți Sfinți necanonizați, care au și ei dreptul la cântări duhovnicești.

Tocmai de aceea, în colecția *Bucuria de Dumnezeu*, mă voi ocupa de punerea în evidență a multor Sfinți ai lui Dumnezeu, ignorați de mulți sau marginalizați, dar îmi voi exprima evlavia și față de mulți Sfinți ai lui Dumnezeu, încă necanonizați de vreo Biserică autocefală, dar care, în mod evident, sunt conștiințe clare ale Bisericii, sunt Sfinții lui Dumnezeu. Pentru că uneori trec sute sau mii de ani până când cineva îi canonizează sau până când cineva se ocupă metodic de Viețile lor și de introducerea lor în cultul Bisericii. Iar indiferența noastră față de Sfinți, canonizați sau nu, este o lipsă de evlavie imensă față de ei și, în primul rând, o desconsiderare a prezenței lui Dumnezeu din ei.

Căci, dacă Dumnezeu locuiește în ei, cum putem noi să fim nepăsători față de ei? Pentru că evlavia față de Sfinți și cinstirea lor e un ajutor imens în nevoința noastră, pentru că ei sunt călăuzitorii noștri pe calea mântuirii.

Totodată, cred că voi publica sinaxele Sfinților din fiecare zi și într-o carte aparte, pentru ca să se observe coerența duhovnicească a acestui demers teologic. Pentru că astfel vom observa că trebuie să fim tot mai încăpători pentru Sfinții lui Dumnezeu, cei atât de diverși și de minunați în viața lor.

Fiecare Sfânt pe care îl cunosc a intrat în viața mea la un moment dat și datele despre el s-au tot înmulțit. Acum pot da detalii despre creșterea mea în

relație cu diverși Sfinți ai lui Dumnezeu și despre modul cum m-am rugat lor, am învățat de la ei și m-au schimbat luminarea și ajutorul lor. Pot da detalii despre relația mea vie, reală, continuă cu Sfinții lui Dumnezeu, pe care o trăiesc în fiecare clipă a vieții mele. Iar aceste detalii înseamnă detaliile comuniunii cu Sfinții lui Dumnezeu. Prin care ei mi-au revelat prezența și iubirea lor în viața mea, că ei sunt vii și preaminunați înaintea lui Dumnezeu și mult lucrători în viața Bisericii și a întregii lumi.

Când nu ai conștiința prezenței Îngerilor și a Sfinților în viața ta și a întregii lumi crezi că ești singur și neînțeles, că ești propriul tău stăpân, că le faci pe toate de unul singur. Însă când Dumnezeu și Sfinții Împărăției Lui îți devin evidenți în viața ta, atunci știi că nu faci niciun lucru bun fără ajutorul lor, că nu te mântui decât în relația cu ei, decât în relația cu Dumnezeu, cu Îngerii și cu Sfinții Lui. Pentru că mântuirea noastră e relația, cea plină de iubire și de slava lui Dumnezeu, cu Dumnezeu și cu membrii Împărăției Sale, e viața noastră plină de sfințenie și de iubire față de Dumnezeu și față de întreaga Sa creație.

Aghiologia ne învață adevărata antropologie. Pentru că omul adevărat e Sfântul lui Dumnezeu. Și omul cel adevărat e omul care e plin de slava lui Dumnezeu și de adevărul Său și care trăiește mereu în comuniunea cu El, cu Îngerii și cu Sfinții Lui și cu întreaga Sa creație. Pentru că omul și întreaga creație sunt ale lui Dumnezeu și numai în relația cu El pot fi înțelese.

Suntem în ultima zi a anului 2020, în ultima zi a anului măștilor și al închiderilor în case. În ultima zi a anului în care Biserica, în plină democrație desfigurată, a fost minimalizată în mod nepermis de către Stat și tratată ca „un focar de infecție”. Adică tratată ca „un

loc oarecare”, negându-se unicitatea ei absolută. Pentru că cei care ne-au închis ușile Bisericilor pentru credincioși, apoi au restricționat împărtășirea lor cu Domnul și atingerea lor de Sfintele Moaște și de Sfintele Icoane și de Sfintele Cruci, au minimalizat prezența lui Dumnezeu și a Sfinților în viața Bisericii.

Virușii există, bolile există, moartea există, pentru că sunt consecințe ale păcatelor noastre, dar mai presus de ele e Dumnezeu, Cel care umple Biserica Lui și întreaga lume cu slava Sa. Iar viața și vindecarea noastră sunt daruri ale lui Dumnezeu și nu performanțe medicale în primul rând. Pentru că omul se naște și moare numai atunci când îngăduie Dumnezeu. Viața e darul Lui pentru noi, ca noi să facem lucruri bune, să ne mântuim trăind aici, pe pământ, iar nu pentru a o trăi egoist și indiferent. Iar Viețile Sfinților ne arată tocmai grija lor profundă pentru oameni, pentru mântuirea lor, și perspectiva vieții ca înduhovnicire continuă, ca îndumnezeire continuă.

Căci nu avem niciun folos dacă trăim peste o sută de ani, dar murim necredincioși și plini de patimi. Viața lungă e o experiență complexă, dar ea trebuie să fie una duhovnicească, pentru ca să fie una mântuitoare pentru noi. Și au existat Sfinți ai lui Dumnezeu care au trăit sute de ani, dar, în același timp, care au făcut din viața lor o cale continuă spre Dumnezeu. După cum au existat Sfinți care au trăit numai câteva zile sau câțiva ani, dar ei sunt în Împărăția lui Dumnezeu. Pentru că nu lungimea vieții ne mântuie, ci intensitatea evlaviei ei și curăția ei.

Căci noi trebuie să ne curățim, să ne luminăm și să ne sfințim continuu în relația cu Dumnezeu și cu toți Sfinții și Îngerii Lui. Noi trebuie să ne mântuim în acord continuu cu toată Împărăția lui Dumnezeu, pentru că acolo dorim să mergem. De aceea, învățând

mereu de la Îngerii și de la Sfinții lui Dumnezeu și, mai ales, de la Preacurata Stăpână, Născătoarea de Dumnezeu, noi învățăm viața noastră cea veșnică de la ei, pentru ca să fim veșnic cu ei.

Așadar, iubiții mei, Sfinții nu sunt un subiect din trecut, ci o realitate a prezentului și a viitorului nostru veșnic. A învăța de la Sfinți înseamnă a fi mereu cu ei și a dori să fii acolo unde sunt ei pentru veșnicie. Iar cine minimalizează și exclude cinstirea Sfinților și învățarea continuă de la ei și comuniunea continuă cu ei, nu are nimic de-a face cu calea mântuirii. Pentru că Sfinții lui Dumnezeu s-au bazat întotdeauna pe Sfinții de dinaintea lor, au învățat de la ei și au fost în comuniune cu ei, de aceea sunt și azi, cât și pentru veșnicie, cu ei.

Sfinții aveau ucenici, care la rândul lor aveau ucenici, și care transmiteau în mod viu harul și adevărul lui Dumnezeu de la unii la alții. Locurile unde au trăit Sfinții sunt pline de har și au fost păstrate cu evlavie de ucenicii lor, pentru că ele erau o amprentă vie a Părinților lor celor Sfinți. Sfintele Moaște ale Sfinților sunt comorile fără de preț ale Bisericii, sunt tezaure inestimabile ale sfințeniei, pentru că ele sunt dovada vie a antropologiei transfigurate. Căci teologia îndumnezeirii nu este numai în scris, în cărți, ci și în Sfintele Moaște ale Sfinților. Ceea ce s-a crezut cu fapta s-a transformat în realitate personală. Cei care s-au nevoit pentru sfințirea lor, aceia s-au sfințit în mod real, iar Sfintele Moaște, cele făcătoare de minuni, sunt dovada palpabilă a îndumnezeirii lor. Când îi vedem în Sfintele lor Icoane, în Sfintele lor Moaște, în sfintele lor cărți, în Slujbele lor, noi îi vedem pe Sfinți în măreția lor duhovnicească, în viața lor plină de slava lui Dumnezeu.

Și Biserica e plină de viața și de prezența Sfinților Lui, pentru că fiecare Sfânt e mădularul cel mistic al lui Hristos. Pietrele vii, cele duhovnicești ale Bisericii, sunt Sfinții Lui. De aceea, citindu-i și iubindu-i pe Sfinți, ei sunt mereu în rugăciunile noastre, pentru că sunt mereu în iubirea noastră pentru ei.

Fie ca noul an, anul 2021 de la nașterea Domnului, să fie un an în care să ne împrietenim cu tot mai mulți Sfinți ai lui Dumnezeu, urmându-le lor pe calea mântuirii! Ca, fiind învățați de Sfinți adevărata viață a ortodocșilor, să trăim duhovnicește pe pământ și să adormim cu somnul celor evlavioși, cu somnul nemuririi, fiind vii pentru veșnicie în Împărăția lui Dumnezeu. Amin!

Predică la Tăierea-împrejur a Domnului [2021]

Iubiții mei[251],

fiecare an vine cu speranțe noi, cu gânduri noi de împlinire. Pentru că fiecare dintre noi vrem mai mult și mai bine în viața noastră. Însă începem anul, de fiecare dată, cu actualizarea circumciziei Domnului, adică cu începutul suferințelor Sale cele pentru noi. Căci astăzi, la 8 zile după nașterea Sa, când I s-a pus liturgic numele de Iisus [Ἰησοῦς], așa cum a fost vestit prin Înger, El a vărsat și primul sânge pentru noi [Lc. 2, 21, BYZ]. Pentru că trupul Său cel preacurat și preasensibil la orice durere, cel care nu avea în el plăcerea păcatului, a fost astăzi tăiat împrejur, a fost circumcis, ca prin suferințele Lui cele de multe feluri să scoată din trupul nostru urmările plăcerilor noastre celor păcătoase.

Căci noi credem, în mod naiv, că plăcerea este „o virtute" și de aceea dăm bani mulți pe plăceri. Numai că plăcerile păcătoase ne aduc dureri multe și veșnice, pentru că ne aduc moartea în noi înșine. Și aruncarea noastră continuă în plăceri și în confort ne arată robi ai iubirii de sine, care este „început…și maică a [tuturor] răutăților"[252], adică a tuturor patimilor.

---

[251] Începută la 8. 31, în zi de joi, pe 31 decembrie 2020. Soare, 7 grade, vânt de 10 km/ h.

[252] *Filocalia*, vol. 1, versiunea în limba română a antologiei în limba greacă, publicată la Veneția, în 1782, de Sfântul Nicodim Aghioritul & Sfântul Macarie, Mitropolitul Corintului, la care s-au adăugat și alte texte, o ediție îngrijită, note și notă asupra ediției și postfață de Doina Uricariu, cu studiu introd. de Acad. Virgil Cândea, Ed. Universalia, București, 2001, p. 379.

Însă Domnul Își începe viața Sa pământească, cea asumată pentru mântuirea noastră, tocmai cu pătimirea Sa cea pentru noi, ca să ne arate că asceza e împlinirea omului. Că nevoința continuă scoate din noi patimile, cele care au intrat în noi prin iubirea pătimașă pentru oameni și lucruri.

Însă Domnul S-a tăiat împrejur pentru noi, pentru ca să trăiască desăvârșit Botezul nostru. Căci tăierea împrejur a Vechiului Testament era prefigurarea Botezului creștin. Iar noi, în Botez, primim puterea dumnezeiască de a ne lupta până la sânge cu păcatul în firea noastră și să îl biruim. De aceea, Botezul nostru e nedureros, pentru că toată curățirea, luminarea și sfințirea noastră o face Domnul, Cel care ne umple pe noi de slava Lui. Însă drumul mântuirii noastre, adică asceza de toată viața, e o continuă nevoință, o continuă suferință duhovnicească, adică o continuă actualizare a Botezului nostru. Pentru că noi, ajutați de slava Lui, luptăm cu tot păcatul și cu toată ispita și cu toată durerea din ființa noastră pentru ca să trăim duhovnicește. Lupta vieții noastre e pentru a trăi duhovnicește. Și a trăi duhovnicește înseamnă a trăi în slava lui Dumnezeu, în slava Dumnezeului nostru treimic, pe care am primit-o de la El în Botezul nostru.

Până azi, la 8 zile se pune liturgic numele pruncului. Căci atunci se însemnează el cu semnul Sfintei Cruci de către Preot la frunte, la gură și la piept[253] și i se rostește numele în mod liturgic. Iar rugăciunea care se rostește atunci e aceasta: „Doamne, Dumnezeul nostru, Ție ne rugăm și pe Tine Te chemăm, să se însemne lumina feței Tale peste robul Tău acesta (aici îi pune numele), și să se însemne Crucea Unuia-născut Fiului Tău în inima și în cugetul lui, ca să fugă de deșer-

---

[253] *Molitfelnic*, Ed. IBMBOR, București, 2002, p. 16. Am corectat textul citat.

tăciunea lumii și de toată vicleana uneltire a vrăjmașului și să urmeze poruncile Tale! Și, dă, Doamne, ca numele Tău cel sfânt să rămână nelepădat de la el, când se va uni, la vremea cuvenită, cu Biserica Ta cea sfântă, desăvârșindu-se prin înfricoșătoarele Taine ale Hristosului Tău! Ca, după poruncile Tale viețuind și păzind pecetea nestricată, să dobândească fericirea celor aleși în Împărăția Ta. Cu harul și cu iubirea de oameni ale Unuia-născut Fiului Tău, cu Care ești binecuvântat, cu Preasfântul și Bunul și de viață făcătorul Tău Duh, acum și pururea și în vecii vecilor. Amin”[254].

Și vedem din textul rugăciunii că viața creștină e o viață sfântă. Pentru că creștinul împlinește poruncile Domnului în viața sa, lepădând de la sine insinuările demonilor, dar și deșertăciunile lumii acesteia, adică luxul și continua desfătare și exagerare.

Însă, și când se sfințește apa pentru noua mamă, în prima zi de la nașterea pruncului, rugăciunea ne vorbește despre viața creștină tot ca despre o viață sfântă. Căci Preotul spune acestea despre apa sfântă cu care se va îmbăia pruncul ce va fi botezat, ca o indicare a direcției baptismale a vieții sale: „Dumnezeule cel cu nume mare, Care faci minuni fără de număr, vino, Stăpâne, la robii Tăi, care Ți se roagă Ție, și, prin trimiterea Sfântului Tău Duh, sfințește apa aceasta (de trei ori)! Și fă-o, cu puterea Duhului Sfânt, să fie robilor Tăi, celor ce vor gusta din ea sau o vor lua sau se vor stropi spre alinarea durerilor, spre iertarea păcatelor, spre depărtarea tuturor relelor, spre tărie, vindecare și sfințire a caselor! Că s-a binecuvântat și s-a preaslăvit preacinstitul și de mare cuviință numele Tău, al Tatălui și al Fiului și al Sfântului Duh[, acum și pururea și în vecii vecilor]. Amin”[255].

---

[254] Ibidem.

[255] Idem, p. 11.

Căci apa sfântă e spre sfințirea oamenilor și spre întărirea lor în faptele cele bune. Iar mama, tatăl, pruncul, toți cei din casă și întreaga casă trebuie stropite cu apă sfântă, cu apă plină de bucurie și de sfințenie, pentru că Dumnezeu a dăruit un prunc acestei case.

În toate aceste zile ale praznicului Nașterii Domnului, noi am prăznuit bucuria cea mare și preaveselitoare a întrupării Domnului. Căci El „pe pământ a fost văzut [ἐπὶ τῆς γῆς ὤφθη] și cu oamenii a fost unit [καὶ ἐν τοῖς ἀνθρώποις συνανεστράφη]" [Baruh 3, 38, LXX]. El, Cel veșnic, S-a arătat Prunc în brațele Maicii Sale, pentru că S-a unit cu firea oamenilor în persoana Sa cea dumnezeiască și veșnică. El Și-a însușit umanitatea noastră din uterul Fecioarei Maria, pentru ca să Se arate nouă ca Prunc preacurat și Care are nevoie de ajutorul și de iubirea noastră. Și pentru ca noi să vedem an de an cum se trăiește creștinește.

Căci, la viața cu Dumnezeu, ne naștem prin Botez. Dar fiecare zi a vieții noastre trebuie să fie o înaintare în intimitatea noastră cea sfântă cu Dumnezeu. Botezul e începutul intimității noastre cu El, dar viața noastră e veșnică. Pentru că Cel veșnic, Cel care ne-a zidit pe noi, ne-a făcut să fim veșnici, pentru ca veșnic să trăim împreună cu El. Și pentru că am primit de la Dumnezeu, prin crearea noastră de către El, darul nemuririi sufletului, iar, la învierea cea de obște, vom primi și darul nemuririi trupului, pentru că vom trăi veșnic ca ființe duhovnicești, ca ființe transfigurate de slava Lui, tocmai de aceea Raiul și Iadul sunt veșnice. Pentru că atât Sfinții, cât și păcătoșii cei nepocăiți și nemântuiți, vor trăi pentru veșnicie.

Căci El, Dumnezeul mântuirii noastre, nu Își ia înapoi darul vieții și pe cel al nemuririi de la noi! Pentru că orice om, pe care El l-a creat în pântecele maicii sale, va trăi pentru veșnicie. Și noi suntem che-

mați de Dumnezeu la comuniunea cea veșnică cu El, adică la bucuria cea veșnică, la împlinirea cea veșnică împreună cu El și cu toți Sfinții și Îngerii Lui.

Tocmai de aceea, Biserica ne propovăduiește cea mai frumoasă și mai luminoasă perspectivă a existenței umane: sfințenia. Pentru că sfințenia este împlinirea reală și veșnică a omului. Împreună cu Dumnezeu, cu Îngerii și cu Sfinții Lui, în Biserica slavei Sale, noi trăim sfințenia ca pe viața reală a omului, ca pe aceea care îl împlinește veșnic pe om. Consecințele vieții de acum sunt veșnice, așa cum consecințele florilor unui copac sunt fructele. Frumusețea florilor nu e o frumusețe în sine, ci e o frumusețe spre rod!

Tinerețea și puterea noastră de muncă și de creație, frumusețea sufletului nostru și încrederea noastră în viață nu sunt spre a le murdări în păcate, ci pentru ca prin ele să ne sfințim viața noastră. Pentru că florile nasc fructe, dar oamenii trebuie să se nevoiască duhovnicește ca să aibă roade duhovnicești. „Iar roada Duhului [καρπὸς τοῦ Πνεύματός] este dragostea, bucuria, pacea, îndelunga-răbdare, bunătatea, facerea de bine, credința, blândețea, înfrânarea; împotriva [unora ca] acestea nu este lege. Iar cei [care sunt] ai lui Hristos, [aceia] și-au răstignit trupul [dimpreună] cu patimile și [cu] poftele. [Iar] dacă trăim [în] Duhul, [în] Duhul să și umblăm!" [Gal. 5, 22-25, BYZ].

Și toate virtuțile noastre sunt o roadă a Duhului Sfânt, pentru că toate au la bază slava lui Dumnezeu. Poruncile lui Dumnezeu, lucrate în viața noastră cu adevărat, devin roada Duhului Sfânt. Pentru că revelația lui Dumnezeu, cuprinsă în Sfânta Tradiție și în Sfânta Scriptură și în viața Bisericii, pusă în practică, ne face oameni dumnezeiești.

De aceea, Sfântul Vasilios cel Mare [Βασίλειος ὁ Μέγας][256], pomenit astăzi cu multă bucurie, e numit în prima cântare a Utreniei: „comoara cea nesecată a dogmelor [τῶν δογμάτων θησαυρὸν τὸν ἀνέκλειπτον]”[257] Bisericii. Pentru că prin toate dogmele, prin toate învățăturile sale, Sfântul Vasilios ne-a învățat „a cinsti Sfânta Treime [Τριάδα σέβειν Ἁγίαν], cea unită [în] ființă [ἡνωμένην μὲν τῇ οὐσίᾳ], dar despărțită [în] ipostasuri [διαιρετὴν δὲ ταῖς ὑποστάσεσι]”[258], în persoane.

Pentru că triadologia Bisericii e temelia teologiei creștine și a mântuirii noastre. Învățătura despre Dumnezeu este izvorul întregii cunoașteri teologice și a întregii vieți ortodoxe. Căci numai Dumnezeu ne învață cele despre Sine și cele despre noi, iar noi numai împreună cu El ne putem curăți, lumina și sfinți viața noastră.

Așadar, nu putem trăi creștinește în afara relației cu Dumnezeu și în afara Bisericii Sale. Tocmai de aceea, pentru noi Biserica e centrul vieții noastre duhovnicești și trupești, pentru că aici venim și ne închinăm și Îi slujim Domnului. Și aici, noi Îl preaslăvim pe El pentru toate și Îi mulțumim Lui pentru toate și ne ne rugăm Domnului pentru toate cele mântuitoare pentru noi și pentru întreaga umanitate. Căci noi credem și mărturisim că nu putem face nimic bun fără ajutorul lui Dumnezeu, fără ajutorul Celui care ne întărește și ne ajută și ne mântuie pe noi.

Iar mesajele și felicitările de anul nou au la bază rugăciunile noastre pentru toți oamenii. Căci mesajele de complezență nu ne ajută pe niciunul dintre noi,

---

[256] *Cf.* https://www.synaxarion.gr/gr/sid/1584/sxsaintinfo.aspx
[257] *Cf.* http://glt.goarch.org/texts/Jan/Jan01.html.
[258] Ibidem.

dacă nu avem o rugăciune continuă pentru întreaga umanitate vie și adormită. Pentru că Cel care a început să sufere pentru noi din a 8-a zi de la nașterea Sa ca om, a început să sufere nu doar pentru câțiva oameni, ci pentru întreaga umanitate. Și de aceea și noi suntem chemați să suferim în rugăciunea noastră pentru întreaga umanitate, pentru ca Dumnezeu să Își facă voia Lui în noi toți.

Suflarea gurii noastre ne arată că suntem vii. Dar vii cu adevărat, vii duhovnicește, suntem atunci când rugăciunea e fiecare respirație a noastră. Și nu putem să facem respirația noastră o rugăciune continuă, dacă iubirea noastră de Dumnezeu nu e plină de iubirea noastră pentru oameni. Evlavia noastră pentru Dumnezeu e vie și reală, când noi suntem sensibili și atenți cu toți oamenii. Indiferența și răutatea sunt o marcă a egoismului, pe când atenția și delicatețea față de oameni sunt marca sfințeniei.

Sfinții lui Dumnezeu și-au asumat continuu întreaga umanitate în viața și în rugăciunea și în nevoința lor, pentru că au fost plini de iubirea lui Dumnezeu. Iubirea Lui, revărsată în ei, i-a învățat să iubească la nesfârșit și să ajute la nesfârșit oamenii. De aceea, dacă vrem să le urmăm lor, nu le putem urma decât făcând bine, slujind, dăruindu-ne, ca să putem alina durerile și ispitele multora.

Privim spre viitor cu încredere, chiar și atunci când nu mai avem multă încredere în oameni sau în viața noastră. Vrem să trăim, vrem să fim bucuroși, vrem să iubim și să fim iubiți, vrem să nu murim niciodată. *La mulți ani*-ul pe care ni-l dorim unii altora e mai mult veșnicie. Pentru că nu ne dorim doar ani mulți, ci și o veșnicie bună, o veșnicie cu Dumnezeu. Și când ne rugăm pentru oameni, ne rugăm de fapt pentru a fi

veșnic fericiți. Și a fi veșnic fericit înseamnă a fi mântuit, a fi Sfânt, a fi în Împărăția lui Dumnezeu.

De aceea și eu vă doresc sănătate, pace și mântuire! Și vă mulțumesc frumos pentru tot ajutorul și pentru toată rugăciunea cu care m-ați îmbrățișat! Dumnezeul nostru Cel Preamilostiv, Tatăl, Fiul și Sfântul Duh Dumnezeu, să vă întărească în tot lucrul cel bun și în toată curăția și sfințenia, pentru ca veșnic să bine-plăceți Lui! Amin.

Predică la Sfânta Teofanie a Domnului nostru Iisus Hristos [2021]

Iubiții mei[259],

deși Hristos Domnul era „ca [la] 30 de ani [ὡσεὶ ἐτῶν τριάκοντα]” [Lc. 3, 23, BYZ] când S-a botezat și a început să propovăduiască, oamenii nu Îl știau. Nu știau cine este El cu adevărat. Nu știau că El este Fiul lui Dumnezeu întrupat. De aceea, Îl vedeau numai ca om și Îl considerau doar om. Pentru că ar fi trebuit să vadă duhovnicește, adică să fie oameni duhovnicești, ca să Îl vadă pe El cu adevărat.

Tot Vechiul Testament vorbise tainic despre Dumnezeul nostru treimic. Pentru că Dumnezeu S-a revelat în mod tainic, în mod umbrit în el. Dar când Fiul lui Dumnezeu a venit și S-a botezat de către Sfântul Ioannis Botezătorul în râul Iordanis, atunci a avut loc „Sfânta Teofanie a Domnului nostru Iisus Hristos [Τὰ Ἅγια Θεοφάνεια τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ]”, care e titlul praznicului de astăzi, adică Sfânta Arătare/ Revelare a Fiului lui Dumnezeu întrupat.

Căci, ne spune Sfântul Matteos: „Și Iisus, botezându-Se [de către Ioannis], numaidecât a ieșit din apă. Și, iată, I-au fost deschise Lui cerurile [ἀνεῴχθησαν Αὐτῷ οἱ οὐρανοί] și a văzut pe Duhul lui Dumnezeu [καὶ εἶδεν τὸ Πνεῦμα τοῦ Θεοῦ] coborând ca o porumbiță [καταβαῖνον ὡσεὶ περιστερὰν] și venind în[tru] El [καὶ ἐρχόμενον ἐπ᾽ Αὐτόν]! Și, iată, glas din ceruri [φωνὴ ἐκ τῶν οὐρανῶν], zicând: «Acesta este

[259] Începută la 13. 51, în zi de sâmbătă, pe 2 ianuarie 2021.

Fiul Meu Cel iubit [Οὗτός ἐστιν ὁ Υἱός Μου ὁ ἀγαπητός], în[tru] Care am binevoit [ἐν Ὧ εὐδόκησα]»!" [Mt. 3, 16-17, BYZ].

Iar Fiul Se revelează lumii ca Dumnezeu întrupat prin aceea că Se arată tuturor ca fiind Unul din Treime. Și despre Fiul vorbește Tatăl, Cel care L-a născut pe El din veci, spunând că este Fiul Lui Cel preaiubit, pe când Duhul Sfânt, ca o porumbiță preacurată, Se coboară și rămâne în El, în Fiul întrupat, căci Duhul Sfânt purcede din veci din Tatăl și Se odihnește din veci în Fiul.

Așadar, Fiul Se revelează pe Sine cu conlucrarea întregii Treimi. Pentru că Dumnezeul treimic Se revelează pe Sine odată cu arătarea/ cu revelarea Fiului întrupat la Botezul Său, pentru ca triadologia, învățătura despre Dumnezeul nostru treimic, să fie temelia cea sigură a întregii propovăduiri a Domnului și a întregii Sale Biserici.

Tocmai de aceea, înainte de a fi botezați, după ce suntem exorcizați, rostim Crezul Bisericii[260]. Iar Crezul e structurat triadologic. Și, după ce rostim Crezul, mărturisim că ne închinăm „Tatălui, Fiului și Sfântului Duh, Treimii Celei deoființă și nedespărțite [Πατέρα, Υἱόν καὶ Ἅγιον Πνεῦμα, Τριάδα ὁμοούσιον καὶ ἀχώριστον]"[261]. Pentru că mai întâi ne mărturisim credința, iar închinarea noastră vine din credința noastră. Închinarea sau evlavia noastră față de Dumnezeu e consecința credinței noastre în Dumnezeu.

Și Botezul este numit pe drept cuvânt „τὸ ἅγιόν φώτισμα [sfânta luminare]"[262], pentru că atunci am primit în noi slava Dumnezeului nostru treimic. Pentru că Dumnezeu, prin slava Lui, ne-a curățit și ne-

---

[260] Molitfelnic, ed. BOR 2002, p. 29-30.

[261] *Cf.* http://glt.goarch.org/texts/Euch/Baptism.html.

[262] Ibidem.

a luminat și ne-a sfințit pe noi, pentru că ne-a făcut un locaș rațional al lui Dumnezeu. Pentru că mântuirea Lui am primit-o de la El în dar, adică slava Lui și întreaga Lui sfințenie, dar păstrarea acestui dar unic și preasfânt în noi, în ființa noastră, necesită multă nevoință și multă curățire din partea noastră.

Tocmai de aceea, noi citim în Viețile Sfinților despre nevoințele lor cele nesfârșite. Căci ei, Sfinții lui Dumnezeu, pe cât se nevoiau și se sfințeau mai mult, pe atât se umpleau de și mai mare râvnă pentru curățirea lor de patimi. Pentru că nevoința e ținerea noastră în lucrare, în entuziasm dumnezeiesc, în pocăință, în curăție și sfințenie. Nevoința e modul nostru de-a fi, pentru că păstrăm prin ea focul viu al slavei lui Dumnezeu în noi.

Căci atunci când Domnul a mărturisit: „Foc am venit să arunc întru pământ [Πῦρ ἦλθον βαλεῖν εἰς τὴν γῆν] [Lc. 12, 49, BYZ], El a vorbit despre focul slavei Sale, pe care îl dorea aruncat în pământul sufletului nostru. Iar când Sfântul Pavlos ne sfătuia să nu stingem Duhul [I Tes. 5, 19] lui Dumnezeu din noi, se referea tot la prezența vie și dinamică a slavei Lui în noi. Pentru că viața creștină e o viață plină de dinamism, de bucurie și de sfințenie, căci e viața plină de slava lui Dumnezeu.

Fiul S-a arătat cu adevărat la apa Iordanisului, S-a arătat ca Fiul lui Dumnezeu întrupat! Dar El S-a arătat ca Cel ce este deoființă cu Tatăl și cu Duhul Sfânt. Tot la fel și noi, când vrem să ne arătăm oameni, trebuie să ne arătăm ca fiind părtași la viața Sfinților lui Dumnezeu și în rugăciune pentru întreaga umanitate vie și adormită. Pentru că nu ne arătăm oameni în indiferență față de ceilalți oameni, ci împreună cu ei și reprezentând profunda experiență umană.

Marile genii ale umanității sunt reprezentative tocmai prin modul în care revelează în operele lor adâncul omului, trăirile și dorurile sale. Însă Sfinții lui Dumnezeu sunt în mod deplin reprezentativi pentru oameni, pentru că ei revelează adâncul omului împlinit și bucuros în relația lui cu Dumnezeu. Căci ei au arătat că cunoașterea lui Dumnezeu e totuna cu trăirea în relația cu El. Numai în relația cu El, noi putem să Îl cunoaștem, și Îl cunoaștem pe măsură ce El ni Se revelează nouă și ne luminează să Îl cunoaștem pe El.

Așadar, cunoașterea lui Dumnezeu nu e distantă față de El, ci e urmarea revelării Lui față de noi și a unirii noastre cu El. Teologia e revelarea lui Dumnezeu față de noi, pentru care avem nevoie mereu de luminarea Lui ca să o înțelegem. Căci El și în revelarea Lui față de noi e tainic, e profund, e imens pentru noi și, pentru a-L înțelege, trebuie să fim mereu în intimitate smerită cu El.

Dar începutul înțelegerii lui Dumnezeu e liturgic, e prin Botez! Botezul ne face mădulare mistice ale Bisericii Sale și, odată cu această naștere a noastră din Dumnezeu [ἐκ Θεοῦ] [In. 1, 13, BYZ], începe și relația noastră cu El. Botezul e nașterea noastră cea de-a doua, cea dumnezeiască, în Biserica slavei Sale. Tocmai de aceea azi, la Botezul Domnului – Care S-a botezat pentru noi, căci El n-a avut păcat –, noi ne retrăim și Botezul nostru, adică nașterea noastră din Dumnezeu. Pentru că atunci noi ne-am făcut fii și moștenitori ai Cereștii Sale Împărății[263]. Și toată asceza vieții noastre e pentru a fi tot mai proprii relației noastre cu Dumnezeu. Iar dacă înțelegem rostul ascezei, adică rostul dinamismului neîncetat în viața noastră, atunci nu ne

---

[263] În Rugăciunea Mirului: „υἱὸς (θυγατέρα) καὶ κληρονόμος τῆς Ἐπουρανίου Σου γὲνηται Βασιλείας”, *cf.* http://glt.goarch.org/texts/Euch/Baptism.html.

mai plângem de nicio greutate a vieții ortodoxe. Pentru că orice nevoință e spre binele nostru. Rugăciunea, privegherea, postul, munca, slujirea nu sunt pentru ca să ne omoare, ci pentru ca să ne vindece de patimile noastre cele rele și pentru ca să ne facă vii, dinamici, plini de iubire și de bunătate.

Domnul a venit și S-a botezat în Iordanis și a sfințit apele Iordanisului! Tocmai de aceea și noi, la Botez, mai întâi sfințim apa, apoi îl botezăm pe prunc în acea apă. Iar Aghiasma [de la gr. Ἁγιασμός (Aghiasmos)] sau Sfânta Apă pe care o vom sfinți și o vom bea astăzi, e apa în care S-a botezat Domnul sfințind firea apelor, dar în care ne-am botezat și noi. Și o bem spre curățirea, luminarea și sfințirea noastră, pentru că o bem ca pe apa lui Dumnezeu care ne face bine și ne întărește în sufletul și în trupul nostru. Pentru că ea e plină de slava lui Dumnezeu, adică de viața Lui cea veșnică.

Vă doresc multă sănătate și pace tuturor! Amin!

Predică la Duminica posterioară Teofaniei Domnului [2021]

Iubiții mei[264],

după Botezul Domnului, cel pentru noi și pentru mântuirea noastră, au urmat ispitirea Lui de către diavolul, postirea Lui cea de 40 de zile și flămânzirea Lui de după postire [Mt. 4, 1-2; Lc. 4, 2, BYZ], cele pentru noi și pentru mântuirea noastră. Botezul Său a fost urmat de asceza Sa, pentru că și Botezul nostru e urmat de toată lupta noastră cea pentru sfințenie. Căci noi, în Botez, primim puterea Lui cea dumnezeiască, adică slava Lui, puterea de a putea lupta cu demonii, dar și cu noi înșine. De a lupta cu neputințele noastre, cu obiceiurile noastre cele rele, cu conformismul nostru, cu iubirea noastre de sine și cu toată insinuarea diavolească cea venită la poarta inimii noastre.

Botezul, asceza, apoi propovăduirea Lui cea pentru noi! Și când a început să propovăduiască, Domnul a unit vestirea Împărăției Sale cu începutul mântuirii noastre personale. Pentru că El ne-a vorbit despre pocăință – și, implicit, despre iertarea lui Dumnezeu față de noi –, ca despre ușa prin care intrăm în Împărăția Lui. Pentru că Domnul ne-a spus și ne spune continuu: „Pocăiți-vă [Μετανοεῖτε]! Căci s-a apropiat Împărăția cerurilor [ἤγγικεν γὰρ ἡ Βασιλεία τῶν οὐρανῶν]” [Mt. 4, 17, BYZ].

Orice om conștient de sine, de viața pe care a avut-o și o are, e un om al pocăinței. Pentru că păcatele

---

[264] Începută la 11. 34, în zi de vineri, pe 8 ianuarie 2021. Cer înnorat, 5 grade, vânt de 16 km/ h.

tale te fac să ai conștiința de om păcătos înaintea lui Dumnezeu. Și orice om păcătos se roagă pentru iertarea lui. Cerem în continuu iertarea lui Dumnezeu, iar venirea Lui la noi, prin care ne iartă pe noi de păcatele noastre, e venirea Lui împreună cu toată Împărăția Sa la noi.

Pentru că mesajul Său cel dintâi pentru noi, într-o înțelegere explicită, e acesta: „Pocăiți-vă, pentru ca să trăiți în adâncul vostru venirea Mea în voi! Căci Eu vin în voi cu toată Împărăția Mea!”. De aceea, când Domnul ne-a atenționat: „Căci [Ἰδοὺ], iată [γάρ], Împărăția lui Dumnezeu este înăuntru vostru [ἡ Βασιλεία τοῦ Θεοῦ ἐντὸς ὑμῶν ἐστίν]!” [Lc. 17, 21, BYZ], El ne-a reîntors la adevărata cale a mântuirii: la coborârea noastră cu mintea în inimă pentru a ne închina Domnului întru slava Lui.

Mulți merg în pelerinaj la Locurile Sfinte, așteptând ca sfințenia acelor locuri să îi ajute, să îi odihnească, să îi mântuie. Și îi ajută într-o anume măsură! Însă adevăratul pelerinaj, adevărata mergere spre Dumnezeu, nu este exterioară, ci interioară. Pentru că noi trebuie să coborâm mereu în noi înșine prin pocăință și prin totala renunțare la gânduri și imagini și griji, pentru a ne ruga în tăcerea deplină a inimii noastre. Pentru că acolo, în rugăciunea plină de slava lui Dumnezeu, ni Se revelează El, Dumnezeul mântuirii noastre!

Iar pocăința e începutul cunoașterii lui Dumnezeu, pe când vederea Lui întru slava Sa e împlinirea acestei cunoașteri. Pentru că noi plecăm în asceza mântuirii noastre de la recunoașterea de sine, de la recunoașterea păcătoșeniei noastre, cerând mila și iertarea Lui, pe când El ne ridică din păcatele noastre, ne curățește de ele, ne luminează prin slava Lui și ne umple mereu de sfințenie. Noi vrem doar iertarea Lui

la început, pe când El, Dumnezeul nostru, ne duce pe calea cea veșnică a sfințeniei Lui. Căci începutul pocăinței nu are drept scop un bine relativ, o calmare de sine, un câștig terestru, ci o schimbare radicală a ontologiei noastre, adică o creștere continuă în sfințenie.

Așa se face, că cine vine la Biserică doar pentru un examen, doar pentru o căsătorie, doar pentru o boală, nu prea înțelege ce rost are nevoința de toată viața. Dar adevăratul convertit la viața cu Dumnezeu, adevăratul om care se pocăiește, înțelege că viața creștină nu e pentru binele de acum, oricât de mare ni s-ar părea nouă acest bine, ci pentru binele veșnic al comuniunii veșnice cu Dumnezeu.

Asceza e pentru veșnicie și nu pentru siluetă! Pentru că asceza omoară patimile cele omorâtoare de suflet pentru ca să sădească în locul lor virtuțile cele dumnezeiești, care trebuie să crească și să rodească în noi multă sfințenie. Asceza e dalta care ne transformă în operă de artă dumnezeiască. Dar dalta nu ia niciodată locul focului dumnezeiesc din noi, al slavei Sale, pentru că suntem dăltuiți de asceză tocmai pentru ca să fim focuri vii ale lui Dumnezeu. Ne curățim și stăm în curăție nu pentru curăție, ci pentru ca să ținem slava lui Dumnezeu în noi, care stă în toată curăția și sfințenia.

Căci asceza dăltuiește minuțios adâncul nostru, însă el e umplut de slava cea veșnică a lui Dumnezeu. Și noi ne pregătim toată viața pentru a fi și a rămâne locașuri vii, duhovnicești ale lui Dumnezeu, în care El locuiește prin slava Lui. Toată asceza noastră e pentru păstrarea focului lui Dumnezeu în noi. Pentru că, atunci când Dumnezeu ni Se revelează și ne învață cele ale Lui, acelea nu mai sunt rodul ascezei noastre, ci al bunătății celei negrăite a lui Dumnezeu.

Și când oamenii lui Dumnezeu se umplu de luminări sfinte, de vederi dumnezeiești, de harisme mari și preasfinte, atunci ei au conștiința că toate acestea sunt darurile cele prea mari ale lui Dumnezeu față de ei. Tocmai de aceea, ei nu se simt în stare de lucruri mari, pentru că știu că toate lucrurile mari din ei și pe care Dumnezeu le lucrează prin ei sunt darurile Lui. Iar noi, cei care ne bucurăm de marile lor daruri și minuni, slăvim prin ei pe Dumnezeul Cel adevărat, Care face toate acestea spre mântuirea lor și a noastră.

Primim harul Lui la Botez și puterea dumnezeiască de a ne nevoi duhovnicește toată viața. Asceza noastră e posibilă, tocmai pentru că Dumnezeu ne întărește continuu. Și El ne întărește mereu în viața sfântă, pentru că dorește ca noi să ne împlinim în mod deplin în relația cu El. De aceea, veșnicia trăită cu Dumnezeu e continuarea și permanentizarea veșnică a sfințeniei începută aici.

Noi nu dorim să murim! Moartea nu are de-a face cu realitatea noastră personală! Pentru că moartea e consecința păcatului și nu o realitate zidită de Dumnezeu. Tocmai de aceea, „vrăjmașul [nostru] cel din urmă [ἔσχατος ἐχθρὸς], [care va fi] nimicit [καταργεῖται], [va fi] moartea [ὁ θάνατος]” [I Cor. 15, 26, BYZ]. Pentru că atât Sfinții, cât și păcătoșii, vor fi veșnic vii. Numai că Sfinții vor fi veșnic vii pentru comuniunea veșnică cu Dumnezeu, cu Sfinții și cu Îngerii Lui, pe când cei păcătoși vor fi veșnic vii pentru chinurile cele veșnice și pentru singurătatea cea veșnică a Iadului.

Coborâm prin pocăință și asceză în adâncul vieții noastre duhovnicești, pentru că intrăm în Împărăția lui Dumnezeu încă de aici. Și câți suntem duhovnicești, suntem trăitori încă de acum în Împărăția lui Dumnezeu. Iar în Împărăția lui Dumnezeu sunt toți Sfinții, cei din toate secolele și din toate locurile. Tocmai de

aceea, câți îi iubim pe Sfinții lui Dumnezeu, îi iubim pe cei lângă care vrem să fim pentru veșnicie. Însă, când îi iubești pe Sfinți, atunci faci lucruri concrete pentru ei, așa după cum facem pentru familia, pentru prietenii și cunoscuții noștri.

Dar când Sfinții lui Dumnezeu n-au Slujbe, n-au Icoane, n-au Biserici îngrijite, n-au bine întreținute locurile unde ei au trăit, ce evlavie avem noi față de Dumnezeu și de Sfinții Lui?! Ce înseamnă, cu adevărat, a ajuta Biserica lui Dumnezeu, când noi dăm câțiva lei pe an pentru Biserică?

Vilele și blocurile sunt ditamai, iar Bisericile sunt mici, reci și afumate de lumânări. Pentru că facem mai nimic pentru Biserica lui Dumnezeu, dar facem totul pentru confortul nostru. Asta e marea problemă a Creștinătății de azi: e indolentă! Nu îi pasă de lucrurile cu adevărat importante, ci de lucruri colaterale. Însă oamenii se nasc duhovnicește în Biserică și au nevoie de hrană duhovnicească! Ei au nevoie de exemplul viu de viață creștină și de teologia Bisericii și de slujirea evlavioasă a Bisericii.

Dacă nu mai văd cum se închină oamenii, dacă nu mai văd cum citesc, cum cântă, cum slujesc lui Dumnezeu, tinerii nu au ce să învețe. Ei privesc spre noi și se umplu de răceala și de indiferența noastră. Sufletul lor tânăr, plin de aspirații, îngheață pe zi ce trece, pentru că nu văd entuziasm dumnezeiesc la noi.

Și de aceea, mulți vor veni din altă parte și ne vor da lecții de duhovnicie, pentru că își vor lua în serios viața creștină. Căci Dumnezeu îl umple de daruri pe cel care e plin de dor pentru El și de râvnă pentru adevărul Său.

Și noi trebuie să învățăm continuu, să citim continuu, să ne schimbăm continuu. Pentru că viața creștină e un continuu azi și nu o repetiție fără sens. Viața

creștină e plină de înțelegeri și de bucurii noi, de schimbări dumnezeiești abisale în ființa noastră. Ea nu are de-a face cu anchilozarea! Când devenim oamenii rutinei, de fapt suntem oamenii păcatului, pentru că am pactizat cu el.

Nu ne mai zbatem pentru mântuirea altora, pentru că nu ne mai zbatem nici pentru noi. Și ne uităm doar la ziua salariului, la ce să ne mai facem prin casă, la unde ne vom petrece concediul...și nu la binele Bisericii. Căci binele Bisericii e ascetic, e numai slujire și muncă, multă muncă și oboseală, pentru că pocăința și slujirea sunt o sleire profundă a ființei noastre.

Viața creștină e un martiriu. E oboseală peste oboseală și chin peste chin, nu pentru ca să convingi pe cineva, ci pentru ca să fii pe linia de plutire a vieții duhovnicești. Pentru că răsplata noastră e de la Domnul și ea e slava Lui ce rămâne în noi și e cu noi. Și e acum, dar și pentru veșnicie în noi. Pentru că ea e pecetea și haina de nuntă și slava noastră cea veșnică.

De aceea, iubiții mei, predica nu e o corvoadă, ci e vestea mântuirii! E grija mea părintească față de dumneavoastră. E iubirea mea pentru dumneavoastră. Și ar trebui să iubiți predicile Bisericii cu atât nesaț, încât să le învățați pe de rost. Să le știți, să le rostiți cu voce tare, să le trăiți tot timpul, pentru că de ele țin mântuirea dumneavoastră.

Predica Bisericii e adevărul Bisericii. Și adevărul e cel care trebuie întrupat! Pentru că minciuna este cădere din adevăr. Este schilodire a ființei noastre. Dar cine iubește tot adevărul Bisericii, fără să nege ceva din el, acela e o câmpie plină de dogmele cele veșnice ale lui Dumnezeu.

E mult de lucru în Biserica lui Dumnezeu! Sunt multe guri de hrănit și multe minți de luminat. Nu îi cunoaștem pe Sfinții lui Dumnezeu! Ei n-au Slujbe și

Sfinte Icoane. Scriptura trebuie tradusă cu adevărat și la fel și Sfinții Părinți. Avem nevoie de cărțile de cult ale Bisericii, cele traduse cu adevărat după originalele grecești. Avem nevoie să ne trezim! Avem nevoie să fim noi înșine!

Pentru că nu trebuie să copiem pe cineva, ci trebuie să ne nevoim după puterea noastră. Și dacă facem după cât putem noi, atunci ne vom împlini cu adevărat. Amin!

Predică la Duminica a XXIX-a după Cincizecime [2021]

Iubiții mei[265],

dacă vrem să vedem o biruință desăvârșită asupra leprei, trebuie să citim Viața Sfântului Cuvios Nichiforos Lepros [Νικηφόρος ο Λεπρός]/ Leprosul, cel care a adormit pe 4 ianuarie 1964[266]. Pentru că orice boală, suportată ca o asceză, e îndumnezeitoare pentru noi. Și nu boala contează, ci contează răbdarea noastră și mulțumirea noastră înaintea lui Dumnezeu! Contează cum răbdăm noi boala trimisă de Dumnezeu în viața noastră.

Sfântul Patriarh Iov a primit boala ca pe voia lui Dumnezeu cu el. Tocmai de aceea a mărturisit: „El [Eu] gol am ieșit din pântecele maicii mele [αὐτὸς γυμνὸς ἐξῆλθον ἐκ κοιλίας μητρός μου] și gol voi pleca acolo [γυμνὸς καὶ ἀπελεύσομαι ἐκει]. Domnul a dat, Domnul a luat [ὁ Κύριος ἔδωκεν, ὁ Κύριος ἀφείλατο]. Cum Domnului I s-a părut, așa s-a și făcut [ὡς τῷ Κυρίῳ ἔδοξεν, οὕτως καὶ ἐγένετο]. Să fie numele Domnului binecuvântat [εἴη τὸ ὄνομα Κυρίου εὐλογημένον][!]" [Iov. 1, 21, LXX].

Și pentru că a acceptat boala și L-a binecuvântat pe Dumnezeu în vremea bolii sale, tocmai de aceea, aceste lucruri stau scrise despre el: „[Dar] în toate acestea, care au venit împreună [asupra] lui, nu a păcătuit Iov înaintea Domnului [οὐδὲν ἥμαρτεν Ιωβ ἐναντίον τοῦ Κυρίου] și [nici] nu I-a dat nebunie lui

---

[265] Începută la 21. 16, în zi de vineri, pe 15 ianuarie 2021.
[266] *Cf.* https://www.synaxarion.gr/gr/sid/4047/sxsaintinfo.aspx.

Dumnezeu [καὶ οὐκ ἔδωκεν ἀφροσύνην τῷ Θεῷ]" [Iov. 1, 22, LXX]. Pentru că Dumnezeu așteaptă starea noastră interioară în boală, așteaptă să vadă cum ne comportăm noi față de El, Care ne-a dat pe cele bune, dar ni le dă și pe cele rele pentru mântuirea noastră.

Sfântul Nichiforos s-a îmbolnăvit de lepră pe la 13 ani. Pe la 16 ani semnele bolii au devenit evidente pe trupul lui și de aceea a plecat în Egipt, lucrând în Alexandria ca frizer. Lepra se vedea pe mâinile și pe fața lui. Și atunci Sfântul Antimos Vagianos [Ἄνθιμος Βαγιανός] l-a adus în Hios[267].

În Hios, Sfântul Nichiforos a ajuns pe când avea 24 de ani, adică în 1914. Și a locuit în leprozeria din Hios, care avea o Capelă închinată Sfântului Lazaros și în ea o Icoană făcătoare de minuni a Născătoarei de Dumnezeu. S-a făcut Monah acolo, dar boala i-a produs leziuni mari. Medicamentul împotriva bolii s-a descoperit în 1947, iar el a dus boala pe picioare. Și nu numai că suferea, dar se și ruga și muncea la grădină. Se ruga ore întregi noaptea, făcând multe metanii. Nu s-a certat cu nimeni și nu a rănit inima cuiva. Dar, pe cât era boala de grea, pe atât și cânta de frumos în Biserică. Însă, când Sfântul Nichiforos a primit în cele din urmă tratamentul împotriva leprei și s-a făcut sănătos în mod deplin, el nu a mai plecat din leprozerie, ci i-a îngrijit pe cei care erau cu el[268]. Pentru că boala îl învățase adevărata răbdare și adevărata iubire față de aproapele său.

---

[267] *Cf.* https://www.oca.org/saints/lives/2020/01/04/205506-saint-nikephoros-the-leper și http://www.saint.gr/3719/saint.aspx.

[268] *Cf.* https://www.oca.org/saints/lives/2020/01/04/205506-saint-nikephoros-the-leper.

Ispitele, șicanele demonice, durerile, marile pierderi din viața noastră nu sunt pentru ca noi să disperăm, ci pentru ca noi să ne întărim și mai mult în viața de sfințenie, în viața cu Dumnezeu. Orice boală și orice neputință sunt pentru ca să ne curățim și mai mult, sunt pentru ca să ne facem și mai buni și mai atenți cu oamenii, sunt pentru ca să ne sfințească viața noastră. Dar boala, necazul, durerea trebuie trăite în mod duhovnicesc pentru ca să aibă urmări duhovnicești în ființa noastră.

Căci dacă nu le acceptăm ca pe niște medicamente curățitoare, ele ni se fac piatră de mormânt. Însă, dacă ne ridicăm prin ele din păcatele noastre, și ne umplem de slava lui Dumnezeu, atunci lepra, cancerul, moartea cuiva iubit, ispitele, durerile de tot felul sunt adevărata noastră mângâiere. Pentru că, prin cele potrivnice, noi revenim la viața cu Dumnezeu și la relațiile reale cu semenii noștri. Și ceea ce ne-a amărât viața e, de fapt, adevărata mângâiere a vieții noastre.

Cei 10 leproși din Evanghelia de azi [Lc. 17, 12-19] pot fi toți bolnavii pământului. Toți la un loc sunt marginalizați, sunt ostracizați de boală, sunt puși în pat și la aparate, ei fiind altceva decât noi, cei care mergem pe picioarele noastre și ni se pare că „n-avem nimic”, că „suntem sănătoși”.

Bolnavul dă mâna cu moartea…

Bolnavul e mai aproape de moarte decât de viață. Bolnavul are nevoie de ajutorul și de rugăciunile noastre, dar, în primul rând, de înțelegerea a ceea ce se petrece cu el. Pentru că boala are cauzele în el însuși, în pacient. Pacient vine de la patiens, patientis, care înseamnă cel care suferă îndelung[269].

---

[269] *Cf.* http://archives.nd.edu/cgi-bin/wordz.pl?keyword=patiens.

Și suferi îndelung pentru că ai lucruri de schimbat în tine. Boala e o atenționare, nu sfârșitul tău! Boala îți spune ce să faci cu tine. Iar dacă schimbi în tine ceea ce Dumnezeu vrea să schimbi în tine, atunci moartea nu mai e chin, ci bucurie.

Da, așa este, nu toți bolnavii mor, ci mulți se vindecă! Însă mulți se vindecă doar trupește. Pe când adevărata vindecare e pocăința și sfințirea vieții noastre. Pentru că sănătatea sufletului nostru e sănătatea care o atrage și pe cea a trupului nostru. Și dacă omul e sănătos duhovnicește, dacă trăiește și gândește creștinește, atunci el este un om împlinit, chiar dacă are multă boală în trupul său.

Unul din 10 Îi mulțumește lui Dumnezeu [Lc. 17, 16]! Pentru că unul din mulți înțelege relevanța duhovnicească a bolii, cât și importanța sfântă a vieții sale.

Boala e o alarmă de ceas care te trezește ca să nu te calce trenul. E un clopot care te trezește ca să nu te mănânce Iadul. Pentru că boala e o nimica toată pe lângă veșnicia Iadului. Și dacă o mică boală te-a scăpat de un Iad veșnic, atunci boala aceea a fost o mare binecuvântare de la Dumnezeu pentru tine.

Sfântul Ilie văzătorul de Dumnezeu, Părintele nostru, a considerat pușcăriile comuniste pe unde a trecut ca locuri de mare înduhovnicire a lui, pentru că în ele a avut imense vedenii dumnezeiești. Pentru el, pușcăriile au fost o mare binecuvântare, pentru că acolo a devenit isihast. Acolo a devenit rugătorul cel neadormit pentru mântuirea noastră.

Lui tataie Marin, după ani de suferință, pe care i-a trăit în urma unui banal accident de bicicletă, atunci când s-a spovedit și împărtășit înainte de adormirea sa, i-am văzut fața plină de lumină dumnezeiască. Pentru

că suferința i-a fost spre curățire și sfințire, iar nu spre moarte.

Și când creștinii adorm în slava lui Dumnezeu și fețele lor sunt pline de lumina Lui în sicriu, atunci ei pleacă ca niște biruitori din viața aceasta și nu ca niște învinși. Și biruința lor e asupra lor, asupra patimilor lor, pentru că Dumnezeu îi ajută, cu slava Lui, ca să se învingă pe ei înșiși.

De ce nu putem să Îi mulțumim lui Dumnezeu pentru toate, atunci când suntem plini de noi înșine și de păcate? Pentru că credem că avem un mare aport la viața noastră! Dar când ne smerim, adică atunci când ne venim în fire, când ne împăcăm cu Dumnezeu și cu oamenii, atunci Îi mulțumim Lui pentru toate, pentru că vedem în mod explicit că fără El nu putem să facem nimic. Și trecem, smerindu-ne, de la aroganță la sinceritatea de sine, de la mândria prostească la adevărul nostru brutal, serios. Iar când suntem cu adevărat serioși, atunci suntem doxologici și smeriți. Pentru că Îl lăudăm pe Dumnezeu pentru tot ceea ce avem și suntem.

Căci boala vine la timp! Vine ca să ne arate patimile noastre. Boala vine pentru ca să ne smerească, pentru ca să ne trezească, pentru ca să ne întoarcă la Dumnezeu, la Cel care este izvorul vieții și al bucuriei noastre. Și ea e dură, pentru că tare e și inima noastră. Dacă inima noastră ar fi moale, smerită, sensibilă, boala nu ar veni cu putere. Dar boala vine pe măsura păcătoșeniei noastre. Pe măsura indiferenței și a nesimțirii noastre.

Și noi nu trebuie să facem decât acest lucru: să recunoaștem că ea e dreaptă în viața noastră! Că boala ne vizează, pentru că e problema noastră. Dar ea e problema care rezolvă adevărata problemă: nepocăința. Adică ea e soluția la problema noastră.

Tocmai de aceea, există mulți Sfinți Părinți care au cerut boli de la Dumnezeu, pentru că știau că ele sunt mântuitoare. Au cerut boli care să îi țină în smerenie și în lucrare. Pentru că noi avem nevoie mereu să înțelegem puținătatea vieții noastre, dar și păcătoșenia noastră cea mare.

Așadar, iubiții mei, atât sănătatea, cât și boala, trebuie trăite ca daruri ale lui Dumnezeu în viața noastră. Pentru că sănătatea e pentru lucrarea mântuirii noastre, dar și boala noastră e mântuitoare, dacă o vedem ca pe o conștientizare de sine. Cine își pierde sănătatea, păcătuind tot timpul cu indiferență, acela își pierde timpul mântuirii sale. Iar dacă ne umplem de boală, ca o consecință a păcatelor noastre, atunci boala nu e timpul pentru hule și blesteme, ci pentru rugăciune și răbdare, pentru că numai astfel boala devine timp al mântuirii noastre.

Sfântul Pavlos ne îndeamnă părintește peste veacuri: „Așadar, vedeți cu grijă cum umblați [Βλέπετε οὖν πῶς ἀκριβῶς περιπατεῖτε], nu ca cei neînțelepți, ci ca cei înțelepți [μὴ ὡς ἄσοφοι, ἀλλ᾽ ὡς σοφοί], răscumpărând vremea [ἐξαγοραζόμενοι τὸν καιρόν], că[ci] zilele rele sunt [ὅτι αἱ ἡμέραι πονηραί εἰσιν]!” [Efes. 5, 15-16, BYZ]. Iar a răscumpăra vremea înseamnă a o trăi cu înțelepciune, a o trăi ca pe un timp al mântuirii, a o trăi în fapte de sfințenie.

Zilele noastre sunt rele, pentru că sunt cu multă muncă, cu multe ispite, cu multe pierderi de timp. Dar dacă noi răscumpărăm timpul, dacă îl folosim spre zidirea noastră duhovnicească, atunci el devine sfințenie pentru noi, pentru că zilele noastre nu trec în zadar. Și nu trec degeaba, pentru că faptele noastre bune, cuvioase, ne fac pe noi oameni ai lui Dumnezeu.

Adesea vedem în Viețile Sfinților, cum ei se retrag pentru rugăciune, pentru citire, pentru postire, pentru

pocăință și cum își declară chilia, casa lor de rugăciune, de nevoință, drept loc al sfințeniei. Pentru că noi, cu toții, avem nevoie de casa noastră ca de un loc al ascezei, ca de un loc al mântuirii. Și dacă casa noastră este pentru noi sursa noastră de pace și de curățire, adică e locul unde noi ne vindecăm de patimi, atunci noi răscumpărăm vremea vieții noastre.

Odihniți-vă în rugăciuni și în citiri sfinte! Mângâiați-vă inima cu cântări duhovnicești! Zdrobiți-vă inima în fața lui Dumnezeu și mărturisiți-vă Lui toată neputința dumneavoastră! Pentru că rugăciunea adevărată e aceea din care ieși întremat, ieși întărit, ieși vesel, pentru că ți-ai spus toată inima în fața lui Dumnezeu.

Dumnezeu să ne întărească pe toți, pentru ca să facem voia Lui cea sfântă! Amin!

Predică la Duminica a XXXI-a după Cincizecime [2021]

Iubiții mei[270],

când Savlos [Σαῦλος], viitorul Sfânt Apostol Pavlos, mergea spre Damascos „răsuflând amenințare și ucidere spre Ucenicii Domnului [ἐμπνέων ἀπειλῆς καὶ φόνου εἰς τοὺς Μαθητὰς τοῦ Κυρίου]” [F. Ap. 9, 1, BYZ], adică atunci când era păgân rău și nu creștin, a rămas orb [F. Ap. 9, 8, BYZ] văzând slava cea veșnică și necreată a lui Dumnezeu. Căci, „deschizându-și ochii săi [ἀνεῳγμένων τῶν ὀφθαλμῶν αὐτοῦ], nimic [nu] vedea [οὐδένα ἔβλεπεν], iar luându-l de mână pe el [χειραγωγοῦντες δὲ αὐτὸν], l-au dus pe el întru Damascos [εἰσήγαγον εἰς Δαμασκόν]” [Ibidem].

Cel care venise să-i aducă pe creștini legați la Ierusalim [F. Ap. 9, 2], e dus de mână, orb fiind, în Damascos! Pentru că a văzut slava Domnului, pe care Sfântul Lucas o numește „lumina din cer [φῶς ἀπὸ τοῦ οὐρανου]” [F. Ap. 9, 3, BYZ] și, văzând-o, a rămas orb. Și, orb fiind, „căzând la pământ [πεσὼν ἐπὶ τὴν γῆν], a auzit glas zicându-i lui [ἤκουσεν φωνὴν λέγουσαν αὐτῷ]: «Saul, Saul, de ce Mă prigonești [Σαούλ, Σαούλ, τί Με διώκεις?]»” [F. Ap. 9, 4, BYZ].

Era glasul Domnului care îl chema la pocăință!...Același glas care, în mod tainic, ne cheamă și pe noi la pocăință în toată vremea și în tot ceasul... Pentru că El îi spune: „Eu sunt Iisus, pe Care tu Îl prigonești [Ἐγώ εἰμι Ἰησοῦς, Ὃν σὺ διώκεις]” [F. Ap. 9, 5,

---

[270] Începută la 18. 37, în zi de vineri, pe 22 ianuarie 2021. Cer înnorat, 6 grade, vânt de 6 km/h, după ce a fost o zi însorită.

BYZ]. Pentru că orice facem împotriva Bisericii lui Hristos și a Slujitorilor Lui, facem împotriva Sa. Și orice facem împotriva Sa, facem împotriva noastră. Pentru că pe noi ne omorâm pentru veșnicie în timp ce Îl hulim și Îl disprețuim pe El...

Savlos s-a umplut de multă pocăință, pentru că a înțeles că se luptase până atunci cu Dumnezeu. El crezuse că „Îi slujea" lui Dumnezeu, dar el Îl prigonea pe Dumnezeu...

A stat 3 zile orb și n-a mâncat și n-a băut nimic [F. Ap. 9, 9]. Până când Domnul i s-a arătat în vedenie [ἐν ὁράματι] Sfântului Apostol Ananias [Ἀνανίας] [F. Ap. 9, 10], cel pomenit la 1 octombrie[271], și l-a trimis să îl vindece de orbire pe Savlos. Și când Sfântul Ananias a venit la cel orb, la cel orbit de slava lui Dumnezeu, „punându-și peste el mâinile [ἐπιθεὶς ἐπ᾽ αὐτὸν τὰς χεῖρας], i-a zis [εἶπεν]: «Frate Saul [Σαοὺλ ἀδελφε], Domnul m-a trimis pe mine [ὁ Κύριος ἀπέσταλκέν με], pe Care tu L-ai văzut în calea în care mergeai [ὁ ὀφθείς σοι ἐν τῇ ὁδῷ ᾗ ἤρχου], ca să vezi și să te umpli de Duhul Sfânt [ὅπως ἀναβλέψῃς καὶ πλησθῇς Πνεύματος Ἁγίου]!» [F. Ap. 9, 17, BYZ].

Și când Apostolul și Ierarhul Domnului și-a pus mâinile peste cel care se pocăia, atunci „au căzut de la ochii săi precum solzii [ἀπέπεσον ἀπὸ τῶν ὀφθαλμῶν αὐτοῦ ὡσεὶ λεπίδες] și a văzut [ἀνέβλεψέν τε], și [καὶ], ridicându-se [ἀναστὰς], a fost botezat [ἐβαπτίσθη]" [F. Ap. 9, 18, BYZ] de către Sfântul Ananias. Pentru că cel care se pocăise a înțeles că trebuie să se facă creștin și nu a amânat cu nicio secundă această clipă a creștinării sale. Și cel nou botezat, „îndată în sinagogi Îl mărturisea pe Hristos [εὐθέως ἐν ταῖς συναγωγαῖς ἐκήρυσσεν

---

[271] A se vedea: https://www.synaxarion.gr/gr/sid/779/sxsaintinfo.aspx.

τὸν Χριστόν], că Acesta este Fiul lui Dumnezeu [ὅτι Οὗτός ἐστιν ὁ Υἱὸς τοῦ Θεοῦ]" [F. Ap. 9, 20, BYZ].

Pentru că el văzuse slava Lui, care îl orbise pe când era necredincios și răzbunător, dar, când s-a botezat, el s-a umplut de slava lui Hristos și L-a mărturisit pe El în cunoștință de cauză. Pentru că Sfântul Pavlos avea revelarea lui Hristos Dumnezeu în viața lui! Avea revelarea Lui în viața sa, dar și trimiterea lui de către Domnul: „Ci ridică-te și intră întru cetate [ἀλλὰ ἀνάστηθι καὶ εἴσελθε εἰς τὴν πόλιν], și ți se va grăi ție ce trebuie tu a face [καὶ λαληθήσεταί σοι τί σε δεῖ ποιεῖν]!" [F. Ap. 9, 6, BYZ].

Iar dacă atunci Domnul i-a vorbit în mod direct lui Savlos, când S-a revelat pe Sine Sfântului Ananias, El a vorbit indirect despre Sfântul Pavlos: „vasul alegerii Îmi este Mie acesta [σκεῦος ἐκλογῆς Μοι ἐστὶν οὗτος], [ca] să poarte numele Meu înaintea neamurilor și a împăraților și a fiilor lui Israil [τοῦ βαστάσαι τὸ ὄνομά Μου ἐνώπιον ἐθνῶν καὶ βασιλέων, υἱῶν τε Ἰσραήλ]" [F. Ap. 9, 15, BYZ].

Iar a purta înseamnă a propovădui! Și ca să Îl propovăduiești pe Dumnezeu oamenilor, trebuie să Îl ai în tine. Iar atunci când Sfântul Ananias i-a vorbit lui de umplerea de Duhul Sfânt, i-a vorbit despre slava Preasfintei Treimi, pe care el a primit-o la Botez. Căci Botezul nu e o apă goală, nu e o baie oarecare, ci e înfiere dumnezeiască! E clipa în care noi suntem născuți din Dumnezeu [In. 1, 13, BYZ], când devenim fiii lui Dumnezeu, pentru că suntem umpluți de El cu slava Lui cea veșnică. Cu aceea care l-a orbit pe Savlos pe drumul Damascosului...

Și am început discuția despre orbire, prilejuită de Evanghelia de azi [Lc. 18, 35-43], de la orbirea prin slava lui Dumnezeu, pentru ca să încep de la cele mai mari și groaznice păcate ale noastre, ale creștinilor. Pentru

că pe noi, pe creștini, Dumnezeu Însuși e Cel care ne orbește...Și orbirea aceasta duhovnicească e atât de evidentă în viața Bisericii, încât e o calamitate imensă...

Și când și cum ne orbește El, Dumnezeul mântuirii noastre?! Ne orbește când noi ne apropiem de El cu necuviință, cu bădărănie, cu infatuare imensă, pentru ca să ne facem Preoți ai Lui sau să ne împărtășim cu El, iar El ne face să nu simțim nimic sfânt, să nu simțim nicio curățire, luminare sau sfințire a noastră.

Noi credem că cumpărăm Preoția pe bani și că suntem Preoți ai Lui, pe când El ne îngăduie Preoția, dar ne face să nu simțim nimic sfânt din marea și necuprinsa Lui Preoție. Iar asta e o orbire și o secătuire imensă a ființei noastre! E prima pedeapsă din multele pedepse pe care le vom suferi pentru nesimțirea noastră imensă...

Tot la fel, când cu necuviință ne apropiem de Domnul ca să ne împărtășim cu El, Domnul ne lasă să ne împărtășim cu El, dar pedeapsa pentru noi, cei infatuați și nepocăiți, e aceea că nu simțim sfințenia Lui cea preadumnezeiască și că ea nu ne umple de sfințenie, nu ne îndumnezeiește. Ne împărtășim, dar ne facem și mai răi și mai reci și mai păcătoși. Pentru că împărtășirea cu El ne orbește pe măsura păcătoșeniei noastre nepocăite.

Lui Savlos, Domnul i-a ieșit înainte, iar slava Lui l-a orbit. Putea să-l omoare numaidecât, dar Domnul nu a îngăduit asta! El a văzut în duhul lui slava Domnului, dar slava Lui i-a orbit ochii fizici, care sunt legați de creier. Dacă acest circuit dintre creier și ochi se defectează, noi nu mai vedem. Însă Domnul, ca și în cazul orbului din Ieriho [Ἰεριχώ] [Lc. 18, 43, BYZ], i-a redăruit vederea lui Savlos. Și cum i-a redăruit vederea, ați auzit mai adineauri: prin punerea mâinilor celor sfinte ale lui Ananias peste capul său. Mâinile lui, cele pline de har,

au făcut această minune! Pe când orbul din Ieriho „numaidecât a văzut [παραχρῆμα ἀνέβλεψεν]” [Lc. 18, 43, LXX], atunci când și-a mărturisit credința lui [Lc. 18, 41-42]. Căci el a cerut să vadă, dar a crezut în același timp că Iisus, fiul lui David, poate să facă asta [Lc. 18, 38].

Iar miluirea lui a însemnat vederea lui...

Însă noi, tot timpul, strigăm la Biserică: Doamne, miluiește! Și când cerem ca El să ne miluiască, noi cerem ca El să ne răspundă la rugăciunile noastre.

Dar dacă noi ne apropiem de El fără rugăciune adevărată, fără cuget curat, și în loc să fim miluiți, noi suntem orbiți de către Dumnezeu, atunci venirea noastră la Biserică nu este spre mântuirea noastră, ci spre moartea noastră veșnică. Pentru că Cel ce ne iubește și ne vrea mântuirea noastră veșnică, când vede că noi nu venim la El cu toată inima, ci în mod curvar, adică lipiți de patimile noastre și nu de El, atunci ne pedepsește cu pedeapsa cea mai mare: nesimțirea slavei Lui.

Iar dacă am face un sondaj duhovnicesc printre oamenii Bisericii, am vedea această mare dramă peste tot: sunt foarte puțini cei care vor mărturisi cu smerenie că simt și văd sfințenia lui Dumnezeu revărsându-se în ei în mod continuu. Pentru că cei mai mulți vor spune că nu simt mare lucru...sau că simt din când în când câte ceva...

Și dacă aceasta e realitatea din Biserică, și anume că nu Îl simțim, nu Îl vedem, nu Îl cunoaștem pe Dumnezeu și nu Îl avem pe El cu adevărat în noi tot timpul...atunci nu suntem creștini și nici oameni... Pentru că oameni și creștini și Sfinți ai Lui sunt cei care Îl simt, Îl văd, Îl cunosc și Îl au în ei tot timpul pe Dumnezeul nostru treimic prin slava Lui cea veșnică, cea care este curățitoare, luminătoare și sfințitoare a noastră.

Păcatele noastre sunt orbirea noastră! Cu cât îndrăznim mai mult spre a face cele rele, cu atât ne satanizăm și ne întunecăm și orbim interior. Dar, pe cât ne pocăim, pe cât ne curățim, ne luminăm și ne sfințim în Biserica slavei Sale, pe atât Îl cunoaștem pe El și pe Sfinții și Îngerii Lui. Și cunoașterea Lui ne place și ne bucură și ne întărește și ne mișcă spre fapte mari, pentru că suntem luminați de El să facem lucruri bune, trainice, mântuitoare pentru mulți.

Ἰεριχώ e transliterarea lui יְרִיחוֹ [Ieriho]. Iar *Ieriho* înseamnă *înmiresmat*[272]. Iar ca să fii înmiresmat, plin de bună mireasmă, trebuie să te umpli de slava lui Dumnezeu tot timpul și să trăiești în slava Lui tot timpul. Pentru că fără slava Lui, primită în curăția și în evlavia noastră ascetică, noi nu putem fi frumoși, nu putem fi duhovnicești, nu putem fi Sfinți.

Așa că marea noastră fugă, marea fugă a creștinilor, iubiții mei, e fuga după mântuire, nu după vindecări trupești! Vrem să ne vaccinăm, vrem să ne operăm, vrem să ne fie bine, dar nu și la suflet! Însă, dacă nu ne vrem sufletul curat și sfânt, degeaba avem o sănătate relativă. Sănătatea trupului nu ne mântuie, dar sănătatea sufletului mântuie și trupul bolnav și neputincios!

Iar dacă vreți să vă încredințați de acest lucru, atunci citiți Viețile Sfinților! Veți vedea mulți Sfinți, care înainte de moarte sau o bună parte din viața lor au bolit, au fost grav bolnavi. Însă aveau bolnav doar trupul, nu și sufletul lor! Mulți au trăit chinuri și dureri atroce, inexprimabile înainte de a adormi. Însă nu sănătatea diminuată a trupului i-a mântuit, ci sfințenia vieții lor! Căci, în ciuda durerilor și a chinurilor imense pe care le-au trăit, ei s-au umplut și mai mult de slava lui Dumnezeu, și, pe cât erau zdrobiți de boală sau de

---

[272] *Cf.* https://en.wikipedia.org/wiki/Jericho.

chinuri, pe atât se umpleau și mai mult de slava Lui. Iar mântuirea noastră e aceasta: ca prin toată fapta cea bună a credinței noastre să ne umplem de slava Lui.

Să fugim după mântuire, nu după bani și confort! Să fugim după sfințirea vieții noastre! Pentru că sfințirea e o tot mai mare vedere, o tot mai mare cuprindere, o tot mai mare veselie netrecătoare, veșnică...

Azi, în zi de duminică, în ziua de „24 ianuarie 2021, se împlinesc 162 de ani de la Unirea Principatelor Române (24 ianuarie 1859)"[273]. E ziua în care România cea mare începe să se unească. Tocmai de aceea și noi am făcut Tedeum în ziua de azi, pentru ca să Îi mulțumim lui Dumnezeu pentru patria noastră, România, pentru țara noastră în care vrem să trăim și să ne mântuim. Căci orice rugăciune făcută pentru înaintașii noștri și pentru toți oamenii de bine ai acestei lumi e o rugăciune pentru prezentul și viitorul nostru. Pentru că prezentul și viitorul nostru au un trecut, au un trecut bine definit, și trebuie să luăm aminte la ceea ce ne învață trecutul nostru, al românilor, și al întregii lumi. Pentru că trecutul e întotdeauna o lecție vie și neapărată pentru mântuirea noastră. Amin!

---

[273] *Cf.* https://basilica.ro/slujba-de-multumire-in-toate-bisericile-din-patriarhia-romana-la-aniversarea-unirii-principatelor-romane/.

Predică la Sfinții Ierarhi [30 ianuarie 2021]

Iubiții mei[274],

înainte ca Ipopsifiul/ Candidatul la Episcopat să fie hirotonit Episcop, el trebuie să mărturisească dreapta credință a Bisericii. Și mai întâi mărturisește Crezul Bisericii[275] în mijlocul Bisericii, adică înaintea tuturor. Iar după ce-l mărturisește, întâiul dintre Arhierei îl binecuvântă în chipul Crucii, zicându-i: „Harul Sfântului Duh să fie cu tine!”[276]. Pentru că dreapta credință a Bisericii se înțelege și se păstrează doar cu ajutorul harului lui Dumnezeu. Pentru că dreapta credință a Bisericii nu e o filosofie umană, ci e o învățătură dumnezeiască, revelată de Dumnezeu oamenilor, iar pentru ca să o înțelegem și să o iubim cu toată ființa noastră, noi trebuie mai întâi de toate să fim luminați de Dumnezeu ca să o înțelegem.

Însă, după ce a mărturisit Crezul Bisericii, el e întrebat despre dogma Dumnezeului nostru treimic. Și „Ipopsifiul, cu glas mare și limpede, citește astfel, în auzul tuturor, această mărturisire:

«Cred întru unul Dumnezeu [de]osebit în trei fețe [persoane]: Tatăl, Fiul și Duhul Sfânt; [de]osebit, zic, după cuvântul însușirii, dar ne[de]osebit după ființă, și întreaga Treime și întreaga unime aceeași fiind unime [una]. Unime după ființă și fire și chip, Treime după însușire și numire; pentru că se numește unul Tatăl, altul Fiul și celălalt Duhul Sfânt. Tatăl [fiind] nenăscut

---

[274] Începută la 12. 24, în zi de joi, pe 28 ianuarie 2021. Soare, două grade, vânt de 14 km/ h.

[275] Arhieraticon, Ed. IBMBOR, București, 1993, p. 87-88.

[276] Idem, p. 88.

și fără [de] început; pentru că nu este ceva [Cineva] mai dinainte de Dânsul [El]; căci Acela dintotdeauna a fost Dumnezeu; [fiind] fără de început, pentru că nu Își are ființa din cineva, ci din Sine Însuși.

Cred iarăși că Tatăl este pricina [cauza] Fiului și a Duhului: a Fiului cu nașterea [prin naștere], iar a Sfântului Duh prin purcedere, neobservându-se între ele vreo îndepărtare sau înstrăinare, decât numai deosebirea însușirilor ipostatice [personale]; pentru că Tatăl [Îl] naște pe Fiul și [Îl] purcede pe Duhul cel Sfânt, iar Fiul Se naște numai din Tatăl și Duhul Sfânt Se purcede [numai] din Tatăl. Și astfel un început cinstesc și o pricină [cauză] recunosc Fiului și Duhului: pe Tatăl. Și numesc pe Fiul început mai presus de timp și nemărginit; nu ca început al făpturilor, având cinstea întâietății. Să nu fie! Aceasta este hulă din partea nelegiuirii ariene, pentru că acel hulitor blasfemia numind[u-I] făptură pe Fiul și pe Duhul cel Sfânt. Iar eu zic, că Fiul este început din Cel fără de început, ca să nu se primească două începuturi; și tot ~~în~~ astfel ~~de mod~~ zic, că Duhul cel Sfânt este început, fiindcă atât Fiul cât și Duhul cel Sfânt deodată și împreună [Își i]au ființa din Tatăl: unul cu nașterea [prin naștere], iar celălalt cu purcederea [prin purcedere], precum s-a zis; și nici Tatăl [nu] S-a despărțit de Fiul, nici Fiul de Duhul, nici Duhul cel Sfânt de Tatăl și de Fiul, ci întreg este Tatăl întru Fiul și întru Sfântul Duh; asemenea întreg este Fiul întru Tatăl și întru Sfântul Duh, și tot întreg este Duhul cel Sfânt întru Tatăl și întru Fiul; pentru că S-au unit [sunt uniți] cu despărțire [personală] și S-au despărțit [sunt despărțiți] cu unire [ființială].

Mărturisesc apoi, că Cuvântul lui Dumnezeu, Cel împreună-veșnic cu Tatăl, Cel mai presus de timp, Cel necuprins, Cel nemărginit, S-a pogorât până la firea noastră și pe omul cel smerit și cu totul căzut [și firea

omului celui smerit și cu totul căzut] l-a luat [a luat-o] din curatele și fecioreștile sângiuri ale celei singure fără prihană și [prea]curatei Fecioare, ca să dăruiască [dăruie] la toată lumea mântuire și har, pentru a Sa îndurare: și unirea firilor cea după ipostas [cea în interiorul persoanei Sale] s-a făcut nu cu adăugirile cele câte puțin [nu cu creșterea Domnului în pântece], când se forma Pruncul, nici prin frământarea sau tulburarea sau amestecarea firilor împreună unite [în persoana Sa], nici s-a adus Cuvântul după ce s-ar fi format omul [firea Sa umană], făcându-se o relativă unire, după cum zicea urât[or]ul de Dumnezeu Nestorie [Nestorios, Patriarhul Constantinopolului]; nici [nu] a fost [Hristos] fără de minte și fără de suflet, precum învăța Apolinarie [Apollinarios], cel în[tr-]adevăr fără de minte; pentru că acela bârfea zicând a fi destulă [doar] Dumnezeirea în locul minții [Domnului].

Eu însă Îl mărturisesc pe El Dumnezeu desăvârșit și om desăvârșit, Care în același timp a fost trup [om] și în același timp Cuvânt al lui Dumnezeu [Cuvântul lui Dumnezeu], [având] trup însuflețit, cu suflet cuvântător și gânditor [rațional], păstrând și după unire[a firilor] toate desăvârșirile firești ale Dumnezeirii Sale și neschimbând cele ale Dumnezeirii sau omenității [umanității] Lui prin unirea cea desăvârșită [a firii umane] cu Cuvântul; purtând El o ființă [având El o persoană] care [le] păstrează [conține] pe cele două firi și lucrări; acelea din care și întru care a fost [și este] unul și același Iisus Hristos, Dumnezeul nostru, Care are și două voințe firești, iar nu închipuite.

Se cuvine încă a ști [Încă mărturisesc] că a pătimit ca Dumnezeu [întrupat], adică cu trupul [în umanitatea Sa], iar Dumnezeire pătimitoare sau care să fi pătimit [împreună] cu trupul [nu mărturisesc] nicidecum. Încă Îl mărturisesc pe Dânsul [El] că a luat

asupra Sa toate patimile noastre cele nedefăimate, care sunt legate de firea noastră, afară de păcat, adică: foamea, setea, osteneala, lacrimile și cele de felul acestora, [acestea] lucrând însă întru Dânsul [El] nu cu sila [cu forța], precum întru noi, ci voința omenească urmând [întotdeauna] voinței Lui celei dumnezeiești; pentru că voind a flămânzit, voind a însetat, voind a ostenit, voind a murit. Deci a murit, primind moarte pentru noi, fără de patimă rămânând Dumnezeirea Lui; pentru că El, Cel ce ridică păcatele lumii, nu era supus morții, ci [a acceptat moartea] ca pe noi, pe toți, să ne scoată din mâna cea a tot mâncătoare a morții și cu însuși sângele Său să ne aducă Tatălui Său; iar moartea, care cotropise [tot] trupul omenesc, cu putere dumnezeiască s-a surpat [în umanitatea Sa] și s-au scos de acolo[, din Iad,] sufletele Drepților cele legate din veac. Însă, după ce a înviat El din morți, și patruzeci de zile pe pământ împreună cu Ucenicii Săi S-a arătat [și S-a arătat 40 de zile pe pământ Ucenicilor Săi], S-a înălțat la cer și a șezut de-a dreapta Tatălui; iar dreaptă a Tatălui zic, nu după loc sau împrejurime, ci numesc dreaptă a lui Dumnezeu slava [Sa] cea fără de început și mai înainte de veci, pe care a avut-o Fiul și mai înainte, [dar] și după înomenire[a Sa]; fiindcă sfântul Său trup este închinat cu cinstită închinăciune [închinare] împreună cu Dumnezeirea Sa.

Prin aceasta [Prin întruparea Fiului], Sfânta Treime n-a primit nicio adăugire [adăugare]. Să nu fie! Pentru că Treimea a rămas Treime și după unirea Celui Unuia-născut [cu umanitatea pe care Și-a asumat-o], rămânând nedespărțit [de El] sfântul Său trup și încă împreună cu El rămânând în veci; fiindcă cu acesta va veni să judece viii și morții, Drepții și păcătoșii. Drepților adică să le dea plată pentru lucrarea faptei [celei] bune și Împărăția cerurilor, pentru care aceia s-au

sârguit, iar păcătoșilor să le răsplătească cu chinul [cel] veșnic și [cu] focul gheenei cel fără [de] sfârșit. De a cărui cercare [a Iadului] fie ca noi toți să scăpăm și bunătățile cele făgăduite și întregi să le dobândim întru Hristos Iisus, Domnul nostru. Amin»”[277].

Iar mărturisirea despre Dumnezeul nostru treimic se transformă în rugăciune, pentru că teologia lui Dumnezeu, trăită în viața noastră, ne mântuie pe noi. Căci mântuirea e o consecință a trăirii dreptei credințe în viața noastră.

Cel care a mărturisit adevărul despre Dumnezeu, adevărata realitate a lui Dumnezeu, e binecuvântat din nou, spunându-i-se: „Harul Sfântului Duh să fie cu tine luminându-te, întărindu-te și înțelepțindu-te în toate zilele vieții tale!”[278]. Pentru că harul Sfântului Duh sau harul Treimii sau slava Treimii e cea care ne curățește, ne luminează, ne întărește, ne înțelepțește, ne îndumnezeiește pe noi, pe toți cei credincioși.

Și după ce a mărturisit despre persoanele Dumnezeului nostru treimic, Ipopsifiul e pus să mărturisească și să dogmatizeze despre Fiul întrupat. Pentru că el e întrebat: „Arată-ne nouă încă și mai pe larg cum mărturisești și cele despre înomenirea Fiului și Cuvântului lui Dumnezeu celui în ipostas [celei într-o persoană] și câte firi dogmatizezi în unul și același Hristos, Dumnezeul nostru?”[279].

Răspunsul e cuprins și el în Slujbă, ca și cel anterior. Iar dacă Ipopsifiul ar fi cu adevărat un Teolog profund, el ar putea da toate aceste răspunsuri teologice într-un mod personal. Căci și-ar putea scrie de unul singur răspunsurile la aceste întrebări sfinte. Însă, cel din Slujbă, e următorul:

---

[277] Idem, p. 88-91.

[278] Idem, p. 91.

[279] Ibidem.

„Cred întru unul Dumnezeu, Tatăl Atotțiitorul, Făcătorul cerului și al pământului, văzutelor tuturor și nevăzutelor; [Cel] fără de început, nenăscut și nepricinuit [necauzat]; început însă firesc și pricină [cauză] a Fiului și a Duhului.

Cred și întru Unul-născut Fiul Său, Care fără stricăciune și mai înainte de veci S-a născut dintr-Însul [din Tatăl], [fiind] deoființă cu El, [și] prin Care toate s-au făcut.

Cred și întru Duhul cel Sfânt, Care din Însuși Tatăl purcede și împreună [cu El] Se preamărește, ca împreună veșnic și de un scaun [de un tron] și deoființă și de aceeași slavă și făcător al făpturii.

Cred că Unul din Însăși Treimea cea mai presus de ființă și începătoare de viață" – Unul din Treime și nu „a doua persoană a Treimii", după cum spun mulți în mod eretic! – „Cuvântul cel Unul-născut, Care S-a pogorât din ceruri pentru noi oamenii și pentru a noastră mântuire, S-a întrupat de la Duhul Sfânt și din Maria Fecioara [și] S-a făcut om, adică S-a făcut om desăvârșit, rămânând Dumnezeu, și nimic prefăcând sau știrbind din dumnezeiasca ființă prin unirea cu trupul [cu umanitatea Sa], ci, fără schimbare, luându-Și omenitatea [Sa], a suferit cu Dânsul [a suferit în umanitatea Sa] Patima și Crucea, rămânând cu firea [Sa] cea dumnezeiască slobod [liber] de orice patimă.

Și a înviat a treia zi din morți și S-a înălțat la ceruri, ca să șadă de-a dreapta lui Dumnezeu și Tatăl. Cred și predaniile și tâlcuirile despre Dumnezeu și despre cele dumnezeiești ale Bisericii, care este una, sfântă, sobornicească [catolică] și apostolească [apostolică Biserică]. Mărturisesc un Botez întru iertarea păcatelor. Aștept învierea morților și viața veacului ce va să fie [vină]. Și încă mărturisesc un ipostas al Cuvântului întrupat [o persoană a Cuvântului întrupat] și

cred și [Îl] vestesc pe Hristos, [Cel] Unul și Același în două voiri și firi, după întrupare păzindu-le întregi pe acelea întru care și dintru care a ieșit [este compus]. Pe urmă cunosc și două voiri [întru Hristos], păstrându-și fiecare fire voia și lucrarea sa.

Mă închin Sfintelor și Cinstitelor Icoane, adică a lui Hristos Însuși și a Preacuratei Maicii lui Dumnezeu și ale tuturor Sfinților; nu însă cu închinăciune [închinare] ca lui Dumnezeu, ci înălțându-mă cu mintea la chipul ce[-l] înfățișează [Icoana]; pentru aceea și cinstea cea către acestea o trec la prototipuri [la Sfinții din cer]; iar pe cei ce într-alt chip și nu așa cugetă, îi lepăd ca pe niște cugetători de cele străine [Bisericii lui Dumnezeu].

Dau anatema [anatemei] pe Arie [Arios] și pe cei împreună cu dânsul [el] cugetători și părtași ai relei și nesănătoasei lui păreri. Pe Macedonie [Macedonios] și pe cei cu dânsul [el], care bine s-au numit pnevmatomahi [, adică luptători împotriva Duhului Sfânt]. Asemenea și pe Nestorie [Nestorios] și pe ceilalți ereziarhi [inventatori de erezii], și pe cei de un cuget cu aceștia îi lepăd și îi dau anatema [anatemei], și cu mare glas zic [în mod] hotărât: Tuturor ereticilor anatema! Tuturor ereticilor anatema!

Iar pe Stăpâna noastră, de Dumnezeu Născătoarea, Maria, cu tărie și cu adevăr o mărturisesc și o vestesc, că a născut cu trup pe Unul din Treime, [pe] Hristos Dumnezeul nostru, care facă-se mie ajutătoare, acoperământ și apărătoare în toate zilele vieții mele. Amin”[280].

Și pe acest fundament teologic, pe baza acestor mărturisiri sfinte, Ipopsifiul primește Episcopatul de la Dumnezeu! Pentru că Episcopul este Episcop atâta timp cât rămâne întru adevăr, cât se nevoiește pentru

---

[280] Idem, p. 91-93.

mântuirea lui și a turmei sale, cât slujește Biserica lui Dumnezeu. Pentru că atunci când abdică de la dreapta credință, el devine eretic, așa cum a devenit Nestorios, Patriarhul Constantinopolului[281], pe care îl dă anatemei în mărturisirea sa de credință.

Când Episcopul este hirotonit, Episcopul hirotonitor se roagă ca Domnul Dumnezeu să îl arate Sfânt pe acesta care atunci se hirotonește[282] și să-l umple de puterea și de harul Sfântului Său Duh[283]. Pentru că viața Episcopului este o viață de sfințenie, o viață cu totul dăruită lui Dumnezeu. Și Episcopul trebuie să fie un următor real al Păstorului ceresc[284], pentru că trebuie să fie „povățuitor orbilor, lumină celor din întuneric [prin viața și propovăduirea lui], certător [al] celor neînțelepți, învățător [al] pruncilor, luminător în lume"[285]. Căci scopul vieții Episcopului e de a desăvârși sufletele cele încredințate lui în viața aceasta[286].

De aceea, când îi cinstim pe Sfinții Ierarhi ai lui Dumnezeu și remarcăm marile lor fapte de sfințenie și de teologie, înțelegem că ei și-au împlinit scopul vieții lor. Pentru că au trăit ca niște oameni Sfinți înaintea lui Dumnezeu și a oamenilor, adică potrivit chemării și hirotoniei lor celei dumnezeiești.

Cărțile și Sfintele lor Moaște sunt în acord reciproc. Pentru că teologia lor a devenit viața lor. Sfintele lor Moaște vorbesc despre sfințenia și teologia pe care ei le-au întrupat. Iar când întrupezi teologia cea sfântă a lui Dumnezeu, când ea este coloana vertebrală a vieții tale, atunci tu ești o lumină vie, rațională a Bisericii,

---

[281] A se vedea: https://el.wikipedia.org/wiki/Νεστόριος.

[282] Arhieraticon, Ed. IBMBOR, București, 1993, p. 98.

[283] Idem, p. 97.

[284] Idem, p. 99.

[285] Ibidem.

[286] Ibidem.

pentru că învățătura ta e vie, e dumnezeiască și îi îndumnezeiește pe oameni.

Mâna dreaptă a Sfântului Vasilios cel Mare se află în sala în care se întrunește Sfântul Sinod al Bisericii Greciei[287].

Mâna dreaptă a Sfântului Grigorios Teologul e în Ioannina [Ιωάννινα], în Grecia[288].

Mâna dreaptă a Sfântului Ioannis Hrisostomos este în Mănăstirea Filoteu [Φιλοθέου] din Muntele Atos[289], pe când capul său, cu urechea sa stângă rămasă nestricăcioasă, e în mănăstirea Vatopediu [Βατοπαιδίου][290].

Și mâinile lor cele sfinte, care ne-au scris teologie, ne arată acum că teologia adevărată e sfințenie. Pentru că aceste trupuri ale lor nu s-au îndumnezeit în mod artificial, din afară, ci dinăuntru. Pentru că ei s-au sfințit în mod organic, zi de zi.

Iar dacă noi ne-am osteni pentru a le citi operele, pentru a le traduce în limba noastră, pentru a le adânci în cărți teologice, am simți cum ne sfințim zi de zi viața noastră. Pentru că aceeași slavă a lui Dumnezeu care a lucrat în ei, lucrează și în noi de la Botezul nostru. Pentru că slava lui Dumnezeu e cea prin care toți ne curățim, ne luminăm și ne sfințim viața noastră.

Așadar, iubiții mei, dacă doriți sfințenia lui Dumnezeu, învățați-o de la toți Sfinții și Îngerii Lui! Citirea și adâncirea Vieților Sfinților e marea și copleșitoarea

---

[287] *Cf.* https://www.crestinortodox.ro/sarbatori/sfantul-vasile-mare/mana-dreapta-sfantului-vasile-mare-143314.html.

[288] *Cf.* https://leipsanothiki.blogspot.com/2013/07/98.html.

[289] *Cf.* https://doxologia.ro/mana-dreapta-sfantului-ioan-gura-de-aur.

[290] *Cf.* https://doxologia.ro/viata-bisericii/sfantul-munte-athos/capul-sfantului-ioan-gura-de-aur.

schimbare continuă a vieții noastre. Pentru că teologia Bisericii, pe care o învățăm de la Sfinții Lui, e drojdia care dospește toată frământătura vieții noastre. Adevărul lui Dumnezeu stă la baza mântuirii noastre! Iar adevărul Lui nu îl putem amesteca cu erezii, cu minciuni, cu fantezii umane, pentru că aceasta e cea mai mare fărădelege.

De aceea, Sfinții lui Dumnezeu ne cheamă la a alunga din noi tot gândul rău și toată simțirea păcătoasă și toată voia noastră grăbită, ambițioasă. Deparazitarea interioară, curățirea noastră de patimi e grea, dar e singura mângâietoare. Pentru că, scoțând răul afară din noi, adică patimile noastre, noi lăsăm slava lui Dumnezeu să ne învețe toată virtutea cea dumnezeiască. Amin!

Predică la Duminica a XXXII-a după Cincizecime [2021]

Iubiții mei[291],

ca să Îl vedem pe Domnul, deși noi suntem mici de statură [Lc. 19, 3], trebuie să ne împăcăm cu El prin milostenie și prin împăcarea cu cei pe care i-am nedreptățit. Căci atunci când Sfântul Zacheos [Ζακχαῖος] a intrat pe calea mântuirii, el a intrat prin această făgăduință făcută înaintea Domnului: „Iată [Ἰδού], cele jumătate ale averilor mele [τὰ ἡμίση τῶν ὑπαρχόντων μου], Doamne [Κύριε], le dau săracilor [δίδωμι τοῖς πτωχοῖς]! Și dacă pe al cuiva [de la] cineva l-am smuls [καὶ εἴ τινός τι ἐσυκοφάντησα], îl dau înapoi împătrit [ἀποδίδωμι τετραπλοῦ]" [Lc. 19, 8, BYZ].

Așadar, milostenia față de cei săraci și împăcarea cu aproapele ne pun pe calea mântuirii. Pentru că milostenia e cea care ne umanizează, ne umple de iubire și de milă față de oameni. Și când ești sensibil față de oameni, atunci ești atent și față de conștiința ta. Iar conștiința ta îți amintește că trebuie să îndrepți nedreptățile pe care le-ai făcut și să te împaci cu cei pe care i-ai nedreptățit. Dar Sfântul Zacheos nu a vrut doar să îndrepte nedreptățile sale, ci să înceapă o relație de prietenie cu oamenii, atâta timp cât și-a răscumpărat de încă 3 ori nedreptățile făcute. Căci a merge pe calea mântuirii înseamnă a-i iubi pe oameni și a le face binele.

Iar Domnul a recunoscut că aceasta e calea pentru toți. Pentru că a spus: „Astăzi s-a făcut mântuirea

---

[291] Începută la 8. 21, în zi de vineri, pe 29 ianuarie 2021. Cer înnorat, - 2 grade, vânt de 6 km/ h.

casei acesteia [Σήμερον σωτηρία τῷ οἴκῳ τούτῳ ἐγένετο], pentru că și el este fiul lui Avraam [καθότι καὶ αὐτὸς υἱὸς Ἀβραάμ ἐστιν]. Căci Fiul omului a venit să caute [Ἦλθεν γὰρ ὁ Υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ζητῆσαι] și să mântuie pe cel care a fost pierdut [καὶ σῶσαι τὸ ἀπολωλός]" [Lc. 19, 9-10, BYZ].

Iar tot cel pierdut poate fi fiul lui Avraam, al Părintelui credinței, pentru că se poate mântui prin credința în El și prin toată asceza faptelor celor bune. Fiecare dintre noi ne putem mântui pentru că toți suntem chemați la relația veșnică cu Dumnezeu. Dar când începi să Îl iubești pe Dumnezeu, atunci începi să îi iubești și pe oameni, pentru că îi înțelegi tot mai bine pe oameni, atâta timp cât te înțelegi pe tine însuți.

Tocmai de aceea, începutul mântuirii înseamnă a face pace în tine însuți cu Dumnezeu și cu toți oamenii. Numai dacă te împaci cu Dumnezeu și cu oamenii poți trăi duhovnicește, pentru că poți trăi în pacea lui Dumnezeu. Și când ești plin de pacea Lui, atunci ești cel care îi îndrepți și pe alții și, în primul rând, pe cei din casa ta.

Casa lui Zacheos s-a mântuit, pentru că el a fost lumina convertitoare a celorlalți. El a fost exemplul demn de urmat. Și exemplul bun îi schimbă pe mulți, pentru că omul care se mântuie dovedește că e una cu credința lui. Căci duplicitatea ne umple de scârbă, dar cuviința și evlavia ne cutremură și ne smeresc. Și dacă cel Cuvios e în fața noastră și ne vorbește, prin el noi Îl vedem pe Dumnezeu, pentru că vedem că slava Lui e în el.

Zacheos Vameșul din Evanghelia de azi [Lc. 19, 1-10] este Sfântul Apostol Zacheos [Ὁ Ἅγιος Ζακχαῖος ὁ Ἀπόστολος], cel pomenit pe 20 aprilie[292]. Și el l-a urmat

---

[292] *Cf.* https://www.synaxarion.gr/gr/sid/2721/sxsaintinfo.aspx.

pe Sfântul Apostol Petros și acesta l-a hirotonit Episcop al Chesariei[293] Palestinei, adormind în pace[294].

În Lc. 19, 4, BYZ, pomul în care s-a urcat Sfântul Zacheos ca să Îl vadă pe Domnul se numește „sicomorea [συκομωραία]”. Noi îl cunoaștem ca *sicomor* în limba română. Iar sicomorul său a ajuns până la noi în această formă[295]:

Și el se află în curtea Mănăstirii *Sfântul Profet Elisseos* din Ieriho[296]. Pentru ca să ne amintească de pocăința Sfântului Zacheos, dar să ne îndemne și pe noi la pocăință. Pentru că tot lemnul uscat, adăpat cu

[293] Ibidem.

[294] *Cf.* https://www.oca.org/saints/lives/2021/04/20/148976-apostle-zacchaeus.

[295] Imagine preluată din articolul de aici: https://doxologia.ro/locuri-de-pelerinaj/sicomorul-lui-zaheu-din-ierihon.

[296] *Cf.* http://www.nyxthimeron.com/2020/02/blog-post_47.html.

apa lacrimilor, înverzește. Iar noi înverzim prin iertarea Domnului, prin slava Lui care ne învie pe noi la viața cea duhovnicească.

De aceea, nu trebuie să desconsiderăm niciun om. Nu trebuie să considerăm pe cineva cu totul pierdut, pentru că toți suntem căutați de Domnul. El ne caută pe fiecare dintre noi ca să ne mântuie. Căutarea noastră de către El e o continuă revelare a Lui față de noi. Însă Îl înțelegem pe El numai atunci când slava Lui ne atinge inima și noi Îl primim pe El în noi. Pentru că e nevoie ca noi să I ne deschidem Lui, să ne deschidem marii Lui iubiri față de noi, ca să Îl primim pe El și să credem în El, în Dumnezeul mântuirii noastre.

– De ce avem o perspectivă mioapă asupra lumii?

– Pentru că vedem și înțelegem lucrurile pe măsura luminării noastre de Dumnezeu. Oricât am vrea să înțelegem mai mult și mai bine lucrurile, noi le înțelegem doar pe măsura noastră.

– Așadar, nu putem face nimic mai înainte de vreme!

– Nu, nu putem! E nevoie să creștem duhovnicește, să creștem în înțelegere, pentru ca să înțelegem tot mai mult pe Dumnezeu și viața lumii. Și când înțelegem acest mare lucru, atunci nu mai cerem oamenilor să fie de acord cu noi, pentru că nu pot să fie de acord, dacă nu ne înțeleg. Fiecare își asumă credința și nevoința pe măsura înțelegerii sale. Vârsta duhovnicească se observă în modul în care gândim și acționăm. De aceea, nu putem crede, gândi și acționa decât pe măsura noastră personală.

Și pentru că vârsta duhovnicească contează și, totodată, experiența personală, atunci când citim Viața unui Sfânt și experiențele și cuvintele lui trebuie să nu le punem în dezacord cu ale altora, pentru că fiecare

Sfânt, ca și noi toți de altfel, are nivelul său de înțelegere. Iar ce nu înțelegem din Tradiția și experiența Bisericii, nu trebuie să respingem, ci trebuie să căutăm să înțelegem cu ajutorul multora și pentru toată viața noastră. Pentru că una înțelegem din viața și teologia Bisericii la 15 ani și altceva la 40 și altceva la 80 de ani. Dar dacă nu le respingem pe cele grele, pe cele de taină ale sfințeniei atunci când suntem tineri, cu harul lui Dumnezeu le vom înțelege mai târziu.

Așadar, iubiții mei, începem să mergem pe calea mântuirii numai prin faptele mântuirii noastre. Și pe cât ne nevoim, pe atât ne simplificăm interior și ne smerim. Iar mântuirea este continua viață în pacea lui Dumnezeu, aceea în care Îl iubim pe Dumnezeu, îi iubim pe oameni și vrem binele întregii creații a lui Dumnezeu.

Nu putem fi oameni buni și iubitori cu adevărat în afara relației noastre cu Dumnezeu, cu semenii și cu întreaga creație! Nu putem fi buni în abstract, ci numai lucrând la binele altora. Nu putem iubi imaginar, ci numai concret, având relații reale cu oamenii. Adică atunci când facem binele și îi înțelegem pe semenii noștri.

Iar milostenia, vorba bună, ajutorul dat altora, sfătuirea altora nu sunt niciodată pierderi de timp, ci creșteri în înțelegerea de sine și a celorlalți. Dialogul, sfătuirea, ascultarea, binecuvântarea sunt izvor de viață și de bucurie, de îndreptare și de pace. Pentru că Dumnezeu ne vrea vii, ne vrea duhovnicești, adică mântuiți, ieșiți din carapacea îngustă a egoismului și a indiferenței față de oameni.

Dumnezeu să ne lumineze pe toți spre a face voia Lui! Să ne dea tuturor puterea de a ne recunoaște realitatea interioară și de a ne schimba continuu! Amin!

Predică la Întâmpinarea Domnului [2021]

Iubiții mei[297],

Împăratul Salimului, Sfântul Melhisedec [Μελχισεδεκ] [Fac. 14, 18, LXX], l-a întâmpinat pe Sfântul Avram în locul numit Câmpul Împăraților [τὸ Πεδίον Βασιλέως] [Fac. 14, 17]. L-a întâmpinat cu o prefigurare a Dumnezeieștii Euharistii, pentru că el „[i-]a adus pâine și vin” [ἐξήνεγκεν ἄρτους καὶ οἶνον] [Fac. 14, 18] lui Avram. Și pentru că Melhisedec „era preotul Dumnezeului Celui Preaînalt [ἦν ἱερεὺς τοῦ Θεοῦ τοῦ Ὑψίστου]” [Ibidem], el „l-a binecuvântat pe Avram și i-a zis: «Binecuvântat [este] Avram Dumnezeului Celui Preaînalt [εὐλογημένος Αβραμ τῷ Θεῷ τῷ Ὑψίστῳ], Care a zidit cerul și pământul [Ὃς ἔκτισεν τὸν οὐρανὸν καὶ τὴν γῆν], și binecuvântat [este] Dumnezeul Cel Preaînalt [καὶ εὐλογητὸς ὁ Θεὸς ὁ Ὕψιστος], Care ți i-a dat ție pe vrăjmașii tăi sub mâinile [tale] [Ὃς παρέδωκεν τοὺς ἐχθρούς σου ὑποχειρίους σοι]!»” [Fac. 14, 19-20, LXX].

Sfântul Melhisedec l-a întâmpinat profetic cu darurile euharistice și l-a binecuvântat duhovnicește pe Sfântul Avram. Pentru că L-a binecuvântat pe Dumnezeu, dar și pe Sfântul Lui, recunoscând faptul că Dumnezeu i-a dat în mâna lui pe vrăjmașii săi. Și Dumnezeu ni-i dă pe vrăjmașii noștri în mâinile noastre, adică face pace în viața noastră, pentru că El e Ziditorul a toate. El este Cel care a făcut cerul și pământul, adică întreaga creație. Și dacă vedem întreaga

[297] Începută la 16. 22, în zi de sâmbătă, pe 30 ianuarie 2021. Soare, 12 grade, vânt de 18 km/ h.

creație ca pe lucrarea lui Dumnezeu, atunci nu o mai urâm și nici nu o mai vandalizăm, ci o prețuim ca pe darul Lui față de noi, ca lumea noastră pe care El ne-a dăruit-o.

Sfântul Maximos Mărturisitorul ne vorbește despre sfințenia cea mare a Sfântului Melhisedec, a celui care „s-a învrednicit să devină mai presus de timp și de fire și să se asemene cu Fiul lui Dumnezeu, făcându-se...prin deprindere, [prin asceza și curățirea sa de patimi], după har, [cu ajutorul harului lui Dumnezeu], pe cât e cu putință [omului să se înduhovnicească], așa precum credem că e Însuși Dătătorul harului după ființă”[298]. Căci „acest mare Melhisedec, pentru virtutea dumnezeiască întipărită în el, s-a învrednicit să fie chip (τύπος) al lui Hristos Dumnezeu și al tainelor Lui [celor] negrăite. Căci spre El se adună toți Sfinții ca spre un arhetip și [ca spre o] cauză a binelui ce se arată în fiecare din ei, dar mai ales acesta, ca cel ce poartă în sine, mai mult ca toți ceilalți, semnele lui Hristos”[299].

Însă, subliniază Sfântul Maximos, „tuturor [oamenilor] le-a sădit Dumnezeu în chip natural puterea spre mântuire”[300] și nu doar unora. În fiecare dintre noi, prin naștere, de la începutul existenței noastre în pântecele mamei, ca un dar al Lui în noi, avem setea după mântuirea lui Dumnezeu, pentru că toți suntem chemați de El la mântuirea Sa. Dar pentru ca să ne mântuim trebuie să dorim să ne împărtășim de harul

---

[298] Sfântul Maxim Mărturisitorul, *Tâlcuiri ale unor locuri cu multe și adânci înțelesuri din Sfinții Dionisie Areopagitul și Grigorie Teologul*, trad. din lb. gr., introd. și note de Pr. Prof. Dumitru Stăniloae, în col. PSB, vol. 80, Ed. IBMBOR, București, 1983, p. 137.

[299] Idem, p. 142.

[300] Idem, p. 143.

lui Dumnezeu[301], de slava Lui cea veșnică. Setea noastră după mântuire e cea care ne dă să căutăm întotdeauna dincolo de materialitatea lumii, pentru că Dumnezeu este Creatorul întregii creații. Iar convertirea noastră e tocmai această deschidere totală spre Dumnezeu și primire a slavei Lui în noi, pentru ca, împreună cu El, să ne împlinim existența noastră. Căci scopul vieții noastre pe pământ e tocmai acesta: să Îl cunoaștem pe Dumnezeu, să ne umplem de viața Lui cea veșnică și să creștem veșnic în comuniunea cu El.

De aceea, Avram a ajuns Avraam când s-a unit cu totul cu Dumnezeu[302]. Atunci a ajuns Părintele celor credincioși, adică al acelora care renunță la toate pentru Dumnezeu[303], pentru că Îl consideră pe El ca singurul demn de dorit și de urmat.

Sfântul Simeon „a venit în Duhul întru templu [ἦλθεν ἐν τῷ Πνεύματι εἰς τὸ ἱερόν] [Lc. 2, 27, BYZ]", în templul de la Ierusalim, adică plin fiind de slava Duhului Sfânt și luminat de Dumnezeu că va fi adus Iisus în templu. Și „el L-a primit pe El întru brațele sale, și a binecuvântat pe Dumnezeu și a zis: «Acum eliberezi pe robul Tău, Stăpâne, după cuvântul Tău, în pace [Νῦν ἀπολύεις τὸν δοῦλόν Σου, Δέσποτα, κατὰ τὸ ῥῆμά Σου, ἐν εἰρήνῃ], că au văzut ochii mei mântuirea Ta [ὅτι εἶδον οἱ ὀφθαλμοί μου τὸ σωτήριόν Σου], pe care ai pregătit-o înaintea feței tuturor popoarelor [ὃ ἡτοίμασας κατὰ πρόσωπον πάντων τῶν λαῶν], lumină întru descoperirea neamurilor [φῶς εἰς ἀποκάλυψιν ἐθνῶν] și slava poporului Tău Israil [καὶ δόξαν λαοῦ Σου Ἰσραήλ]»" [Lc. 2, 28-32, BYZ].

În locul prefigurării lui Melhisedec, în locul pâinii și al vinului euharistic, Simeon Îl primește pe Fiul lui

[301] Ibidem.
[302] Idem, p. 186.
[303] Ibidem.

Dumnezeu întrupat în brațele sale. Căci „era lui [el] înștiințat de către Duhul Sfânt [ἦν αὐτῷ κεχρηματισμένον ὑπὸ τοῦ Πνεύματος τοῦ Ἁγίου], [că] nu [are] să vadă moartea înainte să vadă pe Hristosul Domnului [μὴ ἰδεῖν θάνατον πρὶν ἢ ἴδῃ τὸν Χριστὸν Κυρίου]” [Lc. 2, 26, BYZ]. Și Hristosul Domnului era Iisus Hristos, Fiul lui Dumnezeu întrupat. Pe care el L-a primit în brațele sale și s-a făcut Teodohos [Θεοδόχος][304], adică Primitor de Dumnezeu.

Și când L-a primit în brațele sale, Sfântul Simeon și-a dorit eliberarea din viața aceasta, și-a dorit sfârșitul său cel cuvios, pentru că avea pe atunci vârsta de 360 de ani[305]. Pentru că a trăit atât de mult numai ca să vadă că la Is. 7, 14, LXX nu e în text Tânăra sau Femeia, ci Fecioara [ἡ Παρθένος]. Adică Născătoarea de Dumnezeu, Pururea Fecioară Maria. Pentru că acolo stă scris: „Iată [ἰδοὺ], Fecioara în pântece va lua [ἡ Παρθένος ἐν γαστρὶ ἕξει] și va naște Fiu [καὶ τέξεται Υἱόν] și vei chema numele Lui [καὶ καλέσεις τὸ ὄνομα Αὐτοῦ] *Emmanuil* [Εμμανουηλ]!”.

Și el a așteptat 360 de ani pe acea Fecioară și pe Fiul ei, pe Emmanuil, pe Fiul lui Dumnezeu întrupat, pe Care astăzi L-a primit în brațele sale. A dorit o moarte în pace și a primit-o! Pentru că a adormit imediat. Și pe Fiul Tatălui L-a numit Mântuirea lui Dumnezeu, Lumina neamurilor și Slava lui Israil. Pentru că Mântuirea lui Dumnezeu este pregătită înaintea feței tuturor popoarelor, pentru că toți ne mântuim prin Hristos. Și Hristos Dumnezeu este Lumina care descoperă adevărata realitate a neamurilor. Căci cei care s-au convertit la dreapta credință a lui Hristos, aceia s-

---

[304] *Cf.* https://www.synaxarion.gr/gr/sid/1999/sxsaintinfo.aspx

[305] *Cf.* https://doxologia.ro/viata-sfant/viata-sfantului-dreptului-simeon.

au arătat Sfinți întru lumina Lui. Însă Hristos este și Slava lui Israil, pentru că este Mașiah, pentru că este Cel așteptat de toți cei credincioși. Dar cum numai unii dintre fiii lui Israil L-au înțeles pe Hristos, adică numai cei luminați de Dumnezeu datorită vieții lor sfinte, așa cum era Sfântul Simeon, Hristos e Slava doar a adevăraților israiliți. Pentru că evreii necredincioși Îl hulesc până azi în mod incalificabil pe Fiul lui Dumnezeu întrupat. Și nu e film recent „de marcă" în care să nu fie drăcuit și înjurat Hristos Dumnezeu. Pentru că, până azi, Hristos Dumnezeu e primit doar de unii în inima lor și în viața lor...

Căci a întâmpina pe cineva, iubiții mei, înseamnă a-l primi cu dragoste și cu înțelegere în inima ta și în viața ta! Iar când Sfinții se întâlnesc între ei, aceștia se văd duhovnicește unii pe alții și se respectă profund unii pe alții și se iubesc cu iubire sfântă unii pe alții. Pentru că îl așteptăm pe cineva și îl primim ca pe un dar al lui Dumnezeu în viața noastră, dacă vedem adâncul lui, valoarea lui, viața lui curată și sfântă. Întâmpinarea cuiva ține de vederea și de înțelegerea lui duhovnicească! De aceea, când e multă orbire, când nu vezi nimic în fața ta, atunci nu primești pe nimeni cu dragoste multă. Pentru că crezi că îți ajungi ție însuți. Dar când ne reducem întreaga viață numai la noi înșine, atunci ne închidem într-un cerc prea strâmt, pentru că nu avem libertatea și bucuria comuniunii sfinte cu alții.

Tinerii vor să se căsătorească, dar nu vor să întâmpine pe alții. Însă, dacă nu te deschizi spre cei de vârsta ta și dacă nu cauți să vezi inima lor, cum să îți găsești soțul sau soția? Mulți vor să aibă un Duhovnic Sfânt, dar nu își sfințesc deloc viața lor. Ce să facă un Sfânt cu tine, dacă tu nu știi mai nimic din teologia și viața Bisericii? Vrem ca oamenii să fie delicați și atenți

cu noi, dar noi suntem bădărani și distrați mai tot timpul în relație cu alții. Vrem să fim mari și recunoscuți de către toți, dar nu vrem să muncim zilnic pentru asta. Iar dacă nu vrem să fim profunzi tot timpul, nu putem fi profunzi doar câteva zile pe an.

Lumea noastră e lumea distracției, e lumea indiferenței la detalii. Avem prea multe distracții pentru ca să nu fim serioși cu viața noastră. Nu ne pasă că alții suferă, că alții mor, că alții sunt singuri, pentru că nouă ne e bine. Și cât ne e bine, uităm că există durere, moarte, neputință, singurătate și sărăcie lucie pe fața pământului. Facem abstracție de ceea ce ne doare, de ceea ce ne întristează. Și pentru că facem abstracție, tocmai de aceea nu întâmpinăm voia lui Dumnezeu cu noi cu inimă bună.

– De ce nu înțelegem lumea noastră și ce trebuie să facem noi zi de zi?

– Pentru că nu ne sfințim viața noastră! Dacă neam sfinți zilnic, am înțelege în ce lume trăim și ce trebuie să facem. Prea multele neștiințe fundamentale ale noastre țin de necunoașterea teologică și de nesfințirea vieții noastre.

– Dar dacă ne deschidem față de toți nu riscăm să ne pierdem identitatea personală?

– Nu! Pentru că tocmai multitudinea de relații cu alții ne personalizează și mai mult. Devenim noi înșine tocmai pentru că ne asumăm deschiderea față de mulți oameni. Prezența lor în viața noastră nu e spre micșorarea vieții noastre interioare, ci spre sporirea ei. Pentru că tot mai mulți ne iubesc și ne prețuiesc, iar noi iubim și prețuim tot mai mulți oameni, pe măsură ce îi înțelegem și îi ajutăm cu cine suntem noi înșine.

Întâmpinarea are cuvinte, are gesturi, are fapte. Întâmpinarea e reală! Stând la masă cu cineva sau călătorind împreună cu el sau discutând cu el online, noi îl

primim pe el în viața noastră și îl lăsăm să crească în iubirea și în respectul nostru pentru el. Și oamenii cresc, cresc tot timpul în noi înșine, dacă ne rugăm pentru ei și dacă construim zilnic relația cu ei.

În timp îți dai seama că avem multe relații întrerupte sau diminuate de depărtarea dintre noi. Și pentru a reactiva în noi înșine aceste relații trebuie să ne rugăm pentru cei pe care i-am cunoscut. Nu contează dacă au făcut mai mult bine sau mai mult rău în viața noastră! A ne ruga pentru ei înseamnă a duce mai departe relația cu ei, pentru că harul lui Dumnezeu e viața noastră adevărată, a tuturor.

La stejarul lui Mavri [Μαμβρη], Sfântul Avraam L-a întâmpinat pe Dumnezeul treimic [Fac. 18, 1-2, LXX]! Pe Dumnezeul Care i S-a arătat lui ca trei Bărbați [τρεῖς Ἄνδρες] [Fac. 18, 2]. Numai că acești trei Bărbați nu mergeau pe pământ, ci mergeau întru slava Lor, pentru că el i-a văzut pe Ei în vedenie dumnezeiască. Fapt pentru care Sfântul Moisis ne spune: „Și, iată, trei Băr- bați stătuseră deasupra sa [καὶ ἰδοὺ τρεῖς Ἄνδρες εἱστή- κεισαν ἐπάνω αὐτοῦ]!” [Ibidem], deasupra lui Avraam. Și ce face Sfântul Avraam? Pe cei trei Îi consideră Unul! Pe cei 3 Bărbați Îi consideră un singur Dumnezeu. Pentru că, în mod tainic, Dumnezeu S-a revelat pe Sine nouă ca Cel unul după ființa Sa, dar întreit în persoane: Tatăl, Fiul și Sfântul Duh Dumnezeu. De aceea, Sfântul Avraam începe vorbirea lui cu Ei prin cuvintele: „Doamne [Κύριε], atunci dacă am aflat har înaintea Ta [εἰ ἄρα εὗρον χάριν ἐναντίον Σου], să nu-l treci pe robul Tău [μὴ παρέλθῃς τὸν παῖδά Σου]!” [Fac. 18, 3, LXX].

Și această dumnezeiască vedenie avută de Sfântul Patriarh Avraam a fost transformată în Sfânta Icoană a Filoxeniei/ a Iubirii de străini[306]. Sfântul Cuvios Andrei

---

[306] A se vedea:

Rubliov [Андре́й Рублёв][307], cel pomenit pe 29 ianuarie, pe la anul 1410 a pictat Icoana Sfintei Treimi[308]. Și el a redus întregul expozeu iconografic al Filoxeniei la masa celor trei Bărbați, făcând din ea Icoana Dumnezeului nostru treimic[309].

Iar Dumnezeu Se revelează pentru ca să ne învețe pe noi să ne întâmpinăm unii pe alții cu dragoste frățească. Așa cum ne spune Sfântul Pavlos: „Să rămână dragostea frățească [Ἡ φιλαδελφία μενέτω]! Iubirea de străini nu o uitați [Τῆς φιλοξενίας μὴ ἐπιλανθάνεσθε]! Căci, prin aceasta, [deși] unii nu au știut, primind [au primit] Îngeri" [Evr. 13, 1-2, BYZ] în viața lor.

Iar noi Îl primim pe Dumnezeu în viața noastră prin fiecare om pe care îl primim în viața noastră. Pentru că vedem prin el, în măsura în care și el se curățește pe sine, pe Dumnezeul Cel viu și adevărat, pe singurul Dumnezeu, pe Făcătorul tuturor celor văzute și nevăzute. Și de aceea, a vorbi cu alții în mod cinstit și profund înseamnă a te cunoaște pe tine cel adevărat. Iar dacă ne cunoaștem pe noi înșine tot mai mult, atunci ne-am deschis lui Dumnezeu și oamenilor și suntem pe calea mântuirii. Căci numai împreună cu Dumnezeu ne putem înțelege pe noi și pe semenii noștri. Amin!

---

https://ziarullumina.ro/actualitate-religioasa/documentar/icoana-sfintei-treimi-o-istorie-a-reprezentarii-113520.html.

[307] Idem: https://ru.wikipedia.org/wiki/Андрей_Рублёв.

[308] *Cf.* https://www.teologiepentruazi.ro/2021/01/29/sinaxa-sfintilor-din-29-ianuarie-2021/.

[309] A se vedea: https://ru.wikipedia.org/wiki/Троица_(икона_Рублёва).

Predică la Duminica a XVI-a după Cincizecime [2021]

Iubiții mei[310],

Dumnezeu ne dăruie harismele Sale cele dumnezeiești „fiecăruia după puterea sa [ἑκάστῳ κατὰ τὴν ἰδίαν δύναμιν]” [Mt. 25, 15, BYZ] de a lucra și, în același timp, ni le dăruie spre zidirea Bisericii Sale. Pentru că „felurimi sunt harismele [διαιρέσεις χαρισμάτων εἰσίν], dar același Duh [τὸ δὲ αὐτὸ Πνεῦμα]” [I Cor. 12, 4, BYZ] le lucrează pe toate în fiii Bisericii. Căci „felurimi sunt [și] slujirile [διαιρέσεις διακονιῶν εἰσίν] [în Biserica lui Dumnezeu], dar același Domn [καὶ ὁ αὐτὸς Κύριος]” [I Cor. 12, 5, BYZ] au cei care Îi slujesc Lui. Pentru că „felurimi sunt lucrările [διαιρέσεις ἐνεργημάτων εἰσίν]” cele duhovnicești, „dar același este Dumnezeu [ὁ δὲ αὐτός ἐστιν Θεός], Cel care lucrează toate în toți [ὁ ἐνεργῶν τὰ πάντα ἐν πᾶσιν” [I Cor. 12, 6, BYZ].

Pentru că harismele Sale cele dumnezeiești sunt continua Sa lucrare în Sfinții Lui, prin împreuna lor conlucrare cu El. Dumnezeu ne dăruie har pe măsura dorinței noastre de a ne nevoi și de a crea, pe măsura aspirațiilor noastre celor bune, dar harul Lui se înmulțește în noi pe măsura conlucrării noastre cu El, cu Dumnezeul mântuirii noastre. Căci „fiecăruia i se dă arătarea Duhului spre folos [ἑκάστῳ δίδοται ἡ φανέρωσις τοῦ Πνεύματος πρὸς τὸ συμφέρον]” [I Cor. 12, 7, BYZ], spre folosul său duhovnicesc. Și când Sfântul Pavlos vorbește despre „ἡ φανέρωσις τοῦ Πνεύματος”, adică despre arătarea sau revelarea Duhului, el ne vor-

---

[310] Începută la 13. 15, în zi de joi, pe 4 februarie 2021. Soare, 8 grade, vânt de 18 km/ h.

bește despre experiențele mistice personale ale celor credincioși. Pentru că simțirile, luminările și vederile dumnezeiești sunt arătările sau descoperirile sau revelările Duhului Sfânt în viața noastră, iar toate trăirile noastre mistice nu sunt fără scop dăruite nouă, ci spre folosul nostru duhovnicesc.

De aceea, când citim în Viețile Sfinților sau când auzim că anumiți Sfinți ai Dumnezeu au primit vedenii dumnezeiești din copilăria sau din adolescența lor, că au primit harisme dumnezeiești de tineri, trebuie să înțelegem că ele le-au fost dăruite de Dumnezeu spre folosul lor duhovnicesc, spre sporirea lor ulterioară. Le-au fost dăruite, pentru că Dumnezeu știa că ei au nevoie de ele. De încredințarea profundă, adâncă, abisală pe care o aduc vedeniile și harismele dumnezeiești în viața lor.

„Căci unuia [Ὧ μὲν γὰρ], prin Duhul [διὰ τοῦ Πνεύματος], i se dă cuvântul înțelepciunii [δίδοται λόγος σοφίας], iar altuia [ἄλλῳ δὲ], după același Duh [κατὰ τὸ αὐτὸ Πνεῦμα], cuvântul cunoașterii [λόγος γνώσεως]. Iar altuia [i se dă] credință în[tru] același Duh [ἑτέρῳ δὲ πίστις ἐν τῷ αὐτῷ Πνεύματι] și unuia [i se dau] harismele vindecărilor în[tru] același Duh [ἄλλῳ δὲ χαρίσματα ἰαμάτων ἐν τῷ αὐτῷ Πνεύματι]. Iar unuia [i se dau] lucrările puterilor [ἄλλῳ δὲ ἐνεργήματα δυνάμεων], iar unuia profeția [ἄλλῳ δὲ προφητεία] și unuia deosebirile duhurilor [ἄλλῳ δὲ διακρίσεις πνευμάτων], iar altuia felurile limbilor [ἑτέρῳ δὲ γένη γλωσσῶν], iar unuia tălmăcirea limbilor [ἄλλῳ δὲ ἑρμηνεία γλωσσῶν]. Iar toate acestea le lucrează unul și același Duh [πάντα δὲ ταῦτα ἐνεργεῖ τὸ ἓν καὶ τὸ αὐτὸ Πνεῦμα] [în fiecare dintre ei], împărțind fiecăruia în parte precum voiește [διαιροῦν ἰδίᾳ ἑκάστῳ καθὼς βούλεται]” [I Cor. 12, 8-11, BYZ] Dumnezeu și după cum știe că e de folos celor credincioși.

Pentru că Sfântul Pavlos vrea să ne facă să conștientizăm aici faptul că diversitatea harismelor are o singură sursă, pe Dumnezeu, iar toate la un loc sunt pentru zidirea Bisericii Sale. Harismele dumnezeiești se primesc și se trăiesc în comuniunea Bisericii, pentru că Dumnezeu ni le dăruie să Îl slujim pe El și Biserica Lui. De aceea, nu le putem trăi egoist și unilateral, pentru că fiecare avem nevoie de harismele celorlalți și ale Bisericii sunt toate la un loc. Pentru că Dumnezeu, care e fundamentul Bisericii, ni le dăruie pe fiecare în parte pentru ca fiecare dintre noi să lucrăm la zidirea Bisericii Sale.

Așadar, cuvântul de ordine este: lucrare. A ne pune în lucrarea lui Dumnezeu sau a lucra harismele lui Dumnezeu în viața noastră. Și ca să vedem cum arată harismele Lui trebuie să ne nevoim să le lucrăm spre folosul tuturor. Pentru că, dacă Dumnezeu ne-a dăruit aceste harisme dumnezeiești în viața noastră, e semn că Biserica și lumea are nevoie de ele. Prezența lor în viața noastră ne responsabilizează, ne pune pe fiecare zi la muncă, pentru că noi trebuie să punem în lucrare ceea ce am primit de la El.

În Evanghelia zilei [Mt. 25, 14-30], Domnul ne-a spus o parabolă despre viața Bisericii, în care ne-a vorbit despre dinamismul lucrării duhovnicești în comparație cu pierderea vremii și a mântuirii noastre. Ambele realități se află în Biserică, adică și asceza dumnezeiască și lenea drăcească, și de aceea parabola vorbește despre noi, despre prezentul vieții noastre. Pentru că cei care își înmulțesc talanții, își înmulțesc faptele mântuirii lor, pe când cei care nu fac nimic, se pierd veșnic. Căci Domnul ne spune: „Și pe robul cel netrebnic aruncați-l întru întunericul cel mai din afară [Καὶ τὸν ἀχρεῖον δοῦλον ἐκβάλετε εἰς τὸ σκότος τὸ ἐξώτερον]! Acolo va fi [vor fi] plânsul și scrâșnirea dinților

[Ἐκεῖ ἔσται ὁ κλαυθμὸς καὶ ὁ βρυγμὸς τῶν ὀδόντων]" [Mt. 25, 30, BYZ].

Întunericul cel mai din afară e Iadul cel veșnic, iar plânsul și scrâșnirea dinților sunt chinurile pe care omul, cel înviat din morți și transfigurat de Domnul la a doua Sa venire întru slavă, le va trăi veșnic în Iad. Și le va trăi, pentru că aici, pe pământ, s-a arătat un om netrebnic, unul care nu s-a nevoit duhovnicește pentru mântuirea lui. Pentru că el nu și-a pus singurul său talanton [τάλαντον] [Mt. 25, 28, BYZ] în lucrare, ci l-a ascuns în pământ [Mt. 25, 25], adică în sufletul și în trupul său, în sine însuși. A ascuns harul Lui în sine, pentru că l-a lăsat în nelucrare.

Și cu toții putem să ne acuzăm de această nelucrare a harului lui Dumnezeu în noi înșine! Cu toții putem să ne acuzăm de lenevie. Sau, chiar dacă ne nevoim duhovnicește, ne putem acuza că nu am lucrat pe măsura noastră cele ale lui Dumnezeu. Pentru că El ne cere ca zilnic să ne nevoim duhovnicește, nedându-ne nicio zi cu totul liberă de slujirea Lui.

Însă noi ne luăm foarte mult timp liber! Noi pierdem timpul mântuirii noastre zi de zi. De aceea, noi suntem robii cei răi și leneși [Mt. 25, 26] despre care Domnul ne vorbește în această parabolă. Pentru că răutatea și lenea ne fac să nu ne nevoim duhovnicește.

Și mulți cred că nevoința noastră o facem pentru Dumnezeu și nu pentru noi, pentru mântuirea noastră. Însă noi ne nevoim tocmai pentru ca să fim proprii relației cu Dumnezeu, pentru a fi proprii revărsării Lui de har în viața noastră.

Așadar, viața într-o continuă lucrare ascetică și într-o continuă slujire a lui Dumnezeu e viața creștină, e viața noastră. Pentru că noi trebuie să trăim creștinește în fiecare clipă a vieții noastre și nu doar din când în când. A fi cu Dumnezeu și a face voia lui Dumnezeu

înseamnă a fi creștin, iar viața creștină e o continuă comuniune cu Dumnezeu și raportare la El.

Tocmai de aceea, orice facem pentru oameni din credința întru El, facem pentru El [Mt. 24, 45]. Toată viața noastră bisericească și socială trăită în credința în Dumnezeu este o slujire a Lui. Pentru că slujirea Lui nu înseamnă o închidere a noastră în Biserică pentru a ne separa de ceilalți, ci o deschidere a Bisericii spre întreaga umanitate. În Biserică și în afara ei, oriunde am fi și orice lucru am face, noi Îi slujim lui Dumnezeu. Și Îi slujim Lui, pentru că trăim tot timpul cu El. Și, trăind împreună cu El, noi vedem, simțim și gândim lucrurile dimpreună cu El, cu Dumnezeul răscumpărării noastre.

Însă, ori de câte ori citesc Evanghelia de azi, mă doare sufletul pentru cei care pot să facă multe lucruri bune și nu le fac. Nu le fac nici măcar din orgoliu sau din slavă deșartă. Au mulți bani, au multă cunoaștere, au puterea să decidă, și cu toate astea nu fac lucruri bune pentru Biserică și pentru lume. De aceea lipsesc multe Biserici, multe Școli, multe Spitale, multe instituții folositoare lumii, multe cărți, multe proiecte benefice: pentru că cei care pot să le facă, nu vor să muncească pentru binele obștesc. De aceea, avem un minus enorm la capitolul nevoință duhovnicească și muncă în folosul tuturor. Și acest minus se tot lățește în defavoarea tuturor.

Ce putem face noi, fiecare dintre noi? Ne putem face treaba de zi cu zi, dar și mai mult decât atât! Ne putem termina munca noastră și îi putem ajuta și pe alții. Putem lucra în folosul tuturor în viața de zi cu zi, la Biserică sau la nivel online, pentru ca oamenii să fie mai credincioși, mai buni, mai curați, mai milostivi. Căci tot lucrul cel bun pe care îl facem pentru comunitate se răsfrânge asupra tuturor. Și cu toții ne îmbo-

gățim din binele celorlalți, din binele care ne împlinește.

Suntem încă în praznicul Întâmpinării Domnului și trebuie să învățăm să ne primim unii pe alții în viața noastră. Rugăciunea și bunătatea sunt cele care ne fac loc în inimile oamenilor. Dacă ne rugăm pentru toți oamenii și suntem buni cu toți oamenii, prin acestea câștigăm inimile oamenilor.

Dumnezeu să ne umple de pacea Lui și de înțelepciunea de a ne cuprinde unii pe alții în inima noastră! Amin.

Predică la Duminica a XVII-a după Cincizecime [2021]

Iubiții mei,

în predica[311] de la Vecernia Sfântului Sfințit Mucenic Haralambos [Χαράλαμπος][312], Părintele nostru, cel martirizat în anul 202, la vârsta de 113 ani[313], Preasfințitul Părinte Galaction Stângă a subliniat realitatea mântuitoare a rugăciunilor Sfinților în viața noastră de zi cu zi prin două locuri evanghelice: Mt. 15, 23 și Mt. 14, 15.

Primul e integrat în Evanghelia de azi [Mt. 15, 21-28] și în el îi găsim pe Sfinții Apostoli rugându-se pentru „femeia hananea [γυνὴ χαναναία]" [Mt. 15, 22]/ hananeancă și zicând: „Eliberează-o pe ea [Ἀπόλυσον αὐτήν], că strigă după noi [ὅτι κράζει ὄπισθεν ἡμῶν]!" [Mrt. 15, 23, BYZ].

În al doilea loc evanghelic, Sfinții Apostoli mijlocesc nu pentru o persoană, ci pentru mulțimile [τοὺς ὄχλους] [Mt. 14, 19, BYZ] de oameni care veniseră să Îl audă pe Domnul, și Îi spun Lui: „Pustiu este locul și vremea deja a trecut [Ἔρημός ἐστιν ὁ τόπος καὶ ἡ ὥρα ἤδη παρῆλθεν]. Eliberează mulțimile [ἀπόλυσον τοὺς ὄχλους], ca, mergând întru sate, să-și cumpere mâncă-

---

[311] Din data de 9 februarie 2021, rostită la Catedrala din Turnu Măgurele, la hramul ei.

[312] *Cf.* https://www.synaxarion.gr/gr/sid/2079/sxsaintinfo.aspx.

[313] *Cf.* https://www.oca.org/saints/lives/2014/02/10/100475-hieromartyr-haralambos-bishop-of-magnesia-in-thessaly-the-martyr.

rurile lor [ἵνα ἀπελθόντες εἰς τὰς κώμας ἀγοράσωσιν ἑαυτοῖς βρώματα]!" [Mt. 14, 15, BYZ].

Și Episcopul nostru, citând cele două versete evanghelice, a făcut-o cu scopul de a ne arăta că Sfinții lui Dumnezeu se roagă pentru noi din propria lor inițiativă, din dragostea lor pentru noi și pentru mântuirea noastră. Dar că ei se roagă cu atât mai mult pentru noi, dacă noi ne rugăm lor cu credință și cu evlavie. Pentru că Sfinții lui Dumnezeu vor să ne învețe să ne rugăm cu adevărat și să trăim cuvios înaintea lui Dumnezeu și a oamenilor.

Iar scopul Evangheliei de azi e tocmai acesta: de a ne arăta mila lui Dumnezeu față de oameni, dar și mila Sfinților Lui față de confrații lor. Căci Domnul întârzie răspunsul la rugăciunea femeii [Mt. 15, 22], pentru ca Sfinții Apostoli să mijlocească pentru ea [Mt. 15, 23], dar și pentru a se arăta adevărul profund al femeii [Mt. 15, 25-27].

Căci femeia nu se ruga pentru sine, ci pentru fiica ei. Ea mijlocea pentru fiica ei, pe care o vedea „rău demonizându-se [κακῶς δαιμονίζεται]" [Mt. 15, 22, BYZ]. Pentru că demonizarea e o mergere din rău înspre tot mai rău și de această posedare demonică nu scăpăm decât prin mila lui Dumnezeu. Tocmai de aceea, mama cere milă de la Dumnezeu: „Ἐλέησόν με [Miluiește-mă], Κύριε [Doamne], υἱὲ Δαυίδ [fiule al lui David]!" [Mt. 15, 22, BYZ].

Și ea se roagă isihast! Așa cum ne rugăm și noi, zicând: „Doamne, Iisuse Hristoase, Fiule al lui Dumnezeu, miluiește-mă pe mine, păcătosul [Κύριε, Ιησού Χριστέ, Υιέ του Θεού, ελέησόν με, τον αμαρτωλόν[314]]!". Și când cerem mila lui Dumnezeu pentru noi, atunci o cerem pentru întreaga umanitate. Pentru că, umplân-

---

[314] *Cf.* https://el.wikipedia.org/wiki/Προσευχή_του_Ιησού.

du-ne noi de slava Lui, noi ne rugăm ca toți să trăiască aceeași mare revelare și intimitate cu Dumnezeu.

În ambele locuri citate de Episcopul nostru, Sfinții Apostoli folosesc același verb la imperativ: ἀπόλυσον [apolison]. Însă verbul ἀπολύω [apolio] înseamnă *a elibera*, dar și *a concedia*. Tocmai de aceea, apolisisul [ἀπόλυσις] Slujbei, corelativul lui отпу́ст [otpust][315], înseamnă zicerea liturgică ultimă înainte de concedierea credincioșilor. Pentru că Slujba se termină odată cu apolisul și credincioșii se pot întoarce la casele lor.

Sfântul Simeon, Primitorul de Dumnezeu, a folosit forma de indicativ prezent, la persoana a doua singular, ἀπολύεις [apoliis] în Lc. 2, 29, BYZ: „Acum eliberezi pe robul Tău [Νῦν ἀπολύεις τὸν δοῦλόν Σου], Stăpâne [Δέσποτα]!”. Și eliberarea cerută de el era eliberarea sufletului său din unirea sa cu trupul său sau adormirea lui cea cuvioasă. Pentru că numai Stăpânul vieții noastre, Domnul, ne poate da să adormim în pace.

Însă Sfinții Apostoli, când s-au rugat pentru femeia hananeancă, au cerut eliberarea ei de durerea ei sufletească. Adică I-au cerut Domnului să o vindece pe fiica acesteia, pentru ca și durerea ei de mamă să se vindece. Căci noi nu putem merge la Biserică sau la serviciu fără durere în suflet, când știm că avem pe cineva bolnav sau trist. Și mergem cu durere în suflet pentru el, pentru că el e în iubirea și în rugăciunea noastră.

Dar când Sfinții Apostoli I-au cerut Domnului să elibereze mulțimile, i-au cerut al doilea sens al lui ἀπολύω: să le concedieze. Să le lase să plece la casele lor. Numai că Domnul a vrut atunci să îi învețe pe Ucenicii Lui despre esența slujirii Bisericii. Și din acest

---

[315] *Cf.* https://ru.wikipedia.org/wiki/Отпуст.

motiv le-a spus: „Nu au nevoie să se ducă [Οὐ χρείαν ἔχουσιν ἀπελθεῖν]. Dați-le voi lor să mănânce [δότε αὐτοῖς ὑμεῖς φαγεῖν]!" [Mt. 14, 16, BYZ].

Pentru că ierarhia Bisericii are tocmai acest scop fundamental: de a hrăni dumnezeiește mulțimile credincioșilor. Episcopii, Preoții și Diaconii au rolul de a sluji și de a învăța și de a-i conduce pe cei credincioși pe calea sfințeniei lui Dumnezeu. Pentru că nimeni nu trebuie să plece flămând de la Biserică și nici smintit de păcatele noastre. Toți trebuie să plece de aici plini de teologie, plini de bucurie, plini de slava lui Dumnezeu, plini de exemplul viu al evlaviei și al slujirii lui Dumnezeu.

Căci atunci când ne rugăm pentru Episcopul nostru, noi Îi cerem Domnului ca el să propovăduiască în mod drept „cuvântul adevărului [τὸν λόγον τῆς ἀληθείας]"[316] Său, al lui Dumnezeu. Adică cerem ca el să propovăduiască teologia adevărului, teologia mântuirii tuturor. Și dacă Episcopul ne propovăduiește teologia adevărului sau adevărul mântuirii noastre, el ni-l propovăduiește pentru ca adevărul lui Dumnezeu să devină adevărul vieții noastre.

Tocmai de aceea, din punctul meu de vedere, nicio Slujbă a Bisericii nu trebuie lăsată fără predică. Fie că e vorba de Parastas, fie că e vorba de Vecernie, fie că e vorba de Nuntă sau de Înmormântare sau de Liturghie, Slujba trebuie să fie împreunată cu predicarea adevărului lui Dumnezeu. Pentru că Slujba e pentru a o întrupa în viața noastră. Și când Episcopul sau Preotul sau Diaconul predică Bisericii, ei predică pentru ca să arate întruparea credinței din viața lor, pentru ca, la rândul lor, și credincioșii să fie niște întrupări reale, vii, ale adevărului lui Dumnezeu.

---

[316] *Cf.* https://glt.goarch.org/texts/Oro/Sun_Liturgy.html.

La Biserică și oriunde mergem pe fața pământului, fiecare dintre noi trebuie să fim ferestre vii spre Dumnezeu. Oamenii trebuie să privească spre noi și să vadă înțelepciunea, pacea, curăția și sfințenia vieții noastre, care sunt consecințele vieții noastre cu Dumnezeu. Trebuie să le vorbim oamenilor cât mai profund și cât mai direct despre credința și viața noastră, pentru ca ei să vadă că noi suntem una cu ceea ce zicem și facem.

Predicarea în Biserică și vorbirea cu oamenii față către față înseamnă revelarea prezenței lui Dumnezeu din noi înșine, dar și a noastră ca oameni ai credinței. Căci atunci când oamenii aud despre cum te-a păzit, despre cum te-a călăuzit, despre cum te sfințește Dumnezeu zilnic, ei prind curaj, se mângâie duhovnicește și sunt bucuroși să se nevoiască pentru mântuirea lor. Pentru că patimile și neputințele noastre de tot felul sunt consecințele păcatelor noastre, dar harul, adevărul și mântuirea noastră sunt consecințele mântuitoare ale prezenței lui Dumnezeu în noi înșine prin slava Lui.

Femeia hananeancă a cerut milă [Mt. 15, 22] și ajutor de la Dumnezeu [Mt. 15, 25]. Când a venit și I s-a închinat Lui [προσεκύνησεν Αὐτῷ], atunci femeia L-a rugat: „Doamne, ajută-mi [Κύριε, βοήθει μοι]!” [Mt. 15, 25, BYZ]. Pentru că noi nu putem să facem nimic bun, nimic mântuitor fără ajutorul lui Dumnezeu. Fără ajutorul Lui facem numai păcate. Însă, când vrem să ne ridicăm din păcatele noastre, cerem mila și ajutorul lui Dumnezeu în viața noastră. Pentru că numai El ne ridică din viața noastră rea la viața cea dreaptă și sfântă, la viața în comuniune cu El.

Am participat cu pace și cu împlinire duhovnicească la hramul Catedralei din Turnu Măgurele. Și, în timpul Slujbelor, care au fost pline de teologie și de bucurie și de o cântare la strană de excepție, m-am tot

gândit la rolul fundamental a ceea ce înseamnă καθέδρα [catedra][317] în viața unui oraș. Pentru că de la καθέδρα, de la tronul Episcopului, avem numirea de Catedrală. Căci Catedrala, în esență, e Biserica în care slujește Episcopul și învață poporul credincios teologia adevărului, teologia mântuirii.

Marile Catedrale ale Bisericii au ajuns celebre datorită Sfinților Ierarhi care au slujit și au predicat în ele. Oamenii credincioși umpleau până la refuz Catedrala patriarhală, arhiepiscopală sau episcopală pentru a-l auzi pe Ierarhul lui Dumnezeu. Tocmai de aceea, în istoria Bisericii, Sfinții Ierarhi sunt numiți după sediul catedralei lor, ajungând post mortem să fie Ocrotitorii acelor orașe. Pentru că ei erau lumina și adevărul și viața duhovnicească pentru Biserica lor, devenind astfel Teologii întregii Biserici.

Căci, iubiții mei, cine propovăduiește cu adevărat, acela propovăduiește pentru întreaga Biserică a lui Dumnezeu, iar cine își sfințește viața lui, devine Sfântul întregii Biserici a lui Dumnezeu. Iar toți Sfinții lui Dumnezeu sunt pentru veșnicie în Împărăția Sa cea veșnică, pentru că sunt mereu cu El. Și Sfinții și Îngerii lui Dumnezeu ne călăuzesc pe toți la calea Lui cea dreaptă, la calea mântuirii și a îndumnezeirii noastre.

De aceea, dacă ne umplem de iubirea și de rugăciunea lor, ne umplem de adevărul și de viața lui Dumnezeu. Iar prin proiectul meu teologic despre Sfinții lui Dumnezeu pomeniți în fiecare zi de Biserică nu doresc decât acest lucru: de a vă împrieteni cu Sfinții Lui. Pierdeți prea multe lucruri neștiind cine sunt Sfinții lui Dumnezeu! Eu vă dărui numele lor și câteva date despre viața lor, dar dumneavoastră puteți să căutați noi și noi detalii despre viața lor și despre cinstirea lor în Biserică.

---

[317] *Cf.* https://en.wikipedia.org/wiki/Cathedra.

Pentru că noi trebuie să creștem duhovnicește în continuu prin ajutorul și mijlocirile Sfinților și ale Îngerilor Lui. Dacă niciodată nu ne strică să avem mulți prieteni pe pământ, cu atât mai mult nu ne strică să avem nenumărați prieteni în cer. Iar prietenii noștri cerești sunt Sfinții și Îngerii lui Dumnezeu, care ne învață să Îl iubim cu adevărat pe Dumnezeu și să Îi slujim Lui neîncetat.

Duminica aceasta e o duminică de final, pentru că pe 21 februarie începe Triodul, adică drumul în linie dreaptă spre Învierea Domnului. Ne pregătim pentru bucuria postului, pentru bucuria privegherii, pentru bucuria teologiei pocăinței. Pentru că, fără lacrimi nu te curățești și nu te luminezi duhovnicește, iar fără spovedirea păcatelor și împărtășirea cu Domnul nu te sfințești dumnezeiește. Căci Domnul ne dorește pe toți curați, luminați, Sfinți ai Lui, care creștem în sfințenie, în pace și în bucurie dumnezeiască în fiecare zi a vieții noastre. Amin!

Predică la Duminica a XXXIII-a după Cincizecime [2021]

Iubiții mei[318],

„smerenia, contrar mândriei, [ne] deschide inima [noastră] într-o mișcare de dragoste către întreaga făptură. [Pentru că] ea se desfătează văzând pe ceilalți în slavă”[319], în slava lui Dumnezeu. Smerenia ne deschide inima noastră spre oameni și spre întreaga creație, pentru ca să le vedem pe toate în profunzimea lor. Și pentru că le vedem pe toate în profunzimea lor, noi ne bucurăm de modul în care Dumnezeu ajută pe fiecare om în viața sa, dar și fiecare făptură a Lui în parte.

Însă, dacă smerenia este o continuă ieșire iubitoare spre alții, o continuă îmbrățișare a oamenilor, mândria ne închide inima și ne îndepărtează de oameni. Și ne îndepărtăm de toți, pentru că îi disprețuim pe oameni în inima noastră. Și îi disprețuim, pentru că ne credem centrul universului și nu vrem ca un altul să fie „mai bun” decât noi. Și asta când noi ne credem „mai buni” decât alții, fără să fim în fapt...

Și pentru că e o vedere exclusivistă, pentru că e o închidere în sine, mândria privește pe deasupra oamenilor și îi disprețuiește pe toți, ca și când i-ar cunoaște pe fiecare în parte [Lc. 18, 11], pe când smerenia privește în sine și spre pământ, având conștiința păcătoșeniei proprii, și cere milostivirea lui Dumnezeu [Lc. 8, 13].

---

[318] Începută la 12. 17, în zi de joi, pe 18 februarie 2021. Cer înnorat, 8 grade, vânt de 11 km/ h.

[319] Arhimandritul Sofronie [Saharov], *Nașterea întru Împărăția cea neclătită [neclătinată]*, cu trad. din lb. rusă de Ierom. Rafail (Noica), Ed. Reîntregirea, Alba Iulia, 2003, p. 225.

Și când ceri mila lui Dumnezeu, atunci vrei mila Lui pentru toți oamenii. Când ceri mila Lui, atunci îți vezi rănile tale, bolile tale, patimile tale, și înțelegi că de acest rău care te-a afectat în mod profund ontologic, de acest rău care a intrat adânc în ființa ta, însă cu voia ta, nu poți scăpa decât cu ajutorul lui Dumnezeu. Pentru că păcatul ne omoară duhovnicește mereu, dar înviem numai cu ajutorul lui Dumnezeu. Pentru că numai mâna iubirii Sale de oameni ne poate scoate din Iadul cel mai de jos, de unde am căzut prin păcatele noastre cele rele.

Perspectiva încrezută, orgolioasă asupra istoriei și a prezentului e una care se fundamentează pe distanța față de realitatea oamenilor. Pe privirea de la distanță a lor. Cunoști date, cunoști anumite amănunte despre oameni, dar îți place să crezi că această perspectivă parțială și mioapă a ta este „realitatea" oamenilor.

Însă fiecare om are povestea lui de viață! Fiecare om este o lume care se cere cunoscută prin apropierea iubitoare de el. Ca să cunoști realitatea oamenilor trebuie ca ea să ți se reveleze și din partea lui Dumnezeu, cât și a lor. Fapt pentru care, numai prin prietenia și iubirea față de oameni, și luminat de Dumnezeu, poți să înțelegi cine sunt oamenii și de ce trăiesc cum trăiesc și de ce au făcut și fac lucrurile pe care le-au făcut și le fac. Pentru că trebuie să afli ce a stat și stă la baza faptelor lor.

Una vezi din afară, de la distanță, și alta vezi din intimitatea reală cu oamenii! Pentru că realitatea oamenilor nu este exterioară lor, ci interioară lor. Și când vrei să judeci faptele unui om, după ce îl cunoști în mod real, atunci vezi că răul lui e amestecat cu binele lui, și că adâncul lui îți cere să îl iubești și să îl ierți și să te rogi pentru el și nu să îl condamni. Pentru că el,

confratele tău, are nevoie de înțelegerea și de rugăciunea ta, și amândoi aveți nevoie de mila și de ajutorul lui Dumnezeu.

Apropierea de oameni te bulversează și te schimbă cu totul. Cât timp crezi că știi cine sunt oamenii, încă nu ai învățat să-i iubești. Dar când începi să îi iubești în mod real, atunci nu îi mai condamni nici pentru păcatele strigătoare la cer pe care le fac, pentru că inima ta e îndreptată spre mântuirea omului, spre binele lui, și nu spre excluderea lui. Căci bunătatea ta față de el e consecința iubirii pentru el și nu a indiferenței față de păcatele sale. Da, păcatele lui sunt mari și merită certat pentru ele! Dar omul e dincolo de păcatele lui. Omul se poate scutura imediat de păcatele lui așa cum scuturi haina de praf. Tocmai de aceea, păcatele nu îl definesc pe om, ci pocăința e cea care ne definește și ne umple de frumusețe. Pentru că vameșul s-a coborât de la templu îndreptat [δεδικαιωμένος] [Lc. 18, 14, BYZ] tocmai prin pocăința lui.

Când privești numai la tine și te gândești doar la binele tău, atunci ești cocoșat și însingurat, ești baricadat în propria ta casă interioară, în sinele tău. Pentru ca să vezi perspectiva lui Dumnezeu asupra ta, trebuie să ieși din tine și să urci în templul Său, ca să I te rogi Lui [Lc. 19, 10]. Și urcarea în templu e pocăința ta pentru păcatele tale! Pentru că numai pocăința știe să se roage cu adevărat.

Tot ceea ce facem fără pocăință și fără iubire, facem mașinal, fără folos interior. Pentru că privim pe deasupra oamenilor și a lucrurilor de zi cu zi, dar nu ne adâncim în noi înșine. Însă pocăința e coborâre adâncă în noi și rămânere în noi pentru a ne ruga Domnului! Cel care se pocăiește poate merge oriunde, pentru că el slujește mereu Domnului, neîncetat. El e înăuntrul său și nu bate câmpii! Noi, cei care ne imaginăm tot felul

de lucruri „mari" despre noi înșine, pierdem timpul degeaba, pentru că numai coborând în noi înșine ne umplem de slava lui Dumnezeu. Căci în afara noastră nu găsim binele care ne odihnește. Pentru că slava lui Dumnezeu e binele care ne odihnește și acum, dar și veșnic.

Îndreptarea e duhovnicească! Dumnezeu e Cel care ne îndreaptă interior prin slava Lui. Și ne ridică în picioare și ne face liberi și ne face să stăm drepți duhovnicește prin pocăință, prin recunoașterea de sine și prin cererea continuă a milei Lui. Pentru că nu suntem Drepți înaintea Lui decât atunci când ne considerăm păcătoși. Conștiința vie a păcătoșeniei personale face parte din pocăința noastră, alături de rugăciunea continuă, de spovedirea continuă a păcatelor, de împărtășirea sacramentală continuă cu Domnul și de toate faptele evlaviei dumnezeiești.

– Putem să inventariem faptele altora și să vorbim despre ele?

– Da, putem! Însă nu putem fi niciodată categorici în ceea ce îi privește pe oameni. Pentru că noi nu știm, cu adevărat, adâncul omului și nici ce dorește el cu adevărat. Căci el, cel de ieri, astăzi poate fi altul, iar noi am rămas în mintea noastră certându-ne cu el, cel de ieri. Continua mobilitate interioară a oamenilor e darul lui Dumnezeu pentru împlinirea și mântuirea noastră. Căci noi putem alege binele lui Dumnezeu și să îl lucrăm în multe feluri, după cum putem să alegem să facem răul în multe feluri. Însă binele, cel făcut cu toată voia noastră, e cel care ne definește.

Răul ne depersonalizează, ne urâțește, ne desfigurează interior, pe când binele e cel care ne umanizează și ne îndumnezeiește. A alege contrar voii lui Dumnezeu înseamnă a alege să cobori și să rămâi în

Iad, în chinul tău cel veșnic. Tocmai de aceea, a alege Iadul e cea mai mare neîmplinire, una veșnică. Pentru că alegi să nu ai nimic din frumusețea, din curăția și din sfințenia oamenilor. Alegi să nu ai nimic de-a face cu iubirea și cu comuniunea, ci numai cu urâtul și cu disperarea și cu deznădejdea. Iar dacă nu alegi viața cu Dumnezeu, ai ales deja Iadul.

Căci, iubiții mei, alegerea lui Dumnezeu înseamnă viața continuă cu El. Dacă Îl alegi pe El ești mereu în Biserica Lui, ești mereu în slujirea Sa, ești mereu învățat de El cele ale Sale, ești mereu umplut de bucuria Lui cea veșnică. Viața cu Dumnezeu nu e anostă, nu e întunecată, nu e fără bucurie, ci e plină de noutate și de împlinire dumnezeiască. Pentru că înțelegi mereu tainele Lui, te umpli de iubirea și de pacea Lui, Îi slujești Lui cu evlavie și cu recunoștință, și te simți împreună cu toți oamenii și nu deasupra lor sau în indiferență față de ei.

Pentru că viața de comuniune a Bisericii e viața noastră de zi cu zi, iar noi ne simțim cu toții părtași slavei lui Dumnezeu. Slava Lui e bucuria și pacea noastră, e înțelepciunea și sfințenia noastră. El, prin slava Sa, ne face să nu ne simțim singuri și triști. Pentru că împreună cu El noi avem totul, fiindcă El e viața noastră. Și pentru că El e cu noi, nu ne simțim bine făcând răul, ci numai făcând binele care ne sfințește.

Și noi spovedim tot păcatul, tot răul din noi înșine, pentru ca să ne curățim de el. Căci vrem ca El, în mod deplin, să fie cu noi și în noi prin slava Lui, și să ne mutăm împreună cu Sfinții și Îngerii Lui. Perspectiva eshatologică împlinitoare a vieții noastre e perspectiva întregii creații. Pentru că noi mergem spre Împărăția lui Dumnezeu și nu spre un loc neștiut și neînțeles. Noi mergem spre Dumnezeu, atrași fiind de El la Sine, pentru ca să trăim împreună cu El veșnic.

Însă, dacă te omori prin păcatele tale și stai în starea ta de moarte sufletească până la sfârșit, viața ta e o continuă neîmplinire. Pentru că împlinirea omului e viața cu Dumnezeu, e viața sfântă. Și noi, pe oamenii care nu se pocăiesc, nu trebuie să îi condamnăm, ci să ne rugăm pentru ei cu durere, pentru întoarcerea lor, căci și așa suferința lor interioară e imensă.

Așa cum nu putem fi indiferenți față de cei bătrâni, față de cei singuri, față de cei suferinzi, ci încercăm să le înseninăm viața, tot la fel nu putem trece nepăsători peste dramele celor care nu Îl cunosc pe Dumnezeu. Sufletul lor e o rană vie! În adâncul lor, ei țipă după iubirea noastră! Căci un om necredincios e un om singur și bolnav în mod fundamental. E singur, pentru că nu Îl are pe Dumnezeu, și e bolnav ontologic, pentru că El nu l-a vindecat cu mila Lui.

De aceea, pentru toți însingurații pământului, pentru toți cei care nu L-au cunoscut pe Dumnezeul lor, noi trebuie să ne rugăm neîncetat. Ca ei să Îl cunoască pe El și Biserica Lui. Și să vină aici, împreună cu toți cei credincioși, ca să se vindece fundamental de neiubire. Pentru că Dumnezeu e Cel care ne învață să iubim și să ne sfințim viața și să ne bucurăm de curăția și de marea Lui transfigurare interioară.

Dumnezeu să binecuvânte drumul nostru spre Învierea Domnului, pe care îl începem azi! Să ne întărească pe toți în faptele evlaviei și ale curăției dumnezeiești, ca să ne nevoim pentru mântuirea noastră! Amin.

Predică la Duminica a XXXIV-a după Cincizecime [2021]

Iubiții mei[320],

realitatea interioară dezbătută de primele 4 duminici ale Triodului este δικαιοσύνη [dreptatea]. Căci Domnul ne-a poruncit: „Căutați mai întâi Împărăția lui Dumnezeu și dreptatea Lui [Ζητεῖτε πρῶτον τὴν Βασιλείαν τοῦ Θεοῦ καὶ τὴν δικαιοσύνην Αὐτοῦ], și acestea toate vor fi adăugate vouă [καὶ ταῦτα πάντα προστεθήσεται ὑμῖν]!" [Mt. 6, 33, BYZ]. Ce vom primi de la El, dacă căutăm mai întâi de toate Împărăția și dreptatea Lui? Le vom primi pe cele pământești, pe cele necesare vieții noastre!

Pentru că El ne cere să fim oameni duhovnicești mai întâi de toate, să fim Sfinții Lui, apoi oameni sociali, oameni cu familie și serviciu, oameni cu poziții sociale puternice în societate. Și e normal să fie așa! Pentru că trebuie mai întâi să fii un om înțelept, un om cuvios, un om plin de cunoașterea și de sfințenia lui Dumnezeu, pentru ca să fii soț, să fii tată, să fii un angajat bun, să fii un om pe care cineva se poate baza. Și se poate baza, pentru că dovedești prin cine ești și ce faci că ești un om de încredere.

Mai întâi te clădești ca om, apoi te angajezi în relații de lungă durată! Te clădești ca om în Biserică și în Școală și în Societate, apoi îți iei un loc de muncă, te căsătorești, faci copii, faci afaceri, privești spre viitor cu încredere.

Când Domnul, duminica trecută, ne-a vorbit despre fariseu, ne-a vorbit despre un om care credea în

---

[320] Începută la 9. 24, în zi de marți, pe 23 februarie 2021.

sinea lui că e un om „Drept”. El se credea „Drept” și sta înaintea lui Dumnezeu cu conștiința falsă că e un om „Drept”. De aceea, era mulțumit cu sine, nu dorea mai mult, îi era „bine”. Dar el era, în fapt, un păcătos notoriu! De ce era astfel? Pentru că, dacă postești cu adevărat, dacă aduci prinoase la Biserică și dai milostenie oamenilor [Lc. 18, 12] – și prin acestea te faci tot mai încăpător în inima ta și pentru Dumnezeu, dar și pentru oameni –, dacă nu ești lacom, dacă nu ești nedrept, dacă nu ești preacurvar, dacă nu ești păcătos [Lc. 18, 11], atunci ești Sfânt.

Dacă fariseul ar fi făcut toate acestea cu adevărat, atunci ar fi fost un Sfânt al lui Dumnezeu. Pentru că poruncile Lui sunt cele care ne sfințesc. Iar dreptatea [τὴν δικαιοσύνην] lui Dumnezeu e tocmai consecința interioară a împlinirii tuturor poruncilor Sale. Dacă le împlinești cu adevărat, atunci ești un om Drept, ești un om Sfânt al Lui. Așa cum erau Sfântul Simeon Primitorul de Dumnezeu și Sfânta Profetesă Anna, care L-au văzut duhovnicește pe Domnul, L-au înțeles prin luminarea lor de către Dumnezeu și I s-au închinat Lui.

Fariseul, dacă ar fi fost plin de dreptatea lui Dumnezeu, adică de consecința interioară a împlinirii voii Sale, ar fi fost un Sfânt al Lui. Dacă ar fi fost Drept, atunci ar fi fost plin de har, ar fi fost un om duhovnicesc. Însă el era un om gol interior! Faptele legii le împlinirea nu duhovnicește, ci trupește, legalist. Tocmai de aceea, tot ceea ce făcea el nu îl schimba deloc interior. El tot făcea „fapte bune”, dar acelea nu îl schimbau nicidecum, pentru că acesta nu căuta să primească în el dreptatea lui Dumnezeu sau slava Lui sau sfințenia Lui.

El făcea, pentru ca să facă, nu pentru ca să fie! Făcea fapte că i se cereau, dar nu pentru că îl zideau interior. Tocmai de aceea, când se ducea să se roage

înaintea Domnului, el nu se ruga ca un rob smerit al lui Dumnezeu, ca un Sfânt al Lui, ci ca un ghiolban, ca un grosolan, ca un insensibil, ca un om lipsit de iubire de Dumnezeu și de oameni.

Iar pentru că parabola de duminica trecută a avut doar 5 versete [Lc. 18, 10-14], iar despre falsul „Drept" s-a vorbit doar în două dintre ele [Lc. 18, 11-12], parabola de azi [Lc. 15, 11-32] ne vorbește despre Dreptul lui Dumnezeu în 8 versete [Lc. 15, 25-32], pentru ca să vedem cum arată, de fapt, cel care stă tot timpul cu Dumnezeu. Care nu se plictisește niciodată de Dumnezeu, ci în voia Lui își găsește toată bucuria și împlinirea sa.

Pretenția de „dreptate" a fariseului era o caricaturizare a sfințeniei. Pentru că sfințenia înseamnă să fii tot timpul cu Dumnezeu și să simți că toate ale tale sunt de la Dumnezeu. Pentru că sfințenia înseamnă să fii copilul lui Dumnezeu și să te bucuri întru slava Lui. Lucruri care reies din cuvântul lui Dumnezeu către Sfântul Său: „Copile [Τέκνον], tu totdeauna ești cu Mine [σὺ πάντοτε μετ᾽ Ἐμοῦ εἶ] și toate cele ale Mele ale tale este [καὶ πάντα τὰ Ἐμὰ σά ἐστιν] [sunt]!" [Lc. 15, 31, BYZ].

Sfântul lui Dumnezeu este „fiul Său cel mai mare/ cel mai bătrân [ὁ υἱὸς Αὐτοῦ ὁ πρεσβύτερος]" [Lc. 15, 25, BYZ]. Pentru că sfințenia înseamnă să îmbătrânești în fapte bune, să fii plin de virtuți și harisme dumnezeiești. Acesta, fiul cel mare din parabola de azi, e adevăratul fariseu, adică adevăratul Drept al lui Dumnezeu.

Duminică, Domnul ne-a arătat forma fără fond în persoana fariseului, pe când astăzi ne arată Dreptul cel adevărat în persoana fiului celui mare. Duminică ni l-a arătat în persoana vameșului pe păcătosul care se pocăiește și pentru aceasta se îndreaptă, se ridică, iese din

păcatele lui și începe să Îi slujească lui Dumnezeu, pe când azi ne vorbește în detaliu despre căderea și ridicarea celui păcătos [Lc. 15, 12-24].

– Și de ce ne vorbește în detaliu despre căderea și ridicarea omului?

– Pentru ca fiecare dintre noi să înțelegem că decăderea noastră are multe trepte, după cum și îndreptarea noastră are multe trepte. Pentru că, prin orice păcat, ne afundăm în Iad, iar prin orice faptă bună și prin orice curățire de păcate, noi ne facem tot mai intimi cu Dumnezeu.

Și Domnul ne vorbește despre căderea din harul Său ca despre o continuă golire de viață și ca despre o continuă urâțire interioară, pentru ca noi să înțelegem că binele adevărat e acela de a sta tot timpul cu Dumnezeu. Căderea fiului celui desfrânat nu este o experiență demnă de urmat! Nu trebuie să vrem să păcătuim, pentru ca să ne ridicăm din păcate toată ziua, ci trebuie să ne dorim rămânerea constantă cu Dumnezeu. Căci vameșul, ca și fiul cel desfrânat, sunt amintiți aici nu ca exemple de urmat – pentru că viața lor e un contraexemplu – ci ca exemple de pocăință, de conștientizare de sine și ca sublinieri ale milei lui Dumnezeu față de păcătoșii care se pocăiesc.

După ce iei mită toată ziua ca vameșul sau după ce curvești toată ziua ca fiul cel mai tânăr nu ai cum să te simți bine cu adevărat. Păcatul, oricare ar fi el și oricât de mare sau de mic ni s-ar părea, e o boală și nu o fericire! Cu cât băgăm sub preș problemele noastre interioare, adică păcatele și patimile noastre, cu atât ele ne omoară cu zile. Dar, dacă le punem în lumina lui Dumnezeu, dacă le mărturisim înaintea Lui, El ne albește mai mult decât zăpada [Ps. 50, 9, LXX], pentru că ne face mai albi decât zăpada prin iertarea și slava Lui.

– Cum ar trebui să fie toți oamenii?

– Ca fiul cel bătrân din parabola de azi a Domnului! Pentru că fiecare ar trebui să stăm din pruncie și până la ultima suflare cu Dumnezeu, așteptând luminările Lui cele sfinte. Toți ar trebui să învățăm din cuvintele Lui și din luminările Sale cât de dramatic e păcatul și nu ar trebui să îl experimentăm în viața noastră. Dar noi, fiind tineri la minte, credem că păcatul o să ne dea „înțelepciune" și „cunoaștere tainică" și „nouă". Păcătuim, crezând că „experimentăm ceva nou".

Însă noi ne sinucidem păcătuind! Pentru că păcatul nu ne învață nimic nou, nimic bun, nimic folositor, ci numai pocăința, îndreptarea cea adevărată, cea prin conlucrarea cu Dumnezeu, începe să ne aducă înțelepciunea lui Dumnezeu.

Fiul cel neînțelept și-a cerut averea [Lc. 15, 12], adică autonomia sa. A vrut să nu mai depindă de Dumnezeu, ci să facă ceea ce voiește cu viața lui. Pentru că el credea, în prostia sa, că de acum o să înceapă o viață „strălucitoare" pentru el. Și a plecat „în[tr-o] țară departe [εἰς χώραν μακράν]" [Lc. 15, 13, BYZ] de Dumnezeu, în țara păcatului, pentru că s-a îndepărtat interior de El. Căderea este interioară, dar tot la fel e și ridicarea! Tocmai de aceea, ridicarea e îndreptarea noastră, cea pe care vameșul a câștigat-o prin rugăciunea sa smerită și plină de recunoaștere de sine.

Însă, ceea ce Domnul a spus pe scurt despre vameș, despre îndreptarea lui, spune acum pe larg despre îndreptarea fiului celui tânăr. Pentru că îndreptarea și umplerea de dreptatea lui Dumnezeu e realitatea dezbătută la nivel evanghelic în aceste zile. Evangheliile ne vorbesc despre realitatea interioară a sfințeniei sau a dreptății lui Dumnezeu în noi înșine.

Fiul se cheltuie pe sine în păcate, își cheltuie frumusețea lui interioară și ajunge sărac, ajunge gol interior [Lc. 15, 14]. Se lipește de Satanas prin păcatele sale, de Potrivnicul său și al nostru, și îi paște toate patimile [Lc. 15, 15]. Pentru că toate patimile au aceeași caracteristică: ne umplu de mizerie. Ele sunt porcii [οἱ χοῖροι] pe care noi în paștem pe pajiștea vieții noastre [Lc. 15, 16].

– Cine e porcul [χοῖρος]?

– Cel care preferă noroiul, mizeria, necurăția în locul curăției, al dreptății și al sfințeniei. Hiros [porcul], pe când ishiros [ἰσχυρός] înseamnă *cel tare*. Și îl găsim pe ishiros în „Ἅγιος ὁ Θεός, Ἅγιος ἰσχυρός, Ἅγιος ἀθάνατος, ἐλέησον ἡμᾶς [Aghios o Teos, Aghios ishiros, Aghios atanatos, eleison imas]!”[321]. Numai că Ἅγιος e forma de N. a adjectivului și nu forma de V., așa cum am tradus-o noi în cult! Forma de vocativ a lui Ἅγιος este Ἅγιε la masculin[322]. Așa că traducerea corectă este: „Dumnezeul cel Sfânt, tarele cel Sfânt, fără de moarte cel Sfânt, miluiește-ne pe noi!”. Și ca aici sunt multe texte liturgice de îndreptat, de corectat, lucru pe care traducătorii îl fac fără să mai spună acest lucru și cititorilor. Și cititorii cred că textul în original e așa cum e tipărit! Însă, adesea, textul tradus e corectat profund de traducători, pentru că altfel nu am avea nimic cu sens.

Și am făcut acest joc de cuvinte între χοῖρος și ἰσχυρός, între porc și cel tare, pentru ca să amintesc faptul că sfințenia sună bine când nu o practici, dar vorbești despre ea, dar nu și când o trăiești. Când o trăiești, sfințenia e plină de singurătate din partea oamenilor, de bârfe, de neajutorare a ta, de excludere a

---

[321] *Cf.* https://glt.goarch.org/texts/Oro/Sun_Liturgy.html.

[322] *Cf.* https://en.wiktionary.org/wiki/ἅγιος.

ta, pe lângă asupririle tale din partea demonilor, pe când, dacă scrii despre ea fără să ai de-a face cu ea, poți publica mult și bine.

Fariseul era bun la laude pentru că viața duhovnicească nu avea nimic de-a face cu el. Putea să se creadă „Sfânt”, pentru că el nu avea de-a face cu sfințenia. Vameșul, nemaisuportându-se pe sine, și-a recunoscut păcătoșenia și a cerut mila lui Dumnezeu [Lc. 18, 13]. Și el a plecat îndreptat [δεδικαιωμένος] [Lc. 18, 14, BYZ] la casa sa, nu pentru că s-a rugat la templu, nu pentru că a cerut mila lui Dumnezeu, dar n-a primit nimic, ci pentru că s-a rugat în templu și a primit mila lui Dumnezeu în el, adică dreptatea Lui. Îndreptarea lui e reală, e harică, e dumnezeiască! E ceea ce a făcut Dumnezeu în el, în persoana sa.

Dacă fariseul ar fi avut slava lui Dumnezeu în el, s-ar fi rugat la fel de smerit ca vameșul și s-ar fi socotit și mai păcătos decât vameșul, pentru că ar fi fost cu adevărat un om Sfânt. Dar el era un impostor religios! Un om fără experiență religioasă! Iar astăzi, când Domnul ni l-a pus înainte pe Sfântul Său în persoana fiului celui bătrân, el nu ne-a pus în față „un invidios” pe fratele lui care s-a pocăit, ci un Drept al Lui, care cere să se facă dreptatea lui Dumnezeu.

– Cum așa?!

– Așa cum Sfinții Mucenici se roagă în cer și spun: „Până când [Ἕως πότε], Stăpânul [ὁ Δεσπότης] [Stăpâne], Cel Sfânt și adevărat [ὁ Ἅγιος καὶ ἀληθινός], nu judeci și răzbuni sângele nostru de la cei care locuiesc pe pământ [οὐ κρίνεις καὶ ἐκδικεῖς τὸ αἷμα ἡμῶν ἐκ τῶν κατοικούντων ἐπὶ τῆς γῆς]?!” [Apoc. 6, 10, BYZ]. Și Sfinții Mucenici, înaintea Lui, în Împărăția Sa, cer să se facă dreptate, să se facă dreaptă judecată în ceea ce îi privește și să fie pedepsiți cei care i-au prigonit și omorât pe ei. Și ei cer lucruri adevărate, corecte, drep-

te! Pentru că și Dumnezeu dorește ca toți să fie judecați în mod drept.

Dar aici, prin fiul cel bătrân, Domnul îi învață pe Sfinți că El e paradoxal în iubirea Sa și drept în mila Sa. Îi învață că El îi iubește pe cei Drepți, pe cei care sunt ai Lui și sunt cu El totdeauna, dar că îi iubește în același timp pe toți oamenii. Iubirea Sa e paradoxală, pentru că privește profund la nevoia reală a oamenilor: nevoia mântuirii lor. El îi iubește pe toți, pentru că dorește mântuirea tuturor. Iar când un om se pocăiește cu adevărat, atunci mila Lui e plină de dreptate, pentru că El îi dă imediat înapoi viața cea duhovnicească [Lc. 15, 22-23]. Pentru că Lui i se face milă de cel care se întoarce la El și aleargă spre iertarea lui [Lc. 15, 20].

Iubirea lui Dumnezeu față de noi e cu totul dreaptă, cum mult prea dreaptă e și mila Lui față de noi. El ne iubește pe toți, pentru că toți suntem ai Lui, dar El ne umple de milă când ne pocăim, pentru că toți avem nevoie de iertarea Lui. El știe că omul care se pocăiește e plin de durere, de rușine, de greutatea păcatului. El știe că omul nu se mai suportă. Și de aceea Dumnezeu iese imediat în întâmpinarea noastră și ne iartă și ne mângâie și Se unește iarăși cu noi.

Pentru că pocăința e dezlipire interioară de demoni și lipire interioară de Dumnezeu. Și Dumnezeu Se veselește în mod negrăit, împreună cu Sfinții și Îngerii Lui, de pocăința noastră [Lc. 15, 23]. Însă, dacă de pocăința, de începutul vieții noastre cu El, Dumnezeu Se veselește în mod negrăit, cum se veselește El de Sfinții Lui și de Îngerii Lui, care fac toată ziua voia Sa?

De aceea, trebuie să regândim lucrurile în adevărul lor și să vedem că exemplul nostru de viață este fiul cel bătrân, adică omul Sfânt, pe când fiul cel mai tânăr este exemplul pocăinței celei adevărate. Sfinții învață mereu de la Dumnezeu cum să fie paradoxali ca

El, cum să fie tot mai încăpători duhovnicește. Ei învață pe fiecare zi iubirea lui Dumnezeu cu oamenii, dar și mila Lui cu noi toți. Și când Dumnezeu te învață iubirea Lui, asta te smerește enorm, iar când El te umple de milă, te face și pe tine mult iertător și mult rugător pentru nevoile reale ale oamenilor.

Căci, iubiții mei, duminică, când ne vom afla în fața Judecății Sale, nu faptele fără consecințe interioare ne vor pune în cele de-a dreapta Lui, ci faptele care ne-au umplut de dreptatea lui Dumnezeu, de sfințenia Lui. Pentru că Domnul caută ca noi să fim Sfinți cu adevărat și nu să părem „Sfinți". El vrea ca noi să avem în noi înșine slava Lui, dreptatea Lui, sfințenia Lui, curăția Lui, pentru ca plini de sfințenie să Îi slujim Lui și oamenilor.

Slava deșartă înseamnă să fim avizi după laude goale, neadevărate, să ne placă să auzim minciuni frumoase spuse despre noi înșine, pe când slava lui Dumnezeu înseamnă să primim în noi viața Lui, sfințenia Sa cea veșnică. De aceea, slava deșartă e goală, pe când slava Lui ne umple de toată sfințenia.

Milostenie nu înseamnă a da ca să te vadă lumea! Nu înseamnă a da pentru ca să înjosești pe cineva! Nu înseamnă a da pentru ca să disprețuiești pe cineva! Ci milostenia înseamnă a da iubire celuilalt prin tot ceea ce îi dărui. A dărui iubire, care te umple de har și de multă pace.

A posti nu înseamnă a nu mânca, ci a te umple de slava lui Dumnezeu. A sluji nu înseamnă doar a veni la Biserică, ci a te umple de simțiri, de luminări și de vederi dumnezeiești în timp ce Îi slujești Lui. Și eu Îi slujesc Lui ca Preot, dar și dumneavoastră Îi slujiți ca oameni credincioși, care vă rugați împreună cu mine. Pentru că împreună Îi slujim lui Dumnezeu și El do-

rește ca noi să ne umplem de slava Lui, aici, în Biserica slavei Sale, și să trăim mereu ca Sfinți ai Lui.

Dumnezeu să ne întărească pe toți spre a face voia Sa! Vă doresc multă pace și bucurie tuturor! Amin!

Predică la Duminica Înfricoșătoarei Judecăți a Domnului [2021]

Iubiții mei[323],

dacă avem dreptatea [δικαιοσύνη] lui Dumnezeu în noi înșine, adică consecința duhovnicească a împlinirii tuturor poruncilor Sale, atunci putem să vedem oamenii. Putem să îi vedem în profunzimea lor și, prin ei, să Îl vedem pe Dumnezeu, pe Făcătorul nostru, al tuturor. Și, în același timp, să trăim eshatologic. Pentru că Domnul ne-a poruncit: „Așadar, privegheați [Γρηγορεῖτε, οὖν], că[ci] nu ați cunoscut ziua și nici ceasul în care vine Fiul omului [ὅτι οὐκ οἴδατε τὴν ἡμέραν οὐδὲ τὴν ὥραν ἐν ᾗ ὁ Υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ἔρχεται]!" [Mt. 25, 13, BYZ]. Și această stare de priveghere, de continuă rugăciune și așteptare a celei de-a doua veniri a Domnului înseamnă viețuirea eshatologică a Bisericii. Pentru că Biserica trăiește împreună cu Dumnezeu în istorie, în clipa de față, dar așteptând desăvârșirea planului Său cu lumea. Noi Îl chemăm neîncetat pe Dumnezeu și El este în noi prin slava Lui și mereu cu noi, ajutându-ne întru toate, dar în același timp știm că întreaga creație se îndreaptă spre Împărăția lui Dumnezeu, spre transfigurarea ei prin slava Lui, și nu spre desființarea ei.

De aceea, când noi așteptăm a doua venire a Domnului și Judecata Lui și răsplătirea fiecăruia în parte, noi nu așteptăm „sfârșitul" lumii, ci transfigurarea acestei lumi. Pentru că Dumnezeu nu își distruge crea-

---

[323] Începută la 7. 31, în zi de joi, pe 4 martie 2021. Soare, două grade, vânt de 5 km/ h.

ția Lui, ci o desăvârșește pe ea. Și noi, așteptând Împărăția Lui cea veșnică, nu trăim cu conștiința că moartea e sfârșitul nostru definitiv, ci că ea e ușa de intrare în Împărăția Lui. De aceea, așteptăm toate ale vieții noastre ca din mâna lui Dumnezeu, ca primindu-le de la El, pentru că avem conștiința că El ne dăruie toate spre mântuirea noastră. Iar astăzi, când ne vorbește prin Evanghelia Sa despre Judecata Lui cea veșnică, Domnul ne vorbește pedagogic despre ce va fi cu noi. Pentru că El nu minimalizează viața noastră și nici nu ne ascunde consecințele faptelor vieții noastre, ci, ca un Părinte adevărat și responsabil, El ne revelează cum vor sta lucrurile.

Și El e cu totul credibil! Pentru că numai El, Judecătorul tuturor, putea să ne vorbească despre această mare lucrare a Sa cu fiecare om în parte. Pentru că Judecata Lui este pentru noi, pentru cei creați după chipul Său, pentru ca să trăim continuu o tot mai mare asemănare cu El. Căci sfințenia e viața creștină, e viața ortodoxă, e viața cu Dumnezeu, e viața prin care noi ne asemănăm tot mai mult cu Dumnezeu, cu Făcătorul nostru.

„Iar când are să vină Fiul omului în[tru] slava Sa [Ὅταν δὲ ἔλθῃ ὁ Υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ἐν τῇ δόξῃ Αὐτοῦ]" – pentru ca să vadă cum s-au sfințit oamenii prin continua lor priveghere și slujire a Lui –, „și toți Sfinții Îngeri [vor fi] împreună cu El [καὶ πάντες οἱ Ἅγιοι Ἄγγελοι μετ᾽ Αὐτοῦ], atunci va ședea pe tronul slavei Sale [τότε καθίσει ἐπὶ θρόνου δόξης Αὐτοῦ]" [Mt. 25, 31, BYZ]. Și va sta pe tronul slavei Sale cu trupul Său cel transfigurat, cel cu totul îndumnezeit, cu care S-a înălțat în sânul Treimii. Pentru că „Acest Iisus [Οὗτος ὁ Ἰησοῦς], Care a fost luat de la voi întru cer [ἀναληφθεὶς ἀφ᾽ ὑμῶν εἰς τὸν οὐρανόν], așa va veni [οὕτως ἐλεύσεται], [în] ce chip L-ați văzut pe El mergând întru

cer [ὃν τρόπον ἐθεάσασθε Αὐτὸν πορευόμενον εἰς τὸν οὐρανόν]" [F. Ap. 1, 11, BYZ].

Pentru că va veni la noi, ca să ne judece pe noi, ca Dumnezeu și om, având umanitatea Lui, cea luată din Fecioară și transfigurată, ca semn al întrupării și al viețuirii Lui pe pământ și al întregii iconomii a mântuirii noastre. Fiindcă El vine să vadă cum am trăit noi pe pământ Evanghelia Lui, adică viața Lui cea dumnezeiască. Să vadă cum am transformat cuvintele Lui în viața noastră și cât de frumoasă e viața noastră cea împreună cu El.

Va veni plin de slavă, de slava Lui cea necreată și dumnezeiască, care izvorăște veșnic din ființa Lui, împreună cu toți Sfinții Lui Îngeri. Adică împreună cu Îngerii care au rămas întru sfințenia Lui. Pentru că cei care au căzut din slava Lui au ajuns demoni, adică potrivnici ai Lui. Și această venire a Lui împreună cu toate Sfintele Puteri cerești e înfricoșătoare prin măreția ei cea preasfântă. Pentru că Puterile cerești, cele care ne-ajută pe noi să ne mântuim, vin împreună cu Domnul slavei ca să vadă judecata lumii pe care a ajutat-o încontinuu.

Judecătorul lumii vine, împreună cu slujitorii Lui cerești, ca să-i judece pe oameni! Pentru că doar oamenii vor fi judecați și nu animalele, păsările, peștii sau lucrurile. Sunt judecați oamenii, pentru că omul a fost pus să domnească peste pământ: „Creșteți și înmulțiți-vă și umpleți pământul și domniți peste el și stăpâniți [αὐξάνεσθε καὶ πληθύνεσθε καὶ πληρώσατε τὴν γῆν καὶ κατακυριεύσατε αὐτῆς καὶ ἄρχετε]" [Fac. 1, 28, LXX] toate cele de pe pământ! Dar ca să domnești peste pământ și să-l stăpânești pe el trebuie mai întâi să domnești peste trupul și sufletul tău. Trebuie să fii un domnitor peste viața ta, adică un om duhovnicesc. Căci nu poți să-i conduci pe alții, dacă nu te poți conduce pe

tine însuți! Pentru că porunca Domnului a fost dintru început sfințirea noastră. Căci El ne-a dat să fim stăpâni peste pământ, pentru ca să fim stăpâni duhovnicești peste noi înșine.

Dar când nu ești stăpân peste pământ prin bunătatea și grija ta față de el, atunci ești un dictator, unul care te comporți fără responsabilitate reală. Și noi, atât față de viața noastră, cât și față de averile noastre materiale, ne comportăm adesea iresponsabil, pentru că nu trăim duhovnicește, nu trăim împreună cu Dumnezeu. Extenuarea și îmbolnăvirea trupului nostru ne arată că nu suntem reali stăpâni peste viața noastră, după cum nemunca și indiferența față de averea noastră ne arată că nu știm să chivernisim lucrurile moștenite. Și adevărata risipire a vieții și a averii este aceasta: când nu facem din viața și din averea noastră o lumină și o îmbrățișare sinceră a altora. Avem viață, avem sănătate, avem bani, avem relații sociale, dar nu se văd lucrurile bune făcute de către noi. Pentru că nu ne interesează ce fac alții, ce nevoi au alții...

Însă atunci, când El va veni plin de slava Lui, dimpreună cu toate Puterile Sale cele cerești, „va fi adunat [vor fi adunate] înaintea Sa toate neamurile [συναχθήσεται ἔμπροσθεν Αὐτοῦ πάντα τὰ ἔθνη]" – toți cei care s-au zămislit și au trăit vreodată pe pământ – „și îi va separa/ despărți pe unii de alții [καὶ ἀφοριεῖ αὐτοὺς ἀπ᾽ ἀλλήλων], precum păstorul separă/ desparte oile de capre [ὥσπερ ὁ ποιμὴν ἀφορίζει τὰ πρόβατα ἀπὸ τῶν ἐρίφων], și va pune oile [în] cele de-a dreapta Sa [καὶ στήσει τὰ μὲν πρόβατα ἐκ δεξιῶν Αὐτοῦ], iar caprele [în] cele de-a stânga [Sa] [τὰ δὲ ἐρίφια ἐξ εὐωνύμων]" [Mt. 25, 32-33, BYZ].

Sensul de bază al lui ἀφορίζω e acela de a separa. Domnul îi separă pe cei Sfinți de cei păcătoși după cum păstorul separă oile de capre în târla lui. De la acest

verb avem în română pe „a afurisi”, pentru că al doilea sens al verbului în limba greacă e acela de a scoate pe cineva dintr-o comunitate. Și când Preotul Duhovnic afurisește pe cineva, el îl oprește de la împărtășirea euharistică cu Domnul pentru o anume perioadă. Adică îl scoate sau îl separă de cei care se pot împărtăși. Iar oprirea noastră de la împărtășire e o chemare la pocăința vie, la pocăința profundă, la cea prin care ne unim iarăși cu Dumnezeul nostru.

Însă, în Evanghelia de azi, separarea sau despărțirea celor Sfinți de cei păcătoși nu e temporară, ci veșnică, pentru că ea e urmarea Judecății celei drepte a lui Dumnezeu. Pentru că El ne separă pe unii de alții! Și ne separă pentru veșnicie pe unii de alții nu discreționar, nu favorizându-i pe unii în detrimentul altora, ci pe mărturia vie, clară a vieții noastre.

Pentru că viața noastră e consecința modului în care am văzut oamenii și ne-am raportat la ei, la viața lor reală. Viața noastră în comunitate e cea care ne-a creat într-un anume fel, pentru că orice relație pe care am avut-o cu oamenii a fost una personalizatoare, dacă am trăit mereu cu Dumnezeul mântuirii noastre.

Verbul principal al Judecății Lui este verbul vederii. Verbul ὁράω [orao], care înseamnă a vedea, a privi, a percepe, a constata, a pricepe, a cunoaște, e folosit la aorist activ persoana a 2-a plural: εἴδομεν [idomen] de 4 ori în Evanghelia Judecății [Mt. 25, 37, 38, 39, 44] și de 5 ori în toată *Evanghelia după Matteos*. Iar ὁράω, folosit la trecut în Evanghelia de azi, nu ne vorbește doar despre cum i-am văzut noi, pe din afară, pe oameni, ci despre cum i-am văzut pe dinăuntru pe oameni. Pentru că numai o vedere interioară, o vedere profundă a oamenilor, ne poate determina să îi ajutăm în mod activ, în mod real.

Domnul îi binecuvântă pe Sfinții Lui [Mt. 25, 34] pentru că au făcut lucruri concrete pentru El: „Că[ci] am fost flămând și Mi-ați dat să mănânc; am fost însetat și Mi-ați dat să beau; cel străin eram și M-ați adunat [ξένος ἤμην καὶ συνηγάγετέ Με]/ M-ați luat înăuntru; cel gol [eram] și M-ați înveșmântat pe Mine [γυμνός καὶ περιεβάλετέ Με]; am fost bolnav și M-ați cercetat pe Mine; în temniță eram și ați venit către Mine [καὶ ἤλθετε πρός Με]" [Mt. 25, 35-36, BYZ]. Și ca să faci lucruri concrete pentru Dumnezeu trebuie să îi vezi în mod real pe oameni. Și ca să îi vezi pe oameni trebuie să mergi după ei, să mergi la ei acasă, să mergi la locul lor de muncă, să mergi la spital și în temniță și în singurătatea lor și să vezi cum trăiesc ei de fapt. Și când vezi cum trăiesc oamenii și când te întâlnești în mod real cu oamenii, atunci ei încep să te iubească pe tine și tu pe ei, pentru că începeți să vă cunoașteți în mod real unii pe alții. Și când oamenii se respectă și se ajută și se cunosc unii pe alții, ei se iubesc unii pe alții și Îl văd pe Dumnezeu în ei înșiși.

Pentru că Domnul nu ne-a vorbit aici despre fapte bune făcute în abstract sau la comandă, numai pentru că ne permitem financiar să facem cadouri sau milostenii, ci despre relații reale cu oamenii în cadrul cărora facem daruri, ne deschidem unii față de alții, ne încurajăm unii pe alții spre împlinirea voii lui Dumnezeu.

Dacă ai bani mulți poți face acte de caritate printr-o singură virare în contul cuiva a unei sume. Dai bani, nu știi cui, nu știi ce s-a făcut cu ei, și te simți bine. Dar acest bine nu are concretețe atâta timp cât n-ai văzut omul pe care l-ai ajutat. Însă când mergi tu însuți la omul aflat în nevoie și te interesezi în mod real de viața lui și începi o prietenie cu el, atunci nu doar ai făcut o faptă bună, ci ai întemeiat o relație datorită unei fapte bune făcute cuiva. Și Domnul judecă tocmai

implicarea noastră în viața semenilor noștri! El judecă iubirea noastră față de semenii noștri.

Însă e foarte ușor și convenabil să judeci Evanghelia Judecății, Evanghelia de astăzi, doar în termenii faptelor exterioare. Adică să crezi că Domnul ne-a cerut doar să dăm de mâncare, doar să dăm apă de băut, doar să găzduim pe cineva, doar să îmbrăcăm pe cineva, doar să vizităm pe cineva la spital sau la penitenciar. Pentru că mulți pot să le facă și le fac pe toate acestea fără ca faptele lor să aibă urmări duhovnicești în viața lor. Numai că Domnul nu ne-a cerut ceva trupesc în Evanghelie Sa, ci ceva duhovnicesc: sfințirea noastră.

Tocmai de aceea, faptele trupești cerute de Domnul sunt o scară continuă, interioară, spre cele duhovnicești. Pentru că reala hrănire a Domnului înseamnă să dăruim masă, bani, un loc de muncă, ajutoare concrete cuiva, dar, în același timp, și să îl hrănim duhovnicește cu adevărul lui Dumnezeu și cu iubirea Lui față de noi. Pentru că omul nu are nevoie doar de apă, ci și de adevărul lui Dumnezeu. Omul nu are nevoie doar de haine, ci și de iubirea cu care noi îl îmbrățișăm. El are nevoie de prietenia noastră și când e bolnav și când e singur și când e în temniță, dar și când e obosit, când e ispitit, când e dezorientat, când e bucuros, când e împlinit, când are nevoie de un dialog real și sincer cu cineva.

Pentru că a dărui înseamnă a te dărui. Mai înainte ca să dai ceva de la tine trebuie să te dai pe tine celuilalt, adică să te dărui lui ca prieten, ca frate, ca om sincer, ca slujitor al lui Dumnezeu. Și, la Judecata Lui, Domnul vrea să vadă gradul dăruirii noastre față de ceilalți, gradul jertfirii noastre pentru ei. Căci pe cât îi iubim pe oameni, pe atât Îl iubim pe El. Sau îi iubim atât de mult pe oameni și facem atât de multe lucruri

pentru ei, pentru că Îl iubim pe El mai întâi de toate și Îi slujim Lui prin tot ceea ce facem față de toți oamenii.

Alergarea continuă după oameni, după adevărul lor, e alergarea noastră după dreptatea lui Dumnezeu. Pe cât înțelegem oamenii și operele lor, pe atât arătăm că suntem plini de dreptatea lui Dumnezeu, adică de împlinirea reală a voii Lui. Și dacă ești plin de dreptatea Lui, dacă ești Dreptul sau Sfântul lui Dumnezeu, atunci ești unul care îi iubești, îi odihnești și ești un povățuitor real al celor care caută să Îi slujească lui Dumnezeu. Pentru că viața cu Dumnezeu nu e o piesă de teatru, nu e un rol pe care îl joci pentru ca să îi binedispui pe oameni, dar tu ești altul după terminarea piesei, ci e viața de zi cu zi, de clipă de clipă. Și a trăi cu Dumnezeu nu e o metaforă, ci e modul în care trăiesc cu adevărat toți cei credincioși Lui, pentru că sunt plini de slava lui Dumnezeu!

De aceea, creștinul ortodox nu urmărește să ia ochii, nu urmărește să convingă pe cineva cu obstinație, ci el, prin tot ceea ce face, mărturisește că trăiește potrivit conștiinței lui luminate de Dumnezeu. Înseși păcatele și erorile sale vorbesc despre conștiința lui creștină, pentru că el și le asumă în mod continuu. În comparație cu cei care sunt indiferenți la detaliile vieții lor și ale relațiilor lor cu ceilalți, creștinul e mereu atent și priveghetor. El lucrează mereu binele, dar se așteaptă mereu la tot felul de ispite și necazuri din partea demonilor și a oamenilor. Pentru că el știe că viața creștină e o viață dușmănită de demoni și de diverși neprieteni.

Însă, în mod fundamental, viața creștinului e o viață eshatologică, pentru că e o viață care se raportează mereu la veșnicia cu Dumnezeu, adică la viața cu El în Împărăția Sa. Nu trăiește aici cu conștiința că e „veșnic” și că lui „i se cuvine orice”, ci trăiește cu con-

știința că e robul nevrednic al lui Dumnezeu și că el împlinește voia Sa pe pământ. Trăiește cu conștiința că va fi judecat pentru orice gând, pentru orice simțire, pentru orice faptă a lui. Pentru că Judecătorul nostru e Dumnezeu și El stabilește veșnicia noastră.

Iar cei care nu i-au văzut deloc pe cei prea mici [τῶν ἐλαχίστων] ai Domnului [Mt. 25, 45, BYZ], care i-au desconsiderat în mod fundamental pe toți semenii lor, „vor merge...întru pedeapsa cea veșnică [ἀπελεύσονται...εἰς κόλασιν αἰώνιον], iar cei Drepți întru viața cea veșnică [οἱ δὲ Δίκαιοι εἰς ζωὴν αἰώνιον]" [Mt. 25, 46, BYZ]. Pentru că atât Iadul, cât și Raiul sunt veșnice, numai că Iadul e pedeapsa pentru viața cea păcătoasă, pe când Raiul milostivirii lui Dumnezeu e viața reală a omului. Iar unde merge fiecare om pentru veșnicie se va stabili de Însuși Domnul la Judecata Sa cea veșnică, despre care El ne-a vorbit în mod lămurit astăzi.

Pentru că El dorește să știm cu toții că viața noastră are consecințe veșnice. Că ceea ce facem azi are valoare veșnică și că atât binele, cât și răul pe care îl facem le purtăm în sufletul și în trupul nostru.

De aceea, iubiții mei, azi lăsăm sec de carne până la Învierea Domnului, pentru ca să postim duhovnicește! Pentru ca să lăsăm păcatele în urma noastră prin Spovedanie și noi să privim înainte, să privim spre Domnul și spre răsplata Lui cea veșnică. Fiindcă numai astfel ne vom îmbogăți duhovnicește în mod continuu, dacă ne vom dărui încontinuu spre folosul și spre mântuirea oamenilor. Slujirea noastră în Biserică și în lume înseamnă arderea noastră continuă în viața cu Dumnezeu. Numai că arderea duhovnicească, arderea dragostei dumnezeiești, nu ne mistuie, ci ne îndumnezeiește continuu!

De aceea, pe cât ardem pentru El, pe atât ne aprindem ca o văpaie imensă, și focul slavei lui Dum-

nezeu din noi îi curățește și îi luminează și îi sfințește pe cei care ne ascultă și ne urmează în viața lor. Pentru că focul lui Dumnezeu se aprinde în noi pentru ca să se extindă și la alții, adică la întreaga umanitate.

Să postim cu pace de mâine, iubiții mei, să postim duhovnicește! Să postim cu postul care ne umple de iubire, de pace, de înțelegere, de milă și de atenție față de oameni și față de întreaga creație a lui Dumnezeu! Pentru că postirea noastră e vindecare interioară de toată patima și neputința, e eliberare duhovnicească, e umplere de veselie dumnezeiască. Amin!

Predică la Izgonirea lui Adam din Paradis [2021]

Iubiții mei[324],

substantivul fundamental al acestei duminici este εξορία [exoria][325]. Și εξορία înseamnă exilarea, surghiunirea, alungarea[326], izgonirea, scoaterea cuiva dintr-un loc bun. Pentru că cei întâi zidiți ai neamului omenesc, Sfinții noștri Protopărinți Adam și Eva, prin păcatul neascultării lor, au fost alungați de Domnul Dumnezeu din Paradisul desfătării [ἐκ τοῦ Παραδείσου τῆς τρυφῆς] [Fac. 3, 23, LXX].

Dacă în Fac. 3, 23 s-a folosit verbul ἐξαποστέλλω, care înseamnă în mod fundamental *a trimite departe* pe cineva anume, în versetul următor s-a folosit verbul ἐκβάλλω: „Și l-a izgonit pe Adam [καὶ ἐξέβαλεν τὸν Αδαμ] și l-a sălășluit pe el înaintea Paradisului desfătării [καὶ κατῴκισεν αὐτὸν ἀπέναντι τοῦ Παραδείσου τῆς τρυφῆς] și a rânduit Heruvimi [καὶ ἔταξεν τὰ Χερουβιμ] și sabia cea învăpăiată [καὶ τὴν φλογίνην ῥομφαίαν], care se întoarce [pentru] a păzi calea pomului vieții [τὴν στρεφομένην φυλάσσειν τὴν ὁδὸν τοῦ ξύλου τῆς ζωῆς]" [Fac. 3, 24, LXX].

Domnul Dumnezeu [Κύριος ὁ Θεὸς] [Fac. 3, 23, LXX] i-a izgonit pe Sfinții noștri Protopărinți din Paradisul desfătării! Dar nu i-a izgonit din invidie sau fără niciun motiv, ci pentru că ei au păcătuit. Iar păcatul lor

---

[324] Începută la 8. 20, în zi de miercuri, 10 martie 2021. Ninge liniștit, un grad, vânt de 6 km/ h.

[325] *Cf.* https://glt.goarch.org/texts/Tri/t49.html.

[326] *Cf.* https://en.wiktionary.org/wiki/εξορία.

a avut consecințe dramatice în întreaga creație, așa cum avusese consecințe dramatice căderea Îngerilor.

De fapt, Satanas, înșelătorul [ὁ δόλιος], prin mâncare i-a ispitit și înșelat pe Protopărinții noștri[327], iar prin păcat ei s-au dezbrăcat de „veșmântul cel țesut de Dumnezeu [στολὴν θεοΰφαντον]”[328], adică de slava Lui cea veșnică. Însă, chiar dacă demonii i-au ispitit să mănânce, pentru că ei au ales să mănânce din pomul oprit, din pomul oprit de Dumnezeu, prin aceasta s-au arătat neascultători față de Dumnezeu[329].

Neascultarea [παρακοή] de Dumnezeu este cauza căderii în păcat. Și ori de câte ori nu ascultăm de Dumnezeu, de poruncile și luminările Sale cele preasfinte, noi păcătuim. Pentru că nu ne lipim de voia Lui, ci de voia demonilor, care ne învață să păcătuim. Și păcatul înseamnă cădere din relația cu Dumnezeu.

În Apostolul zilei [Rom. 13, 11-14; 14, 1-4], Sfântul Pavlos ne sfătuiește „să lepădăm...lucrurile întunericului [ἀποθώμεθα...τὰ ἔργα τοῦ σκότους]” din noi înșine, adică tot păcatul, „și să ne îmbrăcăm [cu] armele luminii [καὶ ἐνδυσώμεθα τὰ ὅπλα τοῦ φωτός]” [Rom. 13, 12, BYZ], adică cu toată virtutea cea dumnezeiască. Pentru că orice virtute dumnezeiască este o armă nebiruită în lupta noastră cu demonii. Iar când umblăm în bună-cuviință [εὐσχημόνως] [Rom. 13, 13, BYZ], când trăim duhovnicește în fiecare clipă a vieții noastre, atunci arătăm roadele îmbrăcării noastre în Domnul nostru Iisus Hristos [Rom. 13, 14, BYZ]. Pentru că trăirea în slava lui Dumnezeu și în ascultarea față de

---

327 *Cf.* https://glt.goarch.org/texts/Tri/t49.html: „Σατὰν δ΄ ὁ δόλιος, ὀργάνῳ τῷ ὄφει χρησάμενος, ἐν βρώσει ἐδελέασε”.

328 *Cf.* Ibidem: „Στολὴν θεοΰφαντον, ἀπεξεδύθην”.

329 *Cf.* Ibidem: „Ἀδὰμ ἐξωστράκισται, παρακοῇ Παραδείσου”.

El înseamnă îmbrăcarea noastră în Dumnezeu, în slava, în cuviința și în adevărul Său.

În Evanghelia zilei [Mt. 6, 14-21] avem trei arme ale luminii dumnezeiești: iertarea [v. 14-15], postul [v. 16-18] și milostenia [v. 19-21]. Îmbrăcarea noastră duhovnicească în aceste virtuți dumnezeiești înseamnă umplerea noastră de slava lui Dumnezeu și de cunoașterea Lui personală. Pentru că experiența duhovnicească înseamnă cunoașterea personală a lui Dumnezeu, înseamnă modul în care Îl înțelegem pe Dumnezeu din viața împreună cu El.

Dacă iertăm, dacă postim, dacă ne rugăm, dacă dăm milostenie, dacă citim cărți duhovnicești, dacă Îi slujim lui Dumnezeu, toate acestea ne schimbă interior. Pentru că virtuțile dumnezeiești sunt cele care ne înduhovnicesc pe noi înșine. Faptele bune sau faptele virtuoase nu sunt separate de noi înșine, nu sunt contorizate de Dumnezeu în cer, ci sunt uneltele duhovnicești prin care noi ne curățim, ne luminăm și ne sfințim interior. De aceea, când citim în cărțile teologice că faptele noastre vor fi judecate de Dumnezeu, ele nu vor fi judecate ca realități separate de persoana noastră, pentru că ele au fost făcute de noi și ne-au schimbat pe noi interior. Omul se sfințește prin tot binele pe care îl face în relație vie, continuă cu Dumnezeu. Iar Sfântul nu poate dărui faptele sale altora, pentru că ele nu sunt separate de sine, de persoana sa, ci el ne dăruie rugăciunea sa, iubirea sa față de noi, ajutorul său, pentru că faptele lui bune sunt cele care l-au sfințit pe el.

– Cum s-a ajuns la o asemenea perspectivă exterioară asupra faptelor bune?

– Printr-o înțelegere improprie a unor cuvinte ale Dumnezeieștii Scripturi și ale Sfinților Părinți! Ca, spre exemplu, spusa Domnului de la Mt. 6, 20: „Ci strângeți-vă vouă comori în cer [θησαυρίζετε δὲ ὑμῖν θησαυροὺς

ἐν οὐρανῷ]!" [BYZ]. Dacă înțelegi că cerul de aici se referă la Dumnezeu și nu la sufletul nostru, care trebuie să fie curat ca cerul lui Dumnezeu prin toate faptele noastre cele bune, atunci ai o perspectivă exterioară asupra milosteniei. Pentru că percepi milostenia dată cuiva nu ca pe o realitate duhovnicească care ne schimbă interior, care ne sfințește, ci ca pe o realitate care „urcă" cumva la Dumnezeu și este „separată" față de noi. Și sunt multe locuri ca acesta – și în Dumnezeiasca Scriptură, cât și la Sfinții noștri Părinți –, care vorbesc tainic despre consecințele faptelor noastre celor bune. Și pe ele trebuie să le înțelegem duhovnicește și nu grosier, pentru că acesta e și rolul lor criptic: de a ne înălța mintea la cele înalte.

– De ce sunt virtuțile dumnezeiești comorile sufletului nostru?

– Pentru că ele sunt izvoarele noastre continue, dumnezeiești, de curățire, de luminare și de sfințire. Dacă gândim comorile ca fiind statice și separate de noi, înseamnă că tot ceea ce facem noi „nu ne schimbă" deloc interior. Și dacă nimic „nu ne schimbă" înseamnă că sfințenia nu este „interioară". Însă, când citim Viețile Sfinților, vedem că toate faptele lor bune îi schimbă interior, îi transfigurează, și că sfințenia este o realitate interioară. Ei se sfințesc continuu în această viață, fac minuni prin slava lui Dumnezeu existentă în ei, sunt plini de curăție și de sfințenie, și de aceea ne lasă în urma lor Sfinte Moaște. Pentru că faptele lor bune nu sunt separate de persoana lor, ci sunt cele care îi schimbă interior și îi sfințesc pe ei în mod continuu.

– Cum înțelegem forma de viitor a lui ἀφίημι din Mt. 6, 14, BYZ?

– O înțelegem ca fiind trăită la timpul prezent! Textul e acesta: „Căci dacă aveți să iertați oamenilor fărădelegile lor, vă va ierta [ἀφήσει] și vouă Tatăl vostru

Cel ceresc”. Dar Dumnezeu nu ne va dărui iertarea Sa eshatologic, când noi vom ajunge în veșnicie, dacă noi iertăm acum fărădelegile altora împotriva noastră, ci ne va ierta acum, când și noi îi iertăm pe ei. Pentru că iertarea lui Dumnezeu e trăită interior de către noi, pe măsură ce îi iertăm pe cei care ne-au greșit nouă.

Și așa înțelegeți mai bine de ce am spus că dreptatea [τὴν δικαιοσύνην] duhovnicească este interioară și că ea e consecința tuturor virtuților noastre duhovnicești. Pentru că noi nu suntem chemați la a face fapte bune care nu ne schimbă interior, ci la a ne nevoi duhovnicește, iar nevoința noastră interioară să ne schimbe clipă de clipă. De aceea, a fi Drept sau Sfânt înaintea lui Dumnezeu înseamnă a fi plin de slava Lui și de virtuțile Sale dumnezeiești și de tot adevărul Său.

Iar când Sfinții noștri Protopărinți au fost izgoniți din Paradis de către Dumnezeu, datorită căderii lor în păcat, ei s-au pocăit până la sfârșitul vieții lor și prin aceasta s-au îndreptat, s-au sfințit pe ei înșiși. Iar Dumnezeu, în ziua Învierii Sale, i-a scos pe ei din Iad, dimpreună cu toți Sfinții Lui, și le-a deschis iarăși Paradisul, în care i-a sălășluit pe toți. Tocmai de aceea, Biserica îi cinstește pe Sfinții Protopărinți Adam și Eva dimpreună cu toți Sfinții Vechiului Testament.

Iar astăzi, dacă Biserica ne vorbește despre izgonirea lor din Paradis, de Paști ne va vorbi despre intrarea lor în Paradis împreună cu Domnul. Pentru că ei sunt icoana vie a căderii și a ridicării omului din păcat. Diavolul i-a ispitit și ei s-au unit interior cu sfatul lui și au păcătuit. Iar păcatul i-a scos afară din Paradis. Dar când ei s-au pocăit și s-au îndreptat, atunci Domnul S-a coborât după ei în Iad și i-a mântuit pe ei. Pentru că numai El ne scoate pe toți din Iadul cel mai de jos, de unde noi cădem prin păcatele noastre cele multe și rele.

De aceea, iubiții mei, începem și noi să postim, pentru că vrem să ne curățim de păcatele noastre, să ne luminăm interior, să ne sfințim cu totul și să trăim cuvios înaintea lui Dumnezeu. Pentru că toată nevoința noastră duhovnicească e o sculptare continuă, interioară, a ființei noastre, ca să fim frumoși cu adevărat, așa cum Dumnezeu dorește ca noi să fim.

Să postim cu dor mare pentru curăția lui Dumnezeu! Să dorim să fim curați, plini de slava Lui și de cunoașterea Lui cea dumnezeiască. Pentru că scopul postirii noastre e ca să ne intimizăm și mai mult cu Dumnezeu, cu Dumnezeul mântuirii noastre, Cel care ne arată nouă cele ascunse, cele tainice [Ps. 50, 8, LXX] ale mântuirii noastre. Amin!

Predică la Duminica întâia din Postul Mare [2021]

Iubiții mei[330],

poți cunoaște teologia și viața Bisericii prin citire și vedere, distant față de împlinirea voii lui Dumnezeu, raționalist, unind mental dogmele și învățăturile Bisericii după cum dorești sau negând lucrurile și realitățile existente după bunul plac, și să consideri că ai „o mare cunoaștere” a Ortodoxiei. Chiar o perspectivă „critică” asupra ei. Și mulți fac acest lucru, atât ortodocși, cât și eterodocși: o cunosc în litera ei, în mod formal, exterior și au o părere foarte bună despre ceea ce au înțeles din teologia și viața Bisericii. Pentru că ei consideră că teologia și viața Bisericii e ceea ce se poate citi, ceea ce se poate vedea, ceea ce se poate auzi...

Numai că teologia și viața Bisericii nu se pot trăi și înțelege din afara vieții Bisericii! Nu se pot trăi, dacă nu începi să te curățești de patimi în Biserica lui Dumnezeu, în Biserica Ortodoxă. Pentru că teologia și viața Bisericii nu sunt realități care se cunosc doar mental, doar rațional, ci sunt realități care se trăiesc cu toată ființa noastră și ele ne curățesc, ne luminează și ne sfințesc pe noi înșine.

Și trăirea teologiei și a vieții Bisericii începe nu de jos, nu de la citirea cărților Bisericii – pentru că atunci am fi „Sfinți” numai prin citire și printr-o falsă părere despre noi înșine, adică prin fariseism „teologic” –, ci de sus, de la vederea lui Dumnezeu în slava Lui! Așa

[330] Începută la 8. 51, în zi de marți, pe 16 martie 2021. Cer înnorat, 5 grade, vânt de 5 km/ h.

cum ne-a spus Domnul în Evanghelia de azi [In. 1, 43-51]: „De acum veți vedea cerul deschizându-se [ἀπ᾽ ἄρτι ὄψεσθε τὸν οὐρανὸν ἀνεῳγότα]" [In. 1, 51, BYZ]...

Însă, dacă pentru tine Dumnezeu nu a deschis cerul, dacă nu ți-a arătat slava Lui, pentru ca prin ea să înceapă să te învețe pas cu pas viața dumnezeiască a ortodocșilor, ce știi despre ea? Ce știm noi despre viața cu Dumnezeu, dacă Dumnezeu nu ne-a revelat în mod personal acest lucru?

Da, viața cu Dumnezeu începe odată cu Botezul nostru! E nevoie în primul rând să ne botezăm ortodox, să intrăm sacramental în Biserica lui Dumnezeu. Însă aici, în Biserica lui Dumnezeu, noi trebuie să ne integrăm cu totul în asceza care ne duce la Dumnezeu. Pentru că asceza care ne duce la El este aceea care ne face văzători de Dumnezeu, e aceea care ne umple de slava Lui și prin care El ne conduce zilnic spre înțelegerea Sa. Pentru că doar calea sfințeniei este aceea care ne dă să trăim și să înțelegem teologia și viața Bisericii. Căci toate ale lui Dumnezeu și ale Bisericii Sale le înțelegem din viața liturgico-ascetico-mistică cu Dumnezeu. Trebuie să venim mereu la Biserică și să trăim liturgic viața cu Dumnezeu și în același timp să ne nevoim ascetic și mistic înaintea Sa. Pe de o parte Îi slujim Lui, fiind prezenți la Slujbele Bisericii, dar ca unii care postim, care priveghem, care ne rugăm neîncetat, care suntem plini de milostivire, de dragoste și de curăție dumnezeiască.

Pentru că tot scopul slujirii lui Dumnezeu este ca El, Cel viu, să Se reveleze acum, în fiecare zi a vieții noastre, în ființa noastră. Și revelarea Lui cea dumnezeiască se face prin vederile dumnezeiești ce ni le dă să le trăim, prin luminările dumnezeiești prin care ne dă să înțelegem poruncile și voile Sale și cuvintele Scripturii și ale Părinților, prin simțirea dumnezeiască con-

tinuă a slavei Lui în ființa noastră. Iar când un ortodox trăiește toate acestea în mod cotidian, adică viața sfântă a Bisericii, atunci acela e Teologul Bisericii, e cel care înțelege cu adevărat, pe măsura luminării sale de Dumnezeu, teologia și viața Bisericii.

De aceea, una e să crezi că Îl cunoști pe Dumnezeu, pentru că ai citit despre El, și alta e să Îl ai pe El întru tine, prin slava Lui, și El să te învețe zilnic cele ale Sale. Pentru că la întrebarea, cum au înțeles Sfinții Părinți Scriptura și dogmele și viața și istoria Bisericii de au scris atât de minunat despre ele, răspunsul e acesta: prin locuirea lui Dumnezeu în ei înșiși și prin faptul că s-au lăsat zilnic învățați de Dumnezeu cele ale Sale. Teologia lor a fost consecința vieții lor zilnice cu Dumnezeu. Ei au scris și au tradus și au comentat toate ale Bisericii pentru că s-au lăsat călăuziți de Dumnezeu neîncetat. Și s-au lăsat călăuziți de El, pentru că ei trăiau doar cu El, cu Dumnezeul mântuirii noastre.

Și dacă ei au scris toate cărțile lor admirabile și mântuitoare, plini fiind de slava lui Dumnezeu și călăuziți de El continuu, noi nu putem să înțelegem cărțile Bisericii decât în acest mod: din interiorul vieții sfinte, din interiorul vieții cu Dumnezeu. Pentru că din afara sfințeniei, din afara Bisericii, cărțile sfinte nu au niciun rost adânc, fiind niște cărți ca oricare altele. Și aceasta, pentru că oamenii nu se pot scufunda în ele fără slava lui Dumnezeu. Dar pentru noi, cei care trăim cu Dumnezeu, cărțile Bisericii sunt singurele uși spre Împărăția lui Dumnezeu.

De aceea, dacă vrei viața cu Dumnezeu trebuie să citești mai întâi de toate cărțile Bisericii și să le crezi pe ele cu totul. Adică cărțile de cult, dogmele Bisericii, canoanele Bisericii, Viețile Sfinților, cărțile Sfinților Părinți, cărțile de teologie ale Bisericii. Și din ele să înveți cum să crezi, cum să te nevoiești și cum să te curățești

în relația cu Dumnezeu. Dar să nu ai conștiința că simpla citire a lor înseamnă cunoaștere și credință, pentru că credința adevărată și nădejdea adevărată și dragostea adevărată pentru Dumnezeu sunt urmări ale curățirii, ale luminării și ale sfințirii noastre împreună cu El. Căci toate ale sfințeniei trebuie trăite de noi, toate trebuie să se facă și ale noastre, ca și ale Sfinților Lui din trecut și prezent și viitor, pentru ca noi să trăim taina Ortodoxiei, taina Bisericii, taina comuniunii lui Dumnezeu cu oamenii credincioși Sieși.

Știind aceste lucruri, a vorbi despre Duminica Ortodoxiei sau despre credința cea adevărată și mântuitoare, despre singura credință, cea a Bisericii Sale, înseamnă a vorbi despre calea sfințeniei. Cale care începe de la cunoașterea în literă a teologiei și urcă continuu la înțelegerea dumnezeiască a teologiei. Pentru că întreaga teologie și viață a Bisericii sunt oceanul cel mai mare de înțelegere al oamenilor și al Îngerilor, adică singura carte mai presus de toate cărțile a creației lui Dumnezeu. Cunoașterea Lui cu adevărat e revelarea Lui în viața noastră în mod continuu, pentru că este cu noi tot timpul. Și El ne luminează continuu cuvintele și poruncile și dogmele Sale și istoria Bisericii Sale și a lumii, pentru că Se dăruie continuu în relația Sa cu noi. Pentru că Dumnezeu ne dăruie toate ale Sale și Se bucură să ne bucure continuu, să ne veselească dumnezeiește prin tainele Sale cele prea mari și negrăite. Căci a crește în curăție și în luminare și în sfințenie în relația cu Dumnezeu înseamnă a primi neîncetat curățirile și luminările și sfințirile lui Dumnezeu prin vederile, luminările și simțirile cele dumnezeiești din viața noastră.

De aceea, iubiții mei, cărțile Bisericii sunt comori închise pentru noi, până când nu ni le deschide Dumnezeu prin slava Lui. Ca să înțelegi dogmele Bisericii,

Slujbele ei, Icoanele ei, Sfintele ei Moaște, trebuie să fii plin de slava lui Dumnezeu și să te lași învățat de Dumnezeu toate acestea. Trebuie să strigi continuu spre Dumnezeu, trebuie să ceri continuu mila și luminarea Lui, trebuie să ceri continuu mântuirea Sa, pentru ca să înțelegi învățătura Bisericii, adică calea revelată de Dumnezeu pentru mântuirea noastră.

Părintele Profesor Ioan I. Ică jr. a publicat recent Slujba zilei de astăzi, tradusă din Triodul grecesc[331], după care *Sinodiconul Ortodoxiei*, proclamat pe 2 martie 844, scrierea Sfântului Patriarh Metodios al Constantinopolului, care se slujește astăzi în Biserică[332]. Pentru că Duminica Ortodoxiei ne vorbește cu bucurie despre restaurarea Sfintelor Icoane în Biserică și despre victoria împotriva iconoclasmului.

Căci „Biserica se îmbracă în icoana după trup a lui Hristos ca într-o podoabă mai presus de lume, însemnând în ea chipul cortului mărturiei și ținând credința ortodoxă, ca ținând icoana Celui pe care-L cinstim să nu ne rătăcim"[333], s-a spus aseară la Vecernia Mare. Și când îți sfințești viața, te bucuri mult să vezi Sfintele Icoane și Sfintele Moaște ale Sfinților și să citești Viețile lor, pentru că înțelegi pe viu că sfințenia e adevărata și deplina împlinire a omului. Te bucuri să îi vezi pe Sfinții Lui în Icoanele lor, pentru că știi că ei sunt în Împărăția lui Dumnezeu. Și când vezi Sfinți lângă Sfinți în Biserică, iconizați pe pereți, dar și o mulțime de Sfinți în sinaxare și în cărțile aghiografice, atunci ești plin de bucurie, pentru că vezi că sunt foarte

---

[331] Diac. Ioan I. Ică jr., *Canonul Ortodoxiei. Sinodul VII Ecumenic. 2. Definitivând dogmatic orthodoxia (815-1351)*, Ed. Deisis, Sibiu, 2020, p. 167-186.

[332] Idem, p. 186-193.

[333] Idem, p. 169.

mulți și sunt foarte frumoși și foarte sfinți Sfinții lui Dumnezeu.

Concretul transfigurat al Sfintelor Icoane și al Sfintelor Moaște e concretul sfințeniei Bisericii. Sfințenia concretă pe care o avem în Sfintele Moaște e picturalizată în Icoane și scrisă în Viețile Sfinților. Pentru că, dacă la sfârșitul vieții noastre lăsăm în urmă un trup care începe să pută din primele zile, atunci nu lăsăm Sfinte Moaște, ci semnele vii ale păcatului. Și dacă lăsăm un cadavru în urmă și nu un trup transfigurat, e pentru că n-am trăit ortodox, e pentru că n-am trăit cu Dumnezeu, chiar dacă am fost ortodocși și am venit adesea la Biserică.

Da, moartea e revelarea adevărată a vieții noastre! Pentru că sufletul nostru, dacă intră cu bucurie în Împărăția lui Dumnezeu, lasă aici, pe pământ, un trup minunat, un trup transfigurat, un trup plin de sfințenia lui Dumnezeu. Un trup în care locuiește slava lui Dumnezeu și Dumnezeu face prin el minuni nenumărate. Iar dacă ești ortodox cu adevărat, dacă ești un om Sfânt, atunci te umpli de sfințenia confratelui tău prin Sfintele lui Moaște, și primești, prin rugăciunile sale și prin întăririle sale, ajutor în viața ta de sfințenie.

Tocmai de aceea, un ortodox nu neagă nimic din Biserica lui Dumnezeu, ci crede și cinstește toate cele ale Bisericii cu multă evlavie. Pentru că el știe că aceasta e singura Biserică a lui Dumnezeu pe pământ, că aici se trăiește tot adevărul și toată sfințenia revelate de Dumnezeu, și că numai în ea se mântuie toți oamenii.

Sfântul Patriarh Metodios, în *Sinodiconul Ortodoxiei*, consideră iconoclasmul o iarnă a răutății[334], iar victoria împotriva lui drept „triumful [biruința] Dom-

---

[334] Idem, p. 187.

nului asupra celor potrivnici”[335]. Și după ce sunt pomeniți cu bucurie „propovăduitorii bunei-cinstiri a lui Dumnezeu”[336], adică Sfinți Părinți ai Bisericii care au apărat Sfintele Icoane, e anatematizată erezia iconoclastă.

– Și ce păreri eretice sunt anatematizate în Sinodiconul Ortodoxiei?

– Negarea iconizării iconomiei în trup a Domnului, prin care se tăgăduiește realitatea mântuirii noastre, negarea iconizării vedeniilor Sfinților Profeți[337] și „apostazia luptătoare împotriva lui Hristos”[338]. Pentru că negarea Icoanei Domnului înseamnă o negare a Lui și a întrupării Sale, adică o reinventare a arianismului.

Și după ce se prezintă erezia, după aceea sunt anatematizați și ereticii. Sunt anatematizați nominal[339]. Pentru că eretic ajungi tocmai pentru că începi să crezi în învățături străine de învățătura Bisericii.

Iar anatemele împotriva ereticilor din *Sinodiconul Ortodoxiei* se termină așa: „Pentru toți ereticii, anatema! Pentru sinedriul [sinodul iconoclast din 754[340]] care fremăta împotriva Cinstitelor Icoane, anatema! Pentru cei care iau zicerile Dumnezeieștii Scripturi împotriva idolilor ca spuse despre Veneratele Icoane ale lui Hristos, Dumnezeul nostru, și ale Sfinților Lui, anatema! Pentru cei care sunt în comuniune cu bună știință cu cei ce insultă și necinstesc Sfintele Icoane, anatema! Pentru cei care spun că un altul pe lângă Hristos, Dumnezeul nostru, ne-a izbăvit din ră-

---

[335] Idem, p. 188.
[336] Idem, p. 190.
[337] Idem, p. 191.
[338] Idem, p. 192.
[339] Ibidem.
[340] *Cf.* Idem, p. 192, n. 35.

tăcirea idolilor, anatema! Pentru cei care cutează să spună că Biserica catolică a primit cândva idoli, ca unii ce răstoarnă taina [Întrupării Domnului] și insultă credința creștină, anatema! Dacă ia cineva apărarea cuiva din erezia acuzatorilor creștini [a iconoclaștilor], fie el în viață, fie mort, să fie anatema! Dacă nu se închină cineva Domnului nostru Iisus Hristos, [Cel] circumscris în Icoană potrivit umanității [Sale], să fie anatema!”[341].

Și anatema [ἀνάθεμα] înseamnă blestem[342]. Pentru că e blestemat de Dumnezeu tot cel care se împotrivește adevărului dumnezeiesc cu obstinație, după cum e binecuvântat de El tot cel care apără adevărul dumnezeiesc până la sfârșit cu orice preț.

Și când am auzit recent pe *blestemaților* [οἱ κατηραμένοι] [Mt. 25, 41, BYZ] din gura Domnului? În Evanghelia Înfricoșătoarei Sale Judecăți! Când El a spus: „Plecați de la Mine [Πορεύεσθε ἀπ᾽ Ἐμοῦ], blestemaților [οἱ κατηραμένοι], întru focul cel veșnic [εἰς τὸ πῦρ τὸ αἰώνιον], cel care a fost pregătit diavolului și îngerilor săi [τὸ ἡτοιμασμένον τῷ διαβόλῳ καὶ τοῖς ἀγγέλοις αὐτοῦ]!” [Mt. 25, 41, BYZ].

Și de ce să plecăm de la El? Pentru că nu avem nimic din El în noi! Tocmai de aceea, neavând slava Lui în noi, ea ne arde și ne chinuie pe noi veșnic, pentru că nu am vrut să Îl primim în noi, ca El să Se sălășluiască în noi pentru veșnicie. De unde înțelegem că, dacă nu ne sfințim viața noastră în relație vie, continuă cu El, nu putem să fim decât în Iad. Pentru că „purgatoriul” inventat de romano-catolici nu există...

Așadar, iubiții mei, a apăra Biserica înseamnă a o apăra din interior.

– Și cum o apărăm din interior?

---

[341] Idem, p. 1912-193.

[342] *Cf.* https://en.wiktionary.org/wiki/ἀνάθεμα.

– Lăsându-L pe Dumnezeu, prin pocăința noastră și prin depărtarea noastră de toate relele, să Se coboare în noi și să Se sălășluiască în noi! Căci dacă e în noi și cu noi, El ne va învăța cum să ne curățim, să ne luminăm și să ne sfințim neîncetat și, prin aceasta, cum să răspundem pentru credința și viața Bisericii. Pentru că e nevoie de apologie, de apărare a teologiei și a vieții Bisericii, dar când tu însuți întrupezi viața Bisericii. Când tu ești unul din Sfinții lui Dumnezeu, poți vorbi cu putere, cu autoritate, dar și cu multă înțelepciune. Însă, când tu nu te păzești pe tine de cele rele, a vorbi despre ce e rău înseamnă a vorbi miop și a greși în multe pe care le spui. Pentru că apologia trebuie să fie una adevărată în toate punctele ei și nu amestecând adevărul cu presupoziții, cu minciuni, cu răstălmăciri, cu frici demonice.

De aceea, dacă aveți nelămuriri asupra teologiei și a vieții Bisericii, căutați răspunsuri la Sfinții Lui! La cei care pot să vă lumineze în mod real. Pentru că adevărul Bisericii e adevăr revelat de Dumnezeu și care se înțelege duhovnicește.

Mult spor în asceza dumneavoastră și în așteptările cele cuvioase ale vieții dumneavoastră! Pentru ca bucuria noastră să fie reală, să fie deplină, să fie dumnezeiască, prin slava cea iubitoare de oameni a Dumnezeului nostru treimic. Amin!

Predică la Bunavestirea Preasfintei Născătoarei de Dumnezeu [2021]

Iubiții mei[343],

prăznuim astăzi cu bucurie dumnezeiască, cu împlinire sfântă, marea și singura veste de bucurie pe care a primit-o vreodată întreaga umanitate: aceea că Fiul lui Dumnezeu S-a făcut astăzi Fiul Fecioarei Maria[344], pentru că S-a zămislit în uterul ei mai presus de fire! Căci „astăzi [are loc] momentul esențial al mântuirii noastre [σήμερον τῆς σωτηρίας ἡμῶν τὸ κεφάλαιον]”[345], momentul de început al mântuirii noastre, pentru că are loc „arătarea tainei celei din veac [τοῦ ἀπ' αἰῶνος μυστηρίου ἡ φανέρωσις]”[346] a Dumnezeului nostru treimic, revelarea tainei Dumnezeului nostru treimic cu privire la noi, oamenii: întruparea Domnului.

Și când vorbim despre întruparea Domnului nostru Iisus Hristos sau despre zămislirea Sa în uterul Maicii Sale, pe care o prăznuim astăzi dumnezeiește, noi vorbim despre „unirea negrăită și neînțeleasă [de întreaga Sa creație, atât de Îngeri, cât și de oameni,] a

---

[343] Începută la 8. 42, în zi de marți, pe 23 martie 2021. Cer înnorat, două grade, vânt de 3 km/ h.

Iar titlul predicii urmează titlului praznicului din Marele Sinaxar grecesc: Εὐαγγελισμὸς τῆς Ὑπεραγίας Θεοτόκου, *cf.* https://www.synaxarion.gr/gr/sid/2441/sxsaintinfo.aspx.

[344] Ibidem.

[345] Ibidem.

[346] Ibidem.

dumnezeirii și a umanității într-un singur ipostas”[347], într-o singură persoană, în persoana veșnică a Fiului lui Dumnezeu. Căci El, Cel care era Dumnezeu, S-a făcut ceea ce nu era, adică om, Dumnezeu și om, însușindu-Și umanitatea noastră, din uterul Maicii Sale, în persoana Sa cea veșnică, pentru ca să ne mântuie pe noi, oamenii.

Și El S-a făcut Dumnezeu și om „prin unire[a celor două firi, dumnezeiască și omenească, în persoana Sa cea veșnică. Căci prin această unire paradoxală] nu s-a produs nicio schimbare sau alterare în cele ce s-au unit[, adică în dumnezeirea și în umanitatea Sa, fiindcă] a rămas neatinsă rațiunea ființială a fiecăreia dintre cele ce s-au unit”[348]. Fapt pentru care El este Dumnezeu adevărat și om adevărat după întruparea Sa, pentru că întruparea Lui nu a stricat firile, „fiindcă nu se poate cugeta la Dumnezeu vreo schimbare”[349].

– Și de ce este întruparea Domnului vestea cea prea bună sau singura noutate plină de veselie a umanității?

– „Fiindcă pentru Hristos sau pentru taina lui Hristos au primit toate veacurile [existența lor] [...]. Căci încă dinainte de veacuri a fost...rânduită [de Dumnezeu] unirea”[350] dumnezeirii Sale cu umanitatea noastră. Iar consecința dumnezeiască a acestei uniri a firilor în persoana Domnului este mântuirea și îndumnezeirea noastră. Pentru că El S-a făcut om pentru ca pe noi să ne curățească, să ne lumineze și să ne îndumnezeiască continuu prin slava Lui cea veșnică.

---

[347] *Filocalia românească*, vol. al 3-lea, trad. din gr., introd. și note de Pr. Prof. Dr. Dumitru Stăniloae, Ed. IBMO, București, 2009, p. 371.

[348] Idem, p. 372.

[349] Ibidem.

[350] Idem, p. 373.

Taina întrupării Domnului este taina Dumnezeului nostru treimic! Căci „această taină a fost cunoscută mai înainte de toate veacurile de către Tatăl, Fiul și Sfântul Duh. De Tatăl, ca Cel care a binevoit-o, de Fiul, ca Cel care a îndeplinit-o, iar de Sfântul Duh, ca Cel care a conlucrat [la ea]. Fiindcă una este cunoașterea Tatălui și a Fiului și a Sfântului Duh, odată ce una este și ființa și puterea Lor. Căci nu a ignorat Tatăl întruparea Fiului, precum nici Duhul Sfânt [nu a făcut aceasta]. Pentru că în întreg Fiul, Care împlinea taina mântuirii noastre prin întrupare[a Sa], Se afla întreg Tatăl după ființă – [dar] nu întrupându-Se, ci binevoind să Se întrupeze Fiul [Său] –, și în întreg Fiul Se afla întreg Duhul Sfânt după ființă, [dar] nu întrupându-Se, ci conlucrând cu Fiul la întruparea [Sa] cea negrăită, [cea] pentru noi”[351].

Și Domnul S-a întrupat, pentru ca El, Făcătorul tuturor, „să Se facă și Autorul îndumnezeirii după har a celor create, ca astfel Dătătorul existenței să Se arate și ca Dăruitorul existenței veșnice celei fericite”[352]. Și de aceea ne bucurăm astăzi dumnezeiește, pentru că astăzi S-a zămislit în uterul Maicii Sale Cel care ne umple pe noi de toată sfințenia Lui. Pentru că Dumnezeu Se întrupează astăzi, pentru ca oamenii să trăiască dumnezeiește pe pământ. Și El Se întrupează astăzi mai presus de fire, nestricând fecioria Maicii Sale, pentru ca fiecare dintre noi să ne păstrăm în curăție și în sfințenie pentru toată viața noastră. Pentru că suntem întăriți continuu de Dumnezeul mântuirii noastre în viața de sfințenie, dacă rămânem în slava Lui cea veșnică.

Însă viața cu Dumnezeu o trăim numai în Biserica Sa cea sfântă. Căci în Biserică s-a umplut de toată

---

[351] Idem, p. 367-377.

[352] Idem, p. 377.

sfințenia dumnezeiască și Născătoarea de Dumnezeu, cea care a primit vestea cea prea bună, cea prea înveselitoare a întrupării Domnului. Căci la ea a venit Arhanghelul Gavriil și i-a vestit: „Și, iată, vei lua în pântece și vei naște Fiu și vei chema numele Lui Iisus [Ἰησοῦς]! Acesta va fi mare și Fiul Celui Preaînalt [Υἱὸς Ὑψίστου] va fi chemat" [Lc. 1, 31-32, BYZ].

Și va fi chemat de toți Fiul Celui Preaînalt, pentru că El este Fiul Tatălui. Iar întruparea Lui va fi reală și va fi cunoscută de către toți, pentru că ea va lua în pântece și va naște Fiu. Însă întruparea Sa a fost mai presus de fire, pentru că El Însuși, dimpreună cu Tatăl și cu Duhul Sfânt, Și-a zidit umanitatea Sa în pântecele Maicii Sale. Tocmai de aceea, nașterea Lui e mai presus de fire, pentru că e cu totul dumnezeiască. Căci Cel care S-a zămislit în pântece, El Însuși Și-a lucrat zămislirea Sa, ca Unul ce Și-a însușit umanitatea Sa, din uterul Fecioarei, în persoana Sa cea dumnezeiască și veșnică.

Naștere Lui a fost naștere mai presus de fire și la ea au conlucrat și Tatăl și Duhul Sfânt! Pentru că „Duhul Sfânt Se va coborî în[tru] tine [Πνεῦμα Ἅγιον ἐπελεύσεται ἐπὶ σέ] și puterea Celui Preaînalt îți [te] va umbri ție [καὶ δύναμις Ὑψίστου ἐπισκιάσει σοι] [pe tine]" [Lc. 1, 35, BYZ]. Iar când Născătoarea de Dumnezeu a acceptat voia lui Dumnezeu cu ea, spunând: „Iată, roaba Domnului [Ἰδού, ἡ δούλη Κυρίου]! Fie mie după cuvântul tău [γένοιτό μοι κατὰ τὸ ῥῆμά σου]" [Lc. 1, 38, BYZ], „împreună cu glasul [său de acceptare] S-a întrupat Stăpânul tuturor"[353]. Pentru că El „Însuși Și-a lucrat întruparea"[354] Sa în uterul Maicii Sale, întruparea

[353] *Cf.* https://www.pemptousia.ro/2013/03/buna-vestire-a-nascatoarei-de-dumnezeu/.

[354] *Filocalia românească*, vol. 2, trad. din gr., introd. și note de Pr. Prof. Dr. Dumitru Stăniloae, Ed. IBMO, București, 2008, p. 309.

Sa fiind smerirea Sa cea negrăită pentru a ne mântui pe noi, oamenii. Dar El S-a smerit pe Sine coborându-Se la noi, pentru ca să ne înalțe pe noi din păcatele noastre. Și pentru ca să ne învețe pe noi să dăm tuturor mână de ajutor pe calea mântuirii, adică să îi învățăm și pe alții voia lui Dumnezeu cu noi, oamenii.

„Căci Însuși Hristos, Care a biruit lumea [în umanitatea Sa, adică tot păcatul], ne este nouă conducător în această luptă”[355] cu păcatul, în lupta mântuirii noastre. Pentru că El, coborând prin întruparea Sa la noi, „ne-a ridicat, prin puterea dreptei Sale [celei] de oameni iubitoare, ...[din] locul cel mai de jos al lumii”[356], din Iadul păcatelor noastre, și ne-a făcut moștenitori ai Împărăției Sale celei veșnice.

De aceea, iubiții mei, smerindu-ne mereu în fața Celui care S-a smerit în mod negrăit pentru noi, trebuie să avem mereu conștiința că fără Dumnezeu nu putem face nimic bun, nimic mântuitor în viața noastră. El ne ajută să postim, El ne ajută să ne rugăm, împreună cu El călătorim, împreună cu El slujim, împreună cu El biruim toate cele care ne stau împotrivă. Pentru că El e mereu Cel care ne călăuzește, ne întărește în tot lucrul cel bun, ne ferește de toate cele rele.

Și când Domnul ne cheamă la Sine pentru ca să ne împărtășim cu El, ne cheamă pentru ca să ne bucure în mod negrăit. Pentru că El vrea să facă din viața noastră un continuu Paști, o continuă trecere de la cele văzute la cele dumnezeiești ale Sale[357]. Căci El, prin slava Lui, ne învață mereu să trecem de la cele trupești

---

[355] Idem, p. 337.

[356] Idem, p. 338.

[357] *Împărtășirea continuă cu Sfintele Taine: dosarul unei controverse – mărturiile Tradiției*, cu studiu introd. și trad. de Diac. Ioan I. Ică jr., Ed. Deisis, Sibiu, 2006, p. 425.

la cele duhovnicești și să trăim dumnezeiește pe pământ.

E zi de praznic [празник][358] azi, de bucurie sfântă! Iar cine prăznuiește cu adevărat, acela se bucură dumnezeiește de voia lui Dumnezeu cu oamenii. Iar Dumnezeu „voiește [ca] toți oamenii să se mântuie [πάντας ἀνθρώπους θέλει σωθῆναι] și întru cunoașterea adevărului să vină [καὶ εἰς ἐπίγνωσιν ἀληθείας ἐλθεῖν]” [I Tim. 2, 4, BYZ]. Pentru că mântuirea înseamnă a trăi continuu prin cunoașterea lui Dumnezeu. Mântuirea e o continuă viețuire cu Dumnezeu și o continuă învățare a noastră de către Dumnezeu.

Așadar, să trăim împreună cu El toate zilele vieții noastre, pentru că El ne călăuzește mereu spre a face voia Lui cea veșnică! Amin!

---

[358] *Cf.* https://en.wiktionary.org/wiki/празник.

Predică la Duminica a II-a a Postului Mare [2021]

Iubiții mei[359],

experiența îndumnezeirii de zi cu zi este viața tainică, dar cu totul împlinitoare a Bisericii lui Dumnezeu. Și cei care își trăiesc mântuirea lor ca pe o continuă curățire, luminare și îndumnezeire personală în relația lor cu Dumnezeu, aceia trăiesc dumnezeiește pe pământ și nu trupește, nu după o mentalitate trupească, seculară, telurică, care își găsește „împlinirea” în istorie.

Omul trupesc trăiește doar pentru acum și aici, fără să se raporteze la Dumnezeu și la viața cea veșnică, având grijă doar pentru ca să fie sănătos, sătul, apreciat de oameni și entuziasmat de ceea ce trăiește. Pe când omul duhovnicesc trăiește mistico-eshatologic, trăiește în sinea lui lipit de Dumnezeu și nu de ceva din lumea aceasta, pentru că trăiește împreună cu El, fiind plin de slava Lui, prin care El locuiește în acesta.

Tot ceea ce face omul trupesc e pentru ca să își sporească plăcerea, confortul, prosperitatea. Negându-și în sine sufletul și nevoile sale abisale, el trăiește ca și când ar avea numai trup. Pe când omul duhovnicesc, deși trăiește în trup și e înconjurat de lucruri și de ispite de tot felul, este lipit de Dumnezeu și are dorul de a se curăți mereu pentru El, căci dorește ca împreună cu El să fie pentru veșnicie. De aceea, omul duhovnicesc se bucură în mod curat de toate ale vieții acesteia. Se bucură în rugăciune, în postire, în citiri sfinte, în slu-

---

[359] Începută la 7. 15, în zi de vineri, pe 26 martie 2021. Soare, minus un grad, vânt de 5 km/ h.

jire, în priveghere, în curăție, pe când omul trupesc se abandonează simțirilor și emoțiilor păcătoase, strângerilor păcătoase de lucruri, trăind păcatul ca pe „realitatea adevărată" a omului și prin aceasta neștiind care e viața reală, adevărată a omului.

Însă păcatul nu are nimic de-a face cu normalitatea omului, ci el e tocmai ieșirea din normalitate! Ca să te întorci la firescul tău, la ceea ce ai nevoie cu adevărat, trebuie să renunți la nefirescul păcatului, la viața la întâmplare, la viața fără Dumnezeu, pentru ca să regăsești în relația cu El adevărata ta împlinire.

Teologia mântuirii, pe care ne-a revelat-o Dumnezeu în Biserica Sa, poate fi experimentată de orice creștin ortodox în parte, pentru că ea e viața adevărată a omului. Faptul că slava lui Dumnezeu, cea necreată și veșnică, izvorăște veșnic din ființa Sa și ea coboară în viața Bisericii prin Sfintele Taine și prin toate Sfintele Slujbe ale Bisericii și în viața noastră de continuă asceză e miezul teologiei mântuirii noastre. Pentru că mântuirea noastră e întâlnirea cu totul împlinitoare dintre viața lui Dumnezeu și viața noastră. El ne umple de viața Lui, de slava Sa cea veșnică, în Biserica Sa, prin care El trăiește în noi și cu noi. Iar mântuirea noastră e tocmai sălășluirea conștientă a Lui în noi, prin slava Sa, și continua noastră viețuire, conștientă și liberă și iubitoare, cu Dumnezeu.

Pentru că El nu e doar una din iubirile inimii noastre, ci singura și marea noastră iubire. Căci, iubindu-L pe El mai întâi, putem iubi în mod curat întreaga Lui creație. Dar dacă nu Îl iubim pe Făcătorul și Mântuitorul nostru, noi nu ne iubim nici pe noi și nici pe alții, în definitiv nu iubim pe nimeni, pentru că El este izvorul întregii noastre iubiri. A fi cu Dumnezeu înseamnă a învăța de la El tot ceea ce e uman, tot ceea ce e împlinitor și tot ceea ce e dumnezeiesc. Pentru că

a trăi cu Dumnezeu e divino-uman, e viața plină de nemurirea și sfințenia Lui, iar a trăi divino-uman, adică în slava Lui, înseamnă a trăi omenește cu adevărat.

Pentru că omenie nu vine de la faptul de-a fi om, ci de la a trăi ca un adevărat om. Omul de omenie e omul profund uman, e omul transfigurat, e omul care se sfințește continuu în relația sa cu Dumnezeu, și de aceea e foarte atent, e foarte delicat, vede și iubește cu adevărat oamenii. Și îi vezi pe oameni, când Îl vezi pe Dumnezeu în tine.

De aceea, înainte de toate, Sfântul Grigorios Palamas, când a început să se nevoiască la Vatopediu[360], s-a rugat Născătoarei de Dumnezeu să îi lumineze întunericul interior[361]. Pentru că acolo, unde mai înainte era numai întuneric și patimi multe, acolo, în sufletul nostru, va străluci Dumnezeu slava Lui, atunci când începem să ne curățim cu adevărat de patimile noastre. Și încredințarea din partea Lui că am început să ne nevoim cu adevărat e tocmai aceasta: arătarea Lui în noi întru slava Sa. Prima noastră vedere extatică e încredințarea din partea Lui că am început să ne nevoim duhovnicește. Că suntem pe calea mântuirii și că astfel trebuie să trăim toată viața noastră: ca oameni plini de slava lui Dumnezeu și de toată curăția și sfințenia.

Pentru că viața cu Dumnezeu e plină de vederi dumnezeiești, de minuni negrăite, de luminări și de

---

[360] Archimandrite Ephraim, Abbot of Holy Monastery of Vatopaidi, *Repentance According to Saint Gregory Palamas*, in *Triune God: Incomprehensible but Knowable – The Philosophical and Theological Significance of St Gregory Palamas for Contemporary Philosophy and Theology*, edited by Constantinos Athanasopoulos, Cambridge Scholars Publishing, 2015, p. 2.

[361] *Cf.* PG 151, col. 566 C.

simțiri sfinte, de continuă comuniune cu Dumnezeu și cu Sfinții Lui, dar și o vedere și o simțire profundă a patimilor noastre, a neîmplinirii noastre interioare, cât și o simțire continuă a răutății din demoni și din oameni. De aceea, viața cu Dumnezeu e o continuă luptă pentru a rămâne cu El, pentru că ispitele și împotrivirile față de viața sfântă sunt multiple și continue. Însă, prin slava Lui, toată această năpustire de răutate asupra noastră e aproape cu totul atenuată, fapt pentru care putem să ne bucurăm duhovnicește în necazuri, în ispite, în boli, în prigoniri de tot felul. Iar paradoxul e aparent! Pentru că Cel care ne întărește pe noi e cu totul puternic față de cei care vor să ne destabilizeze interior. De aceea, întru El, noi ne putem bucura în situații cu totul dramatice, pentru că ne bucurăm dumnezeiește și nu teluric.

Dușmanii teologici ai Sfântului Grigorios Palamas erau dușmanii îndumnezeirii noastre. Pentru că ei credeau că lumina dumnezeiască, pe care Sfinții Apostoli au văzut-o la transfigurarea Domnului pe Muntele Tabor, e „creată" și că ei au văzut-o „cu ochii trupești" și nu în mod extatic, nu duhovnicește[362]. Însă lumina Dumnezeului treimic nu poate fi „creată", pentru că nu poate izvorî nimic creat din Dumnezeul Cel veșnic! Dacă lumina Lui ar fi „creată", atunci Dumnezeu Însuși ar fi „creat", ceea ce e un nonsens.

Iar Sfântul Grigorios Palamas a apărat teologia îndumnezeirii noastre tocmai de acest nonsens al secularismului. Pentru că oamenii trupești cred că pot „să-L vadă pe Dumnezeu" fără slava Lui, adică fără curățirea lor de patimi, fără luminarea lor și fără îndumnezeirea lor prin slava Lui. Pe când adevărul mân-

---

[362] Patrícia Calvário, *Theosis and the Metaphysics of Light of Gregory Palamas*, in *Annals of the University of Bucharest, Philosophy Series*, vol. LXVII, no. 1, 2018, p. 229.

tuirii noastre e acesta: numai aici, în Biserica slavei Sale, noi ne putem sfinți cu adevărat, iar toți cei care s-au sfințit, se sfințesc și se vor sfinți în Biserica Sa au făcut-o, o fac și o vor face numai prin slava Lui cea necreată și veșnică.

De aceea, dacă ne despărțim de Biserica lui Dumnezeu, ne despărțim și de slava Lui. Pentru că aici, în Biserică, ne umplem de slava Lui și ne transfigurăm prin slava Lui. Iar experiența zilnică a slavei Sale înseamnă viața noastră cu Dumnezeu și taina cea adâncă a vieții noastre. Pentru că numai noi știm cum arată relația noastră continuă, interioară, cu Dumnezeu.

Astfel, în comparație cu cei care nu Îl caută pe Dumnezeu și trăiesc ca și când El nu ar exista, există și membri ai Bisericii care cred în El fără să trăiască în mod continuu cu El. Fără să aibă experiența mistică a vieții cu El. Pentru că trăiesc trupește și nu duhovnicește. Și de aceea, ceea ce înțeleg ei din viața Bisericii e foarte limitat și fantezist, pentru că nu știu în fapt că există o cale interioară a sfințirii omului și că toți suntem chemați de la Botez să o trăim, pentru că aceasta e viața deplin umană. Iar marea dramă a acestor confrați ai noștri e că ei stau lângă apa harului, stau mereu lângă apa slavei Sale, și trăiesc ca unii însetați de ea. Pentru că nu știu cum să soarbă continuu apa lui Dumnezeu, apa slavei Sale, slava Sa cea veșnică în ființa lor.

Și cum să te umpli de slava Lui, când tu nu vrei să te rogi, să postești, să te spovedești, să te împărtășești cu Domnul, să fii milostiv și smerit în tot ceea ce faci?! A participa la Slujbele Bisericii înseamnă a respira slava și teologia lui Dumnezeu. A respira cu toată ființa noastră viața Lui cea veșnică, cea necreată, adică slava Lui, și toată bogăția teologică revelată în Slujbele Bisericii. Și adevărații orbi sunt orbii aceștia din Biserică, care nu văd adevărul lui Dumnezeu, deși El este în

ochii lor. Pentru că aici, în Biserica Lui, noi avem tot timpul și tot cadrul trăirii cu Dumnezeu și al rezolvării tuturor problemelor și al nelămuririlor noastre, dar noi nu vrem să începem viața cu Dumnezeu. Și dacă nu începem viața cu El, nu ne începem nici viața noastră! Pentru că viața noastră nu se poate împlini decât în El.

De aceea, toate căutările noastre sunt deșarte, dacă nu Îl găsim pe El. Toate dorințele noastre, toate aspirațiile noastre sunt mici și neîmplinitoare, dacă nu Îl găsim pe El și dacă nu Îi slujim Lui cu frică și cu cutremur. Pentru că noi ne împlinim doar în relația cu El și cu toți semenii noștri. Doar în relația de iubire și de sinceritate și de comuniune dintre noi toți.

Așadar, iubiții mei, viața și teologia Sfântului Grigorios Palamas, Părintele nostru, sunt o icoană vie a vieții Bisericii. Pentru că Biserica nu este o instituție umană, condusă de oameni, ci una divino-umană, condusă de Dumnezeu prin ierarhia Bisericii. Iar scopul Bisericii e acela de a-i îndumnezei pe oameni. Adică de-ai face pe toți iconici, de-ai face pe toți zugrăviți pe pereții Bisericii, dar, în primul rând, moștenitori ai Împărăției lui Dumnezeu. Căci toți Sfinții pot fi zugrăviți în Biserică, pot fi iconizați pe pereții Bisericii, ca unii ce sunt paradigmele vieții creștine. Dar dacă, în mod abuziv, vrei să fii „iconizat" în Biserică, fără a fi Sfântul lui Dumnezeu, pledezi pentru o falsă „iconizare" a ta, care nu te ajută la nimic, ci te condamnă și mai mult. Pentru că, în loc să îți sfințești viața cu adevărat, tu ai dorit slavă deșartă, slavă trecătoare, adică laude de doi lei din partea oamenilor, dar nu ai dorit slava lui Dumnezeu cea veșnică, nu ai dorit-o pe cea care sălășluiește în toți Sfinții și Îngerii Lui.

Sfintele Icoane ale Bisericii sunt frumoase nu prin culorile lor, ci prin viețile Sfinților iconizate pe ele. Ca să înțelegi Icoana Sfântului trebuie să cunoști viața lui.

Și ca să cunoști viața lui trebuie să te împrietenești în mod real cu el. Trebuie să îl faci pe Sfânt unul din viața ta, un intim al tău, un confident zilnic.

Iar Sfinții și Îngerii lui Dumnezeu se împrietenesc foarte rapid cu noi, pentru că ei doresc ca noi să ne sfințim cât mai mult și să fim ca ei. Sfinții și Îngerii lui Dumnezeu ne doresc tot binele și toată împlinirea, de aceea ne ajută să înțelegem toate detaliile vieții sfinte. Dar dacă noi nu vrem să fim prieteni cu ei, cine pierde?! Dacă noi nu vrem să fim ajutați de membrii Împărăției, cine pierde în mod fundamental?!

Însă, dacă nu ne plac Sfinții, nu ne plac adevărul, sfințenia, curăția, voia lui Dumnezeu. Dar dacă îi iubim pe Sfinții și pe Îngerii Lui, atunci acesta e semnul că Îl iubim cu adevărat pe Dumnezeu, pe Cel care ne sfințește pe toți și ne adună pe toți la Sine.

Dumnezeu să vă întărească pe mai departe în postirea și în nevoința dumneavoastră, ajutați fiind mereu de Sfinții și de Îngerii Lui, și mai ales de Născătoarea de Dumnezeu, de cea mai desfătată și mai cuprinzătoare decât cerurile! Amin.

Predică la Duminica a III-a a Postului Mare [2021]

Iubiții mei[363],

dacă viața ortodoxă ar fi însemnat doar să citim cărțile Bisericii, am fi fost tobă de carte, dar cu patimile colcăind în noi înșine. Pentru că am fi fost foarte cunoscători ai teologiei, ai teologiei raționaliste, ai teologiei după cum ar fi putut fi ea înțeleasă de mintea noastră neînduhovnicită, însă niște oameni netransfigurați în adâncul nostru, cu patimi vii și cu multă indiferență față de slujirea lui Dumnezeu și a aproapelui nostru. Căci am fi socotit că „viața creștină" se rezumă la ceea ce știm despre istoria și teologia Bisericii. Și ne-am fi împăunat toată ziua cu ceea ce știm, fără să fim oameni noi, duhovnicești, adică niște intimi ai lui Dumnezeu.

Însă viața ortodoxă nu înseamnă doar a citi, doar a cunoaște, doar a memora istoria, cultul și teologia Bisericii, ci în același timp și a ne nevoi zilnic pentru a ne curăți, lumina și sfinți interior. Teologia și istoria și cultul Bisericii trebuie asumate și trăite personal și comunitar de fiecare dintre noi, în așa fel încât ele să ne schimbe radical, să ne transfigureze, să ne îndumnezeiască și să facă din noi oameni fundamentali în viața Bisericii. Oameni binecuvântați, care creează continuu punți de legătură între diverși oameni și între prezent și trecut, cât și între prezent și viitor. Pentru că atunci când îți asumi istoria Bisericii și a lumii, ți-o asumi în rugăciune și prin învățarea benefică a trecu-

---

[363] Începută la 8. 48, în zi de miercuri, pe 31 martie 2021. Soare, 5 grade, vânt de 2 km/ h.

tului. Dacă trecutul e o carte de învățătură pentru tine, o carte de înțelepțire a ta, atunci și prezentul te învață continuu și aștepți viitorul ca pe o noutate ontologică, ca pe o noutate care te schimbă interior.

Pentru că Dumnezeul mântuirii noastre, Cel care i-a ajutat pe toți Sfinții Lui să se mântuie, îi ajută și acum și îi va ajuta și în viitor. Și de aceea, trecutul, prezentul și viitorul sunt școli de teologie și de asceză pentru noi, sunt pagini vii ale îndumnezeirii noastre, pentru că El e sursa noastră veșnică de sfințenie. Și dacă relația noastră cu Dumnezeu e relația fundamentală a vieții noastre, din care decurg toate celelalte relații cu oamenii, atunci viața creștină e viața sfântă cu Dumnezeu, e viața pe care o trăim zilnic și care ne împlinește cu adevărat.

Însă viața sfântă înseamnă a-ți asuma tot modul de a fi al Bisericii lui Dumnezeu. Înseamnă a accepta ca singur adevăr și ca singură viață teologia și slujirea Bisericii. Pentru că numai teologia, istoria, cultul, experiența și viața Bisericii înseamnă viața autentic umană, viața care te împlinește, viața care te desăvârșește. Și de aceea, zilele de slujire și de postire și de prăznuire ale Bisericii sunt bucuriile noastre care ne împlinesc. Pentru că noi trăim în ritmul calendarului ortodox, în ritmul sfânt al perioadelor liturgice, respirând în ritmul logicii dumnezeiești a praznicelor Bisericii.

Și ceea ce spun cărțile de cult și ceea ce spun Sfinții lui Dumnezeu că e teologie și viață a Bisericii, așa și sunt acestea pentru noi! Pentru că ele sunt gândirea care ne învață să gândim, ele sunt simțirea care ne învață să simțim, ele sunt modul nostru de a ne manifesta plenar. Și pentru că ne lăsăm povățuiți de Sfinții Părinți ai Bisericii, noi învățăm, ca niște copii cuminți, atenți, evlavioși, cum să gândim și cum să iubim și cum

să muncim pentru Dumnezeu și pentru Biserica Sa și pentru toată umanitatea.

Căci în familie la fel învățăm ce e viața și cum să iubim și să trăim: prin exemplul părinților, al bunicilor, al fraților, al rudelor, al comunității în care ne naștem. Trăim într-un anumit mediu și suntem iradiați interior de cei din jurul nostru, de cei cu care trăim. Unii sunt un soare benefic pentru noi, un soare care ne încălzește și ne umple de bucurie și de seninătate, pe când alții sunt un soare rece și tăios, care ne agasează, care ne înspăimântă. Iar pentru a ne liniști interior, pentru a fi noi înșine, trebuie să ne mutăm la casa noastră, să ne facem o casă a noastră, o familie a noastră, și în ea să cultivăm viața pe care ne-o dorim, după care tânjim. Iar dacă ajungem să trăim și să fim cei pe care ni-i dorim, atunci, cu siguranță, am făcut acest lucru numai cu Dumnezeu, pentru că El e singurul Care ne împlinește în mod fundamental.

Ortodoxul învață cu smerenie de la Sfinții lui Dumnezeu! Învață toată viața lui. Starea lui de învățăcel, de student la Facultatea lui Dumnezeu, care e Biserica, e una de toată viața. Tocmai de aceea nu poate să intre în inima noastră protestul, respingerea, însingurarea față de Sfinții Părinți și Învățători ai Bisericii, pentru că noi nu socotim teologia și experiența Bisericii o chestiune de câțiva ani, ci o problemă de toată viața și de toată veșnicia. Pentru că noi nu învățăm numai acum și aici, în istorie, teologia Bisericii și viața cu Dumnezeu, ci le vom învăța și toată veșnicia, fără ca să putem încheia vreodată cunoașterea cea îndumnezeitoare a persoanei noastre.

A respinge o parte din adevărul lui Dumnezeu sau din istoria și Tradiția Bisericii e un nonsens pentru omul credincios, pentru omul ortodox. Pentru că noi suntem avizi de tot adevărul, de toată istoria și de toată

experiența Bisericii. Pentru că vrem să ne îndumnezeim în mod deplin și să ne bucurăm în mod deplin de toată cunoașterea și experiența sfântă a Bisericii lui Dumnezeu. Pentru noi contează fiecare Sfânt al Bisericii, fiecare Slujbă a Bisericii, fiecare dogmă a Bisericii, fiecare minune a Bisericii. Căci toate ale Bisericii sunt ale lui Dumnezeu și toate ale lui Dumnezeu sunt și ale noastre, ale moștenitorilor Săi cei duhovnicești. Și de aceea, pe noi ne interesează tot ceea ce le-a spus Dumnezeu Sfinților Lui, tot ceea ce au făcut Sfinții Lui prin luminarea și călăuzirea lui Dumnezeu, tot amănuntul ascezei și al curățirii noastre interioare.

Ne interesează toată istoria revelării lui Dumnezeu față de oamenii Săi și nu disprețuim nimic din aceasta! Revelare a Sa față de noi care a început în prima zi a creației și care nu se va sfârși niciodată. Și ne interesează în mod deplin, pentru că iubim tot ceea ce Dumnezeu a făcut, face și va face pentru mântuirea oamenilor și a întregii Sale creații. Căci toate ale lui Dumnezeu sunt pline de gândirea Lui cea mai presus de orice înțelegere, care e plină de iubire și de atenție și de raționalitate împlinitoare pentru noi. Fiindcă nimic din creația Lui nu e la întâmplare, nu e degeaba și nu poartă amprenta răutății. Căci Dumnezeu nu a făcut nimic rău în sine, ci răul a apărut în creația Sa datorită căderii Îngerilor și apoi a oamenilor în păcat, adică datorită voinței contrare lui Dumnezeu.

Însă El nu S-a întors până întru sfârșit de la zidirea Sa, ci în multe feluri [πολυτρόπως] a cercetat-o pe ea prin îndurările milei [διὰ σπλάγχνα ἐλέους] Sale, ca, în cele din urmă, să Se nască sub lege [ὑπὸ νόμον] din Născătoarea de Dumnezeu, pentru ca să osândească păcatul în trupul Său [κατακρῖναι τὴν ἁμαρτίαν ἐν τῇ σαρκὶ Αὐτοῦ], astfel încât cei morți în Adam, pentru că au păcătuit ca și el, să fie făcuți vii [ζωο-

ποιηθῶσιν][364] întru Hristos Dumnezeu prin Botez și prin toată viața ascetico-mistică a Bisericii.

– Și cum a osândit Domnul păcatul în umanitatea Sa?

– Prin aceea că El nu a avut păcat! Pentru că a arătat astfel că omul poate trăi fără de păcat, dacă se împlinește numai în viața cu Dumnezeu. Și El a osândit păcatul în umanitatea Sa prin aceea că S-a dat pe Sine schimb morții [ἔδωκεν Ἑαυτόν ἀντάλλαγμα τῷ θανάτῳ][365], murind pentru noi pe Cruce, și făcând din Cruce, din patul morții pentru cei condamnați, Pomul vieții [τὸ Ξύλον τῆς ζωῆς] [Fac. 2, 9, LXX] din care ne hrănim cu toții[366].

– Și de ce e acum Crucea Domnului Pomul vieții pentru cei credincioși?

– Pentru că ea ne umple de slava lui Dumnezeu, care e viața noastră cea veșnică! Pentru că slava lui Dumnezeu coboară la noi prin umanitatea Domnului cea răstignită, înviată și înălțată în persoana Sa în sânul Treimii. Slava Lui coboară în noi, pentru ca să ne înalțe pe noi la comuniunea cea veșnică cu El. Însă viața cu Dumnezeu e plină de toate bucuriile dumnezeiești, pe care Dumnezeu le revarsă în noi, dar și de toate durerile și nefericirile pe care le trăim aici ca oameni ai lui Dumnezeu. Căci asumarea interioară a Crucii Lui e un chin plin de bucurie, e un chin suportat în credință, un chin care ne umple de multă bucurie dumnezeiască. Pentru că în urma durerilor, a necazurilor, a ispitelor și ostenelilor celor neîncetate nu urmează golul inte-

---

[364] *Cf.* https://glt.goarch.org/texts/Oro/Basil_Liturgy.html.

[365] Ibidem.

[366] Triodul, Ed. IBMBOR, București, 2000, p. 318: „Crucea se numește și pomul vieții...[din care,] dacă mâncăm din el, nu mai murim, ci trăim”.

rior, marasmul, neîmplinirea, tristețea fără margini, ci bucuria sfântă, veselia dumnezeiască, comuniunea veșnică cu Dumnezeu și împlinirea veșnică împreună cu El.

De aceea, prăznuirea de astăzi a Crucii Domnului e o odihnă duhovnicească. E ca și cum ai sta sub „un copac umbros"[367], după ce ai călătorit îndelung pe vipia de foc. Și cum prăznuirea Crucii Domnului e pusă la jumătatea Postului Mare, rostul ei este „spre a ne odihni, [pentru] a răsufla [ușurați], și a ne face pe noi cei osteniți sprinteni și ușori pentru restul ostenelii"[368] noastre celei duhovnicești. Pentru că postul Domnului ne duce spre Crucea Lui, el fiind o crucificare interioară continuă a noastră, dar nu pentru a ne opri la durerea Crucii, ci pentru a ne bucura de slava Învierii Sale celei de a treia zi. Fiindcă, Cel care a murit pentru noi, Același a și înviat pentru noi și pentru mântuirea noastră, arătându-ne nouă, tuturor, că trebuie să ne facem asemenea Lui. Căci El, Cel înviat cu umanitatea Sa transfigurată, plină de slava dumnezeirii Sale, ne-a arătat cum trebuie să fim noi, creștinii, noi, oamenii cei înviați din moartea păcatului. Pentru că noi trebuie să ne curățim, să ne luminăm și să ne îndumnezeim neîncetat în relația noastră continuă cu Dumnezeu, asumându-ne tot modul divino-uman al Domnului nostru Iisus Hristos de a gândi, de a simți, de a înfăptui.

Căci noi, creștinii ortodocși, creștinii lui Dumnezeu, nu trăim doar pentru a citi, nu trăim nici doar pentru a sluji în Biserică și nici doar pentru a-i ajuta pe oameni, ci pentru a face toate acestea la un loc și, în același timp, sfințindu-ne mereu viața noastră. Căci trebuie să cunoaștem neîncetat viața și istoria și Tradiția Sfântă a Bisericii, dar pentru a le include în viața și

---

[367] Idem, p. 317.
[368] Idem, p. 318.

în slujirea noastră. Cunoașterea noastră neîncetată nu e pentru a face paradă de erudiție, ci pentru a ne lumina pe noi înșine în mod neîncetat și pentru a fi de folos oamenilor. Noi cunoaștem, pentru ca să dăruim neîncetat cunoaștere și experiență mântuitoare tuturor. Cunoaștem, pentru ca să ne luminăm și să îi luminăm pe toți și să îi ajutăm pe oameni în mod concret.

Căci unul, în mod concret, are nevoie de un sfat, de o carte sau de prietenia unui om, pe când altul are nevoie de loc de muncă, altul are nevoie de o vindecare de o boală, altul are nevoie de curățire de păcate, altul are nevoie de liniștea ta, altul de predicile tale. Și, când încerci să ajuți în mod concret, atunci te bucuri în mod real și bucuri în mod real. Pentru că experiența ta cu Dumnezeu e neprețuită pentru cel care dorește să vină și el pe calea lui Dumnezeu, pe calea mântuirii sale. Și tu îl duci de mână pe acesta, dacă îl sfătuiești cu adevărat și îl lipești de Dumnezeu prin credință vie și smerită.

Așadar, iubiții mei, postirea e pentru a ne face mai buni, mai curați, mai frumoși! Postirea nu e o corvoadă, ci o vindecare interioară. Rugăciunea nu e o plictiseală, ci un izvor continuu de bucurie dumnezeiască și de iertare sfântă. Pentru că la Slujbele Bisericii ne umplem de multă teologie, de multă bucurie, de multă pace, dar și de oboseală binecuvântată. Și dacă înțelegem rostul mântuitor al oboselii, al muncii, al ascezei, nu ne mai plângem de greutățile de tot felul, pentru că greutățile sunt pline de bucuriile care ne împlinesc.

Spor în toate cele bune pe mai departe și vă sunt aproape în rugăciunile și în slujirea mea! Pentru că eu vă am și vă port în mine peste tot, pentru ca Dumnezeul mântuirii noastre, Tatăl, Fiul și Sfântul Duh Dumnezeu să ne mântuie pe toți. Orice om pe care l-

am pomenit e mereu în pomenirea mea. Iar dacă vreți să vă bucurați împreună cu mine de bucuriile cele tainice ale rugăciunii înaintea lui Dumnezeu, faceți același lucru: Rugați-vă pentru toți cei vii și cei adormiți! Rugați-vă pentru mântuirea tuturor! Căci rugăciunea pentru toți e o mângâiere a tuturor. Amin!

Predică la Duminica a IV-a a Postului Mare [2021]

Iubiții mei[369],

Scara Paradisului a Sfântului Ioannis Scărarul începe cu renunțarea la viața telurică, la viața lumească[370], iar a doua ei treaptă este nepătimirea [ἀπροσπάθεια][371]. Pentru că dezlipirea noastră de patimi înseamnă vindecarea noastră fundamentală de tristețe.

Pe cât suntem lipiți cu sufletul nostru de bani, de plăcere, de confortul pe care ni-l aduc lucrurile pe care le avem, pe atât suntem de triști. Pentru că dorința noastră de a avea este infinită, pe când puterea noastră de a experia e redusă. Și pentru că nu putem să avem și să facem tot ceea ce ne dorim, de aceea suntem triști în mod fundamental. Și suntem triști în adâncul nostru, pentru că nu ne pot împlini lucrurile din lumea aceasta.

– Și de ce nu ne pot împlini toate lucrurile acestei lumi?

– Pentru că împlinirea fundamentală a omului e Dumnezeu, Creatorul său! Căci noi am fost creați de El nu pentru ca să ne împlinim în lucruri, ci în relația cu Sine și cu semenii noștri și cu Sfinții Săi Îngeri. Nu ne poate împlini relația cu un obiect sau cu un animal sau cu o pasăre, pentru că toate acestea nu ne pot răspunde pe măsura noastră. Doar Îngerul și omul ne pot răspunde și cu ei putem avea o relație de iubire, pentru că

---

[369] Începută la 9. 46, în zi de vineri, pe 9 aprilie 2021. Cer senin, soare, 4 grade.

[370] PG 88, col. 632.

[371] PG 88, col. 653.

doar Îngerul și omul sunt ființe raționale, iubitoare și comunionale.

Tocmai de aceea, dezlipirea de lucruri sau despătimirea înseamnă revenirea la firescul nostru, la libertatea noastră interioară, duhovnicească. Căci atunci când nu mai suntem pătimași pentru un lucru sau pentru o persoană anume, adică atunci când ne-am dezlipit interior de toți și de toate, putem privi toate lucrurile și pe toți oamenii în mod firesc, în mod nepătimaș. Și a trăi relația cu întreaga creație ca pe una liberă de orice alipire pătimașă față de ea înseamnă a trăi nepătimirea despre care ne vorbește aici Sfântul Ioannis Scărarul.

– Însă putem să ajungem în mod real la această stare dumnezeiască de nepătimire interioară?

– Da! Cu harul lui Dumnezeu ne putem dezlipi în mod zilnic de toate lucrurile și de toți oamenii. Și o putem face, dacă admitem interior că nimic din ceea ce avem nu e al nostru, pentru că nu ne va aparține pentru totdeauna, iar în relația cu oamenii, dacă admitem că nu putem să stăpânim pe nimeni cu forța, ci putem să intrăm în viața cuiva numai prin iubirea sinceră și totală față de el. Dacă privim întreaga noastră avere ca pe o realitate de care ne folosim spre sporirea noastră duhovnicească, atunci viața noastră pe pământ e plină de libertate duhovnicească, pentru că nu ne împlinesc lucrurile, ci relațiile cu Dumnezeu, cu Sfinții și Îngerii Lui, și cu oamenii. Iar în relațiile mântuirii noastre cu Dumnezeu și cu semenii, noi putem crește la nesfârșit în iubire, în curăție, în pace, în bunătate, adică în toată virtutea dumnezeiască, pentru că virtutea se lucrează în relația continuă cu Dumnezeu.

Dar ca să lucrezi virtutea, ca să o lucrezi pe cea care te sfințește, trebuie să urăști lumea în inima ta, adică alipirea pătimașă de lume, pentru ca să scapi de

tristețe [λύπην][372]. Pentru că sursa tristeții noastre stă în „reaua iubire trupească de noi înșine"[373]. Și ca să scăpăm de această iubire pătimașă față de noi înșine trebuie să nu ne mai găsim „împlinirea" în plăcerea trupească și să nu ne mai fie frică de durere[374], de multele dureri care vin peste noi ca urmări ale păcatelor noastre.

Căci „cel ce nu [mai] dorește plăcerea trupească și nu se [mai] teme deloc de durere a ajuns nepătimitor [în sufletul și în trupul său]. Căci deodată cu acestea și cu iubirea trupească de sine, [cu cea adevărată, în care ne îngrijim de mântuirea noastră], care le-a născut, a omorât toate patimile ce cresc prin ea și prin ele, împreună cu neștiința [duhovnicească], sursa cea mai de la început a tuturor relelor. Și așa s-a făcut întreg slujitor al binelui ce persistă permanent și e mereu la fel, rămânând împreună cu el, [cu binele pe care îl săvârșește continuu], [și fiind] cu totul nemișcat"[375] spre rău.

– Și cum ajungem să nu ne mai ispitească păcatul?

– Prin înțelegerea profundă a ceea ce e păcatul și prin obișnuința cea bună cu viața duhovnicească! Pentru că păcatul este o alipire pătimașă a sufletului nostru față de un obiect sau față de o idee sau față de un om. A iubi duhovnicește un om e cel mai împlinitor lucru, pentru că în iubirea curată față de el, noi creștem în viața cu Dumnezeu. Însă, a te îndrăgosti pătimaș de

---

[372] PG 88, col. 656/ *Filocalia românească*, vol. al 9-lea, *Scara* Sfântului Ioan Scărarul, trad., introd. și note de Pr. Prof. Dr. Dumitru Stăniloae, Ed. IBMBOR, București, 1980, p. 63.

[373] *Filocalia românească*, vol. al 3-lea, trad. din gr., introd. și note de Pr. Prof. Dr. Dumitru Stăniloae, Ed. IBMO, București, 2009, p. 39.

[374] Ibidem.

[375] Ibidem.

cineva numai pentru ca să te culci cu el înseamnă a-l reduce la pofta ta, la dorința ta desfrânată. Pentru că nu îl vrei pentru el, pentru ceea ce este el în adâncul său, ci pentru a-l folosi ca să păcătuiești cu el.

Când îți iubești în mod pătimaș țara, familia, neamul, copiii, locul de muncă, averea, poziția socială, faima personală, atunci păcătuiești „spre binele" acestora. Însă niciun păcat nu ne împlinește! Pentru că orice păcat înmulțește tristețea și singurătatea noastră. Dar dacă despărțim întotdeauna în noi înșine firescul lucrurilor de alipirea pătimașă față de ele și față de oameni, atunci înțelegem că păcatul nu ne împlinește, ci ne înmulțește durerile noastre.

Iar viața cu Dumnezeu, când devine împlinirea noastră zilnică, ne învață să nu ne mai stricăm sufletul cu experiențele morții. Pentru că păcatele sunt cele prin care experimentăm moartea în noi înșine. Starea împlinitoare de har, care e starea noastră de bine real, de bine împlinitor, e ca o casă încălzită și plină de mirosuri bune. Cine și-ar dori să iasă dintr-o astfel de casă plină de căldură și de împlinire, când afară e ditamai furtuna?! Așa că obișnuința cu binele, această împlinire sfântă pe care ne-o aduc virtuțile cele dumnezeiești, și înțelegerea perversității păcatului ne vindecă de tentația păcatului. Când ai gustat și ieri păcatul și ai văzut că e plin de amărăciune, îl mai faci și azi cu aceeași inconștiență? Nu! Ci chiar dacă obișnuința păcatului e încă mare și ea te îndeamnă să păcătuiești, deja păcatul a început să piardă teren în tine.

– Și de ce păcatul nu mai e un lucru „plăcut", atunci când începi să îi înțelegi urmările?

– Pentru că el te seduce, atâta timp cât îl consideri „un bine" și nu când îți dai seama că el e o otravă mortală. Când îl vezi cu adevărat, păcatul devine fața goală a morții. Și atunci nu poți să mai suporți moartea

din niciun păcat, pentru că oricare ar fi păcatul, el înseamnă omorârea ta pentru veșnicie.

De aceea, iubiții mei, asumarea interioară a Dumnezeieștii Cruci înseamnă a lupta cu tot păcatul și cu toată minciuna în ființa ta. Înseamnă a lupta cu lăcomia pântecelui, cu mândria, cu slava deșartă, cu îngâmfarea, cu iubirea de bani, cu zgârcenia, cu tirania, cu fanfaronada, cu aroganța, cu nechibzuința, cu nebunia personală, cu părere de sine, cu înfumurarea ta, cu disprețul din inima ta, cu necurăția, ușurătatea, risipa, neînfrânarea, frivolitatea, neatenția ta, cu moleșeala ta interioară, cu pornirea ta de a face rău altora, cu dorința ta de a râde de alții și de a vorbi fără rost[376].

Ca să te birui pe tine trebuie să birui mânia, invidia ta, ura, dușmănia, resentimentele tale, bârfirea altora, intrigile pe care le urzești, întristarea și deznădejdea ta, hulele la adresa lui Dumnezeu, lâncezeala, descurajarea, micimea de suflet, gelozia din tine însuți[377]. Și când tu nu ești cel care trebuie să fii trebuie să omori în tine fățărnicia, ironiile, sarcasmul, prefăcătoria, lingușeala, dorința de a plăcea în mod neapărat oamenilor[378]. Pentru că toate acestea și multe altele sunt păcatele care te omoară și pe care trebuie să le omori în tine însuți prin spovedirea lor și prin renunțarea la ele.

Toată minciuna și toată erezia și toată stricarea adevărului trebuie scoase din inima noastră. Pentru că noi trebuie să creștem mereu prin adevărul și sfințenia lui Dumnezeu, așa cum o floare crește mereu prin apa și lumina soarelui. Însă, dacă adaugi păcate peste păcate în inima ta, nu faci altceva decât să înmulțești chinurile tale cele veșnice. Pentru că orice păcat nes-

---

[376] Idem, p. 35.
[377] Ibidem.
[378] Ibidem.

povedit și pentru care noi nu ne pocăim înseamnă aruncarea noastră în Iadul cel veșnic.

Iar când Biserica ni-l pune astăzi înaintea noastră pe Sfântul Cuvios Ioannis Scărarul, ea ne spune că sfințenia înseamnă nevoința de toată viața. Și că numai nevoința, numai crucificarea interioară continuă ne mântuie, pentru că ne umple de toată virtutea și de toată sfințenia.

Sfântul Ierarh Calinic de la Cernica, pomenit azi, pe 11 aprilie, a fost canonizat pe 10 octombrie 1955[379]. Iar proclamarea canonizării sale s-a făcut la Mănăstirea Cernica, în Biserica *Sfântul Gheorghe*, în zi de duminică, pe 23 octombrie 1955[380].

Însă, când mergi și te închini la Sfintele sale Moaște, atunci toată viața sa devine relevantă pentru tine. Pentru că tot ceea ce a făcut în viața sa Sfântul Calinic se vede în Sfintele sale Moaște, care te umplu de multă pace, curăție și sfințenie.

Viața ta te face relevant! Ceea ce lași în urmă te scoate în evidență! Însă vei deveni evident pentru oamenii care văd, care văd cu adevărat, care văd duhovnicește, care înțeleg valoarea vieții și a operei tale. Celorlalți, le vei fi indiferent. Fiindcă nici ei nu se valorizează pe ei înșiși.

Vă doresc multă pace și mult spor duhovnicesc pe mai departe! Dumnezeul nostru treimic, Tatăl, Fiul și Sfântul Duh Dumnezeu, Dumnezeul mântuirii noastre, să ne întărească pe toți spre a face voia Lui cea sfântă! Amin.

---

[379] *Acte și Tomosuri sinodale privind canonizarea Sfinților Români (1950-2020)*, ed. a II-a revizuită și adăugită, Ed. Basilica, București, 2020, p. 59.

[380] Ibidem.

Predică la Duminica a V-a din Postul Mare [2021]

Iubiții mei[381],

Domnul nostru, Cel care a venit să ne slujească nouă și Care Și-a dat sufletul Său „răscumpărare pentru mulți [λύτρον ἀντὶ πολλῶν]” [Mc. 10, 45, BYZ], adică pentru toți oamenii, pentru mântuirea tuturor oamenilor, este Slujitorul [Διάκονος] [Mc. 10, 43, BYZ] prin excelență. Pentru că El S-a făcut pentru noi Slujitorul nostru și Robul tuturor [πάντων Δοῦλος] [Mc. 10, 43-44, BYZ]. S-a făcut de bună voie Slujitor și Rob al nostru, așa cum trebuie să ne facem și noi pentru a sluji lui Dumnezeu și oamenilor. Pentru că a-I sluji lui Dumnezeu înseamnă a avea o tot mai intensă conștiință de rob al Lui, de ascultător al Lui întru toate. Iar ascultarea față de Dumnezeu implică și asumarea tuturor în slujirea și rugăciunea noastră. Dar pentru ca să Îi slujești lui Dumnezeu trebuie să te lupți cu patimile din tine, să le birui desăvârșit în ființa ta și să trăiești duhovnicește. Pentru că slujirea lui Dumnezeu e împlinirea și desăvârșirea omului.

Viața Sfintei Maria Egiptia [Μαρία ἡ Αἰγυπτία][382] ne arată ce face Dumnezeu din om, atunci când îl cheamă la Sine și când acesta se lasă învățat de către El. După 17 ani de experiențe sexuale trăite din plăcere, dar în sărăcie mare[383], Sfânta Maria, dorind să intre în Biserica Învierii Domnului, a simțit puterea lui Dum-

---

[381] Începută la 12. 17, zi de sâmbătă, pe 17 aprilie 2021. Cer înnorat, 10 grade, vânt de 10 km/ h.

[382] *Cf.* https://www.synaxarion.gr/gr/sid/2509/sxsaintinfo.aspx

[383] Triodul, ed. BOR 1986, p. 650.

nezeu care n-a lăsat-o să intre[384]. Toată lumea intra, numai ea nu putea! Și puterea lui Dumnezeu i s-a revelat acesteia, pentru ca ea să-și vină în fire. Pentru ca pocăința ei să înceapă...și, odată cu aceasta, și zidirea ei duhovnicească să înceapă.

Pentru că viața libertină nu e o viață împlinitoare, ci una care te destructurează interior. Și când Dumnezeu te cheamă la Sine, când te cheamă să te pocăiești, El te cheamă pentru ca să te zidești duhovnicește, să te zidești interior, adică să te sfințești în mod deplin.

„O putere mare m-a împiedicat [să intru în Biserică], întocmai ca o mulțime rânduită de ostași...Și [după ce] am pătimit aceasta de trei [sau]...de patru ori, am obosit și nu mai aveam putere nici să mă împing ...căci trupul meu ostenise foarte tare...”[385]. S-a luptat cu puterea lui Dumnezeu până a ostenit. Și atunci a ieșit în curtea Bisericii și a stat într-un colț al ei[386]. Și „abia atunci mi-a venit în minte pricina care m-a împiedicat să văd lemnul de viață făcător [al Crucii Domnului]. [Și] cuvânt mântuitor a atins ochii inimii mele, arătându-mi că noroiul faptelor mele a fost acela care mi-a închis intrarea [în Biserică]. [Și atunci] am început să plâng, să mă tângui și să-mi bat pieptul scoțând suspine din adâncul inimii mele”[387].

Aceasta a fost întoarcerea ei la Domnul! Acesta a fost începutul pocăinței sale! Și de la acest început mântuitor, de la pocăința ei reală, profundă, cutremurătoare, Sfânta Preacuvioasă Maică Maria a urcat la nesfârșit în viața sa cu Dumnezeu. Pentru cei 17 ani ai ei de viață destrăbălată, ea s-a luptat 17 ani cu patimile

[384] Idem, p. 651.
[385] Ibidem.
[386] Ibidem.
[387] Ibidem.

sale în pustiu, care erau ca niște fiare sălbatice în ființa ei[388]. Pentru că ceea ce ai sădit cu plăcere în ființa ta se smulge cu multă durere. Și a trăit 47 de ani[389] în pustiul Palestinei, pentru că s-a dăruit cu totul lui Dumnezeu, simțind din plin slava și puterea Lui, dar și ajutorul și călăuzirea Născătoarei de Dumnezeu[390]. Căci Născătoarea de Dumnezeu a fost aceea care a primit de la început rugăciunea pocăinței ei[391] și a trimis-o dincolo de Iordanis pentru ca să își găsească odihna ei cea duhovnicească[392].

Însă, dacă Sfânta Maria și-a trăit curățirea, luminarea și sfințirea ei în loc pustiu, fără să fie cunoscută de oameni, mulți dintre Sfinții lui Dumnezeu au trăit și își trăiesc viața lor cu Dumnezeu în lume, în societate, slujind în pace lui Dumnezeu și oamenilor. Pentru că slujirea lui Dumnezeu se face potrivit luminărilor Sale din viața noastră. Continua luminare a noastră de către Dumnezeu, continua noastră învățare de către El ne arată ce înseamnă a-I sluji Lui. Pentru că El ne cere pas cu pas, pe măsura noastră, să facem lucruri concrete în relația Sa cu noi și în relațiile noastre cu semenii noștri.

Tocmai de aceea, a-I sluji lui Dumnezeu înseamnă a trăi continuu noutatea relației Sale cu noi. El ne învață ce să facem, ce să spunem, cum să trăim, cum să ne pocăim, cu cine să facem treabă, la cine să apelăm în caz de nevoie. Ne trimite continuu la oamenii Lui, la cărțile Sale, la înțelepciunea și frumusețea pe care le-a revărsat peste tot în creația Sa. Toată creația lui Dumnezeu e școala noastră zilnică pe care o frecventăm. Și

---

[388] Idem, p. 652.
[389] Ibidem.
[390] Idem, p. 653.
[391] Idem, p. 651.
[392] Idem, p. 652.

în măsura în care suntem receptivi la toate schimbările creației și ale istoriei, noi învățăm înțelepciunea lui Dumnezeu care ne mântuie.

Sfântul Cuvios Zosima [Ζωσιμᾶ], deși era plin de asceză, de teologie și de vederi dumnezeiești, a vrut să vadă un mod și mai înalt de viețuire duhovnicească. Iar Sfânta Maria a fost răspunsul la rugăciunea sa[393]. Pentru că omul care se sfințește nu vrea mai puțin, ci tot mai mult. Și pentru că și-a spus inima sa lui Dumnezeu, El l-a trimis în adâncul pustiei. Și când a văzut-o pe Sfânta Maria a crezut că e vorba de o nălucire demonică[394]. Pentru că era „o umbră ca un trup de om ...[Fiindcă] era cu trupul gol, neagră la trup, înnegrită [de soare]...[Iar] părul capului îi era alb ca lâna”[395]. Pentru că nevoința duhovnicească nu te face superb la trup, ci te secătuiește trupește, dar te umple de toată sfințenia.

Iar ceea ce făcuse soarele, asceza, chinurile și bătrânețea din Sfânta Maria însemnau secătuirea trupului ei, însă toate luminările și vederile dumnezeiești și toată sfințenia coborâtă în ea erau frumusețea ei cea dinăuntru și veșnică. Pentru că trupul îmbătrânește și moare, dar sufletul mereu întinerește și se umple de slava lui Dumnezeu, atunci când Îi slujim cu totul lui Dumnezeu.

Căci postul și slujirea și toată pocăința noastră au acest scop interior: ca să ne sfințească în mod deplin. Pentru că tot ceea ce facem e pentru sfințirea noastră și nu pentru ca să fim remarcați de către oameni.

Domnul a fost Slujitorul nostru prin ceea ce a făcut în umanitatea Sa pentru noi. Îndumnezeirea umanității Sale cea pentru noi are drept consecință

---

[393] Idem, p. 646.
[394] Idem, p. 648.
[395] Ibidem.

veșnică îndumnezeirea noastră prin slava Lui. Pentru că noi ne umplem veșnic de slava Sa, care se revarsă din umanitatea Sa cea îndumnezeită și ridicată în persoana Sa în sânul Preadumnezeieștii Treimi. Pentru că El e unit veșnic cu noi prin slava Lui și ne îndumnezeiește veșnic pe noi. Iar vederile Sale cele dumnezeiești, pe care veșnic le dăruie celor Sfinți ai Lui, e continua noutate și bucurie sfântă a lor. Pentru că la El nu este repetiție și nici oboseală și nici plictiseală, ci o continuă noutate dumnezeiască și o preaplină bucurie și o continuă revărsare de dragoste sfântă în toți ai Lui.

De aceea, iubiții mei, a fi cu Dumnezeu nu înseamnă a juca un rol, ci înseamnă a trăi cu adevărat viața care ne împlinește și ne desăvârșește pe noi. A fi cu El înseamnă a primi zilnic de la El curățire, pace, luminare, sfințire, vindecare dumnezeiască, înțelepciune sfântă, putere dumnezeiască pentru ca să trecem peste toate necazurile și ispitele, echilibru. Tot ceea ce facem bun în viața noastră, facem împreună cu Dumnezeu și călăuziți de către El. Iar călăuzirea Lui e însăși calea mântuirii noastre. Pentru că toate ale mântuirii sunt legate între ele. Și toate faptele care ne sfințesc pe noi au legătură interioară, pentru că toate sunt făcute prin slava lui Dumnezeu, care este în noi de la Botezul nostru.

Mormântul Sfintei Maria a fost săpat de un leu ascultător, iar Sfântul Zosima a îngropat-o cu multă evlavie[396]. Pe baza mărturiei sale, Sfântul Sofronios [Σωφρόνιος], Patriarhul Ierusalimului, a scris Viața Sfintei Maria Egiptia[397], care a fost cuprinsă în Triod. Și el a scris viața Sfintei, pentru ca să rămână adevărul ei

---

[396] Idem, p. 655.

[397] *Cf.* https://www.synaxarion.gr/gr/sid/2509/sxsaintinfo.aspx

peste secole[398]. Pentru că adevărul ne zidește interior. Și noi avem nevoie mai mult decât de apă de adevărul Sfinților lui Dumnezeu, de adevărul care ne mântuie.

Însă, până ajungem la această nevoie sfântă de adevăr, de adevărul adevărat, e drum greu și amar. Pentru că amărăciunea minciunii e cea care ne îngreunează viața. Dar când Dumnezeu ne scoate din minciuni, când ne luminează ca să cunoaștem adevărul Său, atunci ne bucurăm nespus și reîntinerim interior. Pentru că minciuna te îmbătrânește continuu, pe când adevărul e o întinerire veșnică a noastră.

Dumnezeu să ne întărească pe toți și în nevoința următoare, pentru ca să ne bucurăm dumnezeiește! Căci Dumnezeul mântuirii noastre ne ajută pe toți, pe măsura noastră, ca să ne bucurăm de cunoașterea Lui cea pururea înveselitoare. Amin!

---

[398] Triodul, ed. BOR 1986, p. 656.

Predică la pomenirea Sfântului Mare Mucenic Gheorghios, Purtătorul de biruință [2021]

Iubiții mei[399],

ca să devii Purtător de biruință [Τροπαιοφόρος] ca Sfântul Mare Mucenic Gheorghios [Γεώργιος][400] trebuie să te birui pe tine însuți. Pentru că adevărata biruință este cea interioară. Este cea prin care tu te vindeci de patimile tale și te faci locaș rațional al lui Dumnezeu. Iar Sfântul Gheorghios s-a arătat biruitor asupra sa în copilăria, în adolescența și în prima lui tinerețe, pentru că el a fost martirizat la vârsta de 23 de ani. Născut în 280 în Cappadocia, el a fost martirizat pe 23 aprilie 303 în Nicomidia[401].

Însă s-a născut într-o familie creștină și a trăit creștinește din copilăria lui, tatăl său, Gherontios [Γερόντιος], fiind senator grec din Cappadocia, iar mama sa, Polihronia [Πολυχρονία], fiind din Lidda, din Palestina[402]. Iar când a rămas orfan de tată, mama lui l-a luat și a plecat cu el în Palestina. Iar când a crescut și a putut să intre în armată, el a devenit tribun militar și apoi comite în timpul lui Diocletianus[403]. Și în calitate de comite sau de colonel, Sfântul Gheorghios conducea garda imperială a Împăratului Diocletianus, care îi persecuta pe creștini. Iar după ce a murit și

---

[399] Începută la 10. 30, în zi de marți, pe 20 aprilie 2021. Soare după ploaie, 10 grade, vânt de 8 km/ h.

[400] *Cf.* https://el.wikipedia.org/wiki/Άγιος_Γεώργιος.

[401] Ibidem.

[402] Ibidem.

[403] Acta Sanctorum, vol. 12, p. VIII, C 3 [1072].

mama sa, el a împărțit toate ale sale la cei săraci[404], ca să se îmbogățească în Dumnezeu. Pentru că adevărata bogăție a noastră sunt faptele credinței noastre, cele care ne sfințesc pe noi și ne fac intimii lui Dumnezeu.

Iar el, deși avea o funcție militară atât de mare, nu s-a dat înapoi ca să propovăduiască dreapta credință. Pentru că îi învăța pe toți că idolii nu sunt dumnezei, ci Hristos este Dumnezeul nostru[405]. Tocmai de aceea a fost judecat de Magnentios și el i-a mărturisit în mod deschis că e creștin[406], după care își mărturisește credința sa și în fața lui Diocletianus[407].

Este închis și chinuit cu cruzime[408]. E tras pe roată până e crezut mort, dar Dumnezeu îl vindecă pe el[409]. Și când el vine și se arată viu și sănătos împăratului și spune că e Gheorghios, atunci mărturia lui naște doi Sfinți Mucenici: pe Sfinții Mucenici Anatolios și Protoleon, care erau generali de armată și care mărturisesc: „Unul este Dumnezeul Cel mare și Cel adevărat: [Cel] al creștinilor!”. Și pentru această mărturie a lor, ei au fost martirizați cu sabia cu două tăișuri[410]. Dar nu numai pe cei doi i-a întărit în credință, ci și pe soția Împăratului, pe Împărăteasa Alexandra[411].

Sfântul Gheorghios, la porunca lui Diocletianus, este aruncat într-o groapă cu var nestins, unde a stat timp de 3 zile și a fost păzit nevătămat[412]. Însă, de la această chinuire a sa, avem una dintre rugăciunile sale

---

[404] Ibidem.
[405] Acta Sanctorum, vol. 12, p. VIII, D 4 [1072].
[406] Acta Sanctorum, vol. 12, p. VIII, E 5 [1072].
[407] Acta Sanctorum, vol. 12, p. VIII, F 6 [1072].
[408] Acta Sanctorum, vol. 12, p. VIII, F 7 [1072].
[409] Acta Sanctorum, vol. 12, p. IX, AB 7-8 [1073].
[410] Acta Sanctorum, vol. 12, p. IX, C 9 [1073].
[411] Ibidem.
[412] Acta Sanctorum, vol. 12, cap. II, p. IX, C 10-D 10 [1073].

rămase în Viața sa. Adică aceasta, care e plină de credință: „O, Mântuitorul celor necăjiți, scăparea celor izgoniți, nădejdea celor fără de nădejde, Doamne, Dumnezeul meu, auzi rugăciunea robului Tău, și vezi-mă pe mine și mă miluiește, și izbăvește-mă de venirea ispitei potrivnicului! [Și] dă-mi mie, Stăpâne, [ca] mărturisirea [cea] întru Tine până la sfârșit să o păzesc nevătămată! Nu-mi da mie [după] fărădelegile mele, Doamne, [ca] să nu zică niciodată vrăjmașii mei: «Unde este Dumnezeul lui?»! Arată stăpânirea Ta și preaslăvește numele Tău în[tru] mine, netrebnicul, și trimite pe Îngerul Tău, pe păzitorul nevredniciei mele, cel care în Babilon a schimbat cuptorul întru rouă și pe Sfinții Tăi slujitori i-a păzit nevătămați, că binecuvântat ești întru veci! Amin”[413].

Iar când împăratul a numit minunea păstrării sale în viață drept o lucrare diavolească, Sfântul Gheorghios l-a înfruntat și i-a spus că aceasta e lucrarea lui Dumnezeu cu el[414]. Și noi trebuie să Îi mulțumim lui Dumnezeu pentru toate minunile din viața noastră.

Spre exemplu, săptămâna asta am lucrat ceva prin casă și am mutat un corp de bibliotecă dintr-o parte în alta. Și am luat partea de sus în mâini, după ce am dat cărțile jos din ea, uitând că blana de la mijloc e liberă, că poate cădea de la locul ei. Și pe când eu eram cu partea de mobilă în mână, înălțată deasupra capului meu, polița de la mijloc s-a deprins de la locul ei...și m-a lovit cu putere, cu un centimetru deasupra arcadei ochiului drept, fără să îmi spargă capul și nici ochelarii. Acum aș fi fost orb de ochiul drept, dacă Preacurata Stăpână nu ar fi ridicat cu un centimetru traiectoria blănii și nu ar fi oprit-o într-un os dur al trupului meu. Pentru că demonii vor să te orbească, să îți rupă picioa-

---

[413] Ibidem.

[414] Acta Sanctorum, vol. 12, cap. II, p. IX, E 11 [1073].

rele, să te pună la pat, să te omoare. Dar Dumnezeu, pentru rugăciunile Sfinților și ale Îngerilor Lui, ne păzește de toate relele întâmplări. Și pentru aceasta, dar și pentru toate minunile din viața mea, eu Îi sunt foarte recunoscător lui Dumnezeu, pentru că știu că ele au fost lucrate pentru binele meu, pentru mântuirea mea. Și de aceea și Sfântul Gheorghios a mărturisit adevărul despre minunile din viața sa, pentru că prin aceasta a dat slavă lui Dumnezeu, Celui care le-a lucrat spre mântuirea lui.

E încălțat în fiare și pus să alerge, dar Dumnezeu l-a vindecat din nou în mod deplin[415]. E bătut cu vine de bou până e umplut de sânge[416]. La rugăciunea sa, învie un om mort[417]. Dar făcând această minune, Atanasios, fost vrăjitor, și omul pe care l-a înviat din morți Sfântul Gheorghios, au fost martirizați la porunca împăratului[418]. Temnița Sfântului Gheorghios devine locul în care el propovăduiește, sfătuiește și îi vindecă pe cei bolnavi[419]. Pentru că locul unde te nevoiești e locul unde coboară slava lui Dumnezeu în tine și se revarsă și în afara ta.

În vedenia visului, Sfântul Gheorghios Îl vede pe Domnul, Care îi spune că va împărăți împreună cu El, pentru că le va primi pe cele pregătite lui[420]. Și într-o zi de vineri[421], Sfântului Gheorghios i s-a tăiat capul, după ce s-a rugat Domnului[422]. Pentru că atât viața, cât și pregătirea noastră pentru adormire, se trăiește în rugă-

---

[415] Acta Sanctorum, vol. 12, cap. II, p. IX, F 12-13 [1073].

[416] Acta Sanctorum, vol. 12, cap. II, p. X, A 13 [1074].

[417] Acta Sanctorum, vol. 12, cap. II, p. X, F 17-XI, A 17 [1074-1075].

[418] Acta Sanctorum, vol. 12, cap. II, p. XI, B 19 [1075].

[419] Acta Sanctorum, vol. 12, cap. II, p. XI, C 20 [1075].

[420] Acta Sanctorum, vol. 12, cap. II, p. XI, D 21 [1075].

[421] *Cf.* https://el.wikipedia.org/wiki/Άγιος_Γεώργιος.

[422] Acta Sanctorum, vol. 12, cap. II, p. XII, DE 25 [1076].

ciune. Căci rugăciunea e hrana noastră cea duhovnicească, dar și mărturisirea vie a dragostei noastre pentru Dumnezeu. Și noi, rugându-ne Domnului, ne vărsăm inima înaintea Lui, mărturisindu-I Lui toate cele ale noastre.

De aceea, iubiții mei, viața noastră trebuie trăită ca o continuă pregătire pentru întâlnirea cu Domnul. Noi trebuie să ne curățim și să ne luminăm și să ne sfințim continuu, pentru ca să fim lumini vii, raționale, aprinse de slava lui Dumnezeu. Pentru că numai astfel putem moșteni Împărăția lui Dumnezeu: fiind plini de slava Lui, adică de viața Sa cea veșnică.

Îl pomenim pe Sfântul Gheorghios astăzi, pe Părintele nostru, în ziua adormirii sale, în zi de vineri. Mâine, în zi de sâmbătă, îl pomenim pe Sfântul Lazaros, Episcopul de Chitios, în Cipru, Prietenul Domnului, cel a 4-a zi înviat din morți, cel pe care l-am pomenit și pe 17 martie[423]. Pentru ca duminică să prăznuim Intrarea Domnului în Ierusalim cea plină de bucurie, când, luminați de Dumnezeu, oamenii au înțeles că El e Hristos, că El e Mașiah Cel așteptat de către Sfinții Profeți.

Însă El dorește ca noi toți să știm că El e Mântuitorul nostru, că El e Domnul nostru, că El e Cel ce dorește să ne bucure pentru veșnicie. Căci de aceea a venit la noi, întrupându-Se din Preacurata Fecioară: pentru ca să ne facă veșnic fericiți.

Pentru că ce dorim noi mai mult pe fața acestui pământ decât fericirea cea veșnică? Viața noastră ne-o dorim într-o continuă fericire și împlinire. Am dori să se oprească în loc clipa în care ne vom simți cel mai bine, pentru ca să nu mai ieșim din acea stare.

---

[423] *Cf.* https://en.wikipedia.org/wiki/Lazarus_of_Bethany.

Însă Domnul ne cheamă la comuniunea veșnică cu Sine, adică la veșnica veselie, la neîmbătrânitoarea bucurie cea împreună cu El. Dacă trăim împreună cu Domnul și suntem mereu cu El, atunci bucuria aceasta se va înveșnici în viața noastră. Căci El e Viața și Bucuria noastră cele veșnice.

Să sporim cu toții în tot lucrul cel bun, în toată pacea, curăția și sfințenia! Și să ne bucurăm dumnezeiește împreună cu Domnul, cu Cel care ne curățește și ne vindecă de toată boala și de toată neputința! Și pe El să Îl slăvim neîncetat dimpreună cu Tatăl și cu Duhul Sfânt, pentru că Dumnezeul nostru treimic e Dumnezeul mântuirii noastre! Amin.

Predică la Intrarea Domnului în Ierusalim [2021]

Iubiții mei[424],

când Domnul a intrat în Ierusalim, El știa că merge către Patimă [πρὸς Πάθος][425]. Pentru că mergea spre Cruce de bună voie. Și pentru că El dorea nespus de mult să moară pentru noi, pentru ca să ne mântuie pe noi, Domnul Se grăbea pentru ca să pătimească[426].

Însă, deși El Se grăbea pentru mântuirea noastră, a venit plin de blândețe[427] spre Cruce, așa cum vine și în sufletul nostru, atunci când credem în El. Pentru că El nu vine ca să ne înspăimânte, ci pentru ca să ne umple de iubirea Lui, iubire care ne întărește și ne face neînfricați în fața tuturor încercărilor vieții noastre.

Și El, Cel cu totul curat și blând, a fost primit de pruncii evreilor[428] cu „ramuri de finici [τὰ βαΐα τῶν φοινίκων]" [In. 12, 13, BYZ], de palmieri în mâini și aceștia au strigat către El în mod profetic: „Osanna [Ὡσαννά]! Binecuvântat [este] Cel care vine în[tru] numele Domnului [εὐλογημένος ὁ ἐρχόμενος ἐν ὀνόματι Κυρίου], Împăratul lui Israil [Βασιλεὺς τοῦ Ἰσραήλ]" [Ibidem]. Fiind luminați de Dumnezeu[429], pruncii L-au primit cu

---

[424] Începută la 11. 05, în zi de joi, pe 22 aprilie 2021. Soare, 16 grade, vânt de 8 km/ h.

[425] *Cf.* https://glt.goarch.org/texts/Tri/t07.html.

[426] Ibidem: „Ἀγάλλεσθε Ἀδάμ, καὶ Εὔα σὺν Προφήταις, ἰδοὺ ἀνακαλέσαι, ὑμᾶς διὰ τοῦ Πάθους, ὁ Κύριος ἐπείγεται".

[427] Ibidem: „πραῢς καὶ σῴζων".

[428] Ibidem: „παῖδες Ἑβραίων".

[429] Ibidem: „Τὸ πανάγιον Πνεῦμα, τὸ καὶ τοὺς Ἀποστόλους διδάξαν λαλεῖν, ἑτέραις ξέναις γλώσσαις, αὐτὸ τοὺς παῖδας τῶν Ἑβραίων, τοὺς ἀπειροκάκους, προτρέπεται

adevărat pe Împăratul slavei. Pentru că și azi tot pruncii, tot cei cu inimă iubitoare, sinceră, Îl primesc pe El în inima lor.

Și au strigat profetic, citând Ps. 118, 25-26, WTT: „O, Doamne, mântuie-ne pe noi acum [אָנָּא הוֹשִׁיעָה נָּא]! Doamne, sporește acum! Binecuvântat [este] Cel care vine în[tru] numele Domnului [בָּרוּךְ הַבָּא בְּשֵׁם יְהוָה]". Iar Ὡσαννά [Osanna] din greacă este sintagma ebraică Hoșiah na ana [אָנָּא הוֹשִׁיעָה נָּא] din Ps. 118, 25, WTT, care înseamnă: Mântuie-ne pe noi acum!

Pentru că Împăratul lui Israil este Mântuitorul sufletelor și al trupurilor noastre. Și ei, cei luminați de Dumnezeu, nu L-au văzut ca pe un împărat lumesc, ci ca pe Împăratul ceresc, Care a venit în lume să îi mântuie pe oameni. Pentru că Domnul mergea spre Cruce de bună voie pentru ca să îi scoată pe oameni din robia păcatului, a morții și a demonilor. Căci El a biruit în umanitatea Sa tot păcatul, ca Cel care a fost fără de păcat, și prin aceasta a arătat că moartea și demonii nu pot avea stăpânire asupra Lui. Pentru că El a coborât în Iad ca un biruitor, ca Stăpânul a toate, și i-a scos de acolo pe Sfinții Lui, făcând astfel din învierea Lui cea de a treia zi și ziua ridicării lor din Iad și a intrării preaînveselitoare, împreună cu El, întru Împărăția Sa.

Și astfel înțelegem de ce Se grăbea Domnul spre Cruce...De ce aștepta cu mult dor să moară pentru noi. Pentru că numai astfel putea să ne deschidă tuturor ușa spre Împărăția Lui. Căci Crucea ne-a deschis nouă ușa spre Împărăție. Iar toate durerile noastre suportate în credință sunt crucea noastră, care ne deschide nouă Împărăția lui Dumnezeu. Pentru că fiecare dintre noi ne mântuim prin asumarea cu totul a suferinței sufletești și trupești. Și când ne asumăm crucea mântuirii

---

κραυγάζειν· Ὡσαννὰ ἐν τοῖς ὑψίστοις, εὐλογημένος ὁ ἐρχόμενος, Βασιλεὺς τοῦ Ἰσραήλ".

noastre, când răbdăm toate pentru Domnul, atunci ne umplem de mila Lui. Pentru că Domnul îi cercetează cu bunătate și cu pace pe cei care se nevoiesc pentru El, pe cei care duc lupta cea bună, lupta mântuirii lor.

Privită din afară, viața noastră poate fi ridiculizată în chip și fel. Pentru cei care consideră viața un experiment continuu sau, dimpotrivă, o corvoadă continuă, viața noastră plină de asceză și de răbdare și de bunătate poate părea o perspectivă idealistă asupra vieții. Pentru că cei care se grăbesc doar pentru a-și face poftele lor, văd viața noastră ca pe o privare absurdă de atâtea plăceri, pe când, pentru cei care văd viața ca pe o realitate nedorită, noi părem unii care ne înmulțim toată ziua nefericirea. Însă, din interior, cu toată asceza noastră, viața noastră e plină de bucurie sfântă, pentru că asceza ne împlinește și nu ne doboară. Asceza ne face bine și nu ne dezumanizează. Iar asumarea durerii de orice fel, asumarea cu totul a vieții noastre, nu e o înmulțire a durerii noastre, ci o diminuare continuă a ei. Pentru că noi acceptăm toate ca pe voia lui Dumnezeu cu noi, iar El nu ne dă să trăim mai mult decât putem noi să suportăm.

De aceea, nu ne rușinăm de cei care nu ne înțeleg, după cum nici nu ne temem de cei care ne vor răul. Pentru că împlinirea noastră e reală și continuă, atâta timp cât Dumnezeu ne umple de slava Lui în mijlocul ascezei și a slujirii noastre zilnice. Prezența Lui continuă cu noi e bucuria noastră reală, dar și izvorul continuu al răbdării și al trudei noastre continue. Căci zidirea noastră interioară, cea duhovnicească, e munca noastră de fiecare clipă, și la această muncă sfântă noi conlucrăm continuu cu Dumnezeul mântuirii noastre...

N-avem palmieri și nici dafini pentru a le sfinți frunzele, dar avem ramuri de salcie. Și ramurile acestea

verzi, pline de viață, alături de toate florile primăverii, sunt expresiile vii ale credinței noastre fierbinți. Pentru că prin ele arătăm că trăim pe mai departe cu Domnul, că ne împrimăvărăm dimpreună cu El, că mereu ne înnoim interior.

Cine rămâne în trecut, cine nu se poate înnoi continuu, cine nu vrea să se adapteze la noile condiții de viață, acela pierde contactul cu realitatea lui istorică. De aceea îi auzim pe mulți că nu mai înțeleg lumea lor, că nu mai înțeleg ceea ce se petrece, că nu mai suportă această lume. Dar nu o mai înțelegem sau nu o mai suportăm, pentru că nu mai vrem să facem efortul de a o înțelege, de a o contempla în adâncul ei. Pentru că lumea de azi a fost și ieri, dar mereu trebuie să înțelegem voia lui Dumnezeu cu noi, cu noi toți.

Afacerile murdare, manipulările de tot felul, nedreptățile strigătoare la cer și toată decăderea noastră sunt modul păcătos în care ne ducem viața. Însă voia lui Dumnezeu cu noi toți, cu întreaga creație, nu are nimic de-a face cu păcatele noastre, cu modul nostru îngust de a vedea lucrurile, pentru că e cu totul bună și mântuitoare pentru noi. De aceea, ori de câte ori vrem „să amestecăm" păcatele lumii cu voia lui Dumnezeu cu lumea, noi păcătuim. Pentru că întreaga creație merge spre împlinirea ei, spre transfigurarea ei prin slava lui Dumnezeu, și nu spre haos. Știind acest lucru, ne afundăm cu totul în pacea lui Dumnezeu, nemaifăcându-ne griji puerile. Pentru că nu noi mântuim lumea, nu noi o apărăm de autodistrugere, ci Dumnezeu Însuși face acest lucru. Dar noi putem să ne aducem unul pe altul la Dumnezeu și să ne întărim împreună în Biserica Lui, crescând continuu în sfințenie împreună cu El. Căci dacă ne schimbăm interior, dacă ne sfințim în mod real, și lumea din jurul nostru se sfințește.

Așadar, iubiții mei, bucuria acestui praznic e recunoașterea cu adevărat a Domnului. Căci pruncii evreilor L-au recunoscut pe El ca Împăratul slavei, ca Hristosul nostru, ca Mântuitorul nostru. Și dacă noi Îl recunoaștem pe Iisus Hristos, pe Dumnezeul nostru, ca Dumnezeu și om, Care a venit să ne mântuie pe noi, atunci recunoaștem că sfințenia este viața creștină. Pentru că viața Lui e sfințenia și noi o trăim aici, în Biserica Sa, ca pe adevărata noastră viață. De aceea, orice cădere din sfințenie e o cădere din viața cu Dumnezeu și întoarcerea la El se face prin pocăință și prin mărturisirea păcatelor noastre.

În toată Săptămâna Mare vom spovedi și împărtăși acasă, venind în casele dumneavoastră, dar și aici, la Biserică. Pentru că trebuie să ne împrimăvărăm cu toții, să ne umplem cu toții de Dumnezeul mântuirii noastre, Care ni se dă nouă ca Mâncare și Băutură spre viața veșnică.

Vă doresc multă sănătate, pace și împlinire în viața și în lucrarea dumneavoastră! Și să ne reîntâlnim cu bucurie sfântă în toată această Dumnezeiască Săptămână, dar mai ales la praznicul Învierii Domnului, ca să ne bucurăm și pentru anul trecut, când am fost separați unii de alții! Amin.

Predică la Învierea Domnului [2021]

Iubiții mei[430],

Hristos a înviat!

Și El „a înviat ca un biruitor [ἀνέστης ὡς νικητής]”[431] din Iad, pentru că i-a scos de acolo pe Sfinții Lui, răscumpărând sufletele lor din mâna Iadului [Ps. 48, 16, LXX[432]]. Din lunga mână a Iadului care este păcatul. Iar dacă i-a scos pe ei din Iad, atunci a redeschis Paradisul Său pentru ei și pentru noi[433], ca toți cei care credem întru El și ne sfințim mereu împreună cu El să moștenim Împărăția Sa cea veșnică.

Oamenii au crezut, atunci când L-au răstignit, că „s-a încheiat capitolul Iisus”. Că odată cu moartea Lui, toți „vor uita de El” și că „lucrurile vor reveni la normal”. Numai că nimic nu a mai rămas la fel după întruparea Sa ca om și după toată iconomia mântuirii

---

[430] Începută la 17. 55, în Miercurea Mare, pe 28 aprilie 2021. Cer înnorat, 12 grade, vânt de 19 km/ h.

[431] Fragment din condacul praznicului: „Εἰ καὶ ἐν τάφῳ κατῆλθες ἀθάνατε, ἀλλὰ τοῦ Ἅδου καθεῖλες τὴν δύναμιν, καὶ ἀνέστης ὡς νικητής, Χριστὲ ὁ Θεός, γυναιξὶ Μυροφόροις φθεγξάμενος. *Χαίρετε*, καὶ τοῖς Σοῖς Ἀποστόλοις εἰρήνην δωρούμενος ὁ τοῖς πεσοῦσι παρέχων ἀνάστασιν”, *cf.*

https://glt.goarch.org/texts/Pen/Pascha.html.

[432] Unde avem textul: „Dar Dumnezeu va răscumpăra sufletul meu din mâna Iadului [πλὴν ὁ Θεὸς λυτρώσεται τὴν ψυχήν μου ἐκ χειρὸς Ἅδου], când are să mă ia pe mine” de aici, din lumea aceasta.

[433] *Cf.*

https://doxologia.ro/studiul-sfintei-scripturi/pogorarea-mantuitorului-hristos-la-iad.

noastre, pe care El a lucrat-o pentru noi în umanitatea Sa!

Căci Iisus Hristos, Dumnezeul și Domnul nostru, Cel care „păcatele multora le-a purtat și pentru păcatele lor a fost dat [ἁμαρτίας πολλῶν ἀνήνεγκεν καὶ διὰ τὰς ἁμαρτίας αὐτῶν παρεδόθη]" [Is. 53, 12, LXX] la moarte pe Cruce, ca Jertfă de răscumpărare veșnică pentru păcatele noastre, este Dumnezeu și om, pentru că este Fiul Tatălui, Cel care S-a întrupat pentru noi și pentru mântuirea noastră. Și pe El Iadul nu Îl putea opri, pentru că este Stăpânul a toate.

De aceea, când S-a coborât în Iad, El a umplut cu slava Lui Iadul. Și așa cum a coborât atunci în Iad, El coboară și acum pentru fiecare dintre noi. Coboară până acolo unde noi zăcem în moarte, până în Iadul cel mai de jos unde suntem noi. Coboară până acolo, până unde am ajuns datorită păcatelor noastre celor prea rele și a patimilor noastre celor de rușine.

Și coboară la noi, pentru că noi nu putem să ne mai ridicăm din moarte, din moartea noastră sufletească, odată ce păcătuim iar și iar! Păcatul ne omoară și ne afundă în Iad, însă numai El ne învie din moarte și ne scoate de acolo. Iar când noi ne mărturisim Lui cu pocăință, cu durere, cu lacrimi pline de zdrobire a inimii noastre, cu iubire sfâșiată, El ne iartă păcatele noastre cele multe și ne învie din Iadul în care suntem. De acolo, din adâncul Iadului, El ne scoate la fiecare Spovedanie a noastră și ne umple de slava Lui și ne face moștenitori ai Împărăției Sale.

De aceea, nimic nu mai e ca înainte! Odată ce El a murit și a înviat pentru noi și a înălțat umanitatea Lui în sânul Preadumnezeieștii Treimi, iar, în Biserica Sa, El coboară toată slava Lui pentru curățirea, luminarea și sfințirea noastră, noi nu mai suntem trupești, ci dumnezeiești. Pentru că oricare dintre noi putem să bi-

ruim, prin slava Lui coborâtă în noi, tot păcatul și toată patima în ființa noastră, și să trăim dumnezeiește pe pământ.

Căci noi suntem „fiii Învierii”[434] Sale. Suntem înviați din morți iar și iar de către El, de Cel care a înviat din morți a treia zi pentru noi. Însă a treia zi după Scripturi, după mărturia Scripturilor, El a înviat cu trupul Său, pe care l-a arătat îndumnezeit, plin de slava Lui cea veșnică, căci cu sufletul Său El niciodată nu a fost mort. Căci sufletul Său a coborât în Iad și i-a scos de acolo pe Sfinții Lui. Și noi ne rugăm mereu ca acolo unde sunt Sfinții Lui, acolo să ne odihnim și noi pentru veșnicie[435]. Pentru că odihna și bucuria noastră cele veșnice sunt împreună cu Domnul, cu Sfinții și cu Îngerii Lui întru slava Lui.

Așa că azi, când El a înviat din morți, a fost marele Paști [Πάσχα][436] pentru Sfinții Lui. Pentru că El i-a scos din Iad și i-a făcut moștenitori ai Împărăției Sale. Căci Πάσχα [Pasha] transliterează ebraicul פֶּסַח [Pesah], care e un singular absolut[437] și care înseamnă „El a trecut

---

[434] *Cf.* https://doxologia.ro/cuvinte-duhovnicesti/ortodoxia-nu-este-atat-cu-tragismul-suferintei-mantuiorului-ci-este-cu-bucuria.

[435] Așa cum spunem în condacul Înmormântării: „Μετὰ τῶν Ἁγίων ἀνάπαυσον, Χριστέ, τὴν ψυχὴν τοῦ δούλου Σου, ἔνθα οὐκ ἔστι πόνος, οὐ λύπη, οὐ στεναγμός, ἀλλὰ ζωὴ ἀτελεύτητος”, *cf.* http://users.uoa.gr/~nektar/orthodoxy/prayers/funeral_translation.htm.

[436] *Cf.* Friberg Greek Lexicon, 21.107, apud Bible Works 10, cuvântul Πάσχα este indeclinabil. Adică e o formă de singular. De aceea, conform limbii grecești, nu există „Paștile”, ci numai N. Paști, G. al Paștiului, D. Paștiului, Ac. de Paști, V. Paștiule!

[437] *Cf.* Holladay Hebrew Lexicon 6.866, apud Bible Works 10.

peste”[438]. Iar dacă, în vechime, El l-a trecut pe Israil prin Marea Roșie cu picioare vesele, cu picioare neudate, acum, în ziua Învierii Sale, El îi trece pe Sfinții Lui peste „prăpastia cea mare [χάσμα μέγα]” [Lc. 16, 26, BYZ], deschizându-le lor Paradisul, cel închis până azi. Pentru că Învierea Lui e începutul Raiului pentru noi toți și bucuria noastră cea veșnică.

Căci „Raiul cel închis, azi iar s-a deschis”[439] pentru toți cei credincioși Lui. Pentru ca noi să trăim mereu întru bucuria slavei Sale. Căci El ne scoate mereu „din valul ce ne bântuie”[440], din toată ispita și din tot păcatul nostru, ca să ne pună pe piatra credinței și să ne umple de slava Lui, de cea care ne odihnește și ne veselește pe noi în mod negrăit.

Fiindcă răspunsul nostru la toate problemele lumii de azi e slava lui Dumnezeu cea veșnică. Răspunsul nostru creștin e viața în sfințenie, e viața în slava lui Dumnezeu. Pentru că numai umpluți de slava Lui, noi putem să ne bucurăm și să ne împlinim cu adevărat pe fața acestui pământ. Numai crescând mereu în sfințenie, în relația cu El, noi putem fi oameni cu adevărat și creștini. Căci suntem fiii Învierii Sale, dacă ne umplem zilnic de slava Lui cea necreată, de cea care ne curățește, ne luminează și ne transfigurează continuu, pentru ca să fim și noi ca Hristos în umanitatea Sa cea îndumnezeită în mod deplin.

Țelul vieții noastre nu e să trăim mult și fără probleme, nici să fim admirați și iubiți de către toți și nici să facem o avere exorbitantă, unică, ci să ne îndum-

---

[438] *Cf.* https://en.wikipedia.org/wiki/Passover.

[439] *Cf.* https://www.versuri.ro/versuri/colinde-de-craciun-praznic-luminos-_6up6.html#.

[440] *Cf.* https://ro.wikisource.org/wiki/Rugăciune_(Eminescu).

nezeim continuu în relația interioară cu Dumnezeul mântuirii noastre. Pentru că oricât de grea ar fi viața noastră și oricât de multe piedici ni s-ar pune, libertatea noastră interioară și mântuirea noastră sunt de la Domnul. El ne luminează ce să facem, ce să spunem, cum să ne trăim viața. Și dacă suntem mereu cu El și ne lăsăm călăuziți de către El spre tot adevărul și spre toată nevoința cea îndumnezeitoare, atunci suntem cu adevărat fericiți, cu adevărat împliniți, pentru că viața noastră merge spre Rai, spre Raiul care astăzi s-a deschis pentru noi.

Iar aici, în Biserica lui Dumnezeu, e locul unde noi trăim de pe acum Raiul cel plin de veselia cea veșnică. Pentru că nouă ni s-a deschis ușa spre Rai de către Domnul nostru și trăim încă de aici Raiul desfătării noastre celei veșnice. Căci El Însuși, Cel care coboară mereu pentru noi în Iad, Se sălășluiește în noi prin Euharistia milei Sale, ca noi să fim vii duhovnicește, mereu bucuroși și plini de veselie dumnezeiască.

Pentru cei care nu trăiesc împreună cu El mereu, cuvintele mele par metaforice și idealiste. Și aceasta se întâmplă, pentru că nu cunosc taina mântuirii noastre. Dar dacă ar cunoaște taina mântuirii omului, adică ce face Domnul cu noi și în noi în mod zilnic, cum ne curățește și ne luminează și ne sfințește El pe noi, și viața lor ar fi o continuă bucurie, așa cum e a noastră prin mila Lui.

Căci, iubiții mei, Domnul nu doar ne cheamă să ne bucurăm dumnezeiește în fiecare clipă, ci ne și ajută să trăim această viață cu totul fericită și împlinitoare! Iar eu nu vă spun dumneavoastră povești, adică lucruri pe care eu nu le cunosc și nici nu le trăiesc, ci vă mărturisesc bucuria învierii mele din mine însumi, din viața împreună cu Dumnezeul meu și al nostru, din

mijlocul sfințeniei pe care El o lucrează întru mine. Și aceasta, pentru că am crezut cuvintele Lui și mă las învățat continuu de către El viața cea sfântă, viața creștinilor.

Pentru că totul e atât de simplu! Viața creștină e nespus de simplă și de plină de minuni. Trebuie doar să crezi în El și să Îl urmezi pe El întru toate. Trebuie să Îl crezi pe El întru toate și să te bucuri de cele pe care te învață Dumnezeu tot timpul. Și El Se bucură nespus să ne învețe tot timpul tainele Sale, minunile Sale, voia Sa cu noi toți. Căci El dorește să ne dăruie veșnic toate ale Sale, din iubire inexprimabilă pentru noi, pentru lucrurile mâinilor Sale.

Da, e totul atât de simplu! Și El ne dăruie toate ale Sale, dacă Îl urmăm pe El întru toate. Și toate ale Sale sunt sfințenia, pacea, bucuria, curăția, înțelepciunea, adică toate virtuțile cele dumnezeiești și apoi, după adormirea noastră, ne face moștenitori ai Împărăției Sale. Pentru că numai El ne dăruie toate ale Sale și ne dă împlinirea cea desăvârșită a ființei noastre.

Și când noi vrem să fim iubiți, să fim liniștiți, să fim fără griji și fără boli și fără necazuri, ne dorim de fapt fericirea cea veșnică a Împărăției Sale. Dar pentru a trăi fericirea cea veșnică trebuie să ne ridicăm zilnic la exigențele sfințeniei, adică ale Împărăției Sale. Pentru că Împărăția e a acelora care se sfințesc mereu împreună cu Domnul și se lasă călăuziți de El în fiecare zi.

Mă bucur că am putut să spovedesc și să împărtășesc pe mulți dintre dumneavoastră și în aceste zile sfinte. Pacea din mine și atenția pe care v-o acord v-a bucurat, după cum m-a bucurat și pe mine deschiderea dumneavoastră față de mine și bucuria dumneavoastră pentru Domnul. Căci intimitatea duhovnicească care se naște în cadrul Sfintelor Taine e plină de slava lui

Dumnezeu și El ne ajută pe toți după măsura dorinței noastre de schimbare interioară. Nimic nu se schimbă în noi, dacă nu dorim cu adevărat schimbarea în bine a vieții noastre. Iar dacă ne dorim să fim tot mai buni și mai ascultători de Dumnezeu, atunci El ne ajută tot mai mult pe fiecare zi.

Vă mulțumesc pentru darurile dumneavoastră, pentru vorbele dumneavoastră bune, pentru prietenia și iubirea dumneavoastră față de mine! Și vă asigur că vă am în inima mea pe toți și că mă rog pentru dumneavoastră, pentru toți, cât și pentru întreaga umanitate vie și adormită. Căci toți avem nevoie de ajutorul, de iertarea și de mila lui Dumnezeu. Toți avem nevoie de mântuirea Lui. Pentru că împlinirea tuturor e moștenirea Împărăției Sale celei veșnice.

La mulți ani, zile pascale cu pace și cu multă binecuvântare și să ne bucurăm duhovnicește!

Hristos a înviat! Amin!

Predica la 16 ani de la adormirea Sfântului Ilie văzătorul de Dumnezeu (4 mai 2021)

Iubiții mei,

Hristos a înviat[441]!

Însă Domnul nostru Iisus Hristos, Cel răstignit și înviat, Cel care ne umple pe noi de toată bucuria și sfințenia, face evidentă starea lumii noastre. Căci cei care se bucură cu adevărat sunt cei care se bucură duhovnicește, cei care se bucură în slava lui Dumnezeu, cei care cresc zilnic în sfințenie, pe când cei care se bucură teluric se mulțumesc cu puținul vieții acesteia. Și Domnul îi separă interior pe cei ai Lui, pe cei care se bucură duhovnicește, de cei care se bucură numai de mâncare și de băutură și de slava trecătoare a acestei lumi. Căci a fi cu Dumnezeu înseamnă a fi luminat zilnic de către El și umplut de simțiri și de vederi dumnezeiești.

Situația lumii de azi a scos la lumină egoismul grosier, acela în care contează doar eu și familia mea, nu și ceilalți. În care se caută o scăpare individualistă din durere și moarte. Atmosferă nefastă pe care a trăit-o din plin Sfântul Ilie, Părintele nostru, astăzi pomenit, în anii dictaturii comuniste. Ca fost deținut politic, el era „dușmanul poporului", când el era rugătorul neadormit pentru mântuirea întregii lumi. Dar cei care erau cu ideologia în suflet sau mimau apartenența la ea, l-au înconjurat cu răceala, cu indiferența lor, cu

[441] Începută la 13. 49, în Sâmbăta Mare, pe 1 mai 2021. Soare și nori, 26 de grade, vânt de 8 km/ h.

nevorbirea lor. Pentru că mai nimeni nu dorea să își pericliteze liniștea sau situația socială. De aceea, nici nu au contat mai deloc sfințenia sa și marile sale descoperiri dumnezeiești primite de la Dumnezeu: pentru că nu era „un element social agreat” la nivel ideologic.

Astăzi, când o problemă medicală a devenit motiv de alienare mondială, excluderea socială e la fel de fals motivată. Cine are îndoieli sau critici la adresa situației de față e un om „neapreciat”. Pentru că nu contează ceea ce se petrece în realitate, ci imaginea oficială despre realitate. Și cum imaginea despre realitate în comunism era că mergem spre un continuu „progres”, tot la fel azi mergem spre o continuă „prosperitate” în ciuda sărăciei interioare și exterioare în care ne zbatem.

Și într-o societate falsă și profund coruptă, într-o lume care se mințea pe sine ca și a noastră, Sfântul Ilie nu numai că s-a curățit pe sine și a devenit un ascet autentic al Bisericii, ci în închisorile comuniste cele mai inumane, el s-a luminat și s-a sfințit atât de mult împreună cu Dumnezeu, încât a trăit zile și luni întregi în vederi dumnezeiești copleșitoare. Tocmai de aceea, scrierile sale nu sunt metaforice ca ale altor deținuți, ci sunt pline de confesiuni extatice, pentru că el a scris despre marile sale revelații dumnezeiești.

Dar ca să prețuiești un Sfânt mistic de o asemenea unicitate trebuie să iubești adevărul mântuirii oamenilor. Adică drumul interior al sfințirii omului credincios în Biserică. Trebuie să știi calea prin care un om se curățește, se luminează și se sfințește continuu și să apreciezi orice luminare și vedere dumnezeiască a sa, care au sporit pe fiecare zi sfințenia lui. Căci dacă omul se mântuie în relația interioară cu Dumnezeu, a iubi

un astfel de Sfânt al Lui înseamnă a iubi ce face Dumnezeu cu cel care Îl ascultă continuu pe El.

Întâlnirea mea cu Sfântul Ilie a fost minunea lui Dumnezeu în viața lui, pe care o așteptase toată viața și pentru care se rugase îndelung. El avea nevoie de un ucenic real și de un moștenitor al comorii sale dumnezeiești, al experienței sale sfinte, pe când eu aveam nevoie de un Părinte duhovnicesc real, de unul aidoma cu Părinții cei mari ai Bisericii. Viața mea fără el ar fi intrat iremediabil în conul de umbră al conformismului liturgic și al academismului fără transfigurare. Și nu m-aș fi simțit niciodată împlinit, pentru că nu aș fi experimentat niciodată pe viu relația reală cu Dumnezeu. Însă el a intrat în viața mea tocmai atunci când înflorea persoana mea și când încrederea în oameni și în cuvintele lor nu îmi fusese rănită abisal. De aceea, tot ceea ce el a însemnat ca om sfânt și mi-a mărturisit cu cea mai mare conștiință, m-au făcut să cobor profund în mine și să am parte de o izvorâre continuă de creație și de nevoință. Pentru că am început drumul greu, dar împlinitor al uceniciei duhovnicești sub continua sa povățuire.

Învățat de către el și umplut de rugăciunea sa, am avut parte de primele mele experiențe mistice, adică de luminarea mea dumnezeiască prin slava lui Dumnezeu. Am știut de la început că el e la baza sporirii mele teologice și duhovnicești și am fost luminat de Dumnezeu continuu asupra vieții sale, a teologiei sale celei dumnezeiești și a rugăciunii sale continue în viața mea. Pentru că am avut parte de acea ucenicie sfântă pe care o citeam în istoria Bisericii și care mi se revela ca singura cale de mântuire a omului.

El, Sfântul Bătrân, învăluit în taina sa, iar eu eram tânărul învățăcel ce se lăsa modelat ca ceara. Aveam încredere deplină în el, pentru că știam că Sfântul Ilie

nu folosea cuvintele la întâmplare. Și cum mi-am dat seama de la bun început că el este văzător de Dumnezeu, dar și văzătorul inimilor oamenilor, păstram în inima mea orice cuvânt, pentru că știam că el are o valoare continuă.

Nu m-am luat la întrecere cu el, nu l-am discreditat, nu l-am minimalizat niciodată, nu am dorit niciodată să îl îndurerez cu ceva. Pentru că ucenicii nu fac niciodată acest lucru. L-am ascultat cu totul, l-am lăsat să intre cu totul în inima mea și a rămas cu mine în mod deplin. Pentru că marea sa profunzime, măreția gândirii sale teologice și copleșitoarea sa curăție erau roadele vii ale ascultării lui Dumnezeu. Ale strigării continue în rugăciunea față de El.

Căci toate lucrurile pe care el le-a făcut în viața sa au fost urmările reale ale luminării lui Dumnezeu în viața lui. S-a lăsat condus de Dumnezeu, iar Dumnezeul mântuirii noastre l-a dus la o imensă sfințenie. De unde înțelegem cu toții că putem crește și noi la nesfârșit în viața cu Dumnezeu, dacă facem voia Lui cu toată răbdarea de care suntem capabili.

A nu te opri nicăieri în viața cu Dumnezeu, ci a merge la nesfârșit cu El. A nu te înfricoșa de nimeni și de nimic. A îndrăzni continuu în viața cu Dumnezeu și a te sfinți continuu. Acestea erau constantele vieții Sfântului Ilie, ale Părintelui nostru! Pentru că el nu se oprea niciodată din rugăciune, din citire, din muncă, din ajutorarea reală a oamenilor, din deschiderea sa față de toată cunoașterea creației lui Dumnezeu.

Discutam cu el teologie, filosofie, literatură, poezie, artă, știință, politică, vorbeam despre virtuți și patimi, despre evenimente la zi, despre păcatele, așteptările, împlinirile, bucuriile noastre. Sinceritatea era nota abisală a oricărei discuții cu el. Cel mai sincer om pe care l-am întâlnit și cel mai delicat în același timp.

Pentru că vederile dumnezeiești nu se primesc dacă ești grosolan, nesimțit, înfumurat, împăunat cu „buna" impresie despre tine însuți, ci dacă ești tot mai smerit, tot mai simplu, tot mai curat și mai delicat.

Însă a fi smerit nu înseamnă a nu ști ce valoare au experiențele tale mistice. A fi smerit nu înseamnă a nu ști cum lucrează Dumnezeu prin slava Lui în tine și cum te sfințește zilnic. A fi smerit nu înseamnă a nu cunoaște harismele lui Dumnezeu date ție și minunile pe care El le face mereu cu tine. Pentru că el era o smerenie imensă tocmai pentru că era umplut de Dumnezeu zilnic de simțiri, luminări și vederi dumnezeiești. Pe el îl smerea continuu bogăția nesfârșită a vederilor dumnezeiești pe care le avea. El era uimit și înveselit zilnic de Dumnezeu cu taine mari și acestea îl umpleau de multă smerenie și simplitate. Și când îți vorbea despre el nu făcea literatură, nu își literaturiza viața, după cum nu își teatraliza suferințele sale, ci ți le mărturisea ca pe niște fapte oarecare, banale. Și aceasta se petrecea, pentru că el nu se oprea niciodată, nu se mulțumea niciodată cu un anume mult, cu o anume imensitate a revelațiilor dumnezeiești, ci el era avid de tot mai multul lui Dumnezeu, pe care îl primea de la El în fiecare zi.

Așa înțelegem de ce imensitatea lui e copleșitoare: pentru că Îl lăsa pe Dumnezeu să facă cu el tot ceea ce voia! Nu Îi punea condiții, nu cerea de la El lucruri pentru sine, ci mereu pentru alții. Și această privire continuă spre alții era frumusețea sa copleșitoare. Pentru că se dăruia continuu oricui fără ca cineva să știe acest lucru. Se dăruia în rugăciunea sa pentru toți, în dorința sa sfântă ca toți să se mântuie. Și această continuă deșertare de sine îl făcea tot mai copleșitor.

Da, îmi lipsește mult abisalitatea discuțiilor cu el, a discuțiilor din mijlocul Împărăției lui Dumnezeu! Dar am în mine izvorul viu al prezenței și al rugăciunii sale pentru mine și pentru întreaga umanitate. Iar această simțire vie a lui în mine și în toate ale sale e de neînlocuit, pentru că el, cel care Îl vede neîncetat pe Dumnezeu, e Părintele meu în continuare, e Povățuitorul și Luminătorul meu în viața cu Dumnezeu.

A face lucrurile lui Dumnezeu fără râvnă sfântă, a nu citi teologia Bisericii neîncetat și a nu te ruga neîncetat sunt bolile vremii noastre. Sunt cele pe care nu le suporta nicidecum Sfântul Ilie. El pleda mereu pentru muncă, pentru familie, pentru identitatea națională a românilor, pentru multidisciplinaritate, pentru deschiderea continuă spre cunoașterea aproapelui nostru. Ne învăța mereu să avem multiple specializări, să avem multiple proiecte de cercetare, să nu ne fie teamă să vorbim cu oameni foarte diverși, pentru că avem de învățat de la oricine.

Toată viața lui a fost una pascală, una plină de bucurie sfântă, de veselie dumnezeiască. De aceea, adormirea sa în perioada pascală am văzut-o ca ceva foarte firesc. Pentru că el învia continuu în viața cu Dumnezeu. Bunătatea și dragostea lui pentru toți erau o continuă îmbrățișare. Și oricine i se roagă lui cu credință va simți această îmbrățișare sfântă a lui, pentru că el vine imediat la cei care au nevoie de dragostea lui Dumnezeu. El vine și ne învață imediat cum iubește Dumnezeu oamenii.

Slujind de 4 ani aproape de mormântul său, mă simt tot mai aproape de el. Pentru că mormântul lui e izvor de viață și de bucurie pentru mine și pentru soția mea. E cu noi, se roagă pentru noi, ne ajută, e un ajutător neadormit pentru toți, pentru că îi pasă imens de binele nostru veșnic, de mântuirea noastră.

De aceea, pomenindu-l astăzi cu evlavie, la ziua sa de peste an, ne comportăm în cel mai firesc mod cu putință, pentru că cel ce e în Împărăția Lui nu ne-a părăsit de fapt niciodată. Pentru că el e prezent mereu cu noi și prezența lui ne învață totala ascultare de voia lui Dumnezeu.

Așadar, iubiții mei, dacă vă simțiți neînțeleși și neiubiți, marginalizați sau excluși de către oameni, Sfântul Ilie văzătorul de Dumnezeu e cel care a învins toate acestea în ființa lui și e cel mai bun prieten al dumneavoastră! Dacă suferiți pe nedrept, dacă sunteți străpunși de boală, dacă singurătatea vă zdrobește, și el a cunoscut toate acestea! Și dacă vă veți rugați lui, el vă va alina durerile și bolile și singurătatea dumneavoastră.

Pentru că Sfinții sunt prietenii și apărătorii noștri în viața cu Dumnezeu, ca unii care vor să ne ducă și pe noi acolo unde sunt ei. Povățuirile lor sunt bune și sunt spre binele nostru, pentru că ei ne vor mântuiți. Iar Dumnezeu Se bucură veșnic întru Sfinții Lui și împreună cu ei și cu toți Îngerii Lui, pentru că El Se bucură cu cei care Îl ascultă pe El întru toate.

Dumnezeu să ne bucure și să ne întărească în tot lucrul cel bun! Amin.

Predică la Izvorul cel purtător de viață [2021]

Iubiții mei,

Hristos a înviat[442]!

Iar Domnul nostru Iisus Hristos, Cel a treia zi înviat din morți, pentru rugăciunile Preacuratei Sale Maici, ne va dărui nouă astăzi apa milei Sale, cea care astâmpără însetarea noastră duhovnicească. Căci uneori, în timp ce slujesc, transpir atât de mult încât ajung deshidratat. Și abia aștept să beau niște vitamine, să beau apă, să beau lucruri care să mă întărească mental și trupește. Cu atât mai mult însetarea noastră duhovnicească are nevoie imediată de astâmpărarea ei, pentru că sufletul nostru are nevoie de mâncare și de băutură duhovnicească, adică de rugăciune îndelungă, de citire sfântă îndelungă, de slujire îndelungă, de constanta împărtășire euharistică cu Domnul, de multe simțiri, luminări și vederi dumnezeiești, care să ne curățească și să ne lumineze și să ne sfințească pe noi pururea. Iar dacă sufletul nostru nu le trăiește pe acestea toate, el este flămând și însetat după adevărul, după curăția, după slava, după sfințenia lui Dumnezeu.

Așa că în ziua de azi, în această Vinere Luminată, în care suntem luminați din belșug, din interior, de slava lui Dumnezeu, Dumnezeul nostru treimic ne izvorăște nouă apă sfântă, apă plină de sfințenia Lui, ca să înțelegem cât de multe și mari sunt roadele Crucii

---

[442] Începută la 10. 29, în Miercurea Luminată, pe 5 mai 2021. Soare și nori, 15 grade, vânt de 3 km/ h.

din Vinerea Mare. Pentru că Cel înviat din morți este Cel care a murit pentru noi pe Cruce și a răstignit în umanitatea Sa tot păcatul, biruind desăvârșit moartea și pe demoni. Pentru că El păcat nu a avut și nu are și de aceea moartea nu L-a putut ține pe El în Iad. Și a înviat ca un biruitor din Iad, scoțându-I pe Sfinții Lui din Iad, și făcându-Se „pârga celor care au fost adormiți [ἀπαρχὴ τῶν κεκοιμημένων]. Căci întrucât prin om [a venit] moartea, și [tot] prin om [și] învierea morților. Căci precum în Adam toți mor, așa și în Hristos toți vor fi făcuți vii [οὕτως καὶ ἐν τῷ Χριστῷ πάντες ζῳοποιηθήσονται]" [I Cor. 15, 20-22, BYZ]. Pentru că toți cei care păcătuiesc mor, dar toți cei care se sfințesc întru Hristos vor fi făcuți vii de către El, pentru că El îi va învia din moartea păcatului.

Praznicul de azi e numit *Izvorul cel purtător de viață* [Ζωοδόχου Πηγῆς][443]. Pentru că apa poartă viața cea veșnică, adică slava lui Dumnezeu. Însă când poartă apa slava lui Dumnezeu? Când ea e sfințită! Când ajunge Αγίασμα [Aghiasma][444], adică apă sfântă. Și când ea e sfințită de Episcopi și de Preoți, Aghiasma rămâne apă vie, apă sfântă, apă plină de putere dumnezeiască mulți ani, ca să îi încredințeze pe oameni de sfințenia lui Dumnezeu și să îi sfințească în mod continuu.

Pentru că aidoma Dumnezeieștii Euharistii de peste an, cu care îi împărtășim pe oameni în casele lor, Aghiasma este sfințenie continuă. Dumnezeiasca Euharistie, uscată și păstrată pentru împărtășirea credincioșilor care nu pot veni la Dumnezeiasca Liturghie,

---

[443] *Cf.* https://www.synaxarion.gr/gr/sid/3603/sxsaintinfo.aspx Iar Slujba zilei e aici: https://glt.goarch.org/texts/Pen/p05.html.

[444] *Cf.* https://el.wiktionary.org/wiki/Αγίασμα.

este Hristos Domnul în fiecare fărâmitură a ei, după cum Aghiasma e apă sfântă în fiecare strop de apă al ei. Și așa cum apa sfântă nu se strică, deși trec lunile și anii peste ea, tot la fel Dumnezeiasca Euharistie de peste an este Domnul nostru, Cel care Se dăruie mereu nouă, pentru ca viață să avem și din belșug să avem [In. 10, 10, BYZ].

Iar belșugul duhovnicesc despre care vorbește Domnul este slava Lui cea dumnezeiască, care ne inundă sufletul și trupul pe măsura deschiderii noastre față de El. Pentru că „Dumnezeu nu dă Duhul cu măsură [οὐ ἐκ μέτρου δίδωσιν ὁ Θεὸς τὸ Πνεῦμα]" [In. 3, 34, BYZ], ci noi primim harul Duhului Sfânt după puterea noastră de a-l primi. Și din aceasta înțelegem că puterea noastră de a primi cele ale lui Dumnezeu e redusă și că există trepte și trepte personale de sfințenie. De aceea, dacă alții se nevoiesc mai mult, dacă alții înțeleg lucruri mai mari decât noi, dacă alții sunt și mai plini de sfințenie în comparație cu noi, e pentru că pot mai mult decât noi. Și pot, pentru că sunt și mai încăpători pentru slava lui Dumnezeu, și sunt mai încăpători interior, pentru că se deschid și mai mult Lui în comparație cu noi.

Acesta e motivul pentru care trebuie să învățăm mereu de la toți cei credincioși Lui și de la toți Sfinții Lui. Pentru că tot omul evlavios și tot teologul au o anume experiență a vieții cu Dumnezeu și la fel și toți Sfinții Lui. Și dacă învățăm de la toți viața cu Dumnezeu, noi ne lărgim pe fiecare zi în înțelegere și în acceptarea voii lui Dumnezeu cu noi, pentru că ne asumăm o experiență plurală de teologie și de viețuire, dar care, în esența ei, este viața noastră cu Dumnezeu.

Și viața noastră cu Dumnezeu este eclesială. Pentru că noi ne naștem și creștem și ne împlinim în viața duhovnicească în Biserica lui Dumnezeu, adică în rela-

ția necontenită cu El prin slava Lui. Toate Dumnezeieștile Taine și Slujbe ale Bisericii le găsim aici, în Biserica Lui, iar tot modul de a fi al omului evlavios e o consecință a cultului Bisericii. Tocmai de aceea nu putem lipsi de la Biserică, nu putem ignora Biserica, pentru că ea este izvorul nostru continuu de viață. Și noi, aici, ne instruim dumnezeiește, ne luminăm, ne dăruim unii altora în rugăciune și în slujire sfântă, pentru că dorim ca toți să ne mântuim. Și dorim mântuirea tuturor, pentru că vedem că rugăciunea pentru toți și ajutorarea tuturor sunt cele care ne vindecă interior de egoismul nostru și de perspectiva îngustă a individualismului.

La prima vedere, a strânge doar pentru tine pare a fi „împlinitor”. Dar când trece timpul și îți dai seama că ești sărac în prieteni, că ești singur, că ai multe lucruri, dar nu și bucurie și împlinire interioară, atunci înțelegi că viața omului e dăruită de Dumnezeu pentru a fi trăită în comuniune, în prietenie, în iubire sfântă, și nu pentru a ajunge bogați singuri și triști.

Oamenii sunt comunionali și cresc în viața cu Dumnezeu numai în comuniunea Bisericii și a societății umane. Trebuie să îți asumi pe ceilalți, trebuie să îți asumi și binele lor, ca să ai bine și tu. Căci binele este interior, pentru că e slava lui Dumnezeu în noi înșine. Și din acest bine dumnezeiesc aflat în noi dăruim și altora, pentru că binele se înmulțește în mod continuu.

Dar dacă nu înmulțești binele prin viața, faptele și vorbele tale, atunci înmulțești răul. Și răul e nelucrarea binelui și lupta împotriva binelui. Pentru că cei care se luptă cu Dumnezeu, cu Biserica și cu poruncile Lui, se luptă de fapt cu binele și mântuirea oamenilor. Căci vor ca toți oamenii să fie nefericiți precum sunt ei.

Însă noi, iubiții mei, trebuie să lucrăm binele neîncetat și să învățăm la bine pe toți oamenii. Trebuie să împlinim neîncetat voia lui Dumnezeu, care e binele mântuirii noastre, și la voia lui Dumnezeu să îi aducem pe cei care doresc să se mântuie. Căci mântuirea e deschidere totală către Dumnezeu și încredere nețărmurită întru El. Dacă vii la El cu totul, atunci primești din destul mântuirea ta și te bucuri dumnezeiește în fiecare zi a vieții tale. Dar dacă eziți, dacă te îndoiești, dacă răstălmăcești cuvintele Sale, atunci te întuneci interior, pentru că te lupți cu El în tine însuți.

Și văd peste tot lupta interioară a oamenilor cu Dumnezeu, dar și pe cea cu ei înșiși. Tristețea, marasmul interior, acreala, ura, răzbunarea cea vie sunt acolo unde oamenii sunt neîmpăcați. Neagă, contestă, pun lațuri, discreditează, se adună pentru a face răul.

Însă când omul se luptă cu sine, când se luptă cu patimile sale, el se concentrează pe rănile sale și nu pe ale altora, pentru că își vede catastrofa lui interioară. De aceea, din adâncul inimii sale strigă către Domnul. Cere mila Lui, cere iertarea Lui, cere pacea Lui. Și până nu le primesc, până nu primesc îndurările lui Dumnezeu, sufletul și trupul nostru nu se liniștesc. Căci ne liniștim numai când Dumnezeu coboară slava Lui în noi și, prin ea, El Însuși este în noi.

Pentru că Hristos cel înviat coboară, dimpreună cu Tatăl și cu Duhul Sfânt, prin slava Lor comună și veșnică în noi, ca să fie veșnic cu noi. Și când noi mărturisim tuturor că El a înviat, că El e viu, mărturisim că El, Cel viu, e și în noi, cei mult păcătoși. Și pentru că El, Cel veșnic viu, e mereu în noi și cu noi, de aceea putem mărturisi tuturor bucuria învierii Sale, pentru că bucuria învierii Lui se actualizează mereu în noi. Pentru că acolo unde e El, noi retrăim toate praz-

nicele Sale și ale Sfinților și ale Îngerilor Lui cu bucurie și cu sfințenie, fiindcă El e împreună cu toți ai Lui.

Așa înțelegem de ce Biserica e a tuturor și de ce sensul lumii este eclesial: pentru că nimeni nu poate fi scos de la bucuria mântuirii. El a înviat primul, pentru ca să ne învie și pe noi, pe fiecare în parte acum și pe toți la un loc la învierea de obște. Iar cine a înviat de acum, va învia în slava Lui, cu multă bucurie, și atunci, la învierea de obște, pentru că va învia ca Sfânt al Lui. Căci toți suntem chemați la sfințenie, la a fi Sfinții Lui, Sfinții Celui Preasfânt și veșnic.

Să vă bucurați cu pace, pe mai departe, în praznicul cel mare al Învierii Domnului și să auzim numai lucruri bune de la dumneavoastră! Amin.

Predică la Duminica a II-a după Paști [2021]

Iubiții mei,

Hristos a înviat[445]!

Dar pentru ca să te bucuri de Hristos, de Dumnezeul mântuirii noastre, trebuie mai întâi să crezi în El. Și credința nu are nimic de-a face cu forțarea cuiva de a veni la Biserică, de a citi cărțile Bisericii, de a trăi creștinește, pentru că ea este revelare dumnezeiască. Credința se naște în om atunci când el acceptă revelarea, descoperirea, arătarea în mod viu a lui Dumnezeu în viața sa. Și când are loc această mare minune a convertirii, a primirii credinței în Dumnezeu, în care omul simte slava și puterea lui Dumnezeu în ființa sa, când Îl simte pe El Cel viu, atunci viața omului se schimbă radical. Și se schimbă, pentru că omul înțelege că El, Cel care i S-a arătat în mod personal, e Izvorul său de viață și de cunoaștere și de iubire, e Dumnezeul mântuirii sale.

Nimeni și nimic nu te poate convinge de contrariu, atunci când Dumnezeu ți Se revelează! Pentru că înțelegi că El este unicul Dumnezeu, este Cel cu totul acaparator al ființei tale prin frumusețea și sfințenia Lui, că El e singurul adevărat și mântuitor pentru tine. Iar de când L-am simțit pe El atunci, în decembrie 1989, prin mărturia Sfinților Mucenici ai libertății noastre, prezența Lui e aceeași, e neschimbătoare, dar e tot mai intensă în viața mea, tot mai încântătoare, tot mai veselitoare. Pentru că nu numai că L-am simțit pe

[445] Începută la 9. 45, în Sâmbăta Luminată, pe 8 mai 2021. Cer înnorat, 14 grade, vânt de 26 km/ h.

El, nu numai că am simțit slava Lui, dar Mi-a arătat și slava Lui cea negrăită, din marea Sa milă față de mine, atunci când am cunoscut că El e Treime de persoane: Tatăl, Fiul și Sfântul Duh Dumnezeu, și când am învățat că El trebuie chemat neîncetat în viața mea. Prin sfătuirea și rugăciunile continue ale Sfântului Ilie văzătorul de Dumnezeu a început viața mea mistică, viața mea tainică cu Dumnezeu. Dar fără clipa dumnezeiască a convertirii, când L-am acceptat pe El cu totul în viața mea, și fără creșterea necontenită în cunoașterea și slujirea Lui, nu aș fi putut să mă intimizez cu El atât de mult. Pentru că nu e de ajuns să crezi, ci trebuie să te întărești tot mai mult în credința în El. Și asta se face prin slujirea Lui, prin ascultarea Lui, prin împărtășirea cu El, prin intimizarea continuă cu El.

Sfântul Apostol Tomas a avut nevoie de încredințare dumnezeiască, ca toți ceilalți Sfinți Apostoli și ca toți Sfinții și oamenii credincioși Lui. Pentru că credința în El e o încredințare dumnezeiască din partea lui Dumnezeu că El există și e fundamentul existenței tuturor. Hristos Cel înviat i S-a arătat lui Tomas din slava Lui și i-a dat harul de a pipăi trupul Său cel transfigurat[446]. De a atinge coasta Lui cea plină de foc[447], de focul slavei Sale. După cum, atunci când simțim slava Lui în Sfânta Euharistie sau în timpul rugăciunii sau când ne închinăm Sfintelor Moaște sau Sfintelor Icoane sau când vedem slava Lui în mod extatic, Îl vedem și Îl simțim pe El, pe Dumnezeul mântuirii noastre, Care ne încredințează că este împreună cu noi. Și

[446] În icosul Utreniei se spune: Αὕτη ἡ χάρις Θωμᾷ ἐδόθη, ταύτην ψηλαφῆσαι, Χριστῷ δὲ ἐκβοῆσαι· Κύριος ὑπάρχεις καὶ Θεός μου, *cf.*

https://glt.goarch.org/texts/Pen/p07.html.

[447] Tot acolo: ὅτε τῇ πυρίνῃ πλευρᾷ προσῆλθε τοῦ Κυρίου, *cf.* Ibidem.

încredințarea Lui e plină de iubire, de delicatețe, de curăție și de sfințenie. Pentru că El nu ne arată doar că există, ci ne arată și cum este. Căci El ne dăruie din viața Lui, pentru ca noi să Îl simțim cu adevărat în toată ființa noastră, iar simțirea Lui să ne transfigureze continuu și pe noi.

Și din acest motiv, din motivul transfigurării noastre continue, care se face prin iubirea Lui inexprimabilă care ne atrage la Sine, noi ne apropiem iar și iar de Domnul ca să ne împărtășim cu El, pentru ca să Îl slăvim pe El, pentru ca să Îi slujim Lui, pentru ca să Îl chemăm continuu în viața noastră. Pentru că nu ne săturăm niciodată de Dumnezeul mântuirii noastre, ci Îl vrem tot mai mult și mai mult în noi și cu noi pentru veșnicie.

– Și de ce nu ne săturăm de El?

– Pentru că „în aceasta este iubirea: nu că noi L-am iubit pe Dumnezeu, ci că El ne-a iubit pe noi [ἀλλ᾽ ὅτι Αὐτὸς ἠγάπησεν ἡμᾶς]” [I In. 4, 10, BYZ]. Că El ne-a iubit din veci pe noi și ne-a creat pe noi din iubire nețărmurită pentru noi. De aceea, umplându-ne de iubirea Lui pentru noi, noi știm că „cel care rămâne în iubire [ὁ μένων ἐν τῇ ἀγάπῃ], în Dumnezeu rămâne [ἐν τῷ Θεῷ μένει], și Dumnezeu în el rămâne [καὶ ὁ Θεὸς ἐν αὐτῷ μένει]” [I In. 4, 16, BYZ] prin slava Lui cea veșnică. Pentru că Îl simțim mereu pe El în noi și cu noi, învățându-ne toată pacea și tot adevărul.

De aceea, credința este mărturia personală despre prezența lui Dumnezeu în viața noastră. El, Cel mai presus de toate, este intimul nostru prin slava Lui, pentru că coboară în noi și rămâne în noi prin slava Lui. Căci, prin slava Lui, El este prezent în toți cei credincioși Lui și, prin slava Lui, ne adună pe toți la Sine, făcându-ne una în Împărăția Sa. Iar nădejdea noastră în El nu este o așteptare goală, ci o așteptare

plină de slava Lui, a Celui care va face toate cele făgăduite nouă.

– Însă cum înțelegem cuvintele Domnului: „Fericiți [sunt] cei care nu au văzut, dar au crezut [Μακάριοι οἱ μὴ ἰδόντες, καὶ πιστεύσαντες] [In. 20, 29, BYZ]”?

– Le înțelegem ca pe un îndemn viu la faptul de a nu ne îndoi de mărturia Bisericii! Căci mulți au crezut în Domnul fără ca să Îl vadă în mod extatic, ci numai datorită predicii Bisericii. Ei nu L-au văzut în slava Lui, dar au crezut în El pentru că au auzit predicarea Evangheliei Sale. Și pentru că au crezut în El, ei sunt fericiți și acum și pentru veșnicie, pentru că se pot mântui în Biserica slavei Sale.

Căci credința, iubiții mei, e minunea prin care suntem pescuiți de Dumnezeu din vâltoarea lumii! Și când Îl cunoaștem personal pe Domnul slavei, atunci viața noastră nu mai e una la întâmplare, ci devine eclesială. Căci Biserica devine centrul vieții noastre, atâta timp cât slujirea lui Dumnezeu este râvna noastră zilnică.

Iar dacă mulți oameni, astăzi, iubesc alte instituții, alte locuri, în afară de instituția divino-umană a Bisericii, nu e pentru că Biserica „și-a pierdut relevanța pentru postmodernitate”, ci pentru că oamenii aceștia nu L-au găsit încă pe Dumnezeul slavei, Cel care ne învață să trăim creștinește și în postmodernitate.

Acesta este rostul pentru care, pe frontispiciul platformei noastre *Teologie pentru azi*, am scris: „O platformă ortodoxă pentru o reală postmodernitate”. Căci reala postmodernitate, adică reala viață în postmodernitate, e viața eclesială. Iar Dumnezeu ne luminează să trăim credința întru El și acum, în zilele noastre, pentru că El e mereu actual și ne face și pe noi profund actuali, plini de noutate dumnezeiască.

Cei care învață fraze memorate de la alții sau care plictisesc prin repetițiile lor fără sens nu au de-a face cu actualitatea lui Dumnezeu. Cei lipsiți de entuziasm dumnezeiesc și care se plictisesc la Slujbele Bisericii nu au actualitatea lui Dumnezeu în ei înșiși. Cei care nu simt că se sfințesc zilnic și n-au bucurii sfinte în mod zilnic de la Dumnezeu nu știu despre ce vorbim aici.

Pentru că aici, înaintea lui Dumnezeu și cu puterea Lui cea făcătoare de viață, noi vorbim despre minunea continuă a sfințirii oamenilor și despre cum viața ortodoxă e relevantă în orice epocă și în orice parte a lumii, pentru că e reala viață a omului.

Unde acum este păgânism și erezie, poate fi Ortodoxie. Unde acum e mult păcat, poate fi multă sfințenie. Oamenii se schimbă imediat, se schimbă profund, se schimbă radical când Îl întâlnesc pe Dumnezeu. Așa că nu e nevoie de mult timp și de multe cuvinte pentru ca să Îl întâlnești pe Domnul slavei, ci de o clipă. Clipa mântuirii, clipa din care începe drumul mântuirii noastre, adică clipa convertirii noastre, e începutul drumului, dar drumul acesta sfânt e plin de minuni și de multă împlinire sfântă. Și pe fiecare zi ne lucrăm mântuirea noastră, așa cum scriem o carte sau zidim o casă. Ștergem ce e de șters, corectăm continuu, împlinim ceea ce lipsește. Reconstruim continuu casa interioară a mântuirii noastre, pentru ca să fim o zidire duhovnicească a tuturor virtuților dumnezeiești.

Iar postmodernitatea noastră ne ajută de minune să ne mântuim și să ne sfințim viața noastră. Comunicăm imediat, citim cărți din toată lumea, avem Biserici la tot pasul în lumea ortodoxă, ne putem nevoi acasă, pe stradă, la locul de muncă, la Biserică, în Mănăstire, în Schit, în pustie. Nicio altă epocă creștină nu a avut libertatea, facilitățile pentru studiu teologic și pentru nevoință și, mai ales, bogăția teologică pe care

o avem noi la îndemână. Putem accesa imediat manuscrise, cărți vechi, studii de orice fel, putem scrie și putem traduce lucruri uluitor de profunde și ne putem nevoi oricât vrem de mult. Pentru că epoca noastră, adică postmodernitatea, e o epocă nespus de favorabilă pentru mântuire.

Cine nu ne lasă să studiem, să ne rugăm, să slujim, să ne punem în dialog continuu? Cine ne oprește de la a-I sluji lui Dumnezeu și de la a fi oameni Sfinți?

Dar dacă noi ne prețuim foarte ieftin timpul mântuirii noastre, nimeni în afară de noi nu e de vină. Pentru că doar noi pierdem frumusețea lui Dumnezeu, pe care El dorește să ne-o dea la tot pasul.

Trebuie să-I fim credincioși Lui, adică fideli Lui și cuvintelor Sale! Fidelitatea înseamnă statornicia în relația cu El. De aceea și Domnul îi spune lui Tomas: „Nu fi necredincios [μὴ γίνου ἄπιστος], ci credincios [ἀλλὰ πιστός]!" [In. 20, 27, BYZ]. Căci a fi credincios înseamnă a fi stabil, a fi statornic în relația cu El și nu indiferent față de El.

Multă sănătate, pace și împlinire! Și Dumnezeu să ne bucure nespus în zilele prăznuirii Învierii Domnului! Amin.

Predică la Duminica a III-a după Paști [2021]

Iubiții mei,

Hristos a înviat[448]!

Iar Hristos Cel înviat S-a arătat mai întâi Sfintelor Femei Mironosițe, între care era și Născătoarea de Dumnezeu. Pe care Sfântul Marcos o numește „Μαρία, ἡ τοῦ Ἰακώβου τοῦ μικροῦ καὶ Ἰωσῆ μήτηρ [Maria, mama lui Iacovos cel Mic și a lui Iosis]" [Mc. 15, 40, BYZ]. Pentru că aceștia erau fiii Sfântului Iosif, Logodnicul Maicii Domnului, și ea era mama vitregă a celor doi.

În Mc. 16, 1, BYZ, Născătoarea de Dumnezeu apare ca Μαρία Ἰακώβου [Maria lui Iacovos], dimpreună cu Sfânta Maria Magdalini [Μαρία ἡ Μαγδαληνη] și cu Sfânta Salomi [Σαλώμη]. Și ele sunt Mironosițe pentru că „au cumpărat aromate, ca, venind, să-L ungă pe El [ἠγόρασαν ἀρώματα, ἵνα, ἐλθοῦσαι, ἀλείψωσιν Αὐτόν]" [Ibidem], să ungă trupul Domnului. Căci ele sunt Mironosițe de la mirurile cumpărate cu evlavie pentru Domnul și nu datorită unei evlavii false. Pentru că astăzi se folosește cuvântul mironosiță, în afara Bisericii, la forma figurată, indicându-se o femeie ipocrită care mimează evlavia și curăția[449]. Dar aici, în praznicul de astăzi, le pomenim pe Sfintele Femei Mironosițe, pe cele care L-au văzut primele pe Domnul Cel înviat din morți și care erau pline de curăție și de sfințenie.

---

[448] Începută la 10. 09, în zi de joi, pe 13 mai 2021. Soare după ploaie, 14 grade, vânt de 6 km/ h.

[449] *Cf.* https://dexonline.ro/definitie/mironosiță.

Au venit la mormânt cu miruri ca să ungă trupul Domnului și au găsit piatra de la mormântul Său rostogolită [Mc. 16, 4, BYZ]. De cine a fost rostogolită acea piatră foarte mare [Ibidem]? De Îngerul Domnului! „Căci Îngerul Domnului, care a coborât din cer, a venit [și] a rostogolit piatra de la ușă [πεκύλισεν τὸν λίθον ἀπὸ τῆς θύρας] și a stat deasupra ei" [Mat. 28, 2, BYZ]. Pentru că numai Domnul poate să dea la o parte și piatra mormântului nostru și să ne învie și pe noi din morți.

Căci moartea nu e veșnică, ci numai Dumnezeu e veșnic! Iar moartea se va desființa odată cu a doua venire a Domnului, când slava Lui îi va învia pe toți cei adormiți și îi va transfigura pe toți cei vii care vor trăi atunci. Pentru că Hristos Cel înviat e începutul învierii tuturor. Căci El a înviat mai întâi, pentru ca să ne învie mai apoi pe toți.

Dar pentru ca să învii bine la a doua Lui venire, cea întru slavă, trebuie mai întâi să învii acum, în timp, în viața ta pământească. Pentru că toți trebuie să înviem duhovnicește, prin slava Lui, în Biserica Sa, și să trăim acum duhovnicește, pentru ca să înviem mai apoi ca oameni plini de slava Lui cea veșnică. Căci Sfinții vor fi plini de lumină la a doua Sa venire, pe când păcătoșii vor fi plini de întuneric, adică de lipsa luminii Sale. Iar viața veșnică adevărată e viața veșnică cu Dumnezeu și cu Sfinții și Îngerii Lui, pe când cei păcătoși vor trăi cumplitele și inimaginabilele chinuri ale Iadului.

Sfintele Femei Mironosițe, fiind pline de dragoste pentru Domnul, au cumpărat miruri de mult preț și au venit noaptea ca să ungă trupul Domnului[450]. Și cu toate că „Mironosițe au fost multe"[451], Sinaxarul zilei de

---

[450] Penticostar, ed. BOR 1973, p. 115.
[451] Ibidem.

azi ne vorbește despre 7 dintre ele: Sfintele Maria Magdalini, Salomi, Ioanna, Maria, Marta, Maria lui Cleopas și Sosana[452]. Care n-au stat acasă, nepăsătoare, ci au venit de cu noapte la Domnul, la mormânt, fapt pentru care s-au făcut văzătoare de Dumnezeu. Și Domnul le-a binecuvântat pe măsura dragostei lor pentru El! Căci „El [le-]a adus bucurie în locul întristării Femeilor Mironosițe la mormânt, și a adus [și] pace în suflet Ucenicilor care se temeau și se tulburau din cauza fricii că vor fi prigoniți de iudei”[453]. Pentru că multă bucurie și multă pace și multă încredere a adus și aduce Domnul, Cel înviat, celor care Îl iubesc pe El.

Dar mai întâi de toate, pe Fiul lui Dumnezeu Cel înviat L-a văzut Născătoarea de Dumnezeu, Maica Sa[454], și bucuria ei a fost desăvârșită.

Și cum să nu ne bucurăm în mod negrăit, iubiții mei, de Hristos Cel înviat, când El ne umple pe noi de slava Lui?! Pentru că El a murit pentru ca să omoare moartea noastră, să o desființeze în umanitatea Sa, și să învie plin de slava Lui cea veșnică, cu umanitatea Lui cea cu totul îndumnezeită. Căci așa cum era El, Cel înviat, trebuie să fim și noi, nevrednicii: adică plini de curăție și de îndumnezeire, plini de slava Lui cea veșnică.

Pentru că Dumnezeu învie ca să ne învie pe toți. El învie pentru ca să aducă bucuria mântuirii la toată lumea. Pentru că oricine crede în El și se botează în numele Tatălui și al Fiului și al Sfântului Duh în Biserica Sa, intră pe calea mântuirii. Și calea mântuirii e cea

---

[452] Idem, p. 115-116.

[453] *Cf.* https://basilica.ro/invierea-lui-hristos-ne-vindeca-de-intristare-a-spus-patriarhul-de-pasti-cum-putem-aduce-bucurie-altora/.

[454] Penticostar, ed. BOR 1973, p. 20.

care ne îndumnezeiește continuu, adică ne umple continuu de slava Lui.

Dar viața Bisericii e teologia ei. Noi creștem în viața cu Dumnezeu întrupând mereu teologia Bisericii și ne hrănim mereu cu Sfintele Taine și Slujbe ale Bisericii. Pentru că voia lui Dumnezeu e viața noastră creștină, iar viața creștină este eclesială. Și în Biserica Lui noi trăim cuvintele Sale cele dumnezeiești, pentru că suntem întăriți mereu în viața cu El de către slava Lui.

Dar reactualizăm continuu cuvintele Domnului în viața noastră, pentru că învățăm mereu viața creștină de la Sfinții lui Dumnezeu. Sfinții și Sfintele lui Dumnezeu sunt învățătorii noștri în viața cu Dumnezeu. Și sunt învățătorii noștri pentru că le citim mereu Viețile, dar și pentru că ne rugăm mereu lor. Iar în fiecare zi liturgică noi avem și Sfinți și Sfinte ale lui Dumnezeu spre pomenire, pentru că avem nevoie de experiența sfântă a tuturor Sfinților Lui.

Așa că trebuie să iubim sfătuirea cea duhovnicească! Oricine ne sfătuiește cu adevărat, ne dorește binele. Adică ne dorește mântuirea. Și mântuirea noastră se trăiește și se învață în smerenie, învățând de la fiecare lucrurile cele bune. Iar dacă ne lăsăm învățați cu delicatețe de toți Sfinții lui Dumnezeu, atunci înțelepciunea lui Dumnezeu coboară din plin în noi. Căci coboară acolo unde e căutată cu toată inima.

Am îmbinat în viața mea întotdeauna experiența Sfinților cu a Sfintelor lui Dumnezeu, iar această lucrare sfântă m-a învățat să prețuiesc deopotrivă experiența bărbaților și a femeilor. Căci bărbații sunt tentați să creadă că le știu pe toate. Dar când se deschid spre experiența sfântă a Sfintelor lui Dumnezeu, ei află că au nevoie de multe lucruri din aceasta pentru ca să fie împliniți în viața lor. Iar ca Duhovnic nu poți fi cu

adevărat folositor oamenilor, dacă nu știi deopotrivă problemele tuturor. Trebuie să știi și nevoile bărbaților și pe ale femeilor și pe ale tinerilor și pe ale copiilor și pe ale bătrânilor. Trebuie să asculți toate opiniile și să înveți de la toți, dacă vrei să îi cunoști pe toți. Și îi cunoști nu dacă îi judeci pentru ceea ce fac, ci dacă te nevoiești să înțelegi pentru ce fac ceea ce fac.

Eu prețuiesc mult discuțiile cu oamenii despre orice lucru. Și înainte și când se spovedesc și după Spovedanie și în afara Spovedaniei. Pentru că oamenii, atunci când îți vorbesc cinstit, sunt învățători admirabili ai vieții umane. Iar Dumnezeu, Cel care este împreună cu noi totdeauna, ne luminează asupra celor spuse, pentru ca ele să fie folositoare tuturor: și mie, ca Duhovnic, și lor, ca oameni care au venit la El să se tămăduiască sufletește și trupește. Dumnezeu ne vindecă pe toți: și pe mine și pe ei. Ne vindecă de neștiință, de neevlavie, de nerăbdare, de nerușinare, de bolile noastre adânci, pentru că noi vorbim toate acestea în fața Lui.

De aceea, a pune toate înaintea Domnului, a-I vorbi Lui despre toate ale tale, înseamnă a fi cinstit cu Dumnezeu. Pentru că El știe neputința noastră, dar vede și dorința noastră de bine, de îndreptare. Și dacă dorința noastră de a ne schimba e mare, atunci El o face și mai mare, o întărește în tot lucrul cel bun, pentru că El caută mereu să îl desăvârșească pe om.

Iar cum Dumnezeu nu ne taie nouă aripile încrederii în El, nici noi nu trebuie să tăiem aripile celor care vorbesc cu noi. Căci oamenii au nevoie să zboare mereu către Dumnezeu, au nevoie de înțelegere și de bunătate, de libertate duhovnicească și de bucurie sfântă. Iar Biserica trebuie să fie acasa tuturor. Trebuie să fie locul unde fiecare să se simtă ca acasă și unde să vină cu multă bucurie și cu multă încredere. Pentru că

Dumnezeu, prin slava Lui, crește mereu în noi încrederea aceasta făcătoare de bine și ne învață mereu cele ale Sale.

Putem fi, fiecare dintre noi, un purtător de pace și de bucurie față de toți oamenii. Purtăm pacea lui Dumnezeu în noi, bucuria Lui, sfințenia Sa, dar starea noastră interioară și comoară de înțelepciune din noi trebuie dăruite și oamenilor. Ca ei să vadă adevărata față a omului credincios, adevărata lui inimă, și să se îndrăgostească iremediabil de Dumnezeu, de Cel care îi sfințește pe robii Lui. Căci dacă vrem autenticitate, noutate, frumusețe personală, atunci acestea se găsesc aici, în inima creștinului ortodox.

Să fiți bucuroși și sănătoși! Dumnezeu să ne umple de bucuria Lui cea veșnică totdeauna, acum și pururea și în vecii vecilor! Amin.

Predică la Sfinții Împărați Constantinus și Helena [2021]

Iubiții mei,

Hristos a înviat[455]!

Și Hristosul mântuirii noastre l-a dorit pe Sfântul Constantinus, așa după cum îl dorise și pe Sfântul Apostol Pavlos anterior. L-a dorit și l-a chemat în mod minunat la Sine. Căci „convertirea Sfântului Împărat Constantinus cel Mare a avut loc în urma unei vedenii colective. Pentru că a fost văzută de el și de toată armata lui[456]. O vedenie avută la orele amiezii și în care ei au văzut pe cer, mai presus de soare, a Crucii biruință [Crucis tropaeum], din lumină învăpăiată, și scrisul acesta: „Hac vince [(Întru) aceasta învinge]!"[457]. Și pentru că Sfântul Constantinus nu a înțeles această apariție [τὸ φάσμα] dumnezeiască, i S-a arătat lui în vedenia somnului Însuși Hristos, Dumnezeul nostru, împreună cu semnul văzut mai înainte pe cer, împreună cu Dumnezeiasca Sa Cruce, și l-a îndemnat să facă asemănări ale Crucii văzute pe cer pentru a le avea cu el în timpul războaielor sale[458]. Însă de ascultarea de Dumnezeu a Sfântului Constantinus și de râvna lui pentru dreapta credință țin toate schimbările bune din viața sa și din viața Bisericii. Pentru că tot lucrul cel

---

[455] Începută la 19. 28, în zi de miercuri, pe 19 mai 2021. Apus de soare, 24 de grade, vânt de 6 km/ h.

[456] PG 20, col. 944.

[457] PG 20, col. 943-944.

[458] PG 20, col. 944.

bun pe care îl facem, îl facem împreună cu Dumnezeu, Cel care ne întărește spre aceasta”[459].

Conform lui Nicolaos Mesaritis [Νικόλαος Μεσαρίτης][460], care a descris Biserica *Sfinții Apostoli* din Constantinopol, sarcofagul Sfântului Constantinus avea nuanțe de violet, fiind ca un pat imperial, în patru laturi neegale și, potrivit tradiției, Sfânta Helena a fost îngropată împreună cu el[461]. Căci Biserica lui Dumnezeu îi cinstește împreună, pentru că împreună au făcut fapte apostolice. Fapt pentru care sunt recunoscuți de către noi ca cei întocmai cu Apostolii [οἱ Ἰσαπόστολοι][462] Domnului. Fiindcă toți aceia, care, plini fiind de sfințenie, extind Biserica Domnului pe pământ în locuri unde ea nu a fost mai înainte, fac lucrare apostolică, dumnezeiască.

Roger Pearse ne oferă online, în traducerea lui Mark Vermes, o *Viață* a Sfântului Constantinus, *cf.* Codex Patmos 179, s. XII-XIII, f. 4-25 (BHG 365n)[463]. Și în aceasta ni se spune că Însuși Domnul l-a învățat pe Sfântul Constantinus să găsească un oraș în răsărit și să

---

[459] Un fragment din studiul meu, încă nepublicat, *Libertatea oamenilor duhovnicești. Despre cum se naște excepționalismul ortodox*.

[460] A se vedea: https://en.wikipedia.org/wiki/Nicholas_Mesarites.

[461] Nikolaos Mesarites, *Description of the Church of the Holy Apostles at Constantinople*, greek text edited with translation, commentary and introduction by Glanville Downey, apud *Transactions of the American Philosophical Society*, New Series, vol. 47, no. 6 (1957), p. 891. Text existent online în locația: https://www.jstor.org/stable/1005721.

[462] *Cf.* https://www.synaxarion.gr/gr/sid/3295/sxsaintinfo.aspx

[463] A se vedea: https://www.roger-pearse.com/weblog/the-halkin-life-of-constantine-in-english/.

i-l închine Maicii Sale[464]. Adică Constantinopolul. Printr-o lege imperială, Sfântul Constantinus a dat altarele idolești creștinilor pentru a le transforma în Biserici, iar printr-o alta a decretat ca Săptămâna Patimilor și Săptămâna Luminată să fie zile de odihnă în imperiu[465]. Și asta când creștinii erau minoritari în Imperiul Roman și nu majoritari!

Și el, cu multă râvnă dumnezeiască pentru Biserica lui Dumnezeu, a adus neamurile din imperiu la credința creștină, încât ele „și-au sfărâmat dumnezeii lor strămoșești cu propriile lor mâini [shattered their ancestral gods with their own hands]”[466]. Și pentru ca cineva să-și zdrobească idolii de bună voie trebuie să fie foarte convins de răutatea credinței sale.

Însă cine i-a convins pe păgâni să renunțe în mod radical la păgânism? Însuși Împăratul imperiului și întreaga Biserică! Pentru că, dacă nu vezi dreapta credință în oameni, dacă nu vezi cum îi sfințește ea pe oameni, nu te poți converti. Dar când ai exemple la îndemână, când vezi cu ochii tăi cum arată creștinii cu adevărat, atunci viața lor te cucerește. Așa cum ne cuceresc pe noi Viețile tuturor Sfinților lui Dumnezeu, din orice secol: pentru că sunt exemple vii, proaspete, exemple veșnice de curăție și sfințenie.

Dar exemplul bun te cucerește, numai dacă cauți viața cea adevărată, cea după Dumnezeu. Exemplul bun te face să îl urmezi, pentru că vezi că binele te împlinește în mod desăvârșit.

Orașul închinat Născătoarei de Dumnezeu a vrut să îl facă la Halchidon [Χαλκηδών], în Bitinia, cunoscut

---

[464] Vita Constantini, 5, *cf.* https://www.roger-pearse.com/weblog/the-halkin-life-of-constantine-in-english/.

[465] Vita Constantini, 7, *cf.* Ibidem.

[466] Vita Constantini, 7, *cf.* Ibidem.

de noi sub forma de Calcedon[467], unde a fost Sinodul Ecumenic[468]. Dar niște vulturi [eagles], în mod minunat, i-au indicat Bizantionul [Βυζάντιον][469] și el a început să fie construit în al 12-lea an al domniei sale[470].

În al 16-lea an al împărăției sale, Născătoarea de Dumnezeu le-a vestit în mod extatic, în vis, unor oameni Sfinți, că numele cetății închinate ei trebuie să poarte numele lui Constantinus, pentru că a arătat că are un caracter bun[471]. Și când Preacurata Stăpână spune asta, atunci așa și este!

Sinodul I Ecumenic a avut loc în al 19-lea an al imperialității sale[472]. Iar Sfânta Helena a plecat la Ierusalim ca să caute Sfânta Cruce a Domnului în urma unei vedenii dumnezeiești[473]. Și ea a scos Crucea Domnului de sub templul zeiței Afroditi [Ἀφροδίτη][474], a zeiței curviei, de acolo de unde fusese ascunsă de către evrei[475]. Iar Sfânta Cruce a fost descoperită pe 22 aprilie și înălțarea ei s-a produs pe 14 septembrie[476].

Numai că aici, în această Viață a Sfântului Constantinus, avem parte de o surpriză de proporții: „On the 14th of September, in the plain light of day, as a

---

[467] *Cf.* https://en.wikipedia.org/wiki/Chalcedon.

[468] *Cf.* https://en.wikipedia.org/wiki/Council_of_Chalcedon.

[469] A se vedea: https://en.wikipedia.org/wiki/Byzantium.

[470] Vita Constantini, 8, *cf.* https://www.roger-pearse.com/weblog/the-halkin-life-of-constantine-in-english/.

[471] Vita Constantini, 13, *cf.* Ibidem.

[472] Vita Constantini, 13, *cf.* Ibidem.

[473] Vita Constantini, 14, *cf.* Ibidem.

[474] A se vedea: https://ro.wikipedia.org/wiki/Afrodita.

[475] Vita Constantini, 14, *cf.* https://www.roger-pearse.com/weblog/the-halkin-life-of-constantine-in-english/.

[476] Vita Constantini, 14-15, *cf.* Ibidem.

mass of people attended the Church, suddenly in view of all of them the roof of the Temple was opened and the Cross flew up, leaving in its place only the pedestal on which it had stood. As it passed through the opened roof of the Church it was raised up as far as Heaven, and they all cried out with one voice: «Lord, have mercy!». Thus was fulfilled the verse of prophecy which says: «Raise up our Lord God and bow down before the pedestal of His feet, for He is holy»”[477]. Pe scurt: Crucea Domnului s-a înălțat la cer de una singură, în mod minunat, pe 14 septembrie, în văzul tuturor, din mijlocul Bisericii, și a rămas pe pământ numai piedestalul Crucii. Iar din acesta Sfânta Helena a tăiat o Cruce mai mică și pe aceasta o avem noi pe pământ[478].

Tot aici ni se spune că aflarea Crucii Domnului s-a petrecut la 319 ani după Înălțarea Domnului la cer și în anul 5.852 de la facerea Sfântului Adam, a Proto-părintelui nostru[479].

---

[477] Vita Constantini, 15, *cf.* Ibidem.

[478] Vita Constantini, 15, cf. Ibidem: „The Blessed Helena was afraid that something similar might happen also to the pedestal of the Cross, for it too had been stained with drops from the Lord’s side and with blood from His sacred feet. At that same hour with prayerful entreaty to Macarius, the Bishop among the Saints, she cut out from it a replica of the Cross that had been taken up, although smaller in dimensions, and when it was finished she set it up. This was the one that some time later was captured by the Persians and recovered again by emperor Heraclius. And she sent word to all the Churches”.

[479] Vita Constantini, 16, *cf.* Ibidem: „The total number of years from Adam up to the bodily incarnation of the Word of God, that is His birth from the Mother of God the Ever Virgin Mary, is five thousand five hundred; from His Incarnation up to the Cross thirty three; and from the Ascension of our Lord and God Jesus Christ up to the discovery of the Venerable Cross were three hundred and nineteen years. So there were

Sfânta Helena a adormit la vârsta de 80 de ani[480], pe când Sfântul Constantinus la 65 de ani, după 32 de ani și 10 luni de domnie[481]. Iar soldații și senatorii săi au pus Sfintele Moaște ale Sfântului Constantinus într-un sarcofag de aur și l-au plâns îndelung[482], „plângându-l pe el ca pe un părinte iubit și nu ca pe un împărat adormit [mourning him as a beloved father and not as a deceased emperor]"[483].

Și când te plâng oamenii și te consideră un Părinte iubit, un om scump al inimii lor, atunci însemni enorm de mult pentru ei! Iar pentru ca să însemni ceva pentru mulți oameni trebuie să faci lucruri bune pentru toți. Și el, Împăratul lui Dumnezeu, împreună cu Sfânta sa Mamă Helena, au făcut enorm de mult pentru Biserica lui Dumnezeu și pentru întreaga umanitate. Pentru că ei au deschis ușa larg tuturor ca să intre în Biserică și să se mântuie.

Și așa vedem cât de important e președintele creștin, senatorul creștin, primarul creștin, profesorul creștin, juristul creștin, omul creștin. Când avem mare nevoie de oameni de caracter, de oameni cu verticalitate, de oameni luminați de Dumnezeu înțelegem cât de importanți și de rari sunt ei.

Căutăm oameni, oameni reali, și nu găsim! De ce nu găsim? Pentru că oamenii adevărați se creează împreună cu Dumnezeu, aici, în Biserica Sa. Ei nu apar spontan! Ei nu apar de niciunde! Ci oamenii mari ai istoriei au trăit cu Dumnezeu și Dumnezeu i-a făcut pe ei mari în ochii noștri.

---

altogether from Adam up to the discovery of the Venerable Cross five thousand eight hundred and fifty two years".

[480] Vita Constantini, 16, *cf.* Ibidem.

[481] Vita Constantini, 19, *cf.* Ibidem.

[482] Vita Constantini, 19, *cf.* Ibidem.

[483] Vita Constantini, 19, *cf.* Ibidem.

De aceea, iubiții mei, dacă puteți și vreți să aveți copii, atunci să îi faceți oamenii lui Dumnezeu! Pentru că nu e de ajuns să naști, ci trebuie să-l crești continuu pe omul lui Dumnezeu. Familia, Biserica, Școala și Societatea trebuie să conlucreze pentru ca să apară oamenii lui Dumnezeu! Pentru că ei trebuie să aibă toate datele umanității, tot firescul vieții de familie și, în același timp, să se înduhovnicească continuu. Căci dacă nu te sfințești, atunci te urâțești continuu! Noi nu putem trăi „dincolo de bine și de rău", nu putem trăi neutru din punct de vedere ontologic. Fiindcă tot ceea ce facem rău ne deformează, ne face caricaturali, pe când tot ceea ce facem bine, în relație cu Dumnezeu, ne zidește, ne îndumnezeiește.

Dacă vrem să fim constantinieni, atunci trebuie să fim constanți în tot ceea ce facem, să fim statornici[484] în credința și în iubirea noastră! Iar dacă vrem să fim helenici în viața noastră, atunci trebuie să fim făclii aprinse, să fim strălucitori[485] duhovnicește în tot ceea ce facem! Căci a purta nume de Sfinți înseamnă a le urma lor în sfințenie.

Multă sănătate, pace și bucurie dumnezeiască tuturor! Iar Sfinții Împărați astăzi pomeniți să ne ajute pe toți, în fiecare zi, să fim uși și ferestre ale Bisericii! Adică oameni prin care să se intre în Biserică și prin care să se vadă viața cu Dumnezeu. Amin!

---

[484] *Cf.* https://en.wikipedia.org/wiki/Constantine_(name).

[485] *Cf.* https://en.wiktionary.org/wiki/Ἑλένη.

Predică la Duminica a IV-a după Paști [2021]

Iubiții mei[486],

Hristos a înviat!

Și Hristos Cel înviat, Cel plin de slavă, Care a înviat fără ca nimeni să simtă acest lucru, dar pentru mântuirea și sfințirea tuturor celor care vor crede în El, a fost odată în Βηθεσδά [Bitesda/ Vitesda] [In. 5, 2, BYZ], în casa milei[487], la scăldătoarea unde oamenii așteptau „mișcarea apei [τὴν τοῦ ὕδατος κίνησιν]" [In. 5, 3, BYZ]. Și a fost acolo pentru a-l vindeca pe omul care n-avea om să-l ajute și care era vechi în boală. Pentru că „38 de ani având în boală [τριάκοντα ὀκτὼ ἔτη ἔχων ἐν τῇ ἀσθενείᾳ]" [In. 5, 5, BYZ]. De 38 de ani era bolnav...Și nimeni n-a avut timp să-l ajute pe acest bolnav...

Sfântul Ioannis a folosit cuvântul ἀσθένεια [astenia] în In. 5, 5 pentru a desemna starea lui. Iar cel aflat în astenie zăcea pe τὸν κράββατόν [patul] său [In. 5, 8, BYZ], așa cum l-am tradus pe κράββατόν în traducerea mea publicată în 2016. Însă κράβαττος [cravattos] înseamnă saltea, palet, pat pentru o singură persoană[488], adică un pat umil pe care să te odihnești, fiind corelativul lat. grabatus[489]. Și pe acest pat umil, pe care mai

[486] Începută la 14. 57, în zi de sâmbătă, 22 mai 2021. Soare, 25 de grade, vânt de 3 km/ h.

[487] *Cf.* https://en.wikipedia.org/wiki/Pool_of_Bethesda.

[488] *Cf.* Friberg Greek Lexicon, 16.517, apud BW 10.

[489] *Cf.* Danker Greek Lexicon, 3.814, apud BW 10. A se vedea:

apoi l-a purtat în văzul tuturor [In. 5, 9], acesta aștepta mila lui Dumnezeu. Aștepta mila lui Dumnezeu în casa milei, care ne vorbește tainic despre Biserica Lui. Iar Hristos Dumnezeu, Cel care locuiește cu noi pururea, cu cei care suntem mădularele Lui cele tainice, a venit la el, la cel bolnav de ani de zile, așa cum vine și la noi, la fiecare dintre noi: cu multă bunătate și atenție.

Pentru că El nu tratează boli, ci bolnavi! Și El nu vine să vindece boli, ci să vindece oameni în mod deplin! Căci bolile nu stau în trup, ci în suflet. În trupul nostru ele doar se manifestă. În trupul nostru avem consecințele bolilor din sufletul nostru.

De aceea, despătimirea sau curățirea de patimi sau vindecarea de bolile noastre sufletești e prima treaptă a mântuirii și a sfințirii omului în Biserica lui Dumnezeu. Mai înainte de a dori să înțelegi Dumnezeiasca Scriptură și pe prea marii Sfinți ai Bisericii și toate cele de taină și preadumnezeiești ale vieții ortodoxe, mai înainte de a aștepta vedenii și minuni și daruri dumnezeiești, trebuie să faci primul pas: să te vindeci de patimile tale! Căci fără acest prim pas nu ajungi nicăieri.

Și pentru că oamenii cred că „pot să treacă” peste treapta asta a curățirii de patimi direct la înțelegerea celor de taină și chiar să aibă vedenii, să facă minuni, să aibă daruri dumnezeiești, avem o mulțime de înșelați și de impostori în materie de viață duhovnicească. Pentru că înainte să se curățească de patimi și să se umple de slava lui Dumnezeu în asceză și viață smerită, ei se ocupă cu cele care nu sunt de nasul lor.

Însă Domnul ne învață că problema noastră e înăuntru! Pentru că El îl întreabă pe bolnav: „Voiești să fii sănătos [Θέλεις ὑγιὴς γενέσθαι]?” [In. 5, 6, BYZ]. Căci

---

http://archives.nd.edu/cgi-bin/wordz.pl?keyword=grabatus.

te însănătoșești numai dacă voiești să te curățești de patimile tale. Dacă nu vrei să scapi de ele, nu scapi, ci le hrănești toată viața, ajungând un bătrân plin de patimi de rușine! Dar dacă vrei să te curățești de ele, de patimile tale, atunci, în Biserica Lui, Domnul te ajută să faci asta într-un mod preaminunat. Căci mântuirea nu e drum singur spre Dumnezeu, ci drum făcut împreună cu El. Și, împreună cu El, fiecare dintre noi ne putem curăți de patimile noastre, ne putem lumina dumnezeiește prin vedere dumnezeiască și ne putem sfinți continuu prin toate Tainele, Slujbele, rugăciunile și asceza Bisericii. Și aceasta se poate, se prea poate, pentru că Hristos cel înviat a înviat pentru noi, pentru ca să ne facă și pe noi asemenea umanității Sale celei îndumnezeite, adică plini de slava Lui.

Voința sau râvna noastră zilnică pentru mântuire, determinarea personală zilnică pentru a ne curăți de patimile noastre ne vindecă de bolile din noi. Pentru că bolile noastre sunt patimile noastre, căci ele sunt rădăcinile tuturor problemelor noastre sufletești și trupești. Iar dacă vrei să te lupți cu boala, atunci nu te lupta cu o migrenă, cu o indispoziție, cu reumatismul sau cu sedentarismul, ci te luptă cu necredința, cu îndoiala, cu răutatea, cu curvia, cu nesimțirea, cu lăcomia, cu înfumurarea din tine. Trebuie să te lupți clipă de clipă, nu doar din când în când! Și lupta aceasta continuă, interioară, tainică cu patimile tale e ajutată continuu de Dumnezeu prin slava Lui, la care se adaugă întreaga viață a Bisericii, care îți dă puterea să te faci tot mai om și tot mai Sfânt.

Sfinții de aici, de pe pereți, și din toate cărțile Bisericii așa s-au sfințit: luptându-se continuu cu păcatul în sufletul lor și, ajutați de Dumnezeu, l-au biruit în mod desăvârșit în ei înșiși. Și l-au biruit, tocmai pentru că nu au minimalizat răul crescut în ei înșiși de către ei

înșiși. Nu și-au minimalizat bolile sufletești, așa cum facem mulți dintre noi, ci și le-au spovedit continuu și au luptat martiric împotriva lor. Pentru că lupta aceasta cu patimile, interioară, nevăzută pentru alții, e o mucenicie zilnică. Te lupți cu tine, cu toți dracii Iadului și cu toți cei care îți stau împotrivă, te lupți la nesfârșit, iar odihna ta e numai alinarea lui Dumnezeu. E numai atunci când El te odihnește, când te bucură, când te veselește dumnezeiește, adică atunci când se mai opresc, din îngăduința Lui, atacurile acestea cumplite la adresa ta, la adresa vieții tale intime...

Bolnavul n-a înțeles că e vorba despre înăuntru, ci s-a referit la omul pe care nu-l avea [In. 5, 7]! Dar Domnul știa că el voiește să se vindece, că d-aia îmbătrânise în casa milei. Și i-a poruncit lui dumnezeiește: „Scoală-te [Ἔγειραι], ia-ți patul tău [ἆρον τὸν κράβ-βατόν σου], și umblă [καὶ περιπάτει]!" [In. 5, 8, BYZ].

Dar porunca Lui e toată viața noastră! Pentru că noi trebuie să ne ridicăm continuu din patimile noastre cele multe și grele, să ne asumăm continuu că suntem păcătoșii pe care El mereu ne iartă și ne miluiește, și să umblăm continuu după voia Lui. Căci El ne dorește dinamici, plini de entuziasm, plini de fapte bune, memorabili prin tot ceea ce facem și nu blazați, nu indiferenți, nu panicați continuu.

Dacă stai în pat toată ziua, cum să te bucuri de oameni și de aer și de tot ceea ce vezi cu ochii? Și cum să preferi să stai pe telefon sau la computer, pentru ca să te joci sau să vezi un film, atunci când ți se oferă un dialog, o întâlnire, o reală intimizare cu oamenii? Căci există vorbărie, golăneală, zeflemea, dar și dialog care te zidește, care te umple, care te educă, care te întărește. Iar mintea noastră, spre bătrânețe, nu își aduce în primul rând aminte de cărți, de filme, de idei, ci de oameni. De oamenii pe care i-am întâlnit, pe care i-am

iubit și ne-au iubit, cu care am călătorit, cu care ne-am bucurat, cu care ne-am împărtășit tainele vieții noastre. Și dacă n-ai întâlniri cu oameni, dacă n-ai avut întâlniri reale cu oamenii, memoria ta e săracă și plictisitoare. Te plictisești tu de tine însuți, pentru că n-ai în tine izvoare de viață. Iar izvoarele de viață ale memoriei sunt relațiile reale cu oameni reali, profunzi, transparenți, care ți-au transparentizat viața lor cu Dumnezeu și cu oamenii.

De ce n-avea om acest om? Pentru că oamenii de atunci stăteau doar în ei înșiși, ca și noi, cei de azi! Erau etanși, mați, netransparenți. Și vine la el Cel cu totul transparent, Cel care Și-a umplut umanitatea Sa de slava Lui cea dumnezeiască, pentru ca El să fie punctul de întâlnire al întregii umanități! Vine Cel Căruia Îi pasă de fiecare dintre noi! Vine Cel cu totul bun și cu totul sensibil la nevoile noastre de tot felul! Și când vine, El îl face dintr-un om static un om foarte dinamic.

Pentru că așa sunt realii convertiți ai lui Dumnezeu: oameni care n-au timp de pierdut! Până nu Îl cunoști pe Dumnezeu pierzi timpul cu hectarul, cu tona, cu anii, pentru că nu știi că viața ta e atât de prețioasă, că viața ta costă o veșnicie. Dar când afli că azi e ziua mântuirii, că în fiecare clipă trebuie să te înfrumusețezi interior pentru Domnul, pentru Cel cu Care vrei să fii o veșnicie, atunci muncești zilnic la mântuirea ta. Și de aceea creștinii nu au timp de nimicuri, de frici imaginare, de relaxări continue, pentru că ei trăiesc mereu înaintea lui Dumnezeu. În fața Lui și împreună cu El, într-un dialog continuu cu El, dialog neîntrerupt care se numește rugăciune, sfătuire cu Dumnezeu, mărturisire înaintea Lui, spunere a inimii tale Celui Preaiubit al tău.

Și s-a pus vindecarea acestuia după pomenirea Sfintelor Femei Mironosițe pentru a ne arăta de ce au

fost ele pline de dorul de a merge la mormântul Său: pentru că erau vii și nu moarte! Cei care sunt vii în dragostea lor, cei care iubesc cu adevărat, nu uită niciodată pe cei iubiți. Și au venit dis-de-dimineață la mormânt, pentru că iubirea înseamnă prezență, vorba lui Nichita. Vii, pentru că nu poți altfel! Și ești mereu în inima ta cu cel pe care îl iubești, și îl ocrotești în inima ta continuu, pentru că nu poți altfel. Căci altfel ar însemna să îți uiți iubirea, să îți uiți împlinirea vieții tale.

Și când ucizi iubirea în tine însuți, atunci nici tu nu ești viu! Iudas Iscariotis, Apostolul care și-a omorât iubirea pentru Dumnezeul său, s-a văzut singur și părăsit după ce a păcătuit. Și s-a spânzurat, tocmai pentru ca „să scape” de tristețea lui nemărginită. Numai că vindecarea de tristețe, vindecarea de orice păcat, nu se face prin păcătuire, nu se face prin sinucidere, ci prin cererea smerită a iertării Lui. Căci numai El, Domnul și Stăpânul tuturor, ne ridică pe noi din moarte și ne vindecă de toate bolile noastre sufletești și trupești. Și noi numai la El trebuie să cădem și numai Lui trebuie să Îi cerem să ne vindece. Căci El, Cel preamilostiv, ne vindecă cu adevărat de toate cele rele ale noastre.

Așadar, iubiții mei, să nu mai păcătuim, pentru ca să nu ne fie nouă și mai rău [aluzie la In. 5, 14]! Adică să nu stăm indiferenți față de păcatele noastre, ci să ne pocăim imediat și să cerem mila și iertarea lui Dumnezeu. Pentru că Dumnezeu ne iartă slăbiciunea și păcătuirea noastră făcută în grabă, dacă ne pocăim imediat, dar nu tolerează mult păcătuirea cu bădărănie, cu nesimțire, de care nu ne pare rău deloc. Căci și noi, oamenii, când vedem că copiii noștri greșesc cu ceva din neatenție sau din oboseală, îi iertăm și îi ajutăm. Dar când vedem că ei, datorită unor idei, unor sfaturi, unor anturaje, își schimbă cu totul inima față de noi și încep să lupte împotriva propriilor lor părinți,

atunci durerea noastră e mare, mai ales când nu le-am greșit cu ceva fundamental.

Pentru că noi, în relația cu Dumnezeu, suntem precum copiii care ne luptăm prostește cu El. În loc să fim în pace cu El și să ne bucurăm de toate, noi ne găsim motive de ceartă continuu, adică păcătuim față de El. Și lupta aceasta cu Dumnezeu n-are sfârșit bun! Pentru că El caută îndreptarea noastră în mod continuu, prin mila Lui continuă față de noi. Dar, pentru că ne respectă libertatea, El nu ne schimbă, nu ne mântuie cu forța, ci ne lasă să ne facem voia noastră. Ne lasă să vedem cum arată omul care își face voia lui până la sfârșit...

De aceea, Iadul e nealegerea Lui! Chinul cel veșnic al Iadului nu e o pedeapsă „discreționară" a Lui, ci alegerea noastră! Noi ne-am dorit Iadul toată viața și am făcut tot ce trebuie pentru ca să ajungem acolo. Atunci de ce e Dumnezeu de vină, pentru că noi nu L-am preferat, nu L-am iubit, nu L-am vrut nicidecum?! De ce e de vină copilul tău – care s-a făcut Preot sau s-a făcut Monah sau e un credincios viu al Bisericii –, că s-a pregătit toată viața pentru Rai, iar tu, văzându-l toată ziua, te-ai pregătit pentru Iad?

Vom avea ce-am iubit!

Vom avea ceea ce ne-a împlinit!

Vom fi cu cei pe care ni i-am dorit!

Și dacă toată ziua vorbim cu Dumnezeul Cel în trei persoane, cu Tatăl, Fiul și Sfântul Duh Dumnezeu, cu Preacurata Stăpână, cu toți Sfinții și Îngerii Lui, pentru că ne dorim cel mai mult asta, de ce să fim „acuzați" că nu-i plăcem pe demoni? Iubirea e o alegere, după cum viața e o alegere. Și dacă alegi, atunci mergi după alegerea ta până la sfârșit, dacă ea se dovedește a fi cea bună, cea împlinitoare pentru tine.

Adică viața creștină e constantă, e mergere pe calea lui Dumnezeu. Dar ea e plină de bucurie dumnezeiască și de împlinire sfântă, pentru că duce în Împărăția lui Dumnezeu.

Mult spor în tot ceea ce faceți și multă pace! Amin!

Predică la Duminica a V-a după Paști [2021]

Iubiții mei,

Hristos a înviat[490]!

Sfânta Mare Mucenică Fotini [Φωτεινὴ], amintită în Evanghelia de azi [In. 4, 5-42] ca Femeia samaritisă [ἡ γυνὴ ἡ σαμαρεῖτις] [In. 4, 9, BYZ], e pomenită pe 26 februarie. Și ea s-a născut în cetatea Sihar [Σιχάρ] și a crezut în Domnul, atunci când a vorbit cu El, iar apoi a devenit creștină[491], dimpreună cu doi fii ai ei și cu 5 surori[492]. Tot pe 26 ianuarie, dimpreună cu mama lor, sunt pomeniți și Sfinții Mucenici Iosis [Ἰωσῆς] și Victor [Βίκτωρ], fiii Sfintei Fotini, cei martirizați prin tăierea capului[493], dar și cele 5 surori ale sale: Sfintele Mucenice Foto, Fotis, Paraschevi, Chiriachi și Anatoli [Φωτώ, Φῶτις, Παρασκευή, Κυριακὴ καὶ Ἀνατολὴ], toate fiind martirizate cu sabia cu două tăișuri, în afară de Sfânta Mucenică Fotis, care a fost martirizată prin legarea ei de doi pomi și prin sfâșierea ei în două[494].

Iar Sfânta Fotini, Maica noastră, după ce a propovăduit neamului său, a propovăduit și în Africa, dar

---

[490] Începută la 16. 38, în zi de joi, pe 27 mai 2021. Soare și nori, 26 de grade, vânt de 6 km/ h.

[491] *Cf.* https://www.synaxarion.gr/gr/sid/2245/sxsaintinfo.aspx

[492] *Cf.* https://doxologia.ro/viata-sfant/viata-sfintei-mucenite-fotini-samarineanca.

[493] *Cf.* https://www.synaxarion.gr/gr/sid/2247/sxsaintinfo.aspx

[494] *Cf.* https://www.synaxarion.gr/gr/sid/2246/sxsaintinfo.aspx

și la Roma[495]. Pentru că a venit cu îndrăzneală în fața lui Nero, în Roma, dimpreună cu ceilalți ai ei, și i-a spus că vrea să îl învețe să creadă în Hristos.

Bineînțeles, Nero, în nebunia lui, i-a chinuit din destul, dar s-a și cutremurat de minunile pe care le vedea pe când îi chinuia. Dar Sfânta Fotini o botează pe fiica Împăratului Nero, pe Domnina [Δομνίνα], numind-o Antusa [Ανθούσα], dimpreună cu 100 de roabe ale sale, care vor deveni Sfinte Mucenice ale Domnului[496].

Căci Nero, autocratorul, a văzut minunile lui Dumnezeu, dar nu s-a pocăit pentru păcatele sale, ci a luptat mai departe împotriva Bisericii Sale. Pe când fiica lui le-a văzut și s-a schimbat duhovnicește, cu schimbarea cea bună, cu care se schimbă toți cei care se mântuie. Pentru că minunile lui Dumnezeu sunt pentru ca să ne schimbăm interior, pentru ca să ne punem pe calea sfințeniei și nu pentru ca să ne împăunăm cu ele. Căci Dumnezeu face minuni pentru cei care se decid mai greu pentru viața cea bună, pentru cei care au îndoieli, pentru cei care au păcate mari. Și ele sunt expresia milei Lui față de noi, cei care așteptăm noi și noi dovezi ca să credem în El, când toată creația Lui e o dovadă abisală a prezenței Sale cu noi.

Însă Sfânta Mare Mucenică Fotini a crezut în Domnul nu pentru că a văzut minunile Sale, ci pentru că a vorbit cu El și El i S-a revelat ei! Hristos Dumnezeu i-a vorbit la modul personal și ea a acceptat cu toată ființa ei că El este Hristos. Pentru că Domnul i-a spus: „Eu sunt [Ἐγώ εἰμι], Cel care îți vorbește ție [ὁ λαλῶν

---

[495] *Cf.* https://www.synaxarion.gr/gr/sid/2245/sxsaintinfo.aspx

[496] *Cf.* https://doxologia.ro/viata-sfant/viata-sfintei-mucenite-fotini-samarineanca și https://www.synaxarion.gr/gr/sid/2245/sxsaintinfo.aspx

σοι]!” [In. 4, 26, BYZ]. Revelarea Sa de aici amintindu-ne de cea făcută Sfântului Profet Moisis [Μωϋσῆς]: „Ἐγώ εἰμι ὁ ὤν [Eu sunt Cel care sunt]” [Ieș. 3, 14, LXX].

Iar „Cel care sunt” înseamnă Cel veșnic, fără de început și sfârșit, Care sunt din totdeauna și voi fi pentru totdeauna. Eu sunt Dumnezeul Cel veșnic și Care le-am făcut pe toate cele care există. Dar când Fiul Tatălui S-a întrupat și S-a făcut om, El a vorbit cu oamenii față către față. Tocmai de aceea, El, Cel întrupat, e Cel care ne vorbește nouă și ne ascultă pe noi și e cu noi și ni Se dă nouă ca Mâncare și Băutură veșnice.

Pentru că noi nu am fi putut urca la El niciodată! Și El știind asta, a coborât la noi și a fost și este cu noi, pentru ca să ne ridice pe noi la El. Să ne ridice pe noi la El prin slava Lui cea veșnică, de care ne-a umplut prin Învierea Lui și prin coborârea Lui în noi, dimpreună cu Tatăl și cu Duhul, la Cincizecime, prin slava Lui.

Și zilele acestea de praznic, zilele de praznic ale Învierii Domnului, sunt zile de mare bucurie și de multă împlinire pentru noi, pentru că noi ne umplem din destul de slava Lui. Nimeni nu se mai poate plânge că nu e ajutat să se sfințească, atâta timp cât slava Lui ne umple pe noi din destul, ci e nevoie de continua ascultare a Sa, de continua urmare a Lui prin nevoință și curăție, prin slujire și prin facerea de bine.

Cel care este ne vorbește nouă! Ne vorbește tainic, în fiecare clipă, dacă inima noastră se mărturisește Domnului. Și așa cum Sfânta Fotini a vorbit față către față cu El, tot la fel putem vorbi și noi cu Domnul, în fiecare clipă, în taina inimii noastre. De aceea, rugătorii neîncetați ai Bisericii au inima o mare și negrăită taină. Pentru că El nu numai că e chemat acolo, în adâncul ființei noastre, dar El și coboară acolo, unde noi Îl chemăm, și ne revelează nouă taine preadumnezeiești!

Când vorbeam cu Sfântul Ilie văzătorul de Dumnezeu, Părintele inimii mele, Povățuitorul și Învățătorul meu în cele dumnezeiești, și el îmi povestea despre simțirile, luminările și vederile dumnezeiești pe care le avusese între timp, de la ultima noastră întâlnire, el și le scotea din taina inimii lui și mi le așeza în inima mea. Le scotea din taina lui pentru ca să le pună în taina inimii mele. Căci dacă el nu ar fi făcut asta, dacă nu și-ar fi mărturisit inima lui înaintea mea, eu n-aș fi ajuns niciodată să le aflu. Dar așa cum Dumnezeu Se pleca până la el și îi arăta lui taine negrăite, la fel și el, cu smerenie, se pleca spre mine, nevrednicul, ca să mi le spună pe cele ale lui Dumnezeu. Pentru că toate cele din Scriptură și din Viețile Sfinților așa s-au scris: mai întâi le-a revelat Dumnezeu în inima lor, apoi toate au fost scrise de către ei pe foaie, pe scurt. Și nu s-ar fi scris, dacă Sfinții lui Dumnezeu nu și-ar fi deschis inima larg spre viitorime, spre cei care vor dori să citească.

De aceea, înțeleg nespus de bine ce înseamnă să primești taine în vorbiri de taină, în vorbiri dumnezeiești, pline de pace și de odihnire sfântă. Căci vorbirea Domnului cu Sfânta Fotini a fost vorbire tainică, dumnezeiască, plină de revelații dumnezeiești. Și ea a avut parte de o asemenea revelare preaminunată a lui Dumnezeu pentru că a fost cu totul sinceră cu El. Căci dacă ești sincer cu Dumnezeu, El este cu totul deschis față de tine și te umple din destul de slava Lui și de multă cunoaștere dumnezeiască. Dar dacă încerci să fii pervers cu El, să fii ascuns, atunci te întuneci pe fiecare zi, pentru că crezi că Îl poți minți pe Cel ce vede și știe toate.

Iar în relația cu Dumnezeu, omul se simplifică tot mai mult și nu se complică. Pentru că în primul rând contează realitatea vieții interioare. Și viața interioară

înseamnă cum ești tu cu adevărat înaintea lui Dumnezeu. Și pentru ca să fii tot mai propriu Lui, tu trebuie să spovedești continuu și să urăști în ființa ta tot păcatul și toată patima. Pentru că cele care te fac impropriu relației cu El e tot păcatul pe care îl faci. Dar, datorită păcatelor tale, nici de oameni nu te poți apropia în mod real, pentru că nu îi înțelegi, nu îi vezi în adâncul lor.

Însă, când Domnul vorbea cu Sfânta Fotini, El știa și vedea toată inima ei! Pentru El nu era nicio taină! Dar noi, ca să ne vedem pe noi, dar și pe alții, trebuie să ne umplem de slava Lui. Căci numai slava Lui e cea care ne face să vedem adâncul nostru și al altora. Slava Lui e lumina dumnezeiască care ne dă să vedem în adâncul nostru. De aceea, apropierea continuă față de Dumnezeu e o continuă înțelegere de sine și o continuă înțelegere a semenilor noștri. Pentru că slava Lui e cea care ne ține împreună în Biserică și ne curățește și ne luminează și ne sfințește pe toți, dimpreună cu teologia, slujirea și viața Bisericii Sale. Fiindcă noi înțelegem toate prin slava Lui și, ajutați de El, Îi slujim Lui cu bună-credință.

Așadar, iubiții mei, a dialoga înseamnă a trăi din plin normalitatea noastră creaturală. Pentru că noi suntem creați de Dumnezeu dialogici, vorbitori despre cele bune și meniți să creștem în cele bune. Și putem dialoga mereu cu oamenii, pentru că dialogăm continuu cu Dumnezeu. Iar noi creștem prin dialog în cunoașterea de sine și în cunoașterea semenilor noștri.

Mulți se tem de dialogul cu alții, pentru că se tem că vor suferi, că vor avea decepții. Da, decepții vor exista întotdeauna! Dar fără dialog, fără dialogul care ne împlinește, trăim o viață mută, o viață fără bucurie. Și trebuie să ne asumăm orice risc pentru bucuria împlinitoare a dialogului și a relației cu persoana iubită.

Orice prietenie e un risc, orice căsătorie e un risc, orice discuție cu cineva e riscantă, dar relația reală e mereu una împlinitoare. Chiar dacă prietenul mă trădează, chiar dacă soția mă trădează în iubirea mea, dacă eu îi iubesc, eu rămân vertical în relația de prietenie și de căsătorie. Pentru că a avea o relație înseamnă a dărui, a te dărui cu toată sinceritatea. Și dacă sinceritatea ta e mințită, e vândută, este escrocată, nu tu, cel care te-ai dăruit, ești învinsul, ci cel care te-a mințit. Pentru că el s-a mințit pe sine, nu pe tine! S-a mințit cu o non-relație, cu vorbirea cu un perete, cu peretele egoismului său, în loc de vorbirea cu un om.

Marii criminali, marii hoți, marii nesimțiți ai istoriei au fost și sunt oameni triști, neîmpliniți. Și pentru că se tem de oameni, de relațiile reale cu oamenii, ei aleg să îi străpungă pe-afară, să îi omoare, să îi fure, să îi mintă cum pot. Însă nimic din ceea ce nu se face în mod liber n-are valoare! Sfinții și-au dat viața pentru Dumnezeu, pentru că s-au încrezut în El. Toți oamenii de geniu au muncit toată viața pentru opera lor, pentru că au crezut în darul lor de la Dumnezeu. Eroii noștri au murit pentru o iubire mai presus de ei, pentru o iubire care știe să se jertfească, care știe să moară pentru alții. Iar marea iubire, marea creație, marea viață e plină de măreție, tocmai pentru că se uită pe sine pentru ceilalți. Pentru că se împlinește pe sine în relație cu oamenii și nu în indiferență față de ei.

Domnul vorbește cu oamenii, pentru că Se bucură de oameni. Pentru că îi iubește pe oameni, pe cei pe care El i-a creat. El nu îi privește de sus pe oameni, ci le vorbește față către față, ca Unul de-al lor, smerindu-Se pe Sine întotdeauna, pentru ca să fie pe înțelesul lor. Iar nouă ni se pare că Scriptura și Tradiția Bisericii sunt complicate, că sunt grele, că sunt imposibile, când ele sunt pe înțelesul nostru. Pentru că El putea să le facă

infinit mai grele decât sunt acum, dar S-a gândit la noi, la neputința noastră.

De aceea, când noi credem că ne e prea greu, că avem prea multe pe cap, că viața noastră e aproape insuportabilă, trebuie să privim înăuntru nostru. Să vedem cum ne-am complicat noi lucrurile, cum ne-am complicat viețile, care, în esența lor, sunt simple și smerite. Și când vom ajunge să avem nevoi și cerințe reale, când ne vom smeri și vom accepta viețile noastre așa cum sunt, atunci nimic nu o să ne mai pară mult sau greu, pentru că vom vedea că aceasta este realitatea vieților noastre.

Mai pe scurt: nu fug după haine la modă, nu vreau mâncare sofisticată, nu vreau condiții de lucru costisitoare, nu mă duc în vacanțe de ochii lumii, ci numai pentru ca să mă odihnesc, mă mulțumesc cu puținul meu, muncesc serios pe fiecare zi, mă odihnesc în pace și cu rugăciune, mă trezesc pentru ca să mă bucur din nou de slujire și de creație, vorbesc cu oamenii în mod real și onest. Și mi-am simplificat tot mai mult viața și modul de a mânca, de a scrie, de a crea, de a vorbi, de a mă odihni, pentru că asta mă împlinește.

Puținul este plin de înțelepciune. A mânca și a bea înseamnă a te bucura împreună cu alții și nu a te lua salvarea. Vorbirea profundă este odihnă și întărire de ambele părți. Și pot crea și pot vorbi nu pentru că am timp și bani și tot ceea ce-mi trebuie, ci pentru că am suflet! Pentru că pun sufletul pe primul plan și îmi leg trupul de suflet întotdeauna, pentru că ambele părți ale noastre trebuie înduhovnicite. Și când scriu și când citesc și când mă rog și când muncesc și când pictez o fac cu toată ființa mea, pentru că mă bucur din destul pentru tot ceea ce fac. Dacă nu ne place ceea ce facem, obosim și ne enervăm. Dar dacă ni le asumăm

pe toate ca pe cele ale vieții noastre, atunci le ducem pe toate cu bucurie și cu împlinire.

Vă doresc mult spor în toate cele bune și multă pace! Dumnezeu să ne întărească mereu în ceea ce facem și să ne bucure mereu cu slava Sa cea negrăită! Amin.

Predică la Duminica a VI-a după Paști [2021]

Iubiții mei,

Hristos a înviat[497]!

Când nu ai văzut niciodată cu ochii tăi, pentru că te-ai născut orb, nu știi cum arată lumina, soarele, florile, lumea în ansamblul ei. Dar dacă nu ți-ai curățit ochii inimii tale și n-ai văzut niciodată slava lui Dumnezeu, a Dumnezeului Celui viu, tot orb ești, pentru că n-ai văzut lumina cea adevărată, cea care îl curățește, îl luminează și îl sfințește pe tot omul credincios, pe tot fiul Bisericii Sale.

Ești orb dacă nu te vezi pe tine, dacă nu îți vezi adâncul tău, dar ești orb și dacă nu vezi adâncul vieții celorlalți. Suntem orbi dacă nu ne iubim aproapele, dacă nu îl iertăm, dacă nu ne rugăm pentru el, dacă nu îi vrem același bine ca și nouă: mântuirea cea veșnică. Căci „dacă avem să zicem că păcat nu avem [ἐὰν εἴπωμεν ὅτι ἁμαρτίαν οὐκ ἔχομεν], ne înșelăm pe noi înșine [ἑαυτοὺς πλανῶμεν] și adevărul nu este în[tru] noi [καὶ ἡ ἀλήθεια οὐκ ἔστιν ἐν ἡμῖν]” [I In. 1, 8, BYZ]. Pentru că adevărul stă în noi numai dacă ne recunoaștem cu adevărat starea noastră de păcătoșenie interioară, de stricăciune interioară. Dar, „dacă avem să ne mărturisim păcatele noastre [ἐὰν ὁμολογῶμεν τὰς ἁμαρτίας ἡμῶν], credincios este și drept [πιστός ἐστιν καὶ δίκαιος]”, El, Dumnezeul nostru, „ca să ne ierte

[497] Începută la 8. 05, zi de vineri, pe 4 iunie 2021. Cer înnorat, 16 grade, vânt de 3 km/ h.

nouă păcatele [ἵνα ἀφῇ ἡμῖν τὰς ἁμαρτίας] și să ne curățească pe noi de toată nedreptatea [καὶ καθαρίσῃ ἡμᾶς ἀπὸ πάσης ἀδικίας]" [I In. 1, 9, BYZ].

De unde rezultă că El ne iartă pe noi de toată nedreptatea, de tot păcatul pe care noi l-am făcut și care nu ne lasă pe noi să fim Drepți și Sfinți înaintea lui Dumnezeu, dacă ne mărturisim Lui cu pocăință. Dacă ne mărturisim adevărul nostru cel mai brutal, cel mai sincer, adevărul nostru adevărat, și prin care adevărul Lui rămâne în noi.

Căci poate v-ați întrebat vreodată care e legătura interioară dintre sfințenia personală și adevărul lui Dumnezeu. De ce trebuie să fim Sfinți, pentru ca adevărul Lui să rămână în noi? Sau de ce au Sfinții în ei adevărul lui Dumnezeu și nu vor să se lepede de el niciodată? Pentru că, pe măsură ce ne sfințim viața, pe atât iubim adevărul lui Dumnezeu cu mai multă evlavie, cu mai multă acrivie, cu toată exactitatea lui.

Căci cel care nu cunoaște teologia lui Dumnezeu, dar nici nu se sfințește pentru ca să fie propriu teologiei sau adevărului lui Dumnezeu, nu ține la exactitatea credinței. E relativist, la el merge „și altfel", pentru că el crede că „nu contează tot ce a zis Biserica" vreodată. Dar cel care crește zilnic în sfințenia lui Dumnezeu, acela înțelege că toate ale Bisericii au o legătură interioară desăvârșită. Pentru că textul Scripturii și textele Sfinților și dogmele și canoanele și Slujbele și istoria și viața Bisericii sunt un tot unitar. Dacă nu le vezi ca pe un tot care te mântuie, atunci ești orb. Și dacă ești orb, atunci nu poți să vezi subtilitățile abisale dintre toate cele ale Bisericii, dar nici relația incomprehensibilă a lui Dumnezeu cu Biserica Sa și cu întreaga Sa creație.

O traducere adulterină, infidelă a Dumnezeieștii Scripturi, o traducere neserioasă a Sfinților, o traducere falsificatoare a Slujbelor Bisericii, o predică ce nu

are de-a face cu experiența interioară a sfințeniei, lipsa realilor Părinți și Duhovnici ai Bisericii te duc pe arătură...și nu la mântuirea ta. Pentru că mântuirea ta e formată din adevărul lui Dumnezeu. Și pentru ca să încapă adevărul lui Dumnezeu în tine, tu trebuie să vii la El și să te mărturisești Lui neîncetat, pentru ca adevărul Lui să fie bucuria și împlinirea ta.

Pentru că adevărul lui Dumnezeu nu încape în tine, dacă tu nu te recunoști drept păcătosul ce ai nevoie neîncetat de mila și de ajutorul lui Dumnezeu. Dar când nu ne mai mințim pe noi înșine, când în noi înșine spunem adevărului adevăr și minciunii minciună, și Îi mărturisim Lui toată minciuna din noi, atunci devenim tot mai încăpători pentru adevărul lui Dumnezeu, căci el vine la cei care nu se mai mint pe ei înșiși.

De aceea, dacă vrem să fim oameni adevărați, atunci trebuie să ne sfințim viața în fiecare zi. Și dacă ne sfințim viața în fiecare zi, atunci pe fiecare zi ne vindecăm de orbirea ontologică, de orbirea pe care patimile noastre au produs-o și o produc neîncetat în ființa noastră.

– Însă ce înseamnă a-ți sfinți viața?

– A te umple zilnic de slava lui Dumnezeu, de viața Lui cea veșnică! Pentru că faptele noastre evlavioase, făcute împreună cu Dumnezeu, sunt lumânarea vieții noastre, sunt capacitatea noastră de a fi aprinși de Dumnezeu, dar slava Lui este focul dumnezeiesc ce aprinde lumânarea ființei noastre. Prin tot ceea ce facem în credință în ființa noastră, noi ne pregătim pentru primirea și păstrarea slavei Lui în noi. Dar mântuirea noastră nu vine din faptele noastre, ci din aprinderea noastră dumnezeiască de slava Lui, din strălucirea slavei Lui în noi înșine. Căci mântuirea e divino-umană, e conlucrare cu Dumnezeu și nu o reușită pur umană. Iar cei care văd asceza Bisericii ca pe o

performanță individualistă și nu ca pe o conlucrare tainică și preadumnezeiască dintre Dumnezeu și noi, nu știu nimic despre mântuirea lui Dumnezeu. Pentru că Dumnezeu e Cel care ne cheamă dintru început la mântuire, e Cel care ne sprijină neîncetat în lucrarea mântuirii noastre și ne mântuie pe noi prin coborârea Sa în noi prin slava Lui și prin continua Lui locuire în noi și convorbire și învățare tainică a noastră. De aceea, robii Lui sunt cunoscuți de către El neîncetat și sprijiniți neîncetat de către El, pentru că El e mereu cu ei și ei cu El. Și cine vrea să îi cunoască pe robii Lui, aceia trebuie să Îl roage pe El ca El să i-i descopere. Și Dumnezeu îți descoperă pe Sfinții Lui – și pe cei care sunt cu totul în Împărăția Lui, dar și pe cei de lângă tine, care acum sunt în viața aceasta, cu noi –, dacă, cu adevărat, mergi pe calea mântuirii. Căci El dorește să te ajute neîncetat prin cei în care El locuiește. Pentru că numai ajutat de Sfinții lui din cer și de cei de pe pământ, tu poți să vezi, să vezi cu adevărat. Să te vezi pe tine, să îi vezi pe alții, dar, în primul rând, să Îl vezi pe Dumnezeu, pe Cel care este Lumina lumii [In 9, 5] și Cel care ne umple pe toți de reala vedere, de vederea cea duhovnicească.

Însă, în Evanghelia de azi [In. 9, 1-38], – că tot am amintit de In. 9, 5 – Domnul spune acest lucru despre Sine la versetul la care am făcut referire: „Oricând în lume am să fiu [Ὅταν ἐν τῷ κόσμῳ ὦ], lumină sunt a lumii [φῶς εἰμι τοῦ κόσμου]” [In. 9, 5, BYZ].

– Însă când nu e Fiul Tatălui în lume, dacă „toate prin El s-a[u] făcut [πάντα δι᾽ Αὐτοῦ ἐγένετο]” [In. 1, 3, BYZ] și El le susține pe toate întru existență, dimpreună cu Tatăl și cu Duhul Sfânt?

– Da, El este întotdeauna în lume prin slava Lui, pentru că El susține lumea întru existență! Dar pentru ca să simți prezența Lui în lume trebuie să te faci locaș

rațional al lui Dumnezeu. Trebuie să Îl lași pe El să Se odihnească în tine prin slava Lui. Trebuie să te umpli de slava Lui, de lumina Lui cea dumnezeiască, pentru ca să te faci și tu lumină. Și astfel, recitind spusa Domnului în următorii termeni, toate devin clare: „Oricând am să fiu în tine prin slava Mea, oricând am să fiu în tine, cel care acum ești în lume, Eu sunt lumina ta, Eu, Cel care sunt lumina întregii existențe". De unde înțelegem că nu putem vedea niciodată cu adevărat, dacă nu suntem plini de slava Lui, adică de lumina Sa cea sfântă, care ne umple de vedere. De adevărata vedere a toate.

Și așa înțelegem neîncetata strigare a Sfântului Grigorios Palamas către Născătoarea de Dumnezeu, atunci când cerea de la ea să primească în el slava lui Dumnezeu: „Φώτισόν μου τὸ σκότος [Luminează întunericul meu!]"[498]. Căci el conștientiza că este în întuneric și că întunericul e în el, dacă nu simte și nu vede în el slava cea veșnică a lui Dumnezeu. Întunericul nostru interior e nesimțirea și nevederea slavei Sale. Iar strigarea lui isihastă, neîncetată, e strigarea vie, neîncetată a tuturor Sfinților către Dumnezeu. Pentru că El este Lumina tuturor, adică Izvorul veșnic de viață și de cunoaștere și de sfințenie al tuturor făpturilor Sale raționale, adică al Îngerilor și al oamenilor.

Oricând [ὅταν] El e în noi, El este lumina noastră! Și dacă suntem plini de lumina Lui, atunci nu mergem prin întunericul necunoașterii de Dumnezeu, ci prin simțirea și vederea Lui, adică prin cunoașterea Lui cea neîncetată, veșnică. Și această cunoaștere dumnezeiască – pe care o dobândim prin simțirea slavei Sale, prin luminarea noastră de către slava Sa și prin vederea dumnezeiască a slavei Sale – e cunoașterea care ne mântuie pe noi sau e drumul îndumnezeirii noastre. Și

---

[498] PG 151, col. 566 C.

despre această cunoaștere sfântă au scris Sfinții lui Dumnezeu din propria lor experiență, adică despre teologia cea dumnezeiască a Bisericii Sale. Și pentru ea s-au nevoit toată viața și au apărat-o cu prețul vieții lor, pentru că era teologia care îi sfințea pe ei neîncetat. Era iubirea, era viața și respirația lor clipă de clipă.

...Domnul l-a trimis pe orb la Siloam [Σιλωάμ], despre care Sfântul Ioannis Teologul ne spune că înseamnă Ἀπεσταλμένος/ Apestalmenos [Trimis] [In. 9, 7, BYZ]. De la verbul ἀποστέλλω [apostello], care înseamnă din sau prin trimitere[499], îl avem și pe Ἀπόστολος [Apostolos], pe Apostol. Și ἀπόστολος [apostolos] înseamnă trimis de Dumnezeu și vestitor[500] al voii lui Dumnezeu în lume. Trimis de El ca să vestească Evanghelia mântuirii la toată făptura.

De aceea, când vorbim despre vocația apostolică a Bisericii, despre chemarea ei sfântă de a propovădui aidoma Sfinților Apostoli ai Domnului, nu vorbim doar despre a lua în mână Scriptura și de a citi din ea. Pentru că vocația apostolică a Bisericii nu se reduce la păstrarea și citirea Scripturii în Biserică la Slujbe, ci este una harismatică. Pentru ca să fii apostolic în viața și în teologia ta trebuie să îți asumi întreaga teologie a Bisericii, pe care Dumnezeu să ți-o certifice interior prin simțirile, luminările și vederile dumnezeiești pe care El ți le dăruie în procesul continuu de sfințire al vieții tale.

Căci Sfântul Grigorios Palamas se nevoia să cunoască teologia Bisericii, să o cunoască din cărțile Bisericii, dar, în același timp, striga tot timpul după slava lui Dumnezeu. Nu se încredea doar în citirile sale, pentru că știa că Dumnezeu deschide neîncetat mintea omului și îl face să le înțeleagă. Căci citirea teologică și cuprinderea personală a Tradiției și a Istoriei Bisericii

---

[499] *Cf.* https://en.wiktionary.org/wiki/ἀποστέλλω.
[500] Friberg Greek Lexicon, 3.299, apud BW 10.

merg mână în mână cu curățirea ta de patimi, cu luminarea și cu sfințirea ta. Și când Dumnezeu coboară în tine prin slava Lui și când te umple de vederi și de înțelegeri dumnezeiești, când te face o bibliotecă vie, o gură vie, o gură vorbitoare a Bisericii, atunci te trimite apostolic spre toți, pentru că reprezinți gura apostolică a Bisericii.

Tocmai de aceea am spus că vocația apostolică a Bisericii e harismatică. Căci nu e de ajuns doar să fii Episcop sau Preot, adică nu e de ajuns doar hirotonia validă a Bisericii pentru ca să fii autoritativ în Biserică, ci trebuie să îți asumi toată viața și teologia Bisericii și, în același timp, să fii trimis mistic de către El, harismatic, ca unul plin de intimitatea cu Dumnezeu și de harismele Sale cele prea mari, ca să vorbești și să faci lucruri dumnezeiești, mântuitoare pentru oameni.

Din acest motiv, noi nu avem doar Sfinți Apostoli în istoria Bisericii, ci și Sfinți întocmai cu Apostolii [Ἰσαπόστολοι] Domnului. Și cei întocmai cu Apostolii sau asemenea lor în viață, în sfințenie și în lucrarea lor bisericească, sunt în toate secolele, până azi. Căci dacă avem națiuni îmbisericite pe fața pământului, avem și altele care sunt în afara ei sau au ajuns din nou în afara ei. Și pentru acestea Dumnezeu Își va trimite Sfinții Lui Apostoli, pentru ca să le aducă în Biserică sau să le readucă în Biserica Lui.

Fiindcă, iubiții mei, Biserica este plenitudinea a tot adevărul, a toată harisma și a toată sfințenia lui Dumnezeu, atâta timp cât „în El [ἐν Αὐτῷ]”, în Hristos Dumnezeu, „locuiește toată plinătatea dumnezeirii în mod trupește [κατοικεῖ πᾶν τὸ πλήρωμα τῆς θεότητος σωματικῶς]” [Col. 2, 9, BYZ]. În Biserica Sa, care e trupul Lui mistic, locuiește tot adevărul și toată slava Treimii, pentru că slava Lui locuiește în noi, în cei răscumpărați de El din mâinile demonilor și înfiați de El

în Botez prin slava Lui. Căci mai înainte ca să existe locașurile Bisericii, acestea atât de teologic și de frumos construite, au existat cei care au crezut în Dumnezeu și L-au urmat pe El și s-au umplut de adevărul Lui, iar mai apoi au fost umpluți de slava Lui la Cincizecime.

La început au fost Apostolii, cei trimiși de El în lume ca să facă o singură Biserică din întreaga lume, dar aceștia au fost umpluți mai întâi de harisma Preoției și de slava Treimii, pentru ca nu doar să propovăduiască, ci și să instituie Biserica în mod sacramental. Propovăduirea nu e un scop în sine, ci e o trimitere continuă spre îmbisericirea oamenilor și spre unirea sacramentală cu Hristos Dumnezeu. Auzi predica Bisericii nu doar pentru că e plăcută și te învață multe, ci în primul rând pentru că e plină de adevărurile mântuirii tale. Iar pe tine te interesează să învii din morți, să nu mai fii orb, ci văzător de Dumnezeu și de oameni, te interesează să îți sfințești viața ta.

Așa că interesul nostru bisericesc, interesul nostru sfânt, e acela de a ne mântui. Venim la Biserică pentru ca să ne mântuim și nu pentru ca să pierdem timpul. Dar mântuirea nu este întrecere sportivă orgolioasă, unde numai unul din mulți câștigă locul întâi, ci mântuirea este comunională. Pentru că noi ne mântuim împreună, aici, în Biserica slavei Sale, ajutându-ne unii pe alții în mod continuu. Iar sporirea fiecăruia în viața cu Dumnezeu e personală și interioară, dar ea este deschisă mereu spre ceilalți și trăită împreună cu ceilalți. Căci noi nu ne pregătim pentru o viață capitalistă, nu ne pregătim pentru: „să moară mulți, cât mai mulți, dar nouă să ne fie bine”, ci pentru o veșnică viață comunională în Împărăția lui Dumnezeu. Unde să trăim împreună cu toți Sfinții lui Dumnezeu, cei din toate

secolele, și cu toate Sfintele Puteri cerești ale lui Dumnezeu.

De aceea, cei care nu ne înțeleg credința, nu ne înțeleg nici atitudinile profund creștine ca neam. Ospitalitatea noastră profundă, iubirea noastră de frumos și de curăție, împreuna locuire cu noi a celor de alte credințe și de alte neamuri, modul nostru pașnic de a trăi și continua noastră dăruire, care înseamnă masă împreună, prăznuire, răsar din credința noastră.

Miorița[501] nu e un elogiu adus defetismului și inacțiunii, ci o rafinare culturală a teologiei purtării de grijă a lui Dumnezeu. Pentru că atunci când simți că voia lui Dumnezeu e să accepți boala, nereușita, moartea, a te lupta cu El înseamnă a fi infantil. După cum Meșterul Manole[502] nu este o pledoarie pentru imobiliare zidite peste Biserici și cimitire, ci o subliniere identitară de excepție. Pentru că românii își zidesc și își păstrează Bisericile cu multă trudă, dar și cu totală iubire față de ele. Se zidesc în Bisericile pe care le zidesc, pentru că le zidesc pe iubirea lor. Și rămân în memoria Bisericii lor, pentru că se îngrijesc de ele în mod activ.

Căci Bisericile se țin cu iubire în primul rând și nu cu bani! Dacă iubești pe Dumnezeu și Biserica Lui, atunci toată averea ta e averea Bisericii, pentru că o folosești spre binele Bisericii Sale. Dar dacă lași Bisericii doar o bancnotă modestă, când te duci pe la Paști sau când vine Preotul pe la tine cu Botezul, nu știi cum e cu iubirea. Pentru că iubirea de Dumnezeu vine în mod curent la Biserică, pentru că trăiește tot timpul biseri-

---

[501] A se vedea: https://ro.wikipedia.org/wiki/Miorița și https://ro.wikisource.org/wiki/Miorița.

[502] Idem:
https://ro.wikipedia.org/wiki/Meșterul_Manole și
https://ro.wikisource.org/wiki/Mănăstirea_Argeșului.

cește. Dar dacă toată viața ta e viața Bisericii, atunci nu cumperi doar 3 lumânări sau nu dai doar 30 de lei la o colectă, ci îți dai toți banii pe cărți teologice, pe Sfinte Icoane, pe pelerinaje, pe întrajutorarea semenilor, pe întreținerea Bisericilor și a Mănăstirilor. Căci ceea ce contează pentru tine nu sunt banii, ci iubirea ta pentru Dumnezeu și pentru oameni.

Iar când iubești, nu te uiți la bani, ci la relație! Iar mântuirea e relație evlavioasă cu Dumnezeu și cu semenii tăi.

Joi, la praznicul Înălțării Domnului, îi vom pomeni în mod special pe cei care au murit pentru noi de-a lungul secolelor, pentru ca Biserica românească să rămână apostolică. Căci dacă strămoșii noștri nu ar fi rămas în Biserica Cincizecimii și a Apostolilor, astăzi ne-am fi închinat spre „Makkah al-Mukarramah”[503] sau spre Roma și nu spre „Răsăritul cel dintru înălțime [ἐξ ὕψους Ἀνατολήν]”[504]. Dar ei și noi am ales să Îl slujim pe Răsăritul nostru cel dintru înălțimea slavei Sale, acolo unde S-a înălțat ca să înalțe firea noastră pentru veșnicie în Dumnezeiasca Treime, pentru ca să fim și noi acolo unde este El. Și toți cei care ne-au ajutat și ne ajută să fim creștini sunt în rugăciunile noastre pururea, pentru că iubirea și jertfa lor sunt fundamentele păcii noastre.

Să ne reîntâlnim cu bine și să trăim ultimele zile pascale cu pace și cu bucurie dumnezeiască! Căci praznicul Învierii Domnului se termină miercuri, 9 iunie 2021. Adică nu ține 3 zile, ci 39 de zile, pentru ca să simțim din plin că prăznuim dumnezeiește. Amin!

---

[503] Idem: https://en.wikipedia.org/wiki/Mecca.

[504] *Cf.* https://www.teologiepentruazi.ro/2020/12/19/predica-la-duminica-anterioara-nasterii-domnului-2020/.

Predică la Înălțarea Domnului [2021]

Iubiții mei,

Hristos S-a înălțat[505]!

Și El S-a înălțat acolo de unde nu S-a despărțit niciodată după ființa Sa, S-a înălțat în sânul Preasfintei Treimi, cu umanitatea Sa cea îndumnezeită, pentru ca să ne ridice pe noi, prin slava Sa, la comuniunea cu Sine, cu Tatăl și cu Duhul Sfânt, cu Dumnezeul nostru treimic. Căci El ne-a spus: „Iar acum Mă duc la Cel care M-a trimis pe Mine [Νῦν δὲ ὑπάγω πρὸς τὸν πέμψαντά Με]" [In. 16, 5, BYZ] în lume, la Tatăl Meu. Și „vă este de folos vouă ca Eu să Mă duc; căci dacă Eu nu am să Mă duc, Mângâietorul [ὁ Παράκλητος] nu va veni la voi; dar dacă am să Mă duc, Îl voi trimite pe El la voi" [In. 16, 7, BYZ].

Prepoziția πρὸς [pros] apare o dată în Ioannis 16, 5[506] și de două ori în 16, 7[507]. Și eu am tradus-o acum prin „la", deși, adesea, o traduc prin „către". Și am tradus-o astfel, pentru ca să subliniez destinația finală și nu mergerea spre aceasta, pe care o presupune „către".

Fiul merge la Tatăl, pentru ca Mângâietorul să vină la noi. Fiul merge la Tatăl și la Duhul Sfânt, adică

---

[505] Începută la 14. 43, în zi de marți, pe 8 iunie 2021. Cer înnorat, după ce-a fost soare, 24 de grade, vânt de 3 km/ h.

[506] BYZ: Νῦν δὲ ὑπάγω πρὸς τὸν πέμψαντά Με, καὶ οὐδεὶς ἐξ ὑμῶν ἐρωτᾷ Με, Ποῦ ὑπάγεις;

[507] BYZ: Ἀλλ᾽ Ἐγὼ τὴν ἀλήθειαν λέγω ὑμῖν· συμφέρει ὑμῖν ἵνα Ἐγὼ ἀπέλθω· ἐὰν γὰρ Ἐγὼ μὴ ἀπέλθω, ὁ Παράκλητος οὐκ ἐλεύσεται πρὸς ὑμᾶς· ἐὰν δὲ πορευθῶ, πέμψω Αὐτὸν πρὸς ὑμᾶς.

Se înalță în sânul Treimii cu umanitatea Sa, pentru ca, prin trimiterea Duhului Sfânt în Biserica Sa, slava Treimii să coboare și să rămână în noi.

– Și de ce este trimis Duhul Sfânt la noi de către Fiul și de către Tatăl?

– Este trimis πρὸς ὑμᾶς [In. 16, 7, BYZ], către noi sau la noi, pentru ca noi, prin slava Duhului Sfânt, care e slava Treimii, să mergem veșnic către sau la Dumnezeul nostru treimic. Iar „când are să vină Acela, Duhul Adevărului [τὸ Πνεῦμα τῆς Ἀληθείας], [El] vă va călăuzi pe voi întru tot adevărul [ὁδηγήσει ὑμᾶς εἰς πᾶσαν τὴν ἀλήθειαν]; căci nu va vorbi dintru Sine, ci câte are să audă va vorbi și pe cele care vin vă va vesti vouă. Acela Mă va preaslăvi, pentru că din al Meu va lua și vă va vesti vouă” [In. 16, 13-14, BYZ].

Pentru că, ceea ce spune Fiul nu este contrazis de Duhul și de Tatăl, pentru că Cei trei grăiesc la fel. Și Duhul Sfânt ne va călăuzi pe noi întru tot adevărul pe care ni l-a descoperit Dumnezeul nostru treimic, pentru că El dorește ca noi să Îl cunoaștem în mod intim pe Dumnezeu și să fim plini de slava, de adevărul și de iubirea lui Dumnezeu.

Fiul Se înalță la cer nu pentru ca să uite de noi, ci pentru ca să coboare în noi, prin slava Lui, dimpreună cu Tatăl și cu Duhul Sfânt. Căci Cincizecimea e coborârea slavei Treimii în noi și, totodată, urcarea noastră în cer, la comuniunea veșnică cu Dumnezeul nostru treimic, cu Dumnezeul mântuirii noastre.

Dar Cincizecimea Bisericii nu este individualistă, ci comunională! Ea nu îi separă, ci îi unifică interior pe oameni și între ei. Pentru că Treimea e una și Ea dorește ca și noi să fim una: „Părinte Sfinte, păzește-i pe ei în numele Tău, pe [cei pe] care [Mi] i-ai dat Mie, ca [ei] să fie una [ἵνα ὦσιν ἕν], precum Noi [καθὼς Ἡμεῖς] [suntem una]!” [In. 17, 11, BYZ]. Căci Biserica este co-

muniunea sfântă a lui Dumnezeu cu toți cei credincioși Lui. Fiindcă El dorește „ca toți să fie una [ἵνα πάντες ἓν ὦσιν]; precum Tu, Tată, în Mine și Eu în Tine, ca și ei în Noi să fie una [ἵνα καὶ αὐτοὶ ἐν Ἡμῖν ἓν ὦσιν]; ca lumea să creadă că Tu M-ai trimis [pe Mine]" [In. 17, 21, BYZ].

– Însă cum suntem noi, cei credincioși, una în Dumnezeul nostru treimic?

– Prin viața cea dumnezeiască a Bisericii! Prin slava Treimii care e în noi de la Botez și prin credința mântuitoare și slujirea cea una a Bisericii lui Dumnezeu, pe care noi le acceptăm și le trăim ca pe propria noastră viață! Suntem în interiorul nostru uniți cu Dumnezeu prin slava Lui, dar tot slava Lui ne unește și ne ține la un loc, în Biserică, pe toți cei credincioși Lui. Și câți suntem uniți cu Dumnezeu și între noi, toți aceștia dăm mărturie întregii lumi că Iisus Hristos este Fiul Tatălui, că El a venit în lume ca să ne mântuie, iar, prin Înălțarea Sa la cer, El Se coboară neîncetat, dimpreună cu Tatăl și cu Duhul Sfânt, în noi, pentru ca noi să trăim viață dumnezeiască pe pământ, viață unită, prin slava Lui, cu Dumnezeul nostru treimic.

El S-a înălțat la cer, pentru ca să ne deschidă nouă cerul. El S-a înălțat la cer, pentru ca să ne facă pe noi cerești.

– Și ce înseamnă că cerul ne este deschis nouă și că noi putem fi cerești, deși trăim pe pământ?

– Ni s-a deschis cerul, pentru că ni s-a dat slava Treimii! „Iar Eu [Καὶ Ἐγὼ], slava pe care Mi-ai dat-o Mie [τὴν δόξαν ἣν δέδωκάς Μοι], le-am dat-o lor [δέδωκα αὐτοῖς], ca să fie una [ἵνα ὦσιν ἕν], precum Noi suntem una [καθὼς Ἡμεῖς ἕν ἐσμεν]" [In. 17, 22, BYZ]. Ne-a dăruit slava Sa începând de la Cincizecime, în Biserica Sa, pentru ca toți să ne putem sfinți pe pământ și să trăim de pe acum în Împărăția lui Dumnezeu.

Căci, deși suntem pământești și trăim pe pământ, prin slava Lui, noi ne sfințim în fiecare zi. Noi devenim duhovnicești pe fiecare zi, dumnezeiești, pentru că El ne schimbă pe noi cu schimbare dumnezeiască prin slava Lui cea veșnică, pe care o primim prin toate Tainele și Slujbele Bisericii.

Și de aceea noi, pe pământ, nu putem trăi decât bisericește, decât ca oameni uniți cu Dumnezeu în Biserica Sa și toți laolaltă între noi. Când ni se slăbește conștiința eclesială, adică dragostea și bucuria unora față de alții, atunci suferim cu toții de neiubire. Dar dacă înțelegem că am păcătuit față de Dumnezeu și față de semenii noștri și că trebuie să ne pocăim pentru toate păcatele noastre, atunci ne schimbăm dumnezeiește în Biserică, pentru că ne reumplem de iubirea de Dumnezeu și de oameni.

Căci nu putem fi una în Biserica Sa, dacă nu ne dorim pe fiecare clipă pacea și bucuria dimpreună cu toți oamenii. Nu putem fi una fără rugăciunea pentru toți și fără întrajutorarea tuturor. Căci dacă îl ajutăm pe fratele nostru, ne ajutăm și pe noi. Dacă îl odihnim pe el cu atenție, ne odihnim și pe noi. Căci El, Dumnezeul nostru, văzând gândul și iubirea noastră pentru toți, ne dă după inima noastră, după iubirea noastră, după dorința noastră de a-i ajuta pe toți oamenii.

Fiindcă toți creștinii trebuie să tindem spre a fi „desăvârșiți întru un[imea Bisericii] [τετελειωμένοι εἰς ἕν]” [In. 17, 23, BYZ]. Trebuie să ne desăvârșim continuu în relația noastră interioară cu Dumnezeu și cu oamenii. Și ca minunea îndumnezeirii noastre să se petreacă cu noi zilnic, clipă de clipă, trebuie să ne asumăm toată voia lui Dumnezeu cu noi, dar și toate nevoile reale ale oamenilor. Trebuie să nu desconsiderăm nimic din revelarea lui Dumnezeu față de noi, dar nici din nevoile reale ale celor din Biserică și din

lume. Pentru că oamenii au nevoie să cunoască și să fie cunoscuți cu adevărat, să iubească și să fie iubiți, să creeze, să admire, să contemple, să se umple de pace și de bucurie sfântă, să se sfințească în mod continuu. Și dacă acestea sunt nevoile oamenilor, nevoile reale ale oamenilor, ele sunt împlinite numai în ascultarea față de voia lui Dumnezeu cu noi.

Căci Dumnezeu dorește ca toți să ne mântuim, pentru ca toți să moștenim Împărăția Sa cea veșnică. Ca toți oamenii să intrăm în Biserica Lui prin Botez și să ne îndumnezeim pe fiecare zi. Iar ca să te mântui, trebuie să fii bisericesc pe fiecare zi, trăind în ritmul vieții liturgice a Bisericii.

De aceea, noi nu putem trăi fără Biserică, după cum nu pot trăi albinele fără flori și nici peștii fără apă. Orice comunitate umană trebuie să aibă mai întâi de toate Biserica ei, pentru ca toată viața ei să se desfășoare în jurul Bisericii. Și când regimurile ateiste au ascuns Bisericile în spatele blocurilor sau le-au distrus din temelii, ele au minimalizat sau au distrus centrul fundamental al comunității, adică poarta noastră de intrare în Împărăția lui Dumnezeu.

Căci fără Biserică, iubiții mei, suntem trupești și avem numai instituții umane, perisabile! Însă Biserica e divino-umană, pentru că Dumnezeu locuiește în și împreună cu cei credincioși Lui. Și de aceea nici „porțile Iadului nu o vor birui pe ea [πύλαι ᾍδου οὐ κατισχύσουσιν αὐτῆς]” [Mt. 16, 18, BYZ]: pentru că Dumnezeu e în noi și în mijlocul nostru, iar pe El nu Îl poate birui nimeni! Pentru că Cel care S-a înălțat de la noi la cer, Același coboară în noi dimpreună cu Tatăl și cu Duhul Sfânt. Și Dumnezeu e mereu Același, adică neschimbat, e Cel pe care L-au cunoscut toți Sfinții Lui, dar El ne schimbă pe noi continuu, cu schimbare dumnezeiască, prin slava Lui.

Iar continua mea vorbire despre slava Lui cea veșnică sau despre prezența Lui reală în noi și îndumnezeitoare, e pentru că slava Lui e cea prin care noi ne mântuim și ne sfințim continuu. Orice rugăciune, orice Slujbă, orice faptă bună trebuie să ne umple de slava Lui cea veșnică și necreată. Pentru că noi trebuie să ne îndumnezeim continuu ontologic, adică cu toată ființa noastră, și nu să devenim predicatori sau moraliști sau istorici ai Bisericii, dar plini de patimi și de neștiință crasă.

Dumnezeu ne cheamă să fim Sfinți mai întâi de toate, apoi oameni ai Bisericii și ai Statului și ai lumii noastre! Și dacă ne-ar interesa sfințenia lui Dumnezeu și cunoașterea Lui de mici, atunci nu am mai fugi după funcții, după diplome goale, după întâietăți care nu au de-a face cu noi, adică cu viața noastră reală, aceea pe care știm că o avem în sufletul și în trupul nostru.

Pentru că noi trebuie să fim Sfinții Lui, cei pe care El să îi ducă în Împărăția Lui cea veșnică. Și putem fi Sfinții Lui, numai dacă ne facem zilnic oameni credincioși, fii reali ai lui Dumnezeu și ai Bisericii Sale, care să vestim prin viața noastră minunile lui Dumnezeu cu noi.

Să aveți parte de multă sănătate și de pace și de bucurie sfântă în aceste zile ale praznicului Înălțării Domnului! Praznic care începe azi, 10 iunie, și se sfârșește pe 18 iunie 2021. Un praznic de 9 zile, câte sunt și ierarhiile Puterilor celor cerești. Cu care să ne bucurăm de Dumnezeul mântuirii noastre, dimpreună cu toți Sfinții Lui, acum și pururea și în vecii vecilor. Amin!

Predică la Duminica a VII-a după Paști [2021]

Iubiții mei,

Hristos S-a înălțat[508]!

Dar Cel care S-a înălțat de la noi în sânul Preadumnezeieștii Treimi cu umanitatea Sa cea cu totul îndumnezeită, cu totul plină de slava Lui cea veșnică, cu care a înviat din morți, nu ne-a părăsit pe noi! Pentru că El este mereu cu noi, dimpreună cu Tatăl și cu Duhul Sfânt, așa cum ne-a făgăduit El Însuși: „Iată [ἰδού], Eu sunt cu voi [în] toate zilele până la plinirea/ sfârșitul veacului [Ἐγὼ μεθ᾽ ὑμῶν εἰμι πάσας τὰς ἡμέρας ἕως τῆς συντελείας τοῦ αἰῶνος]!” [Mt. 28, 20].

El e cu noi în toate zilele istoriei lumii, până când se vor plini sau se vor sfârși zilele istoriei sau ale veacului existenței noastre terestre, dar va fi cu noi și după aceea, în toată veșnicia. Căci dacă acum, în mod tainic, dar îndumnezeitor, El este cu noi, dimpreună cu Tatăl și cu Duhul Sfânt, după ce El va transfigura toată creația, după ce o va înveșnici, Dumnezeu va fi explicit pentru toți, pentru că slava Lui se va vedea în toată creația Sa. Căci „cetatea [lui Dumnezeu] nu are nevoie de soare, nici de lună, ca să o lumineze pe ea, căci slava lui Dumnezeu a luminat-o pe ea [ἡ γὰρ δόξα τοῦ Θεοῦ ἐφώτισεν αὐτήν] și luminătorul ei [este] Mielul [καὶ ὁ λύχνος αὐτῆς τὸ Ἀρνίον]. Și neamurile vor umbla [atunci] prin lumina ei [Καὶ περιπατήσουσιν τὰ ἔθνη διὰ τοῦ φωτὸς αὐτῆς]” [Apoc. 21, 23-24, BYZ].

---

[508] Începută la 15. 05, în zi de vineri, pe 11 iunie 2021. Cer senin, 25 de grade, vânt de 6 km/ h.

Neamurile cele mântuite, adică Sfinții Lui, vor locui întru slava lui Dumnezeu, în Împărăția Sa, pentru întreaga veșnicie, iar Mielul Cel răstignit și înviat, Hristos Dumnezeu, va fi Soarele cel rațional al tuturor Sfinților și Îngerilor Lui. Pentru că slava Tatălui, a Fiului și a Sfântului Duh, slava Dumnezeului nostru treimic, cea prin care ne curățim, ne luminăm și ne sfințim aici, în Biserică, va fi hrana, bucuria și lumina noastră cea veșnică în Împărăția Sa.

De aceea, nu putem trăi fără Biserica Lui și Biserica Lui e una. Și Biserica slavei Sale e Biserica în care noi ne mântuim.

– Însă care e Biserica lui Dumnezeu?

– E cea în care noi suntem și care a fost întemeiată de Dumnezeu în oameni la Cincizecime! Căci atunci când El Se pregătea să Se înalțe la cer, le-a spus Ucenicilor Săi: „Și iată, Eu trimit făgăduința Tatălui Meu în[tru] voi [Ἐγὼ ἀποστέλλω τὴν ἐπαγγελίαν τοῦ Πατρός Μου ἐφ᾽ ὑμᾶς]! Iar voi ședeți în cetatea Ierusalimului [ὑμεῖς δὲ καθίσατε ἐν τῇ πόλει Ἱερουσαλήμ], până ce aveți să vă îmbrăcați [cu] putere dintru înălțime [ἕως οὗ ἐνδύσησθε δύναμιν ἐξ ὕψους]!” [Lc. 24, 49, BYZ]. Și făgăduința Tatălui e totuna cu puterea cea dintru înălțimea slavei Sale sau cu slava Sa cea dumnezeiască. Pentru că Sfinții Apostoli, dimpreună cu toată comunitatea care crezuse în Hristos Dumnezeu, a primit la Ierusalim, în ziua Cincizecimii, slava Sa cea dumnezeiască și veșnică.

Iar noi, în mod tainic, la Botezul nostru, când suntem afundați de trei ori în apa cea sfântă a Botezului, primim aceeași slavă veșnică a Treimii. Adică făgăduința Tatălui nostru sau puterea cea dintru înălțimea slavei Sale. Pentru că la Dumnezeiescul Botez suntem îmbrăcați interior, dumnezeiește, cu slava Lui,

pentru ca să putem lupta cu tot păcatul și cu toată patima și cu toată ispitirea demonilor și a oamenilor.

Căci dacă n-am avea slava Lui în noi și cuvintele Sale cele dumnezeiești și nevoința cea sfântă a Bisericii, n-am avea nimic sfânt. Pentru că am fi oameni păcătoși, oameni afundați în păcatele noastre de zi cu zi. Dar toată viața Bisericii, care e viața noastră, e viața lui Dumnezeu în noi și prezența Lui în noi. Pentru că El e cu noi în toate zilele nu în mod ideatic sau imaginar, ci în mod haric și mistic. El e în noi în fiecare clipă prin slava Lui care e în noi, adică în mod haric și mistic, iar atunci când ne împărtășim cu El euharistic, Domnul nostru este și sacramental și ființial împreună cu noi și în noi.

Căci prezența Lui e abisală în noi și nu exterioară nouă. El nu e cu noi în afara noastră, ci e cu noi înăuntru nostru! Pentru că în noi, în adâncul ființei noastre, a coborât Hristos Dumnezeu la Botezul nostru, când ne-a scos din mâinile demonilor și ne-a făcut fiii Tatălui Său și împreună-frați cu El. De aceea, noi suntem robii Lui și mădularele Sale cele tainice și împreună-frați cu El ai Tatălui nostru Celui ceresc, pentru că am fost pecetluiți cu slava Duhului Sfânt. Și pecetea Sfântului Mir, deși o primim pe trupul nostru, ea coboară în adâncul ființei noastre. Pentru că Mirul acela e plin de slava lui Dumnezeu, de slava care ne face pe noi ai lui Dumnezeu.

Așadar, Dumnezeu ne-a făcut să fim ai Săi la Botez! Ne-a făcut pe noi fiii Săi cei duhovnicești prin Botez, deși până atunci eram în robia demonilor. Și cine îl drăcuie pe altcineva, cine îl dă demonilor, acela păcătuiește împotriva lui Dumnezeu, pentru că El, prin Botez, ne-a făcut ai Lui. Iar El dorește ca toți să fie ai Săi, ca pe toți să ne răscumpere din mâinile demonilor și să ne introducă, prin Botezul Său sacramental, care

este curățitor, luminător și îndumnezeitor, în comuniunea veșnică cu Sine.

Dacă am fi atenți la Slujba Botezului și nu ne-am foi și nu am râde și nu ne-am uita pe pereți, ci am introduce toate cuvintele acelea sfinte în inima noastră, ne-am da seama că Botezul e începutul real al vieții noastre. Și că viața noastră cu Dumnezeu începe la Botez, iar ea e o viață de sfințenie. E o viață pe care o trăim ajutați continuu de Dumnezeu prin slava Lui, care e întărirea noastră în tot lucrul cel bun.

Slujbele Bisericii conțin teologia lui Dumnezeu, dar și viața Lui revelate nouă. În mod concentrat, ce spun Sfinții lui Dumnezeu în cărțile lor, spun Slujbele Bisericii. Și aici, trăindu-le întru curăție, Slujbele Bisericii sunt modul nostru de-a trăi cu Dumnezeu. Pentru că sunt modul nostru de a gândi, de a iubi, de a acționa în relația cu Dumnezeu și cu semenii noștri.

Nu, nu putem trăi fără teologia Bisericii, fără cunoașterea ei profundă, dar nu putem trăi nici fără punerea ei în slujirea lui Dumnezeu! Teologia e pusă în slujirea Bisericii, în Slujbele și rugăciunile ei, în Sfintele Icoane și în toată nevoința cea mântuitoare, în toată asceza sfințitoare a Bisericii. Și de aceea, noi trebuie să ne asumăm toată istoria, slujirea și viața Bisericii, așa după cum ni le-au predat Sfinții lui Dumnezeu.

Biserica are Sfintele ei Icoane, are Sfintele ei Moaște, are Sfintele ei Locașuri de închinare, are ierarhia ei slujitoare, are toate ale ei bine definite. Trebuie numai să le cunoști cu exactitate. Sfintele Icoane se pictează teologic, pentru că ele reprezintă teologia Bisericii. Nu orice tablou sau orice reprezentare părut religioasă e Sfântă Icoană, ci numai cea care reprezintă teologia și viața Bisericii.

La fel, Sfintele Moaște sunt trupurile îndumnezeite ale Sfinților Bisericii și nu orice fel de trupuri.

O mumie egipteană păgână sau un trup care nu s-a descompus din cine știe ce motiv nu sunt Sfinte Moaște, pentru că Sfintele Moaște sunt rămășițele transfigurate ale Sfinților Lui, cei care au fost recunoscuți și cinstiți pentru sfințenia lor cea preafrumoasă.

Slujbele Bisericii au rânduiala lor și fiecare fragment și gest al lor e teologic. Dacă am cunoaște cum să ne nevoim, adică cum să ne rugăm, să postim, să priveghem, să ne luptăm interior cu patimile noastre, ne-am da seama că Biserica are o bibliotecă uluitoare în ceea ce privește toate amănuntele vieții interioare duhovnicești. Pentru că nicio patimă nu e trecută cu vederea în Tradiția Bisericii, nicio problemă reală, profund umană, nu e lăsată nerezolvată, ci Sfinții lui Dumnezeu s-au trudit pentru luminarea oamenilor și au fost luminați de Dumnezeu în mod punctual, pentru ca să ne fie nouă, tuturor, de folos. Dar ca să știi ce spun Sfinții lui Dumnezeu despre vreun loc din Scriptură, despre vreo dogmă, despre vreo problemă existențială, trebuie să îi citești, să îi traduci, să îi urmezi în viața ta.

Toate au o logică dumnezeiască în Biserică. Ierarhia Bisericii, cu toate păcatele noastre, a fost și este îmbrăcată de Dumnezeu cu puterea slavei Sale și, împreună cu El, slujește toate ale Lui. Preoția Bisericii vine de la Domnul, prin Sfinții Săi Apostoli, și prin cei care au fost hirotoniți de ei până azi. Eu am vorbit despre minunile Hirotoniei mele și ale Hirotesiilor mele întru Duhovnic[509] și întru Iconom Stavrofor în mod explicit[510], tocmai pentru a fi de folos celor care au

---

[509] A se vedea: https://www.teologiepentruazi.ro/2013/09/16/predica-la-8-ani-de-dumnezeiasca-preotie-17-septembrie-2013/.

[510] Idem:

îndoieli în ceea ce privește Preoția Bisericii în ziua de azi. Ca să creadă că și azi lucrurile se petrec ca în vechime în Biserica lui Dumnezeu, dacă te apropii duhovnicește de Dumnezeiasca Hirotonie.

Pentru că există o seamă de credincioși care „judecă" Biserica Ortodoxă Română și o consideră „căzută" după schimbarea calendarului[511] sau după intrarea în CMB[512] sau după Sinodul din Creta[513]. Și ei trăiesc acefal, fără să aibă o apartenență reală la Biserica Ortodoxă Română, parazitând-o în chip și fel prin mesajele lor, prin lupta lor de gherilă cu Biserica.

Însă acest mod de a trăi, această luptă continuă cu Biserica, nu are nimic de-a face cu credința și cu evlavia Bisericii! Pentru că omul credincios își verifică mereu credința și viața prin pocăință, prin asceză, prin smerirea continuă înaintea lui Dumnezeu și a oamenilor, iar Dumnezeu îl luminează întru simplitatea inimii sale. Dacă cauți luminare, atunci caută-ți pocăința ta! Nu judeca pe nimeni, ci doar pe tine! Caută în Biserica Lui și împreună cu frații tăi de credință rezolvarea propriilor tale dileme, nelămuriri, îndoieli teologice! Și chiar dacă vezi păcatele reale ale altora, ele nu trebuie să te smintească, pentru că și tu le ai pe ale tale. Iar noi, cu toții, primim iertare și mântuire de la Dumnezeu prin Slujitorii Săi și nu de la Slujitorii Lui. De aceea, nefiind Slujitorii Bisericii izvorul mântuirii

---

https://www.teologiepentruazi.ro/2019/02/11/predica-despre-dumnezeiasca-hirotesie-10-februarie-2019/.

[511] Idem: https://ro.wikipedia.org/wiki/Calendarul_gregorian.

[512] Idem: https://ro.wikipedia.org/wiki/Consiliul_Mondial_al_Bisericilor.

[513] Idem: https://basilica.ro/documentele-oficiale-ale-sfantului-si-marelui-sinod-in-limba-romana/.

noastre, ci Dumnezeu, nu ne pot sminti păcatele lor în mod real, căci și ei, ca și noi, avem nevoie de Dumnezeu pentru a ne mântui.

Însă, când crezi că vezi mai bine decât toți ceilalți adevărul Bisericii, trebuie să te oprești în fața paginilor negre ale Bisericii. Căci Biserica, pe lângă marii ei Sfinți, a avut și marii ei eretici și oameni păcătoși. Iar dacă vrei să nu fii ca ei, atunci trebuie să fii ascultător față de Biserica Lui.

Căci azi, pomenindu-i pe Sfinții Părinți sinodali de la Sinodul I Ecumenic[514] de la Nicea [Νίκαια][515], din 325, pe cei care au participat la întocmirea primei părți a Crezului Bisericii[516], ne unim cu modul lor de a gândi teologic și ne disociem cu totul față de modul de a gândi al lui Arios [Ἄρειος][517].

---

[514] Idem:
https://ro.orthodoxwiki.org/Sinodul_I_Ecumenic.

[515] Idem: https://en.wikipedia.org/wiki/Nicaea.

[516] Crezul de la Nicea: „Πιστεύομεν εἰς ἕνα Θεὸν Πατέρα Παντοκράτορα, πάντων ὁρατῶν τε καὶ ἀοράτων ποιητήν· καὶ εἰς ἕνα Κύριον Ἰησοῦν Χριστόν τὸν Υἱὸν τοῦ Θεοῦ, γεννηθέντα ἐκ τοῦ Πατρὸς [μονογενῆ, τοὐτέστιν ἐκ τῆς οὐσίας τοῦ Πατρός, Θεὸν ἐκ Θεοῦ,] Φῶς ἐκ Φωτός, Θεὸν ἀληθινὸν ἐκ Θεοῦ ἀληθινοῦ, γεννηθέντα, οὐ ποιηθέντα, ὁμοούσιον τῷ Πατρί, δι' οὗ τὰ πάντα ἐγένετο, [τά τε ἐν τῷ οὐρανῷ καὶ τὰ ἐν τῇ γῇ,] τὸν δι' ἡμᾶς τοὺς ἀνθρώπους καὶ διὰ τὴν ἡμετέραν σωτηρίαν κατελθόντα καὶ σαρκωθέντα καὶ ἐνανθρωπήσαντα, παθόντα, καὶ ἀναστάντα τῇ τρίτῃ ἡμέρᾳ, ἀνελθόντα εἰς τοὺς οὐρανούς, ἐρχόμενον κρῖναι ζῶντας καὶ νεκρούς. Καὶ εἰς τὸ Ἅγιον Πνεῦμα. [Τοὺς δὲ λέγοντας, Ἦν ποτε ὅτε οὐκ ἦν, καὶ Πρὶν γεννηθῆναι οὐκ ἦν, καὶ ὅτι Ἐξ οὐκ ὄντων εγένετο, ἢ Ἐξ ἑτέρας ὑποστάσεως ἢ οὐσίας φάσκοντας εἶναι, ἢ κτιστόν, ἢ τρεπτόν, ἢ ἀλλοιωτὸν τὸν Υἱὸν τοῦ Θεοῦ, τούτους ἀναθεματίζει ἡ ἁγία καθολικὴ καὶ ἀποστολικὴ ἐκκλησία]”, *cf.*
https://en.wikipedia.org/wiki/Nicene_Creed.

[517] Ereticul Arios, condamnat la Sinodul I Ecumenic:
https://en.wikipedia.org/wiki/Arius.

Căci Arios – deși era Preot al Bisericii și un om ascetic din Alexandria Egiptului, deși studiase la școala teologică a Sfântului Mucenic Luchianos[518] [Λουκιανὸς] Presbiterul din Antiohia[519] – a negat dumnezeirea Fiului lui Dumnezeu. Pentru că Arios nu L-a propovăduit pe Fiul lui Dumnezeu ca fiind deoființă cu Tatăl și cu Duhul Sfânt, ci a spus în mod eretic că Fiul a fost „prima creație" a Tatălui[520].

Iar dacă Fiul e „creat" de Tatăl, atunci Dumnezeul nostru treimic nu mai e veșnic și nici existent prin Sine, ci e „compus", adică și necreat, cât și „creat". Peste ani, romano-catolicii vor introduce din nou „creatul" în Dumnezeu, pentru că vor spune că harul este „creat". Dar dacă din Dumnezeu izvorăște ceva „creat", atunci rezultă blasfemia că El este „creat" și nu necreat. Și de aceea romano-catolicii nu mai percep mântuirea ca pe relația vie, îndumnezeitoare continuu, cu Hristos Dumnezeu, ci pentru ei Biserica „valorifică «meritul» lui Hristos ca pe un tezaur impersonal de grație creată câștigat de El prin satisfacția dată lui Dumnezeu pe Cruce"[521].

Așa că erezia sau gândul mincinos, care falsifică credința Bisericii, nu e doar o idee ce îți stă în minte și

---

[518] Ibidem.

[519] *Cf.*

https://www.synaxarion.gr/gr/sid/892/sxsaintinfo.aspx. A se vedea și:

https://en.wikipedia.org/wiki/Lucian_of_Antioch.

[520] Căci în scrierea sa, „in *the Thalia*, Arius says that God's first thought was the creation of the Son, before all ages, therefore time started with the creation of the Logos or Word in Heaven (lines 1-9, 30-32)", *cf.*

https://en.wikipedia.org/wiki/Arius.

[521] Preotul Profesor Dumitru Stăniloae, *Teologia Dogmatică Ortodoxă*, vol. II, ed. a III-a, Ed. IBMBOR, București, 2003, p. 345.

nu te afectează nicidecum, ci este una care îți strică viața în mod profund. Îți strică viața și mântuirea ta, pentru că te separă interior de Biserica lui Dumnezeu.

De aceea, iubiții mei, trebuie să spovedim și să ne separăm interior de orice învățătură eretică, mincinoasă, care ne strică sufletul! Dar pentru ca să știm care sunt ereziile, noi trebuie să știm care sunt dogmele Bisericii. Și orice aflăm că e din afara Bisericii în materie de gând și de închinare și de viețuire creștină trebuie să lepădăm de la noi. Căci ne face rău orice falsificare a vieții și a credinței Bisericii.

Nu putem să ne închinăm și să slujim și să ne împărtășim dimpreună cu ereticii și schismaticii. Nu putem să cinstim drept „Sfinți" pe cei care nu au de-a face cu Biserica lui Dumnezeu. Nu putem să slujim un alt cult decât cel al Bisericii noastre și nici nu putem să cinstim drept „Sfinte Icoane" imaginile din alte culte și religii. Cărțile Sfinte ale Bisericii sunt cele cuprinse în Sfânta Tradiție a Bisericii, iar cei care le-au comentat în mod adevărat au fost Sfinții Părinți ai Bisericii. De aceea, dacă vrem să cunoaștem o anumită învățătură a Bisericii, spre exemplu teologia despre mântuire, despre Născătoarea de Dumnezeu sau despre Sfinții Îngeri, trebuie să căutăm toate datele despre aceste teme la Sfinții Părinți ai Bisericii și la marii Teologi ai ei.

Căci trebuie să culegem adevărul mântuitor din multele surse ale Bisericii și cu el să ne hrănim precum cu un fagure de miere. Pentru că nu putem amesteca mierea cu fierea, ci mierea credinței trebuie să o mâncăm curată și să ne bucurăm de ea dumnezeiește.

Așadar, azi e o zi a teologiei Bisericii! Căci Cel care S-a înălțat de-a dreapta Tatălui nu e „o creatură", ci e Fiul Tatălui, Cel deoființă cu Tatăl și cu Duhul Sfânt. Și dacă vrem să Îl cinstim cu adevărat pe Dumnezeul nostru, trebuie să Îl cinstim după cum El ne-a revelat

cele despre Sine. Pentru că nu Îl putem cinsti pe Dumnezeu cu adevărat, dacă nu Îl cinstim după adevăr. Și El, Adevărul, ne-a revelat nouă cele despre Sine, pentru ca noi să I ne închinăm Lui cu toată bucuria și întru tot adevărul.

Duminica viitoare e ziua de întemeiere a Bisericii lui Dumnezeu, e praznicul Cincizecimii. E praznicul întru care El S-a revelat ca Dumnezeul tuturor celor credincioși, pe care El i-a umplut de slava Lui cea veșnică. Iar noi, câți trăim împreună cu El întru slava Lui, ne bucurăm continuu de coborârea Lui cea prea mare la noi. Și cu toate că El e în noi și cu noi prin slava Lui, ne rugăm Lui, Dumnezeului nostru treimic, să fie mereu cu noi! Ca să Îl slăvim veșnic pe Tatăl, pe Fiul și pe Sfântul Duh, pe Dumnezeul nostru treimic, dimpreună cu toți Îngerii și Sfinții Lui, acum și pururea și în vecii vecilor. Amin!

Predică la Duminica Cincizecimii [2021]

Iubiții mei[522],

troparul praznicului de azi Îl binecuvântă pe Hristos Dumnezeul nostru, pentru că le-a trimis Sfinților Săi Apostoli pe Duhul Sfânt[523]. Că a coborât în ei slava Duhului Sfânt, care e slava comună Dumnezeului nostru treimic, pe care El le-o făgăduise. Și când Sfinții Apostoli s-au umplut de slava Duhului Sfânt, ei s-au făcut cei cu totul înțelepți [πανσόφους][524], pentru că s-au umplut de teologia Lui cea dumnezeiască. Pentru că înțelepciunea cea adevărată se află în teologia lui Dumnezeu, în revelarea Lui față de noi, care ne mântuie pe noi.

La rândul său, condacul praznicului pune în relație pedeapsa oamenilor din pământul Sennaar [Σεννααρ] [Fac. 11, 2-8, LXX] cu primirea slavei Duhului de către Sfinții Apostoli în ziua Cincizecimii[525]. Atunci, la început, când „tot pământul era o buză și [cu] toții [aveau] un grai [ἦν πᾶσα ἡ γῆ χεῖλος ἕν καὶ φωνὴ μία

---

[522] Începută la 16. 45, în zi de joi, pe 17 iunie 2021. Cer înnorat, 24 de grade, vânt de 3 km/ h.

[523] Troparul Cincizecimii: Εὐλογητὸς εἶ Χριστὲ ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὁ πανσόφους τοὺς ἁλιεῖς ἀναδείξας, καταπέμψας αὐτοῖς τὸ Πνεῦμα τὸ Ἅγιον, καὶ δι᾽ αὐτῶν, τὴν οἰκουμένην σαγηνεύσας, Φιλάνθρωπε δόξα Σοι, *cf.*
https://www.synaxarion.gr/gr/sid/3614/sxsaintinfo.aspx

[524] Ibidem.

[525] Condacul Cincizecimii: Ὅτε καταβὰς τὰς γλώσσας συνέχεε, διεμέριζεν ἔθνη ὁ Ὕψιστος· ὅτε τοῦ πυρὸς τὰς γλώσσας διένειμεν, εἰς ἑνότητα πάντας ἐκάλεσε· καὶ συμφώνως δοξάζομεν τὸ Πανάγιον Πνεῦμα, *cf.*
https://www.synaxarion.gr/gr/sid/3614/sxsaintinfo.aspx

πᾶσιν] [Fac. 11, 1, LXX], oamenii au vrut să zidească o cetate și un turn, al cărui cap să fie până la cer [ἕως τοῦ οὐρανοῦ] [Fac. 11, 4, LXX]. Au dorit să facă un proiect edilitar din care să Îl excludă pe Dumnezeu. Însă Dumnezeul treimic le-a stat împotrivă! Pentru că El, pe cei care erau un singur popor și o singură limbă i-a împărțit în mai multe popoare și în mai multe limbi: „Veniți și [δεῦτε καὶ], coborându-Ne [καταβάντες], să amestecăm acolo limba lor [συγχέωμεν ἐκεῖ αὐτῶν τὴν γλῶσσαν], pentru ca să nu audă fiecare glasul aproapelui [său] [ἵνα μὴ ἀκούσωσιν ἕκαστος τὴν φωνὴν τοῦ πλησίον]!" [Fac. 11, 7, LXX].

Să nu audă, cu sensul de: să nu înțeleagă! Că poți să auzi ce spune grecul sau spaniolul în limba lui, dar să nu îi poți înțelege, dacă nu le cunoști limba. De aceea, locul acela s-a numit Tulburare sau Amestecare [Σύγχυσις] [Fac. 11, 9, LXX], pentru că „Domnul a amestecat acolo buzele a tot pământul [ἐκεῖ συνέχεεν Κύριος τὰ χείλη πάσης τῆς γῆς] și de acolo Domnul Dumnezeu i-a risipit pe ei pe fața a tot pământul [καὶ ἐκεῖθεν διέσπειρεν αὐτοὺς Κύριος ὁ Θεὸς ἐπὶ πρόσωπον πάσης τῆς γῆς]" [Ibidem].

Întreaga umanitate, care era un singur popor, cu o singură limbă, a fost împărțită de către El în multe popoare, cu limbi diferite. De unde rezultă că atât popoarele, cât și limbile sunt creația lui Dumnezeu. Dar că El a împărțit oamenii în popoare, având fiecare popor limba sa, pentru ca întreaga umanitate să nu se mai unească spre lucruri rele.

Iar condacul praznicului tocmai acest lucru ne spune: că atunci când Cel Preaînalt S-a coborât, El a amestecat limbile și a împărțit umanitatea în diverse neamuri, dar acum, la Cincizecime, când limbile cele de foc s-au împărțit fiecărui Apostol în parte, El i-a chemat pe toți la unitate. Căci slava lui Dumnezeu, deși o

primim fiecare în mod personal la Botezul nostru sacramental și ne personalizează pe noi într-un mod aparte, ea ne personalizează cu scopul de a fi una cu toți ceilalți membri ai Bisericii. Pentru că aportul nostru personal – care este unul unic, ca și identitatea noastră personală –, este de folos Bisericii lui Dumnezeu. Iar fiecare ne personalizăm într-un mod aparte în relația cu Dumnezeu, dar în comuniune cu întreaga Biserică. Pentru că noi nu putem trăi creștinește rupți de Biserică, ci trăim în comuniunea Bisericii și dimpreună cu întreaga Biserică și slujind pentru întreaga Biserică.

Tocmai de aceea, Sfânta Icoană a praznicului ni-i prezintă pe Sfinții Apostoli împreună și ne arată cum fiecare a primit slava lui Dumnezeu în persoana sa. Dar ei privesc unii către alții, pentru că au relații frățești, relații de iubire sfântă între ei și doresc să se mântuie împreună. Iar slava lui Dumnezeu, care îi personalizează pe fiecare în parte, îi și unește pe unii cu alții, pentru că împreună sunt Biserica lui Dumnezeu.

Și Sfântul Ioannis Hrisostomos ne spune că prima comunitate creștină, care a primit slava lui Dumnezeu la Cincizecime, a fost de 120 de persoane[526]. Adică toți cei credincioși Domnului, care crezuseră în El și care „erau toți împreună în același loc [ἦσαν ἅπαντες ὁμοθυμαδὸν ἐπὶ τὸ αὐτό]" [F. Ap. 2, 1, BYZ]. Și aceasta, cea puțină, a fost la început Biserica lui Dumnezeu! Dar cei umpluți de slava Lui au vestit voia lui Dumnezeu la tot mai mulți și astfel au extins, prin convertirile lor, Biserica la multe popoare. Căci din Biserica Ierusalimului

---

[526] Sfântul Ioannis Hrisostomos, *Comentariul la Faptele Apostolilor*, Omilia a 4-a, *cf. Traduceri patristice*, vol. 3, traduceri și comentarii de Pr. Dr. Dorin Octavian Picioruș și de Dr. Gianina Maria-Cristina Picioruș, Teologie pentru azi, București, 2011, p. 146.

au luat naștere și celelalte Biserici naționale. Din cea mică, ce s-a extins continuu, s-au născut și cele multe, din multe popoare. Pentru că voia lui Dumnezeu aceasta este: ca Biserica Cincizecimii să cuprindă întreaga lume, pentru că aceasta e Biserica Lui.

Și Biserica Lui ne înfrățește pe unii cu alții și nu ne separă! Eclesiologia Bisericii ne învață unitatea cea sfântă, pe care o trăim cu conștiința diversității darurilor personale. Pentru că suntem diferiți și de diverse neamuri și vorbim diverse limbi și avem diverse profesii, dar cu toții suntem membrii Bisericii. Suntem mulți și diferiți, dar toți suntem una în Biserica lui Dumnezeu. Pentru că El este Cel care ne unește pe noi prin slava Lui și prin teologia Sa și prin întregul cult al Bisericii Sale, sfințindu-ne pe noi și unindu-ne pe unii cu alții. Iar dacă suntem mădulare reale ale Bisericii Lui, atunci slava Lui e viața Sa cea dumnezeiască ce se coboară în noi continuu și ne face să avem conștiință eclesială. Și a avea conștiință eclesială înseamnă a iubi Biserica Lui și a o apăra cu prețul vieții noastre, fiind lumini călăuzitoare pentru toți cei care vor să fie una cu noi în Biserica Lui. Pentru că noi trebuie să ne apărăm credința și cultul și viața eclesială ce ne mântuie, dar în același timp trebuie să ne facem călăuze pentru tot cel care caută Biserica lui Dumnezeu. Căci El dorește ca toți să facem parte din Biserica Lui, ca ea să se extindă la toți oamenii și să îi cuprindă pe toți.

Și ca să ajungă la toți, noi trebuie să fim acele guri și acele brațe care chemăm și îmbrățișăm pe tot cel care caută Biserica lui Dumnezeu. Iar azi, de ziua de naștere a Bisericii lui Dumnezeu, trebuie să conștientizăm mai mult ca niciodată, că voia lui Dumnezeu e ca toți să fim una în Biserica Lui. Că Biserica Lui e multinațională și multilingvistică, dar că toți trăim aici

întru slava lui Dumnezeu, iubindu-ne și ajutându-ne unii pe alții spre mântuirea tuturor.

La mulți ani și multă pace și bucurie tuturor! Amin!

Predică în lunea Sfântului Duh [2021]

Iubiții mei[527],

în prima rugăciune a Vecerniei de azi, în care ne-am rugat în genunchi, ni s-a spus la un moment dat că Fiul lui Dumnezeu, după ce S-a înălțat de-a dreapta Tatălui, a trimis pe Duhul Sfânt în [ἐπὶ] Sfinții Săi Ucenici și Apostoli[528]. Iar această trimitere în ei a Duhului Sfânt înseamnă că Duhul Sfânt „S-a așezat întru fiecare [dintre] ei [ἐκάθισεν ἐφ' ἕνα ἕκαστον αὐτῶν] și au fost umpluți toți de harul Său cel nedeșertat [καὶ ἐπλήσθησαν ἅπαντες τῆς ἀκενώτου χάριτος Αὐτοῦ]"[529]. Pentru că Duhul Sfânt S-a așezat în ei, în casele Sale cele raționale, prin harul Său, iar harul Său cel dumnezeiesc și necreat, deși îl dăruie tuturor celor credincioși Lui, el rămâne nedeșertat, inepuizabil, pentru că izvorul său e Dumnezeul treimic. Pentru că același har sau aceeași slavă veșnică și necreată ne dăruie fiecare persoană a Dumnezeului nostru treimic, pentru că slava Treimii e comună persoanelor Sale. Iar Sfinții Apostoli, la Cincizecime, când au primit slava Duhului Sfânt în ei înșiși, ni se spune tot aici, au primit și darul de a

---

[527] Începută la 15. 53, în zi de sâmbătă, pe 19 iunie 2021. Afară tună, cer înnorat, 24 de grade, vânt de 10 km/ h.

[528] Acesta e pasajul la care mă refer: μετὰ τὸ ἀναληφθῆναι τὸν Κύριον ἡμῶν, Ἰησοῦν Χριστὸν εἰς τοὺς οὐρανούς, καὶ καθεσθῆναι ἐν δεξιᾷ Σοῦ τοῦ Θεοῦ καὶ Πατρός, κατέπεμψε τὸ Ἅγιον Πνεῦμα ἐπὶ τοὺς Ἁγίους Αὐτοῦ Μαθητὰς καὶ Ἀποστόλους, *cf.* https://glt.goarch.org/texts/Pen/p50.html.

[529] Ibidem.

vorbi în limbi felurite și de a profeți[530]. Pentru că Dumnezeu dăruie harismele Sale cele dumnezeiești, celor credincioși Lui, pe măsura lucrării lor în Biserică. Iar Sfinții Apostoli trebuia să vorbească la multe neamuri, să facă minuni spre încredințarea lor și să le profețească cele viitoare. De aceea, ei aveau nevoie de harisme pe măsura chemării lor celei dumnezeiești. Pentru ca, prin toate ale lor, să sădească Biserica Lui în multe părți ale lumii.

În a 3-a rugăciune a Vecerniei ni s-a spus că Domnul nostru, în viața Sa pământească, cea trăită împreună cu noi, a dăruit pacea Sa oamenilor și darul Atotsfântului Duh[531]. Însă nu doar atunci a dăruit, ci și acum ne dăruie slava Lui! Pentru că, se continuă în aceeași rugăciune, Domnul dăruie veșnic slava Lui celor credincioși întru moștenire neluată [εἰς κληρονομίαν ἀναφαίρετον][532] de la ei. Întru moștenire care nu poate fi luată de la ei.

– Și de ce nu poate fi luată slava Lui de la cei credincioși Sieși?

– Pentru că nu o poate lua nimeni, din afara lor, de la ei, dacă ei nu o pierd prin păcatele lor. Niciun demon sau niciun persecutor nu ne pot face să pierdem slava Lui din noi. Însă o pierdem, dacă păcătuim înaintea Lui și nu ne pocăim pentru asta. Pentru că slava Lui se retrage din noi sau nu o mai simțim în noi, atunci când noi nu mai suntem una cu Dumnezeul mântuirii noastre, prin iubirea pentru El și prin ascultarea Lui. Și când nu o mai simțim în noi, atunci înțelegem că am

---

[530] Ibidem.

[531] Fragmentul e acesta: Κύριε Ἰησοῦ Χριστέ, ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὁ τὴν Σὴν εἰρηνην δεδωκὼς τοῖς ἀνθρώποις, καὶ τὴν τοῦ Παναγίου Πνεύματος δωρεάν, ἔτι τῷ βίῳ καὶ ἡμῖν συμπαρών, *cf.* Ibidem.

[532] Ibidem.

păcătuit păcat mare înaintea lui Dumnezeu, de s-a retras slava Lui din noi.

La Cincizecime, Sfinții Apostoli au primit slava Duhului Sfânt pentru ca noi toți să ne umplem de cunoașterea lui Dumnezeu [τὴν θεογνωσίαν] și să ne luminăm „[cu] lumina Duhului [φωτὶ τοῦ Πνεύματος]”[533] Sfânt. Căci atunci când suntem luminați duhovnicește de către Dumnezeu, atunci suntem eliberați de înșelare [τῆς πλάνης], de înșelarea demonică cea de multe feluri, ieșind „ca din întuneric [ὡς ἐκ σκότους]”[534] la lumina Lui. Pentru că tocmai acesta e marele rost al spovedirii gândurilor și al sentimentelor și al faptelor rele de tot felul: pentru a ne dezice interior de tot ce e mincinos în noi înșine. Odată spovedite aceste păcate, noi scoatem întunericul din noi înșine. Odată scos întunericul din noi, ne inundă lumina lui Dumnezeu, cea care ne umple de pace, de multă seninătate și de multă întărire spre toată fapta cea bună.

Iar cine cunoaște iertarea lui Dumnezeu, eliberarea noastră de multe și mari păcate, înțelege din plin ce înseamnă a dori să te eliberezi de tot ce e mincinos, de tot ce e spurcat, de tot ce e stricat în tine însuți. Ai conștiința că sămânța stricăciunii e în tine[535]. Că sămânța păcatului e în tine, căci acela ne strică toată ființa noastră. Dar pentru ca să îți vezi păcatele cu adevărat, pentru asta trebuie să fii luminat de Dumnezeu. Adică umplut de slava Lui. Și când îți vezi păcatele, atunci le spovedești imediat, le dai jos de pe tine

---

533 Ibidem.

534 Ibidem.

535 „Nu mă da ispitei șarpelui, nici nu mă lăsa în pofta Satanei, că sămânța stricăciunii este întru mine!”, *cf.* https://doxologia.ro/rugaciune/rugaciunile-serii.

ca pe murdăria ta cea mai mare, pentru că nu le mai suporți.

– Și cum ajungem să nu ne mai suportăm păcatele noastre și să vrem să le spovedim imediat?

– Lăsându-ne tot mai mult învățați de Dumnezeu cele ale Sale! Căci dacă ne apropiem de cărțile Ortodoxiei pe fiecare zi, de cărțile Bisericii lui Dumnezeu, ne vom umple tot mai mult de adevărul Lui. Pe măsură ce vom afla ce trebuie să facem, pe atât ne vom responsabiliza și mai mult. Conștiința păcatului va crește în noi pe fiecare zi, pentru că pe fiecare zi ne vom vedea păcatele și patimile noastre tot mai mari și tot mai grețoase. Și când păcatele noastre ne vor sări în ochi imediat, atunci le vom spovedi imediat, pentru că avem nevoie de eliberarea duhovnicească de ele. De eliberarea cea sfântă a Spovedaniei, care e ca o mergere prin pădure, prin cea mai curată pădure și cu cel mai curat și tare aer.

Când am slujit la acest praznic Acatistul Sfântului Duh[536], am simțit din plin prezența Lui în mine. Prezența Lui inconfundabilă și cu totul delicată și curățitoare și luminătoare și îndumnezeitoare, cea pe care o cunosc de mult și care mă face să nu accept drept „adevărate” înșelările de tot felul, cele presupus „harismatice” sau „penticostale”. Și într-un fel Îl simt pe Tatăl, în alt fel pe Fiul și în alt fel pe Sfântul Duh, adică în mod personal pe fiecare, și în alt fel întreaga Treime în rugăciunile mele. Și aceasta, pentru că slava Treimii ne învață toate aceste taine sfinte, dacă o avem în noi și dacă trăim cu Dumnezeu clipă de clipă.

Și după cum avem chipul duhovnicesc al părinților, al bunicilor, al soției, al copiilor, al celor iubiți în

---

[536] Pe acesta: https://doxologia.ro/ceaslov/acatiste/acatistul-preasfantului-de-viata-facatorului-duh.

inima noastră și nimeni nu trebuie să ne explice cum îi iubim și cât de mult îi dorim, cu atât mai mult avem simțirea personală a lui Dumnezeu în noi și conștientizarea modului în care El ne călăuzește tot timpul. Și chiar dacă nimeni nu ne-ar crede relația noastră cu Dumnezeu, chiar dacă n-am fi credibili pentru nimeni, ceea ce simțim că ne vine mereu din Dumnezeu, în relația noastră cu El, e împlinirea noastră reală, pentru că noi suntem cu El în mod real.

Pentru că una e să îți imaginezi că ai o relație cu cineva și altceva e să ai o relație cu cineva. Pentru că relația reală e cu răspuns real din partea celuilalt. Și când Îl iubim în mod real pe Dumnezeu și facem voia Lui, El Se revelează în mod extatic în viața noastră și ne învață pe noi tainele cele prea mari ale mântuirii noastre. Și cum nimeni nu poate să nege relația de iubire cu cei pe care noi îi iubim, pentru că e o relație reală, care ne împlinește pe noi, pentru că are un răspuns real, tot la fel nu poate fi negată de către cineva relația reală a cuiva cu Dumnezeu. Pentru că El îi cunoaște pe cei ai Lui, pe cei cărora li Se revelează spre mântuirea lor.

Căci aceasta e marea lecție a revelării lui Dumnezeu față de noi: pentru că aceasta e iubirea cu care El ne iubește pe noi. El ni S-a revelat nouă pentru ca să ne spună pe înțelesul nostru ceea ce ne împlinește cu adevărat. Și pentru că El ne-a creat pe toți și ne-a creat pentru El, împlinirea noastră reală e relația reală cu El. De aceea, a cunoaște revelarea Lui față de noi înseamnă a cunoaște ceea ce ne împlinește. Și cum revelarea Lui o găsim în Scriptură și în cărțile Sfinților Lui și în întregul cult și în întreaga istorie a Bisericii, a cunoaște toate cele sfinte ale Bisericii înseamnă a cunoaște voia Lui cu noi. Adică ceea ce ne împlinește pe noi.

Așadar, iubiții mei, a ne apropia de Dumnezeu prin renunțarea la noi înșine și a-L cunoaște pe El mereu din mijlocul relației cu Sine înseamnă a trăi omenește, a trăi din plin, a fi oameni bisericești. Sfințenia Bisericii, care e sfințenia lui Dumnezeu, e pentru fiecare dintre noi. Pentru că toți suntem chemați la sfințenie, la relația veșnică cu Dumnezeu, la îmbisericirea noastră deplină. Suntem chemați să fim biserici vii ale Lui pentru veșnicie, pentru că asta e ceea ce ne împlinește.

Când ne iubim copiii, părinții, bunicii, rudele, prietenii, îi purtăm în noi peste tot. Pentru că ei au devenit o parte din noi. A purta pe cineva tot timpul înseamnă a-l avea pentru totdeauna în sufletul tău. Însă cea mai mare iubire, iubirea tuturor iubirilor, nu e cu oamenii și nici cu Îngerii Lui, ci cu Dumnezeul tuturor făpturilor. Cu Cel care ne-a creat pe toți. Pentru că El ne înțelege și ne împlinește cu adevărat pe toți, căci El ne-a făcut pentru Sine.

Deși am fost, suntem și vom fi miliarde și miliarde de oameni, El ne-a făcut pe toți pentru El Însuși. Împlinirea oricărui om este Dumnezeu. Pentru că El are să ne dăruie tot ceea ce are nevoie un om: viață, iubire, sfințenie, cunoaștere, înțelegere, adevăr, sinceritate, nemurire. Și având o relație cu El, noi avem totul de la El. Pentru că toată împlinirea noastră stă în relația noastră veșnică cu El.

De aceea, când dăruim viață, cunoaștere, iubire, sinceritate, adevăr, iertare oamenilor, noi le dăruim lucruri de care au nevoie în mod ontologic. De care au nevoie cu toată ființa lor. Și dacă suntem răniți de oameni în încrederea și în iubirea noastră, atunci când le dăruim toate acestea, nu trebuie să ne dezicem de faptul de a dărui. Pentru că nu iubirea face rău și nici sinceritatea și nici încrederea în oameni, ci nemulțu-

mirea pentru ele! Când nu știi să mulțumești, nu știi să te bucuri de prieteni și îi confunzi cu dușmanii tăi sau cu potențiali dușmani. Dar când știi să fii mulțumitor pentru toate, atunci accepți și iubirea, dar și nerecunoștința, accepți și pe cei care te iubesc, dar și pe cei care îți stau împotrivă, pentru că vrei să te bucuri veșnic și cu Dumnezeu, dar și cu oamenii. Accepți toate dintr-o privire înaltă, teologică, dintr-o vedere adâncă a lucrurilor. Căci ai înțeles că Dumnezeu e împlinirea tuturor.

Vă doresc mult spor în tot ceea ce faceți și multă înțelepciune! Iar Dumnezeu să ne umple pe noi, pe toți, de vederea de sine prin slava Lui, pentru ca să ne recunoaștem robii lui Dumnezeu întru toate! Amin.

Predică la nașterea Sfântului Ioannis Botezătorul [2021]

Iubiții mei[537],

„Ioannis este numele său [Ἰωάννης ἐστὶν τὸ ὄνομα αὐτου]” [Lc. 1, 63, BYZ]! Ioannis este numele celui pe care îl pomenim astăzi, nu la moartea sa, ci la nașterea sa. Iar numele Sfântului Profet Ioannis Botezătorul în limba ebraică, în limba sa maternă, este יוֹחָנָן [Iohanan], care vine de la יְהוֹחָנָן [Iahohanan], și înseamnă „Domnul este milostiv”[538]. Pentru că prin întreaga viață și propovăduire a Sfântului Ioannis Botezătorul, Domnul ne-a arătat mila Lui cea mare față de noi.

Nașterea lui a fost vestită de Sfântul Arhanghel Gavriil [Lc. 1, 19] în vedenie, care i-a spus tatălui său: „a fost ascultată rugăciunea ta, și femeia ta, Elisavet, îți va naște ție fiu și vei chema numele lui *Ioannis* [Ἰωάννης]” [Lc. 1, 13, BYZ]. Pentru că mai înainte de a fi Ioannis a fost rugăciunea pentru el. Cererea cu iubire a unui fiu. Căci părinții lui, Sfinții Zaharias [Ζαχαρίας] și Elisavet [Ἐλισάβετ], l-au dorit mai înainte de a-l avea și l-au cerut lui Dumnezeu în rugăciune.

El nu a fost „un accident nedorit”, ci un copil dorit și iubit mai înainte de a-l primi! Pentru că „[el] îți va fi bucurie ție și veselie [χαρά σοι καὶ ἀγαλλίασις], și mulți se vor bucura [χαρήσονται] de nașterea lui. Căci [el] va fi mare [μέγας] înaintea Domnului, și vin și sichera [σίκερα] nu are să bea, și va fi umplut de Duhul Sfânt [καὶ Πνεύματος Ἁγίου πλησθήσεται] încă din pântecele

---

537 Începută la 7. 41, în zi de miercuri, pe 23 iunie 2021. Soare, cer senin, 20 de grade, vânt de 3 km/ h.

538 *Cf.* https://en.wiktionary.org/wiki/Ἰωάννης și https://en.wikipedia.org/wiki/Yohanan.

maicii sale [ἔτι ἐκ κοιλίας μητρὸς αὐτου]. Și pe mulți [din] fiii lui Israil îi va întoarce [ἐπιστρέψει] spre Domnul, Dumnezeul lor" [Lc. 1, 14-16, BYZ].

Iar Sfântul Ioannis a fost umplut de slava Duhului încă din pântecele maicii sale, pentru că toți ne naștem pentru a primi slava lui Dumnezeu în noi în Biserica slavei Sale. El a primit slava Duhului încă din pântecele matern, pentru că copiii sunt apți să o primească. De aceea și Biserica îi botează imediat pe prunci: pentru ca ei să se bucure din primul an al vieții lor de comuniunea cea veșnică cu Dumnezeu.

Căci Botezul nostru sacramental înseamnă scoaterea noastră din robia demonilor și înfierea noastră duhovnicească. Pentru că Dumnezeu ne eliberează pe noi din robia demonilor și ne face fiii Săi duhovnicești, umplându-ne pe noi de slava Lui cea veșnică. Din robii demonilor, noi ajungem, deodată, prin mila Lui cea mare, fiii Săi duhovnicești!

De aceea, prima zi de bucurie sfântă a vieții noastre e clipa aceasta: a Dumnezeiescului Botez. Căci noi, cei născuți în păcate, suntem în acea clipă curățiți, luminați și sfințiți de Dumnezeu, El dăruindu-ne deodată toate cele ale Sale din marea Sa iubire pentru noi.

Și când Sfântul Pavlos subliniază că „[prin] har [τῇ χάριτί]" suntem mântuiți și că mântuirea [este] „darul lui Dumnezeu [Θεοῦ τὸ δῶρον]" [Efes. 2, 8, BYZ] se referă la Botezul nostru. La ce a făcut Dumnezeu în Botezul nostru: ne-a curățit de păcate, ne-a luminat cu slava Lui și ne-a sfințit pe noi, nu pentru cine eram noi atunci, nu pentru faptele noastre, ci pentru marea Sa milă față de noi. Căci mântuirea primită de noi la Botez „nu [este] din fapte [οὐκ ἐξ ἔργων], [din faptele noastre], ca să nu se laude cineva [ἵνα μή τις καυχήσηται]" [Efes. 2, 9, BYZ] pentru asta, ci e consecința lucrării mântuitoare a lui Hristos Dumnezeu pentru noi. Căci

El ne-a dăruit toată mântuirea noastră deodată, la Botez, adică ne-a dăruit slava Lui cea veșnică, pentru ca să rămânem în relație cu El toată viața și toată veșnicia. Pentru că, dacă rămânem în slava Dumnezeului nostru treimic toată viața, dacă o simțim pe ea mereu în noi, atunci noi rămânem întru mântuirea Lui, sfințindu-ne pe fiecare zi și îndumnezeindu-ne veșnic.

Sfântul Ioannis a fost umplut de slava lui Dumnezeu din pântecele maicii sale, pentru ca să trăiască toată viața cu și pentru Dumnezeu. Și el și-a trăit toată viața cu și pentru Dumnezeu, pentru că a trăit ca și când ar fi fost un Înger în trup. Viața ascetică, plină de multă nevoință sfântă, a fost trăsătura definitorie a persoanei Sfântului Ioannis Botezătorul. Rugăciunea, postul, curăția, fecioria, privegherea au fost cele care l-au făcut văzător de Dumnezeu și Botezător al Său. Pentru că el a pregătit poporul lui Israil pentru propovăduirea Domnului [Lc. 1, 17].

Și când Biserica îl numește Prodromos [Προδρόμος], adică Înaintemergător, Înaintemergător al Domnului nostru Iisus Hristos, pe lângă Profetul [Προφήτος] și Botezătorul [Βαπτιστής] Său[539], ne vorbește despre lucrarea sa teologică în mijlocul lui Israil. Pentru că el a lucrat ca „să întoarcă inimile părinților către copii [ἐπιστρέψαι καρδίας πατέρων ἐπὶ τέκνα] și pe cei neascultători în[tru] înțelepciunea celor Drepți [καὶ ἀπειθεῖς ἐν φρονήσει Δικαίων]" [Lc. 1, 17, BYZ]. Căci era nevoie „[ca] să pregătească Domnului un popor pregătit [ἑτοιμάσαι Κυρίῳ λαὸν κατεσκευασμένον]" [Ibidem]. Și ca Înaintemergător al Domnului, el a făcut tot ce trebuia pentru ca poporul să fie receptiv la propovăduirea și lucrarea Mântuitorului lumii. Căci i-a ajutat

---

[539] *Cf.* https://www.synaxarion.gr/gr/sid/3950/sxsaintinfo.aspx și https://el.wikipedia.org/wiki/Ιωάννης_ο_Βαπτιστής.

pe israiliți să vadă dincolo de aparențe. Să vadă dincolo de trupul Domnului, adică dumnezei- rea Lui.

Pentru că Sfântul Ioannis le-a vorbit profetic despre Mașiah, despre Hristos [In. 1, 26-27, BYZ], dar le-a și indicat cine este. Pentru că atunci când Ioannis L-a văzut pe Iisus, el a exclamat cu multă bucurie: „Iată [Ἴδε], Mielul lui Dumnezeu [ὁ Ἀμνὸς τοῦ Θεοῦ], Cel care ridică păcatul lumii [ὁ αἴρων τὴν ἁμαρτίαν τοῦ κόσμου] [In. 1, 29, BYZ]!". Căci El a ridicat păcatul lumii, păcatul neascultării de Dumnezeu, făcându-Se întru toate ascultător Tatălui Său, Care L-a trimis să moară pentru noi și pentru mântuirea noastră. S-a făcut Jertfa cea fără de prihană pentru mântuirea noastră, Mielul Cel nevinovat pentru noi, ca să ridice păcatul întregii lumi, adică toate păcatele noastre care au urmat păcatului celui dintâi al neascultării de Dumnezeu, și ne-a dăruit mântuirea Sa tuturor. La toți ne-a dat posibilitatea să credem întru El, să ne botezăm întru El și să fim vii întru El pentru veșnicie. Căci mântuirea e darul Său pentru noi, pe care El l-a dobândit pentru noi prin toată viața și lucrarea Sa cele pentru noi.

Viața noastră e darul Său, după cum și mântuirea noastră e darul Său! El ne aduce în viață prin părinții noștri, ne ajută să creștem întru El după primirea Botezului, toate bucuriile noastră sfinte sunt darurile Sale, după care, adormirea noastră întru sfințenie, e tot darul Său. Căci Cel care ne ajută să ne naștem și să creștem și să ne mântuim, tot El ne ajută să adormim cu moarte cuvioasă, cu moarte sfântă, prin care trecem de la cele de aici la cele veșnic bucuroase și pline de veselie. Pentru că intrăm întru Împărăția lui Dumnezeu, ajungem acasă la noi, acolo unde El ne-a pregătit toate pentru veșnica viețuire cu El.

De aceea, iubiții mei, a prăznui astăzi nașterea Sfântului Ioannis Botezătorul înseamnă a prăznui viața cu Dumnezeu. Viața cu Dumnezeu de la zămislire și până la ieșirea din cele de aici. Pentru că viața omului este eclesială, e duhovnicească, atâta timp cât noi ne botezăm din primul an de viață și trăim creștinește toată viața. Trăim în credință. În credința în Dumnezeul nostru treimic. Și de aceea, trăind bisericește, trăind cu Dumnezeu, suntem împliniți în tot ceea ce facem. Pentru că fiecare zi cu Dumnezeu e o luminare și o bucurie și o împlinire continue.

...Acum două zile, spre miezul nopții, am primit o scrisoare nădăjduită, așteptată de către mine. Putea fi vastă, plină de prietenie, de confesiuni sfinte, de păreri de rău...Putea fi un nou început, o mare împlinire pentru Biserică și o mare veselie pentru inimile multora. Căci atunci când doi teologi se pun la o masă scriu mai multe decât unul singur. Dar a fost scurtă și clarificatoare! A fost un Nu! concis și fără delicatețe.

Însă, prin ea, la miezul nopții, Dumnezeu m-a luminat asupra expeditorului ei. Pentru că El a dat coperta la o parte după două decenii de așteptare și mi-a spus cine nu e acesta. Iar pentru mine luminarea lui Dumnezeu a fost foarte eliberatoare, plină de bucurie! Căci acum nu îl mai pot scuza pe expeditor pentru cine este el, pentru că nici Dumnezeu nu îl scuză.

Și această minune din viața mea, această luminare dumnezeiască are de-a face cu vocația Sfântului Ioannis de Înaintemergător. Pentru că Sfântul Ioannis a fost chemat de Domnul pentru o misiune sfântă, unică, neașteptată, dar și Ioannis și-a dat toată silința pentru ea. A fost cu totul exemplar în ascultarea sa de Dumnezeu. Căci Dumnezeu ne cheamă la viața cu El și la slujirea Lui, dar și noi trebuie să fim cu totul sinceri și doritori de El. Iar dacă El sporește harul Său în robii

Săi e tocmai pentru sinceritatea lor, pentru faptul că sunt una cu voia Lui și cu râvna Lui de a-i mântui pe oameni. Căci ieri și azi, mâncarea Lui e aceeași: să săvârșească lucrul Domnului [In. 4, 34, BYZ], adică mântuirea noastră. Și dacă râvna noastră e ca râvna Lui, atunci suntem slujitorii Săi. Dar dacă râvna noastră e binele nostru pecuniar, e relaxarea noastră, e vacanța noastră, atunci n-avem de-a face cu Sfântul Ioannis Botezătorul, astăzi pomenit, și nici cu Sfinții Lui. Pentru că aceștia toți sunt plini de râvna lui Dumnezeu, de slujirea Lui, de sfințenia Lui cea plină de frumusețe veșnică.

La mulți ani, multă pace și împlinire în tot ceea ce faceți! Dumnezeu să ne călăuzească pe toți spre a face voia Lui, pentru rugăciunile Sfântului Ioannis Botezătorul, Părintele nostru, cel care ne îndeamnă mereu la pocăință și la slujirea lui Dumnezeu și a aproapelui nostru! Amin.

Predică la Duminica tuturor Sfinților lui Dumnezeu [2021]

Iubiții mei[540],

Sfânta Cuvioasă Maria, în secolul al 6-lea, a trăit într-o Mănăstire de Monahi, ascunzându-se că e femeie și toți au socotit-o Monahul Marinos [Μαρίνος] în întreaga ei viață monahală. Când să o îngroape și-au dat seama că ea este femeie și nu bărbat[541]. Dar Dumnezeu a ajutat-o să își sfințească viața în aceste condiții, pentru că ea L-a dorit numai pe El.

Sfântul Nikolai Kasatkin [Николай Касаткин], Cel întocmai cu Apostolii, a fost primul Sfânt al Bisericii Ortodoxe Japoneze, fiind canonizat în 1970[542]. Aidoma lui, oricând se pot naște, cu harul lui Dumnezeu, Apostolii țărilor acum păgâne sau Restauratorii dreptei credințe acolo unde acum oamenii sunt eretici sau indiferenți din punct de vedere religios, dar, cândva, strămoșii lor au fost membrii Bisericii. Pentru că fiecare om vine pe lume cu o chemare a sa, iar Dumnezeu Își cheamă Slujitorii Lui într-un mod tainic și îi întărește în tot ceea ce ei fac pentru mântuirea oamenilor.

Sfântul Tarasios, Patriarhul Constantinopolului, a adormit în anul 806. Iar înaintea morții sale, demonii

---

[540] Începută la 8. 07, în zi de vineri, pe 25 iunie 2021. Cer senin, 25 de grade, vânt de 5 km/ h.

[541] *Cf.* https://www.oca.org/saints/lives/2014/02/12/100508-venerable-mary-who-was-called-marinus-and-her-father-venerable-e și https://www.synaxarion.gr/gr/sid/2103/sxsaintinfo.aspx.

[542] *Cf.* https://en.wikipedia.org/wiki/Nicholas_of_Japan.

au venit la el și l-au acuzat de păcate pe care nu le făcuse[543]. Vă dați seama ce bucurie le facem demonilor, dacă ne ascundem păcatele făcute de noi și nu le spovedim, iar ei pot să ne acuze pentru ele? Căci demonii nu sunt niciodată „frații" și „ajutătorii" noștri, ci dușmanii noștri cei mai invidioși, care ne doresc mereu numai răul. Fiindcă vor să fim chinuiți veșnic împreună cu ei în Iad, cu ei, cei care păcătuiesc neîncetat înaintea lui Dumnezeu.

Pe la anul 597, lombarzii au martirizat 440 de Sfinți Mucenici în Italia, care sunt pomeniți pe 2 martie[544]. 40 dintre ei au fost martirizați pentru că nu au mâncat din cărnurile jertfite zeilor, pe când ceilalți 400 au fost martirizați pentru că nu au vrut „to adore the head of a goat [să adore capul unei capre], which was their favourite idol [care era idolul lor preferat]"[545]. Însă capul de țap este imaginea fundamentală a satanismului postmodern[546]. Care nu mizează pe chipul omului, ci pe cel al animalului, adică pe instinctualitatea fără conștiință de sine. Pentru că îi consideră pe oameni „animale fără conștiință", care pot să facă tot ce vor, fără să se gândească la urmările faptelor lor.

---

[543] *Cf.*

https://www.oca.org/saints/lives/2014/02/25/100605-saint-tarasius-archbishop-of-constantinople:

„Before his death, devils examined his life from the time of his youth, and they tried to get the Saint to admit to sins that he had not committed".

[544] *Cf.*

https://en.wikipedia.org/wiki/March_2_(Eastern_Orthodox_liturgics).

[545] *Cf.* https://www.bartleby.com/210/3/021.html.

[546] A se vedea:

https://www.vice.com/ro/article/jp8qnk/cum-a-fost-la-inaugurarea-monumentului-ridicat-de-templul-satanic-lui-bafomet-491.

Sfântul Apostol Aristobulos [Ἀριστόβουλος] a fost primul Apostol al Britanniei[547]. Anglia ortodoxă a devenit romano-catolică din 1054[548], apoi anglicană din 1534[549]. Ceea ce a fost bun s-a pervertit, pentru că ceea ce e cu adevărat bun pentru oameni, adică adevărata Biserică, nu a fost păstrată cu sfințenie de către poporul englez. Și când nu păstrezi ceva atât de sfânt cu sfințenie, atunci îl pierzi. Și e nevoie de multe eforturi sfinte de evanghelizare a lumii, pentru că în multe părți ale lumii s-a pierdut dreapta credință sau n-a fost niciodată.

De aceea, a cunoaște istoria Bisericii și pe Sfinții lui Dumnezeu înseamnă a cunoaște adevărul despre oameni. Pentru că adevărații oameni ai istoriei sunt Sfinții lui Dumnezeu, cei care L-au urmat pe El întru toate și sunt moștenitorii Împărăției Sale.

De la Sfântul Ierarh Martinus[550] de Bracara, astăzi Braga, în Portugalia[551], ne-a rămas o scrisoare teologică numită *De correctione rusticorum* [Despre corectarea țăranilor][552]. Despre îndreptarea lor în credință. Și în care el îi învăța pe oamenii credincioși de la țară că zeitățile păgâne nu sunt decât demonii cei răi [maligni

---

[547] *Cf.* https://en.wikipedia.org/wiki/Aristobulus_of_Britannia

[548] *Cf.* https://ro.wikipedia.org/wiki/Marea_Schismă și https://ro.orthodoxwiki.org/Harold_al_Angliei.

[549] *Cf.* https://en.wikipedia.org/wiki/Church_of_England, https://ro.wikipedia.org/wiki/Thomas_Cranmer și https://ro.wikipedia.org/wiki/Biserica_Anglicană.

[550] A se vedea: https://en.wikipedia.org/wiki/Martin_of_Braga.

[551] *Cf.* https://en.wikipedia.org/wiki/Braga.

[552] O avem aici în latină și în engleză: http://www.germanicmythology.com/works/De Correctione Rusticorum.html.

daemones] și că nu trebuie să îi cinstească și să îi urmeze[553]. Aidoma lui, în ziua de astăzi, noi trebuie să-i luminăm pe oamenii credincioși despre cât de vătămătoare de suflet sunt superstițiile, obiceiurile băbești, amestecarea ideilor și practicilor păgâne și eretice în viața creștină, urmărirea horoscopului, ghicitul, vrăjitoria, spiritismul, alinierea după moda lumii în detrimentul vieții creștine. Pentru că mulți amestecă lucrurile în stil mare, împrumută tot felul de practici bizare, sunt superstițioși din cale afară, dar nu au carte de rugăciune ortodoxă în casa lor, nu au Sfinte Icoane ortodoxe, nu se spovedesc, nu se roagă, nu postesc, nu sunt milostivi, nu sunt comunicativi, nu sunt de treabă, dar se declară „credincioși".

Credincioșii cui? Credincioși în cine? Dacă nu ai citit niciodată Dumnezeiasca Scriptură și nu vii la Biserică pentru ca să vezi ce propovăduiește Biserica, ce fel de credință ai? Și cum să ajungi un om Sfânt, dacă nu știi cum arată Sfinții lui Dumnezeu, dacă nu te rogi lor și dacă nu înveți zilnic de la ei?

Marea dramă ce s-a produs în anul 1054, când romano-catolicii au apostaziat de la Biserica lui Dumnezeu, e aceasta: că a început să existe o pseudo viață eclesială paralelă cu Biserica. Biserica a mers mai departe în istorie, a rămas în credința și în slujirea lui Dumnezeu, dar țările romano-catolice au început să experimenteze o religiozitate falsă pe baza unei gândiri teologice și a slujirii unui cult altul decât cel al Bisericii. Ei au rămas cu Sfinții Bisericii una și cu trecutul lor ortodox, dar s-au tot îndepărtat de Biserica lui Dumnezeu. Și în îndepărtarea lor continuă față de Biserică, romano-catolicii și-au „canonizat" noi și noi „sfinți" eretici, cu o teologie și o predică altele decât ale Bisericii. De aceea, când a apărut în mijlocul ei protestan-

---

[553] Ibidem.

tismul, el a apărut ca o aversiune și mai radicală față de teologia și slujirea Bisericii. Pentru că protestantismul nu s-a „întors” nicăieri, ci a desfigurat și mai radical realitatea Bisericii, făcând și mai lată prăpastia produsă de romano-catolicism. Fapt pentru care orice credincios romano-catolic, protestant, neoprotestant, cât și monofiziții, nestorienii, armenii și toți păgânii lumii, au nevoie să cunoască și să experimenteze viața creștină în Biserică, pentru ca să înțeleagă ce înseamnă viață creștină. Căci literatură teologică creștină și păgână există din plin astăzi, dar experiența mântuirii e numai aici, în Biserica lui Dumnezeu. Și această experiență sfântă și îndumnezeitoare a Bisericii este bucuria și împlinirea tuturor celor care se convertesc la dreapta credință și care se întorc acasă, în Biserica lui Dumnezeu, la adevărata religiozitate a oamenilor.

Pentru că atunci când stai în afara Bisericii ți se pare că ești „superior” ei. Dar când ajungi membru real al Bisericii, prin Botezul sacramental, vezi la modul abisal cât de departe ești tu față de reperele Ortodoxiei, față de Sfinții lui Dumnezeu. Pentru că a fi ortodox nu înseamnă a le ști pe toate și nici a fi asigurat la Împărăție, ci a te pune smerit pe calea mântuirii, pentru ca să te curățești, să te luminezi și să te sfințești la nesfârșit în relația cu Dumnezeu. A fi creștin sau ortodox înseamnă a experimenta la nesfârșit, în mod veșnic, slava lui Dumnezeu în persoana ta, care te face pe fiecare zi să te simți tot mai păcătos și în nicio secundă „Sfânt” și „împlinit”.

De aceea, marea frumusețe și cuviință a Sfinților lui Dumnezeu constă în smerenia lor abisală, în lipsa lor de înfumurare, în lipsa lor de închipuire de sine. Toți își cunosc păcatele lor, puținătatea lor, lipsa lor de fapte bune, dar în același timp știu că toată sfințenia lor e de la Dumnezeu. Iar paradoxul acesta viu și prea

frumos, între marea lor curăție și sfințenie și smerenia și simplitatea lor, ne face să îi simțim aproape de noi și să avem toată nădejdea în ajutorul lor, pentru că îi simțim ca reali slujitori ai lui Dumnezeu.

Îi pomenim azi, iubiții mei, pe toți Sfinții lui Dumnezeu, știuți și neștiuți de către noi, dar cu toții știuți de Dumnezeu și împreună locuitori cu El. Și avem conștiința că Sfinții Lui sunt mădulare vii ale Bisericii Sale. Pentru că Sfinții nu apar dintr-o viață trăită inconștient, fără legătură cu Biserica sau dintr-o viață în luptă cu Biserica, ci dintr-o viață asumată zi de zi. Sfinții se nasc în relația reală și continuă cu Dumnezeu, ca fii autentici ai Bisericii.

Tocmai de aceea, Biserica „nu importă Sfinți" din afara ei și nici nu-i „exportă". Sfinții Bisericii sunt credincioșii ei reali, cei care au crezut cu totul în Dumnezeu și și-au sfințit viața în relație cu El în Biserica Lui. Ei sunt exemplari prin credința și viața lor, tocmai pentru că reprezintă viața și credința Bisericii.

Până la anul 1054, Sfinții Bisericii una sunt comuni și nouă și romano-catolicilor. Dar după anul căderii Apusului de la Biserică, noi nu îi mai cinstim pe „sfinții" canonizați de romano-catolici și nici nu „împrumutăm" teologie de la ei sau de la protestanți sau de la păgâni, pentru că Sfinții Bisericii sunt interiori ei, sunt fiii ei cei credincioși. Iar teologia Sfinților lui Dumnezeu e teologia Bisericii.

Tocmai de aceea, noi nu putem avea în casele noastre tablouri romano-catolice sau monofizite, pe care să le cinstim ca „Sfinte Icoane", pentru că Sfintele Icoane mărturisesc credința ortodoxă și nu erezii. Sfintele Icoane au aceeași teologie cu Scriptura și cu cărțile Sfinților Părinți și cu întregul cult al Bisericii. Și noi nu amestecăm adevărul cu minciuni de tot felul, pentru că mântuirea se trăiește numai în adevărul lui Dumnezeu.

Osteniți-vă zilnic ca să citiți viețile Sfinților lui Dumnezeu și să vă împrieteniți cu cât mai mulți dintre Sfinții Lui! Pentru că veți avea parte de nespus de multe bucurii sfinte și de mari prietenii dumnezeiești cu Sfinții Lui. Căci Sfinții lui Dumnezeu iubesc nespus de mult să ne ajute și să ne lumineze în viața noastră. Ei sunt imediat receptivi la întoarcerea noastră spre ei și la dorința noastră de a-i cunoaște și de a-i chema în viața noastră. Așa că nu trebuie să așteptați luni și ani un răspuns de la ei, pentru că el vine imediat, în câteva clipe. Dacă ne deschidem lor cu totul, Sfinții lui Dumnezeu ne vor bulversa prin iubirea, atenția și ajutorul lor preabinecuvântat.

Așa că ziua de azi, această duminică sfântă, e o încurajare a tuturor pentru ca să ne împrietenim cu Prietenii lui Dumnezeu. Cu cei care conviețuiesc veșnic cu Dumnezeu. Pentru că nu Îl putem despărți pe Dumnezeu de Prietenii Lui, de Sfinții și Îngerii Săi, ci noi dorim ca să fim acolo unde sunt El împreună cu ei.

Mult spor în tot lucrul cel bun și să vă faceți prieteni pentru veșnicie! Pentru că nu se termină totul aici, ci continuă veșnic. Amin!

Predică la pomenirea Sfinților Apostoli Petros și Pavlos [2021]

Iubiții mei[554],

dacă ne-ar fi evanghelizat Sfântul Apostol Pavlos și ne-ar fi scris spre întărirea noastră în dreapta credință, el ne-ar fi spus: „peste măsură am dorit fața voastră să o vedem [περισσοτέρως ἐσπουδάσαμεν τὸ πρόσωπον ὑμῶν ἰδεῖν], [am dorit să o vedem] cu multă poftă [ἐν πολλῇ ἐπιθυμίᾳ]" [I Tess. 2, 17, BYZ], cu multă plăcere, cu multă bucurie duhovnicească. Pentru că el dorea să îl vadă pe om în fața lui, să îi vorbească, să îl vadă manifestându-și credința și nădejdea și iubirea lui pentru Dumnezeu. Deși scria epistole către diverse comunități religioase, el dorea întâlnirea reală cu oamenii, întâlnirea față către față. Pentru că nu era un asocial, nu era un om distant față de cei pe care îi evangheliza, ci un om care și-i asuma cu totul, cu multă bucurie, și care se bucura să îi vadă, să îi revadă, să audă de la ei lucruri bune, adică modul în care ei cresc în viața cu Dumnezeu.

Sfântul Apostol Petros, la rândul său, vorbindu-le celor bătrâni din Biserică, le vorbește ca „cel împreună bătrân [cu ei] și martorul Patimilor lui Hristos [ὁ συμπρεσβύτερος καὶ μάρτυς τῶν τοῦ Χριστοῦ Παθημάτων], [dar] și părtaș al slavei ce va fi a se descoperi [ὁ καὶ τῆς μελλούσης ἀποκαλύπτεσθαι δόξης κοινωνός]" [I Petr. 5, 1, BYZ]. El este unul dintre bătrânii credincioși ai Bisericii, e martorul vieții Domnului, dar e

---

[554] Începută la 15. 52, în zi de sâmbătă, pe 26 iunie 2021. Cer senin, soare, 33 de grade, vânt de 6 km/ h.

și părtaș la consecințele iconomiei mântuirii Domnului. Pentru că el experimentează în mod personal și comunitar slava lui Dumnezeu primită la Cincizecime, care a fost primită ca o consecință reală și îndumnezeitoare a iconomiei lui Hristos Dumnezeu pentru noi. Și slava Lui se va descoperi plenar întregii creații, atunci când întreaga creație va fi transfigurată de Domnul prin slava Lui, prin slava comună a Dumnezeului treimic. De aceea, ceea ce Sfântul Petros are în persoana lui ca arvună a mântuirii sale și ca frumusețe dumnezeiască, adică slava Duhului Sfânt, se va descoperi tuturor, la cea de a doua venire a Domnului întru slavă, că este frumusețea întregii creații. Pentru că slava Lui cea veșnică va transfigura, va înfrumuseța, va umple de sfințenia Lui întreaga Sa creație.

Sfântul Petros a predicat celor tăiați împrejur, pe când Sfântul Pavlos a predicat neamurilor păgâne [Gal. 2, 7-9, BYZ]. Însă amândoi au cunoscut și au propovăduit faptul că „nu se îndreaptă omul din faptele legii [οὐ δικαιοῦται ἄνθρωπος ἐξ ἔργων νόμου] [vechi], dacă nu [se îndreaptă] prin credința lui Iisus Hristos [ἐὰν μὴ διὰ πίστεως Ἰησοῦ Χριστου]. Iar noi întru Hristos Iisus am crezut [καὶ ἡμεῖς εἰς Χριστὸν Ἰησοῦν ἐπιστεύσαμεν], pentru ca să fim îndreptați din credința lui Hristos și nu din faptele legii [ἵνα δικαιωθῶμεν ἐκ πίστεως Χριστοῦ καὶ οὐκ ἐξ ἔργων νόμου]" [Gal. 2, 16, BYZ]. Pentru că îndreptarea noastră se trăiește în Biserica lui Dumnezeu și ea se trăiește ca relația noastră reală cu Dumnezeu, cea care e plină de slava Lui cea veșnică.

Căci religia mozaică s-ar fi împlinit, dacă ea L-ar fi acceptat pe Hristos Dumnezeu, pe Fiul Tatălui întrupat, și dacă s-ar fi lăsat condusă de către El. Israil ar fi intrat atunci în Biserica Lui și Biserica Lui ar fi fost împlinirea așteptărilor de veacuri ale lui Israil. Însă, religia mozaică, lepădându-L pe Hristos Dumnezeu, ea s-

a autodesființat, pentru că realitatea ei era una tipologică, una hristologică, pentru că s-ar fi împlinit numai întru El.

Templul de la Ierusalim era în planul lui Dumnezeu drept slujirea de tranziție spre Biserică. Scopul lui era să-i pregătească pe credincioșii lui Israil pentru primirea lui Hristos. Însă ei n-au privit duhovnicește cultul de la Templu! N-au privit profunzimea tainei lui! N-au înțeles că scopul lui era hristologic! De aceea, nici nu L-au văzut și nu L-au primit pe Hristos, pentru că nu erau duhovnicești. Și dacă nu ești duhovnicesc, de aceea nu poți să Îl vezi pe Cel cu totul Sfânt, Care Se descoperă numai celor care se curățesc continuu de patimile lor.

Puțini au crezut în Domnul, pentru că puțini s-au curățit pe ei înșiși pentru El. Puțini au fost receptivi în mod real la propovăduirea și slava Lui. De aceea, azi, când vedem că tot puțini sunt cei care cred în El și Îl caută pe El tot timpul, nu trebuie să ne mirăm deloc. Pentru că primirea lui Dumnezeu în viața noastră se face prin convertire, înțelegere și alegere liberă.

A crede înseamnă a accepta să vezi duhovnicește. Adică a ieși din privirea mioapă a minții noastre, pentru a ne lăsa luminați de Dumnezeu. Pentru a vedea plenar, pentru a vedea profund, pentru a vedea dumnezeiește. Sfântul Pavlos s-a lăsat convins și luminat de Dumnezeu în mod extatic [F. Ap, 9, 4-6, BYZ]. Iar el, crezând în Hristos, ca și Sfântul Petros, nu și-a părăsit credința mozaică, ci și-a împlinit-o. Pentru că împlinirea legii era Hristos, iar toată viața liturgică de la Templu vorbea tainic despre Dumnezeul nostru treimic. De aceea, când a venit Hristos, când a venit împlinirea legii, Apostolii Domnului au crezut în Cel care împlinește legea și Care le-a spus că El este Unul din

Treime. Pentru că Tatăl, Fiul și Sfântul Duh e Dumnezeul care a creat toate și ține toate întru existență.

Și astfel, Biserica din Ierusalim nu a distrus Templul iudaic din Ierusalim, ci a prezervat toată revelația dumnezeiască a Templului și toată istoria mântuirii noastre. Biserica a păstrat cu sfințenie și a explicat abisal ceea ce Templul a lepădat odată cu lepădarea lui Hristos. Pentru că „Biserica este Hristos extins cu trupul Lui îndumnezeit în umanitate”[555], în toți cei credincioși Lui, El fiind dimpreună sălășluit în noi cu Tatăl și cu Duhul Sfânt, prin slava Lor cea veșnică. Și împlinirea oricărui evreu, ca și a oricărui păgân, este viața cu Dumnezeu în Biserica Sa. Pentru că în Biserică intrăm prin credință și prin primirea Sfintelor Taine și a întregii vieți a Bisericii. Și, ca mădulare vii ale Bisericii, noi trăim necontenit curățirea, luminarea și sfințirea noastră de către Dumnezeu. Pentru că toată viața noastră e o continuă îndumnezeire a persoanei noastre.

Opera epistolară a Sfântului Pavlos este „o fereastră spre primele decenii ale mișcării lui Hristos [a window into the early decades of the Christ movement]”[556]. O fereastră prin care vedem Biserica așa cum era. Iar Sfântul Pavlos „este unul dintre primii teologi creștini”[557] ai Bisericii, a cărui operă este până azi de-o profunzime și vastitate exemplare. Însă, cu siguranță, că ceea ce au scris Apostolii Domnului e mult prea puțin pe lângă ceea ce au propovăduit toată viața. Iar propovăduirea lor, în mare parte, s-a pierdut, după

---

[555] Preotul Profesor Dumitru Stăniloae, *Teologia Dogmatică Ortodoxă*, vol. al II-lea, ed. a III-a, Ed. IBMBOR, București, 2003, p. 215.

[556] Walter F. Taylor Jr., *Paul: Apostle to the Nations. An Introduction*, Pub. Fortress Press, Minneapolis, 2012, p. 7.

[557] Idem, p. 8.

cum s-au pierdut multe alte cărți și vestigii ale Bisericii. Iar când vorbim despre Sfinții lui Dumnezeu – O, Dumnezeul meu!... – vorbim despre niște minuni umane uluitoare de la care ne-au rămas mult prea puține lucruri. Știm puține, mult prea puține lucruri despre Sfinții lui Dumnezeu și despre rolul lor activ și determinant în mântuirea lumii.

De aceea, istoria Bisericii e mult prea săracă pe lângă cât de bogată este. S-au pierdut mult prea multe detalii despre viața Bisericii și sunt ocultate sau răstălmăcite, adesea sistematic, multe din cele care ne-au rămas. Așa că e foarte greu să vorbești răspicat despre un veac al Bisericii, despre anumiți Sfinți ai Bisericii, despre anumite date punctuale, pentru că ele lipsesc sau sunt răstălmăcite în chip și fel. Iar teologii și oamenii credincioși ai Bisericii au mari probleme cu înțelegerea anumitor lucruri istorice, tocmai pentru că datele sunt puține, iar cele care sunt au primit diverse interpretări. Și sunt imense minuni cărțile care redescoperă adevărul și istoria Bisericii, cele care ne pun în fața unor certitudini. Pentru că cele care ne bagă în ceață sunt la tot pasul.

Dr. Ed Parish Sanders[558] și-a dat seama că „Pavlos a memorat Septuaginta sau, cel puțin, părțile din care el citează”[559]. Și el scrie în greacă, citând textul LXX, textul Bisericii, și nu textul ebraic, cel de la Templu, al Vechiului Testament. Text al Septuagintei pe care îl traduc și eu în fața dumneavoastră de ceva ani.

Sfântul Pavlos persecută Biserica [F. Ap. 9, 1-2, BYZ] înainte ca Domnul să i Se arate întru slava Lui. Sfântul Petros Îl cunoaște în mod intim pe Domnul,

---

[558] A se vedea: https://en.wikipedia.org/wiki/E._P._Sanders.

[559] E. P. Sanders, *Paul. The Apostle’s Life, Letters, and Thought*, Pub. Fortress Press, Minneapolis, 2015, p. 75.

pentru că era Ucenicul Său, dar cu toate acestea se leapădă de El de trei ori [Mt. 26, 69-74, BYZ]. Dar când a cântat cocoșul și el și-a adus aminte de cuvintele Domnului [Mt. 26, 74-75], „ieșind afară [ἐξελθὼν ἔξω], a plâns cu amar [ἔκλαυσεν πικρῶς]" [Mt. 26, 75, BYZ]. S-a depărtat de cei care îl ispitiseră spre păcat și și-a plâns cu amărăciune sufletească păcatul său.

Pe seama Sfântului Apostol Petros, romano-catolicismul a brodat inacceptabilul „primat papal", care susține că „docemus, itaque, et declaramus [de aceea, noi învățăm și declarăm], iuxta Evangelii testimonia [îndeaproape cu mărturia Evangheliei], primatum iurisdictionis in universam Dei Ecclesiam, immediate et directe Beato Petro Apostolo promissum, atque collatum a Christo Domino fuisse [primatul de jurisdicție în întreaga Biserică a lui Dumnezeu, făgăduit nemediat și direct Fericitului Petrus Apostolul, și care i-a fost dăruit lui de Hristos Domnul]"[560].

Însă piatra pe care Și-a zidit Domnul Biserica Sa [Mt. 16, 18, BYZ] a fost credința apostolică. Credința în El, pe care au avut-o Apostolii Lui. Iar „cheile Împărăției cerurilor [τὰς κλεῖς τῆς Βασιλείας τῶν οὐρανῶν]" [Mt. 16, 19, BYZ], adică puterea de a ierta păcatele oamenilor, a primit-o Sfântul Apostol Petros de la Domnul, dar, împreună cu el, au primit-o și ceilalți Apostoli ai Săi, cât și toți Episcopii și Preoții până azi.

Iar Patriarhul Romei nu a fost niciodată în Biserică „capul" Bisericii, pentru că Capul Bisericii a fost, este și va fi Hristos Domnul, dimpreună cu Tatăl și cu Duhul Sfânt. Pentru că Hristos nu are nevoie de un „înlocuitor" al său în persoana Papei, atâta timp cât El e Dumnezeul Cel viu, e Atotțiitorul întregii creații.

---

[560] *Cf.* https://www.vatican.va/archive/hist_councils/i-vatican-council/documents/vat-i_const_18700718_pastor-aeternus_la.html.

Așadar, iubiții mei, viețile și teologiile celor doi Sfinți Apostoli astăzi pomeniți sunt luminile călăuzitoare ale Bisericii. Când vrem să știm ceva fundamental despre Biserică și despre viața creștină trebuie să ne întoarcem la experiența apostolică a Bisericii și la învățătura ei apostolică. Iar cărțile, Viețile, Slujbele, Sfintele Icoane și Sfintele Moaște ale Sfinților Săi Apostoli ne vorbesc despre ei cu putere sfântă. A ne ruga Sfinților Apostoli înseamnă a le cere să ne lumineze în viața noastră de credință. Pentru că avem nevoie din plin de ajutorul și de luminarea lor.

Multă sănătate, bucurie, pace și luminare dumnezeiască! Dumnezeu să ne ajute, pentru rugăciunile Sfinților Săi Apostoli Petros și Pavlos, să îi cunoaștem și să îi iubim din toată inima, pe cei care sunt Părinții și Învățătorii întregii lumi! Amin.

Predică la Duminica tuturor Sfinților Români [2021]

Iubiții mei[561],

în zilele de 24-26 mai 1986, la Mănăstirea Neamț, pavajul de ciment și piatră s-a ridicat în mod minunat circa 30 de centimetri. Și când s-a săpat în acel loc, la adâncimea de un metru și jumătate s-au găsit Sfintele Moaște ale unui Cuvios Părinte din secolul al 14-lea. Și pentru că nu știu cum îl cheamă, Monahii de-acolo îl numesc „Sfântul necunoscut”[562].

Dar el este necunoscut doar nouă, oamenilor păcătoși. Pentru că Dumnezeu îi cunoaște pe toți Sfinții Lui și toți Sfinții Lui se cunosc unii pe alții și cu toții sunt moștenitorii Împărăției Sale. Iar când azi, în această duminică sfântă, îi pomenim pe toți Sfinții Români, îi pomenim pe toți cei care sunt în Împărăția lui Dumnezeu de neam român, știuți sau neștiuți de către noi.

Căci dacă Sfinții români ar fi doar cei pe care i-am canonizat noi până acum, am fi foarte codași la sfințenie. Și asta în ciuda celor două milenii de viață creștină. Însă pământul românesc e plin de Sfinți ai lui Dumnezeu, numai că noi nu îi cunoaștem sau, dacă îi cunoaștem pe unii, nu ne grăbim să îi recunoaștem. Și nu îi cunoaștem pe mulți din Sfinții lui Dumnezeu, pentru că datele despre ei n-au ajuns până la noi. Sau pentru că nimeni nu i-a văzut pe mulți dintre ei cu adevărat și mărturia vieții lor s-a pierdut.

---

[561] Începută la 19. 48, în zi de vineri, pe 2 iulie 2021. Soare la apus, 28 de grade, vânt de 13 km/ h.

[562] *Cf.* https://doxologia.ro/pateric/sfantul-necunoscut-de-la-manastirea-neamt.

Dar ce știm, în definitiv, despre mulți dintre Sfinții canonizați de către Biserica noastră? Ce fel de Vieți de Sfinți români avem noi, când despre unii dintre ei abia știm câteva amănunte? Și dacă vrem să le scriem Slujbele, repetăm aceleași date de zeci de ori, pentru că datele despre ei sunt infime.

Când Părintele Ilie Cleopa a scris Acatistul Sfinților Mucenici de la Niculițel[563], el n-a spus nimic concret despre ei. De ce? Pentru că nu știa nimic despre ei! În afară de faptul că au fost găsite Sfintele lor Moaște în mod minunat, din cauza unei ploi, și eventual, să le fi văzut.

Cum s-a ajuns atunci la pictarea Sfintele lor Icoane, dacă nu știm nimic despre ei? E ușor să îl iconizăm pe Sfântul Ierarh Calinic de la Cernica sau pe Sfântul Ierarh Grigorie Dascălul, pentru că de la ei mai avem portrete ale lor. Dar ce facem cu cei pe care nu îi cunoaștem iconic? Se pare că le inventăm o înfățișare anume! Dacă vrem să îl iconizăm pe Sfântul Apostol Andreas, Apostolul României, avem o tradiție iconică în spate, păstrată în multe părți ale Bisericii și ne alegem o asemănare a lui. Dar ce știm despre cei pe care nu-i știm?...

Pentru că sunt mai aproape de noi, ne dorim să fie canonizați Sfinții recenți. Și acest lucru se petrece în multe Biserici locale. Însă Sfinții n-ar trebui canonizați după mofturi și prietenii, după înțelegeri între Ierarhi și teologi, ci ei trebuie canonizați metodic și din toate secolele. După ce sunt cercetate îndelung sursele despre ei. Și pentru asta trebuie un institut sau mai multe de cercetare a Vieților Sfinților în colaborare cu Sfântul Sinod al Bisericii locale. Pentru ca Părinții

---

[563] Acesta de aici: https://doxologia.ro/ceaslov/acatiste/acatistul-sfintilor-mucenici-zotic-atal-camasie-filip-de-la-niculitel.

sinodali să aibă clare lucrurile, atunci când au în fața lor un dosar de canonizare. Numai că realitatea e mult mai săracă în munca de cercetare aghiologică! Cel mai adesea un Ierarh își asumă de unul singur sau împreună cu un grup restrâns cercetarea Vieții unui Sfânt și așa se ajunge la canonizarea Sfântului respectiv. Tocmai de aceea lucrurile se mișcă greu, încet, pentru că munca de cercetare a Vieții Sfântului și de întocmire a dosarului de canonizare e făcută doar de o persoană sau de câteva persoane.

Pe de altă parte, Sfinții canonizați sau nu de o Biserică locală, dar pe care îi cinstim în Biserică, nu au întotdeauna o Viață clară sau cu multe detalii. Complicarea dosarului de canonizare e iarăși neortodoxă, pentru că mulți dintre Sfinții deja canonizați au fost canonizați pe baza mărturiei unei persoane sau a mai multora, dar fără prea multe detalii personale. Așa că a încerca acum să fim exhaustivi cu cineva, în comparație cu trecutul Bisericii, e iarăși o cerință prea mare, atâta timp cât știm doar câteva lucruri despre mari Sfinți ai Bisericii din trecut.

Pe Sfântul Cuvios Ioan Iacob de la Neamț îl cunoaștem din opera lui scriitoricească și din mărturia câtorva persoane. Iar acum avem la îndemână opera lui completă la numai 47 de lei[564]. Pe Sfântul Ierarh Niceta de Remesiana îl cunoaștem din opera lui teologică[565]. La fel pe Sfântul Cuvios Ioannes Cassianus[566] și pe

---

[564] *Cf.* https://www.emag.ro/opere-complete-sf-ioan-iacob-de-la-neamt-9786068117843/pd/DBV022BBM/.

[565] A se vedea:

https://archive.org/details/NicetaOfRemesiana1905/mode/2up.

[566] Idem:

https://www.documentacatholicaomnia.eu/30_10_0360-0435-_Cassianus_Ioannes.html.

Sfântul Cuvios Dionysius Exiguus[567]. Cunoaștem ce s-a păstrat din operele lor. Ce a ajuns până la noi. Dar sunt Sfinți Români despre care nu știm mai nimic, pentru că nu s-a păstrat despre ei vreo mărturie în afara țării noastre. Și au fost uitați aproape cu totul de urmașii lor, pentru că nu au avut contemporani cu iubire, evlavie și atenție față de Sfinții lui Dumnezeu. I-au trecut cu vederea și uitați au rămas! Dar uitarea aceasta ne costă pe noi, pe noi toți, pentru că ne privăm de ajutorul Sfinților lui Dumnezeu din neamul nostru. Un ajutor atât de scump și de întăritor...

De aceea, având conștiința clară a sfințeniei Sfântului Ilie văzătorul de Dumnezeu, a Părintelui meu duhovnicesc, eu am publicat întreaga sa operă cu meticulozitate[568]. Ea e o comoară de mare preț a Bisericii Ortodoxe Române. Putem face o a doua ediție, o a treia, putem corecta anumite lucruri, putem face adăugiri la ce există, dar esența vieții și a experienței sale sfinte e acolo, e deja în fața noastră. Pentru că atunci când dăm mărturie despre sfințenia cuiva, dăm mărturie despre prezența lui Dumnezeu în Sfântul Său și despre minunile Sale din viața acestuia. Și oricând voi avea de-a face cu oameni ai lui Dumnezeu, eu voi scrie despre ei: despre gândirea lor, despre viața lor, despre teologia lor, despre experiența lor mistică, despre minunile lor. Pentru că mă simt responsabil față de Sfinții Lui, pe care El mi i-a scos în față și prin care m-a luminat și ajutat prin intermediul lor.

Căci Sfinții de acum se recunosc numai când îi punem alături de toți Sfinții Lui. Îi vedem pe Sfinții Lui

---

[567] Idem: https://en.wikipedia.org/wiki/Dionysius_Exiguus.

[568] O găsiți aici: https://www.teologiepentruazi.ro/2012/05/29/despre-omul-imparatiei/.

numai când vedem cum lucrează Dumnezeu prin ei și cum trăiește El în ei prin slava Lui. Recunoașterea Sfinților e o teologie vie, o experiență directă, o simțire pe viu a prezenței lui Dumnezeu în Sfinții Lui. Și cu cât sinaxarul Bisericii primește noi și noi nume în el, cu atât noi suntem mai bogați în experiență și în prietenia cu Sfinții Lui.

Mă bucur că am putut să îndrept, să îmbogățesc și să public predicile Sfântului Sfințit Mucenic Antim Ivireanul, predicile sale care au ajuns până la noi[569]. Învățăturile Sfântului Neagoe Basarab le avem la îndemână[570]. *Cartea românească de învățătură* a Sfântului Ierarh Varlaam Moțoc al Moldovei a republicat-o recent Dr. Dan Zamfirescu[571]. Corespondența Sfântului Ierarh Andrei Șaguna a fost editată în 5 volume[572].

Despre Sfinții Calinic și Gheorghe de la Cernica[573] și despre Sfântul Vasile de la Poiana Mărului[574] a publicat editura Deisis[575], adică Părintele Arhidiacon

---

[569] Le găsiți aici: https://www.teologiepentruazi.ro/2016/08/25/sfantul-sfintit-mucenic-antim-ivireanul-didahiile-prima-editie-actualizata/.

[570] Le avem aici: https://ro.wikisource.org/wiki/Învățăturile_lui_Neagoe_Basarab_către_fiul_său_Teodosie.

[571] A se vedea: https://www.emag.ro/cartea-romaneasca-de-invatatura-a-sfantului-ierarh-varlaam-dan-zamfirescu-rva978-973-1735-29-0/pd/DYCM9BBBM/.

[572] Idem: http://www.editura.ubbcluj.ro/www/ro/books/search.php.

[573] Idem: https://edituradeisis.ro/magazin/sfintii-stareti-gheorghe-si-calinic-de-la-cernica-vietile-povatuirile-testamentele/.

[574] Idem: https://edituradeisis.ro/magazin/introduceri-in-rugaciunea-lui-iisus-si-isihasm/.

[575] Care are o nouă față la nivel online:

Ioan I. Ică jr. Care a editat și o Teză Doctorală despre Sfântul Ierarh Andrei Șaguna[576].

Teza Doctorală despre Sfântul Dionysius Exiguus, a Părintelui Alexandru Moțoc[577], a apărut cu 6 ani înainte de moartea sa[578]. Editura Doxologia a publicat mai multe cărți cu minunile Sfintei Cuvioase Paraschevi de la Iași[579]. În 2020 s-a publicat o carte despre Sfântul Cuvios Dimitrii Basarbovski [Димитрий Басарбовски][580], Ocrotitorul Bucureștiului, la editura Cuvântul Vieții[581].

Despre Sfântul Cuvios Grigorios Decapolitis [Γρηγόριος ο Δεκαπολίτης][582] a scris și editat Părintele

---

https://edituradeisis.ro/.

576 Pe aceasta: https://edituradeisis.ro/magazin/ecleziologia-organica-a-mitropolitului-andrei-saguna-si-fundamentele-ei-biblice-canonice-si-moderne/.

577 A se vedea: https://basilica.ro/sfantul-dionisie-exiguul-parintele-erei-crestine-preot-dr-alexandru-motoc/.

578 *Cf.* https://basilica.ro/parintele-alexandru-motoc-slujitor-harnic-si-milostiv-al-bisericii-noastre-n-10-mai-1963-†-25-martie-2016/.

579 A se vedea: https://edituradoxologia.ro/binefacerile-sfintei-cuvioase-parascheva-vol-1,
https://edituradoxologia.ro/binefacerile-sfintei-cuvioase-parascheva-vol-2,
https://edituradoxologia.ro/binefacerile-sfintei-cuvioase-parascheva-vol-3.

580 *Cf.* pietrei care atestă scoaterea Sfintelor sale Moaște din apă: https://upload.wikimedia.org/wikipedia/commons/6/68/Basarbovsky-relics-memorial.jpg.

581 Aici: https://www.edituracuvantulvietii.ro/Books/Details?BookID=fbc8ccf8-5cfe-416d-816c-2132940cdb37.

582 *Cf.* https://en.wikipedia.org/wiki/Gregory_of_Dekapolis.

Profesor Ioan I. Ică jr.[583]. Sfintele sale Moaște fiind la Mănăstirea Bistrița din județul Vâlcea[584]. Pe când Sfintele Moaște ale Sfântului Nicodim cel Sfințit sunt la Mănăstirea Tismana[585]. Și cu toate că „a fost considerat un Sfânt încă în timpul vieții, [Sfântul Nicodim] a fost canonizat prin tomosul Sfântului Sinod al Bisericii Ortodoxe Române abia după aproape 600 ani, în 1955, fiind pomenit sub numele de Sfântul Nicodim cel Sfințit de la Tismana, fiind cinstit în calendarul ortodox pe 26 decembrie”[586].

Însă pentru ce trebuie să așteptăm sute de ani, dacă știm deja că un om e Sfântul lui Dumnezeu? Pentru că cei care pierdem suntem noi, nu el! Căci noi pierdem ajutorul și luminarea sa, atâta timp cât nu îl cinstim cu evlavie ca ceea ce este: Sfântul lui Dumnezeu.

Dar Sfinții lui Dumnezeu doresc să ne ajute și se bucură când noi îi cinstim cu evlavie. Pentru că ei se bucură când noi recunoaștem prezența lui Dumnezeu din ei și Îl lăudăm pe Dumnezeu prin ei. Ei se bucură să ne lumineze spre mântuirea noastră. Pentru că vor să fim și noi acolo unde sunt ei, adică în Împărăția lui Dumnezeu.

Așadar, iubiții mei, dacă îi iubim pe Sfinții Lui și dacă le cercetăm viețile cu atenție și dacă le înălțăm Biserici spre pomenirea lor, Sfinții lui Dumnezeu se bucură nespus pentru evlavia noastră cea bună! Pentru că tot ceea ce facem spre slujirea lui Dumnezeu e o bu-

---

583 A se vedea: https://edituradeisis.ro/magazin/sfantul-grigorie-decapolitul-dosar-hagiografic/.

584 *Cf.* https://ro.orthodoxwiki.org/Grigorie_Decapolitul.

585 *Cf.* https://ro.wikipedia.org/wiki/Nicodim_de_la_Tismana.

586 Ibidem.

curie imensă pentru Sfinții și Îngerii Lui. Căci ei tocmai asta ne învață pe toți: să Îl iubim pe Dumnezeu și să Îl ascultăm pe El întru toate cele ale Sale.

Sfintele lor Icoane, Sfintele lor Moaște, Sfintele lor Cărți, Sfintele lor Biserici sunt mângâierea și întărirea noastră de fiecare zi. Dacă îi cinstim pe Sfinții Români, pe Sfinții poporului nostru, dimpreună cu ei îi cinstim pe toți Sfinții pământului. Căci Sfinții nu se disociază unul de altul, nu se rușinează unul de altul, nu se luptă unul cu altul, ci unii pe alții se îmbrățișează și se iubesc și se cinstesc reciproc, pentru că împreună sunt moștenitorii Împărăției Sale. Și, întru toți, este Dumnezeu prin slava Lui, Cel care ne stăpânește pe noi toți.

Așa că Sfinții Români ne învață să nu fim șovini, să nu fim extremiști, să nu fim disprețuitori ai altora, ci prietenii tuturor și rugătorii pentru întreaga lume. Pentru că întreaga lume are nevoie de Dumnezeu și de Biserica Lui, pentru că numai în Biserica Lui ne mântuim noi, păcătoșii.

Multă bucurie, pace și întărire de la Dumnezeu vă doresc tuturor! Pentru că El este Cel care ne călăuzește pe noi spre Sine, ca să facem mereu voia Sa. Amin!

Predică la Duminica a III-a după Cincizecime [2021]

Iubiții mei[587],

dicționarele noastre ne spun că l-am luat pe *grijă* din bulgară, de la гри́жа [grija][588]. Însă în limba bulgară гри́жа e totuna cu ки́ла [kila], adică cu hernia[589]. Iar hernia este „umflătura formată prin ieșirea totală sau parțială a unui organ din cavitatea sa naturală”[590].

Pentru că noi, în mod firesc, trebuie să ne îngrijim de cele ale vieții noastre. De cele de zi cu zi și de cele legate de viitorul nostru. Însă grija obsesivă pentru viitorul nostru e ca o hernie în trup, pentru că e nefirească. E o ieșire din firescul vieții noastre, pentru că obsesia viitorului ne mănâncă cu totul prezentul. Și trăim agățați de viitor fără a ne trăi în mod real prezentul. Prezentul vieții noastre.

Dar noi, dimpotrivă, avem nevoie să ne trăim prezentul cu recunoștință și cu smerenie înaintea lui Dumnezeu. Pentru că Îi suntem recunoscători Lui pentru toate binefacerile pe care ni le-a dăruit în viața noastră, dar, în același timp, suntem conștienți că El ne-a iertat și ne iartă multele păcate pe care le facem. De aceea, viața noastră nu e una triumfalistă, ci una smerită, cu conștiința multelor noastre căderi în păcat. Căci am păcătuit și păcătuim foarte mult înaintea lui Dumnezeu. Și, cu toate acestea, El ne rabdă și ne iartă nepus de mult în fiecare zi. Iar răbdarea Lui e timpul

---

[587] Începută la 9. 24, în zi de joi, pe 8 iulie 2021. Cer senin, soare, 25 de grade, vânt de 21 km/ h.

[588] *Cf.* https://dexonline.ro/definitie/grija.

[589] *Cf.* https://uk.wikipedia.org/wiki/Грижа.

[590] *Cf.* https://dexonline.ro/definitie/hernie.

pocăinței noastre, e timpul în care noi ne trăim mântuirea noastră.

Avem nevoie să trăim „în stăruința rugăciunii [in orationis instantia], în alinarea postului [in castigatione jejunii], în îndestularea milosteniei [in eleemosynæ largitate]”[591]. Pentru că rugăciunea neîncetată este respirația vieții noastre. Iar postul ne alină sufletul, pentru că ne liniștește interior. Iar milostenia ne dă împlinire interioară, ne face să ne simțim îndestulați, având de toate, pentru că suntem împliniți cu ceea ce avem și cu ceea ce facem pentru aproapele nostru.

„Luminătorul trupului este ochiul [Ὁ λύχνος τοῦ σώματός ἐστιν ὁ ὀφθαλμός]” [Mt. 6, 22, BYZ]. Și Domnul numește aici ochi sufletul nostru, cel plin de slava lui Dumnezeu. Căci sufletul, când e plin de har, este luminător și al trupului nostru, pentru că își duce trupul pe calea lui Dumnezeu. De aceea, dacă sufletul tău „are să fie curat [ἁπλοῦς ᾖ], tot trupul tău va fi luminat [ὅλον τὸ σῶμά σου φωτεινὸν ἔσται]” [Mt. 6, 22, BYZ]. Tot trupul tău va fi transfigurat de slava lui Dumnezeu.

Și aici avem definiția evanghelică a Sfintelor Moaște: sunt acele trupuri care sunt pline de lumina, de slava lui Dumnezeu, pentru că sufletelor Sfinților, la rândul lor, sunt pline de slava lui Dumnezeu în Împărăția Sa. Sfintele Moaște sunt trupurile luminate și sfințite de Dumnezeu prin slava Lui, în care El locuiește mereu. Și Sfinții așa au trăit pe pământ: ca purtători de Dumnezeu, având în ei slava cea veșnică a lui Dumnezeu, care i-a îndumnezeit pe ei.

Dar când nu dorim să fim plini de lumina Lui, atunci suntem plini de întuneric, adică de patimi. Și cei care slujesc patimilor lor, slujesc de fapt demonilor, pentru că sunt în robia acelora. Pentru că ei își agoni-

---

591 S. Leonis Magnis, *Sermo XV*, cap. I, in PL 54, col. 175.

sesc tot mai mult întuneric în ei înșiși și nu adevărul lui Dumnezeu.

De aceea, când Domnul ne spune că „nimeni [nu] poate a sluji [la] doi domni [οὐδεὶς δύναται δυσὶν κυρίοις δουλεύειν]" [Mt. 6, 24, BYZ], ne învață că trebuie să ne hotărâm de ce parte suntem: de partea Lui sau a demonilor. Pentru că, dacă suntem ba cu El, ba cu demonii, ce zidim dărâmăm imediat și n-avem niciun folos. Dar dacă ne alipim de El cu totul și dorim viața cu El pentru veșnicie, atunci orice păcat al nostru îl resimțim imediat ca o mare dramă personală, fapt pentru care îl spovedim imediat. Pentru că știm că prin orice păcat noi ne îndepărtăm de Dumnezeu, așa după cum prin orice faptă bună noi ne lipim tot mai mult de El. Și dacă suntem cu El, atunci L-am ales ca Domn al vieții noastre pe Cel care ne-a mântuit pe noi din mâna demonilor.

Mamonas [μαμωνᾶς] era dumnezeul bogățiilor la sirieni[592]. Și când Domnul ne spune: „Nu puteți a sluji lui Dumnezeu și lui mamonas [Οὐ δύνασθε Θεῷ δουλεύειν καὶ μαμωνᾷ]" [Mt. 6, 24, BYZ], ne spune că nu putem să Îl iubim pe Dumnezeu și să iubim și banii în același timp. Pentru că nu poți să iubești obiecte, ci doar persoane! Căci iubirea e o realitate cu răspuns, cu feedback și nu e monologică.

Când iubim banii, viața, desfătarea de acum, ne iubim pe noi înșine în mod bolnav. Căci nu ieșim din noi înșine spre alții, nu ne dăruim, ci ne iubim pe noi înșine în mod pătimaș, întorcându-ne atenția exclusiv spre noi înșine. Și acest lucru se petrece, pentru că nu mai vedem banii ca făcând parte dintr-o relație cu alții, ca pe o punte spre alții, ci ca pe un fals partener de dialog. Și când conversezi în mod bolnav cu propria ta avere, atunci nu Îi slujești lui Dumnezeu, ci demonilor.

---

[592] *Cf.* https://en.wikipedia.org/wiki/Mammon.

Iar dacă slujești demonilor, nu e spre binele tău, pentru că ei nu îți vor niciodată binele. Numai Dumnezeu ne dorește cu adevărat binele nostru. Însă El ne cere „să dobândim îndrăznire multă înaintea lui Dumnezeu, să strângem untdelemn din belșug [în sufletul nostru], să mutăm toate averile noastre în cer, ca să ne bucurăm de toate”[593] în mod veșnic.

Pentru că avem nevoie de toate cele ale vieții noastre pământești, dar mai întâi de toate avem nevoie de Dumnezeu în viața noastră. Căci dacă Îl avem pe El, le avem pe toate. Și când El ne spune: „Nu vă îngrijorați [cu] sufletul vostru [μὴ μεριμνᾶτε τῇ ψυχῇ ὑμῶν], ce aveți să mâncați și ce aveți să beți [τί φάγητε καὶ τί πίητε], și nici [cu] trupul vostru [μηδὲ τῷ σώματι ὑμῶν], ce aveți să vă îmbrăcați [τί ἐνδύσησθε]!” [Mt. 6, 25, BYZ], Domnul ne oprește pe noi de la faptul de a ne face o obsesie din nevoile curente ale vieții noastre. Pentru că nu trebuie să ne concentrăm pe nevoile noastre de zi cu zi, pe cele care ne asigură doar viața trupească, ci pe nevoile interioare, cele ale mântuirii noastre.

De aceea, El ne spune aici lucrul capital pentru viața noastră. Ne spune ce trebuie să facem noi și ne făgăduiește a ne fi colaborator în fiecare lucrul al vieții noastre. Pentru că El ne spune: „Căutați mai întâi Împărăția lui Dumnezeu și dreptatea Sa [Ζητεῖτε πρῶτον τὴν Βασιλείαν τοῦ Θεοῦ καὶ τὴν δικαιοσύνην Αὐτοῦ], iar acestea toate va fi adăugat [vor fi adăugate] vouă [καὶ ταῦτα πάντα προστεθήσεται ὑμῖν]!” [Mt. 6, 33, BYZ]. De cine vor fi adăugate nouă? De El Însuși! Pentru că El ne făgăduiește nouă că vom primi toate cele ale vieții

---

[593] Sfântul Ioan Gură de Aur, *Scrieri*, partea a III-a, *Omilii la Matei*, cu trad., introd., indici și note de Pr. D.[umitru] Fecioru, în col. PSB, vol. 23, Ed. IBMBOR, București, 1994, p. 271.

noastre de la El, dacă vom dobândi Împărăția Lui în noi înșine, adică, dacă vom primi și păstra în noi slava Lui, și dacă toată ziua ne vom nevoi să ne umplem de dreptatea Sa, adică de sfințenia Lui.

Iar oricine L-a crezut pe Domnul în acest cuvânt al Său, a trăit duhovnicește pe pământ. Pentru că a experimentat în fiecare zi ajutorul lui Dumnezeu, atâta timp cât el s-a făcut slujitorul Lui.

Dar când ne facem slujitorii Lui, atunci nu mai trăim viața cu obsesia că nu avem, că nu suntem cine trebuie, că boala ne va cuprinde și că singurătatea ne va doborî, pentru că ne-am pus toată viața în mâna Lui. Și ne bucurăm de cât avem, ne bucurăm de ceea ce putem să facem împreună cu El și știm că orice boală și orice neputință e spre binele nostru, dacă le trăim împreună cu El.

Așadar, iubiții mei, Domnul ne cheamă la o viață sfântă, la o viață dumnezeiască, la viața dimpreună cu El! Și când ne cere să nu mai trăim cu obsesii, cu frici puerile, El ne cere să ne dăm viața cu totul Lui. Căci El dorește să ne învețe să gândim, să simțim și să acționăm dumnezeiește în viața noastră. Nu ne dorește instinctuali, nu ne dorește fricoși, nu ne dorește iubitori de sine și destrăbălați, ci cuvioși, pașnici, plini de slava Lui și de fapte sfinte, plini de credință și de iubire dumnezeiască. Pentru că El dorește să ne facă pe toți ai Lui, moștenitori ai Împărăției Sale celei veșnice, unde să trăim împreună cu toți Sfinții și Îngerii Lui. Amin!

Predică la Duminica a IV-a după Cincizecime [2021]

Iubiții mei[594],

în 2019 am predicat despre dogma hristologică a Sinodului al 4-lea Ecumenic[595], despre faptul că Domnul nostru Iisus Hristos este Dumnezeu și om, pe când în 2020 am predicat despre valoarea cuvintelor noastre pornind de la Evanghelia de azi, cea de la Mt. 8, 5-13[596]. Însă astăzi vreau să predic despre prieteniile noastre sociale de tot felul și despre valoarea lor în viața noastră. Adică despre persoanele care ne fac bine când le vedem, pe care le respectăm în inima noastră, pe care le ascultăm, care ne binedispun, pe care le urmăm într-o anumită măsură, despre persoanele care ne comunică ceva esențial, deși nu avem o relație stabilă cu ele sau nicio relație directă.

Și predica de față a pornit de la genialul vers al lui Adam Puslojić: „Dacă mă iei de mână cu privirea”[597], și s-a îmbogățit în timp ce priveam dramaticul film *La tête en friche* (2010), românizat: *După-amieze cu Mar-*

---

[594] Începută la 8. 11, în zi de joi, pe 15 iulie 2021. Soare, 22 de grade, vânt de 5 km/ h.

[595] A se vedea:

https://www.teologiepentruazi.ro/2019/07/12/predica-la-duminica-a-iv-a-dupa-cincizecime-2019/.

[596] Idem:

https://www.teologiepentruazi.ro/2020/07/04/predica-la-duminica-a-iv-a-dupa-cincizecime-2020/.

[597] Adam Puslojić, *Asimetria durerii*, cu 11 ilustrații de Mircia Dumitrescu, al 3-lea volum din trilogia *Asimetria durerii*, Ed. Proema, Baia Mare, 2008, p. 99.

gueritte[598]. Pentru că femeia de 95 de ani din film, întruchipată de Gisèle Casadesus[599], a reușit să intre în inima lui Germain (Gérard Xavier Marcel Depardieu[600]), a unui analfabet funcțional de 45 de ani, și să îl facă să iubească cărțile. Și unde a început relația lor? În parc, în fața unor porumbei, cărora Germain le dăduse nume, și atunci când Margueritte a început să-i citească cu voce tare dintr-o carte a lui Camus și l-a pus în situația să vadă, în mintea lui, ceea ce ea îi citește.

Și când el a început să simtă nevoia continuă de noutate, de cunoaștere, când a ieșit din simplitatea lui spre avalanșa de noi experiențe, atunci a înțeles că a început să o iubească pe acea femeie, deși el avea o amantă tânără, cu care îi plăcea să facă dragoste și pe care a lăsat-o în cele din urmă însărcinată. Și ce-a făcut? S-a dus în azilul unde familia ei o uitase pe acea femeie, pe cea iubită de el, și a luat-o de acolo fără știrea nimănui. A luat-o în casa sa, rugând-o ca să nu moară încă și să îl învețe tot mai mult din tainele prieteniei. Din ceea ce această femeie foarte educată strânsese în toată viața ei. Pentru că o mare experiență trebuie dăruită, trebuie lăsată în inima cuiva, pentru ca ea să fie dusă mai departe.

Însă cum ne lăsăm viața și experiența în alții? Dacă îi apropiem de noi înșine și dacă le dăruim ceea ce noi avem! Dacă îi chemăm cu privirea noastră, dacă îi îmbrățișăm cu modul în care îi ascultăm, dacă îi impulsionăm în mod decisiv în viața lor. Dacă le suntem sprijin și ajutor în ceea ce ei fac.

---

[598] A se vedea: https://www.cinemagia.ro/filme/la-tete-en-friche-484601/.

[599] Idem: https://fr.wikipedia.org/wiki/Gisèle_Casadesus.

[600] Idem: https://en.wikipedia.org/wiki/Gérard_Depardieu.

În mașina spre Biserică mă întâlnesc cu oameni cu care mă cunosc doar din priviri, cu care mă salut scurt sau cu care am mai discutat anterior, fără să știu multe lucruri despre ei. Însă contează cum te susțin privirile lor. Ce îți spun ei când te privesc, când stau de vorbă cu tine.

Urmăresc mii de persoane online, care scriu, cântă, pictează, fac vlogging, fac podcasturi, călătoresc, fac mâncare, experimentează diverse lucruri, și toți mi-au devenit prieteni într-un anume fel. Pentru că viața lor se revarsă în viața mea. Pentru că viața lor mă atinge interior. Și chiar dacă nu am comunicat cu foarte mulți dintre ei, toți aceștia pe care îi cunosc îmi sunt prieteni, deși mă disociez interior de multe aspecte ale creației lor online.

Confrații mei întru Preoție și întru credință, rudele mele, cei pe care i-am cunoscut vreodată în viața mea sunt prietenii mei, sunt oameni care sunt în viața mea și comunică cu mine prin ceea ce au lăsat și lasă în mine. Iar raportarea mea la oameni e cea care mi-i face pe toți prieteni. De ce? Pentru că raportarea mea interioară față de oameni nu e cu ostilitate, ci cu pace, cu înțelegere, cu bunăvoință. Și starea mea interioară vizavi de ei îmi face bine, pentru că nu mă rănește, ci mă eliberează continuu interior.

Vorbesc respectuos cu oamenii, vorbesc în mod galant cu ei, nu pentru ca să îi țin la distanță, ci pentru ca să îi învăț, pe cei care nu cunosc acest lucru, cu demnitatea, cu eleganța, cu modul frumos în care comunică oamenii. Pentru că o relație reală începe cu vorbirea sinceră, firească între oameni. Și când oamenii își vorbesc sincer și profund între ei, atunci se întrepătrund și se îmbrățișează unul pe altul cu sufletele lor. Pentru că întâlnirile reale se petrec în sufletele noastre în primul rând!

Dacă cineva mă privește de sus, cu dispreț, cu invidie, cu poftă desfrânată în ochi, cu dezinteres, cu nesimțire...e treaba lui sau a ei! Contează ca eu să nu fac la fel în inima mea. Pentru că, dacă fac la fel, mă îmbâcsesc cu patimile lor și nu mai îmi trăiesc libertatea mea duhovnicească. Dar eu vreau să trăiesc tot mai liber în sufletul și în trupul meu, adică tot mai neconstrâns de patimi și de gânduri rele. Și pentru ca să mă umplu de o tot mai mare libertate dumnezeiască trebuie să îi tratez pe toți oamenii cu bunătate în inima mea.

Cel care mă vede pe mine pe stradă nu știe cine sunt, ce am gândit, ce am creat eu până acum. Nu știe cine sunt în adâncul meu. Dar ca să punem un început bun relației noastre, eu trebuie să mă exprim așa cum sunt. Pentru că el, de la acest început, dacă noi începem să discutăm, poate ajunge și la opera mea, care, fiind online, e accesibilă tuturor. Modul în care eu mă propun e modul în care el mă ține minte. Tot la fel, modul în care alții vin spre mine e modul de la care eu încep înțelegerea lor. Și contează fiecare detaliu pe care îl înregistrez în această relație a noastră.

Pentru că din fiecare om pornesc mii și zeci de mii de drumuri spre alți oameni. Eu sunt un punct cu mii de ramificații, pentru că cunosc mii de persoane. Și întrepătrunderile dintre noi sunt extrem de interesante, pentru că fiecare dintre noi avem o experiență unică de împărtășit. Dacă o dărui, ea se revarsă în mai mulți oameni, într-un număr neștiut de oameni. Dacă nu o dărui, ea este numai a ta și moare odată cu tine. Dar dacă moare odată cu tine, ea este un bob de grâu care nu va mai încolți niciodată. Și nu va mai trăi în alții, pentru că tu nu ai dorit să o lași altora moștenire.

Oamenii care nu își scriu experiențele de viață și nici nu și le povestesc altora sunt niște pereți goi în

arealul nostru. Mergem prin parc, vedem multă verdeață, mulți copaci, multă animație, apoi trecem strada, intrăm în cartierul cu blocuri și vedem numai ziduri de aceeași culoare...Dar când, deodată, pe un zid apare un însemn, o pictură, un înscris, zidul acela devine plin cu ceva. Dacă pe acel zid ar fi pictată viața noastră, el nu ar fi un perete gol, ci un perete plin!

Când călătorim cu autobuzul sau cu trenul sau cu avionul sau cu vaporul întâlnim foarte mulți oameni și foarte multe peisaje. Fiecare cu personalitatea lui, cu înfățișarea sa. Diversitatea aceasta umană ne îndeamnă la cunoaștere. Pentru că, dacă sunt altfel decât noi, atunci merită să știm prin ce sunt altfel decât noi. Și, pe când aflăm cu ce suntem diferiți unii de alții, aflăm și întru ce ne asemănăm. Iar asemănarea ne împrietenește, pe când depărtarea de noi ne suscită interesul. Pentru că vrem să știm, la fel ca Germain, ce se întâmplă mai departe în carte, în viață, în oameni. Și dacă abia știi să citești, iei un dicționar, îl pui lângă tine, și cauți orice cuvânt pe care nu-l cunoști din carte. La un moment dat o să-ți dai seama că dicționarele nu sunt nici ele atotștiutoare și că unele cuvinte lipsesc din ele. Tocmai de aceea sunt mai multe dicționare. Și trebuie să îți cumperi dicționare cu cuvinte vechi, cu cuvinte foarte noi, cu toate cuvintele, pentru ca să înveți limba cărților.

Germain și-a dat seama că dicționarul primit de la Margueritte, de la confidenta lui, e bun, dar incomplet, și că dicționarul nu te ajută să pui cap la cap înțelesurile cuvintelor. El și-a dat seama că cuvintele trebuie gândite în firescul descrierii, după ce le înțelegi pe fiecare în parte, pentru că cuvintele nu sunt unele lângă altele, ci ele spun o poveste. Și cei care au început să gândească de foarte tineri, să gândească și să citească cărți, văd foarte repede povestea cărții și nu cu-

vintele ei, pentru că o carte se citește pentru mesajul ei, pentru ceea ce e dincolo de cuvinte.

De la mama lui, după ce a murit, Germain a primit mulți bani, dar și o cutie cu câteva obiecte personale și cu o fotografie a părinților lui. Banii și obiectele primite i-au vorbit despre iubirea ei pentru el, deși în toată viața lui l-a lăsat să creadă că e un copil nedorit, că e „o eroare”. Însă firava, atenta și delicata Margueritte, deși nu era mama lui și nici amanta lui, l-a ajutat pe mătăhălosul Germain să coboare în inima sa. L-a ajutat să se cunoască. Să vadă de ce e capabil. Pentru că omul profund vede profunzimile din alții. Iar dacă se lasă călăuzit de acesta, cel mic, neștiutorul sau necizelatul, câștigă o comoară imensă în măsura în care se coboară în el însuși.

Pentru că rolul instruirii și al educației e acela de a ne întoarce la noi înșine și de a ne dezvolta resursele interioare. Familia, Biserica, Școala, prietenii reali sunt cei care ne fac să ne descoperim pe noi înșine. E de ajuns ca cineva să te ia de mână, ca cineva să creadă în tine, ca cineva să îți dăruie timpul său, pentru ca tu să crești ca un copac în livada valorilor umane.

Trebuie să ajutăm la creșterea altora! Să fim prezenți în viețile oamenilor tot timpul! Și a fi prezent în viețile altora înseamnă a instrui continuu prin ceea ce ești și faci. Ești o mână întinsă, o mână care tragi după tine mâinile lor, dacă îi impulsionezi spre lucruri bune, dacă îi faci să aibă încredere în ei, dacă îi faci să fie pașnici și omenoși.

Niște fețe triste, fără viitor, fără încredere în ei înșiși, stau și beau la stradă, în fața cârciumii. Nu așteaptă nimic, nu vor nimic...Aceleași fețe le poți găsi în casele lor, la locurile lor de muncă, la spital, la Biserică...Mergi peste tot cu fața pe care ți-o creezi. Dacă ea e tristă și urâtă e pentru că sufletul tău e

neîmplinit. Frumusețea reală țâșnește dinăuntru, din sufletul tău. Dar dacă nu ai frumusețe în tine însuți, dacă nu ai curăție și sfințenie, cum ai vrea să ai fața?!

Tocmai de aceea, în predica de azi vorbim despre cum ne influențează cei pe care îi vedem și îi auzim. Și ei ne influențează în măsura în care noi vrem să ne influențeze. Dacă găsim că viața unui cerșetor sau a unui curvar sau a unui hoț este o viață „bună" pentru noi, atunci socotim păcatul „un mod de-a fi" și nu o boală interioară ce ne omoară. Dar dacă găsim că munca, creația, slujirea, ajutorul dat altora, prietenia sunt esențiale în viața noastră, sunt lucruri care ne definesc, atunci privim spre astfel de oameni ca spre reperele vieții noastre.

A fi fanul sau admiratorul entuziast al cuiva înseamnă, în primul rând, a-l urma în ceea ce el face bine. A-l urma însă în toate, fără discriminare, înseamnă a-ți face ție rău. Pentru că prieteniile au rolul de-ai învăța pe oameni binele, viața în societate, întrajutorarea. Dar dacă prietenie înseamnă să te înhaiți cu alții spre a face lucruri rele, atunci ea se transformă într-o mamă a multe vicii. Pentru că din prieteniile rele se nasc toate problemele lumii noastre.

Viața noastră socială, ca și conexiunile noastre cu onlineul, sunt întâlniri brutale cu realitatea. Dacă știi să atenuezi interior șocurile, prin rugăciune, curăție interioară și încrederea în binele din oameni, atunci îți păstrezi mintea întreagă toată viața. Dar dacă te vulnerabilizezi foarte mult în fața lor, nu poți să reziști în fața tuturor răutăților, atrocităților și a mizeriilor pe care ești nevoit să le vezi, să le trăiești. Pentru că sunt tot mai multe, tot mai grele, iar tu ai o singură inimă...

De aceea, e foarte important să ai puncte de sprijin în oameni. E foarte important să ai prieteni reali. Dar pentru ca să îi ai trebuie să construiești rela-

ția cu ei la nesfârșit. Pentru că relația e o continuă vorbire și construire împreună.

Însă relațiile cu oamenii se construiesc numai pe baza relațiilor fundamentale pe care le ai cu Dumnezeu, cu Sfinții și cu Îngerii Lui. Relația primă și fundamentală e relația noastră cu Dumnezeu. Pe fundamentul ei se construiesc toate celelalte și se împlinesc zi de zi. Pentru că a fi oameni religioși înseamnă a avea o relație reală și neîncetată cu Dumnezeu, cu Sfinții și cu Îngerii Lui, pe când a fi oameni sociali înseamnă a avea o relație reală și neîncetată cu diverși oameni, care ne-au devenit prieteni ai noștri. Omul religios e mereu deschis spre cunoaștere, pentru că el este în același timp și un om social, un om printre oameni. Și în deschiderea noastră față de oameni avem nevoie de toți, pentru că nu trebuie să fim în luptă interioară cu nimeni. Chiar dacă la un moment dat putem concura pentru un loc de muncă sau într-o competiție sportivă, a fi deschiși spre ceilalți nu înseamnă a fi necompetitivi. Pentru că întrecerile reale între oameni nu au rolul de a ne face neoameni, ci au rolul de a evidenția excelența umană.

Când, peste ani, cărțile unui om de geniu sunt căutate și citite în biblioteci, ele nu sunt citite pentru că n-au valoare, ci pentru că au o valoare umană netrecătoare. Marile cărți sunt prieteni reali pentru toate veacurile. Pentru că toți oamenii, din toate secolele, au nevoie de sinceritate, de adevăr, de bunătate, de iubire, de corectitudine, de umanitate.

Mașinalizarea noastră este o autominimalizare suicidară. Pe cât încercăm să ne transumanizăm, să ne „perfecționăm” pe bază de componente tehnice, pe atât ne îndepărtăm de potențele noastre interne. Pentru că valoarea noastră veșnică e înăuntru, constă în sinergia dintre suflet și trup, care ne îndumnezeiește

continuu în Biserica lui Dumnezeu. Noi n-avem nevoie neapărat de un trup mai rezistent la boli, ci de un trup care să conlucreze cu sufletul său la mântuirea întregului om. Dacă ne îndumnezeim pe fiecare zi, nu contează dacă viața noastră va fi de 20 sau de 100 de ani, pentru că viitorul nostru veșnic va fi unul frumos, împlinitor. A fi cu Dumnezeu tot timpul și a ne împlini în relația cu El și cu oamenii înseamnă a fi oameni împliniți. Iar asta e ceea ce contează! Pentru că împlinirea noastră înseamnă mântuirea noastră.

Așadar, iubiții mei, avem o relație de prietenie cu toți cei pe care îi cunoaștem și de la care învățăm lucrurile care ne personalizează. Trebuie să alegem ceea ce ne face bine și să ne disociem interior de tot păcatul. Căci păcatul e cel care ne omoară interior, pe când binele e frumusețea care ne inundă cu totul. Și binele lui Dumnezeu e cel care ne îndumnezeiește pe fiecare zi. Amin!

Predică la pomenirea Sfântului Profet Iliu Tesvitis [2021]

Iubiții mei[601],

Vechiul Testament al Bisericii, ediția LXX sau Septuaginta, pe care eu o traduc continuu în fața dumneavoastră, ne indică numele Sfântului Profet azi pomenit la I Împărați 17, 1: Ηλιου ὁ Θεσβίτης [Iliu Tesvitis], pentru că el s-a născut în Tesvonul Galaadului [Θεσβων τῆς Γαλααδ] [Ibidem]. Și Sfântul Iliu s-a raportat în viața lui la Domnul, la Dumnezeul Puterilor [ὁ Θεὸς τῶν Δυνάμεων] cerești, la Dumnezeul lui Israil, Care trăiește [ζῇ], Care e viu [Ibidem]. Pentru că singurul Dumnezeu e Cel care trăiește și Care Se revelează pe Sine în viața noastră și Care ne dă zilnic mărturii despre Sine, pe când dumnezeii falși ai lumii sunt inexistențe, sunt plăsmuiri umane. Iar dacă ne raportăm în viața noastră la Dumnezeul Cel viu, atunci știm că El este imprevizibil. Că El nu Se manifestă după cum vrem noi. Pentru că El nu gândește ca noi, ci vrea să ne învețe pe noi să gândim ca El. Și până când nu intrăm în logica Sa dumnezeiască, lepădând logica noastră umană, căzută, mioapă, nu putem avea o relație reală cu El. Pentru că El, Cel viu, vrea ca și noi să fim vii ca El, adică dumnezeiești, să fim unii care gândim potrivit luminării Sale celei dumnezeiești.

După logica noastră căzută, păcătoasă, noi vrem să ne fie mereu bine, să n-avem nicio problemă. Vrem să nu ne lipsească nimic, să trăim veșnic, să nu ne pese de nimic și de nimeni, pentru că „avem de toate”. Con-

[601] Începută la 15. 55, zi de duminică, pe 18 iulie 2021. Cer senin, 36 de grade, vânt de 18 km/ h.

fortul nostru, care alungă din el orice grijă și orice durere, vrem să fie continuu. Însă, când toate sunt „bune și frumoase”, Dumnezeu aduce apa Lui pe străzile orașului și îți transformă mașinile de lux în bărci în derivă. Când ți-e „cel mai bine”, El aduce un cutremur, o secetă, așa cum a adus prin Sfântul Iliu, o tornadă, un tsunami, o epidemie și „te deranjează cu totul”.

Ți-ai făcut vilă mare din diverse escrocherii? Te bucuri pentru ea și crezi că ți-e „bine”? Stai cu gândul că banii din conturi te vor „salva”? Dumnezeu te va lovi cu o boală, îți va omorî copilul, îți va arde tot ce ai și te va pune cu botul pe labe. Iar dacă, pentru anumite lucruri bune ale tale încă te păsuiește, te înșeli cu faptul că „ți-e bine”, pentru că Iadul e veșnic. Dacă nu vei fi lovit acum, în clipa de față sau mâine sau peste 3 ani, nu e nicio grabă! Pentru că judecata Lui e veșnică și Iadul e veșnic.

Cei care hulesc, cei care se mândresc, cei care se destrăbălează, cei care mint cu nerușinare se cred „apărați” de binele lor aparent, de situația lor financiară, de sănătatea lor, de ce au și cine sunt la nivel social. Dar astea se pierd ușor, imediat! E de ajuns ca El să poruncească smerirea ta și ea se va produce imediat. Așa cum a făcut prin Sfântul Iliu, Profetul Său cel preaminunat!

Sfântul Iliu a spus doar niște cuvinte la un moment dat...A spus cum se vor petrece lucrurile pe pământ, așa, pe nepusă masă, în mod neașteptat, când toată lumea „o ducea bine”. Și el le-a spus că roua și ploaia nu vor mai cădea pe pământ, decât numai prin cuvântul gurii sale [I Împ. 17, 1, LXX]. Vă dați seama ce știre senzaționalistă ar fi fost la TV, știrea că unu’, Iliu, care se crede Profet, a spus că n-o să mai plouă decât atunci când va dori el?! Râsete, glume, ironii grețoase de tot felul!...Așa cum îl ironizaseră și pe Sfântul Patriarh Noe înainte de potop, când credeau că e „o

glumă”. Dar când a venit apa nu a mai fost glumă, ci ștergerea întregii lumi de pe fața pământului. Pentru că Domnul Cel viu a spus înainte de potop: „Voi șterge pe omul pe care l-am făcut de pe fața pământului [ἀπαλείψω τὸν ἄνθρωπον ὃν ἐποίησα ἀπὸ προσώπου τῆς γῆς]” [Fac. 6, 7, LXX]...

Și când Domnul face un anumit lucru pe fața pământului, care pe noi ne enervează sau ne uimește sau ne îngrozește, El îl face pentru ca noi să ieșim din logica noastră și să intrăm în logica Lui. Și logica Lui e să ascultăm de El. Să ieșim din înfumurarea noastră pentru a asculta de El.

Sute de războaie în istoria lumii, crime insuportabile, păcate îngrozitoare, oameni tot mai desfigurați interior de păcat...Însă când Dumnezeu hotărăște un lucru anume, când hotărăște că o calamitate înseamnă trezirea noastră la realitate, ea se produce! Nimeni nu o poate opri! Pentru că El, Cel viu, decide că acesta e șocul interior care ne trezește. Ridică valurile peste țărmuri, cutremură pământul, produce mari cataclisme în câteva clipe...pentru că acestea ne trezesc. Acestea ne întorc la normalitate. Și aceasta, pentru că suntem foarte anormali în comparație cu normalitatea Lui.

Din punctul nostru de vedere, lucrurile „merg bine”. Suntem conștienți că există probleme peste tot, că lucrurile nu merg bine, dar dacă nouă ne este „bine”, atunci „asta e tot ceea ce contează”. Excludem dramele altora din excesul nostru „de bine”. Însă calamitățile lui Dumnezeu, care sunt pentru păcatele noastre, doar pentru ele, nu îi ating doar pe cei foarte păcătoși, ci și pe Sfinții Lui. Pentru că Sfinții, trăind aici alături de cei păcătoși, sunt afectați și ei în mod direct de mânia și de urgia lui Dumnezeu. Dar când suferi alături de ceilalți, dar nu ca un păcătos nepocăit, ci ca un Sfânt al lui

Dumnezeu, suferința ta este transfiguratoare, este îndumnezeitoare. Pentru că, pe tine, ea te sfințește, pe când pe alții doar îi secătuiește de viață. Suferința e dezumanizantă pentru cei care nu o trăiesc cu Dumnezeu, dar ea este îndumnezeitoare pentru cei care se sfințesc împreună cu Dumnezeu.

Cuvintele Sfântului Iliu s-au împlinit întocmai! ...Cuvintele lui, spuse din luminarea lui Dumnezeu, s-au petrecut întocmai, iar toți au avut de suferit. El însuși a suferit multe dureri în viața sa, dar Dumnezeu l-a ridicat la El în întregime, fără să guste moartea, pentru că suferința l-a umplut cu totul de slava lui Dumnezeu. Și de aceea nu avem pe pământ Sfintele lui Moaște, pentru că el, Sfântul Profet Iliu, e viu și cu totul, cu trup și suflet, în Împărăția lui Dumnezeu.

Cel care a oprit ploaia și roua, tot el a fost auzit de Domnul „cu foc [ἐν πυρί]" [I Împ. 18, 36, LXX]. Căci „a căzut foc de la Domnul din cer [ἔπεσεν πῦρ παρὰ Κυρίου ἐκ τοῦ οὐρανοῦ] și a mistuit arderea de tot și așchiile și apa cea din mare și pietrele [καὶ κατέφαγεν τὸ ὁλοκαύτωμα καὶ τὰς σχίδακας καὶ τὸ ὕδωρ τὸ ἐν τῇ θααλα καὶ τοὺς λίθους], iar țărâna a fost linsă de foc [καὶ τὸν χοῦν ἐξέλιξεν τὸ πῦρ]" [I Împ. 18, 38, LXX].

Acest foc de la Domnul, din cer, căzut la rugăciunea Sfântului Iliu, este lumina sfântă care se coboară în Mormântul Domnului, ca să ne reconfirme Învierea Lui cea de a treia zi, și pe care noi o primim de Paști adusă de la Ierusalim. Ea nu este necreată, ci e creată, dar vine de la El, din cer. Dacă ar fi necreată, nu am putea să o vedem, pentru că noi, cu ochii, vedem doar lucrurile cele create. Însă, El o trimite către noi pentru ca să ne încredințeze că este viu și că Învierea Lui a fost reală, așa după cum a trimis-o din cer în fața tuturor, pentru ca să îi încredințeze de faptul că Sfântul

Iliu e Slujitorul Său, e cel prin care El lucrează în poporul Său.

Focul din cer a mistuit toate cele materiale, cele puse ca jertfă de Sfântul Iliu, pentru că el ne-a vorbit tainic despre ce face slava Lui Dumnezeu cea necreată în noi înșine: ne curățește de toate păcatele noastre, pentru care noi ne pocăim. Ne spunem păcatele pe scurt, după cum le-am scris pe foaia de Spovedanie, dar El ne curățește tainic de ele. Spunem cu gura păcatele noastre, pentru care noi ne-am pocăit din destul și pentru care ne vom pocăi toată viața noastră, dar primim în mod tainic slava Lui, care mistuie toate fărădelegile noastre. Căci nimeni, în afara Lui, nu ne poate curăți de păcatele noastre! Poverile noastre sufletești, adică toate păcatele noastre, El le mistuie cu totul în Taina Mărturisirii, când noi ne mărturisim cu pocăință păcatele noastre. Venim grei de păcate și plecăm ușurați cu totul! Dar plecăm ușurați prin mila lui Dumnezeu, prin mila Celui care ne dezleagă de păcatele noastre prin mâna Preotului Duhovnic.

Sfântul Iliu a fost ridicat în mod dumnezeiește la cer! Ceea ce mărturisește Sfântul Elisee [Ελισαιε] la II Împărați 2, 11, LXX, e vedenia dumnezeiască pe care el a văzut-o la ridicarea Sfântului Iliu: „Și [καὶ], iată [ἰδοὺ], car de foc și caii de foc [ἅρμα πυρὸς καὶ ἵπποι πυρὸς] și s-au despărțit [au fost despărțiți] în [prin] mijlocul amândurora [καὶ διέστειλαν ἀνὰ μέσον ἀμφοτέρων] și a fost luat Iliu în vârtej de vânt ca întru cer [καὶ ἀνελήμφθη Ηλιου ἐν συσσεισμῷ ὡς εἰς τὸν οὐρανόν]!”. El a descris vedenia în termeni umani, dar ceea ce a văzut reprezintă ridicarea Sfântului Iliu cu totul la cer. Pentru că ceea ce a văzut, caii și carul, cei cu totul de foc, au fost slava lui Dumnezeu, cea care l-a ridicat pe Iliu la cer.

– De ce a fost ridicat astfel la cer?

– Pentru că așa a dorit Dumnezeu! Și El, Cel cu totul imprevizibil în bunătatea Sa, Cel care ne întrece toate așteptările noastre, face numai lucruri bune. Dacă nouă ni se pare că El face „și lucruri rele”, atunci greșim în mod groaznic. Pentru că toate cele ale lui Dumnezeu sunt adânc de înțelegere și de milă față de noi, sunt adânc de bunătate și nimic rău nu este întru ele.

Aviația armată română îl are ca patron[602] pe Sfântul Iliu Tesvitis. Iar ca să zbori, trebuie să ai aripi duhovnicești. Și ca să ai aripi, trebuie să asculți întru toate de Dumnezeul Cel viu.

Astăzi se aduc la Biserică primele mere, merele dulci-acrișoare, dar și miere, pentru că Sfântul Iliu e și patronul crescătorilor de albine[603]. Dar dacă nu știm să-I aducem lui Dumnezeu din cele ale Sale, atunci vom fi privați de ele. Pentru că, ceea ce nu redăruim, vom pierde. Vom pierde tot lucrul pentru care nu suntem recunoscători, pentru care nu știm să Îi mulțumim Lui. Ne vom pierde sănătatea, ne vom pierde banii, ne vom pierde familia, ne vom pierde prietenii, ne vom pierde credibilitatea, dacă nu știm să fim recunoscători pentru ceea ce primim de la Dumnezeu și de la oameni. Pe cât ne vom înverșuna împotriva lui Dumnezeu și a semenilor noștri, pe atât vom pierde mai mult. Dar dacă știm să fim tot mai largi, tot mai încăpători, tot mai buni în relațiile noastre cu oamenii, e semn că suntem tot mai mult prieteni cu Dumnezeu.

Iliu [Ηλιου] din greacă vine de la Eliiahu [אֵלִיָּהוּ] din ebraică și înseamnă „Dumnezeul meu este Domnul”[604]. Adică Dumnezeul Cel adevărat e Cel care S-a

---

[602] *Cf.* https://ro.wikipedia.org/wiki/Forțele_Aeriene_Române.
[603] *Cf.* https://ro.wikipedia.org/wiki/Sfântul_Ilie.
[604] *Cf.*

revelat poporului lui Israil ca Domnul, ca Cel care l-a scos din Egiptosul patimilor și l-a călăuzit mereu spre Sine. Noi nu credem într-o forță atotputernică, în ceva de prin cer, în cineva necunoscut, ci în Dumnezeul Care ni S-a revelat și ni Se va revela continuu ca Domn și Stăpân al vieții noastre. Noi credem în Dumnezeul treimic, în Cel pe Care ni L-a revelat Fiul întrupat și Care ne-a spus că El este Tatăl, Fiul și Sfântul Duh Dumnezeu. Acesta este Dumnezeul mântuirii noastre: Dumnezeul treimic, Cel întru Care noi ne-am botezat, trăim și suntem! Și când cineva ne întreabă despre Dumnezeul nostru, atunci îi arătăm Scriptura și cărțile Sfinților și dogmele și canoanele și Slujbele Bisericii și Viețile Sfinților, pentru că acolo ne întâlnim cu Dumnezeul Cel viu.

Dumnezeul Cel viu e Cel care a făcut toate și ține toate întru existență și ne conduce pe fiecare dintre noi pe calea mântuirii în Biserica Sa. Dumnezeul Cel viu e Făcătorul, Mântuitorul, Purtătorul nostru de grijă, Sfințitorul nostru, dar și Judecătorul și Împăratul nostru veșnic. Iar noi dorim comuniunea veșnică cu Dumnezeu, cu Sfinții și cu Îngerii Lui, dar nu și cu demonii și cu cei păcătoși și potrivnici Lui. Căci demonii și cei care nu s-au pocăit pentru păcatele lor vor moșteni Iadul, pentru că Iadul e locul celor care nu vor pe nimeni. Iadul e pentru singurătatea care a urât comuniunea.

Așa că, iubiții mei, ceea ce alegi aceea moștenești! Decizia o luăm acum, în fiecare clipă a vieții noastre. Dacă vrem să fim cu Dumnezeu, atunci vom fi și cu Sfinții și Îngerii Lui, dar dacă nu vrem pe nimeni,

---

https://www.teologiepentruazi.ro/2020/07/16/predica-la-pomenirea-sfantului-profet-eliiahu-din-tisbii-20-iulie-2020/.

atunci vom fi cu demonii, care nici ei nu suportă binele comuniunii.

Dumnezeu să ne lumineze pe toți ca să-I dăm răspunsul cel bun, răspunsul pocăinței noastre! Pentru că pocăința și viața în sfințenie sunt împlinirea noastră veșnică. Amin!

Predică la Duminica a V-a după Cincizecime [2021]

Iubiții mei[605],

pentru că astăzi îi pomenim și pe Sfinții Părinți de la Sinodul al V-lea Ecumenic din 553, convocat de Sfântul Împărat Iustinianos [Ἰουστινιανός] I cel Mare[606|607], voi predica azi despre istoria și teologia acestui mare Sinod al Bisericii. El s-a întrunit la Constantinopol între 5 mai și 2 iunie 553, în Catedrala Sfânta Sofia, și au participat la el circa 165 de Episcopi[608]. Și toate dezbaterile Sinodului s-au făcut în 8 ședințe de lucru[609], hotărârea sinodală fiind foarte amplă.

Și în ea au fost condamnate cele „tria capitula [trei capitole]”[610]: persoana și opera lui Teodoros al Mopsuestiei, unele scrieri ale Sfântului Teodoritos al Cirrosului și o scrisoare a lui Ibas către Maris Persanul[611]. În hotărârea sinodală se amintește și de Sfântul Augustinus de Hippo Regius, cel „care a strălucit între Episcopii africani, care arată că ereticii trebuie anatematizați chiar și după moarte”[612], lucru pe care îl făcea

---

[605] Începută la 7. 27, în zi de vineri, pe 23 iulie 2021. Cer însorit în mare parte, 19 grade, vânt de 3 km/ h.

[606] Pr. Sorin Șelaru (coord.), Viorel Coman, George Gherga, *Hotărârile dogmatice ale celor șapte Sinoade Ecumenice*, Ed. Basilica, București, 2018, p. 372.

[607] *Cf.* https://en.wikipedia.org/wiki/Justinian_I.

[608] Pr. Sorin Șelaru (coord.), Viorel Coman, George Gherga, *Hotărârile dogmatice ale celor șapte Sinoade Ecumenice*, op. cit., p. 380.

[609] Idem, p. 381.

[610] Idem, p. 392.

[611] Idem, p. 393.

[612] Idem, p. 405.

și Biserica Romei[613]. Și, în definitiv, Sinodul al V-lea Ecumenic a stabilit următoarele pe 2 iunie 553, în cea de a 8-a sesiune și ultima a Sinodului[614]: „anatematizăm [anathematizamus] cele trei capitole mai sus menționate, adică pe neevlaviosul [impium] Teodoros al Mopsuestiei, împreună cu scrierile sale cele neevlavioase [nefandis], și ceea ce Teodoritos a scris în mod neevlavios [impie], și neevlavioasa epistolă [impiam epistolam], care se zice a lui Ibas, și pe apărătorii lor”[615].

Și tot pe 2 iunie 553[616], Sinodul a aprobat și cele 14 anatematisme dogmatice[617], care sunt fundamentale pentru viața noastră creștină. În prima anatematismă e anatematizat cel care nu mărturisește și nu se închină lui Dumnezeu ca unei ființe în trei persoane[618]. Pentru că „unul [este] Dumnezeu și Tatăl, din Care [sunt] toate, și unul [este] Domnul Iisus Hristos, prin Care [sunt] toate, și unul [este] Duhul Sfânt, în[tru] Care [sunt] toate”[619] câte există.

În a doua anatematismă e anatematizat cel care nu mărturisește că Dumnezeu Cuvântul are două nașteri, una mai înainte de veacuri din Tatăl și alta în zilele cel din urmă din Născătoarea de Dumnezeu și pururea Fecioară Maria[620].

În a 3-a anatematismă e anatematizat cel care nu mărturisește că ale lui Hristos Dumnezeu sunt și minunile, cât și patimile Sale cele care pentru noi le-a pătimit[621].

---

613 Ibidem.
614 Idem, p. 393, n. 1.
615 Idem, p. 414-415.
616 Idem, p. 419, n. 1.
617 Idem, p. 418-447.
618 Idem, p. 418-419.
619 Idem, p. 418.
620 Idem, p. 418-419.
621 Idem, p. 420-421.

În a 4-a anatematismă e din nou anatematizat nestorianismul, mărturisindu-se faptul că unirea lui Dumnezeu Cuvântul cu trupul însuflețit, având suflet rațional și mintal, s-a făcut prin compunere [σύνθεσιν] în cadrul ipostasului[622] sau a persoanei Sale celei veșnice. Pentru că Domnul nostru Iisus Hristos, Cel care este Unul din Sfânta Treime, are o singură persoană[623]. Și persoana Lui e divino-umană, pentru că sunt unite în ea dumnezeirea cu umanitatea.

Și în a 5-a anatematismă este anatematizat nestorianismul[624], adăugându-se faptul că Sfânta Treime, după întruparea Domnului, nu a primit încă o persoană sau un ipostas[625] în cadrul Ei. Și aceasta, pentru că Domnul Și-a însușit umanitatea Sa în persoana Sa cea veșnică, având astfel două firi după întrupare, dar nu două persoane.

În a 6-a anatematismă este anatematizat cel care neagă faptul că Sfânta, slăvita și pururea Fecioară Maria e Născătoare de Dumnezeu[626]. Căci cel care neagă faptul că ea este Născătoare de Dumnezeu, Îl neagă și pe Domnul, pe Cel care S-a născut din ea ca om.

În a 7-a anatematismă este anatematizat iarăși nestorianismul, adică cel care spune faptul că Domnul Iisus Hristos are două firi separate și având un ipostas propriu fiecare dintre ele[627].

În a 8-a anatematismă este anatematizat monofizitismul, subliniindu-se faptul că întruparea Domnului din Fecioară înseamnă unirea lui Dumnezeu Cuvântul

---

[622] Idem, p. 422-423.
[623] Idem, p. 422.
[624] Idem, p. 424-427.
[625] Idem, p. 426-427.
[626] Idem, p. 426-429.
[627] Idem, p. 428-431.

cu trupul[628], adică cu firea umană. Fapt pentru care, păstrându-se ambele firi în cadrul acestei uniri preadumnezeiești, Unul este Hristos Dumnezeu, El fiind deoființă cu Tatăl după dumnezeirea Sa și deoființă cu noi după umanitatea Sa[629].

În a 9-a anatematismă este anatematizat iarăși monofizitismul, adică cel care se închină lui Dumnezeu Cuvântul, dar nu admite că se închină și trupului Său în același timp[630].

În a 10-a anatematismă este anatematizat cel care nu mărturisește că Domnul Hristos S-a răstignit cu trupul Său și este în același timp Dumnezeu adevărat și Domnul slavei și Unul din Sfânta Treime[631].

În a 11-a anatematismă sunt anatematizați cei care nu îi anatematizează pe Arios, Eunomios, Macedonios, Apollinarios, Nestorios, Eutihios și Orighenis, împreună cu scrierile lor cele neevlavioase, și pe toți ceilalți eretici, condamnați și anatematizați de Sfânta, catolică și apostolică Biserică[632].

În a 12-a anatematismă e anatematizat cel care nu-l anatematizează pe Teodoros de Mopsuestia și scrierile sale cele neevlavioase[633]. Pentru că Teodoros de Mopsuestia a fost nestorian[634] în hristologia sa, a negat faptul că Domnul le-a dat Sfântul Duh Ucenicilor Săi după Învierea Sa din morți[635] și L-a comparat pe Domnul cu filosofii păgâni[636].

---

[628] Idem, p. 432.
[629] Ibidem.
[630] Idem, p. 432-433.
[631] Idem, p. 434-435.
[632] Ibidem.
[633] Idem, p. 440-441.
[634] Idem, p. 434-435.
[635] Idem, p. 436-437.
[636] Idem, p. 438-439.

În a 13-a anatematismă este anatematizat cel care apără scrierile neevlavioase ale Sfântului Teodoritos al Cirrosului împotriva Sinodului Ecumenic de la Efesos și împotriva Sfântului Chirillos al Alexandriei și cele scrise în apărarea lui Teodoros de Mopsuestia și Nestorios[637].

Pe când ultima anatematismă, a 14-a, anatematizează pe cel care apără scrisoarea lui Ibas, în care se neagă întruparea Domnului, e calomniat Sfântul Chirillos al Alexandriei, e răstălmăcită istoria Sinodului Ecumenic de la Efesos și sunt apărați Teodoros de Mopsuestia și Nestorios[638].

Și când spunem ἀναθεματισμοί [anatematismi], românizat ca *anatematisme* sau *anateme*, spunem *blesteme*. Pentru că Sfinții Părinți sinodali i-au dat anatemei sau i-au blestemat pe toți cei care susțin ereziile în locul adevărului lui Dumnezeu. Căci și Domnul, la Judecata Lui, va considera că sunt blestemați [κατηραμένοι] [Mt. 25, 41, BYZ] toți cei care au rămas robi ai păcatului și îi va socoti binecuvântați [εὐλογημένοι] [Mt. 25, 34, BYZ] pe toți cei care s-au sfințit în toată viața lor.

Însă nimeni nu ne blestemă cu adevărat pentru binele pe care îl facem, ci numai pentru răul de care nu ne depărtăm! Pentru că intrăm sub binecuvântarea lui Dumnezeu atunci când facem binele, pe când, atunci când facem răul, noi înșine ne aruncăm în blestem. Și viața de blestem e viața de Iad. Pentru că a sta în păcatele tale, fără a te pocăi pentru ele, înseamnă a sta în Iad. Și a sta în Iad înseamnă a nu crește nicidecum în cunoașterea lui Dumnezeu și a semenilor tăi.

Așadar, iubiții mei, dogmele sau învățăturile de credință ale Sinodului al V-lea Ecumenic ne vorbesc

---

[637] Idem, p. 440-443.
[638] Idem, p. 442-445.

despre adevăratul Dumnezeu, despre Dumnezeul nostru treimic, despre Dumnezeul mântuirii noastre și despre adevăratul nostru Domn Iisus Hristos, Cel care S-a întrupat pentru noi și a fost și este și va fi Dumnezeu și om.

Iar adevărul lui Dumnezeu, exprimat în Sfintele Sinoade ale Bisericii, e fundamentul mântuirii noastre. De aceea, cele aflate acum trebuie învățate de către noi toți, pentru că ele ne fac să fim creștini autentici. Pentru că trebuie să ne depărtăm de toată minciuna demonilor și să îmbrățișăm tot adevărul lui Dumnezeu. Căci întru adevărul lui Dumnezeu ne mântuim și în viața împreună cu El. Amin!

Predică la Duminica a VI-a după Cincizecime [2021]

Iubiții mei[639],

pentru că suntem la începutul Postului Adormirii Născătoarei de Dumnezeu și postul ei în acest an cuprinde 3 duminici, vreau să dedic cele 3 predici duminicale Preacuratei Stăpâne, Născătoarea de Dumnezeu și Pururea Fecioară Maria, ocrotitoarea și păzitoarea vieții mele. Pentru că avem nevoie cu toții să aprofundăm modul în care Biserica o cinstește pe cea mai Sfântă dintre oameni și dintre Îngerii lui Dumnezeu, pe cea mai încăpătoare decât cerurile.

La Utrenia de azi, din ziua de 1 august, Născătoarea de Dumnezeu este numită „vița de vie cea purtătoare de viață [ζωηφόρος ἄμπελος]”, pentru că Hristos Domnul este „Strugurele cel copt [βότρυς τὸν πέπειρον]” în pântecele ei[640]. Și ea Îl poartă pe Făcătorul tuturor, pentru că L-a născut pe El după trup. Și pentru că L-a născut pe Fiul Tatălui, de aceea ea este „Maica lui Dumnezeu [Μήτηρ Θεοῦ]”[641].

Diminuarea apelativului de Maică, prin folosirea diminutivului „Măicuță”, este una neserioasă, adică nepotrivită pentru Născătoarea de Dumnezeu, care mi-a displăcut dintotdeauna. Pentru că nu trebuie să „o micșorăm” pentru a ne apropia de ea, ci noi trebuie să ne smerim pentru ca să ne apropiem de marea ei sfințenie. Cum nu putem să Îi spunem Fiului lui Dum-

---

[639] Începută la 7. 03, în zi de miercuri, pe 28 iulie 2021. Cer senin, 22 de grade, vânt de 2 km/ h.

[640] *Cf.* https://glt.goarch.org/texts/Aug/Aug01.html.

[641] Ibidem.

nezeu „Fiulețul" sau Tatălui ceresc „Părințelul", așa nu îi putem spune Născătoarei de Dumnezeu „Măicuță" sau „Măiculiță". Căci nu ne tragem de șireturi cu Dumnezeu și cu Maica Lui, ci noi, în rugăciunile noastre, trebuie să ne arătăm evlavia și smerenia noastră. Și evlavia adevărată e aceea care respectă cu cuviință numele pe care Biserica le-a dat lui Dumnezeu, Născătoarei de Dumnezeu, Sfinților și Îngerilor Lui. Și dacă urmărim cu atenție cum e numit fiecare praznic, cum e numit Dumnezeu, cum sunt numiți Sfinții Lui în cărțile Bisericii, ne dăm seama că titulaturile date de Biserică sunt cele pe care trebuie să ni le asumăm în rugăciunile și în evlavia vieții noastre.

Într-o altă cântare a zilei de azi găsim o sintagmă la vocativ: Θεόνυμφε [Mireasă a lui Dumnezeu]. Pentru că e formată din Θεός [Dumnezeu] + νύμφη [mireasă]. Însă în ed. BOR 1929 a Mineiului pe luna august, fragmentul imnic Θεόνυμφε σεμνή a fost tradus prin „dumnezeiască Mireasă cinstită"[642] în loc de „Mireasa lui Dumnezeu cea cinstită". În aceeași cântare avem un alt cuvânt compus: Θεογεννήτριαν. Format din Θεός + γεννήτρια (γεννάω + τρια[643]). Și el a fost tradus corect în ediția de la 1929: ca Născătoarea de Dumnezeu[644]. Așadar, dacă Θεογεννήτρια [Teoghennitria] înseamnă Născătoarea de Dumnezeu, atunci și Θεόνυμφη [Teonimfi] înseamnă Mireasă a lui Dumnezeu, pentru că ambele cuvinte compuse au în ele ca substantiv de relație pe Dumnezeu [Θεός].

Pe cine a născut Maica? Pe Dumnezeu! Cu sensul: L-a născut pe Fiul lui Dumnezeu, pe Dumnezeu Cu-

---

[642] *Mineiul lunei august*, ed. a III-a, Ed. Tipografia Cărților Bisericești, București, 1929, p. 13. Am îndreptat textul citat, pentru că în carte este: „dumnezeească Mireasă cinstită".

[643] *Cf.* https://en.wiktionary.org/wiki/γεννήτρια.

[644] *Mineiul lunei august*, ed. cit., p. 13.

vântul. A cui este Mireasa? A lui Dumnezeu! Și Maica lui Dumnezeu e Mireasa Lui, pentru că L-a născut pe El întru toată curăția, ca Fecioară, rămânând Fecioară pentru totdeauna. Și aceasta, pentru că nașterea Lui din Maica Sa a fost mai presus de fire, de firea noastră umană, El nestricând fecioria ei.

Într-o altă cântare a zilei de azi, Născătoarea de Dumnezeu este caracterizată ca fiind ἄχραντος[645] [preacurată, imaculată[646]]. Și aceasta, pentru că nu a săvârșit niciun păcat în viața ei. Un corelativ al lui ἄχραντος [ahrantos] este ἁγνή [agni], pe care îl găsim majusculat și folosit într-o altă cântare a Utreniei de azi pentru a indica persoana Născătoarei de Dumnezeu.

Într-o cântare din cântarea a 7-a, Maica lui Dumnezeu este numită Δέσποινα [Despina][647], adică Stăpână. Și acolo ne rugăm Stăpânei noastre ca să lărgească, cu mijlocirea [πρεσβείᾳ] sa, strâmtimea [τὴν στένωσιν] minții noastre. Și a ne lărgi mintea înseamnă a ne-o lumina cu rugăciunile sale cele bine-primite de către Dumnezeu. Pentru că numai când suntem luminați de Dumnezeu, pentru rugăciunile Sfinților și ale Îngerilor Lui, noi devenim tot mai încăpători, tot mai înțelegători, tot mai cuprinzători ai voii lui Dumnezeu.

În relația noastră cu Maica lui Dumnezeu, ea este zidul tuturor [τὸ τεῖχος πάντων] și bucuria [χαρά][648] noastră. E zidul nostru de apărare. Pentru că ea ne înconjură ca un zid de apărare. Și ne apără de demoni și de lucrurile cele rele ale oamenilor păcătoși și rău intenționați. De aceea, simțind și văzând ajutorul ei în

---

[645] *Cf.* https://glt.goarch.org/texts/Aug/Aug01.html.
[646] *Cf.* https://lsj.gr/wiki/ἄχραντος.
[647] *Cf.* https://glt.goarch.org/texts/Aug/Aug01.html.
[648] Ibidem.

viața noastră, ea este bucuria vieții noastre. Pentru că e mereu cu noi și ne ajută în fiecare zi a mântuirii noastre. Căci relația cu Sfinții și cu Îngerii lui Dumnezeu este una care ne învață continuu smerenia și nevoia noastră continuă de rugăciune și de nevoință duhovnicească. Și simțim că avem tot mai multă nevoie de rugăciune și de pocăință, pe cât relația noastră e mai vie cu Sfinții și cu Îngerii lui Dumnezeu. Pentru că ei ne învață din trezvia și din privegherea și din atenția lor continuă la Dumnezeu.

Născătoarea de Dumnezeu este „nădejdea marginilor [τῶν περάτων ἡ ἐλπίς]”[649] pământului. Este nădejdea tuturor pământenilor. Căci ea este „frumusețea muritorilor [βροτῶν ἡ καλλονή] și desfătarea Îngerilor [καὶ τῶν Ἀγγέλων ἡ τερπνότης]”[650]. Este frumusețea cea adevărată a oamenilor, adică a noastră, a celor care căutăm frumusețea cea duhovnicească. Pentru că frumusețea reală e frumusețea sfințeniei. Omul cu adevărat frumos este Sfântul lui Dumnezeu. Iar cum Preacurata Stăpână, Născătoarea de Dumnezeu Maria, e cea mai Sfântă dintre toți Sfinții, tocmai de aceea ea e cea cu adevărat frumoasă, e cea cu totul frumoasă, e cea mai frumoasă dintre toate făpturile. Și dacă e frumusețea oamenilor, ea este și desfătarea sau plăcerea cea dumnezeiască a Îngerilor. Pentru că ei, cu toții, privesc la ea ca la cea mai frumoasă făptură a lui Dumnezeu și se îmbogățesc continuu din înțelegerea sfințeniei ei celei copleșitoare.

Văzută în relația ei cu Dumnezeul nostru treimic, persoana Maicii lui Dumnezeu e caracterizată astfel la nivel imnografic: ea este „vistieria Părinteștii bunei-voiri [τῆς Πατρικῆς εὐδοκίας θησαύρισμα], sălășluirea venirii Fiului [τῆς τοῦ Υἱοῦ παρουσίας ἐναύλισμα] [și]

---

[649] Ibidem.

[650] Ibidem.

locașul Sfântului Duh [τοῦ Ἁγίου Πνεύματος ἐνδιαίτη-μα]”[651]. Pentru că Tatăl a binevoit întruparea Fiului Său, Fiul S-a întrupat pentru noi și pentru mântuirea noastră, iar Sfântul Duh, Cel care Se odihnea din veci în Fiul, S-a odihnit și acum în Fiul Cel întrupat. De aceea, Dumnezeul treimic dorește mântuirea noastră, a tuturor. Pentru că întreaga lucrare de mântuire a noastră prin Fiul întrupat a fost dorită de Dumnezeul nostru treimic și, în Biserica Sa, fiecare ne bucurăm de roadele acestei lucrări săvârșite pentru noi. Căci noi, acum, ne curățim, ne sfințim și ne îndumnezeim continuu, tocmai pentru că Domnul nostru Iisus Hristos a trăit acest drum interior pentru noi în umanitatea Sa, pe care a îndumnezeit-o și a înălțat-o în sânul Treimii. Și noi putem să trăim calea interioară a sfințeniei în Biserică, pentru că slava lui Dumnezeu, primită în Sfintele Taine și Slujbe ale Bisericii, este cea care ne sfințește pe noi. Pentru că, prin slava Lui, El Însuși e în noi și cu noi, El, Dumnezeul nostru treimic, Cel care ne călăuzește pe noi tot timpul, pentru a retrăi toate cele trăite de Domnul pentru mântuirea noastră.

Și pentru că Treimea a conlucrat la întruparea Fiului Tatălui din Maica Sa, Născătoarea de Dumnezeu a arătat întru persoana Sa Treimea [Τριάδος][652], pe Dumnezeul nostru treimic. Însă și noi putem arăta în persoana noastră pe Dumnezeul nostru treimic, dimpreună cu toți Sfinții și Îngerii Lui, pentru că mântuirea noastră se lucrează prin slava Lui cea veșnică. Și când ne mântuim, nu ne mântuim în indiferență față de toți Sfinții și Îngerii Lui, ci în comuniune de iubire și de credință cu ei. Pentru că mergem acolo unde sunt toți Sfinții și Îngerii Lui, în Împărăția Lui cea veșnică, și

---

[651] Ibidem.

[652] Ibidem.

unde sfințenia noastră, a tuturor, e darul Lui pentru noi.

– Cum a fost nașterea Domnului din Fecioara Maria?

– A fost „fără stricăciune [δίχα φθοράν]”[653], adică fără lehuzie. Pentru că Fecioara a născut fără ca să fie stricată fecioria ei. De aceea, ea este pururea Fecioară și Maică a lui Dumnezeu.

Iar Născătoarea de Dumnezeu este „Paradisul cel tainic [μυστικῶς Παράδεισος]”[654], este Paradisul tuturor virtuților dumnezeiești. Aluzie la profeția mariologică: „grădină închisă [κῆπος κεκλεισμένος] [și] izvor pecetluit [πηγὴ ἐσφραγισμένη]” [Cânt. Cânt. 4, 12, LXX], care vorbește despre nestricarea fecioriei sale. Pentru că παράδεισος vine de la un vechi nume persan și înseamnă „grădină”[655].

Însă în edițiile sinodale românești ale cărților de cult și ale Scripturii s-a înlocuit *Paradisul* cu *Raiul*. Fapt pentru care aici găsim sintagma „Rai de taină ești Născătoare de Dumnezeu”[656] în loc de „Paradisul cel tainic ești, Născătoare de Dumnezeu [Μυστικῶς εἶ, Θεοτόκε, Παράδεισος]”. Iar Domnul, pe Cruce, spune: „Amin zic ție, astăzi vei fi împreună cu Mine în Paradis [Ἀμὴν λέγω σοι, σήμερον μετ᾽ Ἐμοῦ ἔσῃ ἐν τῷ Παραδείσῳ]!” [Lc. 23, 43, BYZ]. Iar Sfântul Pavlos „a fost răpit întru Paradis [ἡρπάγη εἰς τὸν Παράδεισον]” și acolo „a auzit cuvinte negrăite [ἤκουσεν ἄρρητα ῥήματα]” [II Cor. 12, 4, BYZ].

Și Παράδεισος există în Noul Testament pentru că el a fost mai întâi în Vechiul Testament. Căci „Domnul Dumnezeu a sădit Paradisul în Edem [ἐφύτευσεν

---

[653] Ibidem.
[654] Ibidem.
[655] *Cf.* Friberg Greek Lexicon, 20.517, apud BW 10.
[656] *Mineiul lunei august*, ed. cit., p. 22.

Κύριος ὁ Θεὸς Παράδεισον ἐν Εδεμ], către răsărituri [κατὰ ἀνατολὰς], și l-a pus acolo pe omul pe care l-a zidit [καὶ ἔθετο ἐκεῖ τὸν ἄνθρωπον ὃν ἔπλασεν]" [Fac. 2, 8, LXX]. Iar Sfântul nostru Protopărinte Adam, atunci când a păcătuit, a spus: „Glasul Tău l-am auzit plimbându-se prin Paradis [τὴν φωνήν Σου ἤκουσα περιπατοῦντος ἐν τῷ Παραδείσῳ]..." [Fac. 3, 10, LXX].

Dar dacă nu traducem textele sfinte așa cum sunt ele în limba greacă și facem diverse modificări neavenite și neevlavioase, oamenii nu vor cunoaște textele Scripturii și ale cărților de cult. Pentru că nu vor cunoaște în mod deplin și firesc textele sfinte ale Bisericii.

Așadar, iubiții mei, a vorbi ortodox despre Născătoarea de Dumnezeu înseamnă a o cinsti după cuviință. Pe când, a exagera sau a minimaliza cinstirea Născătoarei de Dumnezeu înseamnă a o necinsti. Pentru că nu poți lăuda pe cineva pentru ceea ce nu este, nu are și nu face. Adevărata laudă este pentru adevăr și pentru lucrarea celor bune. Iar Biserica o laudă pentru ceea ce este: pentru faptul că e Maica lui Dumnezeu și că e cu totul curată și preasfântă, mai sfântă decât toți Sfinții și Îngerii lui Dumnezeu.

Sfântul Apostol Matteos folosește forma Μαρία [Maria] la 1, 18, BYZ, dar și forma Μαριάμ [Mariam] la 1, 20, BYZ, pentru a indica numele Preacuratei Stăpâne. Sfântul Apostol Lucas face la fel: o numește Μαριάμ la 1, 27, 30, 34, 38, 39, 46, 56; 2, 5, 16, 19, 34, BYZ, dar și Μαρία la 1, 41; 24, 10, BYZ. În cărțile de cult și ale Sfinților Părinți numele său e Μαρία și înseamnă cea iubită de Dumnezeu[657]. Sunt foarte interesante corelativele sale în diverse limbi[658], pentru că ele vorbesc

---

[657] *Cf.* https://ro.wikipedia.org/wiki/Fecioara_Maria.
[658] A se vedea aici:
https://www.behindthename.com/name/maria.

despre cât de important e acest nume pentru multe popoare. Iar pentru noi, pentru români, el este numele cel sfânt al Maicii lui Dumnezeu, numele celei pe care noi o chemăm mereu în viața noastră.

Voi încheia predica de azi cu o rugăciune a Sfântului Ioannis Damaschinul către Născătoarea de Dumnezeu, pentru ca ea să fie mereu cu noi, întărindu-ne în orice clipă a vieții noastre.

„Născătoarea Luminii celei neînserate, ia aminte la mine, cel ce mă mărturisesc ție! Că m-am întinat și m-am spurcat și cu totul m-am întunecat eu, ticălosul, cu păcatele mele cele multe[,] care, suspinând [eu], strigă acum asupra mea către Judecătorul cel nemitarnic, aducând asupră-mi, vai mie!, și martori: cerul împreună cu soarele și stelele. Viforul gândurilor m-a cuprins și mă ajung întru deznădejde. Iar sufletul meu[,] plin de cutremur[are,] așteaptă hotărârea. Născătoare de Dumnezeu, toată nădejdea mea spre tine am pus-o eu, ticălosul. Iată, fața mea este plină de rușine, ci roagă-te neîncetat Celui pe Care L-ai născut [ca] să Se milostivească spre mine, nevrednicul! Dezleagă legăturile mele cele nedezlegate, ceea ce ai născut lumii pe Izbăvitorul! Albește-mă cu lacrimile pocăinței pe mine, cel ce m-am înnegrit și întunecat! Ridică-mă pe mine, cel omorât de trândăvia cea multă, ceea ce ai născut Viața mea! Și mă întoarce pe mine, cel înstrăinat, către Dumnezeu și Îngerii Lui! Cu adevărat, minune mare este că a răbdat Domnul păcatele mele! Cum de nu m-a pogorât de viu în fundul Iadului pe mine, ticălosul?! Cum [de] nu a trimis de sus toiag sau sabie să mă bată?! Numai tu, cu adevărat, Stăpână, mi-ai dăruit viață cu rugăciunile tale, așteptând pocăința mea, pe care tu însăți, Preabună, dă-mi-o mie, robului tău! Că tu îmi ești zid și liman și tărie. Strălucește peste mine lumina feței tale celei îndumnezeite

și mă scoală din somnul lenevirii! Dăruie-mi umilință, suspin neîncetat și lacrimi fierbinți! Spală întinările mele cele sufletești și dă-mi iertarea cea desăvârșită, ca aceea ce ai născut pe Dumnezeu-omul, pe Mântuitorul nostru Iisus Hristos!

Te voi vedea pe tine, Maică Preacurată, cu ochii cei cugetători ai inimii mele și mă voi bucura. O, milostivire! O, nădejde nerușinată! O, viață și lumină dulce a robului tău! Primește rugăciunea aceasta din gură spurcată și limbă întinată! Și mă izbăvește de patimi și de greșeli și de necazuri, căci acum este vremea de ajutorare! Ca să se bucure de mine, Stăpână, Îngerii și sufletele Drepților. Iar eu, cu mulțumire și cu veselie, să măresc numele tău cel preasfânt, Prealăudată, ceea ce poți toate cele ce le voiești, că L-ai născut pe Dumnezeu. Amin”[659].

---

[659] *Carte de rugăciuni pentru trebuințele și folosul creștinului ortodox*, tipărită cu binecuvântarea și cu purtarea de grijă a Preasfințitului Părinte Macarie [Drăgoi], Episcopul Ortodox Român al Europei de Nord, Ed. Felicitas, Stockholm, 2019, p. 129-131.

Predică la Transfigurarea Domnului [2021]

Iubiții mei[660],

astăzi împlinesc 31 de ani de credință. De când Domnul m-a scos din viața trăită la întâmplare pentru viața împreună cu El. Pentru că la 6 august 1990 mi-am început viața asumată de creștin ortodox. Din zilele Revoluției Române din 1989, de când s-a produs convertirea mea la dreapta credință, la credința în care fusesem botezat de prunc, și până pe 6 august 1990, Dumnezeu a fost singurul care m-a condus spre Biserica Lui și a văzut zbaterile mele interioare. Căci El, Cel care m-a dorit și mi-a arătat tainic că e în spatele celor care mureau pe străzile din București pentru libertatea și demnitatea noastră, m-a condus în lunile următoare spre Biserica Lui.

Și Biserica Lui era Biserica în care fusesem botezat de prunc și în care am început să râd, atunci când am fost botezat! Ca semn duhovnicesc că o să mă bucur mult de viața cu Dumnezeu. În aceeași Biserică mi-am început slujirea la strană, apoi, când am fost hirotonit Preot, acolo am slujit prima mea Dumnezeiască Liturghie, împreună cu Parohul de atunci al satului Scrioaștea, al satului copilăriei mele.

De aceea, în mod cu totul pedagogic, eu am devenit eclesial tocmai în ziua în care cei 3 Sfinți Apostoli ai Domnului, pe Tabor, au avut prima lor vedere extatică. Când ei au văzut slava Lui pe măsura creșterii lor duhovnicești și din acea zi au început să fie duhov-

---

[660] Începută la 14. 17, în zi de miercuri, pe 4 august 2021. Cer senin, soare, 33 de grade, vânt de 11 km/ h.

nicești. Crescând continuu în cunoașterea teologică, apoi cunoscându-l pe Sfântul Ilie văzătorul de Dumnezeu, Părintele meu duhovnicesc, și apropiindu-mă, împreună cu el, de marii Sfinți Teologi ai Bisericii, vederea extatică și viața duhovnicească ce decurge din ea mi-au devenit nu doar subiecte de studiu, ci propria mea viață.

Pentru că eu sunt în primul rând un convertit al lui Dumnezeu, unul întors la El prin marea Lui milostivire față de mine. Nu am mentalitate de „funcționar" al Bisericii, de unul care lucrez pentru că sunt „plătit", ci eu lucrez toate cu Dumnezeu și în fața lui Dumnezeu în fiecare clipă a vieții mele.

De aceea, slujirea mea, cărțile mele, viața mea sunt cu totul iubirea mea pentru Dumnezeu, pentru că sunt trăite în relația mea abisală cu El. Și Dumnezeu ne cheamă pe toți la o relație reală, plină de iubire și de sinceritate cu El, pentru că dorește să ne dăruie toate ale Lui spre mântuirea și sfințirea noastră.

Când nu știam care e Biserica Lui și o familie de credincioși adventiști dorea să mă facă unul de-al lor, am fost la o seară de tineret în casa lor de rugăciune. M-au invitat, am fost la un concert de colinde, apoi la seara de tineret, care a conținut prezentări interesante pentru un public tânăr. Însă acolo, în mijlocul lor – pentru ca să îmi aduc aminte toată viața acest lucru –, m-am simțit foarte inconfortat, foarte agresat interior, pentru că am avut o mare simțire și înțelegere duhovnicească, de care a ținut și ține toată viața mea. Am simțit că ei erau altceva decât mine și mi-a displăcut enorm ceea ce erau ei. Pentru că Dumnezeu mi-a dat să simt în mine slava Lui, pe care o turnase în mine de la Botez, și pe care eu nu o cunoscusem până atunci într-o asemenea măreție. Acolo, în mijlocul adventiștilor, am simțit slava lui Dumnezeu și mi-am dat

seama că Biserica Lui este Biserica Ortodoxă, că Biserica Lui e Biserica căreia eu îi eram membru începând cu Botezul meu. Și când Dumnezeu mi-a luminat acest mare și dumnezeiesc și mântuitor lucru: că Biserica Lui e Biserica Ortodoxă, atunci am înțeles, tot prin luminarea lui Dumnezeu, că nu mă simțeam bine acolo din cauza duhurilor necurate care erau în ei și în acel locaș. Duhuri care se luptă cu mine de atunci în mod tainic, după cum se luptă cu fiecare creștin în parte, pentru că miza acestei lupte este biruirea noastră. Însă Cel care ne întărește și ne luminează în această luptă continuă a mântuirii noastre e Însuși Dumnezeul mântuirii noastre. Cel care ne scoate pe noi din mâinile demonilor și ne umple de slava Lui cea veșnică, de slava care ne îndumnezeiește pe noi în fiecare zi.

Dar pentru ca să Îl cunoști pe Dumnezeu trebuie să urci pe muntele renunțării la întreaga lume pentru viața cu El. Celor 3 Sfinți Apostoli ai Săi, pe Tabor, Domnul le-a arătat chintesența vieții creștine: că ea e viața trăită împreună cu El, având în noi slava Lui cea necreată și veșnică. Tocmai de aceea, odată cu Botezul primit de noi în pruncie, noi primim slava lui Dumnezeu în noi înșine. Dar pentru a înțelege ce înseamnă a trăi ortodox în mod pragmatic, clipă de clipă, trebuie să avem o primă vedere extatică în viața noastră. Așa cum ei, cei 3, au avut-o pe Tabor. Căci atunci când te nevoiești cu adevărat, când crezi cu adevărat în El și când Îl iubești pe Dumnezeu cu adevărat, El ți Se arată în slava Lui pentru ca să Îl cunoști și să începi cu El o relație reală, conștientă și veșnică.

Pentru că transfigurarea noastră sau îndumnezeirea noastră nu este o realitate inconștientă, ci una conștientizată clipă de clipă. Pentru că Sfinții știu și simt și văd toate schimbările preasfinte care se petrec în sufletul și în trupul lor, adică tot procesul sfânt al

îndumnezeirii noastre, pe care Dumnezeu îl realizează prin slava Lui în ei. De aceea, ei nu după moarte își dau seama că sunt „Sfinți”, ci ei știu de acum că trăiesc cu Dumnezeu, pentru că Îl văd și Îl simt lucrând în toată ființa lor.

Taina îndumnezeirii noastre e reală, e trăită de toată ființa noastră și ea reprezintă împreuna noastră locuire cu Dumnezeu în ființa noastră. Iar Sfintele lor Moaște sunt certificarea faptului că Sfinții și-au trăit viața lor cu Dumnezeu, și-au trăit-o ca pe o continuă creștere în sfințenie și ele nu sunt „o răsplată” primită după moartea lor. Căci El, pe când trăia împreună cu ei aici, le-a dat toată cunoașterea și sfințenia Lui, iar, în veșnicie, Sfinții își continuă într-un mod nespus de intensificat viața duhovnicească începută aici.

Tocmai de aceea e atât de importantă teologia mistică a Bisericii: pentru că ea este experiența reală, punctuală, clipă de clipă, a îndumnezeirii noastre. Ea e descrierea drumului nostru spre mântuire și sfințenie. Pentru că teologia nu e „vorbărie”, nu e „pierdere de vreme”, ci viața cea mai curată și mai sfântă pe care omul o poate trăi pe pământ. Și dacă îți asumi teologia mistică a Bisericii, adică drumul interior al curățirii de patimi, al luminării dumnezeiești și al îndumnezeirii personale în relația veșnică cu Dumnezeu, îți asumi viața în credință, viața cu Dumnezeu.

Mulți își închipuie că, după ce Îl cunoști pe Dumnezeu și vorbești cu El și stai la masa Lui, „nu mai păcătuiești”. Pentru că văd sfințenia ca pe o viață fără de păcat. Însă, dimpotrivă, ispitele și căderile sunt multe și grele pentru oamenii credincioși, dar prin toate Dumnezeu ne învață să renunțăm la noi înșine pentru a ne lipi duhovnicește de El. Și dacă toate ale mântuirii mele, pentru mine, le-a făcut doar Dumnezeu și nu vreun om, în cei 31 de ani de credință ai vieții mele L-

am cunoscut din ce în ce mai profund și mai duios pe Dumnezeul care nu m-a trecut cu vederea. Și încrederea mea în El a sporit și sporește tot mai mult, după cum încrederea Lui în mine a fost copleșitoare pentru mine. Căci eu nu aveam nimic, nu era nimic, eram cu totul ignorant și păcătos, și nu știam că am în mine asemenea potențe puse de către El. Și aceste potențe sfinte ar fi rămas nefructificate, dacă El nu ar fi fost de partea mea, a nevrednicului Său rob. Pentru că aș fi trăit ca un om de lume, ca un păcătos notoriu, ca un mare ignorant și ca un mare nesimțit, neavând cunoașterea Lui și nebucurându-mă de sfințenia Sa.

Însă Dumnezeu m-a convins să mă întorc cu totul spre El, pentru că mi-a dat să simt puterea Lui, puterea Lui care îi mișcă pe oameni, care îi umple de entuziasm dumnezeiesc. Atunci, în acel decembrie al libertății noastre, El m-a umplut de același entuziasm dumnezeiesc ca pe cei care strigau și se rugau pe străzi. Nu eram la București, eram la Scrioaștea atunci, dar prin ce auzeam la radio, Dumnezeu m-a umplut de râvna Lui. Pentru că cei de acolo, de la București, erau plini de entuziasm ca și mine. Pentru că El, Care îi umpluse pe ei, mă umpluse și pe mine de entuziasmul Lui dumnezeiesc și, totodată, de certitudinea existenței Sale. Pentru că Acela este Dumnezeul mântuirii noastre: Cel care îi umple cu slava Lui cea veșnică pe oameni, pentru a fi cu ei pentru veșnicie.

De aceea, nu există altă viață deplină și preafrumoasă a oamenilor, ci numai aceasta! Viața în credință e viața reală a oamenilor, pe când viața la întâmplare e o satanizare continuă. De unde și „rugăciunile" oamenilor păcătoși, adică drăcuirile, spun explicit unde merg oamenii care nu Îl vor pe Dumnezeu: la dracii din Iad. Și dracii sunt preferații oamenilor păcătoși, pentru că nu le impun restricții, ci „le dau voie" să facă

orice. Însă demonii te învață la tot răul nu pentru ca să îți facă vreun bine, ci pentru ca să te chinui și tu, dimpreună cu ei, în Iad, pentru veșnicie. Ei te mint, te înșală, tu îi crezi și îți trăiești moartea veșnică ca pe viață. Numai că viața ta e moarte, dacă nu e viață cu Dumnezeu, pentru că te duce în Iad și nu în Paradisul cel veșnic al lui Dumnezeu.

Așa că ziua de azi e o prăznuire prea mare a Bisericii și una mare pentru mine. Căci, azi, Dumnezeu ne spune că viața în slava Lui e viața creștină. Dar, și mie, nevrednicului, Dumnezeu mi-a revelat slava Lui, după cum a făcut-o tuturor celor ai Lui. Și mărturia teologiei mele are în centrul ei revelarea plenară a lui Dumnezeu, căci ea e fundamentul mântuirii noastre. Pentru că, dacă Dumnezeu nu ți Se revelează și nu te cheamă la Sine și nu te învață pas cu pas viața cu El, nu există mântuire și sfințenie. El e începutul, cuprinsul și împlinirea mântuirii noastre, pentru că El ni Se revelează, El ne ajută în toate ale vieții noastre și tot El ne conduce pe calea sfințeniei, adică a vieții împreună cu El.

Dar Dumnezeu, Cel care m-a chemat la Sine de praznicul transfigurării Sale, m-a trimis într-o Biserică închinată Născătoarei de Dumnezeu. Și de atunci a început și relația mea de mare subtilitate și frumusețe cu Născătoarea de Dumnezeu. Pentru că a trebuit să mă învețe pe fiecare zi să o iubesc și să mă rog ei și să mă smeresc în fața ei continuu și să accept toate greutățile, dar și bucuriile vieții mele de credință. Căci nu știam nimic fundamental din viața Bisericii, am luat totul de la zero și pe atunci aveam 13 ani...

Și de la 13 ani, până azi, la 43 de ani, m-am trudit și mă trudesc să fiu creștin, însă neștiințele mele teologice și păcătoșenia mea sunt nespus de mari. Căci pe fiecare zi nu mă văd mai bun, ci, dimpotrivă, tot mai

păcătos, tot mai pătimaș, tot mai departe de viața cu Dumnezeu și de sfințenia Lui, deși slava Lui e în mine mereu și eu sunt cu El tot timpul. Dar prezența Lui în noi nu ne semețește, nu ne face să ne credem „învingători”, ci ne smerește continuu, pentru că ne dă să vedem păcatele noastre la reala lor grozăvie interioară. Căci păcatele noastre sunt adevărata poluare a creației lui Dumnezeu, ele sunt adevărata catastrofă umană și ecologică și, dacă vrem să facem bine acestei lumi, atunci trebuie să ne sfințim pe noi înșine. Fiindcă răul nostru interior e consecința neascultării de Dumnezeu. Și dacă Îl acceptăm pe El și toată viața Lui, atunci ne umplem de frumusețea Lui cea veșnică.

Dumnezeule Cel Preaveșnic și plin de milostivire, mântuie cu mila Ta pe toți cei care m-au ajutat în viața și în Preoția mea! Ai milă de toți pentru care m-am rugat și mă rog! Fii preabun cu fiecare dintre noi și cu toată lumea Ta și cu toată făptura Ta! Căci nimeni nu poate să facă nimic fără Tine, Părinte, Fiule și Duhule Sfinte, Dumnezeul mântuirii noastre, Cel care ne mântui pe noi cu putere mare și preasfântă! Amin.

Cuprins

BIBLIOTECA
Teologie pentru azi

1. *Acatistul Nunții* (35 pagini)
https://www.teologiepentruazi.ro/2009/10/01/acatistul-nuntii/

2. *Troparul, Condacul și Acatistul Fericitului Serafim Rose al Platinei* (20 pagini)
https://www.teologiepentruazi.ro/2009/10/01/troparulcondacul-si-acatistul-fericitului-serafim-rose-al-platinei/

3. *Lumea postmodernă și depersonalizarea omului* (335 pagini)
https://www.teologiepentruazi.ro/2009/10/01/lumea-postmoderna-si-depersonalizarea-omului/

4. *Viața lui Adam și a Evei* (27 pagini)
https://www.teologiepentruazi.ro/2009/10/03/viata-lui-adam-si-a-evei/

5. *Teologia îndumnezeirii* (202 pagini)
https://www.teologiepentruazi.ro/2009/10/03/teologia-indumnezeirii/

6. *Twitter pentru azi (vol. 1)* (32 pagini)
https://www.teologiepentruazi.ro/2009/10/04/twitter-pentru-azi-vol-1-2009/

7. *Bucuria comuniunii (vol. 1)* (280 pagini)
https://www.teologiepentruazi.ro/2009/10/06/bucuria-comuniunii-vol-1/

8. *Pelerina Egeria și Cultul ortodox* (60 pagini)
https://www.teologiepentruazi.ro/2009/10/07/pelerina-egeria-si-cultul-ortodox/

9. *Biblia Satanică* (157 pagini), ca text auxiliar al cărții: *Lumea postmodernă și depersonalizarea omului*.
https://www.teologiepentruazi.ro/2009/10/12/biblia-satanica-editie-exclusiv-online-ro/

10. *Traduceri patristice (vol. 1)* (73 pagini)
https://www.teologiepentruazi.ro/2009/10/19/traduceri-patristice-vol-1-2009/

11. *Bucuria comuniunii (vol. 2)* (309 pagini)
https://www.teologiepentruazi.ro/2009/10/26/bucuria-comuniunii-vol-2/

12. *Fragmentarium (vol. 1)* (126 pagini)
https://www.teologiepentruazi.ro/2009/10/26/fragmentarium-vol-1/

13. *Nichita Stănescu. Fenomenul limbii poezești* (disertație de master) (155 pagini)
https://www.teologiepentruazi.ro/2009/10/26/nichita-stanescu-fenomenul-limbii-poezesti/

14. Sfântul Sfințit Mucenic Irineu al Lyonului, *Contra ereziilor (vol. 1)* (341 pagini)
https://www.teologiepentruazi.ro/2009/11/03/sfantul-sfintit-mucenic-irineu-al-lyonului-contra-ereziilor-vol-1/

15. *Bucuria comuniunii (vol. 3)* (248 pagini)
https://www.teologiepentruazi.ro/2009/11/07/bucuria-comuniunii-vol-3/

16. *Teologia vederii lui Dumnezeu* (252 pagini): introducere la teza doctorală:

https://www.teologiepentruazi.ro/2009/11/18/teologia-vederii-lui-dumnezeu/

17. *Vederea lui Dumnezeu în teologia Sfântului Simeon Noul Teolog* (teză doctorală) (287 pagini)

https://www.teologiepentruazi.ro/2009/11/18/vederea-lui-dumnezeu-in-teologia-sfantului-simeon-noul-teolog/

18. Sfântul Sfințit Mucenic Irineu al Lyonului, *Contra ereziilor (vol. 2)* (457 pagini)

https://www.teologiepentruazi.ro/2009/11/23/sfantul-sfintit-mucenic-irineu-al-lyonului-contra-ereziilor-vol-2/

19. *Bucuria comuniunii (vol. 4)* (449 pagini)

https://www.teologiepentruazi.ro/2009/12/12/bucuria-comuniunii-vol-4/

20. *Bucuria comuniunii (vol. 5)* (366 pagini)

https://www.teologiepentruazi.ro/2010/01/02/bucuria-comuniunii-vol-5/

21. *Fragmentarium (vol. 2)* (270 pagini)

https://www.teologiepentruazi.ro/2010/01/13/fragmentarium-vol-2/

22. *Cuvinte cu amândouă mâinile* (82 pagini)

https://www.teologiepentruazi.ro/2010/01/21/cuvinte-cu-amandoua-mainile-2010/

23. *Bucuria comuniunii (vol. 6)* (144 pagini)

https://www.teologiepentruazi.ro/2010/02/11/bucuria-comuniunii-vol-6/

24. *Fericitul Ilie văzătorul de Dumnezeu, Opere complete (vol. 1)* (377 pagini)
https://www.teologiepentruazi.ro/2010/03/03/fericitul-ilie-vazatorul-de-dumnezeu-opere-complete-vol-1/

25. *Antim Ivireanul: avangarda literară a Paradisului. Viața și Opera (teză doctorală)* (561 pagini)
https://www.teologiepentruazi.ro/2010/03/10/antim-ivireanul-avangarda-literara-a-paradisului-viata-si-opera-2010/

26. *Aspecte dogmatice ale imnologiei ortodoxe. Săptămâna Patimilor și Săptămâna Luminată* (teză de licență) (212 pagini)
https://www.teologiepentruazi.ro/2010/03/23/saptamana-patimilor-si-saptamana-luminata-teza-de-licenta-2010/

27. *Bucuria comuniunii (vol. 7)* (315 pagini)
https://www.teologiepentruazi.ro/2010/04/01/bucuria-comuniunii-vol-7/

28. *Fericitul Ilie văzătorul de Dumnezeu, Opere complete (vol. 2)* (128 pagini)
https://www.teologiepentruazi.ro/2010/04/12/fericitul-ilie-vazatorul-de-dumnezeu-opere-complete-vol-2/

29. *Bucuria comuniunii (vol. 8)* (382 pagini)
https://www.teologiepentruazi.ro/2010/04/29/bucuria-comuniunii-vol-8/

30. *Fericitul Ilie văzătorul de Dumnezeu, Opere complete (vol. 3)* (191 pagini)

https://www.teologiepentruazi.ro/2010/05/06/fericitul-ilie-vazatorul-de-dumnezeu-opere-complete-vol-3/

31. *Epilog la lumea veche (I. 1)* (506 pagini)

https://www.teologiepentruazi.ro/2010/05/14/epilog-la-lumea-veche-i-1/

32. *Twitter pentru azi (vol. 2)* (35 pagini)

https://www.teologiepentruazi.ro/2010/05/25/twitter-pentru-azi-vol-2-2010/

33. *Fericitul Ilie văzătorul de Dumnezeu, Opere complete (vol. 4)* (388 pagini)

https://www.teologiepentruazi.ro/2010/05/30/fericitul-ilie-vazatorul-de-dumnezeu-opere-complete-vol-4/

34. *Epilog la lumea veche (I. 2)* (378 pagini)

https://www.teologiepentruazi.ro/2010/06/04/epilog-la-lumea-veche-i-2/

35. *Fericitul Ilie văzătorul de Dumnezeu, Opere complete (vol. 5)* (175 pagini)

https://www.teologiepentruazi.ro/2010/06/06/fericitul-ilie-vazatorul-de-dumnezeu-opere-complete-vol-5/

36. *Teologia mântuirii la Sfântul Marcu Ascetul* (disertație de master) (154 pagini)

https://www.teologiepentruazi.ro/2010/06/09/teologia-mantuirii-la-sfantul-marcu-ascetul-2010/

37. *Bucuria comuniunii (vol. 9)* (188 pagini)
https://www.teologiepentruazi.ro/2010/06/20/bucuria-comuniunii-vol-9/

38. *Fericitul Ilie văzătorul de Dumnezeu, Opere complete (vol. 6)* (130 pagini)
https://www.teologiepentruazi.ro/2010/06/27/fericitul-ilie-vazatorul-de-dumnezeu-opere-complete-vol-6/

39. *Fericitul Ilie văzătorul de Dumnezeu, Opere complete (vol. 7)* (76 pagini)
https://www.teologiepentruazi.ro/2010/06/30/fericitul-ilie-vazatorul-de-dumnezeu-opere-complete-vol-7/

40. Sfântul Epifanie al Salaminei, *Despre măsuri și greutăți și numere și alte lucruri care sunt în Dumnezeieștile Scripturi* (100 pagini)
https://www.teologiepentruazi.ro/2010/07/16/sfantul-epifanie-al-salaminei-despre-masuri-si-greutati-2010/

41. PS. Acad. Melchisedec Ștefănescu, *Viața și Scrierile lui Grigorie Țamblac* (adaptare a textului ed. din 1884) (138 pagini)
https://www.teologiepentruazi.ro/2010/08/21/ps-acad-melchisedec-stefanescu-viata-si-scrierile-lui-grigorie-tamblac-versiune-adaptata2010/

42. Sfântul Sfințit Mucenic Antim Ivireanul, *Sfătuiri creștine-politice* (text adaptat) (33 pagini)
https://www.teologiepentruazi.ro/2010/08/29/sfantul-antim-ivireanul-sfatuiri-crestine-politice-2010/

43. Sfântul Varlaam al Moldovei, *Răspunsul împotriva Catehismului calvin* (text adaptat) (52 pagini)
https://www.teologiepentruazi.ro/2010/09/22/sfantul-varlaam-al-moldovei-raspunsul-impotriva-catehismului-calvin-2010/

44. *Traduceri patristice (vol. 2)* (347 pagini)
https://www.teologiepentruazi.ro/2010/10/06/traduceri-patristice-vol-2/

45. PS Damaschin Dascălul, *Învățături pentru șapte Taine* (text transliterat și adaptat) (27 pagini)
https://www.teologiepentruazi.ro/2010/10/26/ps-damaschin-dascalul-invataturi-pentru-sapte-taine-2010/

46. Dorin Streinu, *Opere alese, vol. I, Despre mine însumi (Jurnal de scriitor. Fragmente)* (526 pagini)
https://www.teologiepentruazi.ro/2010/12/12/dorin-streinu-opere-alese-vol-i-2010/

47. *Traduceri patristice (vol. 3)* (288 pagini)
https://www.teologiepentruazi.ro/2011/01/02/traduceri-patristice-vol-3/

48. Dorin Streinu, *Opere alese (vol. 2)* (160 pagini)
https://www.teologiepentruazi.ro/2011/01/07/dorin-streinu-opere-alese-vol-2/

49. *Epilog la lumea veche (I. 3)* (256 pagini)
https://www.teologiepentruazi.ro/2011/01/08/epilog-la-lumea-veche-i-3/

50. *Studii de Teologie Dogmatică Ortodoxă (vol. 1)* (237 pagini)

https://www.teologiepentruazi.ro/2011/01/31/studii-de-teologie-dogmatica-ortodoxa-vol-1/

51. *Cuvintele duhovnicești (vol. 1)* (390 pagini)
https://www.teologiepentruazi.ro/2011/02/12/cuvintele-duhovnicesti-vol-1/

52. *Bucuria vine de departe* (carte dialogică cu Prof. Otilia Kloos) (55 pagini)
https://www.teologiepentruazi.ro/2011/03/21/bucuria-vine-de-departe-2011/

53. *Cuvintele duhovnicești (vol. 2)* (558 pagini)
https://www.teologiepentruazi.ro/2011/03/26/cuvintele-duhovnicesti-vol-2/

54. *A vedea și a fi văzut (vol. 1)* (460 pagini)
https://www.teologiepentruazi.ro/2011/04/16/a-vedea-si-a-fi-vazut-vol-1/

55. *Fericitul Ilie văzătorul de Dumnezeu, Opere complete (vol. 8)* (549 pagini)
https://www.teologiepentruazi.ro/2011/06/06/fericitul-ilie-vazatorul-de-dumnezeu-opere-complete-vol-8/

56. *Praedicationes (vol. 1)* (199 pagini)
https://www.teologiepentruazi.ro/2011/06/20/praedicationes-vol-1/

57. *Twitter pentru azi (vol. 3)* (26 pagini)
https://www.teologiepentruazi.ro/2011/07/31/twitter-pentru-azi-vol-3/

58. *Evanghelia după Matei* (112 pagini)

https://www.teologiepentruazi.ro/2011/08/11/evanghelia-dupa-matei/

59. Dorin Streinu, *Opere alese (vol. 3)* (214 pagini)
https://www.teologiepentruazi.ro/2011/10/30/dorin-streinu-opere-alese-vol-3/

60. Dorin Streinu, *Opere alese (vol. 4)* (129 pagini)
https://www.teologiepentruazi.ro/2011/11/05/dorin-streinu-opere-alese-vol-4/

61. Dorin Streinu, *Opere alese (vol. 5)* (283 pagini)
https://www.teologiepentruazi.ro/2011/11/21/dorin-streinu-opere-alese-vol-5/

62. *Studii de poezie pașoptistă* (82 pagini)
https://www.teologiepentruazi.ro/2011/11/28/studii-de-poezie-pasoptista-2011/

63. *Fericitul Ilie văzătorul de Dumnezeu, Opere complete (vol. 9)* (225 pagini)
https://www.teologiepentruazi.ro/2011/12/16/fericitul-ilie-vazatorul-de-dumnezeu-opere-complete-vol-9/

64. Dorin Streinu, *Opere alese (vol. 6)* (209 pagini)
https://www.teologiepentruazi.ro/2012/01/14/dorin-streinu-opere-alese-vol-6/

65. *Statistici. Concluzii. Sublinieri. Lucruri văzute de-aproape* (121 pagini)
https://www.teologiepentruazi.ro/2012/02/18/statistici-concluzii-sublinieri-lucruri-vazute-de-aproape/

66. *Predicile din Săptămâna Mare* (25 pagini)

https://www.teologiepentruazi.ro/2012/04/13/predicile-din-saptamana-mare/

67. *Despre omul Împărăției* (190 pagini). Este al 10-lea volum și ultimul al *Operelor complete* ale Fericitului Ilie văzătorul de Dumnezeu.

https://www.teologiepentruazi.ro/2012/05/29/despre-omul-imparatiei/

68. *Țiganiada: tradiție și inovație. Aventura scriiturii și canonul literar românesc* (111 pagini)

https://www.teologiepentruazi.ro/2012/07/19/tiganiada-traditie-si-inovatie/

69. *Praedicationes (vol. 2)* (253 pagini)

https://www.teologiepentruazi.ro/2012/08/07/praedicationes-vol-2/

70. *Twitter pentru azi (vol. 4)* (30 pagini)

https://www.teologiepentruazi.ro/2012/10/10/twitter-pentru-azi-vol-4/

71. *Istoria începe de oriunde o privești (vol. 1)* (251 pagini)

https://www.teologiepentruazi.ro/2012/11/21/istoria-incepe-de-oriunde-o-privesti-vol-1/

72. *Praedicationes (vol. 3)* (337 pagini)

https://www.teologiepentruazi.ro/2012/12/10/praedicationes-vol-3/

73. *Epilog la lumea veche (I. 4)* (247 pagini)

https://www.teologiepentruazi.ro/2012/12/22/epilog-la-lumea-veche-i-4/

74. *Praedicationes (vol. 4)* (352 pagini)
https://www.teologiepentruazi.ro/2013/01/09/praedicationes-vol-4/

75. *Praedicationes (vol. 5)* (366 pagini)
https://www.teologiepentruazi.ro/2013/01/27/praedicationes-vol-5/

76. *Istoria începe de oriunde o privești (vol. 2)* (261 pagini)
https://www.teologiepentruazi.ro/2013/03/07/istoria-incepe-de-oriunde-o-privesti-vol-2/

77. *Praedicationes (vol. 6)* (308 pagini)
https://www.teologiepentruazi.ro/2013/03/29/praedicationes-vol-6/

78. *Creatori de limbă și de viziune poetică în literatura română (vol. 1)* (228 pagini)
https://www.teologiepentruazi.ro/2013/06/15/creatori-de-limba-si-de-viziune-poetica-in-literatura-romana-vol-1/

79. *Istoria începe de oriunde o privești (vol. 3)* (308 pagini)
https://www.teologiepentruazi.ro/2013/07/31/istoria-incepe-de-oriunde-o-privesti-vol-3/

80. *Bucuria comuniunii (vol. 10)* (356 pagini)
https://www.teologiepentruazi.ro/2013/09/21/bucuria-comuniunii-vol-10/

81. Dorin Streinu, *Opere alese* (vol. 7) (241 pagini)
https://www.teologiepentruazi.ro/2013/09/23/dorin-streinu-opere-alese-vol-7/

82. *Vorbiri de Facebook (vol. 1)* (508 pagini)
https://www.teologiepentruazi.ro/2013/10/20/vorbiri-de-facebook-vol-1/

83. *Epilog la lumea veche I. 1 (ediția a doua)* (862 pagini)
https://www.teologiepentruazi.ro/2014/01/11/epilog-la-lumea-veche-i-1-editia-a-doua/

84. *Praedicationes (vol. 7)* (619 pagini)
https://www.teologiepentruazi.ro/2014/01/16/praedicationes-vol-7/

85. *Bucuria comuniunii (vol. 11)* (361 pagini)
https://www.teologiepentruazi.ro/2014/01/31/bucuria-comuniunii-vol-11/

86. *Atenție teologică* (216 pagini)
https://www.teologiepentruazi.ro/2014/03/04/atentie-teologica/

87. *Interviuri de conștiință [vol. 1]* (367 pagini)
https://www.teologiepentruazi.ro/2014/04/21/interviuri-de-constiinta-vol-1/

88. *Twitter pentru azi (vol. 5)* (59 pagini)
https://www.teologiepentruazi.ro/2014/05/21/twitter-pentru-azi-vol-5/

89. *Vezi ceea ce ești (vol. 1)* (80 pagini)
https://www.teologiepentruazi.ro/2014/05/24/vezi-ceea-ce-esti-vol-1/

90. *Fragmentarium (vol. 3)* (388 pagini)

https://www.teologiepentruazi.ro/2014/05/26/fragmentarium-vol-3/

91. *Vezi ceea ce ești (vol. 2)* (94 pagini)
https://www.teologiepentruazi.ro/2014/06/02/vezi-ceea-ce-esti-vol-2/

92. *Trei poeți și-un început de secol* (280 pagini)
https://www.teologiepentruazi.ro/2014/06/13/trei-poeti-si-un-inceput-de-secol/

93. *Vezi ceea ce ești (vol. 3)* (99 pagini)
https://www.teologiepentruazi.ro/2014/06/20/vezi-ceea-ce-esti-vol-3/

94. *Studii de Teologie Dogmatică Ortodoxă (vol. 2)* (305 pagini)
https://www.teologiepentruazi.ro/2014/06/25/studii-de-teologie-dogmatica-ortodoxa-vol-2/

95. *Studii literare (vol. 1)* (447 pagini)
https://www.teologiepentruazi.ro/2014/06/29/studii-literare-vol-1/

96. *Vezi ceea ce ești (vol. 4)* (101 pagini)
https://www.teologiepentruazi.ro/2014/07/05/vezi-ceea-ce-esti-vol-4/

97. *Traduceri patristice (vol. 4)* (427 pagini)
https://www.teologiepentruazi.ro/2014/07/10/traduceri-patristice-vol-4/

98. *Praedicationes (vol. 8)* (510 pagini)
https://www.teologiepentruazi.ro/2014/08/15/praedicationes-vol-8/

99. *The Sight of God in the Theology of Saint Symeon the New Theologian* (first book in english; my doctoral thesis) (499 pages)

https://www.teologiepentruazi.ro/2014/09/15/the-sight-of-god-in-the-theology-of-saint-symeon-the-new-theologian/

100. *Vorbiri de Facebook (vol. 2)* (393 pagini)

https://www.teologiepentruazi.ro/2014/10/07/vorbiri-de-facebook-vol-2/

101. *Istoria începe de oriunde o privești (vol. 4)* (441 pagini)

https://www.teologiepentruazi.ro/2014/10/20/istoria-incepe-de-oriunde-o-privesti-vol-4/

102. *Mâncăruri românești cu gust* (27 pagini)

https://www.teologiepentruazi.ro/2014/10/27/mancaruri-romanesti-cu-gust/

103. *Acatistul Sfinților pomeniți pe 31 octombrie* (27 pagini)

https://www.teologiepentruazi.ro/2014/10/29/acatistul-sfintilor-pomeniti-pe-31-octombrie/

104. *Studiu despre Viața Sfântului Macarie Romanul* (68 pagini)

https://www.teologiepentruazi.ro/2014/10/31/studiu-despre-viata-sfantului-macarie-romanul/

105. *Fragmentarium [vol. 4]* (502 pagini)

https://www.teologiepentruazi.ro/2014/11/29/fragmentarium-vol-4/

106. *Luceafărul. Comentariu literar* (156 pagini)

https://www.teologiepentruazi.ro/2014/12/18/luceafarul-comentariu-literar/

107. Dorin Streinu, *Opere alese (vol. 8)* (216 pagini)
https://www.teologiepentruazi.ro/2014/12/30/dorin-streinu-opere-alese-vol-8/

108. *Creatori de limbă și de viziune poetică [vol. 2. 1]* (283 pagini)
https://www.teologiepentruazi.ro/2015/01/08/creatori-de-limba-si-de-viziune-poetica-vol-2-1/

109. Pr. Prof. Acad. Dr. Dumitru Popescu, *Dumnezeu e viu și prezent în lume prin slava Sa* (132 pagini)
https://www.teologiepentruazi.ro/2015/01/15/dumnezeu-e-viu-si-prezent-in-lume-prin-slava-sa/

110. Sfântul Apostol Pavel, *Epistola către Efeseni* (26 pagini)
https://www.teologiepentruazi.ro/2015/01/20/epistola-catre-efeseni/

111. *Cartea Sfântului Profet Ionas* (13 pagini)
https://www.teologiepentruazi.ro/2015/01/21/cartea-sfantului-profet-ionas/

112. *Cele 3 Epistole catolice ale Sfântului Apostol Ioannis* (25 pagini)
https://www.teologiepentruazi.ro/2015/01/23/cele-3-epistole-catolice-ale-sfantului-apostol-ioannis/

113. *Epistola catolică a Sfântului Apostol Iacovos, fratele Domnului* (20 pagini)

https://www.teologiepentruazi.ro/2015/01/30/epistola-catolica-a-sfantului-apostol-iacovos-fratele-domnului/

114. *Cartea Sfântului Profet Ioil* (17 pagini)
https://www.teologiepentruazi.ro/2015/02/04/cartea-sfantului-profet-ioil/

115. *Cărțile Sfinților Profeți Avdiu și Angheos* (16 pagini)
https://www.teologiepentruazi.ro/2015/02/10/cartile-sfintilor-profeti-avdiu-si-angheos/

116. *Epistola către Filippeni a Sfântului Apostol Pavlos* (19 pagini)
https://www.teologiepentruazi.ro/2015/02/13/epistola-catre-filippeni-a-sfantului-apostol-pavlos/

117. *Cântarea Cântărilor* (40 pagini)
https://www.teologiepentruazi.ro/2015/02/18/cantarea-cantarilor/

118. *Evanghelia după Marcos* (130 pagini)
https://www.teologiepentruazi.ro/2015/03/22/evanghelia-dupa-marcos/

119. *Epilog la lumea veche I. 2 (ediția a doua)* (952 pagini)
https://www.teologiepentruazi.ro/2015/05/16/epilog-la-lumea-veche-i-2-editia-a-doua/

120. *Teologia Dogmatică Ortodoxă (vol. 1)* (397 pagini)
https://www.teologiepentruazi.ro/2015/06/12/teologia-dogmatica-ortodoxa-vol-1/

121. *Praedicationes (vol. 9)* (675 pagini)
https://www.teologiepentruazi.ro/2015/06/29/praedicationes-vol-9/

122. *Creatori de limbă și de viziune poetică [vol. 2. 2]* (303 pagini)
https://www.teologiepentruazi.ro/2015/07/07/creatori-de-limba-si-de-viziune-poetica-vol-2-2/

123. *Cartea Sfântului Profet Naum* (14 pagini)
https://www.teologiepentruazi.ro/2015/09/09/cartea-sfantului-profet-naum/

124. *Epistola către Galatei* (25 pagini)
https://www.teologiepentruazi.ro/2015/10/10/epistola-catre-galatei/

125. *Cartea Sfântului Profet Amvacum* (14 pagini)
https://www.teologiepentruazi.ro/2015/10/21/cartea-sfantului-profet-amvacum/

126. *Epistola către Colossei* (20 pagini)
https://www.teologiepentruazi.ro/2015/11/08/epistola-catre-colossei/

127. *Eminescu: între modernitate și tradiție. Importanța tradiției literare și spirituale românești pentru viziunea romantică eminesciană* (teză postdoctorală) (884 pagini)
https://www.teologiepentruazi.ro/2015/11/16/eminescu-intre-modernitate-si-traditie/

128. *Traduceri patristice (vol. 5)* (455 pagini)
https://www.teologiepentruazi.ro/2015/12/06/traduceri-patristice-vol-5/

129. *Istoria începe de oriunde o privești (vol. 5)* (289 pagini)
https://www.teologiepentruazi.ro/2016/01/12/istoria-incepe-de-oriunde-o-privesti-vol-5/

130. *Praedicationes (vol. 10)* (627 de pagini)
https://www.teologiepentruazi.ro/2016/01/23/praedicationes-vol-10/

131. *Twitter pentru azi (vol. 6)* (100 de pagini)
https://www.teologiepentruazi.ro/2016/03/22/twitter-pentru-azi-vol-6/

132. *Vorbiri de Facebook (vol. 3)* (190 de pagini)
https://www.teologiepentruazi.ro/2016/03/22/vorbiri-de-facebook-vol-3/

133. *Evanghelia după Ioannis* (129 pagini)
https://www.teologiepentruazi.ro/2016/05/10/evanghelia-dupa-ioannis/

134. *Cartea Sfântului Profet Sofonias* (32 pagini)
https://www.teologiepentruazi.ro/2016/05/10/cartea-sfantului-profet-sofonias/

135. *11 elegii (comentariu literar)* (157 pagini)
https://www.teologiepentruazi.ro/2016/06/15/11-elegii-comentariu-literar/

136. *Epistola întâia către Timoteos* (41 pagini)
https://www.teologiepentruazi.ro/2016/06/15/epistola-intaia-catre-timoteos/

137. *Epistola a doua către Timoteos* (37 pagini)

https://www.teologiepentruazi.ro/2016/06/15/epistola-a-doua-catre-timoteos/

138. *Despre nimic* (conferință online) (54 pa- gini)
https://www.teologiepentruazi.ro/2016/07/27/despre-nimic-conferinta-online/

139. *Cântările* (57 pagini)
https://www.teologiepentruazi.ro/2016/08/12/cantarile/

140. Sfântul Sfințit Mucenic Antim Ivireanul, *Didahiile* (prima ediție actualizată) (350 pagini)
https://www.teologiepentruazi.ro/2016/08/25/sfantul-sfintit-mucenic-antim-ivireanul-didahiile-prima-editie-actualizata/

141. *Praedicationes (vol. 11)* (698 pagini)
https://www.teologiepentruazi.ro/2016/10/19/praedicationes-vol-11/

142. *Parimiele lui Salomon* (117 pagini)
https://www.teologiepentruazi.ro/2016/10/29/parimiele-lui-salomon/

143. *Studii literare* (vol. 2) (162 pagini)
https://www.teologiepentruazi.ro/2016/11/05/studii-literare-vol-2/

144. *Epilog la lumea veche, vol. I. 5. Emil Botta* (239 pagini)
https://www.teologiepentruazi.ro/2016/11/21/epilog-la-lumea-veche-vol-i-5-emil-botta/

145. Sfântul Împărat Salomon, *Ecclisiastis* (59 pagini)
https://www.teologiepentruazi.ro/2016/11/23/ecclisiastis/

146. *Mântuirea este eclesială* (conferință online) (54 pagini)
https://www.teologiepentruazi.ro/2016/12/19/mantuirea-este-eclesiala-conferinta-online/

147. Dorin Streinu, *Opere alese (vol. 9)* (270 pagini)
https://www.teologiepentruazi.ro/2017/01/20/dorin-streinu-opere-alese-vol-9/

148. *Praedicationes (vol. 12)* (571 pagini)
https://www.teologiepentruazi.ro/2017/02/11/praedicationes-vol-12/

149. *Psalmii* (ediția LXX) (329 pagini)
https://www.teologiepentruazi.ro/2017/03/04/psalmii-editia-lxx/

150. *Psalmii liturgici* (299 pagini)
https://www.teologiepentruazi.ro/2017/03/05/psalmii-liturgici/

151. *Epilog la lumea veche (vol. I. 6). Nichita Stănescu* (759 pagini)
https://www.teologiepentruazi.ro/2017/06/01/epilog-la-lumea-veche-vol-i-6-nichita-stanescu/

152. *Praedicationes (vol. 13)* (530 pagini)
https://www.teologiepentruazi.ro/2017/07/10/praedicationes-vol-13/.

153. *Twitter pentru azi (vol. 7)* (254 pagini)
https://www.teologiepentruazi.ro/2017/08/30/twitter-pentru-azi-vol-7/.

154. *Epilog la lumea veche, vol. I. 3* (ediția a doua) (699 pagini)
https://www.teologiepentruazi.ro/2017/10/02/epilog-la-lumea-veche-vol-i-3-editia-a-doua/.

155. *Cartea Sfântului Profet Iov* (144 pagini)
https://www.teologiepentruazi.ro/2017/10/03/cartea-sfantului-profet-iov/.

156. *Studii literare* (vol. 3) (157 pagini)
https://www.teologiepentruazi.ro/2017/10/23/studii-literare-vol-3/.

157. *Maturizarea poeziei* (173 pagini)
https://www.teologiepentruazi.ro/2017/11/05/maturizarea-poeziei/.

158. *Înțelepciunea lui Salomon* (86 pagini)
https://www.teologiepentruazi.ro/2017/12/16/intelepciunea-lui-salomon/.

159. *Viețile Sfinților (vol. I)* (461 pagini)
https://www.teologiepentruazi.ro/2018/03/16/vietile-sfintilor-vol-i/

160. *Vorbiri de Facebook (vol. 4)* (337 pagini)
https://www.teologiepentruazi.ro/2018/03/22/vorbiri-de-facebook-vol-4/

161. *Praedicationes (vol. 14)* (658 pagini)

https://www.teologiepentruazi.ro/2018/05/02/praedicationes-vol-14/

162. *Întrebări și răspunsuri teologice (vol. 1)* (319 pagini)
https://www.teologiepentruazi.ro/2018/06/18/intrebari-si-raspunsuri-teologice-vol-1/

163. *Studii literare (vol. 4)* (326 pagini)
https://www.teologiepentruazi.ro/2018/07/01/studii-literare-vol-4/

164. *Înțelepciunea lui Sirah* (192 pagini)
https://www.teologiepentruazi.ro/2018/10/04/intelepciunea-lui-sirah/

165. *Înțelepciunea lui Sirah (ediția liturgică)* (151 pagini)
https://www.teologiepentruazi.ro/2018/12/08/intelepciunea-lui-sirah-editia-liturgica/

166. *În ajutorul tău* (151 pagini)
https://www.teologiepentruazi.ro/2018/12/10/in-ajutorul-tau/

167. *Twitter pentru azi (vol. 8)* (127 pagini)
https://www.teologiepentruazi.ro/2018/12/16/twitter-pentru-azi-vol-8/

168. *Studii literare (vol. 5)* (184 pagini)
https://www.teologiepentruazi.ro/2018/12/16/studii-literare-vol-5/

169. *Psalmii lui Salomon (ediția științifică)* (71 pagini)

https://www.teologiepentruazi.ro/2019/01/20/psalmii-lui-salomon-editia-stiintifica/

170. *Psalmii lui Salomon (ediția liturgică)* (62 pagini)
https://www.teologiepentruazi.ro/2019/01/22/psalmii-lui-salomon-editia-liturgica/

171. *Studii literare (vol. 6)* (105 pagini)
https://www.teologiepentruazi.ro/2019/03/21/studii-literare-vol-6/

172. *Evanghelia după Lucas* (173 pagini)
https://www.teologiepentruazi.ro/2019/04/11/evanghelia-dupa-lucas/

173. *Evanghelia după Lucas (ediția liturgică)* (133 pagini)
https://www.teologiepentruazi.ro/2019/05/22/evanghelia-dupa-lucas-editia-liturgica/

174. *Epistola către Evrei* (69 pagini)
https://www.teologiepentruazi.ro/2019/05/24/epistola-catre-evrei/

175. *Cartea Sfântului Profet Osie* (59 pagini)
https://www.teologiepentruazi.ro/2019/05/27/cartea-sfantului-profet-osie/

176. *Vorbiri de Facebook (vol. 5)* (423 pagini)
https://www.teologiepentruazi.ro/2019/05/29/vorbiri-de-facebook-vol-5/

177. *Cartea Sfântului Profet Amos* (49 pagini)

https://www.teologiepentruazi.ro/2019/06/05/cartea-sfantului-profet-amos/

178. *Geneza creștină în opera lui Eminescu* (157 pagini)
https://www.teologiepentruazi.ro/2019/06/15/geneza-crestina-in-opera-lui-eminescu/

179. *Cartea Sfântului Profet Miheas* (45 pagini)
https://www.teologiepentruazi.ro/2019/07/02/cartea-sfantului-profet-miheas/

180. *Praedicationes (vol. 15)* (741 pagini)
https://www.teologiepentruazi.ro/2019/07/11/praedicationes-vol-15/

181. *Cartea Sfântului Profet Zaharias* (63 pagini)
https://www.teologiepentruazi.ro/2019/08/31/cartea-sfantului-profet-zaharias/

182. *Cartea Sfântului Profet Malahias* (37 pagini)
https://www.teologiepentruazi.ro/2019/09/06/cartea-sfantului-profet-malahias/

183. *Teologia Dogmatică Ortodoxă (vol. 2)* (289 pagini)
https://www.teologiepentruazi.ro/2019/12/23/teologia-dogmatica-ortodoxa-vol-2/

184. *Istoria literaturii române (vol. 1)* (642 pagini)
https://www.teologiepentruazi.ro/2020/02/02/istoria-literaturii-romane-vol-i/

185. *Istoria literaturii române (vol. 2)* (429 pagini)

https://www.teologiepentruazi.ro/2020/03/29/istoria-literaturii-romane-vol-2/

186. *Rămâne să ne vedem* (174 pagini)
https://www.teologiepentruazi.ro/2020/04/04/ramane-sa-ne-vedem/

187. *Sfântul Ilie văzătorul de Dumnezeu († 4 mai). Acatistul și Predici întru pomenirea sa* (129 pagini)
https://www.teologiepentruazi.ro/2020/05/03/sfantul-ilie-vazatorul-de-dumnezeu-4-mai-acatistul-si-predici-intru-pomenirea-sa/

188. *Vorbiri de Facebook (vol. 6)* (480 pagini)
https://www.teologiepentruazi.ro/2020/05/16/vorbiri-de-facebook-vol-6/

189. *Istoria literaturii române (vol. 3)* (785 pagini)
https://www.teologiepentruazi.ro/2020/08/20/istoria-literaturii-romane-vol-3/

190. *Cartea Sfântului Profet Isaias* (ediția științifică) (217 pagini)
https://www.teologiepentruazi.ro/2020/10/12/cartea-sfantului-profet-isaias-editia-stiintifica/

191. *Istoria literaturii române (vol. 4)* (232 pagini)
https://www.teologiepentruazi.ro/2020/11/10/istoria-literaturii-romane-vol-4/

192. *Praedicationes (vol. 16)* (744 pagini)
https://www.teologiepentruazi.ro/2020/11/16/praedicationes-vol-16/

193. *Bucuria de Dumnezeu (vol. 1)* (255 pagini)

https://www.teologiepentruazi.ro/2021/01/08/bucuria-de-dumnezeu-vol-1/.

194. *Istoria literaturii române (vol. 5)* (452 pagini)
https://www.teologiepentruazi.ro/2021/01/20/istoria-literaturii-romane-vol-5/

195. *Vorbiri de Facebook (vol. 7)* (621 pagini)
https://www.teologiepentruazi.ro/2021/02/15/vorbiri-de-facebook-vol-7/

196. *Vorbiri de Facebook (vol. 8)* (594 pagini)
https://www.teologiepentruazi.ro/2021/07/02/vorbiri-de-facebook-vol-8/

197. *Istoria literaturii române (vol. 6)* (910 pagini)
https://www.teologiepentruazi.ro/2021/08/14/istoria-literaturii-romane-vol-6/

Pr. Dr. Dorin Octavian Picioruș